

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

H.1099 (M.1687-1688) 836 NO'LU BOLU
ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Binnaz ÇÖPOĞLU

Ağustos – 2008

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

H.1099 (M.1687-1688) 836 NO'LU BOLU
ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Binnaz ÇÖPOĞLU

Danışman
Doç. Dr. Levent KAYAPINAR

Bolu – 2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Binnaz ÇÖPOĞLU'na ait “**H.1099 (M.1687-1688) 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**” adlı çalışma, 19.09.2008 tarihinde jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye : Prof.Dr. Yasemin DEMİRCAN ÖZIRMAK

Üye (Tez Danışmanı) : Doç.Dr. Levent KAYAPINAR

Üye : Yrd.Doç.Dr. Bilge KAYA

Prof. Dr. Uğur ESER
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT**AN ASSESSMENT AND TRANSCRIPTION OF THE COURT RECORD OF
BOLU NUMBERED 836 AND DATED HEGIRA 1099 (1687-1688)**

Binnaz ÇÖPOĞLU
Master of Arts Thesis
Department of History
Supervisor: Assoc. Doç. Dr. Levent KAYAPINAR

August 2008, xviii+376 Pages

In my thesis I used the court record of Bolu which comprises information not only about the history of Bolu but also about the economic, religious, judicial and social structure of the city. The aim of my thesis is to set light to the history of Bolu in the years of 1687-1688.

Firstly the transcription of court record of Bolu numbered 836 and dated H. 1099 (1687-1688) was realized. Then I try to expose the structure of Bolu such as military, administrative, economical and socio-cultural unit. Finally, I added a glossary in order to appreciate the Ottoman law language of this period.

Key Words: The city of Bolu, Court Record, Law, City, The Ottoman State in the XVIIth Century.

ÖZET

H.1099 (M.1687-1688) 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Binnaz ÇÖPOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Tarih Anabilim Dalı

Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Levent KAYAPINAR

Ağustos 2008, xviii+376 Sayfa

Tez çalışmamızda, sadece Bolu tarihine ait değil aynı zamanda bu şehrin iktisadi, dini, hukuki ve sosyal yapısına ait bilgiler içeren Şer'ie Sicilini kullandık. Çalışmamın amacı 1687-1688 yıllarında Bolunun tarihine ışık tutabilmektir.

Önce Hicri 1099 (Miladi 1687-1688) tarihli ve 836 numaralı Bolu Şer'ie Sicilinin transkripsiyonunu gerçekleştirdik. Daha sonra Bolu'nun askeri, idari, ekonomik ve sosyo-kültürel yapısını ortaya koymaya çalıştık. Son olarak dönemin Osmanlı hukuk dilini anlaşılabilir olmasını kolaylaştırmak amacıyla bir de sözlük ilave ettik.

Anahtar Kelimeler: Bolu Kenti, Şer'ie Sicili, Hukuk, Şehir, XVII. Yüzyıl'da Osmanlı Devleti.

ÖNSÖZ

Geçmişte olan hadiseleri belgelerle ortaya koyan tarih bilimi, elde ettiği verilerle toplumların geleceklerine de ışık tutmaktadır. Tarih bilimi, soyut değil somut verileri esas almaktadır. Tarih bilimini icrâ eden tarihçi ise araştırmalarında mutlaka arşiv malzemesi kullanmak zorundadır. Tarihî çalışmalara, ana kaynak niteliğinde bilgi sunan arşiv malzemeleri içerisinde ise şer'îye sicil defterleri çok önemli yere sâhiptir. Şer'îye sicil defterleri, bugünkü anlamıyla Osmanlı dönemindeki şer'î mahkeme kayıtlarıdır. Toplumun her kesimine ait konular mahkeme kayıtlarına yansımaktadır. Yaklaşık olarak 500 yıllık Türk Siyasi Tarihi'nin, Hukuk Tarihi'nin, İktisat Tarihi'nin, Sosyal Yapı ve İdari Teşkilat Tarihi'nin en ince detayları şer'îye sicillerine yansımıştır.

Şehir tarihi çalışmalarında da şer'îye sicilleri birincil öneme sahiptir. Şer'îye sicilleri üzerine birçok çalışma yapılmış olup, artarak da devam etmektedir. Biz de çalışmamızda şer'îye sicillerini ana kaynak olarak kullanarak XVII. yüzyıl sonlarında Bolu Sancağı'nın durumunu ortaya koymaya çalıştık. Çalışmamız sicil transkripsiyonu ve değerlendirilmesinden ibarettir. M.1687-1688 (H.1098-1099) tarihli ve 836 no'lu Bolu şer'îye sicili incelenerek Bolu'nun o dönemine ışık tutulmaya çalışılmıştır. Özellikle 836 no'lu şer'îye sicilini seçmemizdeki amaç ise; Osmanlı dîvânından çıkan kararların bir sûretlerinin kaydedildiği zabıtlar hüviyetinde olan mühimme defterleri serisi içerisinde 97 no'lu (H.1090-1092/M.1679-1681) defter ile 98 no'lu (H.1100/M.1688-1689) defter arasında tarih boşluklarının bulunması sebebiyle H.1092-1100 tarihleri arasındaki zamana ait verileri Bolu ölçeğinde 1687-1688 dönemini ihtiva eden 836 no'lu sicil vasıtası ile ortaya çıkarmaya çalışmaktır. Belirtilen tarihlerde Osmanlı Bolu'sunun özellikle idari ve askeri yapısına açıklık getirilmek istenmiştir. Ayrıca elde edilen bilgilerden yola çıkılarak o dönem, Bolu şehri'nin sosyo-kültürel yapısının nitelikleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma ile yapılan tespitler ve elde edilen neticeler doğal olarak belli bir dönem ve yere dair açıklamalar getirmektedir. Dolayısı ile büyük bir bütünün parçası olmak durumundadır. Ancak bu büyük bütün de böyle çalışmalarla ortaya

çıkacağından bu tip çalışmaların önemi daha da artmaktadır. Daha geniş muhtevalı çalışmalar, bu araştırmaların çoğalması ve ilerlemesi ile ortaya çıkacak ve bu araştırmalar, bu çalışmaların temelini oluşturacaktır.

Elde edilmek istenen bir diğer hedef ise; Defterin transkripsiyonu verilerek XVII. yüzyılın sonlarında Osmanlı Bolusu hakkında araştırma yapacaklara, bilhassa Osmanlıca okuyamayanlara faydalı olabilmektir. Ayrıca çalışmanın arkasına bir metin sözlüğü kısmı eklenerek şer'îye sicilleri üzerinde çalışma yapmak isteyenlere kolaylık sağlanmak istenmiştir.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tarih Bölümü'nde şimdiye kadar Bolu Şer'îye Sicillerini konu alan Doç.Dr. Levent KAYAPINAR'ın danışmanlığında Ahmet BOZTAŞ'a ait "İslahat Döneminde Bolu Tarihi (1868-1869) (937 No'lu Şer'îye Sicili Defterine)" ve Mehmet DOLAMA'ya ait "875 Numaralı Bolu Şer'îye Sicillerine Göre Tanzimat-ı Hayriye'nin İlk Yıllarında Bolu (1841-1844)" adlı yüksek lisans tez çalışmaları yapılmıştır. Biz de şer'îye sicillerini ana kaynak olarak kullanarak defterin muhtevası çerçevesinde XVII. yüzyılın sonlarında Bolu Sancağının durumunu değerlendirmeye ve ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamı, kişiliği ile bana her zaman örnek olan, Şubat 2008’de aramızdan ayrılan, sevgili abim Mehmet Aksay’ın anısına ithaf ediyorum.

TEŞEKKÜR

836 no'lu Bolu Şer'îye Sicilinin transkripsiyonunu ve değerlendirmesini konu alan bu çalışmamda; tarihi bir çalışmanın kâide ve yöntemlerini sistemli bir plan dahilinde önüme koyarak yolumu aydınlatan, çalışmamın her aşamasında desteğini bulduğum tez danışmanım Sayın Hocam, Doç.Dr. Levent KAYAPINAR ile bilgi ve görüşlerini esirgemeyerek çalışmama katkı sağlayan Sayın Hocam, Yrd. Doç. Dr. Ayşe KAYAPINAR'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmalarım esnasında harcadığım yoğun mesai süresince gösterdiği anlayış ve yardımlarından dolayı eşime; manevi desteğini hep yanımda hissettiğim sevgili anneme ve tez yazım aşamasındaki teknik yardımlarından dolayı kardeşim Orhan AKSAY'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xviii
KISALTMALAR	xix
GİRİŞ	1
BÖLÜM I.....	3
1.1. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN DEFTER VE TARİH YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	3
1.1.1. Defter Yönünden Değerlendirilmesi	3
1.1.2. Tarih Yönünden Değerlendirilmesi.....	4
BÖLÜM II	9
2.1. OSMANLI HUKUKU VE KAYNAKLARI	9
2.1.1. Osmanlı Hukuku	9
2.1.2. Şer'îye Sicilleri.....	9
2.2. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİ KAYITLARININ HUKUKİ AÇIDAN İNCELENMESİ	11
2.3. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİ KAYITLARININ BELGE TÜRLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	12
2.3.1. Mahkeme Makamı Tarafından Kaleme Alınan Belgeler	13
2.3.1.1. Hüccet	13
2.3.1.2. İlâm	17
2.3.1.3. Tereke.....	19
2.3.1.4. Mürâsele.....	24
2.3.2. Başka Makamlardan Gönderilen Belgeler	24
2.3.2.1. Ferman	24
2.3.2.2. Berat	25
2.3.2.3. Temessük	25

BÖLÜM III..... 26

3.1. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNE GÖRE BOLU

SANCAĞI'NIN GENEL YAPISI..... 26

3.1.1. Genel Durum..... 26

3.1.2. İdari Taksimat 27

3.1.3. Yönetim..... 33

3.1.3.1. Askeri-İdari Yönetim 33

3.1.3.2. Adli-İdari Yönetim..... 36

3.1.4. Ekonomi 42

3.1.5. Sosyal Hayat 45

BÖLÜM IV 52

5.1. H. 1098-1099 (M.1687/1688) TARİHLİ VE 836 NO'LU BOLU

ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU..... 52

1. [1-b-I-Bolu kazâsı ve nevâhîyelerine tâyin olunan Edirne Kadısı

Mehmed Efendi'nin yerine nâib tâyin etmesi]..... 52

2. [1-b-II-Tereke dökümü ve avâriz vakfı mîrâscılığı] 52

3. [1-b-III-Satım akdi (Mülk menzil satışı)] 54

4. [1-b-IV-Vakıf değirmeninin kirâ bedelinin ödeneceğine dâir borç

(deyn) ikrarı] 55

5. [2-a-I-Takas (İstibdâl-Mîrâs olan mülk menzil ile dükkân hissesinin

değiştirilmesi)] 55

6. [2-a-II-Satım akdi (Mülk dükkân hissesi satışı)] 57

7. [2-a-III-Ödünç (karz) akdi ve ödemenin acziyet sebebiyle taksite

bağlanması] 58

8. [2-b-I-Verâsetin ispatı dâvâsı (Değirmen hissesinin intikâl hakkını

ispat)]..... 59

9. [2-b-II-Helâk olan bârgîr dâvâsı] 60

10. [3-a-I-Avâriz ve bedel-i nüzül sâlyânesi talebinden men` dâvâsı]..... 62

11. [3-a-II-Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)] 63

12. [3-a-III-Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)] 64

13. [3-b-I-Ödünç (karz) tahsilini tescil] 66

14. [3-b-II-Satım akdi (Mülk arsa satışı)] 67

15. [3-b-III-Sulh akdi (Cinâyet sonrası dem ve diyet karşılığında sulh)] 68

16. [4-a-I-Tereke dökümü ve Beytü'l-mâl mîrâscılığı]..... 69

17. [4-a-II-Verâsetin ispatı dâvâsı ve Beytü'l-mâl'dan terekenin talebi] 72

18. [4-b-I-Satım akdi (Mîrâs mülk menzil hissesi satışı)]..... 74

19. [4-b-II-Satım akdi (Mîrâs mülk menzil hissesi satışı)] 75

20. [5-a-I-Beytü'l-mâl'dan terekenin teslim alımı]..... 76

21. [5-a-II-Tereke dökümü ve taksimi]	77
22. [5-a-III-Alacağın teslim alındığını tescil]	78
23. [5-b-I-Keşif yoluyla mehr-i müeccele'nin terekeden alınması].....	79
24. [5-b-II-Dâvâdan vazgeçme akdi (Meccânen fâriğ olmak)].....	80
25. [6-a-I-Sulh akdi (Keşif yoluyla mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)]	81
26. [6-a-II-Anadolu Kadiaskeri'nce Konrapa ve Dört dîvân ilhâklarına Abdurrahmân Efendi'nin kadı tâyin edilmesi].....	83
27. [6-a-III-Konrapa ve Dört dîvân ilhâklarına kadı tâyin edilen Abdurrahmân Efendi'nin yerine nâib tâyin etmesi].....	83
28. [6-b-I-Konrapa ve Dört dîvân ilhâklarının kadı nâibi Muhammed Efendi'nin göreve başlama kaydı]	84
29. [6-b-II-Bolu iştirâ bedelinin Kütahya bîl-dâr malından teslim alımını tescil]	84
30. [6-b-III-Gasb suçu (Hadd-i hîrâbe) iddiası ve iddianın sanıkların yemini sonucu reddi]	85
31. [6-b-IV-Satım akdi (Mîrâs mülk değirmenin satışı)]	86
32. [7-a-I-Bolu mutasarrıfı'nın mütesellim'den arpalık bedelini tahsilinin tescili]	87
33. [7-a-II-Kasten yaralama (Müessir fiil) ve gasb suçu (Hadd-i hîrâbe) iddiası ve iddiayı sanıkların kabûlü]	88
34. [7-b-I-Vasî tâyini]	89
35. [7-b-II-Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)]	90
36. [7-b-III-Sürsât bedelinin tahsiline engel olunması ve dâvâlı cezâsının belirlenmesi dâvâsı]	91
37. [8-a-I-Sürsât bedelinin tahsiline engel olanın suçu kabûlü ve suçun devamı halinde nezr borcu vaadi]	93
38. [8-a-II-Köle âzâtlık anlaşmazlığı dâvâsı (Tedbir-i mutlak ile müdebber köle)]	95
39. [8-b-I-Vasî tâyini]	96
40. [8-b-II-Mülkiyet hakkına tecâvüzden men` dâvâsı].....	97
41. [9-a-I-Tereke dökümü ve Sûk-ı Sultânîye'de satma (Fürûht)]	99
42. [9-a-II-Köle âzât etme ve velâ hakkı]	102
43. [9-b-I-Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve suçluların mütesellim tarafından alıkonulması].....	103
44. [9-b-II-Velî tarafından akd olunan evlenme akdi]	104
45. [9-b-III-Sulh akdi (Helâk olan inek karşılığında bedel ile sulh)].....	105
46. [10-a-I-Ölüm keşfi (Ölen kadının üzerine tavan çökmesinin keşfi)]	106
47. [10-a-II-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk bağçe ve mülk menzil hibesini)]	107
48. [10-b-I-Tereke dökümü ve taksimi]	108

49. [10-b-II-Tereke dökümü ve taksimi].....	111
50. [11-a-I-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]	116
51. [11-b-I-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk bağçe ve mülk menzil hibesi)]	117
52. [11-b-II-Cinâyet ihbârı ve cinâyet sonucu ölümü ölenin ailesinin reddi]	118
53. [12-a-I-Vasî tâyini ve nafaka takdiri].....	119
54. [12-a-II-Askeriyiz diyerek avâriz ve tekâlif vermek istemeyenlerin engellenmesi hakkında ferman]	120
55. [12-b-I-Ölüm keşfi (Kurt yemesi sonucu ölen çocuğun keşfi)]	121
56. [12-b-II-Kaçgun köle (abd-i âbık)]	122
57. [13-a-I-Ay başlangıcı yazısı]	123
58. [13-a-II-Ödünç (karz) verilen eşyânın zamanında teslim edilmediğinin hilâl-i ramazân tespiti ile ispat edilmesi]	123
59. [13-a-III-Tekâ`üd verilen ihtiyar piyâdelerin yerine cebelü eşmek hakkında ferman]	124
60. [13-b-I-Mahallinde tahrir olunarak bedel karşılığı rızâ ile boşanma (Muhâla`a)]	126
61. [14-a-I-Mahallinde tahrir olunarak boşanan eşlerin karşılıklı rızâ ile malları paylaşımı].....	128
62. [14-a-II-Ödünç (karz) verilen miktarın teslim alımının tescili]	130
63. [14-b-I-Tereke dökümü ve taksimi]	130
64. [14-b-II-Tereke dökümü ve taksimi].....	133
65. [15-a-I-Mahlûl olan evkaf arâzisinin yetkisiz tasarruf iddiası].....	134
66. [15-a-II-Bolu nâzırının bazı bâd-ı hevâ bedelini satarak karşılığında mütesellimden başka bâd-ı hevâ iltizam etmesi]	135
67. [15-b-I-Bolu nâzırının bulunduğunu iddia ettiği küp altını mâl-ı mîrâ için talep etmesi ve konunun inkârı]	137
68. [15-b-II-Nafaka takdiri (Gâib olan eş üzerine)]	138
69. [16-a-I-Konrapa Çeltüğü mukâtaası emini'nin reâyâ ile vergi anlaşmazlığı dâvâsı]	139
70. [16-a-II-Nafaka takdiri (Gâib olan eş üzerine)]	141
71. [16-b-I-Bolu mukâtaat-ı malını toplayan kethüdânın bedeli mütesellime teslimi tescil].....	142
72. [16-b-II-Kocasının boşadığı kadının mehr-i müeccelesi ve iddet nafakasını kocasından talep etmesi].....	143
73. [16-b-III-Satım akdi (Mîrâs mülkün yetimlerin hayrı için bedelinin fâize verilmek üzere satılması)]	144
74. [17-a-I-Sulh akdi (Yetimlerin malı olan değirmenin kirâyâ verilmesi ve bedelinin tahsili ile sulh)]	145

75. [17-a-II-Eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılmaları (Muhâla`a)].....	147
76. [17-a-III-Satım akdi (Mülk arsa satışı)]	148
77. [17-b-I-İftirâ ve iddia’dan anlaşarak vazgeçme].....	149
78. [17-b-II-Darb ve hırsızlık dâvâsı]	149
79. [18-a-I-Vasî tâyini].....	151
80. [18-a-II-Tereke dökümü ve taksimi]	152
81. [18-a-III-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]	154
82. [18-b-I-Vasî tâyini]	155
83. [18-b-II-Nafaka takdiri (Vasînin çocuklar için nafaka takdir talebi)].....	156
84. [18-b-III-Mecrâ (Su yolu) sorunu]	157
85. [19-a-I-Bolu mutasarrıfı’nın mütesellim’den arpalık bedelini tahsilinin tescili]	158
86. [19-a-II-Üskübü mukâtaası emininin reâyâ ile vergi anlaşmazlığı dâvâsı]	159
87. [19-b-I-Tereke dökümü ve taksimi]	161
88. [20-a-I-Çalınan eşyânın teslim alımı için vekil ve nâib tâyin edilmesi]	167
89. [20-b-I-Seferde ölen Alay Beyi’nin fûrûht olunan eşyâ bedelinin ailesi tarafından vekil-i voyvoda’dan teslim alımını tescil].....	168
90. [20-b-II-Ay başlangıcı yazısı]	169
91. [20-b-III-Vasî tâyini].....	169
92. [20-b-IV-Efendisinin ölümünden önce âzât edilen kölenin vasî-i muhtar tarafından âzâtlığının reddi ve hürlüğü ispatı].....	170
93. [21-a-I-Sâhibi çıkmayan kaçgun kölenin (abd-i âbık) müzâyede ile satışı].....	172
94. [21-b-I-İştirâ bedeli ödenen zahîrenin reâyâ tarafından verilmek istenmemesi sonucu gönderilen ferman].....	173
95. [21-b-II –Vasî tâyini]	174
96. [21-b-III-Vasî tâyini].....	175
97. [21-b-IV-Satım akdi (Mîrâs mülk menzil satışı)]	175
98. [22-a-I-Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)]	177
99. [22-a-II-Tereke dökümü ve taksimi].....	177
100. [22-b-I-Ay başlangıcı yazısı]	180
101. [22-b-II-Satım akdi (Mülk menzil, bağçe ve tarla satışı)].....	180
102. [22-b-III-Mahlûl olan tarlayı mîrâscısının bedel karşılığı tasarruf edenden geri alması]	181
103. [23-a-I-Sulh akdi (Saklanarak mîrâs dışı bırakılan eşyâ konusunda sulh)]	183
104. [23-a-II-Ölüm keşfi (Yanarak ölen çocuğun keşfi)]	184

105. [23-b-I-Hırsızlık dâvâsı (İnek hırsızlığı)].....	185
106. [23-b-II-Tarla kirâ bedeli alımının tescili]	187
107. [23-b-III-Tereke dökümü].....	187
108. [24-a-I-Kastın aşılması sûretiyle (Yaralama sonucu) adam öldürme dâvâsı (Şibhü'l-amd)].....	189
109. [24-a-II-Nafaka takdiri (Vasînin çocuklar için nafaka takdir talebi)]	191
110. [24-a-III-Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)]	191
111. [24-b-I-Vefat eden Bolu iştirâcısının Sûk-ı Sultâniyede satılan (fûrûht) ve Mîrî'ye geçen tereke kaydı.]	192
112. [25-a-I-Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı]	198
113. [25-a-II-Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı]	200
114. [25-b-I-Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı]	202
115. [26-a-I-Kastın aşılması sûretiyle (Yaralama sonucu) adam öldüren kişinin katledilmesinin tescili]	204
116. [26-a-II-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]	205
117. [26-a-III-Bâc-ı Bâzâr toplama yetkisi veren temessük kaydı]	206
118. [26-b-I-Akrabalığın ispatı sûretiyle terekeden hissenin alınması]	206
119. [26-b-II-Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve çalınan eşyânın talep dâvâsı]	207
120. [26-b-III-Hâc'da vefat edenin vasî-i muhtarından vârislerin para ve eşyâyı vekil aracılığı ile teslim alımının tescili]	208
121. [26-b-IV-Vasî tâyini ve nafaka takdiri].....	210
122. [27-a-I-Vefat eden kişinin ödünç (karz) verdiği miktarın mîrâscısı tarafından talep edilmesi].....	211
123. [27-a-II-Sulh akdi (Bolu mütesellimi subaşısının reâyâdan haksız yere aldığı para ve hayvanlar karşılığında sulh)]	212
124. [27-b-I-Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve çalınan eşyânın talebi ve hırsızlığın reddi dâvâsı].....	214
125. [27-b-II-Emânet olarak alınan hayvanın geri teslim alımını tescil]	215
126. [28-a-I-Sulh akdi (Kaçgun köle sâhibinin satılan kölesi bedelini mütesellimden alması karşılığında sulh)].....	216
127. [28-a-II-Satım akdi (Mahlûl çiftliğin tapu hakkının devlete geçmesinden önce mîrâscısı tarafından satılması]	217
128. [28-a-III-Satım akdi (Buluntu bârgîrin müzâyede ile yâva ve kaçgun zâbiti tarafından satılması)]	218

129. [28-a-IV-Borca (deyn) karşılık belirlenen süre içerisinde geri alınmak şartıyla ev satışına mahkemenin karar vermesi]	219
130. [28-b-I-Sulh akdi (Mîrâstan talep edilen mehr-i müeccel karşılığında bedel ile sulh)]	220
131. [28-b-II-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]	221
132. [28-b-III-Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)]	222
133. [29-a-I-Bağışlama (hibe) akdi (Ev, attâr ve debbâg dükkân hissesinin bağışlanması)]	223
134. [29-a-II-Kadının eşinin vefatını şâhitler vâsıtası ile mahkeme huzurunda tescil ettirmesi]	224
135. [29-a-III-Haksız tasarruf edilen tarlanın sâhibine iadesi dâvâsı]	224
136. [29-a-IV-Satışın rızâ dışı olduğunu iddia ederek iptal ettirilmek istenmesi ve yeminden kaçınma (Nükûl) dâvâsı]	225
137. [29-b-I-Sulh akdi (Çalınan mallar karşılığında bedel üzerine sulh)]	227
138. [30-a-I-Satım akdi (Ölenin borcunu ödemek için (zarûret-i deyn) vârislerin mülk menzil hisselerini satışı)]	229
139. [30-a-II-Sulh akdi (El konulan hayvanlar karşılığında bedel ile sulh)]	230
140. [30-a-III-Kadının eşinin vefatını şâhitler vâsıtası ile mahkeme huzurunda tescil ettirmesi]	231
141. [30-b-I-Hırsızlık dâvâsı (Tosun hırsızlığı)]	232
142. [30-b-II-Tereke dökümü ve taksimi]	233
143. [31-a-I-Dâvâdan vazgeçme (Hakk-ı tapu'dan fâriğ olmak)]	236
144. [31-a-II-Eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılmaları (Muhâla`a)]	236
145. [31-b-I-Ölüm keşfi (Yanarak ölen çocuğun keşfi)]	238
146. [31-b-II-Sulh akdi (Verilen şâir karşılığında bedel ile sulh)]	239
147. [31-b-III-Ölüm keşfi (kendini asarak ölen kadının keşfi)]	239
148. [32-a-I-Sulh akdi (Mîrâstaki hisseden karşılıklı rızâ (tehâruc) ile bedel karşılığı sulh)]	240
149. [32-a-II-Satım ve bedeli bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil, dükkân ve eşyâ satışı ve bedelinin bağışı)]	241
150. [32-a-III-Vasî tâyini]	243
151. [32-a-IV-Sulh akdi (Cinâyet sonrası dem ve diyet karşılığında sulh)]	243
152. [32-b-I-Müftû ve Müderris Mehmed Efendi'nin görevine tekrar tevcih edilmesi hakkında ru'ûs]	244
153. [32-b-II-Ölüm keşfi (Kurt yemesi sonucu ölen çocuğun keşfi)]	244
154. [32-b-III-Ay başlangıcı yazısı]	245

155. [32-b-IV-Sulh akdi (Kocasının boşadığı kadının mehr-i müeccelesi ve muaccelesi karşılığında bedel ile sulh)]	245
156. [32-b-V-Ölüm keşfi (Ateş yakması sonucu ölen kadının keşfi)]	246
157. [33-a-I-Sulh akdi (Gasb edilen para ve bârgîr karşılığında bedel ile sulh)]	247
158. [33-a-II-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]	248
159. [33-a-III-Haksız tasarruf iddiası ve iddiadan men` dâvâsı]	249
160. [33-b-I-Nâmusa zarar verme (Fi`l-i şenî) dâvâsı ve ahâlinin sû-i hâl ikrarı]	250
161. [34-a-I-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı]	253
162. [34-b-I-Sulh akdi (Borçlu ölenin alacağı karşılık verilen bedel karşılığı sulh)]	256
163. [35-a-I-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve kâynanânın mal gizleme iddiası dâvâsı]	258
164. [35-a-II-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil bağışı)]	260
165. [35-b-I-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı]	261
166. [35-b-II-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı]	264
167. [36-a-I-Emânete el koyma iddiası ve iddianın inkârı ile iddiacı aleyhine ahâlinin sû-i hâl ikrarı]	266
168. [36-b-I-Ödünç (karz) alacağın mîrâscısı tarafından talep edilmesi dâvâsı]	268
169. [36-b-II-Köle âzât ve velâ hakkı]	269
170. [36-b-III-Vakf parasını borç alarak ödemedi ölenin ailesinden mütevellînin alacağın bir kısmını tahsil ederek ibrâlaşması]	270
171. [37-a-I-Vasî tâyini]	270
172. [37-a-II-Satım akdi (Mülk arsa satışı)]	271
173. [37-a-III-Tereke dökümü ve taksimi]	272
174. [37-b-I-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]	275
175. [37-b-II-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil hissesi bağışı)]	276
176. [37-b-III-Kayyim tâyini ve tereke dökümü]	276
177. [38-a-I-Kayyim tâyini ve tereke dökümü]	278
178. [38-a-II-Vasî tâyini]	279
179. [38-a-III-Satım akdi (Bağçe satışı)]	279
180. [38-a-IV-Satım akdi (Mülk bağçe satışı)]	280
181. [38-b-I-Mehmed Efendi'nin muhtarlık beratı]	280

182. [38-b-II-Satım akdinin yapıldığı satışın iki tarafın kararıyla feshedilmesi]	281
183. [38-b-III-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]	282
184. [38-b-IV-Başkasına satılmak istenen mahlûl zeâmet toprağında evkaf mütevellîsinin hak iddia etmesi]	282
185. [39-a-I-Ödünç (karz) alacağının ölenin mîrâsından talep dâvâsı]	283
186. [39-a-II-Ödünç (karz) alacağının tahsil edildiğinin tescili]	284
187. [39-a-III-Zeâmet bedellerini tahsile vekil olanın tahsil makbuzlarını gizlediği iddiası dâvâsı]	285
SONUÇ	287
METİN SÖZLÜĞÜ	289
KAYNAKÇA	357
EKLER	361
ÖZGEÇMİŞ	376

ÇİZELGELER DİZİNİ

Tablo-1: BŞS 836 No’lu Defterdeki Kayıtların Aylara Göre Dağılımı	5
Tablo-2: Şevvâl 1098 Tarihinde Mahkemenin Günlük İşlem Yoğunluğu.....	6
Tablo 3: Cumâdelâhire 1099 Tarihinde Mahkemenin Günlük İşlem Yoğunluğu	7
Tablo-4: 836 No’lu BŞS’de Yer Alan Belgelerin Hukuki Tasnifi.....	11
Tablo-5: 836 No’lu BŞS’de Yer Alan Belge Türleri	13
Tablo 6: IV. Mehmet Dönemi (1058-1099/1648-1687) Kadıların Aldıkları Resm.....	38
EK-1: 836 No’lu BŞS’de Geçen Kayıtların Belge Cinsine ve Hukuk Dalına göre tasnifi.....	362
EK-2: BOA’de Yer Alan Bolu Şer’iye Sicil Defterleri Listesi	370
EK-3: 836 No’lu BŞS’de Geçen Kayıtların Tarihlerinin Listesi	371
EK-4: 21-a ve 21-b No’lu Sayfaların Orijinal Metni	373
EK-5: 24-a ve 24-b No’lu Sayfaların Orijinal Metni	374
EK-6: Transkripsiyon Harfleri Listesi.....	375

KISALTMALAR

BŞS	: Bolu Şer`iye Sicili
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
AİBÜ	: Abant İzzet Baysal Üniversitesi
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu
OSAV	: Osmanlı Araştırmaları Vakfı
H.	: Hicri
M.	: Miladi
vb.	: Ve benzeri
ed.	: Editör
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar arası
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
bknz.	: Bakınız
‰	: Binde

GİRİŞ

H.1098-1099 (M.1687-1688) tarihli ve 836 no'lu Bolu Şer'iyeye Sicili'nin transkripsiyon ve değerlendirmesini esas alan bu çalışmadaki ilk amaç; Doğru okunmuş bir metin transkripsiyonu yaparak metin sözlüğü oluşturmaktır. İncelediğimiz döneme ait hukuki dili yansıtmaması ve okunan metnin daha iyi anlaşılabilmesi için metin sözlüğü oluşturmak çalışmamızın vazgeçilmez noktalarındandır. Metin okunması aşamasında ilk olarak yapılması gereken transkripsiyon usûl ve kâidelerinin sistemli bir şekilde gözden geçirilerek metin üzerinde filolojik bir tenkit yapılmasıdır. Filolojik tenkit ise metnin dili üzerinde yoğunlaşarak dille ilgili bir çözme ve çözümleme işi ve uygulamasıdır. Bu çözümleme ise bir takım ön bilgiler ve birbirini tamamlayan belirli ön çalışmalarla bir bütünlük değeri taşımaktadır. Metin çözme ve çözümleme aşamasının ilk etabı ise kelime üzerine yapılacak tenkitten başlamaktadır. Kelimelerin taşıdığı anlam ve ifade edilişi çok önemli bir noktadır. Kelime dolayısıyla metin transkripsiyonu üç aşamada kendini ortaya koymaktadır. İlk öncelikle bir metin üzerinde, metni oluşturan kelimeleri, kelimeleri oluşturan harfleri çok iyi okumak gerekmektedir. Daha sonra okunan kelimeler Osmanlıca imla sözlüklerinden kontrol edilerek anlamları gözden geçirilmelidir. Bulunan anlamlar içinden ise metin bütünlüğü oluşturacak şekilde seçme ve bağdaştırma yapılarak transkripsiyon aşamasındaki en önemli zorluklardan biri çözümlenmiş olacaktır. Kelimenin taşıdığı anlam ne kadar önemli ise, kelimenin metnin içinde oluşturduğu örgü de bir o kadar önemlidir. Kısacası, ilk olarak sözlük çalışmasıyla “anlam belirleme”, sonra da metnin bağlamını gözeterek “anlam seçme” çalışması sağlıklı bir transkripsiyonun olmazsa olmazlarındandır. Bu çalışmalarla metnin tam ve doğru olarak anlaşılması temin edilmeye çalışılmıştır.

Kelimelerin anlam tenkidi kadar önemli olan diğer bir nokta ise kelimelerin imlâsıdır. Osmanlıca metin transkripsiyonlarında dikkat edilmesi gereken hususlardan biri ise, kelimenin menşiidir. Kelimeler Türkçe, Arapça, Farsça ve başka dil kökenli olabilmektedir. Kökenleri itibariyle kelimelerin imlâsında farklılık göstermektedir.

Metin transkripsiyonlarında dikkat edilmesi gereken bir diğ er husus ise, harflerin iml ada g osterilme k aideleridir. Özellikle iki harfin iml ası bazı karışıklıklara neden olabilmektedir. Çalışmamızda, Arapça'ya mahsus olan ve sessiz olduğundan harf karşılığı olmayan ayın   harfinin iml asında, kelimenin başında bulunduğ u zaman (') işareti, ortada ve sonda bulunduğ u zaman ise (') işareti kullanılmıştır. Hemze   harfinin iml asında ise (') işareti kullanılmıştır.

Metin tenkidi, bir eski metni önce eksiksiz olarak anlama çabasına dayanan, sonra da ihtiva ettiğ i bilgi ve kültür unsurlarını ayırıp açıklamak, bunların doğruluk ve değ erlerini ortaya koyarak metnin anlamını kesinleştirmek amacıyla gerçekleştirilen iki yönlü bir değ erlendirme çalışmasıdır.

BÖLÜM I

1.1. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN DEFTER VE TARİH YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1.1. Defter Yönünden Değerlendirilmesi

Çalışmamız, 836 demirbaş no'lu Bolu Şer'îye Sicilinin Milli Kütüphane Başkanlığı'nın 6607 no'lu mikrofilm fotokopisinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Çalışma, 836 no'lu defterin transkripsiyonundan ve değerlendirilmesinden oluşmaktadır. 836 no'lu defter, çalışma öncelikle metin neşri olması itibâriyle, birinci sayfasından sonuncu sayfasına kadar bütünüyle okunmuş ve transkripsiyonu yapılarak, kayıtlar sıra ile baştan sona kadar verilmiştir.

Defterin orijinal sayfa numarası olmayıp, sonradan numaralandırıldığı görülmüştür. İki sayfa tek yaprakda mikrofilme alınmış ve her yaprağa tek numara verilmiştir. Sicil, 38 yaprak ve 76 sayfadan oluşmaktadır. Biz de ikiye ayrılan yaprağın sağ tarafına “a” (1-a, vb.), sol tarafına ise “b” (1-b, vb.) numarasını vererek a ve b bölümlerindeki kayıtları Roma rakamlarıyla sıradan (1-a-I, 1-a-II) tasniflendirdik. Bu tür numaralandırma işlemi bittikten sonra ise değerlendirme ve tablolama aşamasında kolaylık olsun diye sicilimizdeki her belgeye 1'den 187'ye kadar numaralar verdik. Bu noktada sicilimizde toplam 187 ayrı kayıt bulunmaktadır. Her kaydın başında ise belgenin içeriği tarafımızdan kısaca özetlenmiştir. Ayrıca Ek-1'de görüldüğü üzere kayıtların belge türleri ve konuları tablo halinde çıkarılmıştır.

836 no'lu BŞS, 14x40 ebatlarında olup, boş bırakılmış sayfa bulunmamaktadır. 15.[32-a-IV] no'lu belge ile 107.[23-b-III] no'lu belge yarıda bırakılmış olup, sayfa değişikliğinde başka belge kaydına geçilmiştir. Sicilimizin her sayfasında ortalama 3 kayıt mevcuttur.

Defterimizde, Hatt-ı Divânî, Hatt-ı Tâlik ve Hatt-ı Tevki Osmanlıca yazı türleri kullanılmıştır¹. Bu yazı türleri genelde bütün şer'îye sicillerinin yazılmasında tercih edilen yazı türleridir. Sicilimizde, değişik kâtiplerin elinden çıkmış kayıtlar

¹ Osmanlıca yazı türleri için bkz. **Mübahat S. Kütükoğlu**, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1994, s.55-70.

mevcut olup, yazı bütünlüğü gözlenmemektedir. Kayıtlar tutulurken genelde itinadan uzak bir yazım tekniği uyguladığı anlaşılmakta olup, merkezden gelen ferman ve beratların sûretlerinin deftere kaydedilmesinde özen gösterildiği açıktır. Transkripsiyon kısmında sicilde kâtiplerce hatalı yazılarak üstü karalanan kelimelerde okunabildiği oranda altı çizili olarak verilmiştir.

Defterimizde hüccet, îlâm, ferman, mürâsele, berat, tereke ve temessük adları altında toplayabileceğimiz kayıtlar mevcuttur². Bu belge türleri kaydedilirken bir düzen takip edilmemiş, geliş ve oluş tarihlerine göre sicile yazılmışlardır. Defterdeki ilk kayıt, mürâsele olup, kadı nâibi atamasıyla ilgilidir³. Son kayıt ise îlâm olup, zeâmet bedellerini tahsile vekil olanın makbuzlarını gizlediği iddiası dâvâsıdır⁴.

836 no'lu BŞS'nin transkripsiyonu yapılırken, metnin orijinalinde boş bırakılmış olan yerler (*Metinde boş*) şeklinde gösterilmiştir. Metin üzerinde tahrip olmuş kelimeler ise (*kelime tahrip olmuş*) şeklinde gösterilmiştir. Çeşitli sebeplerle okunamayan yerlerin orijinali verilmiştir. Okunuşu ve sözlük anlamı itibarıyla şüpheye düştüğümüz kelimeler ise “?” işaretiyle gösterilmiştir. Osmanlıca transkripsiyonunun gereği olarak transkripsiyon bölümünde “my times” yazı karakteri kullanılmıştır. 836 no'lu BŞS transkripsiyonuna başlamadan önce transkripsiyon usûl ve kâideleri incelenerek bütün içerisinde farklılaşmaların oluşmamasına özen gösterilmiştir⁵.

1.1.2. Tarih Yönünden Değerlendirilmesi

Biz araştırmamızda Bolu Şer'îye Sicillerinden XVII. yüzyıla ait 836 no'lu defteri kullandık. 836 no'lu defter 1098-1099 yıllarını ihtivâ etmektedir. BOA'nde Bolu'ya ait Ek-2 de görüldüğü üzere 269 adet şer'îye sicili defteri bulunmaktadır. İlk defter olan 830 no'lu defter hicri 1079-1082, miladi 1668/1669-1671/1672; son sicil olan 1091 no'lu defter ise hicri 1297-1301, miladi 1879/1880-1883/1884 tarihlerini kapsamaktadır.

² Ahmet Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1988, s.19-38.

³ BŞS.836, 1.

⁴ BŞS.836, 187.

⁵ Metin tenkidi için bkz. Mertol Tulum, *Anlayarak Okumak veya Metin Tenkidi ve Menâkıbu'l-Kudsiye*, İstanbul: Deniz Kitabevi, 2000; Yılmaz Kurt, *Osmanlıca Dersleri 1*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2005; Kurt, *Osmanlıca Dersleri 2*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

836 no'lu defter Bolu şer'îye sicillerinin 7. defteridir. XVII. yüzyılın son çeyreği içerisinde yer almaktadır. Elimizde kalan en eski Bolu Şer'îye Sicili defter tarihinden 16 yıl sonra tutulmuştur. Defterin gündeminin başlangıç tarihi 01 Rebûlâhîr 1098 (14 Şubat 1687), bitiş tarihi ise 20 Receb 1099 (21 Mayıs 1688)'dir. Ek-3'de görüldüğü üzere sicilimiz yaklaşık 16 aylık bir dönemi kapsamaktadır. Defterde iki kayıt 25-26 Zilkâde 1097/13-14 Ekim 1686 tarihine ait olup deftere kayıt edilmiş sûretlerin hemen tamamına yakını Osmanlı Hukuku'ndaki zaman aşımı süresi olan 15 yıllık süreyi aşmamaktadır⁶.

Defterimizde yer alan 54.[12-a-II] no'lu ferman 21-30 Cumâdelâhire 1098 tarihli olup, deftere kaydediliş tarihi ise, 26 Şaban 1098'dir. Bu durumda merkez İstanbul'dan çıkan ferman en geç 30 gün içinde Bolu'ya ulaşmış ve deftere kaydedilmiştir.

Tablo-1: BŞS 836 No'lu Defterdeki Kayıtların Aylara Göre Dağılımı

YIL	HİCRİ	MİLADİ	BELGE ADEDİ	%
1097	Zi'l-ka'de	19 Eylül 1686 -18 Ekim 1686	2	1,07
	TOPLAM		2	1,07
1098	Rebî'ü'l-âhire	14 Şubat 1687 - 14 Mart 1687	15	8,02
	Cumâde'l-ülâ	15 Mart 1687 - 13 Nisan 1687	10	5,35
	Cumâde'l-âhire	14 Nisan 1687 - 12 Mayıs 1687	12	6,42
	Receb	13 Mayıs 1687 - 11 Haziran 1687	8	4,28
	Şaban	12 Haziran 1687 - 10 Temmuz 1687	8	4,28
	Ramazan	11 Temmuz 1687 - 9 Ağustos 1687	4	2,14
	Şevvâl	10 Ağustos 1687 - 7 Eylül 1687	16	8,56
	Zi'l-ka'de	8 Eylül 1687 - 7 Ekim 1687	10	5,35
	Zi'l-hicce	8 Ekim 1687 - 6 Kasım 1687	6	3,21
	TOPLAM		89	47,59
1099	Muharrem	7 Kasım 1687 - 6 Aralık 1687	7	3,74
	Şafer	7 Aralık 1687 - 4 Ocak 1688	12	6,42
	Rebî'ü'l-evvel	5 Ocak 1688 - 3 Şubat 1688	18	9,63
	Rebî'ü'l-âhire	4 Şubat 1688 - 3 Mart 1688	12	6,42
	Cumâde'l-ülâ	4 Mart 1688 - 2 Nisan 1688	7	3,74
	Cumâde'l-âhire	3 Nisan 1688 - 1 Mayıs 1688	19	10,16
	Receb	2 Mayıs 1688 - 31 Mayıs 1688	9	4,81
	TOPLAM		84	44,92
	<i>DİĞER</i> ⁷		<i>12</i>	<i>6,42</i>
GENEL TOPLAM			187	100,00

⁶ Mehmet Akman, *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2004, s.115.

⁷ Sicilimizde yer alan kayıtların 8 tanesinin tarih kısmı olmayıp, 4 tanesi ise ay başlangıcı kayıdır.

836 no'lu defterde geçen kayıtları yıllara ve aylara göre tablolastırdığımızda 1097 yılına ait 2 kayıt, 1098 yılına ait 89 kayıt ve 1099 yılına ait ise 84 kayıt mevcuttur. Kayıtların en yoğun olduğu aylar Rebûlâhir 1098, Şevvâl 1098, Rebûlevvel 1099, Cumâdelâhire 1099 tarihleridir. Bu aylarda bile mahkemenin yoğunluğunun az olduğu görülmektedir. Bu aylar ortalama miladi takvime göre Mart-Nisan-Mayıs aylarına karşılık gelmektedir. Bahar ayları, geleneksel bir toplumda hareketliliğin arttığı aylar olarak karşımıza çıkmaktadır⁸.

Tablo-2: Şevvâl 1098 Tarihinde Mahkemenin Günlük İşlem Yoğunluğu

TARİH	GÜN	KAYIT SAYISI	TARİH	GÜN	KAYIT SAYISI
1 Şevvâl 1098	Pazar	-	16 Şevvâl 1098	Pazar	1
2 Şevvâl 1098	Pazartesi	-	17 Şevvâl 1098	Pazartesi	1
3 Şevvâl 1098	Salı	-	18 Şevvâl 1098	Salı	-
4 Şevvâl 1098	Çarşamba	1	19 Şevvâl 1098	Çarşamba	-
5 Şevvâl 1098	Perşembe	-	20 Şevvâl 1098	Perşembe	2
6 Şevvâl 1098	Cuma	1	21 Şevvâl 1098	Cuma	-
7 Şevvâl 1098	Cumartesi	-	22 Şevvâl 1098	Cumartesi	-
8 Şevvâl 1098	Pazar	1	23 Şevvâl 1098	Pazar	1
9 Şevvâl 1098	Pazartesi	-	24 Şevvâl 1098	Pazartesi	-
10 Şevvâl 1098	Salı	3	25 Şevvâl 1098	Salı	1
11 Şevvâl 1098	Çarşamba	-	26 Şevvâl 1098	Çarşamba	-
12 Şevvâl 1098	Perşembe	1	27 Şevvâl 1098	Perşembe	-
13 Şevvâl 1098	Cuma	2	28 Şevvâl 1098	Cuma	-
14 Şevvâl 1098	Cumartesi	-	29 Şevvâl 1098	Cumartesi	-
15 Şevvâl 1098	Pazar	1	30 Şevvâl 1098	Pazar	-
			TOPLAM		16

Defterimizde 1098 yılının kayıt sayısının en yoğun olduğu Şevvâl ayında kadı siciline 16 kayıt düşülmüş olup, bu kayıtlardan 2 tanesi îlâm ve 14 tanesi hüccet belgesidir. 1099 yılının kayıt sayısının en yoğun olduğu Cumâdelâhire ayında ise sicilimize 19 kayıt düşülmüş olup, kayıtların 7 tanesi îlâm, 12 tanesi hüccet kayıdır.

Tablo-2 ve Tablo-3'de görüldüğü üzere en yoğun aylarda bile mahkemenin iş yoğunluğu belirli bir sayının üzerine çıkmamaktadır. Hatta üst üste altı gün hiç kayıt düşülmemiştir.

⁸ Hülya Taş, *XVII. Yüzyılda Ankara*, Ankara: TTK Yayınları, 2006, s.37.

Tablo 3: Cumâdelâhire 1099 Tarihinde Mahkemenin Günlük İşlem Yoğunluğu

TARİH	GÜN	KAYIT SAYISI	TARİH	GÜN	KAYIT SAYISI
1 Cumâde'l-âhire 1099	Cumartesi	-	16 Cumâde'l-âhire 1099	Pazar	-
2 Cumâde'l-âhire 1099	Pazar	1	17 Cumâde'l-âhire 1099	Pazartesi	1
3 Cumâde'l-âhire 1099	Pazartesi	-	18 Cumâde'l-âhire 1099	Salı	-
4 Cumâde'l-âhire 1099	Salı	-	19 Cumâde'l-âhire 1099	Çarşamba	-
5 Cumâde'l-âhire 1099	Çarşamba	1	20 Cumâde'l-âhire 1099	Perşembe	2
6 Cumâde'l-âhire 1099	Perşembe	1	21 Cumâde'l-âhire 1099	Cuma	-
7 Cumâde'l-âhire 1099	Cuma	-	22 Cumâde'l-âhire 1099	Cumartesi	-
8 Cumâde'l-âhire 1099	Cumartesi	2	23 Cumâde'l-âhire 1099	Pazar	-
9 Cumâde'l-âhire 1099	Pazar	-	24 Cumâde'l-âhire 1099	Pazartesi	-
10 Cumâde'l-âhire 1099	Pazartesi	-	25 Cumâde'l-âhire 1099	Salı	-
11 Cumâde'l-âhire 1099	Salı	1	26 Cumâde'l-âhire 1099	Çarşamba	-
12 Cumâde'l-âhire 1099	Çarşamba	-	27 Cumâde'l-âhire 1099	Perşembe	1
13 Cumâde'l-âhire 1099	Perşembe	5	28 Cumâde'l-âhire 1099	Cuma	1
14 Cumâde'l-âhire 1099	Cuma	-	29 Cumâde'l-âhire 1099	Cumartesi	3
15 Cumâde'l-âhire 1099	Cumartesi	-			-
			TOPLAM		19

1098, 1099 yıllarının aylarına ait veriler tümünden değerlendirildiğinde işlem yapılmayan sabit günlere rastlanılmamıştır. Bu durumda tespit etmek istediğimiz haftalık izin günlerine ait sabit bir veriye ulaşamamıştır. Bu durum Bolu kadısının, haftanın her günü sicile kayıt düşebildiği izlenimini uyandırmaktadır.

XVII. yüzyılın son çeyreğine ait defterimize göre kayıtların sayılarının az olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak XVII. yüzyılın ortalarından başlayarak kendisini gösteren ehl-i örf ile ehl-i şer' arasındaki ilişkinin klasik özelliğini kaybederek ehl-i örf'ün ehl-i şer'i devre dışı bırakma arzusu gösterilebilir⁹.

Ek-3'de görüldüğü üzere sicile ait 187 kaydın deftere kaydedilme tarihlerinde ay sırası olarak kopukluk mevcut olmayıp, her aya ait kayıt bulunmaktadır. Gün sırası olarak değerlendirdiğimizde ise düzenlilik genelde devam etmesine rağmen gün sırasının arasına bir önceki aya ait bazı kayıtlar girebilmektedir. Bazen ise aynı ay içerisinde gün sıralarında düzensizlikler gözlemlenmiştir. Bunun nedeni olarak ise

⁹ Hülya Taş, a.g.e., s.15.

836 no'lu deftere Bolu ve nevâhiyelerinin kadısı ile Konrapa ve Dörtâdvân ilhâklarının kadısının ortak kayıt düşmesi gösterilebilir¹⁰.

¹⁰ BŞS.836, 1, 26, 27, 28.

BÖLÜM II

2.1. OSMANLI HUKUKU VE KAYNAKLARI

2.1.1. Osmanlı Hukuku

İslâm Hukuku'nu hukuk sistemi olarak kabul eden Osmanlı Devleti sınırlarının genişlemesi ve yerleşim birimlerinin artması ile birlikte yargı teşkilâtının organizasyonu ile ilgili düzenlemeler de yapmıştır. Osmanlı Hukuku'nun yaptırım gücü Osmanlı Devleti tarafından sağlanır. Yaptırım gücünü halkın onayından alan Osmanlı Hukuku'nun uygulandığı yer mahkemedir. Osmanlı Hukuku'nun ilk kaynağı kanunnâmelerdir. Bu kanunnâmeler; umûmî kanunnâmeler, sancak kanunnâmeleri, ferman, nişan ve berat tarzındaki kanun hükümleri, mîrî arâzi ve tımar nizâmına ait kanunlar, husûsî kanunnâmeler, husûsî kanun mecmuaları ve adâletnamelerdir¹¹.

Osmanlı Hukuku'nun ikinci kaynağı gelenektir. Üçüncü kaynak ise İslâm Hukuku'dur. İslâm Hukuku ise; Kur'an, sünnet, icma', içtihad, kıyas, taklid ve geleneğe dayanır. Osmanlı Devleti, İslâm Hukuku üzerinde düzenleme yapan tek İslâm ülkesidir¹².

2.1.2. Şer'îye Sicilleri

Osmanlı Devleti'nin en önemli yargı organı olan şer'î mahkemeler, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla birlikte tarihe karışmakla beraber, devletin muhtelif devirlerdeki hukuki, iktisadi, dini, askeri ve idari müesseseleri hakkında bize çok değerli tarihi belgeler bırakmıştır. Türk kültür ve tarihinin temel kaynaklarının başında gelen; mahkeme kararlarını ve idari düzenlemeleri ihtiva eden şer'îye sicilleri mahkeme kararlarının tutanak defterleridir¹³. Şer'îye mahkemelerinde tarih sırasıyla tutulan defterler olan şer'îye sicillerine sicillât-ı şer'îye, kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vakâyi sicilleri veya sicillât defteri denilmektedir. Şer'î

¹¹ Ahmed Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri 1.kitap Osmanlı Hukukuna Giriş ve Fatih Devri Kanunnâmeleri*, İstanbul: Fey Vakfı Yayınları, 1990, s.87-101.

¹² Nurcan Abacı, *Bursa Şehri'nde Osmanlı Hukuku'nun Uygulanması (17. Yüzyıl)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001, s.38-44.

¹³ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.11.

mahkemeler tarafından verilen her çeşit îlâm, hüccet ve şer'î evrak istisnasız asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilirdi¹⁴.

Merkezden gönderilen her konudaki ferman, berat ve mektubların sûretleri; ümera denilen mahalli yöneticilerin çeşitli konularda sancak ve şehrin problemlerini çözmek için yayınladıkları buyuruldular ile bunların icraatlarını gösterir kayıtlar; kadılar tarafından inşa edilerek yazılan hüccet, îlâm, mâruzlar, mürâseleler ve diğer kayıtlar; şehrin mahalle listeleri, dini ve sosyal yapıları, şehirde yürütülen imar faaliyetleri, dini ve sosyal kurumların bakım ve onarımları; şehrin nüfusu, nüfusun ırki ve dini yönden ayrımını, bu nüfusun zaman zaman maruz kaldığı salgın hastalık ile tabîî afetleri anlatan belgeler; evlenme-boşanma, kız kaçırma, mehr bağlama, alım-satım, mukavele ve kefâlet senetleri, hırsızlık, kalpazanlık, yaralama ve öldürme ile ilgili kayıtlar; şehirdeki esnâf grupları, bunların meslekleri ile ürettikleri malların çeşitleri, çarşı ve pazarlarda satılan malların narh listeleri; sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarları, altın ve para meseleleri ile çeşitli eşyâ fiyatlarını gösteren kayıtlar; ölen kişilerin mesleği ile mal varlığını gösteren tereke kayıtları gibi kayıtlar sicillere kaydedilirdi¹⁵.

Şimdiye kadar şer'îye sicillerini konu alan birçok çalışma yapılmıştır¹⁶. Kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeler olarak kabûl edilen ferman ve hükümleri, ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan siciller incelenmeden Osmanlı Devleti'nin siyasi, idari ve sosyal tarihini hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir.

¹⁴ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.17.

¹⁵ Rifat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1986. s.17-18.

¹⁶ Yapılan çalışmalar hakkında bilgi için bkz. Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'îye Sicilleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, (2005), ss.187-213.

2.2. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİ KAYITLARININ HUKUKİ AÇIDAN İNCELENMESİ

Sicil'de yer alan belgeleri günümüz hukuku açısından ele aldığımızda Ek-1'de görüleceği üzere aile, anayasa, borçlar, eşyâ, cezâ, hükmi şahıs, idâre, mîrâs, şahsın, usûl ve vergi hukuku gibi ayırıma tabi tutulmuşlardır.

Tablo-4: 836 No'lu BŞS'de Yer Alan Belgelerin Hukuki Tasnifi

SIRA NO	HUKUK DALI	ADET	%
1	Aile Hukuku	28	14,97
2	Anayasa Hukuku	3	1,60
4	Borçlar Hukuku	36	19,25
6	Eşyâ Hukuku	11	5,88
7	Cezâ Hukuku	20	10,70
8	Hükmi Şahıs Hukuku	5	2,67
10	İdâre Hukuku	6	3,21
11	Mîrâs Hukuku	43	22,99
12	Şahsın Hukuku	7	3,74
13	Usûl Hukuku	7	3,74
14	Vergi Hukuku	17	9,09
15	Diğer ¹⁷	4	2,14
	TOPLAM	187	100

Defterimizde Tablo-4'te görüldüğü üzere mîrâs hukuku ile ilgili kayıtların fazla yer kapladığını görmekteyiz. Mîrâs hukuku kapsamında büyük çoğunluğu tereke kayıtları olmak üzere, mîrâscılar arasında yaşanan mîrâs ile ilgili satım akitleri, sulh akitleri, takas, bağışlama (hibe) akitleri, verâseti ispat dâvâları ve aile arasında mîrâs mal ile ilgili yaşanan çeşitli sorunların mahkemeye intikâl ettiği kayıtlar yer almaktadır. Borçlar hukuku adı altında kısalttığımız kayıtlar; Ödünç (karz) tahsilinin tescili, satım akitleri, borç (deyn) meseleleri, bağışlama (hibe) akitleri gibi üçüncü şahıslar arasında yaşanan meselelerden oluşmaktadır. Aile hukuku ile ilgili kayıtlar; Vasî tâynini ve nafaka takdiri, eşlerin karşılıklı rızâ ile boşanmaları, kadının eşinin ölümünü tescil ettirmesi, mehr konusunda sulh akitleri

¹⁷ Bu kategoride ele aldığımız kayıtlar kısaca "gurre" diye niteleyebileceğimiz ay başlangıcı kayıtlarıdır.

ve eşler arasında yaşanan çeşitli meseleleri içermektedir. Cezâ hukuku¹⁸ alanında; Had suçları kapsamında ele aldığımız gasb (hadd-i hırâbe) suçları, hırsızlık (hadd-i sirkat) suçları; Kısas suçları kapsamında ele aldığımız kastın aşılması sûretiyle (yaralama sonucu) adam öldürme (şibhü'l-amd), cinâyet, kasten yaralama (müessir fiil) suçları; Tâzir suçları kapsamında ele aldığımız reâyâyâ kanunları yerine getirmemeleri konusunda baskı uygulama, iftirâ, nâmusâ zarar verme (Fi'l-i şenî') dâvâları ve sulh akitleri ile ilgili kayıtlar mevcuttur. Eşyâ hukuku ile ilgili kayıtlar; Üçüncü şahıslar arasında eşyâ üzerine yaşanan hakk-ı tapu, dâvâdan vazgeçme (fârîğ), sulh akitleri, haksız tasarruf iddiaları, sâhipsiz (mahlûl) tarla meseleleri, su yolu (mecrâ)¹⁹ sorunu gibi meselelerden oluşmaktadır. Hükmi şahıslar hukuku ile ilgili kayıtlarda ise vakıf konusu ile ilgili meseleler ele alınmıştır. Şahsın hukuku ile ilgili kayıtlar içerisinde kaçgun köle (abd-i âbık), köle âzât etme, âzâtlık anlaşmazlıkları gibi konular yer almaktadır. İdâre hukuku ile ilgili kayıtlar kadı ve nâib atamalarını bildiren mürâseleleri; Müftî ve muhtar atamalarını bildiren beratları içermektedir. Anayasa hukuku kapsamında ise askeri ve vergi konularında merkezden gönderilen fermanlar ele alınmaktadır. Vergi hukuku ile ilgili tasniflemeye ise reâyâ ile ehl-i örf arasında yaşanan vergi sorunları dahil edilmiştir. Usûl hukuku kapsamında ise ölüm keşifleri yer almaktadır.

2.3. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİ KAYITLARININ BELGE TÜRLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

836 no'lu Bolu Şer'îye Sicilinde 187 kayıt bulunmaktadır. Tablo 5'te görüldüğü üzere bu kayıtların 113 tanesi hüccet, 46 tanesi îlâm, 14 tanesi tereke, 4 tanesi mürâsele, 3 tanesi ferman, 2 tanesi berat, 1 tanesi temessük ve 4 tanesi ise kısaca "gurre" diye nitelendirdiğimiz ay başlangıcı belgelerinden oluşmaktadır.

¹⁸ Suçlar için bkz. **Mustafa Avcı**, *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları, 2004, s.161-232.

¹⁹ Kamu malları için bkz. **H.Mehmet Günay**, *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Uygulamasında Kamu Malları*, İstanbul: Şule Yayınları, 2001, s.54.

Tablo-5: 836 No'lu BŞS'de Yer Alan Belge Türleri

SIRA NO	BELGE CİNSİ	ADET	%
1	Berat	2	1,07
2	Ferman	3	1,60
3	Gurre	4	2,14
4	Hüccet	113	60,43
5	Îlâm	46	24,60
6	Mürâsele	4	2,14
7	Temessük	1	0,53
8	Tereke	14	7,49
	TOPLAM	187	100

2.3.1. Mahkeme Makamı Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

2.3.1.1. Hüccet

Defterin %60.43'ünü hüccet dediğimiz kadı'nın hükmünü ihtiva etmeyen, taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarı tasdîkini içeren, hukuki durumu günümüzdeki noterler gibi kayıt altına alan belge türü oluşturmaktadır²⁰. Defterimizde konularına göre yer alan hüccet türleri şunlardır.

Satım akdi: Defterde yer alan hüccetlerin 27 tanesi satım akdinden oluşmaktadır. Satışa konu olan malların içerisinde; Mîrâs mülk menzil (ev), mülk menzil, arsa, bağçe, dükkân, tarla, değirmen ve bârgîr bulunmaktadır. Satışlar genel olarak kesin satış dediğimiz bey'-i bât ve bey'-i kat'î şeklinde yapılmıştır. Borca karşılık bey'-i bi'l-vefâ şeklinde bir ev satışına²¹ ise mahkeme karar vermiştir. Ayrıca satım akdi yapılmış bir satış iki tarafın kararıyla fesh-i bey' olmuştur²². Ölenin borcunu ödemek için yani zarûret-i deyn' den dolayı da mülk menzil satışının

²⁰ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.21.

²¹ BŞS.836, 129.

²² BŞS.836, 182.

yapıldığını görmekteyiz²³. Diğer bir kayıta ise yetim malı fâize verilmek üzere satılmıştır²⁴.

Satışa konu olan mülk menzil (ev), beyt ve büyüüt olarak tanımlanmış olup, genellikle taş duvar (muhavvat) içerisinde bir veya iki fevkânî ve tahtânî oda ile sofa, kılâr gibi bölümlerden oluşmaktadır. Ayrıca evin fırın, köşk, bi'r-mâ gibi unsurları da bulunmaktadır. Satışa konu olan bağçenin, meyveli veya meyvesiz (eşcâr-ı müsmire/gayr-i müsmire) olup olmadığı belirtilerek bazen meyve ağaçlarının adeti ve türü de belirtilmiştir. Satıma konu olan bir diğer unsur olarak ise sâhibi çıkmayan kaçgun kölenin müzayede ile satıldığı görülmektedir²⁵.

Sulh akdi: Anlaşmazlığın iki tarafın arasına müslümanların girmesiyle (vesatat-ı müslimîn) çözüme kavuştuğu ve tarafların ibrâlaştığı hüccetlerdir. Defterimizde genellikle, mîrâs dâvâlarında, cinâyet dâvâlarında²⁶ ve mehrin ödenmesi karşılığında boşanma dâvâlarında sulh akitlerini görmekteyiz.

Bağışlama (hibe) akdi: Bu kayıt türünde ise bedel karşılığı olmaksızın ev, bağçe, mülk menzil ile attâr ve debbâğ dükkân hisselerinin hibe edildiğini görmekteyiz. Hibe ile ilgili 6 kayıt mevcuttur. Diğer bir kayıta ise satımı yapılan mülk menzil, dükkân ve eşyânın bedelinin karşılıksız bağışlandığı görülmüştür²⁷.

Vasî tâyini ve nafaka takdiri: Bu konuyla ilgili 21 kayıt mevcuttur. Bunlardan 2 tanesi gâib olan eş üzerine nafaka yazdırılması²⁸, 2 tanesi gâib olan küçük çocukların mallarının korunması için mahkemece kayyım tâyin edilmesi²⁹, 2 tanesi vasînin daha sonra nafaka talep etmesi, 10 tanesi vasî tâyini ve geri kalan 5 tanesi ise aynı anda vasî tâyini ve nafaka takdirinden oluşmaktadır. Vasî olarak genellikle sikât'ın araştırması sonucu anne, amca, babaanne, anneanne, büyükbaba ve büyük kardeşin atandığı görülmüştür. Vasî atama kayıtları sicilimizde büyük yer kaplamakta olup, hepsinde çocukların babalarını kaybettiğini görmekteyiz.

²³ BŞS.836, 138.

²⁴ BŞS.836, 73.

²⁵ BŞS.836, 93.

²⁶ BŞS.836, 15,151.

²⁷ BŞS.836, 149.

²⁸ BŞS.836, 68, 70.

²⁹ BŞS.836, 176, 177.

Kayıtlarda babaların ölüm nedeni belirtilmemiştir. Bu durum karşısında, o dönemde yaşanan savaşlar sonucu ölümlerin gerçekleşebildiği yorumuna varabiliriz.

Defter kayıtlarında vasîlerin çocuklara düşen mîrâs payının muhafaza ve idaresini üstlenmelerinin yanı sıra çocuklar için nafaka takdiri talebinde bulundukları da görülmektedir³⁰. Ayrıca vasîler yükümlü oldukları çocukların veraset yolu ile mülkiyetlerine geçen malları onlar adına işletmekle de yükümlüdürler³¹. Bu husus ile ilgili olarak vasî harabe haline gelen evi mahkeme kararıyla satarak parasını fâiz (istirbâh) yoluyla işletmek istemektedir³².

Boşanma ve evlenme akitleri: Aile kurumu boşanma ile sona erer. Sicillerde evlilik bağının sona erdiği boşanma; Talak, talak-ı selâse, talak-ı baîn, hul, muhâla'a ya da fesh-i nikah terimleri ile ifade edilmektedir³³. Karşılıklı rızâ İslâm Hukuku'nda asıl boşanma şekli olmamakla beraber hususî bazı şartlar çerçevesinde mümkündür. Boşanma salâhiyetini taşıyan erkek karısına boşanma hakkı tanıyabilir. Kadının iradesi karşılıklı rızâ şeklinde dikkate alınmıştır³⁴. Kadın varsa birikmiş nafaka alacakları, iddet nafakası ve ödenmemişse mehr alacağı (mehr-i müeccele) karşılığında kocasıyla boşanma anlaşması yapmaktadır³⁵. Sicilimizde daha çok eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılmaları yani mahâla'a şeklinde boşanma görülmektedir³⁶. Kocanın karısını talak şeklinde boşaması ile ilgili 1 kayıt mevcut olup, boşanma mehr konusu nedeniyle dâvâ konusu olmuştur³⁷.

Evlilik ile ilgili tek kayıt bulunmakta olup³⁸, küçüğün, velî-i akrebi olan amcaoğlu tarafından mahkeme huzurunda kuzenine yani velî'nin kardeşine nikâhlanmasıyla ilgili kayıttır.

Sicilimizde dikkati çeken bir diğer husus ise kocası daha önce ölmüş kadının, mahkeme huzurunda kocasının ölümünü tescil ettirmesidir³⁹. Bu tescilin amacı ise

³⁰ M. Akif Aydın, "Eyüp Şeriye Sicillerinden 184, 185 ve 188 No'lu Defterlerin Hukuki Tahlili", 18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam, ed. Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.66.

³¹ Abacı, a.g.e., s.167.

³² BŞS.836, 73.

³³ Abacı, a.g.e., s.150-151.

³⁴ Bekir Topaloğlu, *İslâm'da Kadın*, İstanbul: Nesil Yayınları, 1997, s.149.

³⁵ Aydın, a.g.m., s. 70.

³⁶ BŞS.836, 75, 144.

³⁷ BŞS.836, 72.

³⁸ BŞS.836, 44.

tekrar evlenmek isteyen kadının toplum tarafından saldırıya maruz kalmak istememesidir.

Köle âzât etme ve kaçgun köle (abd-i âbık): Kölelikle ilgili kayıtların iki tanesi âzât etme ile ilgilidir⁴⁰. Âzât edilen kölenin net tarifi yapılarak mensub olduğu millet belirtilmektedir. Köle âzât eden (mûtik) kişi velâ hakkı dışında hiçbir hakkının kalmadığını kesin bir şekilde belirtmektedir.

Sâhibinden kaçan ve sonra yakalanan kölelerle ilgili iki kayıt mevcut olup⁴¹, köle mütesellim tarafından yakalanmış ve belli bir müddet bekletilerek sâhibi çıkmayınca müzayede ile satılmıştır.

Kölelik ile ilgili dâvâ (îlâm) konusu olan iki kayıta ise⁴², sâhibleri ölünce tedbir-i mutlâk⁴³ ile âzât olan köleler vârisler tarafından alıkonulmuş ve köleler hürliklerini ispatlamaya çalışmışlardır.

Ölüm keşfi: Ölüm keşfi ile ilgili 7 kayıt mevcuttur. Yanarak ve kurt yemesi sonucu ölen çocuklar⁴⁴ ile yanarak, kendini asarak ölen ve öldükten sonra tavan çöken kadınların⁴⁵ cenazeleri keşfedilmiştir. Ölüm keşiflerinde kadı, ölüm mahalline ehil bir kişi göndermekte ve bu kişi yanında bulunan en az iki kişi ile birlikte cesedin bulunduğu yere giderek, ceset üzerinde tetkîkler yapmakta ve ölüm nedenini tespit ederek, durumu mahallinde kayda geçirmektedir. Daha sonra da yanındakilerle birlikte mahkemeye gelerek, olayı kadıya bildirip tescil ettirmektedir⁴⁶.

Ateş yakması sonucu ölen kadının keşfinde mahalleden iki kadın cenazeyi inceleyerek yanan yerleri mübaşire bildirmişlerdir⁴⁷. Yanarak ölen çocukların keşfi ise, babaların cenazeleri mahkeme-i şerîfe veya diğer bir ifadeyle bi-hükm-i şerîfe haremine götürmelerinden dolayı, mahallinde yapılamamıştır⁴⁸.

³⁹ BŞS.836, 134, 140.

⁴⁰ BŞS.836, 42, 169.

⁴¹ BŞS.836, 93, 56.

⁴² BŞS.836, 38, 92.

⁴³ Özer Ergenç, XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa, Ankara: TTK Yayınları, 2006, s.114.

⁴⁴ BŞS.836, 104, 145, 55, 153.

⁴⁵ BŞS.156, 147, 46.

⁴⁶ İzzek Sak, 47 Numaralı Konya Şe ’iye Sicili (1128-1129/1716-1717) Transkripsiyon ve Dizin, Konya: Talbet Kitâbevi, 2006, s.38.

⁴⁷ BŞS.836, 156.

⁴⁸ BŞS.836, 104, 145.

Ödünç (karz) akdi: Ödünç verilen paraların tahsillerinin tescil edildiği kayıtlar 5 adettir. Ayrıca emanet verilen hayvanın geri teslim alımıyla ilgili ise 1 kayıt mevcuttur⁴⁹. Beytü'l-mal'e geçen sonradan vârisleri çıkan terekenin teslim alınması ile ilgili ise 2 kayıt vardır⁵⁰.

Bunun dışında vergi hukuku kapsamında ele aldığımız mutasarrıf'ın mütesellim'den arpalık bedelini teslim alması, kethüdâ'nın mütesellime Bolu mukâta'at-ı malı bedelini teslim etmesi, iştirâ bedelinin teslim alınması, Bolu nâzırının mütesellim'den bâd-ı hevâ iltizâm etmesi, ölen alay beyinin eşyâ bedelinin teslim alınması, tarla kira bedelinin teslim alınması, vakıf alacağının teslim alınması, vakıf değirmeninin kira bedelinin ödeneceğine dair teminat verilmesi gibi kayıtlar⁵¹ mevcuttur.

Diğer kayıtlar: Sicilimizi incelediğimizde iftirâ ve iddiadan anlaşılarak vazgeçme ve kastın aşılması sûretiyle (yaralama sonucu) adam öldüren kişinin katledilmesinin tescili ile ilgili hüccet kayıtları⁵² da mevcuttur.

2.3.1.2. İlâm

Sicilin %24,60 ilâm dediğimiz dâvâcının iddiasını, dayandığı delilleri, dâvâlının cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dâir dâvâları içeren kayıtlardan oluşmaktadır. İlâm'ın özelliği hâkimin verdiği kararı ihtivâ etmesidir⁵³.

Bir suçun işlenip işlenmediği, işlenmişse kim tarafından işlendiği ve müeyyidesinin ne olacağı sorununa çözüm getirmek amacıyla girişilen iddia, savunma ve yargılama faaliyetlerinin bütününe cezâ muhakemesi denmektedir. İslâm Cezâ Hukuku'nda en yerleşmiş ayırım had, kısas ve tâzir suçları ayırımıdır. Had suçları ve kısas suçlarında suç tarifi ve müeyyidesi Allah ve Resûlü tarafından tespit edilmiştir. Tâzir suçları ise tanımı ve cezası Allah ve peygamberi tarafından belirlenmemiş, bunların tespitinin devlet başkanına veya hakime bırakıldığı suçlardır.

⁴⁹ BŞS.836, 125.

⁵⁰ BŞS.836, 20, 120.

⁵¹ BŞS.836, 32, 85, 71, 29, 66, 89, 106, 170, 4.

⁵² BŞS.836, 77, 115.

⁵³ Akgündüz, Şer'îye Sicilleri I ,s.29.

Had suçları; Hırsızlık, zina, zina iftirası (kazf), yol kesme (hırâbe), şarap içme-sarhoşluk, irtidat ve isyan'dır. Kisas suçları ise adam öldürme (katl) ve müessir fiil (cerh) suçlarından oluşmaktadır. Bunların dışında kalanlar ise tâzir suçları olarak nitelendirilmektedir⁵⁴.

Sicilimizde had suçları ile ilgili olarak 11 kayıt mevcuttur. Bu kayıtların 9 tanesi îlâmdır. Had suçları ile ilgili îlâmların 7 tanesinin konusu ise hırsızlıktır. 43.[9-b-I] no'lu belgede dâvâlılar, şâhitlerin sû-i hâllerini ifade etmeleri sonucu mütesellim tarafından alıkonulmaktadır. Dâvâlarda ispat vasıtası olarak genellikle şâhitler karşımıza çıkmaktadır. Şâhitleri dinleyen kadı “tenbîh” de bulunmaktadır⁵⁵. Dâvâda ispat vasıtası itiraf olan bir diğer dâvâda ise kadı “bade'l-hükm”de bulunmaktadır⁵⁶. İspat vasıtası yemin olan 124.[27-b-I] no'lu kayıta ise kadı dâvâcıyı talebinden men etmektedir. Yemin, verdiği bilginin doğru olduğuna dâir kişinin Allah'a and içmesidir. Had dâvâlarında hırsızlık dâvâsı dışında yemin teklîf edilmez⁵⁷. Diğer had suçu olarak gasb ile ilgili 2 kayıt mevcut olup, yemin ve şâhitler ispat vasıtası olarak kullanılmıştır.

Sicilimizde kisas suçları ile ilgili olarak 5 kayıt mevcut olup, bunlardan 1 tanesi îlâmdır. Genellikle kisas konularında taraflar sulh yoluna gitmişlerdir. “*Adam öldüren kimesneyi öldürdüğü kimesnenin yerine öldüreler...*” hükmü ile Osmanlı siyasetnâmelerinde kasten adam öldürme suçu cezasının kisas olduğu açıkça belirtilmiş⁵⁸ olup, sicilimizde yer alan 108.[24-a-I] no'lu kayıt kisas cezası ile dâvâ ve dâvâ sonrası süreci göstermesi açısından önemlidir. Olayda Turhal kasabası zümre-i sipâhiyândan bir grup, İstanbul'dan memleketlerine giderken Kassâblar köyünde mola verirler. Köylülerden bir grup ellerinde büyük sopalarla bu gruba saldırır ve içlerinden birini ciddi şekilde yaralarlar. Kısa bir süre sonra ise yaralı şahıs vefat edince arkadaşları mahkemeye başvurarak şâhitler vasıtası ile dâvâlarını ispat ederler. İki dâvâlı Bolu subaşı vekili Nûh Beşe tarafından hapsedilir. Olay 20 Aralık 1687'de kayda geçirilmiştir. Daha sonra Sivas, Turhal, Tokat ve Niksar kazâlarından 300-400 sipâhî ile Karahisâr-ı Şarkî sancağından 70-80 sipâhî Bolu'ya

⁵⁴ Akman, a.g.e., s.24-25.

⁵⁵ BŞS.836, 105.

⁵⁶ BŞS.836, 119,141.

⁵⁷ Akman, a.g.e., s.92.

⁵⁸ Avcı, a.g.e., s.82.

gelerek yoldaşlarının kanı için zorla subaşı'dan dâvâlıları alarak esas sorumlu olan dâvâlı'yı katlederler. Diğer dâvâlı ise tekrar hapse gönderilmiştir. Daha sonra sipâhîler durumu 2 Ocak 1688'de kayda geçirilmesini sağlamışlardır⁵⁹.

Sicilimizde tâzir suçları ile ilgili 4 kayıt mevcut olup, 2 tanesi îlâmdır. Namusa zarar verme (fî'l-şenî') dâvâsında dâvâlı inkarda bulununca, dâvâcı şâhitler ile dâvâsını ispatlamıştır. Ayrıca ahâli dâvâlının sû-i hâlini bildirmiştir⁶⁰. Diğer bir dâvâda ise sürsât bedelinin toplanmasına engel olan dâvâlı halkın şikayeti ile suçlu bulunarak sefîne-i sultâniye'de görevlendirilmek üzere mütesellim tarafından alıkonulmuş⁶¹ olup, daha sonra dâvâlı davranışlarına devam etmeyeceğine dâir nezr borcu vaadinde bulunarak cezasını affettirmiştir⁶².

Diğer îlâm kayıtları ise ödünç (karz), borç (deyn), mehr talepleri, hak iddiaları, haksız tasarruf iddiaları, mîrâs paylaşımı dâvâları gibi konuları içermektedir. Borç konusuyla ilgili olarak 161.[34-a-I], 163.[35-a-I], 165.[35-b-I] ve 166.[35-b-II] no'lu kayıtlar önemlidir. Bu kayıtların hepsi tek bir olayla ilgilidir. Borçlu ölen adamın mîrâsı, borçlarını ödemeye yetmeyince, alacaklılar mevcut mîrâsı kendi aralarında alacaklarına karşılık olmasa da taksim etmiş (guremâ) olup, buna karşılık ölenin eşi, büyük meblağlı malları, ispat vasıtası olarak şâhitleri kullanarak alacaklılardan korumuştur. Bir diğer dâvâda ise dâvâcı satışı, rızası dışında olduğunu iddia ederek iptal ettirmeye çalışmış, fakat ispat vasıtası olarak yemin teklif edilince ise yeminden kaçınmıştır (nükûl)⁶³.

2.3.1.3. Tereke

Sicilimizin %7,49'u tereke dediğimiz vefat eden kimsenin hayatta iken tasarruflarında bulunan her türlü giyim ve ev eşyâsı, mobilya ve mutfak takımlarını, kiler mevcudunu; ev, bağ, bağçe, değirmen, dükkân, çiftlik gibi gayr-i menkûllerini, çiftlikte mevcut araç, gereç, hayvan cins ve miktarlarını; anbarlarda mevcut veya tarlalarda ekili tahılın miktar ve çeşitlerini; atölye, dükkân gibi ticari faaliyetlerin yapıldığı mekanlarda bulunan aletlerle malzemenin veya ticari emtianın çeşit ve

⁵⁹ BŞS.836, 115.

⁶⁰ BŞS:836, 160.

⁶¹ BŞS.836, 36.

⁶² BŞS.836, 37.

⁶³ BŞS.836, 136.

miktarlarını veren ve bütün bu malların tahmini veya müzayede ile satışları sonunda tahakkuk eden fiyatlarını tespit eden, alakadarların talebi veya devletin mîrâscılığı söz konusu olduğu durumlarda kadı tarafından kayıt altına alınan belgelerden⁶⁴ oluşmaktadır.

Terekeler bir şahsın ölümünde kaydı tutulan tüm maddi varlığının listesidir; kaydedilen her bir nesnenin kadı tarafından kıymeti saptanmıştır. Bir insanın bütün mal varlığını bir liste olarak gördüğümüz zaman onun sosyal hayatına ait birçok noktayı da öğrenebilmekteyiz⁶⁵.

Sicilimizde 17 adet tereke kaydı mevcut olup, bunlardan 14 adedi belge cinsi olarak tereke kapsamında ele alınmıştır. 2 adet belge ise hem kayyim tâyinini hem de tereke dökümünü içerdiği için hüccet kapsamında değerlendirilmiştir⁶⁶. Bir adet belge ise îlâm kapsamında ele alınmıştır. Çünkü tereke dökümüne müteakip avâriz vakfının hak talebini içeren dâvâ yer almaktadır⁶⁷.

17 adet tereke kaydının 14 tanesi ölen erkeğe, 3 tanesi ise ölen kadına aittir. Mahkeme tarafından tereke dağılımının yapılabilmesi için vârislerin başvurusu gerekir⁶⁸. Başvuru yapıldıktan sonra bizzat kadınların vekili konumunda olan şehirli ve köylü halkın mîrâs taksimini yapan beledi veya şehrî denilen kassamlar yanlarında bir kâtip ile mahalle giderek tereke dökümü ve taksimini yapmaktadırlar. Mîrâs taksiminden aldıkları resimler kadı'ya aittir. Askerî sınıf mensublarının muhallefâtları ise askeri kassam tarafından tahrir olunarak resimler kadıaskere iletilmek üzere kadılık makamında saklanırdı⁶⁹.

Tereke kayıtlarında ilk olarak vefat eden kişi tanıtıldıktan sonra vârisler belirtilir. İslâm hukukunda ölen kişiye kimlerin vâris olduğu açıkça belirtilmiştir⁷⁰. Vârislerin tanıtılmasının ardından mîrâsa konu olan emtialar dökülür. Emtia dökümleri ise belli bir sıra takip edilerek yapılmaktadır. Daha sonra vefat edenin

⁶⁴ **Said Öztürk**, *Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri*, İstanbul: OSAV, 1995, s.26-27.

⁶⁵ **Halil İnalçık**, “Eyüp Sicillerinde Toprak, Köy ve Köylü”, *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, ed. Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.9.

⁶⁶ **BŞS.836**, 176, 177.

⁶⁷ **BŞS.836**, 2.

⁶⁸ **Abacı**, a.g.e., s.171.

⁶⁹ **Said Öztürk**, a.g.e., s.68.

⁷⁰ **Abacı**, a.g.e., s.171.

borçları ve tereke taksimi dolayısıyla meydana gelen resim ve masraflar genel toplamdan düşülerek mîrâs vereseler arasında taksim yapılmaktadır⁷¹.

Sicilimizdeki tereke kayıtlarından 111.[24-b-I] no'lu kayıt dışında muhallefâtı dökülen kişilerin ne zaman, nerede ve nasıl öldükleri belirtilmemiştir.

836 no'lu BŞS'de yer alan tereke kayıtlarının tahlili aşağıya çıkartılmıştır.

1- 16.[4-a-I] no'lu kayıta, Bağdat'dan İstanbul'a giderken ölen ve görünürde vârisi olmayan Kara Şâhîn Bölükbaşı'nın terekesi beytü'l-mal'a geçmekte olup, beytü'l-mal emini mütesellim Mustafa Ağa muhallefâtı tahrir etmektedir. 641 kuruşluk toplamdan techîz, tekfîn, ücret-i sâ'î, resm-i mu'tâdiye, kalemiye, eminiye, hedâmiye, ihzâriye, resm-i emin, deyn-i müsbet ve bârgîr arpa ve alef masrafları düşüldükten sonra kalan 518 kuruşluk meblağın daha sonra vereselere teslim edildiği belirtilmiştir. Vereseler meblağı almadan önce vârisliklerini şâhitler vasıtasıyla ispatlamak zorunda kalmışlardır⁷². Ayrıca beytü'l-mal mîrâscılığı durumunda resm-i emin adı altında ‰ 54,6'yı bulan çok yüksek oranda vergi alındığını görmekteyiz.

2- 21.[5-a-II] no'lu kayıta, vefat eden erkek olup, mîrâsı eşi ve iki büyük kızına kalmıştır. Eş, 22,000 akçelik meblağın 14,000 akçelik kısmını mehr-i müeccele olarak almıştır. Kayıta dikkati çeken husus terekeden vergi alınmamış olmasıdır.

3- 41.[9-a-I] no'lu kayıta, Bolu müteselliminin amcası olan İstanbul'lu Dîvân Efendi⁷³ diye bilinen ve mutasarrıf Yusuf Ağa'nın adamı olduğunu düşündüğümüz Mehmed Efendi'nin muhâllefâtı tahrir olunarak vasî-i muhtarı mütesellim tarafından sûk-ı sultâniyede satılmıştır. Meblağ, Mehmed Efendi'nin eşi ile erkek kardeşine intikâl ettirilmiştir. Meblağdan normal vergilerin dışında farklı olarak vekil sıfatıyla mütesellim tarafından âzât edilen kölenin "hüccet-i itaknâme" si düşülmüştür. Resm-i kısmet oranı ‰ 28,8'dir.

⁷¹ Said Öztürk, a.g.e., s.76.

⁷² BŞS.836, 17.

⁷³ Dîvân Efendi için bkz. Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I, İstanbul: MEB Yayınları, 1993, s.462.

4- 48.[10-b-I] no'lu kayıta ölen kadın olup, verâseti eşine, babasına (li-eb), annesine (li-üm), büyük oğlu ve kızı ile iki küçük kızına kalmıştır. Resm-i kısmet oranı ‰ 23,6'dır.

5- 49.[10-b-II] no'lu kayıta ise 48 no'lu kayıta mîrâsa vâris olan eşin ölümü sonrası yapılan tahrir belirtilmiştir. Mîrâscıları ise büyük kızı, iki küçük kızı ile erkek kardeşinin oğullarıdır (li-ah). Tereke dökümündeki gulâm-ı siyâm Yusuf namlı köle dikkat çekicidir. Ayrıca mûris'in "der zimmet-i..." şeklinde belirtilen hayli yüksek alacaklarının olduğunu görüyoruz. Resm-i kısmet oranı ise ‰ 27,5'dur.

6- 63.[14-b-I] no'lu kayıta vefat eden erkek olup, mîrâscıları eşi, üç küçük kızı ile erkek kardeşidir (li-ah). Resm-i kısmet oranı ‰ 23,3'dür. Eş, 100 kuruş mehr iddia eder fakar 500 akçeye yetimlerin hayrı için sulh yapar. Zaten muhallefâtın tutarı yaklaşık 129 kuruştur. Eş, büyük ihtimalle ölenin erkek kardeşine mîrâs hakkı olan 20 kuruşu vermek istememektedir.

7- 64.[14-b-II] no'lu kayıta ölen erkek olup, vârisleri eşi, büyük oğlu (sulbî kebîr), iki küçük oğlu (sulbî sagîr) ve küçük kızı (sulbiyye sagîre)'dir. Bu kayıta da gulâm-ı benâm Dilaver adlı köleyi görmekteyiz. Resm-i kısmet oranı ‰ 24,8'dir.

8- 80.[18-a-II] no'lu kayıta ölen erkek olup, mîrâsı eşine ve küçük oğluna kalmıştır. Mîrâsından mahallenin avârız vakfına olan borcu ödenmiştir. Resm-i kısmet oranı ‰ 23,7'dir.

9- 87.[19-b-I] no'lu kayıta ölen erkek olup, mîrâsı büyük oğluna, iki küçük oğluna, iki küçük kızına ve iki eşine kalmıştır. Ölen şahsın varlıklı olduğunu 261120 akçelik muhallefâtından, iki eşinin bulunmasından ve abd-i benâm Hüseyin adlı köleye sâhip olmasından anlayabiliyoruz. Resm-i kısmet ‰ 19'dur.

10- 107.[23-b-III] no'lu kayıta ölen kadın olup, mîrâsı eşine, annesine, büyük oğluna ve küçük kızlarına kalmıştır. Bu kayıtın devamı yoktur.

11- 111.[24-b-I] no'lu kayıta ölenin 1097 yılı Bolu iştirâ bedellerini toplarken vefat eden resmi bir görevli olduğunu görmekteyiz.Bolu ayânlarının huzurunda tahrir olunan mahallefâtı, mîrî adına alıkonulmasına dâir ferman-ı cihân mutâ' gereğince sûk-ı sultâniye'de ferman-ı aliyye mübâşiri tarafından satılmıştır. Beytü'l-mal mîrâscılığı söz konusu olduğundan resm-i kısmet alınmamış, masraflar

ise satılan eşyâ bedeli üzerinden alınmıştır. Masraflar düşüldükten sonra iştirâcının yanında bulunan nakitlerinin dökümü yapılarak tereke mübâşir tarafından İstanbul'a götürülmüştür.

12- 142.[30-b-II] no'lu kayıтта ölen erkek olup, mîrâsı eşine, büyük oğluna, üç küçük oğluna, büyük kızına ve küçük kızına kalmıştır. Bu kayıтта dikkati çeken husus muhalefâtın az kısmı vârisler arasında dağıtıldıktan sonra büyük kısmının borçları için ayrılmasıdır. Vârisler arasında gösterilmeyen, zevce olarak tarif edilmeyen, büyük çocuklar Hüseyin ve Fatma'nın annesi ile küçük oğul Mehmed'in annesine mehr-i müeccele ödenmiştir. Zevce diye tarif edilen Âyişe Hatun küçük Abdullah, Ahmed ve Saliha'nın annesidir. Mîrâs'dan pay aldığı gibi borçlar bölümünde de mehr-i müeccelesini almıştır. Bu durum Âyişe Hatun'un son eş olduğunu, diğer kadınların ise boşandıklarını düşündürmektedir. Borçların hepsi de mehr-i müeccele borcudur. Ayrıca ölen şahsın toplam serveti 274 kuruş olup, gelir düzeyinin yüksek olduğunu görmekteyiz.

Ayrıca 176.[37-b-III] ve 177.[38-a-I] no'lu kayıtlarda vefat edenin gâib olan küçük oğullarına mahkemece kayyım tâyin edilerek tereke dökümü yapılmıştır. Bu kayıtlardan vergi alındığına dâir bir bilgi yoktur. 2.[1-b-II] no'lu kayıтта ise ölen kadın olup, sadece erkek kardeşinin kızı vârisdir. Avârız vakfı mütevellîyesi, ölen kadının evi vakf eylediğini iddia ederek iddiasını kanıtlayan fetvâ-i şerîfe ibraz etmiştir. Böylelikle mütevellîye mîrâsdan 1/3 hisseyi almıştır.

İncelediğimiz tereke kayıtlarında resm-i kismet oranlarının değişiklik arz ettiği görülmektedir. Kişinin, makam ve mevkii, zengin veya fakir oluşu, erkek veya kadın oluşu, mîrâsın azlık veya çokluğu, vârisin olup olmayışı, beytü'l-mal hissesi olup olmadığı, muhalefâtın merkeze uzaklığı veya yakınlığı vb. durumlar alınan vergi oranları, görülen hizmete mukabil yapılan kesinti miktarları üzerinde rol oynamaktadır⁷⁴.

Ayrıca, kanunen ‰ 15 olması gereken resm-i kismet⁷⁵ oranının kayıtlarda ‰ 20'nin üzerine çıktığını görmekteyiz. Bu duruma XVII. yüzyıl boyunca para

⁷⁴ Said Öztürk, a.g.e., s.64.

⁷⁵ Dönemde geçerli olan kadı harçları ve oranları için bkz. Tablo-6.

rayiçlerindeki kararsızlık, fiyat artışları, savaşlar ve siyasi iktidarın çözülmeye yüz tutmasının neden olduğu bulanıklık sebep olarak gösterilebilir⁷⁶

2.3.1.4. Mürâsele

Sicilimizin % 2,14'ünü mürâsele dediğimiz kadı'nın kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitâben kaleme aldığı yazılı belge türü⁷⁷ oluşturmaktadır.

Sicilimizde 4 adet mürâsele kaydı mevcuttur. Bunlardan 1 adedi kadı tâyini⁷⁸; 2 adedi kadı'nın yerine nâib ataması⁷⁹ ve 1 adedi ise nâib'in göreve başlama⁸⁰ kayıdır.

2.3.2. Başka Makamlardan Gönderilen Belgeler

2.3.2.1. Ferman

Padişah'ın kendisine İslâm Hukuku tarafından tanınan içi boş yasama yetkisine dayanarak veya icrâ kuvvetinin başı olarak kaleme aldığı hükümlere ferman denilmektedir. Padişah ihtilâflı olan bir şer'î meselede mevcut görüşlerden birini tercih ettiğini kadıya bildirir veya şer'î hükümlerin icrâsını teyid için yazılı emir gönderir veya düzenleme yetkisi bulunan sahalarda bazı düzenleyici kâideleri Dîvân-ı Hümâyûn'un telhisi üzerine tanzim eder ve durumu kadılara bildirir⁸¹.

Sicilimizde askerî sınıf mensubu olduklarını iddia ederek avâriz ve tekâlif vermek istemeyenlerin engellenmesine⁸²; İştirâ bedeli ödendiği halde zahîreleri vermek istemeyen reâyânın engellenmesine⁸³; Yaşlanmış ihtiyâr piyâdelerin yerine sefere cebelü belirlenmesine⁸⁴ dâir olmak üzere 3 adet ferman kaydı bulunmaktadır.

⁷⁶ Said Öztürk, a.g.e., s.64.

⁷⁷ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.38.

⁷⁸ BŞS.836, 26.

⁷⁹ BŞS.836, 1, 27.

⁸⁰ BŞS.836, 28.

⁸¹ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.39.

⁸² BŞS.836, 54.

⁸³ BŞS.836, 94.

⁸⁴ BŞS.836, 59.

2.3.2.2. Berat

Yine padişahdan sâdır olmasına rağmen umûmi konuları değil de husûsî şahısları ilgilendiren vazife tevcihi, tımar tevcihi gibi konulara ilişkin olarak kaleme alınan belgelere ise berat ve nişan denilmektedir⁸⁵.

Sicilimizde Müftû ve Müderris Mehmed Efendi'nin muhtarlık beratı⁸⁶ ile Osmanlı Devleti'nde hizmetleri beğenilenlerin bir sene daha yerlerinde bırakılmalarına "İbkâ" denilmekte olup, Bolu müftûsinin ibkâsını içeren beratı⁸⁷ olmak üzere görev tevcihini gösteren ferman kaydı 2 tanedir.

2.3.2.3. Temessük

Ayrıca sicilimizde mîrî arâzide ve gayr-i sahîh vakıflarda tasarruf hakkı sâhiplerine yetkili makam veya şahıslar tarafından verilen temessük dediğimiz belge türünden⁸⁸ 1 adet kayıt bulunmakta olup, bâc-ı bâzâr vergisi toplama yetkisi ile ilgilidir⁸⁹.

⁸⁵ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.42.

⁸⁶ BŞS.836, 181.

⁸⁷ BŞS.836, 152.

⁸⁸ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri I*, s.48.

⁸⁹ BŞS.836, 117.

BÖLÜM III

3.1. 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNE GÖRE BOLU SANCAĞI'NIN GENEL YAPISI

3.1.1. Genel Durum

1299 yılında başlayan Osmanlı yükselişi 1683 II. Viyana bozgunu ile tersine dönerek, Avrupa karşısında saldırıdan savunmaya geçmek zorunda kalmıştır. 1683 yılı sadece kaybedilen bir savaş olmayıp klasik Osmanlı norm ve değerlerinin de işe yaramadığının anlaşıldığı bir süreçtir⁹⁰. Bu sürece gelmeden önce ateşli silahların yaygınlaşmasıyla birlikte ücretli piyade askerlerinin önemi artarak dirlikler nakdî vergilere dönüştürülmüş böylelikle tımar sistemi zayıflamıştır. Kul-Devşirme sistemi içerisine ecnebi kişiler girmeye başlamıştır. Nüfus artışları ve devalüasyonun yol açtığı zorluklar, taşra idarecilerinin baskıları, savaşlardan kaçan levend-sekban grublarının eşkiyalığa dönmesi vb. bir dizi sebeple meydana gelen krizler Osmanlı'yı Viyana önlerine gömmüştür⁹¹. II. Viyana yenilgisinden sonra kapıkullarının isyanı ile padişah IV.Mehmed tahtan indirilerek II.Süleyman (1687-1690) tahta geçirilmiştir. Bu arada kutsal İttifak devletleri olan Lehistan, Avusturya, Venedik ve Rusya Osmanlı'ya her cepheden saldırıya geçmişlerdir. Eğri ve Belgrad kaleleri kaybedilmiş olup, Vezirazam Fazıl Mustafa Paşa, Kaniye, Semendire ve Belgrad'ı geri almıştır. II. Süleyman başa geçtiğinde içte ve dışta durum çok kötüydü. İsyancı askerler İstanbul'u yağmalamışlar, ulufe ve cülus bahsişlerinin ödenebilmesi için saraydaki altın ve gümüşlerden sikkeler kestirilerek isyancı askerlere dağıtılmak zorunda kalmıştır. Ayrıca Yeğen Osman Paşa adında bir ordu mensubu ve adamlarının isyanı önemlidir. Boşnak Ahmed Paşa isyanları bastırmıştır.

⁹⁰ **Kemal Çiçek**, "II. Viyana Kuşatması ve Avrupa'dan Dönüş (1683-1703), *Türkler IX. cilt*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 2002, s.746-747.

⁹¹ **Mehmet Öz**, "II.Viyana Seferine Kadar XVII. Yüzyıl", *Türkler IX. cilt*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 2002, s.711-716.

II. Süleyman döneminde avâriz, nüzul ve sürsât, hamr bedeli gibi olağanüstü durumlarda toplanan vergiler kaldırılmıştır. Sağlık durumu pek iyi olmayan padişah 1690 yılında vefat etmiştir⁹².

XVII. yüzyıl son çeyreğinde Bolu'ya baktığımızda aynı merkezde yaşanan sıkıntılar burada da yaşanmaktadır. Köleoğlu, Abaza Hasan, Benli Hasan Paşa, İbşir Paşa ve Kürd Mehmed gibi şahıslar eşkiyalıklarıyla Bolu'yu soyup harap etmişlerdir. 1670 yılında güherçile parasını almak bahanesiyle Bolu'ya gelen Kapıcıbaşı Yusuf Ağa ve avanesi, 1668'de büyük bir deprem felaketi geçirmiş Bolu halkını, müftînin de yardımıyla soymaya kalkınca halkın ayaklanmasında canlarını zor kurtarabilmişlerdir (1670)⁹³.

Viyana bozgunundan sonra devletin, kaybettiği yerleri geri almak için gayret sarfettiği göze çarpmaktadır. Kaybedilen toprakları geri almak için yapılan savaşta da devletin bütün kaynakları seferber edildi. Karlofça Antlaşmasının yapıldığı günlerde Bolu'da bulunan Tefeni Gölü etrafındaki balta girmemiş orman, gemi yapımı için çok elverişli görüldüğünden faydalanılma yoluna gidilmişti. Fakat sarp yerde olan bu ormandan yeterince faydalanılamamıştı. Viyana bozgunu sonrası savaşların meydana getirdiği kargaşalık, bazı karanlık düşünceli insanlar için müsait bir ortam hazırlamış oldu. Bu tipte olanlar Anadolu'nun her yerinde olduğu gibi, Bolu'da da eşkiyalık yaptılar⁹⁴.

3.1.2. İdari Taksimat

1459 yılından itibaren Bolu hem tımarlı sipahi, hem de yaya ve müselleme teşkilatına bağlı bir sancak olarak Osmanlı idari ve askeri teşkilatı içinde yer almıştır. Yaya ve müselleme teşkilatı 1580 yılında kaldırılmış ve mensubları reâyâ yazılmıştır⁹⁵. XVI. yüzyıl'da Bolu ve civar köylerde 94 tımar, 7 zeâmet, 3 arpalık ve 26 parça has vardır⁹⁶. XVI. yüzyıl itibariyle Başbakanlık Osmanlı Arşivi ile Tapu ve

⁹² Çiçek, a.g.m., s.756-757.

⁹³ Enver Konukçu, "Bolu Tarihi", *Bolu 1998 Yılı*, Bolu Valiliği, s.82-83.

⁹⁴ Rüknu Özkök, "Bolu Tarihi", *Bolu İl Yıllığı 1967*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1968, s.177.

⁹⁵ Kenan Ziya Taş, "Yaya ve Müselleme Sancağı Olarak Bolu'nun İdari Yapısı", *Bolu'da Halk Kültürü ve Köroğlu Uluslararası Sempozyumu*, Bolu: A.İ.B.Ü.Basımevi, 1998, s.26.

⁹⁶ Rüknu Özkök, a.g.e., s.190.

Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi'ndeki tahrir defterlerine göre Bolu'nun nahiyeleri şunlardır:

- 1- Nahiye-i Bolu
- 2- Nahiye-i Çağa
- 3- Nahiye-i Mengen
- 4- Nahiye-i Gerede
- 5- Nahiye-i Viranşehir
- 6- Nahiye-i Taraklu-Borlu
- 7- Nahiye-i Ulus ve Amasra
- 8- Nahiye-i Oniki Divan
- 9- Nahiye-i Yedi Divan
- 10- Nahiye-i Yenice
- 11- Nahiye-i Hızır Beğ Eli ve Çarşamba
- 12- Nahiye-i Bendereğli
- 13- Nahiye-i Konrapa
- 14- Nahiye-i Dodurga
- 15- Nahiye-i Mudurnu
- 16- Nahiye-i Kıbrıs⁹⁷

Sicilimizde Bolu; Livâ-i Bolu, medîne-i Bolu, Bolu kazâsı ve Bolu sancağı şeklinde geçmektedir. Sicilimizden tespit ettiğimiz kadarıyla Bolu'nun mahalleleri, sokakları, köyleri, kasaba ve nahiyeleri ile kazâları aşağıya çıkarılmıştır⁹⁸.

⁹⁷ **Tuncer Baykara**, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, 2000, s.175.

⁹⁸ Bu bölüm hazırlanırken isimleri verilen eserlerden de faydalanılarak sicilimizde geçen köylerin kontrolü yapılmıştır. **Nermin Kılıç-Ayşe Kayapınar, Bilge Kaya, Fahri Kılıç, Levent Kayapınar**, *Bolu Livâsı 1921-1925 Senesi Sâlnâmesi (Giriş, Metin, Tıbbıbasım, Dizin)*, Bolu: Bolu Halk Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları 1, 2008, s. XXXIV-L; **Kenan Ziya Taş**, "Tapu Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılda Bolu Sancağı" *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1993, s.236-272; Türkiye Mülkî İdare Bölümleri ve Bunlara

Köyler (Karye) - قريه

'İsāmenler	- (عيسامنلر)
Afşarkır	- (افشارقير)
Akçaalañ	- (اقچهالاک)
Akçakavāk	- (اقچقواق)
Alpağut Beğ Köyü	- (الپاغوت بيگ کويی)
Alpağut Demürcileri	- (الپاغوت دمورجیلری)
Alpağut	- (الپاغوت)
Bakırılıçañşa	- (باقرلیچاکشه)
Baltalı	- (بالتلی)
Banaz	- (بناز)
Beğ Köyü	- (بيگ کويی)
Belencik	- (بلنچک)
Belkaraagaç	- (بیل قره اغاچ)
Berk	- (برک)
Borazanlar	- (بورزانلر)
Bürnük	- (بورنک)
Çakmağlar	- (چاقمقلر)
Çaňşaberk	- (چاکشه برک)
Çatağ	- (جتاق)
Çepni	- (چپنی)
Çıkınlar	- (چقینلر)
Çivril	- (جوریل)
Çukur Ören	- (چقور اورن)
Dadani	- (دادانی)
Değirmen Özü	- (دکرمناوزی)
Dereköy	- (درمکوی)
Ericeğ	- (اریجک)
Fülüsü 'ülvi	- (فلوس علوی)
Geçid Ören	- (کچد اورن)
Gidric	- (کدریج)
Gökpiñar	- (کوکپیکار)
Güney	- (کونی)
Güneygidric	- (کونی کیدریج)
Hacıbeğler	- (حاج بیگلر)
Hamzabeğ	- (حمز مبیگ)
Qādī Obası	- (قاضی اوبهسی)
Karaagaç	- (قره اغاچ)
Karacaagaç	- (قرمجه اغاچ)
Karaköy	- (قره کوی)
Qaşşāblar	- (قصابلر)
Qışşah'ānlar	- (قصه خوانلر)
Qızılağıl	- (قزیل اغیل)

Kuşcular	- (قوشچیلر)
Kuzfindık	- (قوزفندق)
Küblüşe	- (قوبلوشه)
Merkeşler	- (مرکشلر)
Meştiçe	- (مشتی چله)
Muşluklar	- (مصلقلر)
Nāzarlar	- (ناظرلر)
Okçular	- (اوکچیلر)
Rumşalar	- (رومشلر)
Şaccılar	- (صاجلر)
Şalur	- (صلور)
Sancak	- (سناق)
Şandallar	- (صنداللر)
Sarāycık	- (سرایجق)
Şarucalar	- (صاروجلر)
Sazak	- (سزاق)
Seyyidler	- (سیدلر)
Şıgır Kuyruğu	- (صغیر قویرغی)
Şoku	- (صوقی)
Sultānköyü	- (سلطان کوی)
Şusuzkınık	- (صوسز قنق)
Şeyhköyü	- (شیخ کوی)
Tatıl	- (تاتیل)
Ṭahirler	- (طاهرلر)
Ṭaşcılar	- (طاشچیلر)
Ṭaṭanile	- (طاطانیله)
Ṭatlar	- (طاطلر)
Vakf-ı Akçağavak	- (وقف اقه قواق)
Yaka	- (یقه)
Yozgat	- (یوزغات)

Mahalleler (Maḥallāt)- محلات

Akmescid	- (اق مسجد)
Akpınar	- (اکیپکار)
Aşl-ı hātūn	- (اصل خاتون)
Cāmi`-i Cedīd	- (جامع جدید)
Çukur	- (چقور)
Debbāğlar	- (دباغلر)
Eski Cāmi`	- (اسکی جامع)
Gölyüzü	- (کولیوزی)
Hōcabeğ	- (خواجه بیگ)
Karaçayır	- (قره چایر)
Karamanlı	- (قرمانلی)
Semerḳand	- (سمرقند)

Çarşılar (Esvāk)- اسواق

Bakḳāllar Sūḳu	- (بقاللر سوقی)
Mutāflar Sūḳu	- (موتافلر سوقی)

Qazā- قضا

<i>Bavlı</i>	- (باولی)
Qarye-	قریه
Qaraçar Deresi-	(قرمجر درهسی)
Alpağut	- (الپاغوت)

<i>Bendereğli</i>	- (بندرکلی)
Qarye-	قریه
Çanakçılar	- (چناقچیلر)
Kızılcapıñar	- (کزلچپکار)
Depevirān	- (دپویران)
Er Depeciği	- (اردیجکی)

<i>Borlu</i>	- (بورلی)
Qarye-	قریه
Ödemiş	- (اودمیش)

<i>Çağ</i>	- (چغا)
Qarye-	قریه
Dililer	- (دیلیرلر)

<i>Dirgine</i>	- (درکنه)
Qarye-	قریه
Pelīdlī	- (پلیدلی)
Akşoku	- (اقصوقو)

<i>Dört dīvān</i>	- (دورت دیوان)
Qarye-	قریه
Kılıçlar	- (قلچلر)

<i>Eflani</i>	- (افلانی)
Qarye-	قریه
Çal	- (چال)

<i>Gerede</i>	- (کرده)
Qarye-	قریه
Vīrāncık	- (ویرانجق)

Koñrapa - (قوكرهپه)
Qarye- قريه
 Darıyeri - (دارى يېرى)
 Mengencik - (منگنچك)

Mudurnu - (مدرنى)
Qarye- قريه
 Kavaq - (قواق)
 Karakaş - (قره قاش)

Üskübü - (اسكوبى)

Qarye- قريه
 Çilmi - (چلمى)
 Karaköy - (قره كوى)
 Vakıf - (وقف)
 Uluyan - (اولويان)

Virānşehir - (ويران شهر)
Qarye- قريه
 Yemişçiler - (يמשچيلر)

Yeñice - (يكيجه)
Qarye- قريه
 Yurtan - (يورتان)
 Yukarıgün - (يوقارى كون)
 Aşağıgün - (اشاغى كون)

Qaşaba- قصبه

Hendek - (خندك)
 Düzce - (دوزجه)

Nāhiye- (ناحيه)

Sazaq - (سزاق)
Qarye- قريه
 Çanaqçılar - (چناقچيلر)
 Şeyhler - (شيخلر)

Gökçeşu - (كوكجهصو)
Qarye- قريه
 Bükkebir - (بوئككبير)

3.1.3. Yönetim

3.1.3.1. Askeri-İdari Yönetim

Osmanlı ülkesi bir yandan beylerbeylik, eyâlet ve sancak (livâ) diye askeri-idari birimlere ayrılırken, aynı zamanda bu ayırıma tabi topraklar üzerinde kazâ denilen şer'î-idari birimler yer almıştır. Yürütme (örf) kuvvetini temsil edene bey; Yargı (ilm) kuvvetini temsil edene de kadı denilmiştir⁹⁹.

XVII. ve XVIII. yüzyıllarda yaşanan en temel değişimlerden biri Anadolu'daki pek çok sancağın İstanbul'daki yüksek rütbeli memurlar ile sınırlardaki büyük kalelerin kumandanlarına arpalık olarak tahsis edilmesidir¹⁰⁰.

Bolu, günümüze kadar idare teşkilâtı bakımından altı devir geçirmiştir. Bu devirler şunlardır,

- 1- Bolu'nun sancak beyliği şeklinde başlayan ilk mutasarrıflık devri (1324-1692),
- 2- Bolu'nun voyvodalık ve muhassıllık devri (1692-1811),
- 3- Bolu-Viranşehir sancaklarının birleştirilmesi sûretiyle, Bolu'nun ikinci mutasarrıflık devri (1811-1864),
- 4- Kastamonu vilâyetine bağlı üçüncü Bolu mutasarrıflık devri (1864-1908),
- 5- Bolu'nun dördüncü müstakil mutasarrıflık devri (1908-1923),
- 6- Bolu valiliği devri (1923-...) ¹⁰¹.

İncelediğimiz dönem (H.1098-1099) ise, Bolu'nun ilk mutasarrıflık devrinin sonlarına tekâbül etmektedir.

836 no'lu BŞS'ne göre Bolu mutasarrıfı Bolu'yu ber-vech-i arpalık şeklinde tasarruf eden Rûm-İlinde İsakça muhafazasında olan kimliği “Emîrî'l-Ümerâ'i'l-Kirâm İzzetlü ve Sa'âdetlü” diye tanımlanan Yusuf Pâşâ'dır¹⁰². Yusuf Pâşâ'nın 25 Nisan 1687 tarihinde müteselliminden iltizâm bedeli olarak 5000 esedî kuruş ve 20

⁹⁹ Ergenç, a.g.e., s.131.

¹⁰⁰ Hülya Taş, a.g.e., s.86.

¹⁰¹ M.Zekâi Konrapa, *Bolu Tarihi*, Bolu: Vilâyet Matbaası, 1960, s. 123-124.

¹⁰² BŞS.836, 32, 85.

Eylül 1687 yılında 3000 esedî kuruşu adamları vasıtasıyla teslim aldığını görmekteyiz. Bu miktar yaklaşık 1,600,000 akçe etmekte olup, iltizâm miktarı hakkında kısmi olsa da fikir edinmemizi sağlamaktadır.

Sicilimizde ayrıca Konrapa kazâsı Darıyeri köyü mutasarrıfının sebt üzere Şemsi Pâşâ-zâde diye bilinen Mehmed Beğ ibn-i Ahmed Pâşâ olduğunu görmekteyiz. Mehmed Beğ'in vekil-i voyvodası ise Bayrâm Beğ'dir¹⁰³. Berk nâm karye ve gayrisinin zeâmet mutasarrıfı ise Mahmûd Beğ bin Halid'dir¹⁰⁴. Borlu kazâsı Ödemiş nâm karye ve gayrisinin zeâmet mutasarrıfı ise Mehmed bin el-Merhûm Yusuf Beğ adlı küçük çocuktur¹⁰⁵.

Arpalık usûlüyle sancağın tasarrufunu üzerine alan sancak beyleri yada mutasarrıflar çoğu zaman kendi adlarına sancağın tasarrufunu mütesellime bırakmışlardır¹⁰⁶. Mütesellimlik kurumu XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmış bir müessesedir. Mütesellim, merkezi hükümet ile mutasarrıfın idari nitelikli isteklerini yerine getirdiği gibi mali yönden de vergilerin toplanması, yeni konulan vergilerin dağıtımı, yerli esnafın korunması, asker yazımı gibi işlerle de uğraşırlardı¹⁰⁷. Mütesellimlerin büyük kısmı mutasarrıfların kendi kapı halkları arasında yer alan “Ağa” ünvanlı kişilerdir¹⁰⁸.

Bolu mütesellimi, 1098 Rebûlâhiresinin 10 gününden iltizâma mütesellim nasb olunan “Fahrü'l-Emâcid ve'l-Ekârim Câmi'ü'l-Mehâmid Ve'l-Mekârim ve Fahrü'l-Akrân” diye nitelenen Mustafa Ağa bin Süleyman'dır¹⁰⁹. Mütesellim Mustafa Ağa “Mütesellim Sarâyı” diye nitelenen bir konakta oturmaktadır¹¹⁰. Mütesellim'in mutasarrıf adına bazı vergileri iltizâma verdiğini de görmekte olup; Beytü'l-mal emini ve zâbit-i ulak olarak da nitelendirilmiştir.¹¹¹

¹⁰³ BŞS.836, 30.

¹⁰⁴ BŞS.836, 184.

¹⁰⁵ BŞS.836, 187.

¹⁰⁶ Hülya Taş, a.g.e., s.82.

¹⁰⁷ Özdemir, a.g.e., s.150.

¹⁰⁸ Hülya Taş, a.g.e., s.87.

¹⁰⁹ BŞS.836, 32.

¹¹⁰ BŞS.836, 42.

¹¹¹ BŞS.836, 66, 16, 93.

Sâbık Bolu mütesellimi ise Kenân Ağa'dır¹¹². 19 Ocak 1688 tarihinde Bolu mütesellimi olarak Hüseyin Beğ'i görüyoruz¹¹³. Fakat 8 Nisan 1688 tarihli diğer bir kayıta ise "hâlâ livâ-i Bolu mütesellimi" olarak Mustafa Ağa tekrar karşımıza çıkmaktadır¹¹⁴. Bolu mütesellim kaymakamı Mehmed Ağa olup, mütesellim vekili olarak ise Koca Mustafa Ağa geçmektedir¹¹⁵. Mutasarrıf mütesellimi denetlemek ve iltizâm bedelini almak için ise muhtemelen Dîvân Efendi namıyla kendi kapısında bulunan kişileri mütesellim konağına yollamaktadır.¹¹⁶

Zeâmet sâhipleri, gelirleri bizzat toplamayarak bu işi iltizâma vermektedirler. Bu görevi üzerine alanlara voyvoda denilmektedir¹¹⁷. Sicilimizde Konrapa mukâta'ası mülhakâtından Üskübü kazâsı voyvodası olarak Ömer Ağa bin Hüseyin'i görmekteyiz.

Mütesellimler şehri ilgilendiren dâvâlarda ya da teftîş gereken çeşitli konularda kendi kapı halklarından birini mübaşir atamaktadır¹¹⁸. Sicilimizde geçen mübaşirler ise Ahmed Bölükbaşı, Sûhte Mustafa Ağa, Ömer Ağa, Mehmed Ağa, Halîl Ağa'dır. Ayrıca mütesellimin ferman-ı aliyye ile mübaşir olduğunu da görmekteyiz.

Şehirdeki farklı esnaf ve tüccar grublarının önde gelenleri tarafından seçilen ve daha sonra eline padişah beratı verilerek resmi olarak devlet tarafından tanınan şehir kethüdası¹¹⁹ toplumun temsilcisi sıfatındadır. Sicilimizde Kethüda Mustafa Muslî, Osman Kethüda bin Safer, İvaz Kethüda bin Abdî, mütesellim kethüdası Sustalıcı-zâde el-hâc Ali Ağa bin Mustafa, Kethüda Mehmed Ağa bin Abdullah, Receb Kethüda bin Ömer, Bayram Kethüda, Ramazan Kethüda'yı görmekteyiz.

Sancakbeyi ya da mütesellimlerden sonra şehrin yönetiminde özel bir yere sâhip olan subaşılar, XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar merkez tarafından atanırken bu tarihten sonra beylerbeyi ya da sancakbeyi tarafından mektupla kadıya bildirilerek

¹¹² BŞS.836, 13.

¹¹³ BŞS.836, 126.

¹¹⁴ BŞS.836, 156.

¹¹⁵ BŞS.836, 52, 115.

¹¹⁶ BŞS.836, 32, 41.

¹¹⁷ Ergenç, a.g.e., s.148.

¹¹⁸ Hülya Taş, a.g.e., s.82.

¹¹⁹ Hülya Taş, a.g.e., s.83.

atanmışlardır. Şehrin asayiş ve güvenliğinden sorumlu olan subaşı, birçok olayın soruşturulmasını doğrudan talep edebilmekte, zanlıları mahkemeye çıkarabilmekte idi¹²⁰. Sicilimizde, mütesellim subaşı olarak Ebubekir Ağa bin Osman¹²¹, subaşı vekili olarak ise Nûh Beşe¹²² geçmektedir. Bu kişiler mütesellimin kapı halkından olup, “Ağa” ya da “Beşe” ünvanlıdırlar¹²³.

Mali konularda görevlendirilen ehl-i örf mensuplarına “Emin” denilmekte olup¹²⁴ beytü’l-mal emini olarak Bolu mütesellimi; Konrapa Çeltük’ü mukâta’ası emini olarak ise Ömer Ağa bin Hüseyin görülmektedir.

Bolu 1098 yılı iştirâcısı İbrahim Ağa, 1098 sürsât bedel-i malını toplayan memur Hasan Ağa, 1097 iştirâcısı görevi başında vefat eden Karet-zâde Abdullah Ağa, Bolu cizyedarı ise Ali Ağa bin Ahmed’dir.

Bolu sancağı eski alay beyi Engürüs seferinde ölen Dervîş Ağa olup, daha sonra alay beyi olarak Seyyid Mehmed Beğ bin Seyyid Ahmed Beğ’i görüyoruz. Alay beyi vekil-i voyvodası ise Osman Ağa’dır.

3.1.3.2. Adli-İdari Yönetim

İslâm Hukuku’nda devlet başkanı kural olarak yargılama erkinin başıdır. XV. yüzyılın başına kadar Osmanlı padişahları halkın dâvâlarını dinlemektedir. Daha sonra Dîvân-ı Hümâyûn’a katılmamaya başlamışlardır¹²⁵. Osmanlı Devleti’nin sınırlarının genişlemesiyle birlikte merkezde görev yapacak hukukçuya ihtiyaç duyulmuş olup, Çandarlı Kara Halil H. 763 yılında Orhan Gazi döneminde ilk kazasker olarak atanmıştır¹²⁶. Fatih devrinin sonlarında kazaskerlik Anadolu ve Rumeli olmak üzere ikiye ayrılmıştır¹²⁷. Kazaskerler Dîvân-ı Hümâyûn’da yargılama dışında kadıların ve müderrislerin tâyinlerini yapmaktadır¹²⁸.

¹²⁰ Hülya Taş, a.g.e., s.84.

¹²¹ BŞS.836, 123.

¹²² BŞS.836, 115.

¹²³ Hülya Taş, a.g.e., s.89-90.

¹²⁴ Ergenç, a.g.e., s.157.

¹²⁵ Akman, a.g.e., s.39.

¹²⁶ Mustafa Şentop, *Osmanlı Yargı Sistemi ve Kazaskerlik*, İstanbul: Klasik Yayınları, 2005, s.22.

¹²⁷ Şentop, a.g.e., s.37.

¹²⁸ Şentop, a.g.e., s.86.

Sicilimizden tespit edebildiğimize göre 16 Kasım 1687 tarihli ferman'da Rumeli kadı-askeri olarak Feyzullâh Kadıasker'i ve 20 Mart 1688 tarihli ru'ûs'da ise Mehmed Kadıaskeri görmekteyiz¹²⁹. Kadı tâyini ile ilgili 26.[6-a-II] no'lu kayıta ise Anadolu Kadıaskeri olarak İbrahim Kadıaskeri görmekteyiz.

Kadı, insanlar arasında vûku bulan dava ve nizayı meşru hükümlere göre halleden, bu sebeple hükümdar tarafından nasbedilen kişidir. Osmanlı'da Osman Gazi, Dursun Fakih'i ilk kadı olarak atamıştır¹³⁰. Osmanlı Devleti'ndeki şer'î mahkemelerde şer'î ve hukuki bütün meseleler hanefî mezhebine göre yürütülürdü¹³¹. Kadılar şer'î ve hukuki vazifelerinden başka askeri inzibatın dışında, zahire ve amele tedariki, asker toplanması, iktisadi işler, narh koymak, belediye işleri gibi bütün devlet işlerine bakarlardı¹³². Günlük tahsisatı 150 akçeden az olan kadıları kazasker, diğerlerini kazaskerin görüşü, sadrazamın teklifi ile padişah tayin etmektedir¹³³. Kadılar kadı beratı denilen belgeyle kaza bölgelerine tayin olunurlardı¹³⁴. Kadıların hizmet süreleri 1599'dan sonra önce 3 yıla, daha sonra 2 yıla, XVII. yüzyılın sonundan itibaren 1 yıla indirilmiştir¹³⁵. Osmanlı yargı sisteminin finansmanı, merkez tarafından değil sistemi kullananların ödediği harçlara dayanmaktadır¹³⁶.

Tablo 6'da 836 no'lu BŞS'ne ait dönemde de yürürlükte olan kadıların aldıkları resmler belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nde her alanda olduğu gibi zamanla hukuk alanında da sapmalar meydana gelmiştir. XVII. yüzyıl sonunda hakimlerin geçimlerini normal yollardan temin edememeleri ve bu durumun içlerinden zayıf karakterli olanlarının halka zulüm ve işkence ile onlardan faydalanmaya kalkışmaları gibi bir netice doğuracağı düşüncesiyle, özellikle müderris ve kadı efendilerinin durumlarının düzeltilmesine çalışılmış, hatta dürüstlük ve üstün faaliyet karşılığında

¹²⁹ BŞS.836, 94.

¹³⁰ Hasan Tahsin Fendoğlu, *İslâm ve Osmanlı Anayasa Hukukunda Yargı Bağımsızlığı*, İstanbul: Beyan Yayınları, 1996, s.119-120.

¹³¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara: TTK Basımevi, 1988, s.83.

¹³² Uzunçarşılı, a.g.e., s.109.

¹³³ Fendoğlu, a.g.e., s.122.

¹³⁴ Akman, a.g.e., s.41.

¹³⁵ Abacı, a.g.e., s.53.

¹³⁶ Abacı, a.g.e., s.53

yükselebilmelerini düzenleyen ve bir hatt-ı hümayûnla yürürlüğe konan bir nizamname çıkarılmıştır¹³⁷.

**Tablo 6: IV. Mehmet Dönemi (1058-1099/1648-1687) Kadıların Aldıkları
Resm¹³⁸**

BELGE	MİKTAR
Hüccetten	32 Akçe
Sûret-i Sicilden	12 Akçe
İmzadan	12 Akçe
Kısmet-i Emvalden	binde 20 Akçe
Nikahdan: (bakire)	32 Akçe
(seyyibe)	15 Akçe
Resm-i Kısmet	binde 15 Akçe
Resm-i Nikah: (bekarda 20 kadıya 5 hademe-i mahkemeye	25 Akçe
Resm-i Kitabet: (Hüccet-i şeriye, nakl-ı şahadet ve arzlar için) 20 kadıya, 5 hademe-i mahkemeye	25 Akçe
İtahname: 50 kadıya, 10 naibe, 6 emin ile katibe	66 Akçe
Resm-i Sicil	8 Akçe
İmzadan	12 Akçe
Müraseleden	6 Akçe
Akd-i Nikah, Hüccet-i Şer'îye, Nakl-i Şehadet, Arz: 20 kadının 5 hademe-i mahkemenin	25 Akçe
İtknameden 50 kadıya, 10 naibe, 6 katibe ve emine	66 Akçe
Müraseleden	16 Akçe
Resm-i sicil 6 kadı, biri naib, bir emin	8 Akçe
Sûret-i sicil 10 kadı, 1 naib, 1 emin	12 Akçe
Resm-i Kısmet: 10 kadının, 5 naib ile eminin, 5 kassamın	binde 20 Akçe

¹³⁷ **Ahmed Lütfi**, *Osmanlı Adalet Düzeni*, sadeleştiren: Erdinç Beylem, İstanbul: Marifet Yayınları, 1997, s.82.

¹³⁸ **Said Öztürk**, a.g.e., s.59-60.

Kadı'nın devlet yönetimi ve siyasi konularda karar alma yetkisi yoktur. Kadı, ganimetleri taksim edemez; Beytü'l-mal'in mallarını tefrik edemez; Hadleri ikame edemez; Ordunun tertibine karışamaz; Asileri katledemez; İktâ tevzi edemezdi. Kadı, özlük hakları bakımından kazaskere bağlıdır. Mahalli yöneticiye bağımlı değildir. Osmanlı yönetimi ellerinde askeri güç bulunan yöneticilere karşı duyarlı ve kuşkulu olmuştur. XVI. yüzyıl sonları ile XVII. yüzyıl başlarında devlet ehl-i örfün yetkilerini kadılara vermiştir¹³⁹.

Kazalardan sonra gelen sancak kadılıkları ve bazı vilayetlerin ve gerek büyük ve mühim eyaletlerin kadılıkları mevleviyet sûretiyle tevcih edilirdi¹⁴⁰. Mevâlî denilen büyük kadılar ekseriya bizzat tâyin olundukları vilâyete gitmeyerek kendileri tarafından vekil olmak üzere nâib gönderirlerdi¹⁴¹. İdari anlamda klasik dönem kazâ teşkilatı XVII. yüzyılın ortalarına kadar devam etmiş, bundan sonra özellikle yüzyılın sonlarına doğru arpalık olarak kadılara tevcih edilmeye başlanılmıştır¹⁴². Bir nevi arpalık özellikle mevâlinin tekâüd maaşının adıdır¹⁴³.

Sicilimizin ilk kaydı, Sâbık Edirne Kadısı Mehmed Efendi'nin Ahmed Efendi'yi nâib atama kaydıdır¹⁴⁴. Bolu kadılığı Sâbık Edirne Kadısı Mehmed Efendi'ye arpalık olarak verilmiş olup, Edirne kadılığından emekli olduğunu anlıyoruz. Edirne mevleviyet olan büyük kadılıklardandır¹⁴⁵.

Diğer bir kaydımızda ise Anadolu Kadıaskeri İbrahim Efendi tarafından Konrapa ve Dördîvân ilhâklarına Abdurrahmân Efendi'nin kadı atandığını görmekteyiz¹⁴⁶. Fakat Abdurrahmân Efendi de Bolu'ya gelmeyerek yerine Muhammed Efendi'yi nâib olarak atamıştır¹⁴⁷.

Sicilimizde iki kadı nâib'ine ait tevcih kaydı bulunmakta olup, iki kadı da görev sahalarıyla ilgili kayıtları tek defterde tutmuşlardır. Kadılar birbirlerinin mahkemelerinde şuhûdü'l-hâl olarak da görev yapmaktadırlar. Daha çok Konrapa ve

¹³⁹ Fendoğlu, a.g.e., s.125.

¹⁴⁰ Uzunçarşılı, a.g.e., s.95.

¹⁴¹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.110.

¹⁴² Hülya Taş, a.g.e., s.103.

¹⁴³ Uzunçarşılı, a.g.e., s.118.

¹⁴⁴ BŞS.836, 1.

¹⁴⁵ Uzunçarşılı, a.g.e., s.96.

¹⁴⁶ BŞS.836, 26.

¹⁴⁷ BŞS.836, 27.

Dörtâvân ilhâklarının nâibi Muhammed Efendi şuhûdü'l-hâl olarak görev yapmıştır¹⁴⁸. Bolu cizyedârının Konrapalı kıbtî'den dâvâcı olduğu kayıta ise şuhûdü'l-hâl kısmında bu sefer Bolu kadı nâibi Ahmed Efendi'yi görmekteyiz¹⁴⁹. Bu durumda iki ayrı bölge kadı nâibinin tek defterde işlem yaptığını ve ikisinin de Bolu'da ikâmet ettiğini düşünebiliriz.

9.[2-b-II] no'lu kayıta ise şuhûd kısmında Osman Efendi el-Kadı ünvanlı bir kadı'nın yer aldığını görmekteyiz. Büyük ihtimalle bu kadı ma'zûliyet döneminde olup, atama sırasını beklemektedir¹⁵⁰.

Sicilimizde kadı ikametgahı olarak resmi bir mekâna dâir bir bilgi olmayıp, yanarak ölen çocuğun cenazesi keşf için bi-hükmi-şerîfe haremine götürülmüştür¹⁵¹. Bu durumda kadı'nın evini, hem aile yaşam alanı hem de çalışma alanı olarak kullandığını düşünebiliriz.

Mahkemede zabıtların kaydını tutan kâtipler kadı'nın en büyük yardımcılarıdır. Sicilimizde Kâtip Hasan Efendi, Ali Çelebi bin Halîl, Yazıcı Mustafa Ağa, Mustafa Çelebi bin Veli Beğ, Mustafa Beğ bin Sefer gibi kâtipleri görmekteyiz.

Dâvâlıları mahkemeye celb ve kadı hüküm verdikten sonra dâvâcının hakkını teslim eden mahkeme görevlilerine ise muhızr denilmekte olup¹⁵², sicilimizde Mustafa Muhızr, Sûhte Mustafa el-Muhızr, Hüseyin Muhızr, Minnet Muhızr, Yahya Muhızr gibi isimleri görmekteyiz.

Şuhûd, kadıya yardımcı olan, hasımların ispat vasıtası olarak başvurdukları şehâdetden öte hükme şâhit tutulan müşâvid ve görüşlerine başvuru olan müşavir heyet yani jüri'dir¹⁵³. Şuhûd'da kâtip ile aynı ücrete tâbidir¹⁵⁴. Şuhûdü'l-hâl'in mahkemede müşavirlik, bilirkişilik, şâhitlik, noterlik gibi sorumlulukları olup, şehrin ileri gelen güvenilir kişilerinden oluşurdu.¹⁵⁵

¹⁴⁸ BŞS.836, 11, 43, 127, 167, 178.

¹⁴⁹ BŞS.836, 78.

¹⁵⁰ Hülya Taş, a.g.e., s.161.

¹⁵¹ BŞS.836, 104.

¹⁵² Ergenç, a.g.e., s.165.

¹⁵³ Nâsi Aslan, *İslâm Yargılama Hukukunda "Şühûdü'l-hal" Osmanlı Devri Uygulaması*, İstanbul: Beyan Yayınları, 1999, s.16.

¹⁵⁴ Aslan, a.g.e., s.77.

¹⁵⁵ Aslan, a.g.e., s.184-185.

Sicilimizden tespit edebildiğimiz ölçüde şuhûd; Ağdacı, mesci, debbâğ, çukadar, meddâh, nalband, çırak, kamış, hamâmî, serrâc, şâtır, sırâc, dellâk, duhânî, berber, attâr ve kuyumcu gibi yapılan zanâata göre; Pâşâ, cundî, bölükbaşı, beşe, çavuş, râcil gibi sâhip olunan askeri kimliğe göre; Umdetü'l-ulemâ-i müftî, müderris, kadı, mütesellim, kethüdâ, bayrakdâr, cizyedâr, voyvoda, muhtesib, odabaşı, mütevellî, dîvân, kâtib, muhzır, sûhte, yazıcı gibi şehrin idari alanında yapılan işe göre; Efendi, ağa, -zâde, beğ, fahrü'l-akrân gibi sâhip olunan sosyal statüye göre; İmâm, şeyh, seyyid, hâcî, pîr, molla, hatib, dervîş, bektâş gibi dini statüye göre ünvanlar kullanan kişilerden oluşmuştur.

62.[14-a-II] no'lu sicilin şuhûd kısmında geçen Fahrü'l-Müderrisîn Saçlı-zâde Mehmed Efendi'¹⁵⁶nin, Hülya Taş'ın kitabında ayrıntılarıyla şeceresini verdiği Ankara'nın hatırı sayılır ünlü ailelerinden biri olan Saçlı-zâdeler'den olduğunu görmekteyiz. Ankara'da yönetim, Mütesellim Saçlı-zâde Mustafa Ağa 1095 yılında vefat edince el değiştirmiştir. Ankara'daki nüfuzlarının azalmasıyla birlikte Müderris Mehmed Efendi'nin Bolu'ya gelerek görev yaptığını veya ikamet ettiğini düşünebiliriz.

Şuhûd kısmında sıkça geçen Yârân Mehmed Ağa ise, daha sonra Bolu'ya hiç gelmeyen ilk Bolu voyvodası Sarı Osman Ağa'nın vekili olacaktır¹⁵⁷.

Medreseden mezun olan kişi yargı (kazâ) görevi dışında öğretim (tedrîs) ve fetvâ (iftâ) görevlerinden birisini de seçerek atamasını yaptırırdı. Bu üç görevden birisi olan öğretim hizmetine atanan kişiye müderris denilirdi¹⁵⁸.

Osmanlılarda dört ehl-i sünnet mezhebinden hanefî fikhî üzerine kendisine sorulan umûmî ve hususî şer'î ve hukuki meselelere ait dini hükümlere uyarak karar veren zata müftî ve verilen karara ise fetvâ denilirdi¹⁵⁹.

Sicilimize göre Bolu Müftî'si “Umdetü'l-Ulemâ-i Müftî” diye nitelenen Mehmed Efendi'dir¹⁶⁰. Mezûn-ı bi'l-iftâ Mehmed Efendi'nin 9.[2-b-II] no'lu kayıta verdiği fetvâ yer almaktadır. Ayrıca Müftî Mehmed Efendi müderrislik görevinde

¹⁵⁶ Hülya Taş, a.g.e., s.88-89.

¹⁵⁷ Konrapa, a.g.e., s.124.

¹⁵⁸ Özdemir, a.g.e., s.203.

¹⁵⁹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.173.

¹⁶⁰ BŞS.836, 9, 93, 127.

yapmaktadır. Sık sık karşımıza şuhûdü'l-hâl kısmında da çıkmaktadır¹⁶¹. 152.[32-b-I] no'lu belgede ise tekrar müftî ve müderris atandığına dâir ibkâ kaydı yer almaktadır. Ayrıca 181.[38-b-I] no'lu kayıta ise Şeyhü'l-İslâm tarafından muhtarlık görevi kendisine tevcih edilmiş olup, e'imme ve hutabâ ve sâir ehl-i cihât ve talebe-i ulûm zümresinin ehl-i örf hapsinden korunmasından sorumlu olduğu yazmaktadır. Mehmed Efendi'ye Şeyhü'l-İslâm, "Faziletli Horâsânî-zâde" diye hitap etmiştir. Sicilimizde sâbık müftî'nin ise Vânî Mehmed Efendi olduğunu görmekteyiz¹⁶²

3.1.4. Ekonomi

İncelediğimiz dönemde Osmanlı düzeninin klasik iâşe (provizyonizm), gelenekçilik (tradisyonizm) ve fiskalizm politikaları¹⁶³ değişikliklere uğramış olup, özellikle tımar sistemi, merkezin emrinde talimli, maaşlı bir asker grubu oluşturma eğilimi karşısında yerini iltizâm sistemine bırakmıştır. Fakat mültezimler, çiftçiler üzerine fazla baskı uygulayarak, iltizâm sistemini tahrip edince, XVIII. yüzyılın başlarında malikâne sistemine geçilmiştir¹⁶⁴.

XVII. yüzyıl başlarından itibaren yoğun Avrupalı tüccarların baskısı sonucu hammadde pahalı olarak Osmanlı esnafının kazancı daralmıştır. XVII. yüzyılda ayrıca "Büyük Kaçgun" adı verilen olaylarla Osmanlı Tarımı da sekteye uğramıştır. XVII. yüzyılda Osmanlı Ordusu daha çok süvâri yerine tüfek kullanabilen piyâdelere ağırlık verince Osmanlı nüfusunun büyük çoğunluğu "asker" yaşamını benimsemiştir. Ayrıca vilâyet yöneticileri de kendi silahlı güçlerini temin etmek zorunda kalmışlardır. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin yaşadığı bunalımlar ve savaşlar sonucu Anadolu'da nüfus azalmıştır¹⁶⁵.

Osmanlı Para Tarihi ise; Akçe Devri (1327-1688), Kuruş Para Devri (1688-1879) ve Lira-Kuruş Devri (1879-1920) olmak üzere üç aşama geçirmiştir¹⁶⁶.

¹⁶¹ BŞS.836, 15, 60, 61, 92, 111.

¹⁶² BŞS.836, 186.

¹⁶³ Mehmet Genç, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2005, s.51-52.

¹⁶⁴ Genç, a.g.e., s.102.

¹⁶⁵ Suraiya Faroqhi, "17. Yüzyılın Genel Konjonktürü", *Türkiye Tarihi 3: İstanbul*, Cem Yayınevi, 2000, s.191-192.

¹⁶⁶ Mustafa Öztürk, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi", *Türkler X. cilt*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 2002, s.806.

Amerika'nın keşfinden sonra Avrupalılar'ın elde ettikleri kıymetli madenler XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gruş (gros) denen 30 gr. ağırlığında iri gümüş sikkeler şeklinde Osmanlı ülkesinde görülmeye başlamıştır¹⁶⁷. Para düzeninin çözülüşü ve Osmanlı piyasalarında tümüyle yabancı sikkelerin kullanılması sonucu XVII. yüzyılın ikinci yarısında devlet yeni bir para birimi oluşturmak çabası içine girmiştir¹⁶⁸. Akçenin değerindeki düşüş üzerine, 1688'de yeni bir para sistemine geçilmiştir. Bu da kuruş ve kuruşun 1/40'ı olan paradan ibaret bulunan yeni bir sistemdir. Akçe ise muhasebe sikkesi ve ufaklık olarak XIX. yüzyılın başlarına kadar varlığını sürdürmüştür¹⁶⁹. Yeni düzende Osmanlı Kuruşu 40 para veya 120 akçe'ye eşit kabul edilmiştir. Polonya kökenli zolotalar ise 90 akçe veya 30 para'ya eşit kabul edilmiştir¹⁷⁰.

836 no'lu BŞS'de akçe, esedî gurûş, yük, eşrefî, gurûş, pâra, tümen ve zolota isimlerinde para birimleri isimleri geçmektedir.

29.[6-b-II] no'lu kayıta 33 yük akçe alacağın, 20 yük ve 57,000 akçesi alınmış olup, alınan miktar kuruşa çevrilerek 17,141 esedî gurûş ve 1 zolota olduğu belirtilmiştir. Şimdi, 1 yük 100,000 akçe ise, 33 yük alacak 3,300,000 akçe'dir. Teslim alınan ise 20 yük ve 57,000 akçe olup, değeri akçe olarak 2,000,000 akçe + 57,000 akçe = 2,057,000 akçe'dir. Alınan akçeler, (1 kuruş'un 120 akçe'ye eşit olduğu belirtilerek) kuruş'a çevrilmiştir. 2,057,000 akçe / 120 akçe = 17,141,666 kuruş değerini buluruz ki küsûrat olan ,666'nın 1 zolota olduğu belirtilmiştir. Bu belgeye göre 1 kuruş 120 akçe; 100,000 akçe 1 yük'dür. 3,300,000 akçe – 2,057,000 = 1,243,000 akçe alacak kalmıştır. Bu miktar ise 12 yük 43,000 akçe'dir.

111.[24-b-I] no'lu kayıta ise ölen Bolu iştirâcısının muhallefât dökümü yapılmış olup, kuruş=200 akçe hesabıyla işlemlerin yapılacağı; mahlût 40 para'nın 1 kuruş edeceği; Hurda para'nın ise 50'sinin 1 kuruş edeceği belirtilmiştir. Belgeye göre 2 tümen ise 2 akçe etmektedir.

¹⁶⁷ Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul: Dergah Yayınları, 2000, s.268.

¹⁶⁸ Şevket Pamuk, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003, s.174.

¹⁶⁹ Mustafa Öztürk, a.g.m., s.807.

¹⁷⁰ Pamuk, a.g.e., s.175.

112.[25-a-I] no'lu kayıta ise 0,5 kuruş'un 100 akçe ve 18 tümen olduğunu görüyoruz.

Kayıtlarda para ile ilgili hususların detaylı bir şekilde verilmesinin ve kuruş-akçe bedellerinin söylenmesinin nedenini ise; Para konusunda yaşanan geçiş döneminde aramak gerekir.

Sicilimizde arzen, tulen, endâze, zirâ, hatve, vezn-i kadar gibi uzunluk ölçüleri; Denk, dirhem, keyl, kıyye, kîle, şinik, vukiyye gibi ağırlık ölçüleri; miskâl gibi altın ölçüsü ile çift, aded, çiten, deste, tob, keleb gibi diğer ölçü birimleri kullanılmıştır.

Sicilimizdeki kayıtlardan isimlerini öğrendiğimiz vakıflar ise şunlardır; Eski Câmî mahallesi avâriz vakfı¹⁷¹, Mustafa Pâşâ evkafı¹⁷², Gölyüzü mahallesi avâriz vakfı¹⁷³, Timurtaş Pâşâ ailesinden Mehmed Bey'in inşa ettirdiği ve halk arasında Eski-Yeni Câmî denilen¹⁷⁴ ibadethane vakfı¹⁷⁵, Seyyidler Köyü Koçkara vakfı¹⁷⁶, Yeni Câmî vakfı¹⁷⁷, Berk Köyü Şâhîn Lâlâ evkafı¹⁷⁸.

Vakıflar arasında avâriz vakfı denen mahalle ahâlîsinin ortaklaşa karşılaması gereken masrafların görülmesi için tesîs edilmiş fon niteliğindeki kurumları¹⁷⁹ sicilimizde sık sık görmekteyiz. Osmanlı toplumunda vakıflar birer kredi kurumu olarak da faaliyet göstermişlerdir¹⁸⁰. Mustafa Pâşâ evkafının vakf değirmenini kiraya verdiğini görmekteyiz. Diğer bir kayıta ise Yeni Câmî vakfı mütevellîsinin vakf parasından borç verdiği miktarı geri alabilmek için mahkemeye başvurduğunu görmekteyiz.

¹⁷¹ BŞS.836, 2.

¹⁷² BŞS.836, 4.

¹⁷³ BŞS.836, 80.

¹⁷⁴ Konukçu, "İlkçağdan Cumhuriyet Bolu", *Cumhuriyetin 70. Yılında Bolu*, Bolu: Bolu Gazeteciler Cemiyeti, 1988, s.17.

¹⁷⁵ BŞS.836, 84.

¹⁷⁶ BŞS.836, 102.

¹⁷⁷ BŞS.836, 170.

¹⁷⁸ BŞS.836, 184.

¹⁷⁹ Ergenç, a.g.e., s.171.

¹⁸⁰ Yavuz Cezar, "18. Yüzyılda Eyüp'te Para ve Kredi Konuları Üzerine Gözlemler", *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, ed. Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.19.

73.[16-b-III] no'lu kayıta ise vasî yetimlerin harabe olmaya yüz tutmuş evlerini satarak istirbâh etmek için mahkemeye başvurmuştur. İstirbâh, paranın bir şekilde işletilmesidir. Bu mudarebe şirketi kurma yoluyla yapılacağı gibi mal şirketlerinin bir türü olan şirket-i inan yoluyla da olabilir. Bu parayı faizle işletmek de mümkündür. Osmanlı Devleti'nde bey'ü'l-ine ve bey'ü'l-muamele yoluyla %10 veya %15 oranlarını aşmamak üzere fâiz uygulamasının olduğu bilinmektedir¹⁸¹.

Sicilimizde Bolu halkından, avâriz, bedel-i nüzül¹⁸², sürsât ve iştirâ tekâlifleri¹⁸³ ile zahîre bahâ, dîvân ağırlığı¹⁸⁴, hoş geldik, büyük zahîre bahâsı¹⁸⁵, niyâb, bennâk ve huzzâr, zekat kapusu, kadı, kûl ve carîye müjde-gânesi, çakâl-ı tarîk, yavâ ve kaçgun müjde-gânesi¹⁸⁶, bâd-ı havâ ve niyâbet¹⁸⁷ ve şa'îr-i hakk-ı cereme¹⁸⁸ adlarında raiyyet rûsûmlarının alındığını görmekteyiz.

Sicilimizde Bolu'da Bakkâllar ile Mutâflar¹⁸⁹ Çarşıları'nın olduğunu görmekteyiz. Kayıtların şuhût kısmından edindiğimiz bilgilere göre; Duhânî, berber, attâr, kuyumcu, ağdacı, mesci, debbâğ, meddâh, nalband, çırak, kamış, hamâmî, serrâc, şâtır, sırâc, dellâk gibi zanâatkarlar bulunmaktadır.

Sicilimizde ismi geçen diğer şehirler ise Kostantaniyye, Çerkeş, Kütahya, Tosya, İznik, Bartın, Ereğli, Turhal kasabası, Karahisar-ı Şarkî, Sivas, Tokat ve Niksar'dır. Bolu, Bursa-Sinop ticaret yolu İstanbul-İzmit-Bolu-Sinop ve Ankara güzergahını takip ettiğinden dolayı, önemli bir geçiş noktasıdır.

3.1.5. Sosyal Hayat

Osmanlı Devletinde batılı anlamda sosyal tabakalaşma ve sosyal sınıflar oluşmamıştır¹⁹⁰. Osmanlılar'da sosyal tabakalaşmayı belirleyen en önemli ayırım yönetenler (askerî zümre) ve yönetilenler (reaya) ayırımıdır. Askeri zümre (yönetenler) saray halkı, ilmiye, seyfiye (kapıkulları ve tımarlı sipahiler) ve

¹⁸¹ Aydın, a.g.m., s.66.

¹⁸² BŞS.836, 10.

¹⁸³ BŞS.836, 36.

¹⁸⁴ BŞS.836, 86.

¹⁸⁵ BŞS.836, 69.

¹⁸⁶ BŞS.836, 66.

¹⁸⁷ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1996, s.49.

¹⁸⁸ BŞS.836, 123.

¹⁸⁹ BŞS.836, 133, 153.

¹⁹⁰ Said Öztürk, a.g.e., s.35.

kalemiyeden meydana gelmektedir. Hukuki açıdan ise hür ve köle ayrımı dikkati çekerken dini açıdan ise Müslim ve gayr-i Müslim ayrımı kendisini gösteriyordu¹⁹¹.

Yönetilenler (reaya) askeri zümre dışındaki üretici olan veya ticaretle uğraşan ve vergi veren yerleşik veya yarı-yerleşik halk zümresidir¹⁹². Osmanlılar köylü kitlelerini çeşitli üretim biçimlerinde aldıkları farklı statülere göre kategorilere ayırmıyorlardı. Hepsine birden, sürü anlamına gelen “reaya” adını veriyorlardı¹⁹³.

Osmanlı halkı, yaptıkları zanâatlara, taşıdıkları askeri kimliklere, şehrin idari alanında yaptıkları işlere, sâhip oldukları sosyal statülerine ve dini kimliklerine göre ünvanlar kullanmıştır. Kadınlar için ise “Hatûn” ünvanı kullanılmış olup, Fahrü’l-Muhadderât şeklinde nitelenenler de olmuştur.

111.[24-b-I] no’lu kayıt XVII. yüzyıl Bolu âyanları hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir. Çünkü, vefât eden Bolu İştirâcısı’nın muhallefâtı âyan-ı vilâyet huzurunda tahrir olunmuş olup, Bolu âyanları’nın isimleri tek tek kayda geçirilmiştir. Osmanlı toplumunda özellikle XVII. yüzyıldan itibaren âyan denen yeni bir sosyal tabaka daha belirmiştir. XVI-XVII. yüzyıllarda bir bölgenin ileri gelenlerine âyan deniyordu. XVII. yüzyıl sonlarında iç güvensizliğin artması, şehir ve kasabalarda yeni istikrar ve güvenlik kaynaklarının oluşma ihtiyacını ortaya çıkarmıştı. Bu ihtiyaç, âyanlığı güçlendirmiştir. Âyan, bu şekilde, zayıflayan merkezi otoritenin boşluğunu doldurma yanında mîrî topraklara el koymaya ve geniş çiftlikler kurmaya, bir kısım reaya da bu çiftliklere sığınmaya başlamıştır. Devlet, bir yönüyle toprakta özel mülkiyetin belirmesine yol açan ve kurduğu sistem dışında oluşan âyanlığı biraz da istemeyerek kabullenmiş ve resmi bir hüviyet vermiştir. Bu, merkeziyetçiliğin zayıflaması ve mahalli güçlerin iktisadi, siyasi ve idari bakımlardan kuvvetlenip ayrı bir sosyal tabaka oluşturmaları demektir¹⁹⁴.

¹⁹¹ Tabakoğlu, a.g.e., s.142-145.

¹⁹² Tabakoğlu, a.g.e., s.145.

¹⁹³ Taner Timur, *Osmanlı Toplumsal Düzeni*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 1994, s.226.

¹⁹⁴ Tabakoğlu, a.g.e., s.148.

Sicilimizden öğrendiğimiz kadarıyla Bolu aile yapısında, tek eşlilik göze çarpmaktadır. Yapılan tereke dökümlerinde, sadece 2 kayıta başka eşin varlığı tespit edilebilmiştir¹⁹⁵.

İslâm Hukuku'na göre, kadına evlilikte muhakkak verilmesi gereken mehr iki kısımda karşımıza çıkmaktadır. Nikâhdan önce verilene mehr-i muaccel, nikâh sonrasında veya vefat halinde terekenin taksiminden önce ödenene mehr-i müeccel denilmektedir. Mehr-i müeccelin verildiğine dâir zevcenin tasdîki mahkeme-i şer'îye de kayıt olunmalıdır¹⁹⁶. Sicilimizde 155, 130, 23, 72 no'lu kayıtlarda mehr ile ilgili dâvâ ve akitler görülmektedir.

Sicilimizde ayrıca iki kayıta kocası daha önce ölen iki kadının, tekrar evlenmek istemeleri sonucu karşılaşabilecekleri saldırılardan emin olmak amacıyla eşlerinin ölümlerini şâhitler vasıtasıyla tescil ettirip, mahkemeden evliliğe uygun olduklarına dâir izin aldıklarını görmekteyiz¹⁹⁷. Diğer bir dizi kayıta ise borçlu ölen kocanın, alacaklılarına karşı güçlü bir vekil ve şâhitler aracılığı ile hakkını sonuna kadar koruyan kadını görmekteyiz. Kocası iflas etmiş şekilde ölmesine rağmen hayli yüksek mal varlığını muhafaza edebilmiştir¹⁹⁸. Diğer bir kayıta ise yanarak ölen kadının keşfinde iki kadın görev almış olup, kadınların mahkeme sürecindeki faaliyetlerini yansıtmaları açısından önemlidir¹⁹⁹. İslâm Hukuku'nda geçerli olan mahkeme şâhitliğinde iki kadın usûlü, buradaki keşf olayında da uygulanmıştır.

Kadının kamusal alanda faaliyetleri hakkında bilgi vermesi açısından 2.[1-b-II] no'lu kayıt önemlidir. Burada Eski Câmî Mahallesi avârız vakfı mütevellîsi olarak karşımıza bir kadın çıkmaktadır. Sadece erkek kardeşinin kızını mîrâscı bırakarak ölen kadının mîrâsından, vakfa bağışlandığını iddia ettiği ve fetvâ-i şerîfe ile ispat ettiği kısmı almıştır.

Sicilimizdeki verilerden gözlemlediğimiz kadarıyla Bolu ailesinin çocuk sayısı ortalama 3 olup, daha çok vasîlik konuları sicile yansımıştır. Genellikle de babalarını kaybeden çocuklar küçüktür. Bu durumun nedenini dönemin siyasi

¹⁹⁵ BŞS.836, 87, 107.

¹⁹⁶ İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul: Pan Yayıncılık, 2006, s.56-57.

¹⁹⁷ BŞS.836, 134, 140.

¹⁹⁸ BŞS.836, 161, 163, 165, 166.

¹⁹⁹ BŞS.836, 156.

şartlarında aramak gerekir. Öyle ki Viyana sonrası yaşanan savaşlar devleti yıprattığı gibi halkın nüfusunu da azaltmıştır.

Kadı sicilleri şehir tarihi araştırmalarında çok büyük bir öneme sâhiptir. Çünkü bunlardan ait oldukları yerde yaşayan halkın günlük hayatını, giyecek ve yiyecek fiyatlarını, çarşılarını, evlerini, örf ve âdetlerini vs. bilgilerini elde etmemiz mümkün olmaktadır²⁰⁰

Sicilimizden tespit edebildiğimiz ölçüde XVII. yüzyıl sonlarında Bolu halkının kullandığı kumaş türleri, kıyafetler, mutfak eşyâları, ev eşyâları, aksesuarlar, silahlar, ziraat aletleri, at takımları ve yararlandıkları binek ve yük hayvanlarının isimleri aşağıya çıkartılmıştır.

Kumaş türleri: Bez, heft renk musâllâ bezi, beyaz bez, kırmızı bez, ketân bezi, penbe bezi, Kastamonu bezi; boğası, beyâz boğası, Antakya boğası, Humâ yazması boğası; atlas, mor frengî atlas, acem atlas; sof, mor sof, al sof; İpek, ipek elvân, muhayyer, hâre, dârâyî, çûka, abâ, çul, dülbend, şâl, çit, bürüncek, beledî, dîbâ, yazma, londura, muhattem?, vâlâ.

İplik türleri: Penbe ipliği, kılabdân, sîm kılabdân, sîm, ibrîşim elvân, tire ipliği, tire, kaytan, iplik gûze.

Düğme türleri: İlik düğme, müslüman işi düğme, ufak düğme, şerit, sîm düğme.

Tene giyilen kıyafetler: Don, kırmızı don, dokuma don, alaca çul don, müstâmel münakkaş don, sade ketân don, penbe bezi don, alaca çit don; köhne çamâşûr; anterî, dârâyî anterî, alaca kumâş entârî.

Bedene giyilen kıyafetler: Kapama, siyâh kapama, al dârâyî kapama, alaca kapama, cedîd kapama, sagîr kapama, el boğası kapama, nefî kapama; gömlek, kırmızı et gömleği, iplik kenarlı gömlek, ipek kenarlı gömlek, müstâmel kürk gömlek, bürünc gömlek, ketân gömlek; zıbun, beyâz zıbun, sandal zıbun, kırmızı zıbun, mâ'î zıbun, dârâyî zıbun; kürk, mor sof kablû samur peçesi kürk, nâfe kürk, mor sof kablû sincâb kürkü, meneviş çûka abâ kürkü, bez kürk, mâ'î çûka kürk, yeşil

²⁰⁰ Zeynel Özlü, XVIII. Yüzyılın ikinci yarısında Gaziantep, Gaziantep: Uğur matbaası, 2004, s.23.

çûka kablu nâfe kürk, nefî kürk, köhne sincâb kürk, yeşil çûka bezan kürkü, köhne kuzu kürkü, kürk kolçak, sof kürkü, yün kürk; ferâce, mor sof ferâce, çûka ferâce, çûka zenne ferâce; ihrâm, alaca ve kırmızı Bağdâd ihrâmı, kırmızı ihrâm, Cezâyir ihrâmı; abâ, alaca Bağdâd abâsı, siyâh abâ; çâkşûr, Londura çâkşûr, siyâh tumân çâkşûr, diz çâkşûru; yağmurluk, abâ yağmurluk, çûka yağmurluk, siyâh yağmurluk; köhne mâ'î çûka dolama, yeşil çûka dolama; mâ'î çûka serhattî, yeşil çûka serhattî; mâ'î çûka şalvar, abâ şalvâr; yeşil çûka nimten, setre, Bürde, beyâz sâde, al dârâyî çintiyân.

Bele bağlanan kıyafetler: Kuşak, sîm kemer kuşak, çâr kuşak, muhattem? kuşak, dülbend kuşak, sîm önlük kuşak, münakkaş kuşak, sîm raht kuşak, alaca kuşak; dîbâ tıkke, yeşil atlas tıkke; uçkur.

Başa takılan veya bağlanan kıyafetler: Şâl, yeşil Bağdâd şâlı, kırmızı şâl, yeşil şâl; saru atlas kaftân, köhne atlas kaftân, kaftân kaytan, alaca kaftân, telli zenne kaftân; serpûş, yeşil çûka serpûş, sırmalı kadîfe serpûş, kırmızı kadîfe serpûş; çatkı, sırmalı çatkı; kavuk, gicelik kavuk; köhne peçe, poşu, arakiyye, çenber, köle kalpağı, kırmızı fes, kumaş takye.

Ayağa giyilenler: Köhne çizme, cedîd çizme; cedîd pâpûc, kebîr pâpûc, sagîr pâpûc, kırmızı merdâne pâpûc, saru kütehfa pâpûc, pâpûş; siyâh pâpûnca, mâ'î pâpûnca; mest.

Kadın aksesuarları: Altun bilezik, sîm bilezik, kenar ipeği, sîm yaldızlı bilezik, inci yüzük, inci boyun çatması, yüzük, altun küpe, zümrüt taşlı altun küpe, zümrüt ayaklı inci, mineli altun hâtem, yaldız altun.

Erkek aksesuarları: Tesbîh, sîm devât, sîm saat, sakal tarağı.

Sergiler: Kilîm, alaca kilîm, sagîr kilîm, kırmızı kilîm, mâ'î kilîm, sagîr alaca kilîm, beyâz kilîm; kebe, sarı kebe, beyâz kebe, müstâmel nefî kebe, kebe yanbolu; kâlîçe, cedîd sagîr kâlîçe, kebîr kâlîçe; köhne halı, köhne sagîr halı; köhne seccâde, müstâmel seccâde, köhne Bağdâd seccâde, sagîr seccâde; tülü, mâ'î tülü; selanik keçesi, geyni kırmızı orta keçesi, acem keçesi; köhne mısır hasırı, yeşil endâz, zîlî.

Oda mefruşatı: Makad, çit makad, köhne kırmızı çûka makad; yük perdesi, dârâyî perde, kumaş yük perdesi, sırmalı kapu perdesi; kırmızı yük örtüsü, çûka yük

örtüsü, dülbend örtüsü, münakkaş dülbend örtüsü; yan keçesi, minder, kırmızı çûka kundak, katâr iskemlesi.

Yatak takımları: Döşek, beledî döşek, beledî döşek yüzü, kumâş döşek; yorgan, çit yorgan, alaca kumâş yorgan; yasdık, ser yasdık, müstâmel yüz yasdığı, çit yasdık, cedîd beledî yasdık, kumâş yasdık, köhne yüz yasdığı, çûka yasdık, kadîfe yasdık; çârşab, alaca çârşab, beyâz çârşab, köhne çârşab; beyâz velence.

Aydınlatma ve diğer ev aletleri: Şamdan, sîm şamdan, çırâkman, köhne fener, nuhâs fener, ütü, mıkırâs, âyına, sîm buhûrdan.

Mutfak alet ve malzemeleri: Tencere, sagîr tencere; bakraç, sagîr bakraç, kebîr bakraç; tâbâ, süd tâbâsı, el tâbâsı, kebâb tâbâsı; tâs, kabaklı tâs, saplı tâs, su tâsı, câm tâs; lengerî, sagîr lengerî, cedîd lengerî, mürettebânî lengerî; ibrîk, el ibrîği, sagîr ibrîk, abdest ibrîği; kazgan, sagîr kazgan, kebîr kazgan; sahan, ayaklı sahan, dökme sahan, büyük sahan; sini, kebîr sini; tebsi, sagîr tebsi, sîm tebsi; kebçe, bakır kebçe; leğen, havân, gügüm, mâ-hazari, kefgîr, saç ayak, meşîn sofra, maşa, kebâb demurü, kebâb ayaklığı, mutbah çâdırı, heyme, sakâ meşkî, kîcî, küb.

Meşrubat takımları: kahve tabağı, kahve ibrîgi, kahve makraması, sagîr kahve ibrîgi, fağfûrî filcan, fincân, Kütahya fincân, sırmalı kahve makraması, nuhâs evâni.

Temizlik alet ve malzemeleri: Silecek, beyâz silecek; abdest makraması, dokuma abdest makraması, havlu makrama, münakkaş makrama, Tire makraması, sırmalı makrama, yağ makraması; peştemâl, mısır peştemâli, yağlık, kılabledanlı yağlık; hamâm leğeni, hamâm tâsı, hamâm gömleği; Tire peşkîri, kumâş peşkîr, peşkîr; el dülbend, üslük, kırmızı sofra bezi.

Saklama eşyâları: Kara garâre, meşînli garâre; kîlâr sepeti, sepet, sepet sanduk; heğbe, meşînli heğbe; boğça, şâl boğça, atlas boğça, münakkaş boğça, basma boğça, çit boğça; alaca çuvâl, torba.

Deri cinsleri: Meşîn, saru meşîn, gön, sahtiyân, sarı Mudurnu sahtiyânı.

Silahlar ve diğer kesici aletler: Kara kılıç, kara Şâm kılıcı, sîm kılıç, sîm bıçak, sîm bıçak kını, nuhâs kın, kara hançer, sîm topuz, sîm gaddâre, öküz çakı,

hamâsîle çakı, çopurdâr yol tüfenği, cevherdâr yol tabancağı, kara tabancağı, boy tüfenği, tabancalı tüfenk, bileği, bıçgı, köhne satıl, sîm balta, sırmalı terkeş, nacak.

Ziraat aletleri: Zencir, saban demürü, araba, kantâr, kazma, bel, demur, orak, destere, keser, terazu, örs, burgu, ketân filâriz.

At takımları: Başlık, dizgin, kantarma, eğer, sırmalı kadîfe eğer, üzengi, nuhâs üzengi, sırmalı dîkdîk, sırmalı Şâm dîkdîki, sırmalı Bağdâd dîkdîki, pâlân, kaltak, sîne-bend, kara kayış raht, bakır raht, sîm çıkûn rahtı, sîm raht, teğelti, nal, cesîm, pusat, bakır sîne-bend, reşme, sîm reşme, kayış yular.

Binek-yük ve diğer hayvanlar: Bârgîr, kır bârgîr, doru al bârgîr, yağız bârgîr, solgun doru bârgîr, kula bârgîr, doru at, yava at, yağız doru at, açık doru at, kısırâk, kır ve al Arab kısırâkı, katır sıpası, katır, merkeb, câmûs öküzü, kara sığır öküzü, donbay öküzü, malak, kara sığır, dana, kara sığır ineği.

BÖLÜM IV

5.1. H. 1098-1099 (M.1687/1688) TARİHLİ VE 836 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU²⁰¹

1. [1-b-I-Bolu kazâsı ve nevâhîyelerine tâyin olunan Edirne Kadısı Mehmed Efendi'nin yerine nâib tâyin etmesi]

- 1- ve yine tis`a
- 2- Fahrü'l-müderrişin Ahmed Efendi kām-yāb
- 3- Li-sene şemān ve tis`in ve elf rebī`ü'l-āhîre gürresinden Bolu kazâsınıñ ve nevâhiyeleriniñ
- 4- umûr-ı şer`iyesiniñ küllisi tarafımızdan saña tefvîz olunmuştur lede'l-vuşûl beyne'l-ahālî
- 5- ahkām-ı şer`iyei icrâ idub hilâfeten gâyetü'l-gâyene ihtirâr ide vesselâm.
- 6- Mine'l-'abdul-fakîr Mehmed el-Ğâdî
- 7- bi-medîne-i Edirne-i sâbıkân. (14 Şubat 1687)

2. [1-b-II-Tereke dökümü ve avâriz vakfı mîrâscılığı]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Eski Cāmi` maḥallesinde sâkine iken bundan aḳdem müteveffîye olan 'Âyişe Ḥatūn İbnet-i
- 2- Mūsā'nın verāşeti li-ebeveyn er-ḳarındaşı kıızı Fāṭma nām ḥatūna münḥaşıra olduḡu şer`ān zāhir ve müteḥakkıḳ
- 3- olduğdan şoñra müteveffât mezbûreniñ Terekesidir ki zıkr olunur vaḳa`a`ü't-tahrîr fi'l-yevm
- 4- fi'l-yevm el-ḥāmis min rebī`ü'l-āhîre şemān ve tis`in ve elf. (18 Şubat 1687)

kıymet

-Malûmü'l-ḥudud-ı menzil der mahalle-i mezbûr

²⁰¹ Transkripsiyon harfleri için bkz. Ek-6.

ber vech-i tahmîn	-	2000
-Köhne yaldız döşek	1	300
-Yorğan köhne	2	600
-Köhne yaşdıķ	2	300
-Şaġır tencere	2	400
-Baķraç	1	100
-Köhne muhayyer	1	100
-Köhne silecek	1	50
-Köhne kapama	10	100
-Köhne gömlek ma`a zıbun	1	100
-Saġır süd tábāsı ma`a el tábāsı	1-1	100
-Nacaķ	1	30
-Hırdavat-hāne	-	50

Cem`an

Yalıñız dörtbiñyüzseksen akçe

4180 şahh

5- maħalle-i mezbüreniñ `avarız vaķfı mütevellıyesı olan Mihricān ibnet-i Hüseyn nām kimesne meclis-i şer`de mezbüre Fātma maħzarında

6- üzerine da`vā ider ki müteveffāt mezbüre `Āyişe Hātūn hāl-i hayātında menzil-i mezkūru maħalle-i

7- mezbüreniñ `avārızına vaķf eyledi idi mezbüreden su`āl olunsun didikde ġıbbe`s-su`āl

8- mezbüre Fātma Hātūn cevābında fī-nefsi`l-emr mürişimiz müteveffiye hāl-i hayātında menzil-i mezkūru maħalle-i

9- mezbüreniñ `avārızına vaķf eyledi idi lākin teslīm-i mütevellıye ve sicil-i şer`i olunmamışdır

10- vaşiyetdir şülüşden mu'tebere olduğuna bir kayd fetvâ-yı şerîfem vardır deyu ibrâz idub

11- bade'l-nazar ber-müceb-i fetvâ-yı şerîfe meblağ-ı mezkûrûñ şülüşünü mütevellîye-i mezbûreye teslim birle

Berâ-yı vakf 'avârız-ı maḥalle-i mezbûre hisse 1393

Mezbûre Fâtma Hâtûn hisse 2787 şahhü'l-bâkî

3. [1-b-III-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Debbâğlar maḥallesinden Hüseyn Beşe bin Hasan meclis-i şer`de iş bu râfi`ü'l-veşîka Hasan Beşe bin Ahmed

2- maḥzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub maḥalle-i mezbûrede vâkı` tarafeyni Muştafâ Efendi mülkü ve bir tarîk

3- tarîk-i hâş ve bir tarafı yine kendi sâkin olduğum menzirim ile maḥdûd olub bir bâb

4- beyt-i fevḳânî ve bir oda ve muḥavvaṭ-ı mesîre ve bir bi'r-mâ' beynimizde müştērâ olmaḳ üzere menzil-i mezkûru

5- bey`-i kaṭ`î ile yirmibeş gurûşa bey` ve teslim ol daḥi iştirâ' ve tesellüm ve kabûl idub

6- şemeni olan meblağ-ı mezbûru yedinden ahz ve kabz eyledim fîmâ-ba'd sâlifü'z-zikr

7- menzil mezbûrûñ mülk-i müştērâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yeḥtâr mutaşarrıf olsun didikden

8- ğıbbe't-taşdîki's-şer`î mâ-hüve'l-vâkı` kayd şod fi'l-yevm el-hâmis min rebî'ü'l-âḥire li-sene şemân ve tis`în ve elf. (18 Şubat 1687)

Şuhûdü'l-hâl

9- Meḥmed Beğ el-Cundî, Yûsuf Bölükbaşı el-Hâc Meḥmed Kirişci, Hüseyn Efendi el-İmâm, el-Hâc Receb el-Hâc Meḥmed, Ruşen Beşe,

10- Meḥmed Çelebi el-Hâc İbrâhîm, Sûhte Muştafâ, Süleymân bin Meḥmed.

**4. [1-b-IV-Vakıf değirmeninin kirâ bedelinin ödeneceğine dâir borç
(deyn) ikrarı]**

- 1- Bolu kazâsı kıyâyelerinden Değirmen Özü nâm kıyâyeden Süleymân bin Ahmed meclis-i şer`de merhûm
- 2- Muştafâ Pâşa evkâfı mütevellisi iş bu râfi`ü'l-veşika İbrâhîm Ağa bin Rüstem mahzarında vakf-ı mezbûruñ
- 3- kıyâye-i mezbûrede vâkı` bir göz vakf değirmânı mütevellî-yi mezbûrdan beşyüzkırkbeş
- 4- keyl mahşûl icâreye mütevellî-yi mezbûrdan isticâr idub icâr-ı mezkûrdan zimmetimde
- 5- onaltı keyl buğday ve yirmiki keyl kırklı vakfa (*kelime tahrip olmuş*) olmağla zimmetimde olan
- 6- onaltı keyl buğdayı ikişerbuçuk gürüşa ve kırklı ikişer gürüşa bey`-ü şirâ hüsn-i
- 7- kabûl idub şemenlerinden cem`an seksendört gürüş mütevellî-yi mezbûra
- 8- deynim vardır deyu ikrâr ve i`tirâf eyledikde gıbbe't-taşdîki`ş-şer`î
- 9- mâ-hüve'l-vâkı` kayd şod fi'l-yevm eş-şâmin min rebî`ü'l-âhire li-sene şemân ve tis`în ve elf. (21 Şubat 1687)
- Şuhûdü'l-hâl
- 10- el-Hâc Seyyid 'Abdurrâhman Çelebi, Kürd Beğzâdesi, Ağdacı-zâde Muştafâ Çelebi, Velî Ağa bin Receb
- 11- Murâd İbrâhîm Çelebi, Minnet Yahyâ, Sûhte Muştafâ ve gayrihim mine'l-hużzâr.

**5. [2-a-I-Takas (İstibdâl-Mîrâs olan mülk menzil ile dükkân hissesinin
değiştirilmesi)]**

- 1- Maḥmiyye-i Kostaṇtaniyye maḥallâtından Altıpoğça maḥallesi sükkânından 'Osmân Çelebi bin Muştafâ Çelebi tarafından istibdâl-i cā'î'z-
- 2- zikre vekîl olub el-Hâc Mehmed ve 'Abdusselâm Çelebi bin el-Hâc Muştafâ şehâdetleri şer`ân vekâleti şâbite olan

- 3- el-Hâc Aḥmed Çelebi el-Hâc 'Ömer nām kimesne meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde de medîne-i Bolu maḥallâtından Karamanlı maḥallesinde sākin iken bundan
- 4- aḳdem vefât iden 'Alî Çelebi el-Hâc 'Oṣmân nām kimesneniñ şulbiyye şağîre kıızı 'Âlime'niñ tesviye-i umûruna kıbel-i şer`den manşube-i vaşî
- 5- olan Usta Muştafâ bin Aḥmed nām kimesne maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub müvekkilem mezbûreye bundan vefât iden
- 6- 'ammi-zâdesi el-Hâc 'Oṣmân oğlu Muştafâ Çelebi'den irşen intikâl iden maḥalle-i mezbûrede vâkı` bir taraftan Muştafâ Çelebi mülkü ve bir taraftan yine
- 7- şağîre-i mezbûre mülkü ve tarafeyn-i tarîk ile maḥdûd olub dâḥlinde büyü-t-ı 'adideyi müstemil mülk menzil ile şağîre-i mezbûre 'Âlime'niñ
- 8- bâbâsı müteveffâ-yı mezbûrdan müntakîl medîne-i mezbûre esvâkından Baḳḳâllar sūḳunda vâkı` ma'lûmü'l-ḥudûd iki kepenk mülk baḳḳâl düḳḳânında yetmişyedigibüçük
- 9- sehimde şağîre-i mezbûreniñ onyedî sehim ḥişşesi ile ve yirmibeş ḡurûş kıymetli bir sîm kemer kuşağı ile menzil-i mezkûru
- 10- istibdâl şağîre-i mezbûre avli vâsi` olmağla vaşî-i mezbûr ile istibdâl idub menzil-i mezkûru vaşî-i mezbûra teslîm
- 11- ve düḳḳân-ı mezkûrda olan yedi sehim ḥişşesi ile kuşak-ı mezkûru vaşî-i mezbûrdan aḥz ve ḳabz idub
- 12- fîmâ-ba`d menzil-i mezkûr şağîre-i mezbûreniñ mülk-i mütebeddilidir didikde vaşî-i mezbûr Muştafâ daḥî vekîl-i mezbûruñ ber-vech-i muḥarrer
- 13- cârî olan ikrârını bi'l-veşâye taşdıḳ itmeğîn mâ-hüve'l-vâkı` ḳayd şod fî'l-yevm es-sâbi` min rebî`ü'l-âḥire li-sene şemân ve tis`în ve elf. (20 Şubat 1687)

Şuhûdü'l-ḥâl

- 14- el-Hâc İbrâḥîm Efendi el-İmâm, 'Abdullâh 'Abdi el-İmâm, Aḥmed Ağa bin Kâra Meḥmed, Maḥmûd Beşe Meḥmed, Ḥasan Çelebi Meḥmed, el-Hâc İbrâḥîm bin Receb,

15- el-Hâc Hasan Beşe 'Alî, Minnet Muḥzır, Sūhte Muṣṭafâ, Meḥmed 'Abdullâh ve ğayrihim.

6. [2-a-II-Satım akdi (Mülk dükkân hissesi satışı)]

1- Maḥmiye-i Kōstantıniyye maḥallâtından Altıpoğça maḥallesi sükkânından 'Osmân Çelebi bin Muṣṭafâ Çelebi tarafından bey`-i câ'î'z-zikre vekîl olub el-Hâc Muṣṭafâ bin el-Hâc Meḥmed

2- ve 'Abdüsselâm Çelebi bin el-Hâc Muṣṭafâ şehâdetleriyle şer`ân vekâleti şâbite olan el-Hâc Aḥmed bin el-Hâc 'Ömer nâm kimesne meclis-i şer`î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde

3- iş bu râfî'ü'l-veşîka Pîr Meḥmed Çelebi bin Muḥammed Çelebi nâm kimesne maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub müvekkilim mezbûr 'Osmân Çelebi'ye

4- bundan akdem vefât iden 'ammi-zâdesi Çakır 'Osmân oğlu Muṣṭafâ nâm kimesneden intikâl iden medîne-i Bolu esvâkıdan

5- Baḳḳâllar sūḳunda vâḳi` ma'lûmü'l-ḥudūd iki kepenk baḳḳâl dükkânında olan yetmişyedi buçuk sehimde kırkıbir sehim irşen

6- hisşesi ve onyedi sehim istibdâla olan hisşe cem`ân dükkân-ı mezkûrda olan ellisekiz sehim hisşesini

7- tarafeynden icâb ve ḳabûlü ḥâvî bey`-i bāt-ı şaḥîḥ-i şer`î ile sekizbuçuk ğurūşa mezbûr Pîr Meḥmed'e bey` ve teslîm

8- ol daḥi iştirâ' ve tesellüm ve ḳabûl ve ḳabz idub semeni olan meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm ve'l-kemâl

9- aḥz ve ḳabz idub fîmâ-ba`d sâlifü'z-zıkr dükkanda yetmişyedi buçuk sehimde ellisekiz sehim hisşesi

10- mezbûr Pîr Meḥmed'in mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ ve yeḥtâr mutaşarrıf olsun didikte ğıbbe't-taşdîki's-

11- şer`î mâ-hüve'l-vâki` ḳayd şod. fî'l-yevm el-ḥādî 'aşer min rebî'ü'l-âḥire li-sene semân ve tis`in ve elf. (24 Şubat 1687)

Şuhūdū'l-hāl

12- el-Hāc İbrāhīm Efendi el-İmām, 'Abdullāh Efendi, Aḥmed Ağa bin Meḥmed, Maḥmūd Beşe Meḥmed, Ḥasan Meḥmed, el-Hāc Hasan Beşe 'Alī

13- el-Hāc İbrāhīm Receb, Minnet Yaḥyā, Sühte Muştafā, Meḥmed 'Abdullāh, Muḥzır Muştafā ve ğayrihim mine'l-ḥużzār.

7. [2-a-III-Ödünç (karz) akdi ve ödemenin acziyet sebebiyle taksite bağlanması]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Karamanlı maḥallesinden Aḥmed Çelebi bin el-merḥūm Meḥmed Beğ nām kimesne meclis-i şer`de el-Hāc Aḥmed bin el-merḥūm el-Hāc Meḥmed maḥzarında

2- ikrār-ı tām ve takrīr-i kelām idub mezbūr el-Hāc Aḥmed'in bābāsı el-Hāc Meḥmed'e cihet-i karzdan yetmiş ğurūş deynim olub

3- mezbūr el-Hāc Meḥmed fevt olmağla meblağ-ı mezbūr irşen mezbūr el-Hāc Aḥmed'e intikāl itmeğin meblağ-ı mezbūrdan on ğurūşu

4- zekātı için üzerime devr idub ve iki ğurūşu merbūş idub bākī ellisekiz ğurūşu mezbūr el-Hāc Aḥmed'e

5- vācibū'l-eḍā' ve lāzımū'l-każā deynimdir lākin el-yevm meblağ-ı mezbūr ellisekiz ğurūşu mezbūr el-Hāc Aḥmed'e

6- edā'ya iktidārım olmayub tārīḫ-i kitāb şehr-i ğurresinde her re's şehr de meblağ-ı mezbūrdan mezbūr

7- el-Hāc Aḥmed'e nişf ğurūş virmek üzere taksiṭ eyledik didikde ğıbbe't-taşdıķi's-şer`i

8- mā-hüve'l-vāķi` kayd şod fi'l-yevm el-'āşir min şehr rebī'ü'l-āḥire li-sene şemān ve tis`in ve elf. (23 Şubat 1687)

Şuhūdū'l-hāl

9- Yazıcı Muştafā Beğ Sefer, 'İvaz el-Hāc Muştafā, Mescī Usta Ḥasan Üveys, Meḥmed bin 'Ömer, Hüseyin Muştafā,

10- İbrâhîm Hâsan, Hüseyn bin Mehmed, Mehmed bin 'Abdullâh, Muşafâ Halîl, Minnet Yahyâ, Sûhte Muşafâ ve ğayrihim mine'l-hużzâr.

8. [2-b-I-Verâsetin ispatı dâvâsı (Değirmen hissesinin intikâl hakkını ispat)]

- 1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Tağlar nâm karye sükkânından iş bu eşhâbü'l-veşîka Müslîm Çelebi bin el-merhûm el-Hâc Maḥmûd
- 2- ve 'ammi-zâdesi Muşafâ Çelebi bin el-Merhûm el-Hâc Aḥmed ve diğ̃er 'ammi-zâdesi İbrahîm Çelebi bin el-merhûm el-Hâc Ḥabîb Efendi nâm kimesneler meclis-i
- 3- şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde yine kazâ-i mezbure tâbi` Şoḡu nâm karyede sâkin el-Hâc Muşafâ Beğ bin Aḥmed nâm Cundî maḥzarında her birleri
- 4- üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub karye-i mezbûrda ceryân iden nehr üzerinde dâ'ir Usta 'Alî değirmânı dimekle ma`rûf iki göz mülk
- 5- değirmânda cedde-i ebeveyniyemiz müteveffîye-i Ferḥunde Ḥâtûn'ıñ altı sehimde bir sehim hisşesi olub ba`de-vefâtiḥâ bâbâlarımıza müteveffîyeden mezbûrûna hisşe-i
- 6- mezkûre ber-vech-i iştirâk işâbet ve intikâl idub ba`de-vefâtihim hisşe-i mezkûre bize intikâl itmişken mezbûr el-Hâc Muşafâ yedi senedir
- 7- değirmân-ı mezkûru müstâkilen zabt ider su'âl olunub takrîr-i tahrîr değirmân-ı mezkûrda olan altı sehimde bir sehim
- 8- hisşemizden kaşr-ı yedine tenbîh olunmak maṭlûbumuzdur didiklerinde ğıbbe's-su'âl mezbûr el-Hâc Muşafâ Beğ cevâbında fî-nefsi'l-emr müteveffîye-i
- 9- mezbûre Ferḥunde Ḥâtûn'ıñ sâlifü'z-zıkr değirmânda altı sehimde bir sehim hisşesi olub ba`de-vefâtiḥâ bâbâları müteveffîyeden
- 10- mezbûrûna intikâl ve ba`de-vefâtihim mezbûrûna intikâl itmişdir deyu sâlifü'z-zıkr iki göz değirmânda altı sehimde bir sehim mezbûrûnuñ
- 11- hisşeleri olduğunu ikrâr ve i'tirâf itmeğ̃in ber-mücebi ikrâren altı sehimde bir sehim hisşe-i edâ'ya ba`de't-tenbîh mâ-hüve'l-vâkı`
- 12- kayd şod fî'l-yevm el-ḥâmis 'aşer min rebî'ü'l-âḥire li-sene şemân ve tis`în ve elf. (28 Şubat 1687)

Şuhūdū'l-hāl

13- eş-Şeyh İbrāhīm Efendi, Muşafā Beğ Meḥmed, Şāmī el-Hāc Meḥmed, Mātara-zāde Muşafā, Minnet Yahyā , Sūhte Muşafā, Minnet Yahyā, Meḥmed bin 'Abdullāh ve ğayrihim.

9. [2-b-II-Helāk olan bârgîr dâvâsı]

1- Hendek kaşabası sükkânından işbu râfi'ü'l-veşîka Kuloğlu dimekle ma'rûf Muşafā Beşe nām rācil meclis-i şer'î ḥaṭîrū'l-lāzımı't-

2- tevķîrde Dergāh-ı 'ālī Cebecî Ocağı çavuşlarından Muşafā Çavuş maḥzarında üzerine da'vā ve takrîr-i

3- kelām idub târiḥ-i kitābdan yedi gün muḳaddem mezbûr Muşafā Çavuş Asitāne tarafından menzil-i fermāni ile Hendek

4- kaşabasına nüzûl eyledikde benim ḥāneme misāfir olduğda Hendek menzili ḥarāb olmağla menzil-i bârgîr bulunmamağla

5- kendi mālīm olan bir re's kır irice bârgîrimi emānet Hendek menzilinden Düzce menziline gelince binub

6- Düzce menziline tecāvüz itdirmemek üzere bârgîrimi mezbûr Muşafā Çavuş'a virmiş idim ol daḥi sālîfū'z-

7- zîkr bârgîrime Hendek menziline binub Düzce menziline gelub anda daḥi binub Bolu menziline gelur iken

8- eşnā-i ṭarîkde Çimşirlik nām mevzi' de helāk itmişdir su'āl olunub takrîr-i taḥrîr kıymet-i şer'isi

9- alıvirilmek maṭlûbumdur didikde ğibbe's-su'āl mezbûr Muşafā Çavuş cevābında fi-nefsi'l-emr

10- mezbûr Muşafā Beşe sālîfū'z-zîkr bârgîrini Hendek menzilinden Düzce menziline gelince binub Düzce

11- menzilini tecāvüz itdirmemek üzere emānet virmiş idi lâkin Düzce menzilinden daḥi binub Düzce

12- menziline tecāvüz itdirmemek üzere emānet virmiş idi lākin Düzce menziline geldiğinde menzil-i

13- bārgiri bulunmayub yedimde menzil-i fermāni olmağla mezbūruñ bārgirine Düzce menzilinden daḥi binub

14- Bolu'ya gelür iken eṣnā-i ṭarīqde Çimşirlik nām mevzi` e gelince binub ol-mevzi` den döndürmüş

15- idim helāk olmuş deyu ikrār eyledikde mezbūr Muṣṭafā Beşe medīne-i Bolu'da bi'l-fi`il me'zūn-ı bi'l-iftā'

16- olan Meḥmed Efendi 'unvānıyla mu'anvene fetvā-yı şerīfe ibrāz idub mażmūnunda Zeyd 'Amr'den felān menzile

17- varıncaya deḡin binmek için 'āriyet viridiği bārgirini bir āḥar menzile daḥi binmekden men` itmiş

18- iken 'Amr ve ol-bārgiri Zeyd'den izinsiz āḥar menzile dek bindikde ol-bārgir helāk olmuş

19- olsa ḥālā Zeyd 'Amr'den ol-bārgiri şer`ān tazmīne kādır olur mu deyu istiftā' eyledikde cevāb

20- cevāb-ı bā-şavābında olur deyu buyrulmağla ber-muceb-i fetvā-yı şerīfe sālifü'z-zıkr bārgiriñ

21- kıymet-i şer'iyesini mezbūr Muṣṭafā Beşe'ye edā' itmeğe merķūm Muṣṭafā Çavuş'a bade't-tenbīh mā-hüve'l-vāki` kayd şod

22- el-ḥādī ve'l-'işrine min rebī'ü'l-āḥire li-sene şemān ve tis'in ve elf. (6 Mart 1687)

Şuhūdü'l-ḥāl

23- 'Oṣmān Efendi el-Ḳāḍī, Re'is-zāde Meḥmed Efendi, İbrāhīm Çelebi Meḥmed Efendi, Velī Ağa bin Receb,

24- 'Abdullāh Çelebi Yahyā, Minnet Yahyā, Maḥmūd Beşe, Ḥasan Meḥmed, Meḥmed 'Abdullāh ve gayrihim.

10. [3-a-I-Avârız ve bedel-i nüzül sâlyânesi talebinden men` dâvâsı]

1- Bolu kazâsı kıyâyelerinden Meştiçele nâm kıyâye ahâlîsinden Mûsâ Hasan ve İbrâhîm bin 'Osmân ve Mehmed bin Şa`bân

2- ve İsmâ'il bin Receb ve Hâcî bin 'Alî ve Muştafâ Hasan ve sâ'irleri meclis-i şer`de kıyâye-i mezbûreden işbu râfî`ü'l-veşîka

3- Halîl ve Şa`bân Halîfe ibn-i el-merhûm el-Hâc İbrâhîm nâm kimesneler mahzarlarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm iderler ki mezbûralar kıyâyemizde sâlyâne

4- ve emlâk ve arâzî taşarruf idub fermân-ı şerîf ile vâki` olan 'avârız ve nüzül sâlyânelerinden sâlyâne taleb eylediğimizde

5- edâ'dan imtinâ` iderler su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve bizim ile ma`ân sâlyâne virmeğe tenbîh olunmak ma'lûbumuzdur didiklerinde ğıbbe's-su'âl

6- mezbûran cevâblarında tahrîr-i cedîd bâbâımız hayâtta olub kıyâye-i mezbûrda vâki` Mûsâ Pâşâ binâ eylediği câmi`-i şerîfiñ berât-ı pâdişâhî ile mü'ezzini

7- olmağla muharrer bâbâımız kıyâye-i mezbûre defterine kayd ve tahrîr itmişdir ve bizler daħi hâlâ câmi`-i mezbûrda birimiz bâbâımız yerine berâ-yı pâdişâhî ile mü'ezzin ve birimiz daħi

8- berât-ı şerîf ile kıyâyimiz deyu yedlerinde olan berâtlarını ibrâz ve ba`de'l-karâr kıyâye-i mezbûre ahâlîsinden istifsâr olunduğda tahrîr-i cedid de mezbûranıñ

9- bâbâları müteveffâ-yı mezbûr berât-ı pâdişâhî ile câmi`-i mezbûr mü'ezzini olub kıyâye-i mezbûre defterine esâmîsi kayd ve tahrîr olunmadığını her birleri

10- ikrâr ve i'tirâf itmeleri ile bî-vech-i mu`ârazadan men` birle mâ-hüve'l-vâki` kayd şod fi'l-yevm es-sâdis ve'l-`işrine min zî'l-ka`deti's-şerîfe li-sene seb`a ve tis`in ve elf. (14 Ekim 1686)

Şuhûdü'l-hâl

11- Kara Mehmed Ağa Muhammed, Hüseyin Muştafâ, Mehmed 'Osmân, Şâhid Receb, Muştafâ 'Alî Dede, Bâzârlı Oğlu ve ğayrihim.

11. [3-a-II-Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)]

- 1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Afşarkır nâm karye sükkânlarından Şerîfe Ümmühânî ibnet-i el-merhûm Mehmed Ağa nâm hâtûn tarafından şulhî'z-zikrî
- 2- ikrâra vekîl olub zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'îye ile 'ârifân Mehmed Çelebi bin Receb ve Seyyid Ahmed Çelebi bin Seyyid Hasan şehâdetleri ile
- 3- şer'an vekâleti şâbite olan mezbûreniñ zevci Seyyid Muştafâ Çelebi bin Seyyid Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î hâfirü'l-lâzımı't-tevkîrde müvekkile-i mezbûreniñ karındaşı
- 4- Seyyid Dervîş bin el-merhûm Mehmed Ağa mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub bâbâm müteveffâ-yı mezbûrdan ve müteveffâ karındaşım Muştafâ'dan ve müteveffîye
- 5- vâlidemiz 'Âyişe Hâtûn'dan bi-hasebi'l-irşî's-şer'-î terekelerinden işâbet iden hisse-i şayi'a mi eşâş boyutdan beynimizde iktisâm idub tarafından
- 6- tarafından ahz ve kabz itmiş idik müteveffâ-yı mezbûrünüñ terekelerinden karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd büyût-ı 'adîdeyi müştemil mülk menzil ve havalîsi ile
- 7- ve menzil-i mezkûre muttaşıl ma'lûmü'l hudûd eşçâr-ı müşmire ve gayri müşmireyi müştemil mülk bāğçede olan hisse-i şayi'a mı mezbûrdan taleb ve da'vâ eylediğimde
- 8- beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâşamât-ı ekîde ceryânından soñra vesâţat-ı müslimîn ile da'vâ-yı mezkûrumdan altmış gûrûş üzerine mezbûr Seyyid Dervîş Çelebi
- 9- beni şulh ve irzâ' eyledikde ben dahî şulh-i mezbûru kabûl ve bedel-i şulh-i mezkûru mezbûr Seyyid Dervîş Çelebi yedinden tamâmen ahz ve kabz idub sâlifü'z-zikr
- 10- menzil ve bāğçe vesâ'ir mîrâşa müte'allika 'âmme-i de'avî ve muţalebâtdan ve imân-ı muhâşamâtdan karındaşım mezbûr Seyyid Dervîş Çelebi'niñ zimmetini ibrâ'-i 'âm

11- ve kâṭı`u`n-nizā` ile ibrā' ve isḳāṭ eyledim fīmā-ba`d ḥuṣūṣ-ı mezkûre müte`alliḳa da`vā ve nizā` şudûr ve zuhûr daḥi ider ise lede`l-ḥükkāmü`l-kirām mesmû`a

12- ve maḳbûle olmasun didi didikde ğıbbe't-taṣdīḳi'ş-şer`i mā-hüve`l-vāḳi` kayd şod fi`l-yevm el-ḥāmis ve`l-`iṣrîne min rebî`ü`l-âḥire li-sene şemān ve tis`în ve elf. (10 Mart 1687)

Şuhûdü`l-ḥāl

13- Meḥmed Efendi el-Ḳādî, Velî Ağa Receb, Seyyid Receb Çelebi el-Hāc Şüleymān, `Abdullāh Çelebi bin Yahyā, Seyyid Muṣṭafā Çelebi bin Ḥasan, Seyyid Meḥmed Çelebi bin el-Hāc Şa`bān,

14- Ḥasan bin Meḥmed, Muṣṭafā Ḥalîl, Ḥasan Rızvān, Meḥmed Mūsā, İbrāhîm Meḥmed, Sühte Muṣṭafā, Meḥmed `Abdullāh ve ğayrihim.

12. [3-a-III-Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Debbāğlar maḥallesinde sâkin iken bundan aḳdem müteveffîye olan `Âyişe bint-i Hüseyin nām ḥātûnuñ verāseti zevc-i metrûkû

2- Seyyid Dervîş Çelebi bin Seyyid Meḥmed ile vâlidesi Faḳime Ḥātûn ile li-ebeveyn kız karındaşları Şâyime ve Fâtma`ya münḥaşıra olduğu

3- şer`ân zāhir ve müteḥakkıḳ olduğdan soñra mezbûretān Faḳime ve Fâtma taraflarından şulḥ-i câi`z-zikri ikrāra vekîl olub zāt-ı

4- mezbûretānı ma`rifet-i şer`iye ile `arifān olan Meḥmed Ağa bin Muşlî ve Meḥmed bin Maḥmûd şehâdetleriyle şer`ân vekâleti şâbite olan

5- mezbûre Faḳime`nin zevci Hüseyin bin Ḥasan nām kimesne meclis-i şer`î ḥatîrû`l-lâzımı`t-tevḳîrde işbu râfi`ü`l-veṣîḳa mezbûr Seyyid Dervîş Çelebi

6- maḥzarında bi`l-vekāle ikrār ve takrîr-i kelām idub mürişimiz müteveffâ-yı mezbûruñ terekesinden bi-ḥasebi`l-irşi'ş-şer`î bize intikāl iden

7- ḥişşelerimizi tereke-i mezbûreye mezbûr Seyyid Dervîş Çelebi vâzı`ü`l-yed olmağla mezbûrdan taleb ve da`vā eylediğimde

8- beynimizde münāza`ât-ı keşîre ceryânından soñra vesâṭat-ı müslimîn da`vâ-yı mezkûrumuzdan mezbûr Seyyid Dervîş bizi

9- müteveffıye-i mezbûre 'Âyişe'ye bâbâsından müntakıl mahalle-i mezbûrda vâkı` menzilde olan hisşesinden mezbûre işâbet

10- iden hisşesini bizler zabt itmek üzere yirmi gurûşa mezbûr Seyyid Dervîş Çelebi

11- bizleri şulh ve irzâ' eyledikde biz daħi şulh-i mezbûru kabûl

12- ve bedel-i şulh olan meblağ-ı mezbûr yirmi gurûşu

13- mezbûr yedinden tamâmen ahz ve kabz

14- idub huşûş-ı

15- mezbûre

3-b (3-a-III'nın devamı)

16- mezbûre müte`alliķa de`âvî-i muṭâlebâtdan

17- ve imân-ı muḥâsamâtdan eḥadühüm âḥariñ zimmetlerimizi

18- ibrâ'-i 'âm ve kâṭı'u'n-nizâ' ile ibrâ' ve isķâṭ eyledim fîmâ-ba`d

19- huşûş-ı mezbûre müte`alliķa da`vâ ve nizâ' şudûr ve zuhûr daħi ider ise

20- lede'l-ḥukkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maḳbûle olmasun didiler didikde muḳırr-ı mezbûruñ

21- ber-vech-i muḥarrer cārî olan ikrârını muḳırruñ mezbûr vicâhen taşdıķ ve taḥķıķ itmeğın mā-hüve'l-vâkı`

22- kayd şod fi'l-yevm el-tâsi` ve'l-'işrine min rebî'ü'l-âḥire li-sene semân ve tis`in ve elf. (14 Mart 1687)

Şuhûdü'l-ḥâl

23- Muştafâ Çelebi el-Ḥâc'Alî, İbrâḫîm Efendi, Bâzârlı Oğlu Meḥmed, Meḥmed Çelebi el-Ḥâc İbrâḫîm, Muştafâ Çelebi Ḥâcî Ḥalîfe, Debbâğ Kara Ḥasan, Ḥasan bin Seydi Meḥmed,

24- Meḥmed İsrâfil, Meḥmed bin 'Abdullâh, Meḥmed bin Ḥasan.

13. [3-b-I-Ödünç (karz) tahsilini tescil]

- 1- Hālā livā'-i Bolu iştirācısı olan fahrü'l-akrân 'Abdullāh Ağa tarafından meblağ-ı cā'i'z-zikri ahz ve kabza vekıl olub veķaleti hūcceti'ş-şer'ıye ile
- 2- şābite olan 'Oşmān Ağa bin nām kimesne meclis-i şer'ı hātirü'l-lāzımı't-tevkırde iş bu rāfi'ü'l-veşika'umdetü'l-'ulemā'-i müfti Mehmed Efendi mahzarında bi'l-vekāle
- 3- ikrār ve takrır-i kelām idub müvekkilim mūmā-ileyh 'Abdullāh Ağa'nın cihet-i karzdan mūmā-ileyh Efendi yediyle mütesellim-i sābık Ken`ān Ağa
- 4- zimmetinde beşyüz gürüş hakkı olub vekāletim hasebiyle meblağ-ı mezbūru 'alā'-yı kitāb-ı muvaķķi'-i şadr-ı kitāb huzūrunda
- 5- mūmā-ileyh Efendiden taleb ve da'vā eylediğimde meblağ-ı mezbūru edā'ya tenbīh olunmuş idi hālā meblağ-ı mezbūrdan mūmā-ileyh
- 6- Mehmed Efendi'ye yedinden kırkbeş gürüş kıymetli bir mor sofa kablu şamūr peçesi kürkü ve otuz gürüş kıymetli bir sırmalı Şām dīkdīgi
- 7- ve onbeş gürüş kıymetli bir mor frengi atlas ve otuz gürüş kıymetli bir mor şof ferāce ve otuz gürüş kıymetli bir al sofa
- 8- kablu nāfe kürk ve otuzbeş gürüş kıymetli bir mor şof kablu sincāb kürkü ve otuz gürüş kıymetli dört 'aded 'acem
- 9- atlas ve onsekiz gürüş kıymetli bir setre? ve iki hāre ve onbeş gürüş kıymetli altmış zirā` dārāyī cem`ān ikiyüzkırk
- 10- sekiz gürüşlük eşyā ve ikiyüzelliiki gürüş nakd cem`ān beşyüz gürüş veķalet-i muhakkem hasebiyle ahz ve kabz eyledim
- 11- didikde ğıbbe't-taşdıķi'ş-şer'ı mā-hüve'l-vāķi` kayd şod fī'l-yevm el-hāmis ve'l-'işrine min zi'l-ķa`deti'ş-şerife li-sene seb'a ve tis`in ve elf. (13 Ekim 1686)

Şuhūdü'l-hāl

- 12- eş-Şeyh İbrāhīm Efendi, Seyyid 'Alī Çelebi bin Şamed, Kātib 'Alī Efendi, Kethüdā Muştafā Muşlī, Mehmed el-Hāc Receb,

13- Çūkadār el-Hāc Mūsā, Muştafā bin ‘Abdullāh, Seyyid Çelebi Mehmed ve ğayrihim.

14. [3-b-II-Satım akdi (Mülk arsa satışı)]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Gölyüzü maḥallesi sükkānlarından Şāliḥa ve Fāṭma bint-i ‘Alī Beğ taraflarından bey`-i cā’i’z-zikri ikrāra vekīl olub

2- zāt-ı mezbūretānı ma`rifet-i şer`iye ile ‘ārifān olan Aḥmed Beğ bin el-Hāc Hüseyin ve Maḥmūd Ağa bin Mehmed Ağa şehādetleri ile şer`ān vekāleti

3- şābite olan mezbūretānıñ bābāları mezbūr ‘Alī Beğ meclis-i şer`de işbu rāfi`ü’l-veşika Muştafā Beğ bin ‘Oşmān nām Cundī maḥzarında bi’l-vekāle

4- ikrār ve takrīr-i kelām idub ‘aḳd-i ātī şudūruna deĝin silk-i mülk-i şarīḥimizde münselik medīne-i mezbūre kıaryelerinden Çıkınlar nām kıaryede

5- vāḳi` müteveffıye-i vālidemiz Laṭife ḥātūndan müntaḳil bir taraıdan Maḥmūd Ağa mülkü ve bir taraıdan Ḥadıce ḥātūn mülkü ve bir taraıdan tarīḳ-i ḥāş

6- ve bir taraıdan yine mezbūr Muştafā Beğ mülkü ile maḥdūd ve mümtāz ṭulen ve ‘arzen dōkuz zirā` mülk ‘arşamızı taraıfeynden icāb

7- ve kıabūlü ḥāvī bey`-i bāt-ı şaḥīḥ-i şer`i ile mezbūr Muştafā Beğ’e sekiz ĝurūşa bey` ve teslīm ol daḥi iştirā’ ve tesellüm

8- ve kıabūl ve kıabz idub şemeni olan meblaĝ-ı mezbūr sekiz ĝurūşu mezbūr yedinden tamāmen aḥz ve kıabz eyledik fīmā-ba`d

9- sālifu’z-zıkr mülk ‘arşa mezbūruñ mülk-ü müşterāsıdır keyfe-mā-yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olsun didiler didikde

10- ĝıbbe’t-taşdıķi’ş-şer`i mā-hüve’l-vāḳi` kıayd şod fı’l-yevm eş-şānī min cumāde’l-ūlā li-sene şemān ve tis`in ve elf. (16 Mart 1687)

Şuhūdū’l-ḥāl

11- Mehmed Ağa bin Receb, Durmuş Ağa bin Himmet, Şarrāf Mehmed Ağa, Abāza-zāde Mehmed Ağa, Maḥmūd Ḥalīfe, Köle Muştafā Beğ,

12- Yūsuf Bölükbaşı, Şāru Muştafā Ḥalīfe ve ğayrihim mine’l-ḥuzzār.

15. [3-b-III-Sulh akdi (Cinâyet sonrası dem ve diyet karşılığında sulh)]

1- Livā'-i Bolu'ya tābi` Gerede kazası karyelerinden Vîrāncık nām karye sükkānından Şa`bān bin Pîr Kūlini nām kimesne ve zevcesi Şātî bint-i Hüseyn nām hātūn

2- meclis-i şer`î hātîrū'l-lāzımı't-tevkîrde yine karye-i mezbûreden iş bu râfî'ü'l-veşîka Ahmed bin Hüseyn nām şābb-ı emred mahzarında tarafından

3- taşdîk-i cā'î'z-zikre vekîl olub 'Alî bin Mehmed ve Velî bin Durmuş nām kimesneler şehâdetleri şer`ân vekâleti sâbite olan

4- Mehmed Beğ bin Mūsā nām kimesne mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelām idub müvekkil-i mezbûr Ahmed bundan aqdem 'Osmân bî-çâre oğlumuzu

5- bıçak ile darb ve katl itmekle mezbûr Ahmed'den oğlumuz müteveffâ-yı mezbûr 'Osmân'ın dem ve diyetini taleb ve da`vâ eylediğimizde

6- beynimizde münāza`ât-ı kesîre ceryânından soñra vesâţat-ı müslimîn ile da`vâ-yı mezkûrumuzdan yirmibeş gürüşa müvekkil-i mezbûr Ahmed

7- bizleri şulh ve irzâ' eylediklerinde bizler dañi şulh-i mezbûru kabûl ve bedel-i şulh olan meblağ-ı mezbûru tamâmen müvekkil

8- Ahmed yedinden ahz ve kabz idub oğlumuz müteveffâ-yı mezbûr 'Osmân'ın dem ve diyetine müte`alliķa 'amme-i de`āvî ve muţâlebâtdan

9- ve imân-ı muhāsamâtdan müvekkil-i mezbûr Ahmed zimmetini ibrâ'-i 'ām ve kâţı'u'n-nizâ` ile ibrâ' ve isķâţ eyledik fîmâ-ba'd huşûş-ı mezbûre

10- müte`alliķa da`vâ ve nizâ` şudûr ve zuhûr dañi ider ise lede'l-hükkâmü'l-kirām mesmû'a ve maķbûle olmasun

11- didiklerinde ğıbbe't-taşdîķi's-şer`î mâ-hüve'l-vāķi` kayd şod fî'l-yevm el-hāmîs min cumāde'l-ülâ

12- li-sene şemân ve tis`în ve elf. (19 Mart 1687)

Şuhûdü'l-hâl

13- 'Umdetü'l-'Ulemâ'-i Müftî Mehmed Efendi, İbrâhîm Ağa bin Receb, Receb 'Alî, Halîl bin 'Alî,

14- Berber Mūsā, Hüseyn bin Nihāt, İsmā'il Beğ Dervîş, Mehmed bin Süleymân ve gayrihim.

16. [4-a-I-Tereke dökümü ve Beytü'l-mâl mîrâscılığı]

- 1- Fî'l-aşl Kârı Bâzârı Kâzı kıyâyetlerinden Buşrak nâm kıyâyetden olub bir müddet
- 2- Bağdâd'da mekş üzere olub ba'dehû Âsitâne-i Sa'âdete gider iken medîne-i Bolu'da bi-emrillâhi te'âlâ fevt olan Kâra Şâhîn
- 3- Bölükbaşı'nın zâhirde vâriş-i ma'rûfu olmamağla yanında mevcûd bulunan tereke beytü'l-mâla 'âid olmağla medîne-i mezbûrda
- 4- beytü'l-mâl emîni olan fahrû'l-aqrân mütesellim Muştafâ Ağa ma'rifetiyle müteveffâ-yı mezbûruñ tahtır olunan eşyâsıdır ki zıkr olunur vaqa'a'ü't-
- 5- tahtır fî'l-yevm eş-şâmin ve'l-'işrine min rebî'ü'l-âhire li-sene şemân ve tis'in ve elf. (13 Mart 1687)

		kıymet
-Sepet	1	2 gurüş
-Heft renk imâm musallâ bezi	30 'aded fî 3 gurüş	90
-Yeşil Bağdâd şalı	2	14 gurüş
-Kırmızı şâl	3	21 gurüş
-Şırmalı Bağdâd dîkdîği	6	58
-Müsta'mel meneviş çûka 'abâ' kürkü	1	18 gurüş
-Kahve tabağı	1	1 gurüş
-Sîm bıçak	1	1 gurüş
-Pirinç palân	1	0,5 gurüş
-Dârâyî bayrak	3	40 gurüş
-Beyâz bez	2	4 gurüş
-Nuhas kın	1	1,5 gurüş
-Çopurdâr yol tüfengi	1	8 gurüş

-Kara kılıç ma`a kara ğaddāre	1-1	10 ğurūş
-Alaca ma`a kırmızı Bağdād ihrāmı	5	6 ğurūş
-Def`a şırmalı dīkdīk	3	20 ğurūş
-Alaca Bağdād `abā'sı	2	6 ğurūş
-Kırmızı et gömleği	2	2 ğurūş
-Alaca çul don	2	6 ğurūş
-Şam`dān	1	1 ğurūş
-Köhne maķ`ad	2	1 ğurūş
-Köhne dīkdīk	1	2 ğurūş
-Kırmızı bez	2	6 ğurūş
-Köhne çākşūr	1	3 ğurūş
-Tencere ma`a tābā lengerī	1-1-2	6 ğurūş
-Sīm balta	1	6 ğurūş
-Leġen ma`a ibriķ	1	3 ğurūş
-Sīne-bend	2	1 ğurūş
-Kara kayış raķt	3	6 ğurūş
-Kahve ibriģi	1	2 ğurūş
-Çūķa köhne yağmurluķ	1	4 ğurūş
-Köhne bez kürk	1	3 ğurūş
-Yeşil çūķa kablu nāfe kürk	1	8 ğurūş
-Kırmızı ihrām	1	1,5 ğurūş
-Müsta`mel bürde	1	3 ğurūş
-Beyāż muķattem?	1	4 ğurūş
-Müsta`mel ķapama	1	2 ğurūş
-Çār ķuşaķ	1	1 ğurūş

-Kavuk	1	0,5 gurüş
-Yorgan	1	1 gurüş
-Kahve	4 vuğiyye	6 gurüş
-Eğer üzengi teğelti	4 'aded-4 çift-4	20 gurüş
-Çenber kulağı ma`a hırdavat		1 gurüş
-Fağfürî filcan	22 adet 2 kutu	10 gurüş
-Yağız doru at	1	60 gurüş
-Açık doru At	2	100 gurüş
-Kır bārgīr ma`a doru al bārgīr	1-1	50 gurüş
-Def`a kara kılıç	2	10 gurüş
-Garāre	2 çift	3 gurüş
Cem`an		
Yalıñız altıyüzkırkbir gurüşdur		641
Minhāü'l-ihrācāt		
Ba`de't-techīz ve't-tekfīn berā-yı müteveffā-yı		10 gurüş
Ücret-i Sā`ī		5 gurüş
Resm-i mu`tādiye		20 gurüş
Kalemiye Emīniye Hedāmiye İhżāriye		10 gurüş
Resm-i Emīn-i mūmā-ileyh		35 gurüş
Hedāmiye-i mūmā-ileyh		5 gurüş
Deyn-i müşbet-i Yahyā Oğabaşı		18 gurüş
Bārgīrleriñ ondört günlük arpa ve `alef pahālarıdır		15 gurüş
Cem`an		123 gurüş
Şahhū'l-bākī		
Der yed-i Emīn-i mezbūr <u>altıyüzkırkbeşyüzonsekiz</u> gurüşluk eşyāsıdır		

Eşyâ-i mezkûre ba`de vereş-e-i müteveffâ-yı mezbûra bi-`ayânihâ teslim olunmuşdur emîn-i mezbûr yediyle.

17. [4-a-II-Verâsetin ispatı dâvâsı ve Beytü'l-mâl'dan terekenin talebi]

1- Çerkeş kazâsında bi'l-fi`il hâkimü'l-hükmi'l-'azîz Ahmed Efendi ibn-i Mehmed bin Ramazân imzasıyla mümzâ ve hatmi ile mahtûm ve târih-i kitâb senesi

2- cumâde'l-ülâ evâ'il ile müverrah ve mazmûni fi'l-aşl maskat-ı re's Kârî Bâzârî kazâsına tâbi` Buşrak nâm karyeden olub

3- hâlâ Çerkeş kazâsına tâbi` Yaylak Özü nâm karyede mütemekkin 'Alî bin Zülfikâr bin 'Abdulmuṭṭalib ve vâlide-i müşfikâsı

4- Mihribân bint-i Sefer bin 'Abdî nâm kimesnelerden da`vâ-yı âti'z-zikre istişhâd-ı şer`î şudûrundan soñra 'udûl müsliminden

5- şikât-ı muvaḥḥidin Hasan bin Resûl bin Şehmû ve Hasan bin Hızır bin 'Abdulkâdir nâm kimesneler maḥalle derc ve ta`dile

6- hâzirân olub şöyle edâ-i şehâdet-i şer`iyye eyledilerki müdde`iyân-ı merķûmân 'Alî ve vâlidesi Mihribân bundan aḳdem medîne-i Bolu'da

7- bi-emrillâhi te`âlâ fevt olub terekesi medîne-i mezbûrede beytü'l-mâl emîni yedinde mazbûṭ olan Şâhîn Bölükbaşı'nıñ li-eb ve üm

8- karındaşı ve merķûme Mihribân vâlidesi olub müteveffâ-yı mezbûr Şâhîn Bölükbaşı'nıñ verâseti bunlara münḥaşıradır bunlardan

9- mâ`adâ vâriş-i ma`rûfu olduğı ma`lûm değıldir tereke-i müteveffâ-yı mezbûru emîn-i mezbûrdan müsteşhedat-ı

10- mezbûrân için ḥaḳḳ-ı taleb ve aḥz vardır biz bu ḥuşûşa bu vech üzere şâhidleriz

11- şehâdet daḥi ideriz deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer`iye

12- eylediklerinde ba`de't-ta`dîl ve't-tezkiye şehâdetleri

4-b-(4-a-II'nin devamı)

13- ḥayr-i kabûlde vâḳi` olduğunu

14- ḥavî kitâb-ı nakl-i varid olduğunu olmağla

- 15- hālā medīne-i Bolu'da beytü'l-māl emīni olan fahrü'l-akrân mütesellim
- 16- Muştafâ Ağa mahzarında tereke-i müteveffâ-yı mezbûr Şâhîn Bölükbaşı'ya vâzî'ü'l-yed
- 17- olmağla fetḥ ve kırâ'at olunduğda mûmâ-ileyh Muştafâ Ağa cevâbında fî'l-vâki' tereke-i müteveffâ-yı mezbûra
- 18- ber-müceb-i defter-i hâkim-i muvaqqî'-i şadr-ı kitâb altıyüz kırkıbir gürüş kıymetli emti'a ve devâbbına vaz'-ı yed ittiğini
- 19- ikrâr lâkin kitâb-ı mesfûr mevlânâ-yı müşârûn-ileyh kıbelinden vürûdîn bi'l-küllîye münker olduğda zeyl-i nakilde isimleri muharrer olan şühûd-u tarîkden
- 20- Ebûbekir Efendi Muştafâ ve el-Hâc Aḥmed bin el-Hâc Yahyâ nâm kimesneler lî-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzirûn olub eşerü'l-istişâd fî-nefsi'l-emr kitâb-ı mesfûr kitâb-ı
- 21- mesfûr bi'l-fi'il Çerkeş kazâsında hâkimü'l-hükmi'l-'azîz Aḥmed Efendi bin Mehmed bin Ramazân'ın kitâbıdır ve zeylindeki imzâ anıñ imzâsıdır zâhrındaki
- 22- hatm anıñ hatmidir bizim huzûrümüzda imzâ ve mühürleyüb mezbûrân 'Alî ve Mihribâna teslim ve bizi şehâde eyledi biz bu huşûşa
- 23- bu vech üzere şahitleriz şehâdet dahî ideriz deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye
- 24- şehâdetleri maqbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hüküm mezbûrân 'Alî ve Mihribân mûmâ-ileyh Muştafâ Ağa mahzarında i'ade-i kelâm idub mürişimiz müteveffâ-yı
- 25- mezbûruñ terekesinden hâkim-i muvaqqî'-i şadr-ı kitâb defter-i nâṭık olan altıyüz kırkıbir gürüş kıymetli emti'a ve devâbbını bi-'ayânihâ tamâmen
- 26- mûmâ-ileyh Ağa yedinden ahz ve kabz idub zimmetinde bâkî bir akçe ve bir habbe hakkımız kalmadı fîmâ-ba'd huşûs-ı mezkûre müte'allıka da'vâ
- 27- ve nizâ şudûr ve zuhûr ider ise lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maqbûle olmasun didiklerinde ğıbbe't-taşdîki's-şer'î

28- m $\ddot{a}$ -h $\ddot{u}$ ve'l-v $\ddot{a}$ ki` kayd şod fi'l-yevm eş-ş $\ddot{a}$ liş min cum $\ddot{a}$ de'l- $\ddot{u}$ l $\ddot{a}$  li-sene şem $\ddot{a}$ n ve tis`in ve elf. (17 Mart 1687)

Şuh $\ddot{u}$ d $\ddot{u}$ 'l-h $\ddot{a}$ l

29- Re'is-z $\ddot{a}$ de Meħmed Efendi, el-H $\ddot{a}$ c H $\ddot{u}$ seyin Receb, Y $\ddot{u}$ suf B $\ddot{o}$ l $\ddot{u}$ kbaşı, İsl $\ddot{a}$ m H $\ddot{a}$ l $\ddot{i}$ fe İbr $\ddot{a}$ h $\ddot{i}$ m, 'Oşm $\ddot{a}$ n el-H $\ddot{a}$ c H $\ddot{u}$ seyin, Muştaf $\ddot{a}$ Çavuş bin Maħm $\ddot{u}$ d,

30- Muştaf $\ddot{a}$ Ağa İskender, Muştaf $\ddot{a}$ bin Meħmed, el-H $\ddot{a}$ c 'Al $\ddot{i}$ Meħmed, Vel $\ddot{i}$ bin Meħmed, Vel $\ddot{i}$ 'Ömer bin Muştaf $\ddot{a}$ ve ğayrihim mine'l-h $\ddot{u}$ zz $\ddot{a}$ r.

18. [4-b-I-Satım akdi (Mîr $\ddot{a}$ s m $\ddot{u}$ lk menzil hissesi satışı)]

1- Med $\ddot{i}$ ne-i Bolu k $\ddot{a}$ z $\ddot{a}$ sı k $\ddot{a}$ ryelerinden N $\ddot{a}$ zarlar k $\ddot{a}$ rye s $\ddot{u}$ kk $\ddot{a}$ nlarından $\ddot{A}$ m $\ddot{i}$ ne h $\ddot{a}$ t $\ddot{u}$ n ibnet-i İbr $\ddot{a}$ h $\ddot{i}$ m Çelebi tarafından bey`-i $\ddot{a}$ t $\ddot{i}$ 'z-zikr $\ddot{i}$ ikr $\ddot{a}$ ra vek $\ddot{i}$ l olub

2- z $\ddot{a}$ t-ı mezb $\ddot{u}$ reyi ma`rifet-i şer`iye ile ' $\ddot{a}$ rif $\ddot{a}$ n olan el- H $\ddot{a}$ c 'Ömer ve Y $\ddot{u}$ suf Çelebi bin el- H $\ddot{a}$ c Meħmed şeh $\ddot{a}$ detleri ile şer` $\ddot{a}$ n vek $\ddot{a}$ leti

3- ş $\ddot{a}$ bite olan mezb $\ddot{u}$ re zevci 'Ömer Ağa bin (*metinde boş*) n $\ddot{a}$ m kimesne meclis-i şer`-i şer $\ddot{i}$ fde m $\ddot{u}$ vekkile-i mezb $\ddot{u}$ reniñ hemşiresi iş bu r $\ddot{a}$ f $\ddot{i}$ 'at $\ddot{u}$ 'l-veş $\ddot{i}$ ka Ümm $\ddot{u}$ ğ $\ddot{u}$ lş $\ddot{u}$ m h $\ddot{a}$ t $\ddot{u}$ n

4- h $\ddot{a}$ t $\ddot{u}$ n İbr $\ddot{a}$ h $\ddot{i}$ m Çelebi tarafından taşd $\ddot{i}$ k-i c $\ddot{a}$ 't $\ddot{i}$ 'z-zikre vek $\ddot{i}$ l olub ş $\ddot{a}$ hid $\ddot{a}$ n-ı mezb $\ddot{u}$ r $\ddot{a}$ n şeh $\ddot{a}$ detleri ile vek $\ddot{a}$ leti ş $\ddot{a}$ bite mezb $\ddot{u}$ re Ümm $\ddot{u}$ ğ $\ddot{u}$ lş $\ddot{u}$ m

5- h $\ddot{a}$ t $\ddot{u}$ nuñ şadr $\ddot{i}$ oğlu İbr $\ddot{a}$ h $\ddot{i}$ m Çelebi H $\ddot{a}$ san Efendi maħzarında bi'l-vek $\ddot{a}$ le ikr $\ddot{a}$ r ve takr $\ddot{i}$ r-i kel $\ddot{a}$ m idub bundan aħdem k $\ddot{a}$ rındaşım Meħmed Çelebi'den

6- irşen m $\ddot{u}$ ntak $\ddot{i}$ l med $\ddot{i}$ ne-i mezb $\ddot{u}$ re maħall $\ddot{a}$ tından Akp $\ddot{i}$ nar maħallesinde v $\ddot{a}$ ki` cev $\ddot{a}$ nib-i erba`ası tar $\ddot{i}$ k-i ' $\ddot{a}$ m ile maħd $\ddot{u}$ d ve m $\ddot{u}$ mt $\ddot{a}$ z olub daħlinde b $\ddot{u}$ y $\ddot{u}$ t-ı

7- 'ad $\ddot{i}$ deyi m $\ddot{u}$ ştemil m $\ddot{u}$ lk menzilde olan $\ddot{u}$ ç sehimde bir sehim h $\ddot{i}$ şşe-i ş $\ddot{a}$ y $\ddot{i}$ 'amı tarafeynden ic $\ddot{a}$ b ve k $\ddot{a}$ b $\ddot{u}$ l $\ddot{u}$ h $\ddot{a}$ v $\ddot{i}$ bey`-i b $\ddot{a}$ t-ı

8- ş $\ddot{a}$ h $\ddot{i}$ h-i şer` $\ddot{i}$  ile otuz kıt'a esed $\ddot{i}$  g $\ddot{u}$ r $\ddot{u}$ şa m $\ddot{u}$ vekkile-i mezb $\ddot{u}$ re Ümm $\ddot{u}$ ğ $\ddot{u}$ lş $\ddot{u}$ m'e bey` ve tesl $\ddot{i}$ m ol daħi iştir $\ddot{a}$ ' ve tesell $\ddot{u}$ m

9- ve k $\ddot{a}$ b $\ddot{u}$ l ve k $\ddot{a}$ b $\ddot{z}$ idub şemeni olan meblağ-ı mezb $\ddot{u}$ r otuz kıt'a esed $\ddot{i}$ g $\ddot{u}$ r $\ddot{u}$ ş m $\ddot{u}$ vekkile-i mezb $\ddot{u}$ re Ümm $\ddot{u}$ ğ $\ddot{u}$ lş $\ddot{u}$ m yedinden

10- tamāmen aḥz ve ḳabz idub fīmā-ba`d sālifu`z-zıkr menzilde olan üç sehimde bir sehim ḥışsem müvekkile-i mezbūreniñ

11- mülk-i müşterāsıdır keyfe-mā-yeşā ve yeḥtār mutaşarrıfa olsun didi didikde ğıbbe`-t-taşdıķı`ş-şer`i mā-hüve`l-vāķi`

12- ḳayd şod fi`l-yevm es-sābi` min cumāde`l-ülā li-sene şemān ve tis`in ve elf. (21 Mart 1687)

Şuhūdü`l-hāl

13- Pır Meḥmed Çelebi Muḥammed, Süleymān Beğ Meḥmed, `İvaz bin Ḥalıl, Meḥmed bin Ḥasan, Muştafā el-Ḥāc Receb, Müslim bin el-Ḥāc Maḥmūd,

14- Meḥmed bin `Abdullāh, Süḥte Muştafā, Meḥmed bin Receb ve ğayrihim mine`l-ḥużzār.

19. [4-b-II-Satım akdi (Mîrâs mülk menzil hissesi satışı)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Cāmi`-i Cedîd maḥallesinde sākin Fāṭma bint-i İbrāhîm Çelebi nām ḥātūn tarafından bey`-i ātî`z-zıkrı iḳrāra

2- vekıl olub zāt-ı mezbūreyi ma`rifet-i şer`iye ile `ārifān olan el- Ḥāc Aḥmed Çelebi el- Ḥāc `Ömer ve Yūsuf Çelebi

3- el- Ḥāc Meḥmed şehādetleri ile vekāleti şābite olan mezbūreniñ zevci Ḳara Meḥmed Beşe nām rācil Meclis-i şer`de

4- müvekkile-i mezbūreniñ hemşiresi iş bu rāfi`atü`l-veşıķa Ümmügülsüm ḥātūn maḥzarında tarafından daḥi taşdıķ-i ca`i`-z

5- zıkre vekıl olub şāhidān-ı mezbūrān şehādetleri ile vekāleti şābite olan mezbūreniñ

6- şadrî oğlu İbrāhîm Çelebi maḥzarında bi`l-vekāle iḳrār ve taḳrîr-i kelām idub bundan aḳdem vefāt iden

7- ḳarındaşım Meḥmed Çelebi`den irşen müntaķil medîne-i mezbūre maḥallâtından Aḳpınar maḥallesinde vāķi` Er-zāde ḥavlısı dimekle ma`rûf

8- cevānib-i erba`ası tarıķ-i `ām ve ḥāş ile maḥdūd ve mümtāz olub daḥlinde büyü-t müte`addidiyi müştemil mülk

9- menzilde olan üç sehimde bir sehim hisse-i şāyi`amı tarafeynden icāb ve kabūlü hāvī bey`-i bāt-ı şahīh-i şer`i ile yirmi

10- kıt'a esedī gürüş ile bir sīm kılıç ile müvekkile-i mezbûre Ümmügülsüm'e bey` ve teslīm ol daḥi iştirā' ve tesellüm

5-a-(4-b-II'nin devamı)

11- ve kabūl ve kabz idub semeni olan meblağ-ı

12- mezkūr ve kılıç-ı mersūmu müvekkile-i Ümmügülsüm yedinden tamāmen ahz ve kabz

13- eyledim fīmā-ba'd sālifü'z-zıkr menzilde olan üç sehimde bir sehim hisse-i şāyi`am

14- müvekkile-i mezbûreniñ mülk-i müşterāsıdır keyfe-mā-yeşā ve yehtār mutaşarrıfa olsun didi didikde ğıbbe't-taşdīki's-

15- şer`i mā-hüve'l-vāki` kayd şod fi'l-yevm es-sābi` min cumāde'l-ülā li-sene semān ve tis`in ve elf. (21 Mart 1687)

Şuhūdü's-sābık

20. [5-a-I-Beytü'l-mâl'dan terekenin teslim alımı]

1- Fî'l-aşl Çerkeş kazası kıyalarından Yaylak Özü nām kıaryeden olub Bağdād tarafından gelür iken medīne-i Bolu'da fevt olan

2- Kara Şāhīn Bölükbaşı bin Zülfikār'ın verāseti vālidesi Mihribān bint-i Sefer ile li-ebeveyn kıarındaşı 'Alī bin Zülfikār'a münḥasıra olduğı

3- şer`ān zāhir ve müteḥakkık olduğdan sonra mezbûrān 'Alī ve Mihribān meclis-i şer`i ḥatīrū'l-lāzımı't-tevkīrde müteveffā-yı mezbûr Şāhīn Bölükbaşı'nıñ ḥayātında

4- ḥizmetinde olan iş bu eşḥābü'l-veşīka Ḥasan Odabaşı ve Aḥmed 'Alī ve Ḥalīl bin İbrāhīm nām kimesneler maḥzarında her biri ikrār ve takrīr-i kelām idub mürişimiz

5- bundan akdem fevt olduğda yanında mevcūd bulunan terekesi ma`rifet-i şer`le tahrīr ve defter olunub emīn yedine vaz` olunmuş

6- hālā mürişimiz müteveffā-yı mezbūruñ terekesini emīn yedinden ahz-ı ber-müceb-i defter tamāmen ahz ve kabz eyledik mürişimiz müteveffā-yı mezbūruñ terekesine

7- müte'allika mezbūrūn Hasan ve Ahmed ve Halil ile da'vā ve nizā'mız yokdur fīmā-ba'd huşūş-ı mezkūre müte'allika da'vā ve nizā' şudūr ve zuhūr

8- daḥi ider ise lede'l-ḥukkāmü'l-kirām mesmū'a ve maḳbūle olmasun didiklerinde ḡıbbe't-taşdıķi'ş-şer'ī mā-hüve'l-vāķi' kayd şod fi'l-yevm

9- el-hāmis 'aşer min cumāde'l-ülā li-sene şemān ve tis'in ve elf. (29 Mart 1687)

Şuhūdü'l-hāl

10- Re'is-zāde Mehmed Efendi, Yūsuf Bölükbaşı, İslām Halife el-İmām, 'Oşmān el-Hāc Hüseyin, el-Hāc Hüseyin Receb, Muştafā Çavuş bin Maḥmūd,

11- el-Hāc 'Alī bin Mehmed, Mehmed bin Muştafā, Kara Sefer Bölükbaşı.

21. [5-a-II-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Bolu kazāası kıyayelerinden Alpağut nām kıyayede sākin iken bundan aḳdem vefāt iden Yayıcıoğlu dimekle ma'rūf Muştafā nām kimesneniñ verāseti zevce-i metrūkesi

2- Sābiḥa bint-i el-Hāc Muştafā ile şulbiyye kebīre kıızları Fātma ve 'Āyişe'ye münḥaşıra olduḡu şer'an zāhir ve müteḥakkık oldukdan sonra müteveffā-yı mezbūruñ terekesidir ki

3- zıkr olunur vaķa'a'ü't-tahrīr fi'l-yevm eş-şāmin ve'l-'işrine min rebī'ü'l-āḥire li-sene şemān ve tis'in ve elf. (13 Mart 1687)

		kıymet
Menzil-i der kıyaye-i mezbūre ma'a 'arşasıyla		1000
Menzil-i mezbūre muttaşıl bağlık		1000
Bāḡçe kıt'a	1	4000
Kıyaye-i mezbūrede ceryān iden nehr üzerinde		
dā'ir değirmān	1 göz	16000
Cem'an		22000

Minhāü'l-ihrācāt

Mehr-i mü'eccele-i hişşetü'z-zevceti'l-mezbûre Sâbiha 14000

Meblağ-ı mezbûr içün bālāda mezkûr olan değirmânın ondörtbiñ aqçesi

Vereşe ma`rifetiyle virilmiştir.

Şahhü'l-bākī lî't-taksîm beyne'l vereşe 8000

Hişşetü'l zevceti'l mezbûre Sâbiha 1000 değirmenden

Hişşetü'l binti'l mezbûre Fâtma 3000

Hişşetü'l binti'l mezbûre 'Âyişe 3000

22. [5-a-III-Alacağın teslim alındığını tescil]

1- 'Acem tüccâr Ermenîlerinden olub medîne-i Bolu'da sâkin Ocağ oğlu nâm zimmi meclis-i şer'î hâfirü'l-lâzımı't-tevkîrde

2- iş bu râfi'ü'l-veşîka Kâtib Hasan Efendi bin Mehmed Çelebi mahzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub mezbûr Hasan zimmetinde olan

3- Qaracaagaç nām karye nām karye sükkânından olub bundan aqdem vefât iden Yazıcı Muştafâ Ağa'dan odalar

4- pahâsından havâle olunmuş yüzelli kıt'a esedî gürüş haqqımı mezbûr yedinden bi't-tamām ve'l-kemāl ahz ve kabz

5- idub meblağ-ı mezbûrdan mezbûr Hasan Efendi zimmetinde bākī bir aqçe ve bir habbe haqqım kalmadı didikde

6- ğıbbe's-şer'î māl-hüve'l-vāki` kayd şod fî'l-yevm es-sābi` ve'l-'işrîne min cumāde'l-ülâ li-sene şemân ve tis'in ve elf. (10 Nisan 1687)

Şuhûdü'l-hāl

7- el-Hâc Receb bin el-Hâc 'Ömer, Bayraqdâr Mehmed Beğ, Mollâ Muştafâ Ramazân, Evrenoz Oğlu, Hâcî bin Mehmed 'an karye-i Çatak,

8- 'İvaz bin Mehmed 'an karye-i mezbûre, Mehmed bin Mūsâ, Sühte Muştafâ ve gayrihim.

23. [5-b-I-Keşif yoluyla mehr-i müeccele'nin terekeden alınması]

- 1- Hüşüş-ı âti'l-beyânîñ maḥallinde taḥrîr-i iltimâs olunmağın şavb-ı şer`den
- 2- bi'z-zât bu fakîr Bolu kazâsı kıyâyelerinden Alpağut Demürcileri nâm kıyâyeye
- 3- varılub zeyl-i veşîkada muḥarrerü'l-esâmî cemâ`at-i müslimîn ḥuzûrunda 'aḳd-i meclis-i şer`-i kavîm
- 4- olundukda kıyâye-i mezbûre civârında vâkı` Alpağut nâm kıyâyede sâkin iken bundan vefât iden Muştafâ bin Yahyâ nâm
- 5- kimesneniñ verâşeti zevce-i metrûkesi Sâbiḥa ibnet-i el-Hâc Muştafâ ile şulbiyye kebîre kızları Fâtma ve 'Âyişe'ye
- 6- münḥaşıra olduğı şer`ân zâhir ve müteḥakkık olduğdan şoñra iş bu râfi`atü'l-veşîka mezbûre Sâbiḥa meclis-i ma'ḳud-ı mezbûrda
- 7- mezbûretân Fâtma ve 'Âyişe maḥzarlarında üzerlerine da`vâ ve taḳrîr-i kelâm idub bundan aḳdem zevcim müteveffâ-yı mezbûra
- 8- yirmibiñ aḳçe mehr-i mü'eccele tesmiyesiyle 'aḳd ve nikâh olunub ikibiñ aḳçesini hibe idub bâkî on
- 9- sekizbiñ aḳçe mehr-i mü'eccelele vardır zevcim müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan alıvirilmek maṭlûbumdur
- 10- mezbûretândan su'âl olunsun didikde ğıbbe's-su'âl ve 'aḳîbü'l-inkâr mezbûre Sâbiḥa'dan taḳrîr-i meşrûḥunu mübeyyin beyyine
- 11- taleb olundukda mezbûre Sâbiḥa müdde'âsı olan mehr-i mustaḥâlini işbâtdan 'âcize olub mehr-i mişlini işbâta 'âzimde
- 12- olmağın'udul-i müslimînden Meḥmed bin Muştafâ ve Muştafâ bin Hüseyn nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer`e
- 13- ḥâzîrân olub eşerü'l-istişâd fî-nefsi'l-emr mezbûre Sâbiḥa'nıñ li-ebeveyn kız kıyândaşları olan Belkıs
- 14- ve Şâyime onaltışarbiñ mehr-i mü'eccele tesmiyesiyle 'aḳd ve nikâh olunmuşlar oluna gelmişdi biz bu hüşüşa bu vech üzere

15- şāhidleriz şehādet dahī ideriz deyu her biri edā'-i şehādet-i şer'iye eylediklerinde ba'de't-ta'dīl ve't-tezkiye

16- şehādetleri maḳbūle olduğdan şoñra mezbūre Sābiḥa mehr-i mü'eccelesinden ikibiñ aḳçeden ziyāde zevci

17- müteveffā-yı mezbūra hibe eylemediğine yemīn teklīf olunduḳda ol dahī 'alā vefḳi'l-mes'ul ḫalf-i billāhi'l-'aliyyi'l-a'lā

18- itmeḡin mūcebiyle mehr-i mezkūru tereke-i müteveffā-yı mezbūrdan edā'ya tenbīh birle mā-hüve'l-vāki' bi't-taleb ketb olundu fī'l-yevm

19- eṣ-şamin ve'l-'işrine rebī'ü'l-āḫire li-sene şemān ve tis'in ve elf. (13 Mart 1687)

Şuhūdū'l-ḫāl

20- Aḫmed Efendi bin Maḫmūd, Ḥalīl el-Ḥāc 'Alī, Ḥüseyin bin Ḥasan, Meḫmed bin Muştafā, Ḥüseyin bin Şūat,

21- Muştafā bin Ḥüseyin, Muştafā bin Meḫmed, Ḥasan bin Maḫmūd, Meḫmed bin Ḥüseyin ve ğayrihim.

24. [5-b-II-Dâvâdan vazgeçme akdi (Meccânen fâriğ olmak)]

1- Medīne-i Bolu maḫallâtından Gölyüzü maḫallesi sükkânından Ḥasan ibnü'l-merḫūm Muşlī nām kimesne meclis-i şer'i ḫaṭirü'l-lāzımı't-

2- tevḳirde ḳarındaşı iş bu rāfi'ü'l-veşika Ḥüseyin nām kimesne maḫzarında iḳrār-ı tām ve taḳrīr-i kelām idub medīne-i mezbūre

3- ḳaryelerinden Kuşcular nām ḳaryede vāki' bir ṭarafı şū ḫarkı ve bir ṭarafı ṭarīḳ-i 'ām ve ṭarafeyni Ḥaṭīb Efendi

4- tarlası ile maḫdūd ve mümtāz taḫmīnen üç evlek miḳdarı tarla bābāmız müteveffā-yı mezbūrdan

5- intikāl-i 'ādī ile ber vech-i iştirāk ikimize intikāl idub nışfi benimdir deyu mezbūrdan

6- tarla-yı mezkūruñ nışfını ṭaleb ve da'vā eylediḡimde mezbūr Ḥüseyin dahī tarla-yı mezkūr uñ benim vālidemden

7- müntakıl müstakıl tarlamdır onbeş senedir müstakilen zabt ve taşarruf iderim deyu müdāfa`a eyledikde

8- ben dahî bābāmızdan müntakıldır deyu işbāta müteşaddî olmuş idim el-ḥāletu hāzihi da`vā-yı mezkūrumdan meccānen

9- fāriğ oldum fīmā-ba`d tarla-yı mezkūre müte`alliğa benden da`vā ve nizā` şudūr ve zuhūr dahî ider ise

10- lede`l-ḥükkāmü`l-kirām mesmū`a ve maḳbūle olmasun didikde ğıbbe`t-taşdīki`ş-şer`i mā-hüve`l-vāḳi` bi`ṭ-taleb

11- ketb olundu taḥrīren fi`l-yevm es-sābi` `aşer min cemāziye`l-evvel li-sene şemān ve tis`in ve elf. (31 Mart 1687)

Şuhūdü`l-ḥāl

12- Bālî bin `Oşman, Şa`bān bin İsmā`il, Muştafā Efendi el-İmām, Muştafā Receb, `Oşmān bin Muşlî, Muştafā bin Receb ve ğayrihim.

25. [6-a-I-Sulh akdi (Keşif yoluyla mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)]

1- Huşûş-ı âti`l-beyānîñ maḥallinde taḥrīr-i iltimās olunmağın şavb-ı şer`iden bi`z-zāt

2- bu faḳîr Bolu kazâsı karyelerinden Alpağut Demircileri nām karye sükkânından olub bundan

3- aḳdem vefāt iden el-Hāc Velî ibni Muştafā nām kimesneniñ karye-i mezbûrda vāḳi` menziline varılub zeyl-i veşîkada

4- muḥarrerü`l-esāmî cemā`at-i müslimîn ḥuzûrunda `aḳd-i meclis-i şer`-i kavîm olunduḳda müteveffā-yı mezbûruñ verāşeti zevce-i metrûkesi

5- `Âyişe ḥātûn ibnet-i Yûsuf ile şulbî kebîr oğulları Hüseyin Beşe ve Muştafā ve şulbiyye kebîre kızları Şâliḥa ve Perîḥān`a münḥaşıra

6- zāhir ve müteḥakkıḳ olduḳdan soñra mezbûre Şâliḥa ḥātûn meclis-i ma`ḳûd-ı mezbûrda iş bu râfi`ü`l-veşîka mezbûrān Hüseyin Beşe ve Muştafā

7- maḥzarlarında ikrār-ı tām ve taḳrîr-i kelām idub bābām müteveffā-yı mezbûruñ terekesine mezbûrān vāzî`ü`l-yed olmalarıyla bābām müteveffā-yı

8- mezbûruñ terekesinden baña işâbet iden ve intikâl iden hisse-i şâyi`amı taleb ve da`vâ eylediğimde beynimizde münâza`ât-ı

9- kesire ceryânından soñra vesâţat-ı `alâ-ţarîķi` t-tehâruc bâbâm müteveffâ-yı mezbûruñ terekesinden karye-i mezbûrede vâķi` lede`l-ahâlî

10- ma`lûmü`l-ĥudûd el-Hâc `Osmân bâğçesi demekle ma`rûf eşcâr-ı müşmire ve gayr-i müşmireyi müştamil mülk bâğçe ve yine karye-i mezbûrede vâķi`

11- ma`lûmü`l-ĥudûd bir göz mülk değirmânda olan bâbâm müteveffâ-yı mezbûruñ üç sehimde bir sehim hissesi ve değirmân kurbunda olan

12- bâğçede üç sehimde bir sehim hissesi üzerine beni mezbûrân şulĥ ve irzâ` eylediklerinde ben daĥi kabûl ve kabz idub bâbâm müteveffâ-yı

13- mezbûruñ terekesinden emlâk ve menzil ve eşâş-ı büyüť ve yaylâķ bâğçelerinden ve sâ`ir ism-i mâl ıtlâķ olunur Hüseyin

14- ve Halîl'e `amme-i de`âvî ve muţâlebâtdan ve imân-ı muĥâsamâtdan mezbûrânın zîmmetlerini ibrâ`-i `âm ve kâţı`u`n-nizâ` ile ibrâ` ve iskâţ eyledim

15- fimâ-ba`d ĥuşûş-ı mezbûre müte`allîķa benden bi`l-aşâlete veyâ vekîlimden bi`l-vekâle da`vâ ve nizâ` şudûr ve zuhûr daĥi ider ise

16- lede`l-ĥükkâmü`l-kirâm mesmû`a ve maķbûle olmasun didikde ĥıbbe` t-taşdîķi` ş-şer`î mâ-hüve`l-vâķi` bi`ţ-ţaleb ketb olundu fî`l-yevm

17- es-sâbi` ve`l-`işrîne min rebî`ü`l-âĥire li-sene semân ve tis`în ve elf mine`l-hicret min lehü`l-ĥurre ve`ş-şeref. (12 Mart 1687)

Şuhûdü`l-ĥâl

18- Aĥmed Efendi Maĥmûd, Muşţafâ Halîfe el-İmâm, Halîl el-Hâc `Alî, Hüseyin bin Hasan, Meĥmed bin Muşţafâ, Hüseyin Rızvân, İsmâ`il Bayrâm, Muşţafâ bin Hüseyin,

19- Muşţafâ bin İbrâĥîm, Hasan bin Maĥmûd, Aĥmed el-Hâc `Alî, Meĥmed `Osmân, Meĥmed Mûsâ, Sûĥte Muşţafâ ve ĥayrihim mine`l-ĥuzzâr.

**26. [6-a-II-Anadolu Kadıaskeri'nce Konrapa ve Dörtdivân ilhâklarına
Abdurrahmân Efendi'nin kadı tâyin edilmesi]**

- 1- 'İzzet-me'âb şerî'at-nişâb fazîlet-kitâb Mevlânâ 'Abdurrahmân Efendi kâm-bîn kâm-yâb
- 2- Tahıyyât-ı şâfiye ve selimât-ı vâfiye ve de'avâtü'l-inhâ' olunurki Bolu kazâsı kuzât-ı kaşabâta tevcih olunmağcün fermân-ı 'Âlî sâdır olunmağın eşrâf-ı kuzâtdan
- 3- mukaddemâ-i tarîkden olub her vecle şâyeste-i 'âtifet-i şehriyâr'iyâ olduğunu necilden yevmî dörtyüzdoksan dokuz akçe ile size tevcih olunmuşlar gerekdir ki
- 4- iş bu sene şemân ve tis'in ve elf cumâde'l-ülâsı gâyetinden ancak onsekiz ay ile kazâ-i mezbûre Koñrapa ve Dörtdivân ilhâklarıyla mutaşarrıf
- 5- olub beyne'l-âhalî icrâ'-yı ahkâm-ı şer'iyeye eylesiz ve's-selâm hürriye fi'l-hâdi ve'l-îşrine min cumâde'l-ülâ li-sene el-mezbûr. (4 Nisan 1687)
- 6- El-Fakîr İbrâhîm el-Kâdî bi-'asker Anadolu.

**27. [6-a-III-Konrapa ve Dörtdivân ilhâklarına kadı tâyin edilen
Abdurrahmân Efendi'nin yerine nâib tâyin etmesi]**

- 1- Fahrü'l-kuzât Muhammed Efendi kâm-yâb
- 2- Ba'de't-tahıyye ve't-teslîm inhâ' olunur ki iş bu sene şemân ve tis'in ve elf cumâde'l-âhîresi gürresinden zabt itmek üzere Bolu kazâsı Koñrapa
- 3- ve Dörtdivân ilhâklarıyla bu fakîre tevcih ve ihsân olunmağın tarafımızdan seni kazâ-i mezbûre ve ilhâklarına nâ'ib naşb ve ta'yîn
- 4- itmişizdir gerekdir ki vârub gurre-i merbûreden zabt idub beyne'l-âhalî icrâ'-yı ahkâm-ı şer'iyeye idub cadde-i istikâmetden
- 5- inhirâf itmeyesiz ve's-selâm hürriye fi'l-yevm eş-şânî ve'l-îşrine min cumâde'l-ülâ li'l-seneti'l merkûme. (5 Nisan 1687)
- 6- Mine'l-fakîr 'Abdurrahmân el-Kâdî bi-medîne-i Bolu ma'a tevâbi'hâ.

28. [6-b-I-Konrapa ve Dörtdivân ilhâklarının kadı nâibi Muhammed Efendi'nin göreve başlama kaydı]

- 1- Nakd-i kaydet min ha-zâ el-varakû'l-şükûk ve's-sicil be-ma'rifeti el-fakîr Muhammed el-kemâhî
- 2- el-müvellâ hilâfeti bi-medîne-i Bolu min kıbelü'l-'âlimi'l-fâzıl-ı eşrefü'l-kuzât
- 3- muhib-zâde 'Abdu'rrahman Efendi el-Ankaravi el-kâdî yevme'izn bi-medîne-i
- 4- mezbûre ma'a ilhâk Konrapa ve Dörtdivân fî gurre-i cumâde'l-âhire
- 5- li-sene şemân ve tis'in ve elf. (14 Nisan 1687) [MÜHÜR]

29. [6-b-II-Bolu iştirâ bedelinin Kütahya bîl-dâr malından teslim alımını tescil]

- 1- İş bu biñdoksansekiz senesine mahsûb olmak üzere livâ'-i Bolu'dan iştirâ' sı fermân olunan şa'ir ve hınța ve daķikiñ kabzına me'mûr olan kıdvetü'l-aķrân
- 2- İbrâhîm Ağa'ya meclis-i şer'î haķirü'l-lâzımı't-tevķîrde Kütahya sancaķınıñ bîl-dâr bedeli cem'ine iş bu sene-i mezbûrede me'mûr olan faķrû'l-aķrân 'Abdî Ağa'ya tarafından
- 3- taşdıķ-i cā'i'z-zikre vekîlleri olub bimâ hüve nehcü's-şubût şer'ân vekâleti şâbite olan Sefer Beğ bin Hasan ve 'Alî Beğ bin İbrâhîm nâm kimesneler maķzarlarında
- 4- iķrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub livâ'-i Bolu'dan iş bu sene-i mezbûrede iştirâ' sı fermân olan seksenbiñ keyl şa'ir ve onbiñ keyl hınța
- 5- ve onbiñ keyl daķikiñ şemenleri içun müvekkile-i mûmā-ileyh 'Abdî Ağa sancağ-ı mezbûr Kütahya'nın sene-i mezbûrede bedel-i bîl-dâr mālından
- 6- virmek üzere yedimde olan fermân-ı 'āliyy-i nāţık olduğu üzere otuzüç yük aķçe mübaşeretim ĥasebiyle baña ĥavāle olunmağla meblağ-ı
- 7- otuzüç yük aķçeden ĥālā vekîlân-ı merķûmān yedlerinden beher esedî yüzyirmi aķçeye olmak üzere yirmi yük elliyedibiñ aķçe ki
- 8- bi-hesāb esedî onyedibiñyüzķırķbir esedî ġurüş ve bir zolota ider aĥz ve ķabz eyledim ĥavāle-i mezbûre mālından

9- müvekkile-i mûmâ-ileyh zimmetinde oniki yük kırkûçbiñ akçe bâkî kalmışdır didikde ğıbbe't-taşdıķı'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâķi' kayd şod

10- fı's-şâliş min cumâde'l-âhıre li-sene şemân ve tis'in ve elf. (16 Nisan 1687)

Şuhûdü'l-hâl

11- İbrâhîm Efendi Hüseyn, Muştafâ Efendi el-İmâm, İbrâhîm Hâcî, Meddâh İbrâhîm Çelebi, 'Alî bin 'Abdulcelîl, İbrâhîm Celîl ve ğayrihim.

30. [6-b-III-Gasb suçu (Hadd-i hırâbe) iddiası ve iddianın sanıkların yemini sonucu reddi]

1- Bolu kazâsı kıaryelerinden Dadani nâm kıaryeden Mehmed bin Hüseyn Koñrapa kazâsı kıaryelerinden Darıyeri nâm kıaryeye sebt üzere

2- mutaşarrıf olan fahrü'l-akrân Pâşâ-zâde Mehmed Beğ tarafından vekîl-i voyvodası Bayrâm Beğ mübâşeretiyle kıarye-i mezbûreden

3- Şa'bân ve Süleymân bin Velî nâm kimesneleri meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub

4- târîh-i kitâbdan onbeş gün kıarye-i mezbûre civârında vâķi' Çayırbaşı nâm mevzi'de nuzûl eylediğimde ba'de'l-'işâ' mezbûrân

5- konağımı başub beni ahz ve darb ve onsekiz keyl pirinçimi ahz ve ğaşb eylediler su'âl olunub takrîrleri

6- tahrîr ve müceb-i şer'iyesi icrâ' olunmak maṭlûbumdur didikde ğıbbe-s su'âl ve 'akîbü'l-inkâr mezbûr Mehmed'den müdde'âsını

7- mübeyyin beyyine taleb olunduķda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'acz ile istiḥlâf olsun didikde târîh-i mezbûrda zıkr-i mezbûrân-ı

8- mevzi' de mezbûruñ onsekiz keyl pirinçini ahz ve ğaşb eylemediklerine mezbûrâna yemîn teklîf olunduķda

9- mezbûrân daḥi ḥalf-i billâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ itmeğın mücebiyle mezbûr Mehmed bî-vech mu'ârazadan men' birle mâ-vaķa'a kayd şod

10- fî'l-yevm es-sâbi` min cumâde'l-âhire li-sene semân ve tis`in ve elf. (20 Nisan 1687)

Şuhûdü'l-hâl

11- Hamâmî Mehmed 'Alî, Serrâc Mehmed Çelebi, 'Arab el-Hâc Mehmed, Muştafâ Hüseyin ve gayrihim.

31. [6-b-IV-Satım akdi (Mîrâs mülk değirmenin satışı)]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Çıkınlar nâm karyede sâkin iken bundan âkdem vefât iden İbrâhîm Beğ bin Maḥmûd Çavuş nâm kimesneniñ

2- verâseti zevce-i metrûkesi Hadîce bint-i Velî Beğ ile şulbiyye kebîre kızları 'Âyişe ve Fâtma ve Ümmühânî'ye münḥaşıra olduğı müteḥakkık olub ba`dehû

3- ḳable'l-taksîm mezbûre 'Âyişe daḥi müteveffât idub verâseti zevc-i metrûku İbrâhîm Ağa bin Mehmed Ağa ile şadr-i kebîr oğlu Halîl Ağa ile

4- vâlidesi mezbûre Hadîce'ye münḥaşıra olduğı şer`ân müteḥakkık olub taḣḣîḥ-i mes'eleleri ikiyüzseksensekiz sehimden

5- olub elli sehim mezbûre Hadîce'ye ve seksendört sehim mezbûre Fâtma'ya ve seksendört

6- sehim Ümmühânî'ye ve yirmibir mezbûr İbrâhîm Ağa'ya ve kırkdoğuz sehim

7- mezbûr Halîl Ağa'ya işâbet eylediğı şer`ân zâhir

8- ve müteḥakkık olduktan soñra

9- mezbûr Halîl Ağa

7-a-(6-b-IV'ün devamı)

10- ve merḳûm İbrâhîm Ağa kendi tarafından aşâlete ve mezbûrât Hadîce ve Fâtma

11- ve Ümmühânî taraflarından Mehmed Ağa bin Velî ve Mehmed bin Resûl şehâdetleri ile vekâleti şâbite

12- olmağla vekâle meclis-i şer`î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu râfi`ü'l-vesîḳa es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin Bayrâm Çelebi maḥzarında

13- her biri aşāle ve vekālete ikrār ve takrīr-i kelām idub müteveffā-yı mezbūr İbrāhīm Beğ'den irşen şer'le müntakıl karye-i mezbūre

14- kurbunda vāķi` Şoku Şuyu üzerinde dā'ir müteveffā-yı mezbūra menzili ile taḥdīd ve tavşīfden müstagnī bir bāb iki göz

15- mülk değirmānımızı ṭarafeynden icāb ve qabūlü ḥāvī bey'-i bāt-ı şaḥīḥ-i şer'ī ile üçyüzotuziki gürūşa bey' ve teslīm ol daḥi iştirā'

16- ve tesellüm idub şemeni olan meblağ-ı mezbūrdan taşḥīḥ-i mezkūr üzere her birimiz ḥişşelerimizi aḥz ve qabz eyledik fīmā-ba'd sālifü'z-zikr

17- değirmān mezbūruñ mülk-i müşterāsıdır didiklerinde ğıbbe't-taşdīķi'ş-şer'ī mā-hüve'l-vāķi` kayd şod fi'l-yevm eş-şāmin min cumāde'l-āḥire li-sene şemān ve tis'in ve elf. (21 Nisan 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

18- el-Ḥāc Receb Nūrullāḥ, Ramazān Muştafā, Seyyid 'Ömer Çelebi bin Süleymān, Aḥmed Efendi Muştafā, Ḥasan Şa'bān, Kara İbrāhīm Meddāḥ ve ğayrihim.

32. [7-a-I-Bolu mutasarrıfı'nın mütesellim'den arpalık bedelini tahsilinin tescili]

1- Ber vech-i arpalık livā'-i Bolu'ya ḥālā mutaşarrıf olan 'alī sa'ādetli Yūsuf Pāşā ḥazretlerinin kıbel-i 'āliyyelerinden meblağ-ı cā'ī'z-zikri aḥz ve qabza işāle-i

2- vekīl olan bimā hüve nehcü's-şubūt şer'an vekāleti sābite olan Ahmed olup mūmā-ileyhiñ Dīvān Efendi olan Aḥmed Efendi

3- meclis-i şer'de Pāşā-yı müşārün-ileyh ṭarafından livā'-i mezbūre iş bu biñdoksansekiz rebī'ü'l-āḥiresiniñ onuncu gününden iltizāmā mütesellim naşb

4- olunan iş bu rāfi'ü'l- veşīka fahrü'l-akrān Muştafā bin Süleymān maḥzarında ikrār ve takrīr-i kelām idub livā'-i mezbūr mālından mūmā-ileyh

5- Muştafā Ağa'nıñ iltizāmdan beşbiñ kıt'a esedī gürüşu Pāşā-yı müşārün-ileyh'deñ yedime viridiği mūmzā ve maḥtūm ma'mūlüye-i temessükü

6- mūşī kendilerine işāl için mūmā-ileyh Muştafā Ağa yedinden bi't-tamām aḥz ve qabz eyledim didikde ğıbbe't-taşdīķi'ş-şer'ī

7- mā-hüve'l-vāḳi` kayd şod fi'l-yevm eş-sānī 'aşer min cumāde'l-āḥire li-sene semān ve tis`in ve elf. (25 Nisan 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

8- Fahrü'l-akrân Şâtır 'Alī Ağa, Cizyedār Muştafâ Ağa, Kâtib Mehmed Efendi, Kara Mehmed Ağa bin Mehmed, Muştafâ Ağa el-Hâc Mehmed, Muştafâ Ağa el-Hâc 'Osmân ve gayrihim.

33. [7-a-II-Kasten yaralama (Müessir fiil) ve gasb suçu (Hadd-i hırâbe) iddiası ve iddiayı sanıkların kabûlû]

1- Livâ'-i Bolu'ya tâbi` Bavlı kazâsı kıyâyerlerinden Karaçar Deresi nâm kıyâye sükkânından iş bu râfi`ü'l- veşîka Ahmed bin Mehmed nâm kimesne

2- ḥâlâ livâ'-i mezbûr mütesellimi olan fahrü'l-akrân Muştafâ Ağa tarafından ḥuşûş-ı âti'l-beyāna mübâşir ta'yin olan Ahmed Bölükbaşı

3- mübâşeretile livâ'-i mezbûre tâbi` Mudurnu kazâsı kıyâyerlerinden Kavaḳ nâm kıyâye sükkânından Mehmed ve Hasan ibn-i Halil

4- ve İbrâhîm bin Şa'bân nâm kimesneleri meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehelerinde üzerlerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub

5- târiḥ-i kitâbdan sekiz gün muḳaddem mezbûr Mehmed ile ma`ân ismi ma'lûmi deḡil oniki nefer kimesneler ile ba`de'l-'işâ' menzilimi

6- basub beni ahz idub başıma kızmış tās geḳirüb başımı ve kıollarımı ve arkamı ve kıarnımı iḳrâḳ

7- beni mecrûḥ ve 'amelmânde ve şâḥib-i firâş eylediklerinden mâ`adâ mecmû` mâlîmdan bir şaru atlas kaftân ve bir siyâḥ 'abâ'

8- ve iki boy tûfenḡi ve bir tîbancalı tûfenk ve otuz vuḳiyye sade yaḡ ve bir vuḳiyye penbe ipliḡi ve bir heḡbe içinde ba`zı

9- eşyâ ve onbeş ḡurûşumu nehb ve ḡâret eylediler mezbûrlardan su'âl olunub takrîrleri taḫrîr

10- ve mücebi icrâ' olunmak maṭlûbumdur ḡibbe's-su'âl mezbûr Mehmed cevâbında fi- nefsi'l-emr târiḥ-i mezbûrde kıarındaşıım mezbûr Hasan

11- ve merķūm İbrāhīm ve gā'ib 'ani'l-meclis ķarye-i mezbūreden Kāra Receb bin Aħmed ve Ögey ķarındaşı Meħmed ve Velī bin Maħmūd

12- ve Kāraķaş nām ķaryeden Tütüncü Aħmed oğlu Kılvaşı nām ķaryeden Tenbel oğlu'İvaz ve Şarpuncuk nām ķaryeden

13- Cinlī Muştafā nām kimesneler ile müşāvere idub mezbūr İbrāhīm varmayub ancak sekiz nefer kimesne ile varub

14- mezbūruñ menzilinde ġā'ib-i mezbūr 'İvaz ve Kāra Receb'in ķarındaşı Meħmed Eyeġi ile ma`ān mezbūr Aħmed'in vücūdunu yaķdılar

15- eşyāsından bir atlas kaftān ve onbeş nakd ġurūşunu alub baña hişşe bir ġurūş virdiler deyu

16- meclis-i şer`de bi't-tav`ihā iķrār ve 'itirāf itmeġin iķrār-ı mertebe-yi edā' ya ba`de't-tenbīh mā-hüve'l-vāķi` bi't-taleb ketb

17- olundu ħurrire fī'l-yevm es-sādis min cumāde'l-āħire li-sene şemān ve tis`in ve elf. (19 Nisan 1687)

Şuhūdū'l-ħāl

18- 'Alī Dede bin Muştafā, Hüseyin el-Hāc Şa`bān, Bayrām Muştafā, Ĥasan bin Muştafā, 'İvaz bin Muştafā, el-Hāc Muştafā bin Muşlī,

19- Süleymān bin İbrāhīm, Receb bin Meħmed, Meħmed bin Ĥasan, Muştafā bin Velī, Meħmed bin Yūsuf, Meħmed bin Süleymān ve ġayrihim mine'l-ħużzār.

34. [7-b-I-Vasī tâyini]

1- Fī'l-aşl Çāġa ķazāsı ķaryelerinden Dililer nām ķaryeden olub

2- medīne-i Bolu ķazāsı ķaryelerinden Oķçular nām ķaryede sākin iken vefāt iden Durmuş bin el-Hāc Muşlī

3- nām kimesneniñ şulbī şaġir oġulları Maħmūd ve 'Alī'ye bābāları müteveffā-yı mezbūrdan intikāl iden emvālleri zabt

4- için bir vaşī lāzım olmaġla şaġirān-ı mezbūrānıñ esennleri iş bu rāfi`ü'l-veşīķa Eyüb 'İsā şaġirān-ı mezbūrāna vaşī

5- naşb olduğda ol daḥi kabûl ve merâsimini edâ'ya te'ahhüd itmeğin mâ-vaḳa`a kayd şod fi'l-yevm el-ḥâmis 'aşer min cumâde'l-âḥire li-sene şemân ve tis'in ve elf. (28 Nisan 1687)

Şuhûdü'l-ḥâl

6- Muştafâ bin Ma'den, 'İvaż İbrâhîm, Muştafâ Süleymân, Receb 'Oşmân ve gayrihim.

35. [7-b-II-Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)]

1- Bolu kazâsı kıyâyerinden Okçular nâm kıyâyerde sâkin iken bundan âkdem vefât iden Velî bin Muştafâ nâm kimesneniñ verâşeti şulbî kebîr oğulları

2- 'Alî Beğ ve Aḥmed ile şulbiyye kebîre kızları 'Âyişe ve Fâtma ve Eşma ve Rıdvân'a münḥaşıra olduğı şer'an zâhir ve müteḥakkıḳ olduğdan

3- soñra mezbûrât Fâtma ve 'Âyişe ve Eşma ve Rıdvân meclis-i şer'î ḥatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu râfi'ü'l-veşîka mezbûr Aḥmed maḥzarında

4- herbirleri ikrâr ve takrîr-i kelâm idub bâbâımız müteveffâ-yı mezbûruñ terekesinden bundan âkdem kırındaşıımız mezbûr yedinden dörtbuçuk vuḳiyye

5- evânî nuḥâs ve ikişerbuçuk keyl buğdây aḥz ve kabz itmiş idik sâ'ir terekesinden daḥi ḥişşe-i şâyi'amızı mezbûrdan taleb

6- ve da'vâ eylediğimizde beynimizde münâza'ât-ı kesîre ceryânından soñra vesâtat-ı müslimîn ile bâbâımız müteveffâ-yı mezbûruñ terekesinden

7- kıyâye-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-ḥudûd eşçâr-ı müşmireyi müştemil bir kıṭ'a bâğçeniñ nısf-ı şâyi'ası ve medîne-i Bolu'da Semerḳand maḥalle-

8- sinde vâki' bir taraıdan el-Hâc Ḥasan mülkü ve bir taraıdan Kıra Muştafâ Oğlu mülkü ve taraıfeyn-i tarîḳ-i 'âm ile maḥdûd olub dâḥlinde büyüti

9- 'adîdeyi müştemil mülk menzilde sekiz sehimde bir sehim kendi ḥişşemiz ve ikişer sehim kırındaşıımız mezbûrânıñ olmağla menzil-i mezkûrda

10- dört sehim kendi ḥişşemiz ve iki sehim mezbûruñ ḥişşesi cem'an altı sehim ḥişşe ve iki köhne yorğan ve bir döşek ve iki köhne

11- yaşdıķ ve bir alaca kilim ve bir köhne kâlîçe ve bir köhne şağır kazğan ve bir havân ve bir ütû ve bir ırâkmân üzerine karındaşımız

12- mezbûr Aḥmed bizleri şulḥ ve ırzâ' eyledikde biz daḥi şulḥ-i mezbûru kabûl ve bedel-i şulḥ olan emlâk ve eşyâ

13- mezbûr Aḥmed yedinden bi't-tamâm aḥz ve kabûl idub bâbâımız müteveffâ-yı mezbûruñ terekesine müte'allika 'âmme-i de'âvî ve muṭâlebâtdan

14- ve imân-ı muḥâsamâtdan karındaşımız mezbûr Aḥmed'in zimmetini ibrâ'-i 'âm ve kâṭı'u'n-nizâ ile ibrâ' ve iskât eyledik fîmâ-ba'd ḥuṣûş-ı

15- mezbûre müte'allika da'vâ ve nizâ şudûr ve zuhûr daḥi ider ise lede'l-ḥukkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maḳbûle olmasun

16- didiklerinde ğıbbe't-taşdıķı's-şer'î mâ-hüve'l-vâķi kayd şod fî'l-yevm eş-şânî 'aşer min cumâde'l-âḥire li-sene şemân ve tis'in ve elf. (25 Nisan 1687)

Şuhûdü'l-hâl

17- Meḥmed Çavuş Ağa, 'Alî Efendi Kâsım, el-Hâc Aḥmed el-Hatîb, Dede Sinân Hüseyin, İsmâ'îl 'Oşmân,

18- Meḥmed bin Muḥarrem, Muştafâ el-Hâc Muḥarrem, Meḥmed 'Abdullâh ve ğayrihim.

36. [7-b-III-Sürsât bedelinin tahsiline engel olunması ve dâvâlı cezâsının belirlenmesi dâvâsı]

1- İş bu biñdoksansekiz senesine maḥşûb olmak üzere nefis-i Bolu kazâsının sürşât bedel-i mâlını cem' ve taḥşîle me'mûr olan

2- faḥrû'l-aḳrân Ḥasan Ağa bin kıdvetü'l-emâşil ve'l-aḳrân Muştafâ Ağa ma'rifetiyle medîne maḥallâtından Karamanlı maḥallesi sükkânından Ḥarmanî dimekle ma'rûf

3- 'Alî bin Yahyâ nâm kimesneyi meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idub kazâ-i mezbûreniñ bedel-i sürşât

4- mâlî sene-i mezbûre şaferü'l-ḥayrında tevzî ve defter olunub taḥşil için yedime mûmzâ ve maḥtûm defter virilüb kûrâya işâbet iden

5- māl tahşil olunub qaşabaya işābet iden māl-ı mīrī bu ana deġin tahşil olunmamıştır mezbūr el-Hāc ‘Alī re`āyāyı ızlāl

6- ve iġfāl idub sizler menzil-i Keşan re`āyāsız sürşāt ve işтира’ tekālīfleri ile mükellef deġillersiz tekālīf-i

7- mezkūr hilāfen tevzī` olunmuştur virmeñ deyu re`āyāyı ızlāl ve iġfāl idub māl-ı pādişāhīniñ bu ana deġin

8- te’hīrine bā`iş ve bādī olmuştur mezbūrdan su’āl olunub takrīr-i tahrīr ve keyfiyyet-i ahvālī hāzirūn

9- bi’l-meclis olan ahālī-i vilāyetden istifsār olunub mücebi icrā’ olunmak maṭlūbumdur didikde ġıbbe’s-su’āl

10- ve ‘akībū’l-inkār medīne-i mezbūre ahālīsinden el-Hāc Aḥmed bin el-Hāc ‘Ömer ve el-Hāc Muştafā bin el-Hāc Receb ve ‘Ömer Çelebi bin el-Hāc Mehmed

11- ve Mehmed Çelebi bin el-Hāc Muştafā ve Aḥmed Dede bin Şa`bān ve İsmā’il Çelebi bin Mehmed Dede ve el-Hāc Aḥmed bin el-Hāc Mehmed ve Hasan Çelebi bin el-Hāc Muştafā

12- ve el-Hāc ‘Alī bin Maḥmūd ve Mehmed Çelebi bin ‘Abdulḥalīm ve Muştafā bin ‘Abdullāh ve Aḥmed bin Muşlī ve Receb bin Hüseyin ve Aḥmed bin Mehmed ve Hüseyin Aḥmed

13- ve Mūsā Çelebi bin el-Hāc Receb ve sā’irleri li-ecli’l-iḥbār meclis-i şer’e hāzirūn olub eşerü’l-istiḥbār fi-nefsi’l-emr mezbūr

14- el-Hāc ‘Alī kendi hālinde olmayub bu maḳūle tekālīf-i pādişāhīniñ te’hīri için re`āyā fuḳarāsını ızlāl idub

15- vilāyet umūrunuñ nizāmına muḥil ve fuḳarāniñ ahvālını ifsād ve ihlāl eylemek kār-ı kadīmdır ve her vechile ahvālinden

16- fuḳarā’-i müte’ezzilerdir ve cümlemiz şerrinden emīn olmayub ḥavf üzereyüz bade’l-yevm ḥaḳḳından

17- gelinmez ise cümle fuḳarā’ perākende ve perişān olmamız emr-i muḥaḳḳaḳdır deyu cemm-i ġafır

18- ve cem`i keşir mezbûr el-Hâc `Alî`niñ sū-i hālını `alā tarīki`ş-şehāde ihbār

19- eylediklerinde mezbûr el-Hâc `Alî ıslāh-ı nefis idinceye değın

8-a-(7-b-III`ün devamı)

20- sefîne-i sultānîyede hizmet itmek üzere

21- asitâne-i sa`ādete irsāl itmek için mütesellim-i mezbûra Muştafâ Ağa`ya

22- teslim olunmağın mā-hüve`l-vāki` kayd şod fi`l-yevm el-hāmis ve`l-`işrîne

23- min cumāde`l-āhire li-sene şemān ve tis`in ve elf. (8 Mayıs 1687)

Şuhūdū`l-hāl

24- Şatır `Alî Ağa, Voyvoda Bayrām Beğ, İbrāhīm Ağa bin Rüstem, Mehmed bin Mūsā, Receb bin Hasan, Sūhte Muştafâ,

25- Mehmed Süleymān, Receb bin Şa`bān, Halil bin Süleymān, Muştafâ Halil ve gayrihim.

37. [8-a-I-Sürsât bedelinin tahsiline engel olanın suçu kabûlü ve suçun devamı halinde nezr borcu vaadi]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Karamanlı maḥallesi sükkânından el-Hâc `Alî bin Yahyâ nām kimesne meclis-i şer`i ḥaṭirü`l-lâzımı`t-tevkîrde medîne-i mezbûre ahālîsinden

2- el-Hâc Ahmed bin el-Hâc `Ömer ve el-Hâc `Oşmān bin el-Hâc Mehmed ve el-Hâc Receb ve Ahmed Dede bin Şa`bān ve `Ömer Çelebi bin el-Hâc Mehmed ve Ahmed Çelebi bin Mehmed

3- ve el-Hâc Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve Mehmed Çelebi bin Hâcî Bayrām ve el-Hâc `Alî bin el-Hâc Mehmed ve Receb bin Muşlî ve Mehmed Çelebi bin `Abdulhalim ve Muştafâ Derviş

4- ve Hüseyin bin Hasan ve `Abdüsselām Muştafâ ve Mehmed Çelebi bin Hasan Çelebi ve İsmā`il Çelebi bin Mehmed Dede ve el-Hâc İshak bin el-Hâc Muştafâ ve Muştafâ Hasan

5- ve sâ'irleri ve hālā livā'-i Bolu mütesellimi olan fahrü'l-akrân Muştafâ Ağa bin Süleymân mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idub

6- bundan aḳdem ahālî-i mezbûrdan beni sen şirretsin vilâyet umûrunda cümlemiz bir re'y-i şavâb eylediğimizde hilâfını

7- re'y idub fuḳarā'yı ızlâl ve tekâlîf-i pâdişâhî umûrunuñ nizâmını muḥil ve ibtâl ve 'alâḳañ olmadığı şirret de'âvâlara

8- vekîl olub fuḳarā'nıñ ḥaḳḳını ta'tîl ile ta'cîz ve zulm ve ḥayf itmek kâr-ı ḳadîmindir cümlemiz sū-i ḥālîñden müte'ezzîler ve şirkden

9- emîn olmayub ḥavf üzereyüz deyu ḥuzûr-ı şer'de bi'l-muvâcehe ihbâr eylediklerinde mûmā-ileyh Muştafâ Ağa beni aḥz ve ḥabs

10- ve tecrîm itmiş idi el-ḥāletu benden ḥuşus-ı mezbûre müte'alliḳa 'âmme-i de'âvâ ve muṭālebâtdan ve imân-ı muḥāsamâtdan ahālî-i

11- mezbûrûnuñ ve mûmā-ileyh Muştafâ Ağa'nıñ zimmetlerini ibrâ' ve isḳât eyledim ba'de'l-yevm ḥuşuş-ı mezkûre müte'alliḳa ahālî-i mezbûre ile

12- ve mûmā-ileyh Muştafâ Ağa ile medîne-i mezbûrede ḥâkimü's-şer' olanlar ile benden da'vâ ve nizâ' şâdır olur ise

13- ve cümle ehil medîne-i mezbûre ittifâḳ itdikleri maşlaḥatda ben serkeşlik idub hilâfına re'y ve fuḳarā'yı taḥrîk idersem

14- ve taraf-ı pâdişâhîden vârid olan tekâlîfiñ nizâmını cümleye muḥālefet ile muḥil ve ibdâl-i bâ'is ve bâdî olursam

15- ve kendi nefsim ve zürriyetim-i maḥremim meşâliḥinden ḡayri kimesneleriñ de'avâlarına vekîl olursam livā'-i mezbûrede vâlî olanlara ikiyüz

16- elli ḡurüş nezrim olsun didikde ḡıbbe't-taşdîḳi'l-ḥaḳîr mâ-hüve'l-vâḳi' ḳayd şod fi'l-yevm er-râbi' min recebû'l-mürecceb li-sene şemân ve tis'in ve elf. (16 Mayıs 1687)

Şuhûdü'l-ḥâl

17- Hasan Efendi el-Cundî, Mehmed Efendi el-İmām, Ahmed Efendi el-İmām, Molla Efendi Mehmed, Molla Halil bin Velî, Molla Muştafa bin Receb, Mehmed bin 'Abdullāh

18- Süleymān bin Hasan, Sühte Muştafa, Muḥzır Muştafa, Mehmed 'Abdullāh ve gayrihim.

38. [8-a-II-Köle âzâtlık anlaşmazlığı dâvâsı (Tedbîr-i mutlak ile müdebber köle)]

1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Alpağut Beğ Köyü nām karyede sâkin iken bundan vefât iden el-Hâc Mehmed bin Ahmed nām müteveffânî

2- 'abd-i memlûki uzun boylu saru şakallu kök ala gözlü Rusiyyü'l-aşl naşrânî'l-millete Ken`ân veled-i İmos meclis-i şer`î

3- ḥaṭirde müteveffâ-yı mezbûruñ şulbiyye kebîre kızı Şâlihâ tarafından vekâleti şâbite Hasan bin Hüseyin Çelebi ve şağîre kızları Fâtma

4- ve 'Âyişe'niñ kıbel-i şer`den manşûbe-i vaşîleri Hadîce bint-i (*metinde boş*) nām ḥâtûn ve yine karındaşı oğulları Hasan ve Muştafa

5- ibn-i Hüseyin Çelebi mahzarlarında takrîr-i kelām idub ben müteveffâ-yı mezbûruñ 'abd-i memlûki olub tedbîr-i mutlak ile beni müdebber

6- idub 'ıtkımı mevtune ta'lîk itmişidi fevt olub şülüş mālî daḥî kıymetime müsâ'id ve vâfî olmağın ben

7- hür olmuşken vaşî-i merḳume Şâlihâ ve vekîl-i mezkûr Hasan ve Muştafa veşâyete ve vekâlete ve aşâlete bakarak olmak

8- üzere vaz`-ı yed iderler su'âl olunub kaşr-ı yedlerine tenbîh olunmak maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl vaşî-i

9- merḳume Şâlihâ ve mezbûrân Hasan ve Muştafa vekâle ve aşâlete mesfûr Ken`ân'ın rıkkıyyetini ikrâr ve tedbîr-i mutlak ile müdebber

10- şülüş mālî mesfûruñ kıymetini müsâ'id olduğunu münker olduğunda mesfûr Ken`ân'dan takrîr-i da'vâsını mübeyyin beyyine

11- taleb olunduğda 'udül müsliminden Alpağut Demürcileri'nden el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Muştafâ ve Şa'bân bin Mehmed

12- nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzirün olub eşerü'l-istişhâd müteveffâ-yı mezbûr mevşûf mesfûr

13- Ken'ân'ı tarih-i kitâbdan iki ay muqaddem bizim huzûrumuzda tedbîr-i muṭlaḳ ile müdebber idub ve şülûş mâlı

14- daḥi mesfûr Ken'ân'ın kıymetini müsâ'id ve vâfi olduğuna bizler şahidleriz şehâdet daḥi ideriz

15- deyu her biri edâ'-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri maḳbûle olunduğdan

16- soñra mesfûr Ken'ân'ın 'ıtkına ba'del-hükm mâ-hüve'l-vâḳi' kayd şod fi'l-yevm el-hâmis min recebü'l-mürecceb

17- li-sene şemân ve tis'in ve elf. ((17 Mayıs 1687)

Şuhûdü'l-hâl

18- Maḥmûd Receb, Mehmed 'Abdullâh, Muştafâ Muḥzır, Muḥzır Muştafâ, Muştafâ Mehmed, Ḥasan Veys, İbrâhîm bin el-Hâc Ḥalim, Yûsuf Bölükbaşı.

39. [8-b-I-Vasî tâyini]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Çukur Maḥallesi sükkânından olub

2- bundan aḳdem vefât iden Mehmed bin Müslim nâm kimesneniñ şulbî şaḡîr oğlu

3- İbrâhîm ve 'Âlime'ye bâbâları müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden envâllerini zabṭ ve aḥvâllerini

4- hıfz için bir vaşî lâzım olmağın şaḡîrân-ı mezbûrânıñ vâlideleri iş bu râfi'atü'l-veşîḳa Râbi'a ḥâtûn

5- ibnet-i el-Hâc Arslan her vechile veşâyet 'uhdesinden gelmeye kâdire olduğunu şikâṭ ihbârıyla şaḡîrân-ı mezbûrâna

6- vaşî naşb olunduğda ol daḥi kabûl ve merâsimini edâ'ya te'ahhüd itmeğle mâ vaḳa'a kayd şod fi'l-yevm el-hâmis ve'l-'işrîne min cumâde'l-

7- āhire li-sene şemān ve tis`in ve elf. (8 Mayıs 1687)

Şuhūdū`l-hāl

8- 'İvāz bin 'Abdulcelīl, Minnet Yahyā, Meḥmed Receb, Sūhte Muştafā, Muḥzır Meḥmed bin Mūsā, Receb 'Oşmān ve ğayrihim.

40. [8-b-II-Mülkiyet hakkına tecâvüzden men` dâvâsı]

1- Medīne-i Bolu maḥallâtından Çukur maḥallesi sükkânından olub târîḥ-i kitâbdan üçbuçuk sene muḳaddem vefât iden Müslim bin Meḥmed nām kimesneniñ

2- verāseti zevce-i metrûkesi 'Āyişe bint-i 'Abdulkâdir ile şulbî kebîr oğlu Meḥmed'e münḥaşıra olduĝu müteḥakkık olub ḳable't-taḳsîm mezbûr Meḥmed daḥi fevt

3- olub verāseti şulbî şaĝîr oğlu İbrâhîm ile şaĝîre kıızı 'Ālime'ye münḥaşıra olduĝu şer`ân zâhir ve müteḥakkık olduğdan şoñra şaĝîrân-ı mezbûrânîñ

4- tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer`den manşûbe-i vaşîleri ve vâlideleri Râbi'a ibnet-i el-Ḥâc Arslan nām ḥâtûn meclis-i şer`î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde

5- yine maḥalle-i mezbûre sükkânından Muştafâ Beĝ bin 'Oşmān nām Cundî maḥzarında bi'l-veşāye üzerine da`vâ ve taḳrîr-i kelām idub maḥalle-i mezbûrede

6- vâki` bir taraftan 'Abdulḥalîl nām kimesne mülkü ve bir taraftan ḳazgancılar dükkânını ve bir taraftan boyacı dükkânı ve bir taraftan tarîḳ-i ḥaş ile

7- maḥdûd olub dâḥlinde büyü-t müte`addidiyi müştemil mülk menzil müteveffâ-yı mezbûr Müslim'iñ olub ba'de' vefâta zevcesi mezbûre 'Āyişe ile

8- oğlu mezbûr Meḥmed'e intikāl idub ḳable't-taḳsîm mezbûr Meḥmed daḥi vefât idub menzil-i mezkûrda olan sekiz sehimde yedi sehim

9- ḥişşesi şaĝîrân-ı mezbûrân İbrâhîm ve 'Ālime'ye işâbet ve intikāl itmişiken menzil-i mezkûru fuzülen onbeş aydır mezbûr Muştafâ Beĝ

10- zabt ider su'âl olunub taḳrîr-i taḥrîr ve ḳasr-ı yedine tenbîh olunmak maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl mezbûr Muştafâ Beĝ cevâbında

- 11- fi'l-haḳīḳa menzil-i mezkūr müteveffā-yı mezbūr Müslim'in olub tārīḥ-i kitābdan dokuz sene muḳaddem vefāt iden zevcesi
- 12- Şāliḩa ḩātūn ibnet-i Aḩmed hibe ve temlik idub ol daḩi ittiḩāb ve temellük idub ḩabz ve teslīmden muḳaddem mezbūre Şāliḩa daḩi
- 13- şadriyye kız vālidem Kāmile ḩātuna hibe ve temlik ol daḩi ittiḩāb ve temellük idub ḩable'l-ḩabz ve ve't-teslīm ceddem mezbūre Şāliḩa
- 14- ve ba`dehā vālidem mezbūre Kāmile vefāt itmeleri ile menzil-i mezkūru zabt ve sālīḩ iken tārīḥ-i kitābdan üçbuçuk sene muḳaddem
- 15- vefāt idub ben āḩar diyārda bulunmaḒla menzil-i mezkūru mezbūre 'Āyişe şaḒīrān-ı mezbūrān ile zabt ve taşarruf idub
- 16- ba`de tārīḥ-i kitābdan onbeş ay muḳaddem ḩazā-i mezbūrede nā'ibü'ş-şer'i olan Aḩmed Efendi ḩuzūrunda mezbūre 'Āyişe
- 17- şaḒīrān-ı mezbūrāna li-ecli taşḩīḩü'l-da`vā naşb olunan Seyyid Dervīş Çelebi nām kimesne muvācehelerinde taleb ve da`vā ve salifü'z-
- 18- zıkr menzil ber-vech-i muḩarrer vālidem mezbūreniñ mülk-i mevhūbu olduğunu işbāt idub nā'ib-i mezbūr Aḩmed Efendi daḩi ba`de'l-ḩükm
- 19- yedime ḩatt ve ḩatimini ḩāvī ḩüccet virmeḒle zabt iderim deyu min küllü'l-vuşul ve mażmūni taḩrīr-i bātılını nāḩık ḩaḩdan 'āriye
- 20- ve soñra ḩāliye-i ḩüccet Ḓayri mer'iyye ibrāz idub bi'l-muvācehe mütteḩid ve ḩırā'at olunduḒda mezbūr Muştafā BeḒ'in ikrār-ı meşrūḩu
- 21- üzerine mezbūr Müslim ḩāl-i ḩayātında zevcesi mezbūre Şāliḩa'ya ve mezbūr Şāliḩa daḩi şadriye kız mezbūr Muştafā BeḒ'in
- 22- vālidesi mezbūre Kāmile ḩātuna bilā-ḩabz ve teslīm-i hibe ve temlik anlar daḩi ittiḩāb ve temellüklerini işbāt olunduḒu
- 23- muşarraḩ olunmaḒın hibe şaḩīḩ-i ḩabz ile tamām olduḒu kitāb-ı fıḩhiyede muşarraḩ olub na'ib-i mezburuñ şakkı
- 24- şaḩīḩ olunmamaḒın zıkr olunan menzil müteveffā-yı mezbūr Müslim'in mülkü olub ba`de vefāta irşen şer`le

25- zevcesi mezbûre 'Âyişe ile oğlu mezbûr Mehmed'e ba'de ha mezbûr Mehmed da'hi vefât idub hisşesi şağîrân-ı

26- mezbûrâna intikâl itmeğin menzil-i mezkûr-ı mülk mevrûsları olduğuna ba'del-hükm mezbûr Muştafa Beğ kaşr-ı yedine

27- tenbîh birle mâ-hüve'l-vâkı' kayd şod fî ğurre recebü'l-mürecceb li-sene şemân ve tis'in ve elf. (13 Mayıs 1687)

Şuhûdü'l-hâl

28- Seyyid 'Ömer Çelebi Makşûre Efendi, Ahmed el-Hâc Mehmed, el-Hâc Receb Şıdkı, Seyyid Muştafa el-Hâc Arslân,

29- 'İvâz bin 'Abdulcelîl, Minnet bin Yahyâ, Sûhte Muştafa Muşzır, Muştafa bin Halîl ve ğayrihim.

41. [9-a-I-Tereke dökümü ve Sûk-ı Sultâniye'de satma (Fürûht)]

1- Fî'l-aşl mahmiyye-i Kostañaniyye maħallâtından Fenâri maħallesi sükkânından olub

2- medîne-i Bolu'da misâfiren sâkin iken bundan aqdem vefât iden Dîvân Efendi dimekle

3- ma'rûf Mehmed Efendi ibn-i Ahmed'in yanında mevcûd bulunan terekesini mahmiyye-i mezbûrede vârişi olan

4- zevcesi ve karındaşı (*metinde boş*) nâm kimesnelere intikâl için hâl-i hayâtında Ahmed Efendi bin Mehmed Efendi ve Mehmed Çelebi bin 'Abdülkerîm

5- şehâdetleriyle vaşî-i muhtârı olan karındaşı oğlu ve hâlâ livâ'-i Bolu mütesellimi olan fahrû'l-aķrân Muştafa Ağa ma'rifetiyle müteveffâ-yı

6- mezbûruñ tahrîr ve sūk-ı sultâniyede fürûht olunan eşyâsıdır ki zıkr olunur vaķa'a'ü't-tahrîr fî'l-yevm eş-şâmin 'aşer min cumâde'l-âhîre li-sene şemân ve tis'in ve elf. (1 Mayıs 1687)

kıymet

- Müsta`mel şarık	1	211
- Müsta`mel gömlek	1	106
- Beyāz zıibun	1	100
- Müsta`mel yaşdıķ	3	1230
- Def`a şarık	2	450
- Müsta`mel boğça	1	100
- Müsta`mel gömlek ma`a đon	2-2	500
- Ĥamām raĥtı	1	465
- Doķuma beyāz zıibun	1	125
- Köhne peşķir	1	120
- Köhne đon ma`a uçķur	1-1	51
- Köhne muĥattem? kuşak	1	251
- Yeşil çūķa ferāce	1	2110
- Abdest maķraması	1	73
- Köhne boğça	1	65
- Köhne dülbend örtüsü	1	105
- Def`a köhne boğça	1	81
- Köhnebürde	1	172
- Köhne kavuķ ma`a şarık	1-1	111
- Köhne siyāĥ kapama	1	231
- Köhne şāl boğça	1	76
- Tesbīĥ	1	30
- Köhne şarı kebe	1	202
- Köhne alaca çārşab ma`a beyāz çārşab	1-1	122
- Şam`dān ma`a mıķrāş	1-1	200

- Kāhve ṭabaġı	1	100
- Yeşil köhne kavuk	1	45
- Kırmızı ihrām köhne	1	201
- Def`a siyāh kapama	1	400
- Köhne çit maḳ`ad	2	260
- Kāhve maḳraması	1	120
- Meşinli ġarāre	2	300
- Köhne dīkdik	1	620
- Sīm devāt	1	2000
- Köhne sincāb kürk	1	1500
- Beyāz sāde	1	300
- Sīm sa`at	1	3700
- Dokuma abdest maḳraması	1	210
- Müsta`mel çūka kırmızı yağmurluk ma`a başlık	1-1	3600

Ġurūş ikiyüz aḳçe olmak üzere

Cem`an 20864 şaḥḥ

Yalıñız yirmibiñsekizyüzaltmışdört aḳçedir.

Bi-ḥesāb esedī ġurūş 104 pāra 13 yüzdört ġurūş onüç pāradır

Minhāü`l-iḥrācāt

Ba`de`-t-techīz ve`-t-tekfīn 25 ġurūş

Resm-i kısmet mu`tādiye 3 ġurūş

Hedāmiye 1 ġurūş

Kālemiye 1 ġurūş

Harc-ı Hücet-i `ıtaḳnāme 3 ġurūş

Cem`an 32 ġurūş

Şahhü'l-bākī

Der yed vaşī-i mūmā-ileyh Muştafā Ağa gurūş 71 pāra 13 yalıñız yetmişbir gurūş onüç pāradır.

42. [9-a-II-Köle âzât etme ve velâ hakkı]

1- Maḥmiyye-i Kostañaniyye maḥallâtından Fenâri Maḥallesi sükkânından olub ḥālâ medīne-i Bolu dāḥlinde vāḳi' mütesellim sarâyında sākin Dīvân Efendisi dimekle ma'rûf

2- Meḥmed Efendi ibn-i Aḥmed nām kimesne tarafından 'itk-ı ca'î'z-zikri ikrâra vekîl olub Aḥmed Efendi bin Meḥmed ve Meḥmed Çelebi bin 'Abdülkerîm şehâdetleri ile

3- vekâleti şâbite olan kıdvetü'l-aḳrân mütesellim Muştafâ Ağa bin Süleymân nām kimesne meclis-i şer'î ḥatîrû'l-lâzımı't-tevḳîrde bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm

4- idub müvekkilim mezbûr Meḥmed Efendi Beğ maḥmiyye-i mezbûrede maḥalle-i mesfûrda vāḳi' menziline olub 'abd-i memlûki olub gök gözlü orta boylu çatık

5- kaşlu saru saḳal Ulaḥü'l-aşl Rızvân bin 'Abdullâh nām 'abd-i memlûkini ḥasbeten lillahi ve taleben li-merzâti'l-lillah mālından âzâd ve i'tâḳ

6- ve aḥrâr-ı aşlıyyin zümresine ilḥâḳ ve idrâc eyledim ba'de'l-yevm gâ'ib-i mevşûf Rızvân sâ'ir aḥrâr-ı aşlıyyin

7- gibi ḥür olub üzerinde şer'an şâbit olan ḥaḳḳ-ı velâ'dan ḡayri ḥaḳḳım ḳalmadı didi didikde

8- mā-hüve'l-vāḳi' bi'l-ibtigā' ketb olundu fi'l-yevm eş-şânî 'aşer min cumâde'l-âḥire li-sene şemân ve tis'in ve elf. (25 Nisan 1687)

Şuhûdü'l-ḥāl

9- Meḥmed bin Hüseyn, Receb Ḥasan, Süleymân 'Oḡmân, Meḥmed Hüseyn, Minnet Yahyâ ve ḡayrihim.

43. [9-b-I-Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve suçluların mütesellim tarafından alıkonulması]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Ḵaraçayır maḥallesi sükkânından Dilâver bin 'Abdullâh nâm kimesne ḥâlâ livâ'-i Bolu mütesellimi olan faḥrû'l-akrân
- 2- Muştafâ Ağa ma`rifetiyle medîne-i mezbûre kıyalarından Şıgır Kıuyruğu nâm kıarye sükkânından Meḥmed bin Maḥmûd ve İshâk Resûl ve diğeri Meḥmed bin Hüseyin
- 3- ve Maḥmûd bin Şa`bân nâm kimesneleri meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehelerinde üzerlerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub târîḥ-i kitâbdan onbeş
- 4- gün muḳaddem gice ile mezbûrûn ve gâ'ib-i 'ani'l-meclis kıarye-i mezbûreden Hasan bin Maḥmûd nâm kimesne ile maḥalle-i mezbûrede menzîlim kıapusunu kıırub
- 5- mekân-ı muḥarrerde olan muḳaffel sepet şanduk içinde olan eşyâmdan yüz akçe kıymetli bir zıbun ve yüzyirmi akçe
- 6- kıymetli iki köhne kıapama ve seksen akçe kıymetli bir alaca kilim ve yirmi akçe kıymetli bir şağır kilim ve yüz akçe kıymetli yeşil çūka
- 7- serpüş ve yüzyirmi akçe kıymetli bir al dârâyî çintiyân ve ikiyüz akçe kıymetli bir atlas boğça ve otuz akçe kıymetli
- 8- bir âyına ve kırk akçe kıymetli bir ḥavlu maḳrama ve yirmi akçe kıymetli bir köhne çarşab ve dört yüz akçe kıymetli üç gömlek
- 9- ve ikiyüz akçe kıymetli üç don ve yüz akçe kıymetli bir kırmızı don ve elli akçe kıymetli bir peştemâl ve yirmi akçe
- 10- kıymetli bir öküz çakı ve yirmibeş akçe kıymetli bir ketân filârizumu sirkat ve aḥz itmîşlerdir su'âl olunub
- 11- takrîrleri taḥrîr ve müceb-i şer`iyesi icrâ' olunmaḳ maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl mezbûrûn Meḥmed ve İshâk ve diğeri Meḥmed
- 12- ve Maḥmûd cevâblarında fî-nefsi'l-emr târîḥ-i mezbûrda gice ile gâ'ib-i mezbûr Hasan ve bizler müdde`î-i mezbûrûn maḥalle-i mezbûrede

13- vāḳi` menzili ḳapusunu ḳırub mekân-ı muḥarrerinde olan muḳaffel sepet şandugı içinden bālāda mezkūr olan

14- eşyādan yüz akçe kıymetli bir zıbun ve yüzyirmi akçe kıymetli iki köhne ḳapama ve yüz akçe iki kilim ve yüz

15- akçe kıymetli bir yeşil çūḳa serpuş ve yirmi akçe kıymetli bir köhne çārşab ve ikiyüz akçe kıymetli bir atlas

16- boğçasını sirḳat ve aḥz eyledik deyu herbirleri iḳrār ve i`tirāf eylediklerinde sārīḳūn-ı mezbūrūnuñ keyfīyet-i

17- ḥālleri ḳarye-i mezbūre ahālīsinden olub iş bu ḥāzirūn-ı bi`l-meclis Şa`bān Meḥmed Murād bin Receb ve `Osmān bin Mūsā

18- ve `Alī bin Ma`den ve Nemāz bin Meḥmed ve Minnet bin İsmā`il nām kimesnelerinden su`āl olunduḳda cevāblarında sārīḳūn-ı mezbūr

19- eyu adamlar deḡillerdir sārīḳlık `ādet-i müstemirreleridir ihbār itmeleriyle müceb-i sirḳayı icrā` için mütesellim-i

20- mūmā-ileyhe mezbūrūn teslim olunduḳda mā-vaḳa`a ḳayd şod fi`l-yevm eş-şāmin min recebū`l-mürecceb li-sene şemān ve tis`in ve elf. (20 Mayıs 1687)

Şuhūdū`l-ḥāl

21- Muḥammed Efendi el-Ḳāḏī, Dīvān Bayrām Beḡ, Muştafā `Osmān, Aḥmed Efendi Muştafā, Meḥmed bin Ḥalīfe, Meḥmed bin `Osmān.

44. [9-b-II-Velî tarafından akd olunan evlenme akdi]

1- Alpaḡut Beḡ Köyü`nde sākin iken vefāt iden el-Ḥāc Maḥmūd bin Receb`iñ şulbiyye şaḡire kızı Fātma`nıñ velisi

2- `ammi-zādesi Ḥasan bin Ḥüseyn Çelebi el-mezbūruñ Aḥmed şaḡire-i mezbūre veli-i aḳrebi olmaḡla velāyeten yine şaḡire-i mezbūreniñ

3- `ammi-zāde ḳarındaşı Muştafā`ya şaḡire-i mezbūreyi seksen gürüş mehr-i mü`eccele tesmiyesiyle vekāletim ḥasebiyle

4- şağîre-i mezbûreyi mezbûr Muştafâ'ya tezvîc eyledim didikde ol dağî tezevvûc ve kabûl eyledim didikde kayd şod.

5- Muştafâ Çelebi bin Meğmed, Hasan Hâlife bin 'Osmân, 'Osmân Kethüdâsı, Meğmed bin Mûsâ Muğzır.

45. [9-b-III-Sulh akdi (Helâk olan inek karşılığında bedel ile sulh)]

1- Beğ Köyü nâm kıyeden olub bundan aqdem vefât iden İbrâhîm Çavuş bin Memî nâm kimesneniñ şulbiyye şağîre kızları 'Âyişe ve Fâtma'nıñ tesviye-i

2- umûruna kıbel-i şer'den vâlideleri 'Âliye bint-i Hasan nâm hâtûn vaşî naşb ve ta'yîn olundukdan soñra vaşîyye-i mezbûre 'Âliye

3- meclis-i şer'de Muştafâ bin el-Hâc Velî mağzarında bundan aqdem şağîretân-ı mezbûretâna bâbâlarından müntakîl bir re's câmûs ineği

4- bir re's malağı ile Qoñrapa'ya beslemeğe zevcim gâ'ibü'l-ani'l-meclis Muştafâ yediyle mezbûra virmiş idik mezbûr dağî Qoñrapa'da

5- bir kimesneye virmiş ol-yerde inek helâk mezbûrdan bundan taleb eylediğimde cevâbında ineği beslemeğe ben virdim

6- mezbûraniñ gâ'ib-i mezbûr qarındaşım gâ'ib-i Hüseyin Beşe beslemeğe viri vir deyu qavl eylemişler baña mezbûre zevci gâ'ib-i

7- mezbûr Muştafâ Beğ ineği Qoñrapa'ya götürü vir saña elli aqçe viririm didi elli aqçe ücreti virdi ben dağî ücreti

8- aldım ineği Qoñrapa'ya götürdüm Qoñrapa'da qarındaşım Hanîf'e teslim eyledim qarındaşım dağî ineği Qoñrapa'lı Meğmed bin Ahmed nâm kimesneye

9- beslemeğe vir deyu def'le cevâb virmeğle münâza'ât-ı keşîre ceryanıñdan soñra vesâţat-ı müslimîn ile nef'ân-li'l-yetîm

10- veşâyetim hasebiyle dört gürüş üzerine şulh olub mâ'adâdan ibrâ'-i zimmet eyledim didikde ğıbbe't-taşdîki's-

11- şer'î mâ-hüve'l-vâkı` kayd şod fî'l-yevm el-'işrîne min recebü'l-mürecceb li-sene şemân ve tis'în ve elf. (1 Haziran 1687)

Şuhūdū'l-hāl

12- Türkmān Mehmed Beğ bin Velī, Şa`bān Muştafā, Hācī Bayrām el-Hāc Muştafā, Muştafā Muḥzır, 'Osmān Kethüdā.

46. [10-a-I-Ölüm keşfi (Ölen kadının üzerine tavan çökmesinin keşfi)]

1- Fī'l-aşl Bolu kazāsı kıyayelerinden Geçid Ören nām kıyayeden olub ḥālā medīne-i Bolu'dan

2- Aqıñnar maḥallesinde vāki` Yaylazāde Seyyid Muştafā Çelebi nām kimesneniñ Yuḡarı ḥavlī dimekle ma`rūf ḥavlī odasında

3- misāfīren sākin Receb bin 'Ömer nām kimesne meclis-i şer'e gelüb şöyle taḡrīr-i kelām ider ki vālidem olan Rābi'a ḥātūn tāriḥ-i

4- kitābdan otuz gün muḡaddem tāriḥ-i kitāba gelince ḥasta ve şāhibetü'l-firāş olub tāriḥ-i kitāb günü 'ale's-seḡer bi-emrillāḥ vefāt idub

5- cenāzesi levāzımına mübāşeret üzere iken meyyit olduḡu oda köhne olmaḡla bi-emrillāhi te`ālā meyyit üzerine yıḡılmışdır kıbel-i şer'den üzerine varıub

6- keşf ve müşāhede olunmaḡ maḡlūbumdur didikde cānib-i şer'den Kātib Ḥasan Efendi ve ḥālā livā'-i Bolu mütesellimi faḡrū'l-aḡrān Muştafā Aḡa tarafından

7- mübāşir ta'yīn olunan Şūḡte Muştafā Aḡa ile irsāl olunub ol daḡi zeyl-i veşīkada muḡarrerü'l-esāmī cemā`at-i müslimīn ile deḡin

8- mürūr iden ḥavlī da vāki` oḡaya varub müteveffāt-ı mezbūre ḥātūnuñ meyyitine naḡar olunduḡda vücūdunda eḡer-i cerḡ ve ḡanḡ ve kıırık

9- ve bereden bir şey olmayub bi-emrillāhi te`ālā vefāt eylediḡi zāḡir ve nümāyān olduḡunu ba`de'l-keşf ve'l-müşāhede mezbūr Receb

10- meclis-i ma`ḡūd da maḡalle-i mezbūre aḡālīsinden el-Hāc İşḡaḡ bin el-Hāc Muştafā ve el-Hāc Mehmed bin Muḡammed ve Seyyid Muştafā Çelebi el-Hāc Receb

11- ve Mehmed bin Ḥasan ve sā'irleri maḡzarlarında iḡrār-ı tām ve taḡrīr-i kelām ider ki vālidem mezbūre bi-emrillāhi te`ālā vefāt eyledi maḡalle-i mezbūre

12- ahālisiniñ şağār ve kibārınıñ bir ferdinden vālidem mezbūreniñ dem ve diyetine müte'allika da`vā ve nizā`ım yokdur

13- fīmā-ba'd şudūr ve zuhūr daḥi ider ise lede'l-ḥükkāmü'l-kirām mesmū'a ve maḳbūle olmasun didiğini mevlānā-yı

14- mezbūr maḥallinde ma`ān ba's olunan muḥarrem Beğ mübāşir-i mezbūr ile meclis-i şer'e gelüb 'alā vuḳū'ihı inhā ve tefhīm eylediklerinde

15- mā-hüve'l-vāḳi` kayd şod fi'l-yevm et-tāsi` ve'l-ışrīne min recebū'l-mürecceb li-sene şemān ve tis`in ve elf. (10 Haziran 1687)

Şuhūdū'l-hāl

16- Meḥmed Ḥalife Muştafā, 'Osmān bin İbrāhīm, 'İvāz bin Muştafā, Ḥalil bin İsmā'il, Meḥmed bin Hüseyin ve ğayrihim.

47. [10-a-II-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk bağçe ve mülk menzil hibesi)]

1- Medīne-i Bolu kazāsına tābi` Çañşaberk nām kırye sākinelerinden Rāziye ḥātūn ibnet-i Ramazān Efendi tarafından hibe-i cā'z-zikri ikrāra vekil olub zāt-ı mezbūreyi

2- ma'rifet-i şer'ıye ile 'ārifān olan es-Seyyid el-Hāc Ḥasan Çelebi bin es-Seyyid Meḥmed ve es-Seyyid el-Hāc Aḥmed bin es-Seyyid 'Alī nām kimesneler şehādetleri ile şer`ān vekāleti şābite olan 'umdetü'l-sādāti'l-merām

3- Aḥmed Efendi bin Muştafā Efendi meclis-i şer'i şerif-i lāzimü't-tekrimde müvekkile-i mezbūre Rāziye'niñ hemşire-zādeleri olan iş bu rāfi'ü'l-vesīka Seyyid Hüseyin Çelebi

4- ve Seyyid Nūrī Çelebi ibn-i Seyyid Muştafā Çelebi nām kimesneler maḥzarlarında bi'l-vekāle ikrār ve takrīr-i kelām idub hibe-i ātī şudūruna deĝin silk-i mülk-i şarīhimde münselik

5- kırye-i mezbūrede vāḳi` lede'l-ahālī ve'l-cirān ma'lūmü'l-ḥudūd eşcār-ı müşmire ve ğayr-ı müşmireyi müştemil iki kıt'a mülk bāğçemi ve yine kırye-i mezbūrede vāḳi` bir taraftan el-Hāc Hüseyin oğlu

6- bağçesi ve bir taraftan Seyyid Maḥmūd Çelebi ve Seyyid Muṣṭafā Çelebi mülkü ve bir taraftan Birtāk-zāde tarlası ile maḥdūd ve mümtāz olub dāhiliyye ve ḥāriciyye büyü-t-ı 'adideyi

7- müştamil mülk menzilimi ba'de't-taḥliyeti's-şer'ie ber-vech-i iştirāk mezbūrān es-Seyyid Ḥüseyin Çelebi ve es-Seyyid Nūrī Çelebi'ye hibe-i şaḥīḥ-i şer'ie ile hibe ve teslim ol daḥi

8- meclis-i hibe de ittihāb ve ḳabūl ve ḳabz idub fīmā-ba'd salifü'z-zıkr bağçeler ve menzil-i mezkūr mezbūrān es-Seyyid Ḥüseyin Çelebi ve Nūrī Çelebi'niñ mülk-i mevhūblarıdır

9- keyfe-mā-yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olunsunlar didi didikde ḡıbbe't-taşdīki's-şer'i mā-hüve'l-vāḳi' bi't-ṭaleb ketb olundu fi'l-yevm el-'āşir min şa'bānū'l-mu'azzam

10- li-sene şemān ve tis'in ve elf. (21 Haziran 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

11- es-Seyyid Maḥmūd Çelebi bin Ḥüseyin Efendi, es-Seyyid İbrāhīm Çelebi bin es-Seyyid Aḥmed, es-Seyyid 'Abdalmümī Çelebi bin Mūsā Çelebi, Kātib 'Alī Çelebi bin Ḥalīl, el-Ḥāc Muṣṭafā bin Meḥmed,

12- el-Ḥāc İbrāhīm bin Muṣṭafā, Şırāc Ūsda Receb, Dürdu el-Ḥāc 'Abdī, 'İvāz Kethüdā bin 'Abdī.

48. [10-b-I-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Bolu ḳazāsı ḳaryelerinden Alpaḡut Beḡ Köyü nām ḳaryede sākine iken bundan ākdem vefāt iden

2- İsmihān bint-i Ḥüseyin Çelebi nām ḥātūnuñ verāşeti zevc-i metrūku el-Ḥāc Meḥmed bin Aḥmed ile bābāsı mezbūr Ḥüseyin ve vālidesi Ḥadice ḥātūn

3- ibnet-i 'Ömer Beḡ ve şadrī oğlu Ḥasan ve şadriyye kebire kızı Şāliḥa ve saḡir kızları Fāṭma ve 'Āyişe'ye münḥaşıra olduḡu şer'an zāhir ve müteḥakkıḳ

4- olduğdan soñra müteveffıye-i mezbūreniñ terekesidir ki zıkr olunur vaḳa'a'ü't-tahrir fi'l-yevm eş-şānī min şehr recebū'l-mürecceb li-sene şemān ve tis'in ve elf. (14 Mayıs 1687)

		kıymet
-İplik kenarlı gömlek	13 'aded fî 150	1950
-İpek kenarlı gömlek	6 'aded fî 200	200
-Müsta`mel kürk gömlek	1	300
-Doğuma don	3	400
-Müsta`mel münakkaş don	4 fî 300	1200
-Bürüncek	13 zırā`	1000
-Bürünc gömlek na-tamām	1	300
-Sade ketān don	4	300
-Penbe bezi don gömleği gömlek	1	100
-Kırmızı dārāyī çintiyān	1	200
-Münakkaş makrama	45 'aded	3000
-Münakkaş dülbend örtüsü	2	600
-Müsta`mel yüz yaşdığı	2	200
-Üslük	1	100
-Müsta`mel yağlık	1	200
-Kılabdanlı yağlık	1	1000
-Def`a kılabdanlı yağlık	1	500
-Yeşil endāz	2	200
-Münakkaş boğça	1	500
-Başma boğça	1	100
-Dībā tıkke	1	100
-Köhne arakiyye	1	100
-Yeşil atlas tıkke	1	80
-Müsta`mel çatkı	2	500

-Çenber	1	50
-Sîm kemer kuşak	1	3000
-Kenar ipeği	100 dirhem	600
-Köhne atlas kaftân	1	400
-Atlas kaftân sîm düğme	1-1	1500
-Köhne al dārâyî kapama	1	300
-Ketân bezi	1 tob	150
-Penbe bezi	1 tob	130
-Ketân ipeği	61 keleb	690
-Şandal zıibun	1	200
-Müsta`mel boğça	1	100
-Sîm bıçak kını	1	100
-Uçkur	1	70
-Def`a münakkaş don	1	130
-Beyâz bez üzerine yazma yüz yaşıdığı	1	40
-Sîm yıldızlı bilezik	1 çift	600
-İnci boyun çatması ma`a yüzük	1-2	3000
-Köhne sepet şandağı	1	150
-Bağraç	1	100
-Tencere	1	200
- Mā-ḥazari?	1	30
-Yorğan	2	400
-Döşek	1	200
-Minder	1	150
-Çit yaşıdık	3	300

-Ḥamām Leğeni	1	300
-Çūka zenne ferāce	1	1500
-Mehr-i mü'eccele-i der zimmetü'l-zevceti'l-mezbûre cem'an		6000
Cem'an		33820 şahh
Minhāü'l-ihrācāt		
Techīz ve't-tekfīn berā-yı müteveffīye		3000
Resm-i kısmet mu'tādiye		800
Harc-ı hedāmiye		600
Kalemiye		100
İhżāriye		50
Cem'an		4550
Şahhü'l-bākī li't-takṣīm beyne'l-verese el-mezbūrūn		
Cem'an		29270 şahh
Yalıñız yirmiğokuzikiyüzyetmiş akçelik eşyadır ki beyan		
Hişşetü'l-ebi'l-mezbūr		4878
Hişşetü'l- ümmi'l-mezbûre		4878
Hişşetü'z-zevci'l-mezbūr der zimmet-i hod kıymet 6000 kıymet 1317		7317
Hişşetü'l-ibni'l-mezbūr Ḥasan		4878
Hişşetü'l-ibneti'l-mezbûre Şāliḥa		2439
Hişşetü'l-ibneti'l-mezbûre Fāṭma		2439
Hişşetü'l-ibneti'l-mezbûre 'Āyişe		2439

49. [10-b-II-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Ba`de mezbūr el-Ḥāc Meḥmed daḥi vefāt idub verāşeti şulbiyye kebire kıızı Sābiḥa ve şağire kıızları Fāṭma ve 'Āyişe ile

2- li-ebeveyn er-ķarındař oğulları Ėasan ve Muřtafā'ya münĖařıra olduğu şer`ān zāhir ve müteğakkık olduğdan řoñra

3- müteveffā-yı mezbūruñ terekesidir ki zıkr olunur vaķa`a'ü't-tahrır fi'l-yevm eř-řāliř min řehrü'l-receb li-sene řemān ve tis`in ve elf. (15 Mayıs 1687)

		kıymet
-Menzil-i der ķarye-i mezbūre bāb 1, ĉatma oĖa 1, anbar 1, āĖur 1, řamanĖāne 1 ma`a tevābi`		10000
-BāĖĉe ma`a bostanlık der Ėarb		7000
-AřaĖı bāĖĉe dimekle ma`rūf bāĖĉe kıt`a	1	12000
-Ėulām-ı siyām Yūsuf	1	12000
-Cāmūs öküzü	1 ĉift	6000
-Ėara şığır öküzü	1 ĉift	1800
-Ėara şığır ma`a Ėana	5-5 `aded	5100
-Lengerī	7 `aded	700
-Tencere	1	400
-Kebīr bakraĉ	1	250
-El tābāsı	1	100
-şağır tebsi	1	100
-şağır tencere	2	250
-Def`a tencere	1	200
11-a (10-b-II'nin devamı)		
-Süd tābāsı	4	1200
-Ayaklı şağan	4	500
-Ėebīr kazĖan	1	1200
-Leğen ma`a ibriķ	1-1	400

-Gügüm	1	400
-Mā-ḥazari	3	100
-Şağır bakraç	1	40
-Def`a el tābāsı	1	40
-Ḥamām taşı	1	60
-Ḥinṭā der anbār	7,5 kıyye	4500
-Şa`ir der anbār	2,5 kıyye	1000
-Maḥlūd toḥum mezru` ber vech-i kise	nısf	13500
-Kovan	8 `aded	1600
-Sepet şandugu	1	200
-Alaca kilīm	1	300
-Beledī döşek	3	1000
-Köhne yaşdıķ	4	400
-Qırmızı kilīm	1	200
-Beyāz kebe	1	250
-Köhne mā`ī çūķa dolama	1	400
-Köhne neftī kürk	1	200
-Kara kılıç	1	200
-Köhne `abā` yağmurluķ	1	100
-Şağır alaca kilīm	1	50
-Köhne çaķşūr	1	50
-Sīm bıçaķ	1	600
-Müsta`mel yeşil çūķa bezan kürkü	1	800
-Köhne zıbun	1	60
-Köhne kapama	1	200

-Köhne çizme	1 çift	60
-Köhne gömlek ma`a don	1-1	150
-Naķid akçe der zimmet-i Molla Hüseyin		500
-Cedīd pāpūc kebīr-şagīr	21 çift	1000
-Daķīķ	4 keyl	2400
-Zencir	2	250
-Şaban demürü	2	250
-Nacaķ	1	120
-`Araba	1	200
-Kantār	1	100
-Kazma ma`a bel	1-1	100
-Şagīr kahve ibriķi	1	50
-Beyāz boķaşı	1	400
-Alaca ķit don	1,5	300
-Sini	1	300
-Beyāz velence	1	300
-Köhne yorķan	2	400
-Mūsta`mel yorķan	2	250
-Demür	22 vuķiyye	550
-Na`l cesīm	25	500
-Bārgīr	1	1600
-Naķid akçe der zimmet-i Şaru Oķlu		10 ģurūş
-Der zimmet-i Kōr Hācī Bayrām Alpaķut ķaryesinden		5 ģurūş
-Der zimmet-i `Abduraķīm Oķlu `an ķarye-i Demürçiler		4 ģurūş
-Der zimmet-i Muştafa		1 ģurūş

-Der zımmet-i Tepsî el-Hâc Aḥmed		30 gürüş
-Der zımmet-i müstaḳīm 'an ḳarye-i Taşcılar rub` 3		13 gürüş
-Der zımmet-i Ḳahvecî Dilâver an ḳazâ-i Ḳoñrapa		4 gürüş
-Der zımmet-i Ḥacî Ḥalîl ve Ḥacî 'Alî 'an ḳarye-i Güneygidric		12,5 gürüş
-Der zımmet-i Aḥmed bin Memî 'an ḳarye-i Çakmaḳlar		7 gürüş
-Def'a der zımmet-i mezbûr Aḥmed		13 gürüş
-Der zımmet-i Bâzârlı OḒlu 'an ḳarye-i Yaḳa		11 gürüş
-Der zımmet-i Kemâl oḒlu 'an ḳarye-i Çakmaḳlar		5 gürüş
-Der zımmet-i 'Oşmân bin Ḥalîl 'an ḳazâ-i Ḳoñrapa rub` 1		13,5 gürüş
-Der zımmet-i Ḥalîl bin Ebûbekir 'an ḳazâ-i Ḳoñrapa		10 gürüş
-Zevcesi terekesinden ḥişşesi atlas ḳaftân	2 'aded	1317
-Çûka zenne ferâce	1	1500
-Müsta`mel daḳı	1	100
-Müsta`mel şofra	1	100
-Köhne zıibun ma`a ḳuşaḳ bez	1	60
-Der kise naḳd esedî altûn ve pâra nuḥâs esedî		287 gürüş
-Ḥurde-i aḳçe câbî üzere meblaḒ elliyedibiñdörtüyz aḳçedir		57400
Cem`an		181178 şahḥ
Yüzseksenbirbiñyüzyetmişsekiz aḳçe		
Minhâü'l-iḥrâcât		
Resm-i ḳısmet		5000
Ḥarc-ı ḥedâmiye		1800
Ḳalemiye		400
İḥzâriye		200
Cem`an		7400

Şahhü'l-bākī li't-taksīm beyne'l-verese

Cem'an	173778 şahh
Hişşetü'l-ibneti'l-mezbûre Şābiha	38680
Hişşetü'l-ibneti'l-mezbûre 'Āyişe	38680
Hişşetü'l-ibneti'l-mezbûre Fâtma	38680
Hişşetü'l-ibni'l-li-aḥi'l-mezbûr Ḥasan	28963
Hişşetü'l-ibni'l-li-aḥi'l-mezbûr Muştafa	28963

50. [11-a-I-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Akpınar maḥallesinde sākin Şaliha bint-i 'Ömer Çelebi nām ḥātūn tarafından bey'-i cā'i' z-zikri ikrāra vekīl olub zāt-ı

2- mezbûreyi ma'rifet-i şer'ie ile 'ārifān olan Muştafa bin İbrāhīm ve Meḥmed bin İsmā'il şehādetleri ile vekāleti sābite olan

3- mezbûreniñ zevci Meḥmed bin Ḥalil nām kimesne meclis-i şer'de iş bu rāfi'ü'l-veşika el-Hāc Muştafa bin el-Hāc Meḥmed maḥzarında bi'l-vekāle

4- ikrār ve takrīr-i kelām idub 'aḳd-i ātī şudûruna deġin silk-i mülk-i şarīhimizde münselik maḥalle-i mezbûrede vāki'

5- bir taraftan Yazıcı kıızı Şāliha ḥātūn mülkü ve bir taraftan 'Ālime ḥātūn mülkü ve bir taraftan tarīk-i 'ām

6- ve bir taraftan yine el-Hāc Muştafa mülkü ile maḥdūd olub dāḥlinde bir bāb beyt

7- ve bir oda ve muḥavvaṭıyı müştemil mülk menzili bi-cümleti't-tevābi' tarafeynden

8- icāb ve qabūlü ḥāvī bey'-i bāt-ı şahih-i şer' ile

11-b (11-a-I'nın devamı)

9- mezbûr el-Hāc Muştafa'ya altmış kıt'a esedī

10- ġurūşa bey' ve teslim ol daḥi ber-vech-i muḥarrer iştirā'

11- ve qabūl ve qabz idub şemeni olan meblaġ-ı mezbûr altmış ġurūşu

12- müşterî-i mezbûr el-Hâc Muştafâ yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz idub fîmâ-ba'd

13- sâlifü'z-zîkr menzil mezbûr el-Hâc Muştafâ'nî mülk-i müşterâ'sıdır keyfe-mâ ve yehtâr

14- mutaşarrîf olsun didi didikte ğibbe't-taşdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki` kayd şod. fî'l-yevm el-hâmis min şa'bânü'l-

15- mu'azzam li-sene şemân ve tis'in ve elf. (16 Haziran 1098)

Şuhûdü'l-hâl

16- Mûsâ Çelebi el-Hâc Receb, el-Hâc Aḥmed bin Hüseyn, Hüseyn bin İbrâhîm, Seyyid Dervîş Çelebi Mehmed, Molla Hasan 'Alî, Hasan Çelebi bin 'Alî ve gayrihim.

51. [11-b-I-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk bağçe ve mülk menzil hibesi)]

1- Bolu kazâsına Çaḅşaberk nâm kırye sükkânlarından Râziye hâtûn ibnet-i Ramazân Efendi tarafından hibe-i câ'î'z-zîkri ikrâra vekîl olub

2- zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'îye ile 'ârifân olan Seyyid el-Hâc Hasan Çelebi bin Seyyid Mehmed ve Seyyid el-Hâc Aḥmed bin Seyyid 'Alî şehâdetleri ile vekâleti şâbite

3- olan es-Seyyid Aḥmed Efendi bin Muştafâ Efendi meclis-i şer'de müvekkile-i mezbûrenîñ hemşîre-zâdeleri iş bu râfi'ü'l-vesîka Seyyid Hüseyn Çelebi

4- ve Seyyid Nûrî Çelebi ibn-i Seyyid Muştafâ maḥzarlarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub hibe-i hâ-âtî şudûruna deĝin silk-i

5- mülk-i şariḥimde münselik kırye-i mezbûrede vâki` lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-ḥudûd eşcâr-ı müşmire ve ĝayr-ı müşmireyi müştemil mülk bağçemi iki kıt'a

6- bağçelerimi ve yine kırye-i mezbûrede vâki` bir taraftan Birtâk-zâde tarlası bir taraftan ve Seyyid Muştafâ Seyyid Maḥmûd Çelebi mülkü ve bir taraftan el-Hâc Hüseyn

7- oĝlu tarlası ve bir taraftan yine mezbûrân mülkleri ile maḥdûd olub dâḥiliyye ve ḥâriciyye büyü-tü 'adideyi müştemil mülk menzilimi bi-cümleti't-

8- tevābi` ber-vech-i iştirāk mezbūrāna hibe ve teslīm anlar daḥi ittiḥāb ve qabūl ve qabz idub fīmā-ba`d salifü`z-zikr bāğçeler

9- ve menzil-i mezkūr mezbūrānıñ mülk-i mevhūblarıdır keyfe-mā-yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olunsunlar didi didikde ğıbbe`t-taşdıķı`ş-şer`i

10- mā-hüve`l-vāķi` kayd şod fi`l-yevm et-tāsi` min şa`bānü`l-mu`azzam li-sene semān ve tis`in ve elf. (20 Haziran 1687)

Şuhūdü`l-ḥāl

11- Seyyid Maḥmūd Çelebi bin Hüseyin Efendi, Seyyid İbrāhīm Çelebi bin Seyyid Receb, Seyyid `Abdalmümī Çelebi, Kātib `Alī Çelebi bin Ḥalīl, Dürdu el-Ḥāc `Abdī,

12- Seyyid Meḥmed Sefer, `İvaz Kethüdā, Meḥmed bin Süleymān ve gayrihim.

52. [11-b-II-Cinâyet ihbârı ve cinâyet sonucu ölümü ölenin ailesinin reddi]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Yozgat nām karye sâkinelerinden İsmiḥān bint-i Hüseyin nām ḥātūnuñ meclis-i şer`i ḥatîrü`l-lâzımı`t-tevkîrde yine karye-i mezbûre ahâ-

2- lîsinden iş bu eşḥābü`l-veşîka İshâk bin Ḥasan Muştafâ bin `Alī Efendi ve Muştafâ bin Kāsım ve sâ`irleri maḥzarlarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub târiḥ-i kitâbdan

3- yüzyirmi gün mukaddem vefât iden vâlidem Meryem ḥātūnu ğā`ib-i `ani`l-meclis Velî Beşe nām kimesne ḍarb idub anıñ ḍarbından nâşî vefât itmiş

4- deyu ḥalâ livā`-i Bolu mütesellim kıymakāmı olan Meḥmed Ağa`ya ğamz olunmağla mezbûr Meḥmed Ağa daḥi karye-i mezbûre ahālîsinden `oşr-i diyet

5- talebiyle tarafından iş bu ḥāzirā bi`l-meclis `Osmān Ağa`yı mübāşir ta`yîn eylemiş vâlidem mezbûre Meryem ḥātūn bi-emrillāhi te`ālā vefât

6- eyledi karye-i mezbûre ahālîsiniñ şağâr ve kibârından da`vā ve nizā`ım yokdur fīmā-ba`d ḥuşuş-ı mezbûre müte`allika benden bi`l-aşāle

7- veya vekilimden bi'l-vekāle da`vā ve nizā` şudūr ve zuhūr ider ise lede'l-
hükkāmü'l-kirām mesmū'a ve maqbūle olmasun didikde

8- ğibbe't-taşdīki'ş-şer'i mā-hüve'l-vāki` bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevm et-tāsi`
'aşer min şehr şa`bānū'l-mu`azzam

9- li-sene şemān ve tis`in ve elf. (30 Haziran 1687)

Şuhūdū'l-hāl

10- Aḥmed Efendi el-Kādi, Dellāk ibn-i Ḥasan, Kara 'Alī ibn-i el-Ḥāc Meḥmed,
Meḥmed ibn-i 'Abdullāh, Şahbāz ibn-i 'Abdullāh,

11- Meḥmed ibn-i Mūsā ve ğayrihim.

53. [12-a-I-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]

1- Bolu kazāsına tâbi` Çukur Ören nām karyede sâkin

2- iken bundan akdem vefât iden Ḥüseyn bin İbrāhīm nām kimesneniñ

3- şulbî şaġir oğulları Velī ve Ḥasan ve şaġire kızı Āmīne'ye bābāları müteveffā-yı

4- mezbūrdan intikāl iden emvāllerini zabt ve aḥvāllerini hıfz için bir vaşī

5- lāzım ve mühim olmaġın şaġirūn-ı mezbūrūnuñ 'ammīleri olan iş bu rāfi'ü'l-
veşīka Süleymān Şofū

6- bin İbrāhīm her vechile veşāyet 'uhdesinden gelmeġe kâdir olduġunu

7- şikāt-ı şahīḥ ihbār itmeġin ḥākim-i muvaqqi'-i şadr-ı kitābü'l-aşl fazliyetü'l-
vehhāb mezbūr Süleymān'ı şaġirūn-ı mezbūrūna

8- vaşī naşb ve ta'yīn eyledikde ol daḥi qabūl ve merāsimini edā'ya te'ahhüd
eyledikten soñra vaşī-i mezbūr Süleymān i`āde-i kelām

9- idub şaġirūn-ı mezbūrūnuñ ḥucr-ı terbiyemde olub ve nafaqa ve kisveye ihtiyāçları
olmaġla kıbel-i şer`den nafaqa ve kisve

10- bahā farz ve taqdīr olunmaġ maṭlūbundur didikde cenāb-ı şer`den şaġirūn-ı
mezbūrūnuñ için yevmī dörder akçeden on

11- akçe farz ve takdîr olunub meblağ-ı mefrûz-ı mezbûru şağîrûnuñ havâ'ic-i zarûriyesine harc ve şarfa vakt-i

12- zarûretde istidâneye şağîrûn-ı mezbûrûn üzerine rucû'a izin birle mâ-hüve'l-vâkı` bi't-taleb

13- ketb olundu fi'l-yevm el-hâmis ve'l-îşrîne min şa'bânü'l-mu'azzam li-sene semân ve tis'in ve elf. (6 Temmuz 1687)

Şuhûdü'l-hâl

14- Maḥmûd Efendi el-İmâm, Bâzârlı Oğlu Meḥmed, Ya'kûb Çelebi ibn-i Aḥmed Efendi, Molla İbrâhîm ibn-i Meḥmed, Meḥmed ibn-i Mûsâ,

15- Sûhte ve gayrihim.

54. [12-a-II-Askeriyiz diyerek avâriz ve tekâlîf vermek istemeyenlerin engellenmesi hakkında ferman]

1- Alpağut kıyâsi ahâlîsiniñ sâlyâneye müte'allîka fermân-ı şerîfdir ki

2- Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ-i Bolu kâdîsı zîde fazlıhu ve kıdvetü'l-emâşil ve'l-aḳrân

3- Bolu sancağı mütesellimi zîde kadruhu tevķî'-i refî'-i hümayûn vâşıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûre tâbi`

4- dârende-gâh hümayûn Alpağut nâm kıyâsi ahâlîsi südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idub kıyâsi-i mezbûre toprağından

5- 'avâriz ve tekâlîf alınmak icâb ider emlak ve arâzî taşarruf idenlerden bağzıları kıyâsi-i mezbûre

6- ahâlîsi üzerlerine 'avâriz ve sâ'ir emr-i şerîfimle vâkı` olan tekâlîfde a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibâriyle

7- hisşelerine düşeni teḥammüllerine göre bunlar ile ma'ân vermeyub biz eli berâtlı ḥaṭîb ve imâm ve sâ'ir

8- 'askeri tâ'ifesindenüz ve kimi âḥar kıyâsede ve kaşabada sâkiniz deyu vermekde te'allül eylediklerin

9- bildirub kıaryelerine 'avārız ve sâ'ır emr-i şerîfimle vâkı` olan tekâlîfî mezbûrlar teħammüllerine göre

10- bunlar ile ma`ân edâ' ittirilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ' eyledikleri ecilden buyurdum ki ħükm-i

11- şerîfimle vardıklarında ħuşûş-ı mezbûre muķayyed olub göresin mezbûrlarıñ kıarye-i merķūma toprağından

12- bi'l-fi`il taşarruflarında tekâlîf alınmaķ ĩcâb ider emlâk ve yerleri ve ahâlî kıaryelerine 'avārız

13- ve sâ'ır emr-i şerîfimle vâkı` olan tekâlîfî a`lâ ve evsať ve ednâ i`tibâriyle mezbûrlarıñ

14- ħişşelerine düşeni teħammüllerine göre bunlar ile ma`ân edâ' ittirub biz âħar kıaryede

12-b-(12-a-II'nin devamı)

15- ve kaçabada sâkiniz ve eli berâtlı imâm ve ħaťib

16- ve sâ'ır 'askeriyüz tekâlîf virmeyiz deyu te`allül ittirmeyesin

17- şer` ve ķānūna ve emr-i ħümāyūnuma muħālîf kimesneye iş ittirmeyub

18- kıaziyyede medħali olmayanları daħl ittirmeyub tekrâr emrim varmalu

19- eylemeye şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i`timad kılâsın taħrîren fî evâĥir-i şehir cumâde'l-âĥire

20- li-sene şemân ve tis`în ve elf. Vaşale el-bekâ' fî 26 min şa`bânü'l-mu`azzam. (7 Temmuz 1687) Bi-maķâm-ı Kõstantāniyye el-maħrûse

55. [12-b-I-Ölüm keşfi (Kurt yemesi sonucu ölen çocuğun keşfi)]

1- Medîne-i Bolu kıazâsı kıaryelerinden Ericeķ nâm kıarye sâkinelerinden Ĥâkime bint-i Mehmed nâm ħâtūnuñ kendi tarafından

2- aşâlete şadrî şağır oğlu Velî'niñ kıbel-i şer`den vaşisi olmağın veşâyete tarafından ħuşûş-ı cā'ı'z-zikrî iķrâra vekîl olub zât-ı

3- mezbüreyi ma`rifet-i şer`iye ile `arifân olan Kemâleddîn bin Üveys ve Muştafâ bin Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle şer`ân vekâleti şâbite olan

4- mezbüreniñ zevci olan Muştafâ bin Velî nâm kimesne meclis-i şer`î haţîrû`l-lâzımı`-t-tevķırde yine kazâ-i mezbûre tâbi` Sazaķ nâm kıarye ahâlîsinden

5- iş bu eşhâbü`l-veşîķa el-Hâc Maĥmûd bin Bayrâm ve Ĥüseyn bin Velî ve İsmâ`il bin Aĥmed ve Yûsuf bin el-Hâc Meĥmed ve `Ömer bin el-Hâc Meĥmed ve Ramazân

6- bin Mûsâ ve Bayrâm bin Ĥüseyn ve İbrâhîm bin Aĥmed ve Meĥmed bin Aĥmed ve Receb bin Süleymân ve sâ`îrleri maĥzarlarında bi`l-vekâlete iķrâr ve takrîr-i kelâm idub

7- târiĥ-i kitâbdan beş gün muķaddem müteveffâ zevcim Meĥmed nâm kimesne firâşından ĥâşıl olma tahminen dört yaşında `Alî nâm şadrî şaĥîr oĥlum

8- kıarye-i mezbûre Sazaķ`da sâkin `ammi-i mezbûr Ramazân yanında sâkin iken kendi şun` ile mezbûruñ menzili kıurbunda gezer iken kıurt

9- kıapub daĥa ĥötürüb daĥda ekl itmişdir kıarye-i mezbûre ahâlîsiniñ şaĥâr ve kibârınıñ her bir ferdinde da`vâ ve nizâ`ım yokdur

10- bade`l-yevm ĥuşuş-ı mezbûre müte`allîķa da`vâ ve nizâ`ım şudûr ve zuĥûr daĥi ider ise lede`l-ĥükkâmü`l-kirâm mesmû`a ve maķbûle olmasun

11- didikde ĥıbbe`t-taşdıķı`ş-şer`î mâ-ĥüve`l-vâķi` bi`ţ-taleb ketb olundu fi`l-yevm es-sâdis ve`l-`işrîne min şehr-i şa`bânü`l-mu`azzam

12- li-sene şemân ve tis`în ve elf. (7 Temmuz 1687) min hicret min lehü`l-ĥurre ve`ş-şeref.

Şuhûdü`l-ĥâl

13- Maĥmûd Aĥa bin Meĥmed Aĥa, Muştafâ bin `Alî, `Oşmân İsmâ`il, Ma`den bin Muştafâ, Meĥmed bin Muştafâ, `Abdülĥalîl bin `Abdullâĥ, Sûĥte ve ĥayrihim.

56. [12-b-II-Kaçgun köle (abd-i âbık)]

1- Maĥmiyye-i İstânbûl maĥallâtından Ördেক Kaşâb maĥallesi sâkinlerinden Berber Meĥmed bin Muşlî nâm kimesne meclis-i şer`-i kıavîm-i lazimü`-t-tekrîrde

- 2- iş bu hâfızü'l-kitâb Sefer Bölükbaşı bin İbrâhîm mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idub iş bu meclis-i şer`de mevcûd açık kaşlı
- 3- şarî ala gözlü yüzü çiçek bozuklu kertelez burunlu orta boylu şâbb-ı emred Rusiyyü'l-aşl Hasan bin 'Abdullâh 'abd-i memlûkim
- 4- olub târîh-i kitâbdan bir sene muqaddem mahmiyye-i mezbûre mülkûmden ibâk idub mezbûr Sefer Bölükbaşı'nın yanına gelüb ol dahî
- 5- hürri'l-aşl olmak üzere istihdâm itmeğle hâlâ yanında bulub hâşm-ı câhid-i şer`i mahzarında mahmiyye-i mezbûre mahâlâtından Şehremîni
- 6- mahallesinde sâkin 'Alî bin 'Osmân ve Kûl Câmî` mahallesinde sâkin Muştafâ bin Hasan şehâdetleriyle işbât idub
- 7- ba`de'l-hükm yanından ahz eyledim mezbûr Sefer Bölükbaşı ile vechen mine'l vücûh da`vâ ve nizâ`ım yokdur ba`de'l-yevm
- 8- da`vâ dahî eylersem lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmasun didikde ğıbbe't-taşdîki's-şer`i mâ-vaqa'a
- 9- bi't-taleb ketb olundu fî selh-i şa`bânü'l-mu`azzam li-sene şemân ve tis'in ve elf. (10 Temmuz 1687)

Şuhûdü'l-hâl

- 10- Hamâmî Mehmed Çelebi ibn-i Ahmed, Türkmân Mehmed ibn-i Velî, 'Ömer Oğabaşı ibn-i Muşlî, 'Alî ibn-i İbrâhîm, Mehmed ibn-i Canbolağ ve gayrihim.

57. [13-a-I-Ay başlangıcı yazısı]

- 1- Fî ğurre ramazânü'l-mübârek sene 1098.

58. [13-a-II-Ödünc (karz) verilen eşyânın zamanında teslim edilmediğinin hilâl-i ramazân tespiti ile ispat edilmesi]

- 1- Osmân Çelebi ibn-i Sefer meclis-i şer`de Maḥmûd bin 'Alî muvâcehesinde da`vâ yedi buçuk ğurûşa bir kırmızı
- 2- Londura çaķşûr târîh-i kitâbdan onbeş gün muqaddem sene-i ğurre-i ramazâna te'cîl ile virdim hâlâ ğurre

3- su'âl ikrâr lâkin ğurre-i ramazânı olduĝu ma'lûmum deĝildir didikde Bolu'da Akpınar maħallesinde sâkin el-Hâc

4- Aħmed bin Hüseyn ve Aħmed Efendi ibn-i Meħmed Hâṭib-zâde ve Aħmed bin İbrâhîm ve Semerķand maħallesinde sâkin Seyyid Muṣṭafâ bin Meħmed hilâl-i

5- ramazânı iş bu cum'a gice ki ħamis ğünü aķṣâm nemâzından soñra re'ye'l-'ayn gördük didiler

6- kayd şod. (11 Temmuz 1687)

59. [13-a-III-Tekâ'üd verilen ihtiyar piyâdelerin yerine cebelü eşmek hakkında ferman]

1- Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sultânî ve tuĝrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı ħâķanî bi 'avni'l-'avni'r-rabbânî hükmü oldur ki

2- Çün ħazret-i ħüdâvend münirü'l-amâl ve cenâb-ı müfîzü'l-ħayr ve'n-nevâl celle şânehu 'an eş-şebîhi ve'l-miṣâl ve 'amme-i iḥsânehu 'ane'n-naķız ve'z-zevâl

3- 'inâyet-i bî-ĝâyet-i ezeliye ve hidâyet-i 'adîmü'n-nihâyet müdebirü allâhu aşâf-ı min umûr-ı cumhûr-ı 'aleî küffe-i kūher bârem-i mafvûz ve müyesser ve 'ayen-i muķâşıl ve merâmını ademi

4- yed-i zafer-i iķtidârıma müselleme ve müteħar eyleyüb asitâne-i bülend-i maķâm-ı şâhânemi merci'-i merâm-ı inâm-ı mer'îye ve 'ulyâ-yı mülûķânemi ķabz-ı baḥş havâş-ı ħâs

5- dı'âm eyledi el-ħamdülillahi 'ala ta'yânü'l ħayr ile beyn-i tavasût-ı 'aleyh 'azîminiñ merâ'î ħamd-i şükrîn edâ' içün zimmet-i

6- himmet-i 'aleyh şâhane ve şân-ı mükerremet-i asitâne-i seniyye-i pâdişâhâneme vâcib ve lâzım olduĝu hücceti'l- ṭâķ-ı cemîle

7- mülûķânem kâfe tînî 'arif-i 'âḥlaķ-ı 'âlîme şâmil ola ħuṣûsen uĝûr-ı ħümâyûn-ı zafer meşḫûnumla netîce-i 'ömrîn ħüdemât-ı

8- şâm-ı ittiha şarf idub lâzime-i mühimmât-ı dîn ve devlet bâbında mesâ'î-i mevķûrîn

9- sıbkat iden haram-ı lāzımü'l-ekaramım fıtrü't-tāk ferāvātım olmak 'ādet-i hasene-i şehri-yārīdir

10- binā'en-'aleyh zalike rāfi`-i tevki`-i refi`i`ş-şān-ı hākānī ve nākıl birliğı bölüğü meserret

11- 'ünvān-ı şehriyārī kıdvetü erbābü't-tahrīr ve'l-kalem Seyyid 'Alī zīde kadruhu divān-ı

12- hümāyūnuma gelüb Bolu sancağında ve nāhiyesinde Gidric nām karye ve gayriden ondört

13- biñikiyüzdoğsanaltı akçe tımāra dīvān-ı hümāyūnum kitābatı şākirdliğı ile

14- berāt-ı şerīfimle mutaşarrıf olub otuzbeş seneden berü vāki` olan

15- seferlerde hıdemāt-ı hümāyūnumda mevcūd piyāde ihtiyār

16- olduğundan cebelüleri eşmek üzere

13-b (13-a-III'nin devamı)

17- tekā`üd virilmek bābında 'ināyet

18- ricā itmeğın Peç seferinden berü 'alīl ve marīz

19- olub bi-nefse sefere eşmeğē iktidārı olmamağla alay beğisi

20- bayrāğı altında vāki` olan hıdemāt-ı hümāyūnumda iki nefer cebelüsü

21- mevcūd olmak üzere kaydına şer` virülüb mücebince ber-vech-i tekā`üd tevcih olunmağıçün

22- sene şemān ve tis`in ve elf cumāde'l-āhireniñ evāhirinde hākīm-i şerīfim virildikden soñra tezkiresi

23- iħrāç olunmak fermānım olunmak olmağın ve zıkr olunan ondörtbiñikiyüzdoğsanaltı akçe

24- tımār sefer-i hümāyūnum vāki` olduğda alay beğisi bayrāğı altında iki nefer cebelüsü eşmek

25- şartıyla ber-vech-i tekā`üd mūmī-ileyhe Seyyid 'Alī zīde kadruhuya tevcih olunub ve virdüm ki

26- zıkr olunur. Gıdrıc tâbî`-i m[ezbûr] Güneyce tâbî`-i Hızırbeğli Sul tâbî`-i Borlu

-----	-----	-----
7200	6000	5899

Bâzâr Emlacı ma`a Akça Kilise tâbî`-i m. Şuluca ve Bel tâbî` Keratî tâbî` Koñrapa

-----	-----	-----	-----
2028	300	325	2505

Gökyakar tâbî` Bolu

Livâ'-i mezbûrda şad olan şak ve zede ve iskân

-----	yüsrinde 'öşrinisi -----
4000	1500

28593 icmâllü bozulmamağ üzere

14296 akçesi

1- ve buyurdum ki ba`de'l-yevm taht-ı yedinde olub ber-vech-i tekâ`üd taşarruf kılub ol-bâbda

2- efrâd-ı efrîden hiç asl-ı kâ'inâmı-kân ve seyyidân-ı el-esâr mâni` ve dâfî`

3- olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i`timâd ve i'tikâd mâ-lâ-keâm kıllalar.

4- Vaşale el-bâkî bi-makâm-ı Belgrad el-mağrûse.

60. [13-b-I-Mahallinde tahrir olunarak bedel karşılığı rızâ ile boşanma (Muhâla`a)]

1- Huşuş-ı câ'iz-zikri mahallinde tahrîr ve iltimâs olunmağın şavb-ı şer`den Kâtib Hasan Efendi irsâl olunub ol dahî medîne-i

2- Bolu mahallâtından Karaçayır mahallesinde sâkin Mehmed Efendi'niñ menziline varub

zeyl-i veşîkada muharrerü'l-esâmî cemâ`at-i müslimîn huzûrunda

3- 'aqd-i meclis-i şer'-i kavîm olunduğda mahalle-i mezbûrede sâkin 'Âşa hâtûn ibnet-i İbrâhîm Çavuş meclis-i ma`kûd-ı mezbûrda zevci iş bu râfî`ü'l-

3- veşîka Muştafâ Beğ bin Davud Beğ mahzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub zevcim mezbûr Muştafâ Beğ zimmetinde mütekarir ve ma`kûdun 'aleyh olan

4- bin kıt'a esedî gurûş mehr-i mü'eccellem muqābelesinde mahalle-i mezbûre vâkı` bir taraftan Ahmed mülkü ve bir taraftan Şa`bân nām kimesne mülkü

5- ve bir taraftan Hasan Beşe mülkü ve bir taraftan tarîk-i 'ām ile mahdûd ve mümtāz olub dāhlinde büyüt-ı 'adideyi müstemil mülk menziline

6- ve 'iddetim münkaẓiye oluncaya değîn zimmetine terettüb iden nafaqa-i ma'lûm ve me'ûnet-i süknām için bir gurûş ve üç keyl buğday

7- üzerine zevcim Muştafâ Beğ ile muhāla'a-i şahîha-i şer'îye ile muhāla'a eylediğimde ol daḥî kabûl idub menzil-i mezkûru ve meblağ-ı mezbûr

8- ve buğday-ı mersûmu mezbûr yedinden ahz ve kabz idub hûkûk-ı zevciyete müte`alliķa 'amme-i de'āvî ve muṭalebâtıdan

9- ve imān-ı muhāsamâtdan her birimiz aḥarîñ zimmetini ibrâ' ve iskāt eyledik didikde ğıbbe't-taşdîk mezbûre 'Âşa hâtûn

10- merkûm Muştafâ Beğde 'aqd-i cedîd ve şidāk-ı müste'nifi olmamak ḥayşiyetiyle ile mubāne olduğumu ğanî-yi mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr

11- ba`de ma`ân ba`ş olunan Muḥzır Muştafâ ile meclis-i şer'e gelüb 'alā vuḳû'ihî inhā ve tefhîm eylediklerinde mā-hüve'l-vākı`

12- bi't-taleb ketb olundu fî'l-yevm el-ḥādî 'aşer min şehr-i ramazānü'l-mübârek li-sene şemân ve tis`în ve elf. (21 Temmuz 1687)

Şuhûdü'l-hāl

13- 'Umdetü'l-'Ulemā'-i Müftî Meḥmed Efendi, Kâtib 'Alî Efendi, Muştafâ Çelebi Meḥmed, Kāsım Beğ İbrāhīm, Meḥmed bin Ḥasan, 'Azîz Meḥmed el-Ḥācî ve ğayrihim.

61. [14-a-I-Mahallinde tahrir olunarak boşanan eşlerin karşılıklı rızâ ile malları paylaşımı]

- 1- Huşûş-ı cā'î'z-zikri mahallinde tahrîr-i
- 2- iltimās olunmağın şavb-ı şer`den Kâtib Ḥasan Efendi
- 3- irsāl olunub ol daḥî medîne-i Bolu mahallâtından Karaçayır
- 4- mahallesinde sâkin Meḥmed Efendi'niñ menziline varub zeyl-i veşîkada muḥarrerü'l-esāmî
- 5- cemā`at-i müslimîn ḥuzûrunda 'akd-i meclis-i şer`-i kavîm eyledikde mahalle-i mezbûre sâkinelerinden 'Āşa
- 6- ḥātûn ibnet-i el-merḥûm İbrāhīm Çavuş meclis-i ma`kûd-ı mezbûrda zevci iş bu râfi`ü'l-veşîka Muştafâ Beğ bin
- 7- Davud Beğ mahzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub zevcim mezbûr zimmetinde bâbām müteveffâ-yı mezbûrdan müntakîl maḥmiyye-i
- 8- İstānbûl'da vâkı` menzil kıymetinden altıyüzelli ğurûş ve yine maḥmiyye-i mezbûrda oḍalar bahāsından üçyüzyetmişbeş ğurûş ve Gerde
- 9- çiftliği ve deĝirmān bahāsından elli ğurûş ve cāriye bahāsından seksen ğurûş ve 'Abdurrahmān nām kimesne yediyle kırkbeş ğurûş ve kendi yedimle
- 10- otuzbeş ğurûş cem'an biñikiyüzotuzbeş ğurûş ḥaḳḳım olub meblağ-ı mezbûrdan zevcim mezbûrdan Mudurnu kazâsında Yelek Ören nām kıyede
- 11- vâkı` çiftlikde ma'lûmü'l-ḥudûd mülk köy yeri ve üstünde binâ olunmuş dört bâb çatma ev ve dört anbâr ve dört şamanḥâne ve bir ahûr
- 12- ve dört çift kara şıgır öküzü ve üç kara şıgır ineği ve bir dana ve on kıovan ve mevâzi`-i 'adîdede nâbit yüzelli emrud eşcârı

13- ve otuz ceviz eşcārı ve kırk erik eşcārı ve bir tencere ve bir şahan ve dört orağ ve iki zencir ve doksanaltı keyl tohm-ı

14- meyrū` ve Şahin nām bir re's gūlām ile altıyüzelli gūrūş ve yüzotuzbeş gūrūşa bir cāriye ve ikiyüz gūrūşa bir değirmān

15- ve Bavlı kazāsında Alpağut nām kıyede vāki` Arslan yeri dimekle ma`rūf elli gūrūşa bir tarla ve elli gūrūşa

16- daḥi pirinç bahāsından ve yüz gūrūş daḥi İstānbūl'a da evler fūrūhtı ve da`vāsı için benim emrim ile harc ve şarf

17- olunmuş idi ve beş gūrūşa bir iḥrām ve onsekiz gūrūşa bir kürk ve yirmiyedi gūrūş keçi bahāsından cem`an

18- biñikiyüzotuzbeş gūrūş aḥz ve kabz eyledim ve yine zevcim mezbūr zimmetinde değirmān icāresinden elli keyl maḥsūl

19- ve otuz keyl maḥşūl tarla icāresinden cem`an seksenbeş keyl maḥşūl ḥaḳkım olub sālifü'z-zıkr

20- maḥşūl muḳābelesinde bir kelāmu'llah alub sālifü'z-zıkr biñikiyüz gūrūşdan zevcim mezbūr zimmetinde bāḳī

21- bir akçe ve ḥabbe ḳalmadı fīmā-ba'd ḥuṣūş-ı mezbūre müte`alliḳa benden bi'l-aşāle veya vekīlimden bi'l-vekāle da`vā

22- ve nizā` şudūr ve zuhūr daḥi ider ise lede'l-ḥükkāmü'l-kirām mesmū'a ve maḳbūle olmasun didikde ğıbbe't-taşdīḳ

23- mevlānā-yı mezbūr maḥallinde tahrīr ba`dehu ma`ān ba's olunan Muḥzır Muştafā ile meclis-i şer'e gelüb 'alā vuḳū'ihı inhā ve tefhīm

24- eylediklerinde mā-hüve'l-vāki` ḳayd şod fi'l-yevm el-'āşir min şehr ramazānū'l-mübārek li-sene şemān ve tis`in ve elf. (20 Temmuz 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

13- 'Umdetü'l-'Ulemā'-i Müfti Meḥmed Efendi, Kātib 'Alī Efendi, el-Ḥāc Muştafā bin Meḥmed, Yazıcı Aḥmed Meḥmed, Hızır bin Ḥasan ve ğayrihim.

62. [14-a-II-Ödünç (karz) verilen miktarın teslim alınının tescili]

1- Fî'l-aşl Vilāyet-i Rūmili'nde İsağça'da ordu-yu hümāyūn defterdārı olan 'Alī Efendi tarafından zıkr-i ātī-i meblağı ahz ve kabza tarafından tarafından vekilleri olub

2- bimā hüve tarīki's-subūt şer'ān vekāletleri şābite olan Şa'bān Beğ ibn-i Meḥmed ile Meḥmed Beğ ibn-i Hüseyn nām kimesneler meclis-i şer'ī ḥaṭīrū'l-lāzımı't-tevkīrde

3- livā'-i Bolu mütesellimi fahrū'l-emācid ve'l-ekārim cāmi'ü'l-meḥāmid ve'l-mekārim Muştafā Ağa ibn-i Süleymān maḥzarında her biri bi'l-vekāle ṭāyi'an ikrār ve takrīr-i kelām idub

4- mezbūr 'Alī Efendi'niñ mütesellim mezbūr Muştafā Ağa'da cihet-i karz-ı şer'iyeden olan akçesinden yedimizde olan mektüb-ı mişdākınca vekāletimiz ḥasebiyle

5- mezbūr 'Alī Efendi'ye işāl ve teslim mütesellim-i mezbūr Muştafā Ağa yedinden ikibiñ esedī gürüş ahz ve kabz eyledik mütesellim-i mezbūr

6- Muştafā Ağa'niñ müvekkilemiz mezbūr 'Alī Efendi'ye olan deyninden meblağ-ı mezbūr ikibiñ gürüş teslim olunmuşdur didiklerinde ğıbbe't-taşdīki's-

7- şer'ī mā vaqa'a bi't-taleb ketb olundu fî'l-yevm er-rābi` min şevvālū'l-mükerrem li-sene şemān ve tis`in ve elf. (13 Ağustos 1687)

Şuhūdū'l-hāl

8- Şātır 'Alī Ağa bin 'Abdullāh, Fahrū'l-Müderrisīn Şāçlı-zāde Meḥmed Efendi, Fahrū'l-Kuzāt Kenger Muştafā Efendi, Mūsā Ağa 'Alī, Yūsuf İbrāhīm Ağa Ḥasan,

9- Zileli es-Seyyid Hüseyn Ağa bin Ḥasan, 'Osmān Kethüdā bin Şafer ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

63. [14-b-I-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Bolu kazası kıyayelerinden Okçular nām kıyayede sākin iken bundan akdem vefāt iden

2- Aḥmed bin Velī nām kimesneniñ verāseti zevce-i metrūkesi Ümmügülşüm ḥātūn ibnet-i el-Hāc Muştafā ile

3- şulbiyye şağire kızları Fāṭma ve 'Āyişe ve Ḥādetma ile li-ebeveyn er qarındaşı 'Alī Beğ'e münḥaşıra olduğı şer`ān zāhir

4- ve müteḥakkıķ olduqdan soñra müteveffā-yı mezbūruñ terekesidir ki zıkr olunur vaḳa`a`ü`-t-tahrır fi`l-yevm eş-şāmin min şevvāl li-sene şemān ve tis`in ve elf. (17 Ağustos 1687)

		kıymet
-Menzil-i bāb anbār ma`a tevābi` der ḳarye-i mezbūr	1-1	6000
-Bāğçe ḥişşesi		2000
-Ḳara şıgır öküzü	1 çift	1200
-Cāmūs ineği ma`a malaḳ ve ḳana	1-1-1	2000
-Ḳara şıgır ineği	1	500
-Merkeb	1	400
-Şüd tābāsı	1	150
-Tencere	1	200
-Baḳraç	1	100
-Şağır tebsi	1	80
-Şağır lengerī	2	80
-Köhne yaşdıķ	2	60
-Köhne yorğan	1	300
-Alaca kilīm	1	100
-Mā`i çūķa serḥattī	1	700
-Kebçe	1	30
-Def`a lengerī	1	80
-Def`a el tābāsı	1	60

-Def`a tencere	1	100
-Köhne çākşūr	1	100
-Köhne şarık	1	100
-Zencir	1	100
-Nacak	1	100
-Orak	1	100
-Destere ma`a keser	1-1	80
-Şa`ır der anbār	13 keyl	3900
-Buğday der anbār	10 keyl	500
-Şaman	5,5 çiten	200,5
-Hırdavāt		150
Cem`an		25750
Minhāü`l-ihrācāt		
Techīz ve`t-tekfīn berā-yı müteveffā		1200
Resm-i kısmet		600
Qalemiye, eminiye, hedāmiye		200
Zevce-i mezbūre yüz gürüş mehr iddi`ā idub işbata müteşaddī olmağla		
nef`ān-li`l-yetīm beşyüz akçe	cem`an	500 şahh
Şahhü`l-bākī li`t-taksīm beyne`l-verese el-mezbūre		
Cem`an		18750 şahh
Onsekizbiñyedi yüzelli akçedir		
Hışsetü`z-zevceti`l-mezbūre		2343
Hışsetü`l-binti`l-mezbūre Fātma		4166
Hışsetü`l-mezbūre `Āyişe		4166
Hışsetü`l-mezbūre Hādime		4166

Hişşetü'l-aḥi'l-mezbūr 'Alī Beğ

3907

64. [14-b-II-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Bolu kaçāsına tābī` Ḥamzabeğ nām қaryede sākin iken bundan aқdem vefāt iden Ḥasan Sipāhī nām kimesneniñ verāṣeti zevce-i metrūkesi Rızvān ibnet-i Meḥmed ile

2- şulbī kebīr oğlu Muştafā ve şulbī sağır oğulları Meḥmed ve 'Abdullāh ve şulbiyye sağıre kıızı Şehrī'ye münḥaşıra olduğı şer`ān zāhir ve müteḥakkıq olduğdan

3- soñra müteveffā-yı mezbūruñ terekesidir ki zıkr olunur vaқа`a'ü't-tahrīr fi'l-yevm es-sādis min şehr şevvālū'l-mükerrem li-sene şemān ve tis`in ve elf. (15 Ağustos 1687)

		kıymet
-Menzil-i bāb anbār ma`a tevābi` der қarye-i mezbūr	2-1	6000
-Қара шıғır öküzü	1 çift	800
-Bārgīr ma`a eğer ma`a pusaṭ ma`a қара қılıç		2400
-El tābāsı	1	80
-Tencere	1	200
-Baқraç	1	100
-Köhne leğen	1	100
-Beyāz velence	1	200
-Mā'ī kilīm	1	200
-Köhne yaşdıқ	1	120
-Köhne çūқа serḥattī	1	500
-Ṭabancalı tüfenk	1	150
-Kırıklı der anbār	30 keyl	1200
-Hınṭa der anbār	3,5 keyl	1700
-Şa`ir der anbār	3 keyl	1000

-Şaman	3 çiten	1200
-Ğulām-ı benām-ı Dilaver	1	16000
-Hırdavāt-ḥane		300
Cem`an		32250
Minhāü`l-ihrācāt		
Resm-i kısmet		800
Ḳalemiye, eminiye, ḥedāmiye		250
Mehr-i mü`ecceletü`z-zevceti`l-mezbûre		6000
Cem`an		10050
Şaḥḥü`l-bākī li`t-taḳsīm beyne`l-mezbûrûn		
Cem`an		22200 şaḥḥ
Ḥişsetü`z-zevceti`l-mezbûre Rızvân		2775
Ḥişsetü`l-ibni`l-mezbûr Muştafâ		5550
Ḥişsetü`l-ibni`l-mezbûr Meḥmed		5550
Ḥişsetü`l-ibni`l-mezbûr `Abdullāh		5550
Ḥişsetü`l-ibneti`l-mezbûre Şehrî		2775

65. [15-a-I-Mahlûl olan evkaf arâzisinin yetkisiz tasarruf iddiası]

1-Merḥûm Şahin Lālâ-zāde el-Ḥāc Ḥamza Beğ bin Meḥmed Çavuş ve el-Ḥāc `Abdullāh Beğ bin `Alāddîn

2- meclis-i Şer`de Ḳaramanlı maḥallesinden Meḥmed Çelebi bin Maḥmûd nām kimesne maḥzarında üzerine da`vā iderler ki

3- bundan aḳdem vefāt iden mezbûruñ damadı Metin (*metinde boş*) nām kimesneniñ tasarrufunda ceddimiz merḥûm mezbûruñ evḳāfi

4- arâzîsinden Tekye Yazısı nām mevzi`de vāḳi`ma`lümü`l-ḥudûd taḥminen altı dönüm miḳdârı arâzî-i maḥlûlesin bundan aḳdem

5- mezbûruñ bacanağı olan Qara Meḥmed nām kimesne tefvîz idub taṣarrufuna temessük virmiş idik ba`de mezbûr Qara Meḥmed fevt olub

6- tarla-yı mezkûr (*metinde boş*) nām şağır oğullarına intikāl idub ḥālā mezbûr (*metinde boş*) fevt olmağla mezbûruñ ḥişsesi olan üç dönümü maḥlûl

7- olmağla āḥara tefvîz-i murād eylediğimizde mezbûr Meḥmed Çelebi tarla-yı mezkûru fuzûlen taṣarruf ider su`āl olunub kaşr-ı yedine tenbîh olunmak

8- maṭlûbumuzdur didiklerinde ğıbbe`s-su`āl mezbûr cevābında tarla-yı mezkûru müteveffā-yı mezbûr Qara Meḥmed benim için vekālete alıvirdi tapu-yı mişlî olan

9- `adî beynimizde ma`lûm aqçeyi ben virdim benim için alıvirdi târîḥ-i mezbûrdan bu ana gelince ben taṣarruf iderim deyu def` eyledikde ğıbbe`l-

10- istinâk ve`l-inkâr mezbûr Meḥmed Çelebi`den def`-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduğda `udûl müslimînden `Alî bin `Ömer ve Muştafâ bin Maḥmûd

11- nām kimesneler li-ecli`ş-şehâde meclis-i şer`e ḥâzîrân olub eşerü`l-istişhâd fî`l-ḥaḳîkâ müteveffā-yı mezbûr Qara Meḥmed tarla-yı mezbûru vekālete

12- mezbûr Meḥmed Çelebi için vekālete alıvirdi ve tapu-yı mişlî olan aqçeyi mezbûr Meḥmed Çelebi virdi biz bu ḥuşûşa bu vech üzere şâhidleriz

13- şehâdet daḥî ideriz deyu her biri edâ`-i şehâdet-i şer`iye eylediklerinde ba`de`t-ta`dîl şehâdetleri maḳbûle olduğdan mücebiyle mezbûrân bî-vech-i

14- mu`ârazadan men` birle kayd şod fî`l-yevm el-ḥâmis ve`l-`işrîne min ramazânü`l-mübârek li-sene şemân ve tis`în ve elf. (4 Ağustos 1687)

Şuhûdü`l-ḥâl

15- el-Ḥâc Aḥmed bin Meḥmed, Ḥüseyn bin Şa`bân, Meḥmed bin Mûsâ, Sühte Muştafâ, Ḥüseyn Muḥzır ve ğayrihim.

66. [15-a-II-Bolu nâzırının bazı bâd-ı hevâ bedelini satarak karşılığında mütesellimden başka bâd-ı hevâ iltizam etmesi]

1- İş bu biñdoksansekiz senesinde livâ`-i Bolu nâzırı olan `Ömer Ağa bin Ḥüseyn meclis-i şer`de iş bu şâhibü`l-kitâb Şustalcı-zâde el-Ḥâc `Alî Ağa

- 2- bin Muştafâ mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idub nefis-i Bolu kazâsında vâkı` nezârete müte`allik olan resm-i bennâk ve'n-niyâb
 - 3- huzzâr ve zekât kapusu ve nezâret-i kâdî ve kûl ve câriye müjde-gânesi ve sâ'ir bād-ı hevâsını sene-i mezbûre mahsûb olmak
 - 4- üzere mezbûr el-Hâc 'Alî Ağa'ya üçyüz esedî gürüşa fûrûht idub meblağ-ı merkûm üçyüz gürüşu iş bu hâzır-ı
 - 5- bi'l-meclis olub livâ'-i mezbûre mütesellimi Muştafâ Ağa'dan livâ'-i mezbûrûn çaķal-ı tarîķ ve yavâ ve kaçgun müjde-gânesini
 - 6- üçyüzelli esedî gürüşa der`uhde ve iltizâm idub meblağ-ı merkûm üçyüzelli esedî gürüş mütesellim-i
 - 7- mûmâ-ileyhe vech-i muharrer üzere teslim olmağın mezbûr el-Hâc 'Alî Ağa'da olan nezâret-i merkûme akçesi olan
 - 8- meblağ-ı merkûm üçyüz esedî gürüşu mütesellim-i mezbûr Muştafâ Ağa'ya virmeğe havâle itmişdim
 - 9- ol daħi benim emrim ile meblağ-ı merkûm üçyüz esedî gürüşu ve kendi mālımdan mütesellim-i mezbûr Muştafâ Ağa'ya virdim
 - 10- virdiğim elli gürüş ki cem'an üçyüzelli esedî gürüşu mütesellim-i mezbûr Muştafâ Ağa'ya mezbûr el-Hâc 'Alî Ağa
 - 11- bi't-tamâm def` ve teslim idub zimmetinde bir akçe hakkım kalmamışdır didikde ğıbbe't-taşdiki's-şer`i
 - 12- mütesellim-i mezbûr Muştafâ Ağa daħi meclis-i şer`de meblağ-ı mezbûr üçyüzelli esedî gürüşu mezbûr 'Alî yedinden
 - 13- vech-i muharrer üzere bi't-tamâm ahz ve kabz eyledim deyu bi't-tav` ikrâr ve i'tirâf itmeğın mā vaķa`a bi't-taleb
 - 14- ketb olundu fi'l-yevm eş-şânî 'aşer min şevvâli'l-mükerrem li-sene şemân ve tis`in ve elf. (21 Ağustos 1687)
- Şuhûdü'l-hâl

- 15- Fahrü'l-Kuzât Ahmed Efendi Hatıbzâde, Hatib Mehmed Efendi 'Abdülkâdir, Mehmed bin 'Abdülbâkî, Mehmed bin Ken'an, Muhtesib el-Hâc Mehmed bin Hasan,
- 16- Mehmed Çelebi bin el-Hâc Ahmed, 'Alî Ağa bin Muştafâ, Şafer Bölükbaşı bin İbrâhîm, Deli Mehmed bin 'Abdullâh el-Muḥzır ve gayrihim.

67. [15-b-I-Bolu nâzırının bulunduğunu iddia ettiği küp altını mâl-ı mîrî için talep etmesi ve konunun inkârı]

- 1- Hâlâ livâ'-i Bolu nâzırını olan fahrü'l-akrân 'Ömer Ağa bin Hüseyin
- 2- meclis-i şer'î hatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde medîne-i Bolu kazâsına tâbî` Yağa nâm
- 3- karyeden iş bu râfi`ü'l-vesîka 'İvâz bin Muştafâ nâm kimesne mahzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i
- 4- kelâm idub târîḥ-i kitâbdan yüzelli gün muḥaddem karye-i mezbûre ḥudûdu dâḥlinde mezbûr 'İvâz taşlık içinde
- 5- bir küb ile altun bulmuşdur mezbûruñ bulduğı mâl mevḳûfdur cânib-i mîrîye 'â'iddir su'âl olunub
- 6- takrîr-i taḥrîr ve bulduğı mâlî mîrî için alıvirmek maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl ve'l-inkâr mûmâ-ileyh 'Ömer Ağa'dan
- 7- takrîr-i meşrûḥuna mübeyyin beyyine taleb olunduğda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz ile istiḥlâf olunsun didikde karye-i mezbûre
- 8- ḥudûdu dâḥlinde ve aḥar mevzi'de küb ile altun veya gümüş veya bākır bulmadığına yemîn teklîf olunduğda ol dâḥi
- 9- 'alâ vefkı'l-mes'ûl ḥalf-i billâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ eyledikten sonra karye-i mezbûre ve civârında vâkı' ḳurâ' ahâlîsinden zeyl-i
- 10- vesîkada muḥarrerü'l-esâmî cemâ'at-i müslimînden sırren ve 'alenen ḥuşûş-ı mezbûrdan istifsâr olunduğda mezbûr 'İvâz
- 11- ḥaḳḳında bu maḳûle söz istimâ` eylemedik mezbûr ifk-i iftirâdır deyu cemm-i ğafir ihbâr itmeleriyle mûmâ-ileyh 'Ömer Ağa

12- bî-vech-i mu'ârazadan men` birle mâ-hüve'l vâkı` bi't-ṭaleb ketb olundu fî'l-yevm eş-şâliṣ 'aşer min şevvâlü'l-mükerrem

13- li-sene şemân ve tis`în ve elf min hicret min lehü'l-ğurre ve's-şeref. (22 Ağustos 1687)

Şuhûdü'l-hâl

14- Mehmed ibn-i Hasan, 'Abdî ibn-i Minnet, Seydî bin Ma'den, Halîl ibn-i Mehmed, Süleymân bin Mehmed, Mehmed bin 'Abdullâh,

15- Sühte Muḥzır, Minnet Muḥzır ve ğayrihim.

68. [15-b-II-Nafaka takdiri (Gâib olan eş üzerine)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Aşl-ı hâtûn maḥallesinde sâkin Ümmetullâh bint-i Aḥmed Ağa nâm hâtûn meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-

2- lâzımı't-tevkîrde taḫrîr-i kelâm ve ta'bîr 'anî'l-merâm idub zevcim olan Seyyid Hasan nâm kimesne beş senedir mütevâliyyete

3- beni ve firâşından ḥâşıl olma ḥucr ve terbiyemde olan şağîr oğulları Aḥmed ve Hüseyin ve şağîre kıızı

4- Fâtma'yı bilâ nafaḳa ve kisve bırakub diyâr-ı ahare gitmeğle nafaḳa ve kisveye eşedd ihtiyâcımız olmağla

5- kıbel-i şer`den zevcim ğâ'ib-i mezbûr üzerine nafaḳa ve kisve bahâ farz ve taḫdîr olunmaḳ maṭlûbumdur didikde cānibü's-şer`den

6- mezbûre Ümmetullâh için ve şağîrûn-ı mezbûrünüñ her birisiçun yevmî sekiz akçeden cem'an otuziki

7- akçe farz ve taḫdîr olunduğdan şoñra mezbûre Ümmetullâh'ın hâlâ menziline zevci ğâ'ib-i mezbûrdan cins-i nafaḳadan

8- veya nukûddan bir şeyin olmadığına mezbûre Ümmetullâh'a yemîn teklîf olunduğda ol daḫî 'alâ vefkı'l-mes'ûl ḫalf-i billâhi'l-

9- 'aliyyi'l-a'lâ itmeğın meblağ-ı mefrûz-ı mezbûru şağîrun-ı mezbûrünüñ ve kendiniñ ḫavâyc-i zarûriyesine

10- harc ve şarfa ve vaqt-ı zarûretde istidâniye ve lede'z-zafer zevci gâ'ib-i mezbûr üzerine rucû'a izin birle

11- mâ-hüve'l vâkı' bi't-taleb ketb olundu fî'l-yevm el-'aşir min şevvâlü'l-mükerrem li-sene şemân ve tis'in ve elf. (19 Ağustos 1687)

Şuhûdü'l-hâl

12- Qara Yûsuf Ağa bin Mehmed, Qara Muştafâ bin Hasan, 'Alî Ağa Cizyedâr, Mûsâ bin Receb, Muştafâ bin 'Alî,

13- Muḥzır Muştafâ, Muḥzır Mehmed, Sûhte Muştafâ ve gayrihim.

**69. [16-a-I-Konrapa Çeltükü mukâtaası emini'nin reâyâ ile vergi
anlaşmazlığı dâvâsı]**

1- Bolu kazâsı mülhakâtından Koñrapa kazâsı ahâlîsinden Çeltükçü tâ'ifesinden

2- iş bu eşḥâbü'l-veşika Bataklı dîvânı sükkânından el-Hâc 'Abdüleşî bin el-Hâc Velî ve Ahmed bin el-Hâc Mehmed

3- ve 'Abdî bin Hasan ve Gireñli dîvânından Ruşen bin Muştafâ ve Şa'bân bin Ebûbekir ve Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Hüseyin

4- ve Aşar dîvânından Süleymân bin Yûsuf ve Receb bin Hamit ve Şa'bân bin 'Abdullâh ve Mehmed bin Receb ve Receb bin İbrâhîm

5- ve Bakraz dîvânından Resûl bin Hüseyin ve Hüseyin bin 'Alî ve Muştafâ bin Muşlî ve sâ'irleri meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde

6- iş bu biñdoksanssekiz senesinde kazâ-i mezbûrede vâkı' Koñrapa Çeltük'ü mukâta'ası emîni olan 'Ömer Ağa bin Hüseyin maḥzarında

7- her birleri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub mezbûr 'Ömer Ağa bundan aḳdem ḥilâfü'ş- şer' ve'l-kânûn ve muḡâyir-i defter-i ḥâkânî

8- ve emr-i sultânî her dîvân başına ḥoş geldik aḳçesi nāmıyla onar gürüş ve ba'de nâzır zaḥîresi bahâsı nāmıyla yirmibeşer

9- gürüşumuzu almışiken ḥâlâ büyük zaḥîre bahâsı nāmıyla her dîvânı kırkar gürüşa ḥayr kesub ve bundan mâ'adâ

10- defter-i hākānīde bedel-i tohum yüz kırk akçe kayd ve tahrir olunmuşken her bir bedele beşer guruş taleb ider su'āl

11- olunub takrir-i tahrir ve hilāfı'ş-şer' ve'l-defter-i zahire ve zahire bahā ve yüz kırk akçeden ziyāde bedel-i tohumu

12- talebinden men' ve def' olunmak maṭlūbumuzdur didiklerinde ğibbe's-su'āl mezbūr 'Ömer Ağa cevābında eslāfım olan

13- muḳāṭa'a-i mezbūreye emīn olanlar ber vech-i muḥarrer zahire ve zahire bahā alageldiklerine binā'en ben daḥi taleb iderim

14- didikde ahālī-i mezbūrūn bu maḳūle zulumıye akçemiz alınmamak bābında fermān-ı şerif vardır deyu yedlerinde

15- olan fermān-ı şerifi ibrāz ve mezbūr 'Ömer Ağa muvācehesinde feth ve kırā'at olunduḳda maẓmūn-ı münifinde

16- defterde maştūr olan bedel-i tohum yüz kırk akçeden ziyāde ve sā'ir rüsümātların ber-mūceb defter-i

17- edā' eylediklerinden sonra hilāf-ı defter-i zahire bahā ve zahire ve sā'ir bahāne ile akçelerin almaya ve aldırmayalar

18- deyu buyurulmaḳın ber-mūceb fermān-ı 'ālīyyi hilāf-ı defter-i zahire ve zahire bahā ve sā'ir bahāne ile akçe almamak

19- üzere mezbūr 'Ömer Ağa'ya tenbīh birle kayd şod fi'l-yevm es-sādis 'aşer min şevvālū'l-mūkerrem li-sene şemān ve tis'in ve elf. (25 Ağustos 1687)

Şuhūdū'l-hāl

20- Kāra Mehmed Ağa bin Muḥammed, Aḥmed Efendi bin Muştafā, Velī bin 'Oşmān, Çizmecī Ūsta Ḍurmuş, Mehmed bin 'Oşmān,

21- Ḥasan Ḥalīfe bin 'Alī, Mehmed bin Receb, Sūhte Muştafā, Muḥzır Muştafā ve ğayrihim.

70. [16-a-II-Nafaka takdiri (Gâib olan eş üzerine)]

- 1- Medîne-i Bolu mahallâtından Aşl-ı hâtûn mahallesinde sâkin Ümmetullâh bint-i Ahmed Ağa nâm hâtûn meclis-i şer`de takrîr-i kelâm iderki
 - 2- zevcim olan Seyyid Hasan nâm kimesne beş senedir mütevâliyetle beni firâşından hâşıl olma hıcr ve terbiyemde olan şağîr oğulları
 - 3- Ahmed ve Hüseyin ve şağîre kıızı Fâtma'yı bilâ nafağa ve kisve bırakub diyâr-ı ahara gitmeğle nafağa ve kisveye eşedd ihtiyâcları
 - 4- olmağla kıbel-i şer`den zevcim gâ'ib-i mezbûr üzerine nafağa ve kisve bahâ farz ve taqdîr olunmak maflûbundur didikde cânibü'ş-şer`den
 - 5- mezbûre Ümmetullâh için ve şağîrûn-ı mezbûrûnuñ her birisiçun yevmî sekiz akçeden otuziki akçe farz ve taqdîr
 - 6- olundukdan sonra hâlâ menzilinde zevci gâ'ib-i mezbûrdan cins-i nafağadan veya nukûddan bir şeyin
 - 7- olmadığına mezbûre Ümmetullâh'a yemîn teklîf olundukda ol dañi 'alâ vefkî'l-mes'ûl half-i
 - 8- billâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ itmeğın meblağ-ı mefrûz-ı mezbûru şağîrun-ı mezbûrûnuñ ve kendiniñ
 - 9- havâyic-i zarûriyesine harc ve şarfa ve vaqt-ı zarûretde istidâniye ve lede'z-zafer
 - 10- zevci gâ'ib-i mezbûr üzerine rucû'a izin birle mâ-vağa'a'ü'l-kayd şod
 - 11- fi'l-yevm el-'aşir min şevvâlü'l-mükerrem li-sene şemân ve tis'in ve elf. (19 Ağustos 1687)
- Şuhûdü'l-hâl
- 12- Kâra Yûsuf Bölükbaşı, Kâra Muştafâ Receb, 'Alî Ağa Cizyedâr, Mûsâ bin Mehmed,
 - 13- Sûhte Muştafâ , Muḥzır Muştafâ, Sûhte ve gayrihim.

**71. [16-b-I-Bolu mukâtaat-ı malını toplayan kethüdânın bedeli
mütesellime teslimi tescil]**

- 1- Borlu kazâsı sâkinlerinden Sustalıcızâde el-Hâc 'Alî Ağa bin Muştafâ nâm
- 2- kimesne meclis-i şer'-i kavîmü'l-lazimi't-tekrîmde livâ'-i Bolu mütesellimi iş bu şâhibü'l-kitâb
- 3- Muştafâ Ağa bin Süleymân mahzarında bi't-tav'î's-şâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idub
- 4- mezbûr Muştafâ Ağa'nın kethüdâlığı hizmetinde olub livâ'-i mezbûr Bolu'nun mukâta'ât-ı kadîmesi mālından
- 5- yedinde olan hüccet-i mer'iyye nâtika olduğu üzere der'uhde ve iltizâm idenlere kefil bi'l-māl olduğum hasebiyle ikibiñyüzaltmış
- 6- esedî gurûşu mütesellim mûmâ-ileyh Muştafâ Ağa'ya edâ' ve teslim idub haklaşdıktan sonra beynimizde nice ahz ve i'tâ'ya müte'allik hesabımız
- 7- dahî olmağın ânı dahî virub hesabımız görüb haklaşdıgımdan sonra her birimiz ahârın zimmetini husûş-ı mezbûr kefâlete ve sâ'ir ahz-ı i'tâ'ya müte'allika olan
- 8- de'avâ ve nizâ'dan ve imân-ı muhâşamâtdan ibrâ'-i 'âmm-ı kâtı'u'n-nizâ' ile ibrâ' ve iskâf eyledik ba'de'l-yevm eğer kefâletden ve eğer sâ'ir ahz ve i'tâ'ya müte'allik
- 9- hesabımızdan mütesellim mezbûr Muştafâ Ağa'ya virdiğim () ve zeheb ve sâ'ir eşyâ için eğer benden ya aşâlete veya vekâlete da'vâ ve nizâ' şâdir olur ise
- 10- lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maqbûle olmasun didikde gıbbe't-taşdîki's-şer'î mâ-vaqa'a bi't-taleb ketb olundu fî'l-yevm el-'âşir min şevvâlü'l-mükerrem li-sene şemân ve tis'in ve elf. (19 Ağustos 1687)

Şuhûdü'l-hâl

11- Fahrü'l-Kuzât Mehmed Efendi, Ebûbekir Ağa tâbi'-i Kapucu-zâde Hasan Çelebi bin İsmâ'il, İmâm-zâde Mehmed Ağa, Kethüdâ Mehmed Ağa bin 'Abdullâh, Mehmed Çelebi bin el-Hâc Muştafâ, Berber Mûsâ, Mehmed bin 'Abdullâh el-Muhzır, Muştafâ bin 'İsâ Bâlî,

12- Ahmed bin Hüseyin ve gayrihim.

72. [16-b-II-Kocasının boşadığı kadının mehr-i müeccelesi ve iddet nafakasını kocasından talep etmesi]

- 1- Medīne-i Bolu maḥallātından Aşl-ı ḥātūn maḥallesi sākinlerinden Şerīfe Ḥadīce ibnet-i Seyyid İbrāhīm nām ḥātūn meclis-i şer'ī ḥaṭirü'l-lāzımı't-tevkīrde
- 2- zevc-i muṭallīki olan iş bu rāfi'ü'l-veşīka el-Ḥāc Meḥmed bin Süleymān nām kimesne maḥzarında üzerine da'vā ve taḫrīr-i kelām idub bundan aḳdem otuz gürüş
- 3- mehr-i mü'eccelem tesmiyesiyle mezbūr el-Ḥāc Meḥmed'e 'aḳd ve nikāh olunmuş idim ḥālā beynimizde farkān vāki' olmağın meblağ-ı mezbūr otuz gürüş mehr-i mü'eccelem ile 'iddetim
- 4- münkāzīye oluncaya değın zimmetine terettüb iden nafaḳa-i ma'lūmum ve me'ūnet-i süknām daḥi mezbūr zimmetinde bāḳıdır su'āl olunub taḫrīr-i taḫrīr ve meblağ-ı mezkūr alıvirmek
- 5- maṭlūbumdur didikde ğıbbe's-su'āl mezbūr el-Ḥāc Meḥmed cevābında mezbūre Ḥadīce'ye bir ḳara şıgır ineği mehr-i mü'eccelesi ve nafaḳa-i süknāsı muḳābelesinde virub ḥuṣūş-ı mezkūre
- 6- müte'allīka 'āmmē-i de'āvīden zimmetimi ibrā' ve isḳāṭ eyledim deyu def' le muḳābele itdicek ğıbbe'l-istintāḳ ve'l-inḳār el-Ḥāc Meḥmed'den def'-i mezbūru mübeyyin beyyine
- 7- ṭaleb olunduḳda 'udūl müslimīnden 'Abdullāh Efendi ibn-i el-Ḥāc Meḥmed ve Muṣṭafā ibn-i el-Ḥāc Receb nām kimesneler li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer'e ḥāzırān
- 8- olub eşerü'l-istişhād fi'l-ḥaḳīḳā mezbūr el-Ḥāc Meḥmed mezbūre Ḥadīce'ye ḥuṣūş-ı mezkūr muḳābelesinde bir ḳara şıgır ineği teslīm idub
- 9- mezbūre daḥi aḥz ve ḳabz idub mehr-i mü'eccele ve nafaḳa-i süknāsına müte'allīka 'āmmē-i de'āvīden mezbūruñ zimmetini ibrā' ve isḳāṭ
- 10- eyledi biz bu ḥuṣūşa bu vech üzere şāhidleriz şehādet daḥi ideriz deyu her biri edā'-i şehādet-i şer'īye eylediklerinde ba'de't-ta'dīl ve't-tezkiye
- 11- şehādetleri maḳbūle olmağın mücebiyle mezbūre Ḥadīce bī-vech-i mu'ārazadan men' birle mā-hüve'l-vāki' bi't-ṭaleb ketb olundu

12- hurre fi'l-yevm eş-şâliş 'aşer min şevvâlû'l-mükerrem li-sene şemân ve tis'in ve elf min hicret min lehû'l-gurre ve'ş-şeref. (22 Ağustos 1687)

Şuhûdü'l-hâl

13- el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Receb, Ahmed Halife el-İmâm, Hamâmî Mehmed Çelebi, Abâza-zâde Mehmed Ağa, Şâ'ir Ahmed Çelebi,

14- Duḥânî-zâde Mehmed Çelebi, Sühte Muḥzır, Muḥzır Mehmed, Muḥzır Muştafâ ve gayrihim.

73. [16-b-III-Satım akdi (Mîrâs mülkûn yetimlerin hayrı için bedelinin fâize verilmek üzere satılması)]

1- Fî'l-aşl medîne-i Tosya'dan olub hâlâ medîne-i Bolu maḥallâtından Karaçayır maḥallesinde sâkin el-Hâc Şa'bân bin 'Abdullâh nâm kimesne

2- tarafından aşâlete ve müteveffât kıızı Fâtma'nın eytâmı vaşisi ve bâbâları Muştafâ Beğ bin (*metinde boş*) tarafından Mehmed Çelebi bin Maḥmûd ve Mehmed bin

3- Muştafâ nâm kimesneler şehâdetleri ile vekâleti şâbite olmağla meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu râfi'ü'l-veşîka

4- Muştafâ Çelebi bin el-Hâc Bayrâm nâm kimesne maḥzarında aşâlete ve vekâlete ikrâr ve takrîr-i kelâm idub 'aḳd-i atî şudûruna silk-i

5- şahîhimizde münselik maḥalle-i mezbûrede vâkı' bir taraftan Berber Ahmed mülkü ve tarafeyni tarîk-i hâş ve bir tarafı mezbûr

6- Muştafâ Çelebi mülkü ile maḥdûd olub daḥlinde bir bâb beyt ve muḥavvaṭ-ı mesîre müştemil mülk menziliñ

7- kırksekiz sehimde onsekiz sehim hisşemi ve dokuz sehim mezbûr Muştafâ Beğ'in olub ve yirmibir sehim

8- eytâmıñ olub menzil-i mezkûr mürûr-ı eyyâmıyla ḥarâba müşrif ve eytâma ğarer olmağın menzil-i mezkûr

9- bey' olunub şemeni istirbâḥ olunmak eytâma evlâ ve enfa' olunmağla menzil-i mezkûr ba'de'l-müzâyede ḥaḳḳ-ı

10- karar ile yirmidört gurūşa mezbūr Muṣṭafā Çelebi üzerinde karar idub ziyāde ile ṭālib-i

11- āharı olmamağla menzil-i mezkūr yirmidört gurūşa mezbūr Muṣṭafā Çelebi'ye bey` ve teslim

12- ol daḥi iştirā' ve tesellüm ve kabz ve kabül idub şemeni olan meblağ-ı mezbūru bi't-tamām

13- mezbūr yedinden ahz ve kabz eyledim fimā-ba'd sālifü'z-zıkr menzil mezbūruñ mülk-i müşterāsıdır

14- keyfe-mā-yeşā ve yehtār mutaşarrıf olsun didikde ğibbe't-taşdīki'ş-şer`i mā-hüve'l-vāki` kayd şod

15- fi'l-yevm el-hāmis 'aşer min şevvālū'l-mükerrem li-sene şemān ve tis`in ve elf. (24 Ağustos 1687)

Şuhūdū'l-hāl

16- el-Hāc Ḥasan bin Mūsā, Yūsuf 'Alī, Aḥmed 'Ömer, Muṣṭafā Şa'bān, Meḥmed bin Receb ve gayrihim.

74. [17-a-I-Sulh akdi (Yetimlerin malı olan değirmenin kirâya verilmesi ve bedelinin tahsili ile sulh)]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Yeni Cāmi` maḥallesinde sākin iken

2- bundan aḳdem vefāt iden Müftī-zāde dimekle şehīr Meḥmed Çelebi

3- ibn-i İbrāhīm Efendi'niñ eytāmınıñ tesviye-i umūruna kıbel-i şer`den manşūbe-i vaşıyyesi

4- olan vālideleri Meryem hātūn ibnet-i Meḥmed Efendi tarafından huşūş-ı cā'iz-zikri ikrāra vekīl olub zāt-ı mezbūreyi

5- ma'rifet-i şer'ıye ile ārifān olan Muṣṭafā bin Meḥmed ve Meḥmed bin Mūsā şehādetleriyle şer`ān vekāleti şābite olan mezbūreniñ zevci Meḥmed

6- Beşe bin el-Hâc Muḥammed nām kimesne meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevķîrde iş bu râfî'ü'l-veşîka Yūsuf bin 'Abdullāh nām kimesne maḥzarında bi'l-vekāle iķrār ve takrîr-i kelām

7- idub müvekkilem olan vaşîyye-i mezbûre Meryem ḥâtûn eytām-ı mezkûruñ Şoku Suyu üzerinde da'ir bir bâb iki göz değirmānların

8- beher şehr üçer keyl birer şinik buğdaya icār ve mezbûr daḥi değirmān-ı mezkûru üç sene zabṭ idub icāre-i mezkûrdan ba'de'l-ḥesāb merķûm

9- Yūsuf zimmetinde yirmidört keyl buğday bâķîdir deyu taleb ve da'vā eylediğimde merķûm Yūsuf daḥi ḥesāb-ı merķûm üzere beher şehr

10- ve vaşîyye-i mezbûre icāre-i mezkûreyi def' ve teslim eyledim deyu işbāta müteşaddî olmağın beynimizde münāza'āt-ı kesire ceryānından şoñra vesāṭat-ı

11- müslimîn ile nef'ān-li'l-yetîm yedi keyl buğday üzerine beynimizde inşā-i 'aķd-i şulḥ eylediklerinde ben daḥi şulḥ-i mezbûru

12- kabûl ve bedel-i şulḥ olan yedi keyl buğdayı merķûm Yūsuf yedinden tamāmen aḥz ve kabz idub ve sālifu'z-zıkr

13- yirmidört keyl buğdaya müte'allika 'ämme-i de'āvî ve muṭālebātdan ve imān-ı muḥāsamātdan mezbûruñ zimmetini ibrā'-i 'ām

14- ve kâṭı'u'n-nizā' ile ibrā' ve isķāṭ eyledim didikde ğıbbe't-taşdīķi'ş-şer'î mā-hüve'l-vāķi' bi't-taleb

15- ketb olundu fi'l-yevm eş-şāliş ve'l-'işrîne min şevvālû'l-mükerrem li-sene şemān ve tis'in ve elf min hicret min lehü'l-ğurre ve'ş-şeref. (1 Eylül 1687)

Şuhûdü'l-ḥāl

16- Muşṭafā bin Ḥalîl, Bayrām bin Muḥarrem, Meḥmed bin 'Oşmān, 'Oşmān bin 'Alî, Meḥmed bin 'Abdullāh,

17- Süḥte Muşṭafā, Muḥzır Muşṭafā, Muḥzır Meḥmed, Muḥzır Muşṭafā ve ğayrihim.

75. [17-a-II-Eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılmaları (Muhâla`a)]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Çukur maḥallesinde sâkine Hümâ bint-i Muştafâ nâm ḥâtûn tarafından câ'î'z-zikri ikrâra vekîl olub
 - 2- zât-ı mezbûreyi ma`rifet-i şer`iye ile `ârifân olan Aḥmed bin Velî ve Muştafâ Çelebi ve Velî Beğ şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan
 - 3- mezbûreniñ karındaşı olan el-Hâc Meḥmed bin Muştafâ nâm kimesne meclis-i şer`-i ḥaṭîrde müvekkile-i mezbûreniñ zevc-i muḥâla`ı
 - 4- iş bu râfi`ü'l-vesîka el-Hâc `Alî bin Meḥmed nâm kimesne maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub zevcim mezbûr el-Hâc `Alî zimmetinde müteḳarrir
 - 5- ve ma`kûdun `aleyh olan iki def`a `aḳd-i mehr-i mü`eccelem olan onbirbiñ aḳçe ve `iddetim münkaẓîye oluncaya deĝin zimmetine
 - 6- terettüb iden nafaḳa-i ma`lûme ve me`ûnet-i süknâmdan fâriḡa olmak üzere zevcim mezbûr el-Hâc `Alî ile muḥâla`a eylediğimizde
 - 7- ol daḥi ḥul`-ı mezbûru ḳabûl idub ḥuḳûḳ-ı zevciyete müte`allika `âmme-i de`âvî ve muṭâlebâtdan ve imân-ı muḥâsamâtdan
 - 8- her birimiz âḥarîñ zimmetini ibrâ'-i `âm ve ḳatı`u'n-nizâ` ile ibrâ' ve iskâṭ eyledik fîmâ-ba'd ḥuṣûṣ-ı mezbûre müte`allik
 - 9- da`vâ ve nizâ` şudûr ve zuhûr daḥi ider ise lede'l-ḥükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maḳbûle olmasun didikde
 - 10- ĝıbbe't-taṣdîḳi's-şer`î mâ-hüve'l-vâḳi` ketb olundu fî'l-yevm el-`işrîne min şevvâlü'l-mükerrem
 - 11- li-sene şemân ve tis`în ve elf mine'l-hicret min lehü'l-ĝurre ve's-şeref. (29 Ağustos 1687)
- Şuhûdü'l-ḥâl
- 12- el-Hâc Receb bin Muştafâ, `Alî bin Beşir, Muştafâ bin İbrâhîm, Muştafâ bin Hüseyin, Aḥmed bin Velî,
 - 13- Hüseyin el-Hâc bin `Oşmân, Meḥmed bin Mûsâ, Muḥzır Muştafâ, Meḥmed bin `Abdullâh ve ĝayrihim.

76. [17-a-III-Satım akdi (Mülk arsa satışı)]

- 1- Medīne-i Bolu maḥallātından Kāraçayır maḥallesi sükkānından es-Seyyid 'Abdūlmūmī Bekīr bin 'Īsā Çelebi nām kimesne meclis-i şer'î
- 2- ḥaṭīrū'l-lāzımı't-tevkīrde iş bu rāfi'ü'l-veşīka 'Alī bin Meḥmed nām kimesne maḥzarında ikrār-ı tām ve takrīr-i kelām idub
- 3- 'aḳd-i atī şudūruna deġin silk-i mülk-i şarīhimde münselik maḥalle-i mezbūrede vāki' bir taraftan Hālīme ḥātūn
- 4- mülkü ve bir taraftan Muştafā Çelebi mülkü ve bir taraftan mu'allim-ḥāne ve bir taraftan tarīk-i ḥāş ile maḥdūd
- 5- ve mümtāz tūlen ondört ḥaṭve ve 'arzen onüç ḥaṭve mülk-i ḥavlī 'arşamı tarafeynden icāb
- 6- ve qabūlü ḥāvī bey'-i bāt-ı şaḥīḥ-i şer'î ile kırk gürüşa mezbūr 'Alī Ağa'ya bey' ve teslīm ol daḥi iştirā' ve tesellüm
- 7- ve qabūl ve qabz idub şemeni olan meblaġ-ı mezbūr kırkbeş gürüşu mezbūr 'Alī Ağa yedinden bi't-tamām
- 8- ve'l-kemāl aḥz ve qabz eyledim fīmā-ba'd ḥudūd-ı mezkūr ile maḥdūd mülk-i ḥavlī 'arşası mezbūr 'Alī Ağa mülk-i
- 9- müşterāsıdır keyfe-mā yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olsun didikde ġıbbe't-taşdīki's-şer'î mā-hüve'l-vāki' bi't-taleb ketb olundu
- 10- fi'l-yevm el-ḥāmis ve'l-'iştirine min şevvālū'l-mükerrem li-sene şemān ve tis'in ve elf. (3 Eylöl 1687)
- Şuhūdū'l-ḥāl
- 11- Aḥmed Efendi bin Meḥmed Efendi, el-Hāc Receb bin Muştafā, Maḥmūd Efendi el-İmām, Şarrac Ḥasan Çelebi, Şerrāc Muştafā Çelebi, Kāra Aḥmed 'Abdī,
- 12- Meḥmed Mūsā, Meḥmed 'Abdullāh, Sūhte Muştafā ve ġayrihim.

77. [17-b-I-İftirâ ve iddia'dan anlaşılarak vazgeçme]

- 1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Banaz nâm karye sâkinelerinden
 - 2- Havvâ bint-i 'Osmân nâm bîkr-i bâliğa meclis-i şer'î haţîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu râfi'ü'l-veşîka
 - 3- Muştafâ bin Sefer nâm şâbb-ı emred maḥzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idub bundan aḳdem mezbûr Muştafâ Karadere nâm
 - 4- mevzi'de baña zûru bekâretimi izâle eyledi deyu i'lâ-yı kitâb muvaḳḳî-i ḥâkim-i ḥâsim ḥuzûrunda mezbûrdan taleb ve da'vâ
 - 5- itmiş idim lâkin mezbûrda ücrete müte'allîka ḥaḳḳım olub virmede te'allül itmeğin ḥuşûş-ı mezbûru
 - 6- mezbûr Muştafâ'ya ifk-i iftirâ eyledim da'vâ-yı mezkûrumdan kâzîbeyim ḥuşûş-ı mezbûre müte'allîka mezbûr
 - 7- Muştafâ ile da'vâ ve nizâ'ım yokdur fîmâ-ba'd şudûr ve zuḥûr daḥi iderse lede'l-ḥükkâmü'l-kirâm
 - 8- mesmû'a ve maḳbûle olmasun didikde ğıbbe't-taşdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâḳî kayd şod fî'l-yevm eş-şânî
 - 9- min zi'l-ka'de li-sene şemân ve tis'in ve elf. (9 Eylül 1687)
- Şuhûdü'l-hâl
- 10- el-Ḥâc Ḥamza Beğ bin Meḥmed Çavuş, Meḥmed Ağa bin el-Ḥâc Muşlî, Bâzâr oğlu Meḥmed, 'Abdullâh Mûsâ, Ya'kûb bin Aḥmed,
 - 11- Muḥzır Muştafâ, Muḥzır Meḥmed ve gayrihim.

78. [17-b-II-Darb ve hırsızlık dâvâsı]

- 1- Livâ'-i Bolu cizyedârı olan iş bu râfi'ü'l-kitâb 'Alî Ağa bin Aḥmed müḥğâ'ü'l-fütâde? kıbtîyân tâ'ifesinden Süleymân
- 2- bin Rûmoğlu nâm kıbtî muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub târîḥ-i kitâbdan yetmiş gün muḳaddem

- 3- Koñrapa kazasında Vāzı Hānı kurbunda mezbūr Süleymān kıbtiniñ heymesi olub cizyesini almak için
- 4- önünde konub misāfir olduğumda ba`del-`aşr atlarına otlık götürüyim deyub gitdikde nışfü`l-leyle değin
- 5- gelmeyub ba`de yedi sekiz hırsuz-ı eşkiyası ile müttefik olub gice ile beni başdurub cem`an emvāl ve eşyāmı alub beni ve iki
- 6- neferādımı mecrūh itdirdikden sonra mezbūr Süleymān`ı livā`-i mezbūr mütesellimi Muştafā Ağa`ya ahz ve habs itdirdiğimde bir kırmızı
- 7- çūkaya kablı nāfe kürkümü ve bir mā`i çūka şalvārımı ve bir bakırdan maşnū` sīne-bendimi ve iki fincānımı kutusuyla
- 8- ve bir donumu aldığını ikrār eylemiş huzūr-ı şer`e getirdib mürāfa`a olduğumda eşyā-i mezbūre kendi
- 9- zabtında olduğunu münker olmağla bī-ḥesab-ı şer` heymesini tecessüs olmasına izin virilmişidi
- 10- ben daḥi varub heymesini aradığımda iş bu meclisde mevcūd bir mā`i çūka şalvārımı ve iki fincānımı kutusuyla
- 11- ve bir bakırdan maşnū` sīne-bendimi ve bir donumu mezbūr Süleymān`ın heymesinde buldum zevcesi baña teslim
- 12- eyledi ve zevcim Süleymān baña şakla deyu virdi didi ḥāla su`āl olunub taḫrīr-i taḫrīr olunmasın
- 13- taleb iderim didikde ḡıbbe`s-su`āl mezbūr Süleymān kıbtı cevābında değer olunan eşyā kendi heymesinde
- 14- zabtında olub bundan aḳdem ḥayyiz-ı murāfa`a da huzūr-ı şer`de münker olduğunu ikrār idub
- 15- lākin bu zıkr olunan eşyalar mezbūr `Alī Ağa`nın mülküdür benim heymemde zabtda idi baña hizmetkārları
- 16- virmişdir deyucek vāḳi`ü`l-ḥāl hıfẓen li`l-maḳāl ketb olundu bir talebe vaz` olundu

17- fi'l-yevm el-ḥāmis min zī'l-ka`de li-sene şemān ve tis`in ve elf. (12 Eylül 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

18- Ḥamāmī el-Ḥāc Meḥmed, Aḥmed Efendi el-Ḳādī, Ḥalīl bin İbrāhīm, Meḥmed bin 'Abdullāh,

19- Ḥasan bin İsmā`il, Aḥmed bin Ḥüseyn, Yūsuf Bölükbaşı ve ḡayrihim.

79. [18-a-I-Vasî tâyini]

1- Medīne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesinde sākin iken bundan aḳdem vefāt iden Sefer Dede bin 'Abdullāh nām kimesneniñ şulbī şaḡīr

2- oğlu Muştafa`ya bābāsı müteveffā-yı mezbūrdan bi-ḥasebi'l-irşi`ş-şer`i işābet iden emvālī zabt ve aḥvālī hıfz için

3- bir vaşī lāzım ve mühim olmaḡın şaḡīr-i mezbūruñ vālidesi iş bu rāfi`atū'l-veşīka Döndü ḥātūn ibnet-i Meḥmed her vechile

4- veşāyet 'uhdesinden gelmeḡe ḳādire olduḡunu şikāt-ı şaḡīḥatū'l-kelimāt ihbār itmeḡin ḥākim-i muvaḳḳi`-i şadr-ı kitābü'l-aşl

5- fazliyetü'l-vehḥāb daḡi mezbūreyi şaḡīr-i mezbūruñ tesviye-i umūruna vaşī naşb ve ta`yīn eyledikde

6- ol daḡi ḳabūl ve merāsimini edā'ya te`ahhüd itmeḡin mā-hüve'l-vāḳi` bi't-ṭaleb ketb olundu

7- fi'l-yevm er-rābi` min zi'l-ka`deti`ş-şerīfe li-sene şemān ve tis`in ve elf. (11 Eylül 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

8- el-Ḥāc Receb bin Şıdkı, 'Alī Efendi el-İmām, Muştafa bin Ḥasan, İsmā`il bin İbrāhīm, Muḥzır Meḥmed,

9- el-Ḥāc Ḥüseyn bin Meḥmed, Meḥmed bin Ḥasan, Maḥmūd bin Meḥmed ve ḡayrihim.

80. [18-a-II-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Gölyüzü maḥallesinde sākin iken bundan aḳdem vefāt iden Sefer Dede bin 'Abdullāh nām kimesneniñ

2- verāṣeti zevce-i metrūkesi Döndü bint-i Meḥmed ile şulbī ṣaġīr oġlu Muṣṭafā'ya münḥaşıra olduġu şer`ān zāhir

3- ve müteḥaḳḳıḳ olduġdan şoñra müteveffā-yı mezbūruñ terekesidir ki zıkr olunur vaḳa`a`ü't-tahrīr fi'l-yevm

4- eṣ-şālise min zi'l-ḳa`deti`ş-şerīfe li-sene şemān ve tis`in ve elf. (10 Eylöl 1687)

kıymet

-Menzil-i der maḥalle-i mezbūre bi-cümleti't-tevābi` 2400

ber vech-i taḥmīn

-Köhne yorġan	1	150
-Köhne yeşil çūḳa nimten	1	100
-Köhne ḳuzu kürkü	1	150
-Köhne yaşdıḳ	2	80
-Müsta`mel nefti kebe	1	200
-Alaca kilīm	1	200
-Saġīr kilīm	1	50
-Meşīn şofra	1	50
-El ibriġi	1	100
-Tencere	1	100
-Def`a tencere	1	150
-Köhne bakraç	1	50
-El tābāsı	1	25
-Şaḥan	3	150

-Mā-ḥazari? ma`a tās	3-1	60
-Köhne tābā	1	40
-Kefğir ma`a kebçe	1-1	400
-Kazğan	1	300
-Tanne kutu	40	200
-Meşin	3	100
-Kalfalık meşin	3	50
-Çiftlenmiş gön	fî 10 46 çift	400
-Çiftlenmiş meşin	30 çift	100
-Çiftlenmiş sahtiyân	26 çift	300
-Kırmızı merdâne pāpūc	28 çift	1400
-Kırmızı zenne pāpūc	22 çift	660
-Şaru kütehfā pāpūc	58 çift	1000
-Mermer	1	150
-Tuc kuşak	2	300
-Cemeş kalıb	7 çift	300
-Bileği	1	50
-Bıçğı	7	50
-Ağaç kalıb		100
-Papuc hırdavātı		50
-Tezgah	2	600
-Zimem-i müteferriḳada olan meblağ		2686
-Nukūd eşyā pahāsından		1200
-Maşa ma`a saç ayak	1-2	50
Cem`an		13501

Minh  'l-ih  c  t

-Tech��z ve tek��fin ve ��arye-i ��alur ber-m��ceb-i va��iyyet-i m��teveff��-y��	2400
-Resm-i kısmet mu��t��diye	320
-��alemiye ma��a h��d��miye ve ih��z��riye	155
-Mehr-i m��'ecceletü'z-zevceti'l-mezb��re ��eh��de 'Al�� Efendi 'Abdull��h Efendi ve ��m��m 'Ali Efendi Hasan	4000
-Deyn-i m���bet��'l-v��kf-�� 'av��r��z-�� ma��halle-i mezb��re	500
-Deyn-i m���bet��'l-��sma��'��l	299

  ah  h  'l-b  k  

Cem��an	yalnız 5727 ��ah��
H����et��'z-zevceti'l-mezb��re Döndü	718
H����et��'l-ibni'l-mezb��r Mu��ta��f��	5009

81. [18-a-III-Vas   t  yini ve nafaka takdiri]

- 1- Bolu   az  s     aryelerinden Değirmen   z   n  m   aryede s  kin iken bundan a  dem vef  t iden Vel   Beş bin   a  b  n n  m kimesneni  
- 2-   ulb     a  ir oğlu Mu  ta  f   ve şulbiyye şağire k  z   '  yi  e'ye b  b  ları m  teveff  -y   mezb  rdan ve v  lideleri m  teveff  t-  
- 3- '  liye H  t  n'dan is  bet iden emv  llerini zabıt ve a  v  llerini h  f  z içun ve bir va    l  z  m
- 4- ve mühim olmağın   a  ir  n-   mezb  r  n  n cedde-i   mmiyeleri iş bu r  f  'atü'l-ve    a     li  a H  t  n ibnet-i (*metinde boş*) her vechile
- 5- ve   yet 'uhdesinden gelmeğe    dire olduğunu   ik  t-     ah  hat  'l-kelim  t ih  b  r itmeğın   a  ir  n-   mezb  r  na
- 6- mezb  re va    naşb ve ta'y  n olunduğda ol daği mer  simini ed  'ya te'ahhüd eyledikten sonra

7- vaşî-i mezbûre Şâliha hâtûn i'ade-i kelâm idub şağîrân-ı mezbûrân hucr-ı terbiyemde ve hîzânemde

8- olmağla nafağa ve kisveye ihtiyâçları olmağın māl-ı mevrûşlarından kıbel-i şer`den nafağa ve kisve bahâ

18-b (18-a-III'ün devamı)

9- farz ve taqdîr olunmak maṭlûbumdur

10- didikde cenâb-ı şer`den şağîrân-ı mezbûrânın

11- her birisiçun yevmî onikişer akçeden yirmidört

12- akçe farz ve taqdîr olunub meblağ-ı mefrûz-ı mezbûru māl-ı

13- mevrûşlarından şağîrân-ı mezbûrânın havâ'ic-i zarûriyelerine harc ve şarfa

14- vaşîyye-i mezbûreye izin birle mā-hüve'l-vâkı` kayd şod fî'l-yevm es-sâbi` min zi'l-ka`deti's-

15- şerîfe li-sene şemân ve tis`in ve elf. (14 Eylül 1687)

Şuhûdü'l-hâl

16- Aḥmed Efendi Muştafâ, Meḥmed Efendi Muştafâ, Aḥmed el-Hâc Ḥamza, Muşlî Şa'bân, Meḥmed bin 'Osmân ve ğayrihim.

82. [18-b-I-Vasî tâyini]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Semerkand maḥallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Şâlih Çelebi nâm müteveffânın şağîr oğlu Meḥmed ile şağîre kızları Hadîce ve Şefîka'nın kıbel-i şer`den

2- tesviye-i umûrlarına vaşî naşb ve ta'yîn olunan vâlideleri Miyâse bint-i Meḥmed nâm hâtûn bi-emrillâhi te'âlâ vefât idub zikr olunan şağîrlere vaşîye muhtâc olmağla şağîrlerin büyük

3- 'ammisi olan el-Hâc 'Abdülkaffâr'ın şulbî oğlu Meḥmed veşâyet-i merķûmeye her vechile ehl ve müsteḥak olduğunu şikât-ı şahîḥatü'l-kelimât ihbâr itmeğın ḥâkim-i muvaḳķi`-i şadr-ı kitâb tûbâ leh ve ḥusn-me'âb

4- daḥi zıkr olunan şağırleriñ tesviye-i umûrlarına iş bu râfî'ü'l-kitâb mezbûr Meḥmed'i vaşî naşb ve ta'yîn idub ol daḥi veşāyet-i merķūmeyi kabûl ve ḥizmet-i lâzimesini

5- edā'ya te'ahhüd itmeğın mā-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb olundu fî'l-yevm es-sābi' 'aşer min şevvālū'l-mükerrem li-sene şemân ve tis'in ve elf. (26 Ağustos 1687)

Şuhûdü'l-ḥâl

6- Yazıcı Muştafâ Çelebi bin Velî Beğ, Na'lband el-Hâc Hüseyin, Na'lband el-Hâc Meḥmed, 'Osmân Kethüdâ bin Şafer, Meḥmed bin Mūsâ el-Muḥzır, Aḥmed bin Hasan ve ğayrihim mine'l-ḥuzzâr.

83. [18-b-II-Nafaka takdiri (Vasînin çocuklar için nafaka takdir talebi)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Semerkand maḥallesinde sâkin iken bundan aḳdem vefât iden Şâlih Çelebi nâm müteveffânîñ şağır oğlu Meḥmed ve şağire kızları Ḥadice ve Şefîķa'nîñ kıbel-i şer'den

2- tesviye-i umûrlarına vaşî naşb ve ta'yîn olunan Meḥmed bin 'Abdülkaffâr nâm kimesne meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idub zıkr olunan şağırleriñ bâbâlarından

3- irşî's-şer'le intikâl iden emvâlinden nafaķa ve kisve bahâ takdîr olunmasını ṭaleb iderim didikde fî'l-ḥaķîķa zıkr olunan şağırlerin

4- nafaķa ve kisve bahāya eşedd ihtiyāçları olmağla kıbel-i şer'den zıkr olunan şağırlerin her birisine yedişer aķçeden cem'an yirmibir aķçe farz

5- ve takdîr olunub şağırât-ı mezbûrâtîñ mâllarından meblağ-ı mefrûz-ı mezkûru nafaķa ve kisve bahâlarına ḥarc ve şarf eylemeğē vaşî-i mezbûr

6- Meḥmed'e izine şer'i olmağın mā-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb olundu fî'l-yevm el-işrine min şevvālū'l-mükerrem li-sene şemân ve tis'in ve elf. (29 Ağustos 1687)

Şuhûdü'l-ḥâl

7- eş-şāhidûn es-sābiķûn.

84. [18-b-III-Mecrâ (Su yolu) sorunu]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Kâraçayır maḥallesi ahâlîsinden iş bu eşḥâbü'l-veṣîka Mehmed Çelebi bin el-Hâc Ahmed ve el-Hâc Muṣṭafâ bin Mehmed ve Kuyumcu Usta Yûsuf ve Mehmed Süleymân
- 2- ve Muṣṭafâ Çelebi Hâcî Bayrâm ve Hasan Çelebi bin 'Ömer ve Receb bin 'Ömer ve Berber Mûsâ Çelebi bin 'Abdullâh ve sâ'irleri meclis-i şer'-i şerîf-i vâcibü't-tekrîmde yine medîne-i
- 3- mezbûre maḥallâtından Hôcabeğ maḥallesi sükkânından Kâmış Oğlu dimekle ma'rûf Mehmed Çelebi bin Hâcî Bayrâm maḥzarında her biri üzerine da`vâ
- 4- ve takrîr-i kelâm idub eşḥâb-ı ḥayrâtdan merhûm Kürdî Mehmed Paşâ kendi mâlî ile Rumşalar karyesi tahtında vezn-i kadârı ma'lûm bir miqdâr
- 5- Eski-Yeñi Câmî` şuyunuñ mecrâsından mütevellîsi izinle icrâ' idub mükâbelesinde mecrâ-yı mezbûr ḥâraba müşrif olmağla ta'mir ve taḥhîr
- 6- câmî`-i mezbûr ḥaremî daḥlinde olan maḥsimden ifrâz idub maḥallemiz daḥlinde el-Hâc Muṣṭafâ nâm kimesne menzili kırbunda bir çeşme
- 7- binâ ve vakfa idub çeşme-i mezkûruñ şu yolu mezbûr Mehmed Çelebi'niñ bundan aḳdem Aḳsaṭas-zâde? Seyyid Ahmed Çelebi'den iştirâ'
- 8- eylediği menzili kırbundan mürûr idub ve menzil-i mezbûre muttaşıl terâzusu olmağla terâzu-yu mezkûrdan menzil-i mezbûre
- 9- bundan aḳdem mutaşarrıf olan mezbûr es-Seyyid Ahmed Çelebi'niñ 'ammisi merhûm Ahmed Efendi fużülen bir miqdâr şuyu ifrâz ve menzil-i
- 10- mezkûre icrâ' itmîşidi ba'de'l-vefât menzil-i mezkûr irşen mezbûr es-Seyyid Ahmed Çelebi'ye intikâl itmeğle menzil-i mezkûru
- 11- mezbûr Mehmed Çelebi'ye bey` olunmağla ol daḥi ahâlî-yi maḥallenîñ şuya 'adem-i ihtiyâcları olub sükûtları ḥasebiyle
- 12- ecrî itdirmişdir ḥâlâ şuya ihtiyâcımız olmağla men` ve def` olunmasın taleb ideriz didiklerinde ğıbbe's-

- 13- su'âl mezbûr Mehmed Çelebi cevâbında fi'l-ḥaḳîkâ mâru'z-zîkr şudan kendi menziline zîkr olunan terâzudan bir miqdâr
- 14- şu ifrâz olunub icrâ' olunduğunu ikrâr lâkin müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Efendi'niñ ihdâsen fuzûli ifrâz ve ecri
- 15- eylediğini inkâr idicek ahâlî-i mezbûrundan müteveffâ-yı mezbûruñ ihdâsen icrâ' eylediğini mübeyyin beyyine taleb olunduğda
- 16- 'udûl müslimînden eş-Şeyḥ 'Alî Efendi 'Abdullâh Efendi ve el-Hâc Ahmed Çelebi bin el-Hâc 'Ömer nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e
- 17- ḥâzîrân olub eşerü'l-istişhâd fi'l-ḥaḳîkâ müteveffâ-yı mezbûr Ahmed Efendi hayâtında salifü'z-zîkr terâzuden ihdâsen
- 18- bir miqdâr şu fuzûlen ifrâz ve menzil-i mezkûre icrâ' eyledi biz bu ḥuşûşa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet
- 19- daḥi ideriz deyu her biri edâ'-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri maḳbûle
- 20- olmağın mücebiyle terâzu-yu mezkûrdan menziline şu icrâ''dan mezbûr Mehmed Çelebi men' birle mâ-hüve'l-vâki` kayd şod
- 21- fi'l-yevm eş-şânî 'aşer min zi'l-ka'deti'ş-şerîfe li-sene şemân ve tis'in ve elf. (19 Eylûl 1687)
- Şuhûdü'l-ḥâl
- 22- el-Hâc Mehmed el-Hâc Receb, Re'is-zâde Mehmed Efendi, es-Seyyid Ahmed Çelebi, Mehmed bin Hüseyin, Minnet Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥużzâr.

85. [19-a-I-Bolu mutasarrıfı'nın mütesellim'den arpalık bedelini tahsilinin tescili]

- 1- Livâ'-i Bolu'ya ber vech-i arpalık mutaşarrıf olub Rûm-ilinde
- 2- İsaḳça muḥâfazasında olan emîrû'l-ümerâ'î'l-kirâm
- 3- 'izzetlü ve sa'âdetlü Yûsuf Pâşâ ḥâzretleri taraf-ı şerîflerinden yedlerinde mektûbları olub

- 4- şābitü'l-vekālete vekīlleri olan maṭracıları Maḥmūd Ağa bin Aḥmed ile çūkadārları 'Alī Beğ ibn-i Muştafā
- 5- meclis-i şer'ī ḥaṭīrū'l-lāzımı't-tevkīrde Pāşā-yı müşārun ileyh tarafından livā'-i mezbūre mütesellimi olan iş bu rāfi'ü'l-kitāb fahrü'l-aḳrān
- 6- Muştafā Ağa bin Süleymān maḥzarında bi't-tav'i's-şāf her birisi ikrār ve i'tirāf idub livā'-i mezbūruñ iltizām mālından
- 7- mütesellim mūmī-ileyh zimmetinde olan mālдан üçbiñ esedī gurūş Pāşā-yı müşārun ileyhiye iṣāl için yedimizde olan
- 8- ma'mūle bir mektūb ile ve vekāletimiz ḥasebiyle mütesellim mūmī-ileyh yedinden bi't-tamām aḥz ve ḳabz eyledik didiklerinde ğıbbe't-taṣdīki's-
- 9- şer'ī mā-hüve'l-vāḳi' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevm eṣ-şāliṣ 'aşer min şehir zi'l-ḳa'deti's-şerīfe
- 10- li-sene şemān ve tis'in ve elf kayd şod. (20 Eylül 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

- 11- Ḳara Meḥmed Ağa bin Muḥammed, İbrāhīm Ağa bin Rüstem, Yūsuf Ağa bin Muştafā, Aḥmed Dede bin Yūsuf,
- 12- Behzād bin Meḥmed, Muştafā Çavuş bin Maḥmūd, 'Oṣmān Kethüdā bin Şafer, Ḥasan bin İsmā'il, Aḥmed bin Ḥüseyn, Meḥmed bin 'Abdullāh el-Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥużzār.

86. [19-a-II-Üskübü mukātaası emininin reâyâ ile vergi anlaşmazlığı dāvâsı]

- 1- Ḳoñrapa mukāta'ası mülḥaḳātından olub Üskübü ḳazāsına tābi' Çilmi dīvānından Ḥüseyn bin Dāvud ve el-Ḥāc Meḥmed bin Maḥmūd
- 2- ve Receb Ḥalīfe bin Şa'bān ve 'Ömer bin Şükrullāh ve Receb Kethüdā bin 'Ömer ve Ḳaraköy dīvānından Meḥmed bin Receb ve Ḥasan bin el-Ḥāc Meḥmed
- 3- ve Ḳara Dozası bin Seyfullāh ve Mürtezā bin Ḥüseyn ve İbrāhīm bin İslām ve Vakıf nām dīvāndan Meḥmed bin Receb

- 4- Muştafâ bin Ramazân ve Muştafâ bin Hâbîb ve Uluyan nâm dîvândan el-Hâc Maḥmūd bin Muḥiddîn ve Meḥmed bin Turâbî
- 5- Velî bin Seyyid 'Alî ve Muştafâ bin Receb, Süleymân bin Torbalı nâm kimesneler ve sâ'irleri medîne-i Bolu'da 'aḳd olunan meclis-i
- 6- şer'-i ḳavîm-i lâzîmü't-tekrîmde muḳâṭa'a-i mezbûre voyvodası olan 'Ömer Ağa bin Hüseyn maḥzarında üzerine da`vâ ve taḳrîr-i kelâm idub
- 7- bizim üzerimize edâ'sı lâzîm gelen a`şâr-ı şer'îye ve rûsûm-ı 'örfiyemiz şer' ve ḳânûn üzere eda' itmeğe râzıyız iken voyvoda-i
- 8- mezbûr ḥilâf-ı şer' ve ḳânûna muḡâyir şûret-i defter-i ḥâḳânî her dîvânımızdan zaḥîre bahâ ve dîvân aḡarlığı
- 9- nâmıyla bizden ellîşer ve altmışar ḡurûş talebiyle rencide ba`zılarımızdan daḥî alub zulûm itmeḡle aḥvâlimizi
- 10- der-devlete i`lâm eylediḡimizde men` içün biñdoksansekiz zi'l-ḳa`desi evâ'il ile müverraḡ fermân iḥsân olunmaḡın
- 11- ḥâlâ voyvoda-i mezbûr 'Ömer Ağa'dan su'âl olunub yedimizde olan fermân mücebince men` olunmasın taleb ideriz
- 12- deyu târiḥ-i mezbûr ile müverraḡ fermân-ı 'alişân ibrâz ve voyvoda-i mezbûr muvâcehesinde fetḥ ve ḳırâ'at olunduḡda maẓmûn-ı
- 13- münîfinde voyvoda-i mezbûruñ ṭaraf-ı şehriyârîden yedine virilen şûret-i defterde zaḥîre ve dîvân aḡarlığı
- 14- nâmıyla bir nesne ḥâşıl ḳayd olmamış ise ḥilâf-ı şer' ve ḳânûn ve muḡâyir şûret-i defter-i ḥâḳânî
- 15- re`âyâ-yı mezbûru voyvoda-i mezbûr dîvân aḡarlığı ve zaḥîre bahâ nâmıyla nesne talebinden men` oluna deyu taşrîḥ
- 16- olunmaḡın voyvoda-i mezbûr 'Ömer Ağa'dan su'âl olunduḡda yedimde olan şûret-i defter-i ḥâḳânîde dîvân
- 17- aḡarlığı ve zaḥîre bahâ nâmıyla bir nesne ḳayd olmamışdır lâkin sâ'ir voyvodalar vire gelmişler olmaḡın

18- ben daḥi her dīvāndan zāḥire bahā ve dīvān aḡarlıḡı nāmıyla ellişer ve altmışar ġurūş taleb iderim

19- dimeḡin re`āyā-yı mezbūrunuñ yedlerinde olan fermān-ı `alīşān mücebince ba`de`l-yevm zāḥire bahā ve dīvān

20- aḡarlıḡı nāmıyla nesne talebinden voyvoda-i mezbūr `Ömer Aḡa men` birle mā-vaḡa`a ḡayd şod fī`l-yevm eş-şānī

21- min zī`l-ḡiceti`ş-şerīfe li-sene şemān ve tis`in ve elf. (9 Ekim 1687)

Şuhūdū`l-ḡāl

22- Ḥasan İsmā`il, Mūsā Aḡa bin Ḥüseyn, Aḡmed bin Ḥüseyn, Meḡmed bin Muşṡafā, İbrāḡīm Efendi bin Şa`bān, Ḥasan Efendi bin Ramazān, Meḡmed bin `Abdullāḡ, `Oşmān Kethūdā ve ġayrihim.

87. [19-b-I-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Medīne-i Bolu maḡallātından Gölyüzü maḡallesi sākinlerinden iken bundan aḡdem vefāt iden el-Ḥāc Muşṡafā bin Ḥüseyn nām müteveffānıñ

2- verāşeti kebīr oḡlu `Abdullāḡ ile şaḡīr oḡlu Meḡmed ve Aḡmed'e ve şaḡīre kızları `Āyişe ve `Ālime'ye ve zevce-i metrūkeleri Fāṡma ve Rızvān'a

3- münḡaşıra olduḡu lede`ş-şer` zāḡir olmaḡın terekesi taḡrīr olundu fī`l-yevm er-rābi` ve`l-`işrīne min zī`l-ḡa`deti`ş-şerīfe li-sene şemān ve tis`in ve elf. (1 Ekim 1687)

		kıymet
-Maḡalle-i mezbūrede menzil ve anbār	bāb 1-1	10000
-Şaḡan dökme	17	900
-Büyük şaḡan	2	400
-Leḡen ma`a ibrīḡ	1-1	400
-İbrīḡ	3	500
-Şaḡīr lengerī	4	100

-Ḥamām tāsı	1	50
-Ayaklı şahan	1	50
-Kebāb tībāsı	1 çift	400
-Gügüm	1	300
-Tencere	3	600
-Süd tībāsı	2	400
-Kebīr sini	1	600
-Tebşi	1	200
-El tībāsı	2	200
-Bağraç	1	200
-Yorgan	3	600
-Yaşdıķ	4	200
-Mā'ī çūķa kürk	1	900
-beden kürkü	1	150
-Köhne kapama	1	150
-Köhne yeşil çūķa serḥattı	1	400
-Şarık ma`a kavuķ	1-1	150
-Çūķa ()	1	500
-Siyāh tūmān çākşūr	2 'aded	500
-Alaca kapama	1	400
-Kırmızı kilīm	1	300
-Kebe yanbolu	3	900
-Kālīçe		500
-Zilī	1	200

-Alaca köhne kilim	2	300
-Kara kılıç	1	150
-Yük perdesi	1	200
-Şaplı tās	1	150
-Kebāb demürü	1	50
-Buğday	22 kile	11000
-Penbe	fı 65 vukiyye 650	13 denk 42550
-Donbay öküzü	1 çift	4000
-Şaman	4 çiten	1200
-Karye-i Taṭanile dām ve şamanlık hisşesi		600
-Kaṭır re's	1	4000
-Ken`ān nām ğulām bahāsı olan koyun ve keçi	59 'aded	12000
-Peynir	36 kıyye	650
-İpek elvān	660 dirhem	2640
-İbrīşim elvān	320 dirhem	2000
-Tire İpliği	14 dirhem	150
-Kaftaṅ kaytan	11 'aded	150
-Köle kalpağı	10 'aded	700
-Kırmızı fes	4	200
-İlik düğme	35 'aded	900
-Humā yazması boğası	8	1800
-Anṭakya boğası	69	13800
-Kaşamonu bezi	3	400
-Müslümān işi düğme	48 deste	1250
-Ufaḳ düğme	70 deste	1500

-Şerit	18 deste	800
-Cedîd kapama	5	1850
-Cedîd beledî yaşdıķ	7 çift	1100
-Beledî döşek yüzü	1 çift	400
-Şağîr kapama	3	450
-Kırmızı zıbun	2	240
-Mā'î zıbun ma`a `anterî	1-1	260
-Dārāyî `anterî	1	400
-Müsta`mel dārāyî zıbun	1	150
-Tire maķraması	5 çift	500
-Tire peşkîri	3	1200
-Cibin yaşdıķ yüzü	2	260
-Mısıır Peştemāli	2	60
-Kırmızı bez	4	800
-Dārāyî	60 zirā`	300
-Kumaş takye	2 `aded	80
-Def`a Antakya boğası	2,5	500
-Şırmalı kağife serpüş	1	600
-Ketān bezi	11,5 zirā`	250
-Gömlek	2	200
-Don	1	40
-Çār kuşak	3	450
-Hamāsîle çakı	2	300
-Köhne yeşil çūķa	1	400
-Diz çākşūru	1	180

-El dūlbend	9 zirā'	300
-Dūlbend kuşak	1	100
-İplik gūze	7	1200
- 'Abā' şalvār	1	160
-Hırdavāt dükkān-ı bezzāzistān		500
-Şabun	3,5 kıyye	200
-Büber	100 dirhem	50
-Leğen	1	150
-Havān	1	400
-Tencere	1	200
-Kebçe bakır	1	100
-İncir	10 kıyye	150
-Kil	25 kıyye	50
-Beyāz piring	5 kıyye	100
-Kırmızı piring	10 kıyye	200
-Terazu	1	100
-Hırdavāt-ı dükkān		400
-Hırdavāt-ı menzil		500
- 'Abd-i benām Hüseyn		20000
Cem'an		164520
20-a (19-b-I'in devamı)		
-Der zimmeti Deli veli		16 esedī
-Der zimmeti Terzi Ahmed		10 esedī
-Der zimmeti Muşafā Beğ		13 esedī
-Der zimmeti Maḥmūd		12,5 esedī

-Der zımmeti 'Oṣmān Kethūdā oğlu		95 esedī
-Der zımmeti Pāṣā-zāde		31 esedī
-Der zımmeti Bayrām Kethūdā		26,5 esedī
-Der zımmeti Tebsi el-Hāc Aḥmed		5 esedī
-Der zımmeti Muḥarrer-zāde Çelebi		78 esedī
-Der zımmeti el-Hāc 'Oṣmān Oğlu Meḥmed Efendi		5 esedī
-Der zımmeti Velī Beğ-zāde		25 esedī
-Der zımmeti el-Hāc Cāmset	200 kıyye Peynir	20 esedī
-Der zımmeti Dāvūd Çavuş Oğlu	120 vuḳiyye Peynir	12 esedī
-Der zımmeti Çoban 'Ömer Ağa	100 kıyye Peynir	10 esedī
-Der zımmeti Eser Beğ Efendi		160 esedī
Cem'an		483 esedī
Bi-ḥesāb-ı ḥurda		96600
Cem'an		261120
Minhāü'l-iḥrācāt		
-Resm-i kısmet		5000
-Ḳalemiye ve iḥzāriye		1000
-Mehr-i müsmin ve techīz ve tekfīn ve düyün-ı müteferriḳa		13990
Şaḥḥü'l-bākī li't-taḳsīm beyne'l-verese		
-Ḥişşe-i zevce-i Fāṭma	15098,5	
-Ḥişşe-i zevce-i Rızvān	15098,5	
-Ḥişşe-i İbn-i 'Abdullāh	52845	
-Ḥişşe-i İbn-i Meḥmed	52845	
-Ḥişşe-i İbn-i Aḥmed	52845	
-Ḥişşe-i bint-i 'Āyişe	26422,5	

-Hişşe-i bint-i 'Âlime

26422,5

88. [20-a-I-Çalınan eşyânın teslim alımı için vekil ve nâib tâyin edilmesi]

1- El-emru kemâ zıkr-i fihi nemmaḳahū el-faḳîr ileyhi subhānehū

2- Süleymān bin 'Alî el-ḥüsni'l-me'âb bi-maḥkeme-i

3- Ahî Çelebi bi-medîne-i Ḳostantıniyye

4- el-maḥmiyye-i 'ufiye anhumā.

5- Fî'l-aşl vilâyet-i Anaḍolu'da İznîḳ ḳaşabası ahālîsinden olub medîne-i Üsküdar'da Toyḡar maḥallesinde sākin Rābi'a bint-i İbrāhîm bin Mūsā

6- nām ḥātūn meclis-i şer'î ḥaḫîrū'l-lāzımı't-tevḳîrde iş bu rāfi'ü'l-kitāb Muştafā bin Meḫmed nām kimesne maḥzarında iḳrār-ı tām ve taḳrîr-i kelām idub sābıḳān

7- ḫizmetḳarım olub medîne-i Bolu'da Maḥbūs olan 'Alî bin (*metinde boş*) nām kimesne medîne-i Üsküdar'da sākin olduğum menzirim daḫlinden ḫafiyyāt aḫz

8- aḫz ve ḳabz eylediḡi yirmibir yaldız altun ve yirmidört eşrefî altun ve dörder ayaklı incu birer zümrüd taşlı bir çift

9- altun küpe ve inci la'l ve dördü zümrüd yedi taşlı ve mineli bir altun ḫātem ve bir beyāz ḳülçe asḡımı

10- mezbūr 'Alî'den ḫaleb ve da'vā ve aḫz u ḳabza ve baña işāle ve ḳabz ve işāle mütevaḳḳıf olduğū

11- umūruñ cümlesine mezbūr Muştafā'yı ḫarafımdan vekîl ve menābıma nā'ib naşb ve ta'yîn eyledim didikde

12- ol daḫi vekālet-i merḳūmeyi ḳabûl ve merāsimini edā'ya te'ahḫüd ve iltizām itmeḡin mā-hüve'l-vāḳi' bi't-ḫaleb

13- ketb olundu fî'l-yevm es-sābi' 'işrîne min zi'l-ḳa'deti's-şerîfe li-sene şemān ve tis'in ve elf. (4 Ekim 1687)

Şuhūdū'l-ḫāl

14- 'Alî bin 'Ömer, Raḫmān Muştafā, Maḫmūd Çelebi bin İsmā'il, Meḫmed Çelebi bin Ebübekir ve ḡayrihim.

15- Vekîl-i mezbûr Muştafâ hizmetkâr mezbûr 'Alî yedinden bir şerîf ve dokuz yalduz altun ve bir sâkız kisesi ve ve zümrüd ayaklı incu birer zümrüd taşlı

16- bir çift altun küpe ve bir heğbe meşinli huzûr-ı şer'den ahz ve kabz eylediği kayd şod fî 12 zi'l-hicce sene 1098. (19 Ekim 1687)

Şuhûdü'l-hâl

17- Mehmed Hasan Efendi bin Ramazân 'Osmân Çelebi bin Cafer, Muḥzır Mehmed bin 'Abdullâh, Sûhte Muştafâ el-Muḥzır, Molla Muştafâ, Dellâl el-Hâc Ahmed, ve 'Alî bin 'Ömer.

89. [20-b-I-Seferde ölen Alay Beyi'nin fûrûht olunan eşyâ bedelinin ailesi tarafından vekil-i voyvoda'dan teslim alımını tescil]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Yaḳa nâm karye sükkânından olub

2- bundan aḳdem Engürüs seferinde fevt olan Alay Beği Dervîş Ağa'nın

3- şulbî şağîr oğlu Mûsâ ve şağîre kızları Ümmühânî ve Emîne'nin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den

4- manşûbe-i vaşîleri ve vâlideleri 'Âyişe hâtûn ibnet-i 'Abdullâh tarafından huşûş-ı câ'î'z-zikri ikrâra vekîl

5- olub zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'îye ile 'ârifân olan Ebûbekir bin Hâcî Bayrâm ve İbrâhîm bin Muştafâ şehâdetleri ile

6- maḥzar-ı ḥaşm-ı câhid-i câ'î'z-zikrde vekâleti şâbite olan Bâzârlı Oğlu dimekle ma'rûf Mehmed bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde

7- hâlâ Bolu sancağı Alay Beğisi olan bâ'îşü'l-vesîka fahrû'l-aḳrân Seyyid Mehmed Beğ bin Seyyid Ahmed Beğ tarafından vekîl-i voyvodası olan

8- 'Osmân Ağa bin maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub eytâm-ı mezkûrûn müvekkile-i mezbûr Seyyid Mehmed Beğ zimmetinde bâbâları müteveffâ-yı mezbûrûn seferde

9- fûrûht olunan eşyâsı bahâsından yüz gürüş ḥaḳları olub kırk gürüşu bundan aḳdem tapu-yı zemîn içün ahz olunmuş idi

10- bâkî altmış gürüş dahî aşâlete ve veşâyete vekîl mezbûr 'Osmân Âga yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledim müvekkil-i mezbûr Seyyid Mehmed Beğ

11- zimmetinde meblağ-ı mezbûr yüz gürüşdan bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didi didikde ğıbbe't-taşdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâkı`

12- kayd şod fî'l-yevm es-sâbi` 'aşer min zî'l-ħiccetî's-şerîfe li-sene şemân ve tis`în ve elf. (24 Ekim 1687)

Şuhûdü'l-hâl

13- el-Hâc Ahmed bin el-Hâc 'Ömer, el-Hâc Receb Nûrullâh, el-Hâc Mehmed el-Hâc Receb, Birâderi el-Hâc 'Osmân, el-Hâc Ahmed el-Hâc Mehmed ve gayrihim.

90. [20-b-II-Ay başlangıcı yazısı]

1- Rûz-ı kâsım yevmü'r-râbi` mine'l-yevmi't-tâsi` ve'l-ışrîne min zî'l-ħiccetî's-şerîfe

2- li-sene şemân ve tis`în ve elf.

3- ve yine tis`în rebbâ-i veffîk-i lekel mâyirzî fî umûrû'l-enâm

4- muharremü'l-ħarâm ve hiye yevmü'l-cum'a li-sene tis'a ve tis`în ve elf

5- gurre. (7 Kasım 1687)

91. [20-b-III-Vasî tâyini]

1- Medîne-i Bolu maħallâtından Gölyüzü maħallesinde sâkin iken bundan aqdem vefât iden Muştafa Beşe Mehmed'in şulbî şağır oğlu Mehmed'e bâbâsı

2- müteveffâ-yı mezbûrûñ tesviye-i umûruna kıbel-i şer`den manşûb bir vaşî lâzım olmağın mezbûruñ 'ümmiyesi olan iş bu râfi'atü'l-veşîka

3- Fâtma bint-i Mehmed nâm hâtûn veşâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdire olduğunu şikât ihbâr ile mezbûre vaşî naşb olundukda

4- ol dahî kabûl ve merâsimini edâ'ya te'ahhüd itmeğın kayd şod fî'l-yevm eş-sâlis min muharremü'l-ħarâm li-sene tis'a ve tis`în ve elf. (9 Kasım 1687)

Şuhûdü'l-hâl

5- Meḥmed Ḥalīfe 'Abdülkâdir, Yazıcı Hüseyin Beğ Kara Muşafâ, Şandal oğlu Ūsta Receb ve ğayrihim.

92. [20-b-IV-Efendisinin ölümünden önce âzât edilen kölenin vasî-i muhtar tarafından âzâtlığının reddi ve hürlüğü ispatı]

- 1- Maḥmiyye-i Kostaṇtaniyye sükkânından olub Bolu sancağınıñ biñdokşanyedi senesine maḥsûb olmaḵ üzere
- 2- iştirâ' bedel-i mâlını cem` ve taḥşile me'mûr medîne-i Bolu maḥallâtından Karaçayır maḥallesinde misâfirân sâkin iken vefât iden
- 3- Karet-zâde 'Abdullâh Ağa'nıñ vefât eylediği menzilde yanında mevcûd bulunan muḥallefâtın taḥrîr eşnâsında
- 4- zeyl-i veşîkada muḥarrerü'l-esâmî cemâ`at-i müslimîn ḥuzûrunda 'aḳd-i meclis-i şer`-i ḳavîm olunduḳda müteveffâ-yı mezbûr
- 5- rıḳḳ-ı sâbıķı mu`terif orta boylu alâ gözlü Rusiyyü'l-aşl bâ'ışü'l-kitâb Yûsuf bin 'Abdullâh nâm şabb-ı emred
- 6- meclis-i ma'ḳûd-ı mezbûrda müteveffâ-yı mezbûruñ yanında mevcûd bulunan terekesini maḥmiyye-i mezbûrede vereşesine
- 7- işâl için ḫayâtında vaşî-i muḫtâr eylediği Muşafâ Ağa bin 'Alî nâm kimesne maḫzarında üzerine da`vâ ve taḳrîr-i kelâm idub
- 8- müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağa ḫâl-i ḫayâtında ve kemâl-i 'aḳl ve şıḫḫatinde vefâtından altmış gün muḳaddem beni taḥrîr ve i'tâḳ
- 9- ve aḫrâr-ı aşlîyyine idrâc ve ilḫâḳ idub ben hür olmuşiken vaşî-i mezbûr Muşafâ Ağa baña rıḳḳ olmaḵ
- 10- üzere vaz`-ı yed murâd ider su'âl olunub ḳaşr-ı yedine ba`de't-tenbîḫ sebîlim taḫliye olunması maṭlûbumdur
- 11- didikde ğıbbe's-su'âl vaşî-i mezbûr Muşafâ Ağa cevâbında mevşûf merḳûm Yûsuf'a rıḳḳ olmaḵ üzere vaz`-ı
- 12- yedini iḳrâr ve vech-i meşrûḫ üzere müteveffâ-yı mezbûr ḫâl-i ḫayâtında ve kemâl-i 'aḳl ve şıḫḫatinde vefâtından

13- altmış gün mukaddem merķūm Yūsuf'u tahrīr ve i'tākını inkār idicek merķūm Yūsuf'dan da'vāsına mübeyyin beyyine

14- taleb olunduķda 'udūl-ı ahrār-ı müslimīn ricālden olub medīne-i mezbūre muzāfātından Çıkınlar nām kıyeden

15- Maħmūd Ağa bin Meħmed ve Kādı Obası nām kıyeden Meħmed bin Süleymān ile müteveffā-yı mezbūruñ etbā'ından Muştafā Çelebi

21-a- (20-b-IV'ün devamı)

16- bin Meħmed ve Ĥasan bin Ramazān nām kimesneler

17- lī-ecli's-şehāde meclis-i şer'e ĥāzırūn olub

18- eşerü'l-istişhād fi'l-ħakīķa müteveffā-yı mezbūr 'Abdullāh Ağa ĥāl-i ĥayātında

19- ve kemāl-i 'aķl ve şihḥatinde vefātından altmış gün mukaddem biz ĥuzūrumuzda mevşūf-ı

20- merķūm Yūsuf'u ĥasbetillāh mālından tahrīr ve i'tāk ve ahrār-ı aşlıyyin zümresine idrāc ve ilḥāk

21- ve bizi işhād eyledi merķūm Yūsuf sā'ir ahrār-ı aşlıyyin gibi ĥür olduğuna şāhidleriz şehādet

22- daḥi ideriz deyu her biri edā'-i şehādet-i şer'ıye eylediklerinde ba'de't-ta'dīl ve't-tezkiye şehādetleri maķbūle

23- olmağın mücebiyle merķūm Yūsuf'ıñ ĥürriyetine ba'de'l-ħukm vaşı-i mezbūruñ kaşr-ı yedine tenbīh birle mā-ħüve'l-vāķi` kayd şod fi'l-yevm

24- eş-şelāşīn min zi'l-ħiccet-i ş-şerīfe li-sene şemān ve tis'in ve elf.(6 Kasım 1687)

Şuhūdū'l-ĥāl

25- 'Umdetü'l-'Ulemā'-i Müftī Meħmed Efendi , Fahrü'l-aķrān Mütessellim Muştafā Ağa, el-Ĥāc Aħmed el-Ĥāc 'Ömer, eş-Şeyḥ 'Alī Efendi el-İmām, el-Ĥāc Receb Nūrullāh, Molla Receb Maħmūd,

26- 'Arab-zāde İbrāhīm Çelebi, el-Ĥāc Meħmed el-Ĥāc Receb, Birāderi el-Ĥāc Receb, Molla Ĥalīl el-İmām, Kāra Meħmed Ağa Muḥammed ve gayrihim.

93. [21-a-I-Sâhibi çıkmayan kaçgun kölenin (abd-i âbık) müzâyede ile satışı)]

- 1- Livâ'-i Bolu mütesellimi olub zâbit-i ulağ olan fahrü'l-akrân Muştafâ Ağa bin Süleymân meclis-i şer`de takrîr-i kelâm idub târîh-i kitâbdan yüz
- 2- yüzüç muqaddem medîne-i Bolu dahilinde 'abd-i âbık olmak üzere ahz olunan iş bu hâzır-ı bi'l-meclis alçağ boylu şaru şakallu gök ala gözlü
- 3- çatuk kaşlı Rusiyyü'l-aşl Ken`ân bin 'Abdullâh gulâmı şâhibi zuhûr veya müddet-i 'örfiyesi tamâm oluncaya değin taraf-ı şer`de
- 4- yevmî yirmişer akçe nafağa farz ve takdîr olunub baña teslim olunmuş idi bu ana değin şâhib zuhûr itmeyub müddet-i 'örfiyesi daħi tamâm
- 5- olmağın sicil-i mahfûza nazar olunub bey` için izin-i şer`i taleb iderim didikde fi'l-hakîka zıkr olunan evşâf ile mevşûf olan merkûm Ken`ân
- 6- biñdoksansekiz şevvâliniñ yedinci gününde medîne-i mezbûre dahilinde ahz olunub 'abd-i âbıkıñı ikrârdan soñra
- 7- şâhibi zuhûr veya müddet-i 'örfiyesi tamâmına değin habs ve hıfz itmek için yirmişer akçe nafağa farz ile mütesellim-i mezburâ
- 8- teslim olunduğu sicil-i mahfûzda mastûr ve muşarrağ olmağla müddet-i 'örfiyesi tamâm olduğu muhakkağ olmağın nafağası kıymetini
- 9- isti`âb idub mâlik-i mutazarrır olmamak için bey`ine izinle nâ'ib şudûrundan soñra ba`de'l-müzâyede ve inkıtâ'ı'r-
- 10- rağbete otuz gurüşda bâ'isü'l-veşîka zîden ve 'umdetü'l-fazilen medîne-i mezbûrede me'zûn-ı bi'l-iftâ' Mehmed Efendi
- 11- üzerinde karar-dâde olub ziyâde ile tâlib-i ahar olmayub ve meblağ-ı mezbûr 'abd-i mevşûf-ı merkûmuñ semen-i mişlî
- 12- olmağın mütesellim mûmî-ileyh müşârun ileyh Mehmed Efendi tarafından taşdıke vekîlleri olub bimâ hüve tarîki's-subût
- 13- vekâleti sâbite olan Hamâmî Mehmed Çelebi bin (*metinde boş*) nâm kimesne mahzarında ikrâr idub 'abd-i mevşûf-ı mezbûru

14- Mūmī-ileyh Meḥmed Efendi'ye otuz ğurūṣa bey` ve teslīm idub ṣemeni olan otuz

15- ğurūṣu yedinden bi't-tamām aḥz ve ḳabz eyledim didikde ğibbe't-taṣdīḳi'ş-şer`i mā-vaḳa`a

16- bi't-ṭaleb ketb olundu fi'l-yevm ğurre muḥarremü'l-ḥarām li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (7 Kasım 1687)

Şuhūdü'l-ḥāl

17- Meḥmed Efendi bin İbrāhīm Efendi, 'Abdurrahmān Çelebi bin Ḥasan, Meḥmed bin Yūsuf, Ḳara Aḥmed bin 'Abdī,

18- Meḥmed bin Mūsā, Ḥasan Çelebi Meḥmed, Sūḥte Muṣṭafā, Muḥzır Muṣṭafā, Meḥmed 'Abdullāh ve ğayrihim.

94. [21-b-I-İştirâ bedeli ödenen zahîrenin reâyâ tarafından verilmek istenmemesi sonucu gönderilen ferman]

1- Mefāhirü'l-ḳuzāt ve'l-ḥükkām ma'denü'l-fezā'il ve'l-'alem Bolu sancağında vāḳi` olan ḳāḍılara zīde faẓlihim ve ḳıdvetü'l-emāşil ve'l-aḳrān

2- biñdoḳsansekiz senesinde livā'-i mezbûrdan iştirā' mübāşiri olan mevlāna İbrāhīm zīde ḳadruhu tevḳī'-i refi'-i hümāyûn vāşıl olıcaḳ ma'lûm

3- ola ki târîḥ-i mezbûre maḥşûb olmaḳ üzere livā'-i mezbûrdan iştirā'sı defter olunan zāḥîreniñ bir miḳdârı cem` ve taḥşîl ve sefînelere

4- taḥmîl ve bir miḳdârı daḥi der-maḥzen eylemiş iken livā'-i mezbûr re'âyâları iştirā'-i mezbûr in`ām olundu deyu zāḥîre taḥmîl olunan

5- sefîneleri ve maḥzende der-anbār zāḥîreleri zabṭ ideriz ve ḳuşûrîn daḥi virmeziz deyu te'allül ve muḥālefet üzere oldukları şer`-i hümāyûnum

6- olmağın ḥazîne-i 'āmiremde maḥfûz olan mevḳûfât defterlerine nazar olundukda Bartın ve Ereğli iskelelerine naḳıl olunmaḳ üzere seksenbiñ

7- keyl şa'ir ve onbiñ keyl daḳîḳ ve onbiñ keyl hıntā iştirā' için emr-i şerif virilub ve lâzım gelen herbirlerine biñdoḳsansekiz senesine

- 8- mahsûb olmak üzere Kütahya bedel-i bîl-dârı mālından bi't-tamām havāle olduğu mas'tûr ve mu'kayyed olunmağın imdi der-kenārı mücebince mu'kaddemā
- 9- yedine virilen emr-i şerîf ve defter mücebince bir def'a edā' eylemeyenlerden bi-tahşîl olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda
- 10- bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idub daḥi tārîḥ-i mezbûre mahsûb olmak üzere livā'-i mezbûrda vāḳi' kâdîliklardan iştirā'sı
- 11- ve zıkr olunan iskelelere nakili fermânım olan ol-miḳdār keyl şa'ir ve daḳîḳ ve ḥıntāyı mübāşir-i mezbûruñ mu'kaddemā yedine virilen emr-i şerîfim
- 12- ve mevḳûfât defteri mücebince pāy ber-vech-i kân bi't-tamām taleb ve tahşîl ve bir gün evvel edā' ve teslîm itdirub ḥilāf-ı emr ve defter
- 13- ol-vechle ve sâ'ir bahāne ile re'âyā t̃ā'ifesine te'allûl ve muḥālefet itdirmeyesin ve tahşîline mâni' olanları men' ve def'
- 14- idub memnû' olmayanları yazub bildirub 'avḳ ve te'ḥîrden ve ihmāl ve müsāheleden bi-ğāyet ihtirāz eyleyesin
- 15- şöyle bilesin 'alāmet-i şerîfe i'timad kılāsın taḥrîren fi'l-yevm el-'āşir muḥarremü'l-ḥarām li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (16 Kasım 1687)
- 16- bi-maḳām-ı Kostantaniyye el-maḥrûse
- 17- Tıḳu aşlıhā er-refi' harrerehū el-faḳîr ileyhi sübhānehū
- 18- Feyzullāh el-Ḳādî bi-'asker-i Rûm îlî
- 19- 'ufiye 'anh

95. [21-b-II –Vasî tâyini]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Cāmi'-i Cedîd maḥallesinde sâkin iken bundan aḳdem vefât iden Müftî-zāde dimekle şehir Aḥmed Çelebi bin Rüstem Efendi'niñ
- 2- şulbî şağîr oğlu Feyzullāh ile şulbiyye şağîre kızı Fâtma'ya bâbâlarından müntaḳil emvâllerini zabt ve aḥvâllerini ḥıfz içün bir vaşî
- 3- lâzım olmağla şağîrân-ı mezbûrânıñ vâlideleri iş bu râfi'atü'l-veşîka Meryem ḥātûn ibnet-i Mehmed Efendi her vechile veşāyet

4- 'uhdesinden gelmeğe kâdir olduğunu şikât-ı şahîhatü'l-kelimât ihbâr itmeğin hâkim-i muvakkî'-i şadr-ı kitâbü'l-aşl fazliyetü'l-

5- vehhâb dahî mezbûreyi vaşî naşb ve ta'yîn eyledikde ol dahî kabûl ve merâsimini edâ'ya te'ahhüd itmeğin mâ-vaқа`a kayd şod

6- fi'l-yevm el-hâmis ve'l-'işrîne min muharremü'l-harâm li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (1 Aralık 1687)

Şuhûdü'l-hâl

7- Hamâmî Mehmed Çelebi, Mehmed bin 'Abdullâh, Şa'bân bin Yahyâ, Mehmed bin Receb ve gayrihim.

96. [21-b-III-Vasî tâyini]

1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden 'İsâmenler nâm karyede sâkin bundan aқdem vefât iden Hasan bin Ramazân nâm kimesneniñ şulbî

2- sağır oğlu Muştafa'ya bâbâsı müteveffâ-yı mezbûrdan işâbet ve intikâl iden emvâllerini zabt ve ahvâllerini hıfz için bir vaşî lâzım

3- olmağla sağır-i mezbûruñ vâlidesi iş bu râfi'atü'l-veşîka 'Ahdike hâtûn her vechile veşâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdir olduğunu şikât

4- ihbâr ile mezbûreyi sağır-i mezbûraya kıbel-i şer'den vaşî naşb olunduğda ol dahî kabûl ve merâsimini edâ'ya te'ahhüd itmeğin

5- mâ-hüve'l-vâқи` kayd şod fi'l-yevm el-hâmis ve'l-'işrîne min muharremü'l-harâm li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (1 Aralık 1687)

Şuhûdü'l-hâl

6- Molla Ahmed Maḥmūd, Minnet bin Yahyâ, Ahmed bin Yūsuf, Mehmed bin Mūsâ ve gayrihim.

97. [21-b-IV-Satım akdi (Mîrâs mülk menzil satışı)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesi sükkânından olub bundan aқdem sefer-i hümâyûndan fevt olan Nûrî Beşe bin Receb nâm râciliñ

2- verāseti zevce-i metrūkesi Nūrī ḥātūn ibnet-i Ṭālīb ile li-ebeveyn kızkarındaşı İsmiḥān bint-i Receb ve er-ḳarındaşı oğulları İsmā'ıl Beşe ibn-i

3- ve Ḥüseyin bin Bölükbaşı Bāzār ve 'İvāz bin Sinān nām kimesnelere münḥaşıra olduḡu şer`ān zāhir ve müteḥakkıḳ olduḡdan soñra mezbūre Nūrī ḥātūn ve mezbūrūn

4- İsmā'ıl Beşe ve Ḥüseyin ve 'İvāz mezbūre İsmiḥān tarafından daḡi bey`-i cā'ī'z-zikri iḳrāra vekīl olub bimā hüve nehcü's-şer`ān

5- vekāleti şābite olan 'İvāz Beşe ibn-i 'Abdullāh nām kimesne meclis-i şer`ī ḥaṭīrū'l-lāzımı't-tevḳīrde iş bu rāfi`ü'l-vesīḳa Muştafā Çelebi İbn-i Şa'bān nām kimesne

6- maḡzarında her birleri aşālete ve merḳūm 'İvāz Beşe vekāle iḳrār-ı tām ve taḳrīr-i kelām idub 'aḳd-i ātī şudūruna deḡin silk-i

7- mülk-i şarīḥimizde münselik maḡalle-i mezbūrede vāḳi' bir taraḑdan 'Abdullāh Çelebi mülkü ve bir taraḑdan Sefer nām kimesne mülkü ve taraḑeyn-i

8- tarīḳ-i 'ām ile maḡdūd ve mümtāz olub daḡlinde bir bāb beyt ve bir şofa ve bir kīlār ve bir fırın ve muḡavvād-ı mesīre

9- müştemil mülk menzilimiz taraḑeynden icāb ve ḳabūlü ḥāvī bey`-i bāt-ı şaḡīḥ-i şer`ī ile onyedi ḡurūşa

22-a-(21-b-IV'ün devamı)

10- mezbūr Muştafā Çelebi'ye bey` ve teslīm ol daḡi iştirā'

11- ve tesellüm ve ḳabūl ve ḳabz idub şemeni olan meblaḡ-ı mezbūru

12- tamāmen mezbūruñ yedinden her birlerimize işābet iden ḡişşelerimizi aḡz

13- ve ḳabz idub fīmā-ba'd sālifü'z-zikr menzil mezbūruñ mülk-i müşterāsıdır keyfe-mā

14- yeşā ve yeḡtār mutaşarrıf olsun didiklerinde ḡıbbe't-taşdīḳi's-şer`ī mā-vaḳa'a ḳayd şod

15- fi'l-yevm es-sādis ve'l-ışrīne min muḡarremü'l-ḡarām li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (2 Aralık 1687)

Şuhūdū'l-hāl

16- Mürreka-zāde? el-Hāc Aḥmed Ağa, Na'lband el-Hāc Ḥasan Receb, Muştafā bin Şa'bān, İsmā'il Beşe Memī ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

98. [22-a-I-Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)]

1- Medīne-i Bolu kazāsı kıaryelerinden Dereköy nām kıarye sükkānından Muştafā Şeyḥ ibn-i Bayrām nām kimesne meclis nām kimesne meclis-i şer'î ḥaṭîrū'l-lāzımı't-tevkîrde iş bu râfî'ü'l-veşîka

2- Molla Muştafā bin 'Abbās nām kimesne maḥzarında ikrār-ı tām ve takrîr-i kelām idub 'aḳd-i âtî sudûruna deĝin silk-i şaḥîḥimde münselik kıarye-i mezbûrede ceryân

3- iden nehr Uvala Dağ şuyu demekle ma'rûf nehr üzerinde dā'ir bir göz değirmānda olan altı sehimde bir sehim ḥişşemi tarafeynden icāb ve kabûlü

4- ḥāvî bey'-i bāt-ı şaḥîḥ-i şer'î ile onsekizbuçuk ğurûşa mezbûr Molla Muştafā'ya bey' ve teslim ol daḥi iştirā' ve tesellüm

5- ve kabûl ve kabz idub şemeni olan meblaĝ-ı mezbûr onsekizbuçuk ğurûşu bi't-tamām ve'l-kemāl aḥz ve kabz eyledim fîmā-ba'd sālîfû'z-

6- zıkr değirmānda altı sehimde bir sehim ḥişşem mezbûruñ mülk-i müşterāsıdır keyfe-mā yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olsun

7- didikde ğıbbe't-taşdıķı'ş-şer'î mā-vaķa'a kayd şod fî'l-yevm eş-şāmin ve'l-'işrîne min zî'l-ḥiccetî'ş-şerîfe li-sene şemān ve tis'in ve elf. (4 Kasım 1687)

Şuhūdū'l-hāl

8- el-Hāc Meḥmed el-Hāc Receb, Şeyḥ Meḥmed Muşlî, Meḥmed Şeyḥ bin 'Oşmān, Süleymān bin Meḥmed, Meḥmed Receb, Minnet Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

99. [22-a-II-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Bolu kazāsı kıaryelerinden Borazanlar nām kıaryede sākin iken bundan aḳdem vefāt iden 'Oşmān Çelebi bin el-Hāc Meḥmed nām kimesneniñ verāşeti

2- zevce-i metrûkesi Râbî'a bint-i Muştafā ile şulbî şaĝir oĝlu Meḥmed ve şulbiyye kıızı 'Āyişe'ye münḥaşıra olduĝu şer'an zāhir ve müteḥakkık

3- olduğdan sonra müteveffâ-yı mezbûrûñ terekesidir ki zıkr olunur vaqa`a`ü`-t-tahrîr fi`l-yevm

el-hâmis ve`l-`işrîne mine`l-muħarremü`l-ħarâm li-sene tis`a ve tis`în ve elf. (1 Aralık 1687)

		kıymet
-Medîne-i mezbûrede vâki` menzilden ħişşe		3000
-Dam ma`a şamanĥâne	1-1	300
-Kara şıgır öküzü	1 çift	1000
-Örs ma`a zencir	1-1	240
-Şaban demiri	1	50
-Nacak	1	40
-Keser	1	10
-Burĥu	1	5
-Şaman der şamanĥâne ber vech-i taħmîn	5 çiten	1000
-Kırklı buĥday	3 keyl	1200
-Toħum-ı meZRû`	2,5 keyl	1000
-Kabaĥlı tās	1	100
-Cedîd lengerî	5	200
-Köhne şaħan	3	100
-Def`a lengerî	2	60
-Şaĥîr tebsi	2	80
-Şu tāsı	3	75
-Maşrapa	1	20
-Şaĥîr İbrîk	1	20
-Şaĥîr bakraç	1	40

-K̄ara kılıç	1	100
-Köhne abdest ibr̄gi	1	30
-El t̄b̄ası	2	70
-Keb̄ab demiri ma`a ayaklığı	1-2	100
-Keb̄ab t̄b̄ası	2	200
-Süd t̄b̄ası	2	200
-Çit yorgan	2	300
-Köhne fenar	1	25
-Şam`d̄an	1	25
-Şağır kahve ibr̄gi	1	25
-Kütahya f̄inc̄anı	6	25
-Köhne ḥalı	1	200
-Müsta`mel seccāde	1	100
-Köhne şağır ḥalı	2	100
-Köhne Mışır ḥaşırı	1	50
-Köhne kilim	1	30
-Def`a köhne ḥalı	1	200

22-b-(22-a-II'nin devamı)

-Mest ma`a p̄ap̄uş	f̄i 30	40-40	2400
-Şarı Mudurnu şaḥtiȳanı	f̄i 60	8	480
-H̄ırdavāt dükk̄an			400
-Köhne m̄uris ḥanı	1		800
-Siyāh p̄ap̄ınca?	1		200
Cem'an			14600

Minhāü'l-iḥrācāt

-Resm-i mü'tādiye	yalıñız bir ğurūşdur-	200
-Kātibiye	buçuk ğurūşdur-	100
-Emīniye	buçuk ğurūşdur-	100
-İhżāriye dört pāradır	dört pāradır-	17

Şahhü'l-bākī

-Hişşetü'z-zevceti'l-mezbûre Rābi'a	1797
-Hişşetü'l-ibni'l-mezbûr Meḥmed	8258
-Hişşetü'l-binti'l-mezbûre 'Āyişe	4128

100. [22-b-I-Ay başlangıcı yazısı]

1- Şaferü'l-ḥayr ve hiye yevmü'l-aḥad li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (7 Aralık 1687)

101. [22-b-II-Satım akdi (Mülk menzil, bağçe ve tarla satışı)]

1- Medīne-i Bolu muzāfātından Şoku nām ḳarye sükkānından Muştafā Çelebi ibn-i Şa'bān nām kimesne meclis-i şer'-i şerīf-i vācibü't-tekrimde

2- iş bu bā'işü'l-kitāb İsmā'il Beşe bin Memī nām rācil maḥzarında ikrār-ı tām ve taḳrīr-i kelām idub 'aḳd-i ātī şudûruna deĝin silk-i mülk-i

3- şariḥimde münselik ḳarye-i mezbûrede vāḳi' bir ṭarafı 'Abdülcelāl oĝlu mülkü ve bir ṭarafdan Ḥalīl nām kimesne mülkü ve bir ṭarafdan ba'zen ṭarīḳ-i ām

4- ve bažen Pīri Beĝ nām kimesneniñ aḥuru şamanḥānesi ve bir ṭarafdan yine mezbûr Pīri Beĝ mülkü ile maḥdûd ve mümtāz olub

5- dāḥlinde bir bāb beyt-i fevḳānī ve bir bāb taḥtānī oḍa ve eşcār-ı müşmire ve ĝayr-i müşmireyi müştemil mülk menzilimi bi-cümleti't-tevābi'

6- ve'l-levāḥıḳı ṭarafeynden icāb ve ḳabûlü ḥāvī bey'-i bāt-ı şaḥīḥ-i şer'i ile altmış ḳıṭ'a esedī ğurūşa ve yine menzil-i mezbûr civārında

7- vāḳi' bir ṭarafı el-Ḥāc İbrāḥīm tarlası ve eṭrāf-ı telāşesi ṭarīḳ-i 'ām ile maḥdûd olub Taşra Bāĝçe dimekle ma'rûf

8- eşcār-ı müşmire ve ğayr-i müşmireyi müştemil mülk bâğçemi daḥi onbeş ğurūşa mezbūr İsmā`il Beşe`ye bey` ve teslīm ol daḥi ber vech-i

9- muḥarrer iştirā` ve tesellüm ve ḳabül idub ve yine ḳarye-i mezbûre vāḳi` lede`l-ahālî ma`lümü`l-ḥudūd üç ḳıṭ`a ber vech-i

10- taḥmîn on dönüm miḳdârı tarlamıñ ḥaḳḳ-ı tasarrufunu ma`rifet-i şāḥib-i irzâ ile otuzikibuçuk ğurūş bedel muḳābele-

11- sinde ferāğ ve tefvîz idub ol daḥi ber vech-i muḥarrer tefevvüz ve ḳabül idub semenleri olan meblağ-ı

12- mezkûr yetmişbeş ğurūş ile bedel-i mersûm otuzikibuçuk ğurūşu tamāmen mezbūr İsmā`il Beşe yedinden aḥz

13- ve ḳabz eyledim fīmā-ba`d sālifu`z-zikr emlak mezbûruñ mülk-i müşterāsıdır ve tarla-yı mersûm mülk-i müfevvezidir

14- keyfe-mā yeşā` ve yeḥtār mutaşarrıf olsun didikde ğibbe`t-taşdîḳi`ş-şer`î māvāḳa`a ḳayd şod fî ğurre şaferü`l-ḥayr

15- li-sene tis`a ve tis`în ve elf. (7 Aralık 1687)

Şuhûdü`l-ḥāl

16- Ḳara Meḥmed Ağa bin Muḥammed, Ḥasan Çelebi Aḥî Bābā, Velî Beğ bin Ev`āl es-Seyyid Çelebi, Ḥalid Beşe el-Ḥāc Ḥasan, Aḥmed Beşe Meḥmed,

17- Meḥmed bin Muḥammed, Meḥmed bin Mūsā, Sūḥte ve ğayrihim mine`l-ḥuẓẓār.

102. [22-b-III-Mahlûl olan tarlayı mîrâscısının bedel karşılığı tasarruf edenden geri alması]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Eski Cāmi` maḥallesi sākinelerinden iş bu râfi`atü`l-kitāb Şerîfe ibnet-i el-merḥûm Seyyid Meḥmed Çelebi nām ḥatûn

2- tarafından ḥuşûş-ı cā`î`z-zikri taleb ve da`vāya vekîl olub zāt-ı mezbûreyi ma`rifet-i şer`iye ile `arifân olan

3- Seyyid Dervîş Çelebi bin Meḥmed Ağa ve Seyyid Meḥmed Çelebi bin Muştafâ şehâdetleri ile maḥzar-ı ḥaşm-ı cāḥid-i cā`î`z-zikrde vekāleti şābite

- 4- olan Velî Ağa bin Receb nâm Cundî meclis-i şer'î haţîrû'l-lâzımı't-tevķîrde medîne-i mezbûre kıaryelerinden Seyyidler nâm kıarye
- 5- sükkânından Seyyid İbrâhîm Çelebi İbn-i Seyyid 'Abdurrahman nâm kimesne maḥzarında bi'l-vekâle üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub
- 6- Müvekkilem mezbûreniñ bâbâsı müteveffâ-yı mezbûruñ taḥt-ı taşarrufunda olub kıarye-i mezbûre ḥudûd-ı sinurı dâḥlinde
- 7- vâķi` Koçkara vakfı toprağında Karanlık Kuyu nâm mevzî`de lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma`lûmü'l-ḥudûd taḥmînen yedi
- 8- dönüm tarlası maḥlûl ve müsteḥak-ı ṭapû olub kânûn üzere ḥakḳ-ı ṭapû müvekkilem mezbûreniñ iken tarla-yı mezkûreyi
- 9- mezbûr Seyyid İbrâhîm Çelebi şâḥib-i arzdan on ğurûş bedel muķâbelesinde tefevvûz idub zirâ`at ider

23-a-(22-b-III'nin devamı)

- 10- ḥakḳ-ı ṭapû müvekkileniñ olduğuna binâ'en virdiğini virub tarla-yı
- 11- mezkûrdan kaşr-ı yedine tenbîḥ olunmaḳ maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl mezbûr
- 12- es-Seyyid İbrâhîm Çelebi cevâbında fî-nefsi'l-emr tarla-yı mezkûr müvekkile-i mezbûreniñ bâbâsı maḥlûlûdür
- 13- ḥakḳ-ı ṭapû müvekkile-i mezbûreniñdir lâkin müvekkile-i mezbûre tarla-yı mezkûrda olan ḥakḳ-ı ṭapûdan fâriğ olduğuna binâ'en tefevvûz
- 14- eyledim deyu def`le muķâbele idicek ğıbbe'l-istintâḳ ve'l-inkâr mezbûr es-Seyyid İbrâhîm Çelebi'den def`-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduḳda
- 15- ityân-ı beyyine izḥâr-ı 'aciz ile istiḥlâf olunduḳdan soñra bi-ğaraż müslimânlar taḳdîr eyledikleri tarla-yı mezkûruñ ṭapû-yı mişli olan
- 16- yirmiiki ğurûşu mezbûr Seyyid İbrâhîm Çelebi'ye teslîme vekîl-i mezbûra tenbîḥ ve mezbûr İbrâhîm Çelebi meblağ-ı mezbûru ba`de'l-aḥz tarla-yı mezkûrdan
- 17- kaşr-ı yedine tenbîḥ birle kayd şod fî'l-yevm el-ḥâmis 'aşer min zî'l-ḥicce'ti's-şerîfe li-sene şemân ve tis`în ve elf. (22 Ekim 1687)

Şuhūdū'l-hāl

18- Voyvoda Bayrām Ağa, Mütevellî İbrāhīm Ağa Rüstem, Maḥmūd Beşe Kāsım, Muştafā İbrāhīm, 'Osmān Beğ, Ramazān Kethüdā ve gayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

103. [23-a-I-Sulh akdi (Saklanarak mîrâs dışı bırakılan eşyâ konusunda sulh)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Karamanlı maḥallesi sükkânından olub bundan aḳdem vefât iden Meḥmed Beşe ibn-i Ḥasan nām rāciliñ

2- verāseti zevce-i metrûkesi Emîne ḥātūn ibnet-i Abdullāh ile li-eb kız karındaşı İḥsān bint-i Ḥasan ve li-üm er karındaşı Meḥmed bin İbrāhīm ve kız karındaşı

3- 'Āyişe bint-i İbrāhīm'e münḥaşıra olduḡu şer'an zāhir ve müteḥakkıḳ olduğdan soñra mezbūr Meḥmed ve mezbûretān İḥsān ve 'Āyişe meclis-i şer'î ḥaṭîrū'l-lāzımı't-tevḳîrde

4- iş bu rāfi'atü'l-veşîka mezbûre Emîne ḥātūn maḥzarında her biri ikrâr-ı tām ve taḳrîr-i kelām idub mürişimiz müteveffâ-yı mezbūr Meḥmed Beşe'niñ terekesi

5- bundan aḳdem i'lâ-yı kitāb ḥākim-i ḥāsim ma'rifetiyle taḥrîr ve defter olunub defter Mümî-ileyhe nāṭıḳ olduğu eşyâdan bi-ḥasebi'l-irşî's-şer'î

6- işābet ve intikāl iden ḥişşelerimizi aḥz ve ḳabz idub mezbûre Emîne'niñ daḥi onbeş ġurüş mehr-i mü'eccelesi ve rub' ḥişşesi

7- muḳābelesinde müteveffâ-yı mezbûruñ maḥalle-i mezbûrede vāḳi' nişf ḥavlî ve menzili ile virmiş idik el-ḥāletu hāzihi

8- müteveffâ-yı mezbûruñ terekesinden ḥāric ez-defter ba'zı eşyâ' mezbûre Emîne ketm ve ihfâ' itmişdir deyu mezbûreden da'vâ ve taleb

9- eylediğimizde beynimizde münāza'ât-ı kesîre ve muḥāşamât-ı ekîde vāḳi' olmağın vesāṭat-ı müslimîn ile bir ṭob penbe ve bir ḥavān ve iki vuḳiyye

10- ketān ve bir miḳdār üzerine bizi şulḥ ve irzâ' eyledikde biz daḥi ḳabûl ve bedel-i şulḥ olan eşyâ'-i mezbûreyi

11- mezbûre yedinden aḥz ve ḳabz idub mürişimiz müteveffâ-yı mezbûruñ terekesine müte'allika 'āmmе-i da'vâ ve muṭālebâtdan

12- imān-ı muḥāsamātdan mezbûre Emīne ḥātûn'ıñ zimmetini ibrā'-i 'ām ve kı̄atı'ı'n-nizā' ile ibrā' ve isķāṭ eyledik

13- fīmā-ba'd ḥuṣûṣ-ı mezbûre müte'allıķa bizden da'vā ve nizā' şudûr ve zuhûr daḥi ider ise lede'l-ḥükkāmü'l-

14- kirām mesmû'a ve maḳbûle olmasun didiklerinde ğıbbe't-taşdīķi'ş-şer'î mā-vaķa'a bi't-ṭaleb ketb olundu.

Şuhûdü'l-ḥāl

15- Berber Usta Receb, Mehmed 'Osmān, el-Hāc Mehmed Ḥasan, Muṣṭafā 'İsā Bālî , Sūhte Muḥzır, Muḥzır Muṣṭafā,

16- Muḥzır Mehmed, Mehmed bin Mūsā ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

104. [23-a-II-Ölüm keşfi (Yanarak ölen çocuğun keşfi)]

1- Medīne-i Bolu kı̄azası kı̄aryelerinden Şeyḥköyü nām kı̄arye sükkānından 'Alî bin Manşûr nām kimesne meclis-i şer'de şöyle taķrîr-i kelām iderler ki târîḥ-i kı̄tābdan bir ğün

2- birinci yaşında Ḥüseyin nām şağîr oğlumu kı̄arye-i mezbûrede vāķi' menzilimde yalınızca kı̄oyub gitdim cāmî'-i şerîfe gitdiĝimde şağîr-i mezbûr Ḥüseyin kendi şun'ile

3- āteşe düşüb çeñesi ve göĝsü iḥrāk bi'n-nār olub āteşin şiddet-i te'sîrinden bi-emrillāhi te'ālā fevt olub meyyitini bi-ḥüķm-i şerîfe

4- ḥaremine getürdüm keşf ve müşāhede olunub yedime ḥüccet-i şer'îye virilmesi maṭlûbumdur didikde kı̄ıbel-i şer'den Kı̄atib Ḥasan Efendi

5- irşāl olunub ol daḥi ḥarem-i mezkûrede müteveffā-yı mezbûr Ḥüseyin'in meyyitine nazar olunduķda fî-nefsi'l-emr mezbûruñ çeñesi

6- ve göĝsü iḥrāk bi'n-nār olduĝu ba'de'l-müşāhede ve'l-keşf ma'ān ba's olunan 'Osmān Kethüdā ile meclis-i şer'e ğelüb

7- 'alā vukû'ihî inhā ve tefhîm eylediklerinden soñra mezbûr 'Alî meclis-i şer'de bi't-ṭav'ihî iķrār ider ki oĝlum mezbûr Ḥüseyin kendi

8- şun`ile kendi menzirimde âteşe düşüb iḥrāk bi`n-nār olub âteşin şiddet-i te`şirinden bi-emrillāhi te`ālā fevt

9- oldu oğlum mezbūruñ dem ve diyetine müte`alliķa ķarye-i mezbūre ahālisiniñ şağār ve kibārından bir ferd ile da`vā ve nizā`ım

10- yokdur fīmā-ba`d şudūr ve zuhūr daḥi ider ise lede`l-ḥukkāmü`l-kirām mesmū`a ve maķbūle olmasun didikde mā-hüve`l-vāķi`

11- ḥıfzen li`l-maķāl bi`l-ibtigā ketb olundu fi`l-yevm es-sābi` min şaferü`l-ḥayr li-sene tis`a ve tis`ın ve elf. (13 Aralık 1687)

Şuhūdü`l-ḥāl

12- Faḥrū`l-aķrān Ḥaṭīb-zāde Aḥmed Efendi, Duḥānī-zāde Meḥmed Çelebi, Kılıç oğlu Hüseyin Çelebi,

13- Hüseyin bin Meḥmed, `Ömer el-Ḥāc Meḥmed, İbrāhīm İşāk, Meḥmed `Oşmān ve ğayrihim mine`l-ḥużzār.

105. [23-b-I-Hırsızlık dâvâsı (İnek hırsızlığı)]

1- Fî`l-aşl medīne-i Bolu kazası ķaryelerinden Aķçaalañ nām ķarye sākinlerinden ḥālā medīne-i

2- mezbūre maḥallātından Aķmescid maḥallesinde sākin iş bu rāfi`ü`l-veşīķa Receb bin Ḥasan nām kimesne şerīf-i meclis-i şer`-i

3- şerīf vācibü`t-tekrimde yine kazā-i mezbūre muzāfātından Sancaķ nām ķarye sükkānından Hüseyin Beğ bin `Oşmān nām kimesne maḥzarında üzerine

4- da`vā ve taķrīr-i kelām idub siyāh şaķār cāmūs ineğimden ḥāşıl olma bir re`s siyāh alnı şaķār kıyruğunun ucu beyāz ve kıc ayakları

5- şekel ve ön ayakları birer miķdār şekel taḥmīnen on yaşında cāmūs ineğim tāriḥ-i kitābdan bir gün muķaddem ķarye-i mezbūre Aķçaalañ mer`āsından sā`ir ḥayvānlarım gezer iken

6- mezbūr Hüseyin Beğ fużülen aḥz idub yedinde bulub maḥkeme-i şerīfe ḥaremine göturdüm su`āl olunub olunub taķrīrleri taḥrīr ve evşāf-ı mezkūre

7- ile mevşûfa cāmūs ineğim alıvirilmek maṭlūbundur didikde ğıbbe's-su'āl merķūm Hüseyn Beğ cevābında evşāf-ı mezkūre ile mevşûfe taḥmīnen onbeş

8- yaşında bir re's cāmūs ineğim tāriḥ-i kitābdan üç ay muḳaddem mülkūmden zāyi` olub tāriḥ-i kitābdan üç ay muḳaddem mülkūmden zāyi` olub

9- tāriḥ-i kitābdan bir gün muḳaddem ḳarye-i mezbūre Aḳçaalañ civārında bulub zāyi` olan cāmūs ineğim olmaḳ üzere aḥz eyledim deyu benim daḥi ineğim

10- fūrū`adır deyu mezbūruñ ber vech-i muḥarrer mülkü ve tāriḥ-i mezkūre gelince zabtında olduĝu ma'lūmum deĝildir deyu def'le muḳābele idicek mezbūr Receb'den

11- müdde`asını mübeyyin beyyine ṭaleb olunduḳda 'udūl müslimīnden Ma'den Hālıfe bin 'Ömer ve Aḥmed bin Meḥmed nām kimesneler li-ecli's-şehāde meclis-i şer'e

12- ḥāzırūn olub eṣerū'l-istişhād fī-ḥaḳıḳa evşāf-ı mezkūre ile mevşûfe olub maḥkeme-i şerīfe ḥaremīnde olan cāmūs ineği

13- mezbūr Receb'īñ yine bir siyāḥ cāmūs ineğīnden ḥāşıl olma olub tāriḥ-i kitābdan bir gün muḳaddeme gelince mülkünde ve zabtından olub

14- bir gün muḳaddem ḳarye-i mezbūre Aḳçaalañ mer`āsından mezbūr Hüseyn Beğ'īñ itbā'ı eylemişdir biz bu ḥuṣūṣā bu vech üzere şāhidleriz şehādet

15- daḥi ideriz deyu her biri edā'-i şehādet-i şer'īye eylediklerinde ba'de't-ta`dıl ve't-tezkiye şehādetleri maḳbūle olduḳdan şoñra

16- mücebiyle sālıfū'z-zıkr cāmūs ineğīni mezbūr Receb'e teslīm itmeĝe mezbūr Hüseyn beğ'e tenbīḥ birle mā-hüve'l-vāḳi` ḳayd şod fī'l-yevm el-ḥāmīs

17- min şaferū'l-ḥayr li-sene tis'a ve tis'īn ve elf. (11 Aralık 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

18- Meḥmed Çavuş el-Hāc Maḥmūd Beğ, Ayāz-zāde Meḥmed Aĝa, Mürreḳa-zāde? el-Hāc Aḥmed Aĝa, Molla Ḥasan bin 'Alī ve ĝayrihim mine'l-ḥużzār.

106. [23-b-II-Tarla kirâ bedeli alımının tescili]

- 1- Medîne-i Bolu mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesi sükkânından olub bundan aḳdem vefât iden Müftî-zâde Aḥmed Çelebi bin İbrâhîm Efendi'niñ şulbî
 - 2- şaḡîr oḡlu Feyzullâh'ın tesviye-i umûruna kıbel-i şer`den manşûbe-i vaşî vâlidesi Meryem ḥâtûn ibnet-i Meḥmed Efendi tarafından ḥuşûş-ı câ'î-i
 - 3- ikrâra vekîl olub el-Hâc Meḥmed bin Ḥasan ve İbrâhîm bin Aḥmed nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan Şa`bân Beşe Yaḥyâ nâm kimesne meclis-i şer`î
 - 4- ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu râfî'ü'l-vesîka el-Hâc Meḥmed bin Muştafâ nâm kimesne mahzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub şaḡîr-i mezbûruñ bâbâsı
 - 5- müteveffâ-yı mezbûrdan müntakîl Şoḡu nâm kıyede vâkı` ma'lûmû'l-ḥudûd Kâpuönü demekle ma`rûf tarlasını müvekkilem mezbûre senevi dokuḡ keyl maḥşûle mezbûr
 - 6- el-Hâc Meḥmed'e icâr ol daḡi isticâr ve kabûl ve tarla-yı mezkûru iki sene zirâ`at idub iki senede onsekiz keyl maḥşûl-i icâreyi
 - 7- mezbûr el-Hâc Meḥmed yedinden tamâmen aḡz ve kabz idub zimmetinde bâkî bir aḡçe ve bir ḡabbe bâkî alacaḡım kalmadı didi didikde ḡıbbe't-taşdîkî's-
 - 8- şer`î mâ-hüve'l-vâkı` kayd şod fî'l-yevm eş-şânî min şaferû'l-ḡayr li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (8 Aralık 1687)
- Şuhûdü'l-ḡâl
- 9- İbrâhîm Çelebi Meḥmed Beḡ, İbrâhîm Beşe Receb, Meḥmed bin Muştafâ, Aḥmed bin Muştafâ, İsmâ`îl Kâsım ve ḡayrihim mine'l-ḡuẓẓâr.

107. [23-b-III-Tereke dökümü]

- 1- Bolu ḡazâsı kıyelerinden Deḡirmen Özü nâm kıyede sükkânlarından olub bundan aḳdem müteveffât iden 'Âliye bint-i İsmâ`îl nâm ḡâtûnuñ verâşeti zevc-i metrûku
- 2- Velî Beḡ ibn-i Şa`bân ile şadrî şaḡîr oḡlu Muştafâ ve şaḡîre kıızları 'Âyişe ve Fâtma ile vâlidesi Şâliḡa ḡâtûn'a münḡaşıra olduḡu şer`ân zâhir

3- olduğdan sonra kable't-taksim mezbure Fâtma dahi müteveffât idub verâseti bābāsı mezbūr Velî Beğ ve cedde-i mezbure Şāliha'ya münhasıra olduğu

4- şer`ân zāhir ve müteḥakkık olduğdan sonra müteveffât-ı mezbūreniñ terekesidir ki zikr olunur vaka`a`ü't-tahrîr fi'l-yevm el-ḥāmis 'aşer min zi'l-ka`deti's-

5- şerife li-sene şemân ve tis`in ve elf. (22 Eylül 1687)

		kıymet
- Müsta`mel mor boğası kapama	1	350
- Müsta`mel alaca kaftân	1	300
- El boğası kapama	1	250
- Kırmızı kaḍife serpüş	1	150
- Müsta`mel arakıyye	1	150
- Sîm önlük kuşak	1	150
- Köhne Peçe	1	50
- Münakkaş kuşak	1	125
- Doxuma don	4	250
- Ketân gömlek	3	300
- Münakkaş makrama	6	300
- Şırmalı makrama	1	150
- Şırmalı kahve makraması	1	300
- Şırmalı çatkı	2	600
- Yüz yaşıduğu	1	30
- Atlas	1 zirâ`	100
- Yeşil endâz ma`a vālâ	1-1	45
- İpek	10 dirhem	50
- Dölbend	2 zirâ`	60

- Penbe bezi don

6

600

(23-b'den sonra kesiklik mevcut)

**108. [24-a-I-Kastın aşılması sûretiyle (Yaralama sonucu) adam öldürme
dâvâsı (Şibhü'l-amd)]**

- 1- Zümre-i sipāhiyāndan Tırhal kaşabası mahallâtından Bâzâr mahallesinden Ahmed Ağa ibn-i Yahyâ ve Kova mahallesinden
- 2- diğer Ahmed Ağa bin el-Hâc Hasan ve yine kaşaba-i mezbûre sükkânından Mehmed Ağa bin İbrâhîm ve Ahmed Beğ ibn-i 'Ömer ve Hüseyin Beğ bin İbrâhîm
- 3- ve Mehmed Beğ İslâm ve 'Abdî ibn-i Muştafâ ve Mehmed Ağa bin Zekerîyyâ nâm Cundîler meclis-i şer'î hâfîrû'l-lâzımı't-tevkîrde medîne-i Bolu kazâsı
- 4- karyelerinden Şandallar nâm karyeden Tâtâr oğlu dimekle ma'rûf Receb ve Karaköy nâm karyeden Şebib Receb nâm kimesneler mahzarlarında üzerlerine
- 5- da'vâ ve takrîr-i kelâm idub târîh-i kitâbdan iki gün muqaddem İstânbûl'dan gelur iken medîne-i Bolu karyelerinden Kaşşâblar nâm karyeye kable'l-
- 6- 'aşr teneffüs için nüzûl eylediğimizde mezbûrân Tâtâr oğlu Receb ve diğer Receb ve mezbûr Kaşşâblar karyesi ahâlîsinden gâ'ib-i 'anî'l-meclis
- 7- Güllü ve Ya'kûb oğlu Hasan ve Arslân bin Süleymân ve Şehbâz karındaşı Şalbâş ve Kara Ahmed oğlu ve Beyâz karındaşı Muşlî ve Muşlî Efendi oğlu
- 8- Değirmenci Ahmed ve kölesi Yâsef nâm kimesneler ile ellerinde birer 'aşâ-i kebîr ile üzerimize gelub bizleri darb ve mecrûh ve yoldaşımız mezbûr
- 9- Ahmed Ağa'nın şol kolunu kırub ve diğer Ahmed Ağa bin el-Hâc Hasan'ın arkasından darb-ı şedîd ile darb ve mecrûh ve 'amel-mânde ve sâ'irlerimizi
- 10- dahi kara bere ve mecrûh eylediklerinden ma'adâ mezkûr Bâzâr mahallesi sükkânından refîkımız olan Mehmed Beğ ibn-i 'Osmân nâm Cundîyi 'aşâ-i kebîr ile
- 11- başına darb ve başını şakı idub lâ-ya'kıl karye-i mezbûreden bârgîrine tahmîl idub medîne-i Bolu'ya getürmüş idik bir gün mürûrunda

12- mezbür Mehmed Beğ mezbûrların dârbınıñ şiddet-i te'sîrinden bi-emrillâhi te'âlâ fevt oldu su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve mücebi icrâ' olunmak

13- olunmak ma'at'lubumuzdur didiklerinde mezbûrân Tâtâr oğlu Receb ve diğer Receb cevâblarında gâ'ibün-ı mezbûrün mezkûr sipâhileri karye-i

14- mezbûrede târîh-i mezkûrda dârb eylediler bizler dârb eylemedik münker olduklarında müdde'ayün-ı mezbûrundan müdde'alarını mübeyyin beyyine taleb

15- olundukda 'udül müsliminden kazâ-i mezbûre tâbi` Alpagut nâm karyeden Seyyid 'Osmân Çelebi bin Bektâş ve Çivril nâm karyeden Hüdâvîrdî bin Ya`kûb

16- nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzîrân olub eşerü'l-istişhâd fi'l-hakîkâ târîh-i mezkûrda mezbûr Kaşşâblar karyesinde

17- vakt-i mezkûrda mezbûrân Tâtâr oğlu Receb ve Şebib Receb ellerinde 'aşâ-i kebîr ile mezbûr Ahmed Ağa ibn-i Yahyâ'nın sol

18- koluna dârb ve mecrûh ve mezbûr el-Hâc Hasan oğlu Ahmed Ağa'nın arkasına dârb ve mecrûh ve mecrûhen fevt olan Mehmed Beğ bin 'Osmân'ın

19- başından dârb itdiklerine şahidleriz şehâdet dahî ideriz deyu her birleri edâ-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde şehâdetleri

20- gıbbe ri'âyet-i şerâyi'ti'l-kabûl-i hayyiz-i kavle makbûle olmanın mücebiyle ba'de'l-hükm mâ-hüve'l-vâki` kayd şod fi'l-yevm er-râbi` 'aşer

21- min şaferü'l-hayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (20 Aralık 1687)

Şuhûdü'l-hâl

22- Abâz-zâde Mehmed Ağa, Durmuş Ağa Himmet, Köle Muştafâ Beğ el-Hâc Mehmed, Bayrakdâr Mehmed Ağa, Seyyid Muştafâ Çelebi Seyyid Mehmed,

23- Receb bin Hasan, Mehmed bin Mûsâ, Receb 'Osmân, Mehmed Muştafâ ve gayrihim mine'l-huzzâr.

109. [24-a-II-Nafaka takdiri (Vasînin çocuklar için nafaka takdir talebi)]

1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Karacaagaç nâm karye sâkinelerinden iş bu râfi`atü'l-veşîka Kâmile hâtûn İbnet-i Hasan Efendi meclis-i şer`de takrîr-i kelâm ider ki

2- müteveffâ zevcim Kâsım Beğ firâşından hâşıl olma Fâtma nâm şağîre şadrî kızım hucr-i terbiyemde olub nafaka ve kisveye eşedd ihtiyâcî olmağla bâbâsı

3- müteveffâ-yı mezbûrdan müntakîl emvâlinde kıbel-i şer`den nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunmak iltimâs iderim didikde cânib-i şer`den

4- şağîre-i mezbûre Fâtma için bâbâsı müteveffâ-yı mezbûr Kâsım Beğ`den müntakîl emvâlinde beher yevmî onikişer akçe farz ve takdîr olunub

5- şağîre-i mezbûre Fâtma'nın havâ'ic-i zarûriyesine harc ve şarfa vaqt-i zarûretde istidâneye lede'z-zafer rucû'a izin birle mâ-vaqa'a

6- kayd şod fi'l-yevm er-râbi` 'aşer min şaferü'l-hayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (20 Aralık 1687)

Şuhûdü'l-hâl

7- Çırak Mehmed Ağa el-Cundî, Bayraqdâr Mehmed Ağa el-Cundî, Ahmed Çelebi 'Abdulkâdir, Muştafâ Sûhte ve gayrihim mine'l-hużzâr.

110. [24-a-III-Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Bakırlıçañşa nâm karye sükkânından Muştafâ Şa`bân ve Mehmed benû Receb nâm kimesneler meclis-i şer`i haţîrû'l-lâzımı't-tevkîrde

2- iş bu râfi`ü'l-veşîka Halîl bin Dervîş nâm kimesne mahzarında her birleri ikrâr ve takrîr-i kelâm idub 'akd-i âti şudûruna değîn silk-i mülk-i

3- şarihimizde münselik karye-i mezbûrede vâkı` Şoku Suyu üzerinde iki göz harâbe mülk değirmânımızıñ dört sehimde bir sehimini tarafeynden

4- icâb ve kabûlü hâvî bey`-i bāt-ı şahîh-i şer`i ile yirmibeş gurûşa bey` ve teslîm ol dağî iştirâ' ve tesellüm ve kabûl idub

5- şemeni olan meblağ-ı mezbûru bi't-tamām aḥz ve kabz eyledik fimā-ba'd sālifü'z-zikr iki göz değirmān ocāğımızıñ dört sehimde bir sehim

6- mezbûruñ mülk-i müşterāsıdır keyfe-mā ve yeḥtār mutaşarrıf olsun didiklerinde ğıbbe't-taşdıķı'ş-şer'ī mā-vaka'a kayd şod.

Şuhūdü'l-hāl

7- Maḥmūd Ḥalīfe bin Muştafā, 'İsā Ḥasan, Ḥalin Maḥmūd, Muştafā 'Oşmān, Kara 'Alī Beğ bin 'Abdullāh,

8- Şa'bān bin Süleymān, Receb bin Mehdī, Meḥmed bin 'Abdullāh ve ğayrihim mine'l-ḥużzār.

111. [24-b-I-Vefat eden Bolu iştirâcısının Sûk-ı Sultâniyede satılan (fürûht) ve Mîrî'ye geçen tereke kaydı.]

1- Oldur ki biñdoksanyedi senesinde vâķi` Bolu sancağının ba'zı kazâlarının iştirâ' bedel-i mālını cem` ve taḥşile

2- me'mûr olub biñdoksandokuz muḥarrem-i ğurresinde medîne-i Bolu'da māl-ı mezkûru cem` ve taḥşil üzere iken fevt olan

3- Karet-zāde 'Abdullāh Ağa'nıñ yanında mevcûd bulunan nukûd ve muḥallefatı târiḥ-i mezbûrda müteveffâ-yı mezbûruñ ḥayâtında vaşî-i muḥtâr

4- eylediği ḥazinedârı olan Muştafā Ağa ma'rifetiyle ve a'yân-ı vilâyetden Meḥmed Efendi el-Müftî ve Mütessellim Muştafā Ağa ve eş-Şeyḥ 'Alī Efendi el-İmām ve Maḥmūd Efendi el-İmām

5- ve Molla Muştafā bin Receb ve Aḥmed Efendi Maḥmūd ve Ḥalīl Efendi el-İmām, ve el-Ḥāc Aḥmed bin Nûrullāh ve el-Ḥāc Aḥmed bin el-Ḥāc Receb ve el-Ḥāc Aḥmed bin el-Ḥāc 'Ömer ve el-Ḥāc Meḥmed el-Ḥāc Receb

6- İbrāhîm Çelebi Meḥmed Beğ ve Maḥmūd Ağa bin Meḥmed Ağa ve 'Abdurrahman Çelebi el-Ḥāc Ḥasan ve Meḥmed Çelebi Ḥasan ve Sun'ullāh Çelebi ibn-i el-Ḥāc Meḥmed ve Meḥmed Çelebi Aḥmed Çelebi ve sâ'irleri

7- maḥzarlarında taḥrîr ve Bolu bezzâzistânına bi-'ayâniḥâ vaz` olunub ḥalâ taraf-ı mîrîden kabzına fermân-ı cihân-muṭâ` kıdvetü'l-aḳrân el-Ḥāc Ḥüseyn Ağa yediyle

8- vārid olmağın ber-müceb-i fermān-ı 'alīyye mübāşir Mūmī-ileyh ma'rifetiyle müteveffā-yı mezbūruñ sūḳ-ı sultāniyede ba'de'l-müzāyede ğurūş ikiyüz akçe ḥesābiyye üzere

9- fūrūht olunan eşyāsıdır ki ber-vech-i ātī zıkr olunur vaḳa'a'ü't-tahrīr fī'l-yevm er-rābi' ve'l-'işrine min şaferü'l-ḥayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (30 Aralık 1687)

		kıymet
- Köhne seccāde	1	231
- Köhne kırmızı çūḳa maḳ`ad	3 'aded	1410
- Köhne Bağdād seccāde	1	480
- Cedīd çizme	1 çift	300
- Müsta`mel tire peşkīri	1	355
- Kürk kolçaḳ	1	160
- Köhne kırmızı iḥrām	1	150
- Köhne kırmızı yük örtüsü	1	1000
- Köhne ḳapama	1	245
- Çit boğça	1	117
- Cedīd ḳapama	1	830
- Müsta`mel yorğan	1	440
- Müsta`mel kebe	1	370
- Beyāz çārşab	1	170
- Köhne şırmalı dīkdik	1	1250
- Köhne şırmalı çūḳā zeyn-pūş	1	690
- Müsta`mel şarık ma`a ḳavuk	1-1	755
- Köhne alaca ḳumāş yorğan	1	525
- Ḥamām gömleği, peştemāl, maḳrama, döşeme	1-1-2-1	1350

- Müsta`mel şırmalı çūka kesme	1	3300
- Köhne dülbend örtüsü	1	60
- Köhne kumāş yaşdıķ	1 çift	477
- Köhne yüz yaşdıķı	1	75
- Köhne kumāş peşkır	1	410
- Müsta`mel çaķşūr	1	650
- Gicelik kāvuk	1	60
- Müsta`mel yeşil şāl	1	380
- Müsta`mel zincāb bezan kürkü	1	850
- Köhne münakķaş boğça	3	105
- Köhne dārāyī perde	1	600
- Köhne şof kürkü	1	1400
- Sīm çıkūn rahtı	1	2200
- Köhne şarık	1	160
- Def`a köhne şarık	1	40
- Müsta`mel çūka ferāce	1	2000
- Alaca kumāş enţārī	1	400
- Müsta`mel çul kafā` kürk	1	4220
- Sīm ğaddāre	1	2050
- Sīm kılıç	1	2300
- Sīm raht ma`a reşme	1-1	6000
- Köhne çūka yağmurluk ma`a başlık	1-1	1600
- Sīm topuz	1	1640
- Köhne çamāşūr	3 çift	450
- Köhne sāde ma`a beyāz dizlik	1-2 çift	250

- Şağır seccāde	1	228
- Köhne kırmızı şofra bezi	1	70
- Köhne münakkaş makrama	5 'aded	135
- Köhne peşkîr ma`a yağ makrama	1-4	180
- Def`a sîm ğaddāre	1	2050
- Def`a köhne gömlek ma`a don	2-2	375
- Müsta`mel beyāz sāde	2	255
- Beyāz silecek	1	104
- Köhne çūka yaşıdık	1	75
- Def`a sîm rahtcık ma`a reşme	1-1	3200
- Def`a sîm topuz	1	1500
- Kırmızı muḥattem kuşāk	1	450
- Müsta`mel neftî kapama	1	550
- Köhne muṭbah çadırı ma`a ḥeyme	1-1	805
- Köhne şırmalı kaḍīfe eğer ma`a üzengi nühās	1-1 çift	1200
- Def`a köhne kaḍīfe eğer	1	750
- Lengerī ma`a el tābāsı	1	270
- Cedīd çaḳşūr	1	1360
- Kaṭār iskemlesi	1	60
- Şağır mürettebānī lengerī	3	450
- Şağır köhne çadır	1	550
- Köhne fener nühās	1	100
- Şağır kahve ibrīği ma`a mā-ḥazari?	1-2	100
- Şam`dān	1	60
- Kebîr leğen köhne	1	300

- Köhne ma'î kilim	1	100
- Köhne leğen ma'a ibrîk	1-1	300
- Köhne tencere	3	1000
- Şakal tarağı	1	20
- Köhne kırmızı kilim	1	95
- Yağ dibesi	1	60
- Def'a köhne kırmızı kilim	1	80
- Köhne ğarāre ma'a kılār sepeti	2-2	150
- Köhne şatıl	1	200
- Hoşāb	1	75
- Boy tüfengī	1	830
- Kefġir ma'a kebçe	1-1	110
- Sini	2	500
- Köhne gügüm	1	200
- Saķā meşķı	1	600
- Dōru at	1	9000
- Kula bārgir	1	2000
- Yaġız bārgir	1	2400
- Dōru bārgir	1	1800
- Şolgun dōru bārgir	1	600
Cem'an		78102 şahh

Yalıñız yetmişsekizbiñyüziki aķçedir

Bi-hesāb esedī ġurūş üçyüzdoksanbuçuk ġurūş iki aķçedir 390,5

Minhāü'l-ihrācāt

-Techiz ve't-tekfin berā-yı müteveffā-yı mezbūr 10 ġurūş

-Müteveffā-yı mezbūruñ hayātında şāhib-i firāş iken kassāb ve bakḳāl ve iḳmālci? ve arpa ve ‘alef maşraf-ı mehr İbrāhīm Çelebi yediyle	65 gürüş
-Fevt gününden eşyāsı fūrūht oluncaya değin beş bārgiriñ maşrafı arpa maşrafı	18 gürüş
- Mehr-i dilā ḥarc-ı maḥkeme	10 gürüş
- Kālemiye	3 gürüş
-Dellāliye	7 gürüş
-İḥzāriye	3 gürüş
-Ücret-i dolāb	1 gürüş
-Mübāşir Mūmī-ileyhiñ maşrafı	50 gürüş
-İstānbül’a varınca akçe yükü kirāsı için	5 gürüş
Cem`an	Maşraf gürüş 172

Yüzyetmişiki gürüşdur

25-a-(24-b-I’in devamı)

Şaḥḥü’l-bāḳī

Gürüş

218,5 -İkionsekizbuçuk gürüş

130 kürk bahā -Müteveffā-yı mezbūr terekesinden olub mā’ī çūḳa ḳablu samur kürkü

----- ba`de’l-müzāyede yüzotuz gürüşda mübāşir mezbūr üzerinde ḳarār

348,5 şaḥḥ itmeğle ḡaniyye ile mübāşir-i mezbūra teslīm olunmuştur

kürk bahā gürüş 130

-Müteveffā-yı mezbūruñ sepetinde kendi mūhri ile memhūr nuḳūdudur ki ber vech-i
ātī zikr olunur

-Der kīse esedī ve rub` 500 gürüş

-Def'a birbiri içinde der kīse	597,5 gurūş		
-Def'a der kīse kem'iyār	101,5 gurūş		
-Maḥlūt pāra der kīse	10200 kırkı bir gurūş olmak üzere bi-ḥesāb esedī gurūş 255		
-Cedīd pāra der kīse	36 bi-ḥesāb esedī gurūş		
-Ḥurda pāra der kīse ellisi bir gurūş olmak üzere 50 gurūş			
- Bolevī Maḥmūd Beğ'den farz olan aqçeden bākī gurūş 7 tümen 8			
Cem'an	nuḳūd gurūş 1547	zolota 1	
Cem'an			
348,5	-Eşyā bahāsı ma'a kürk bahāsı		
1547 nuḳūd	zolota 1		

1896	tümen 2	-Yalnız biñsekizdoḳsanaltı gurūş iki tümen *iki tümen iki aqçedir	
		yalnız biñsekizyüzdoḳsanaltı gurūş iki tümendir.	

112. [25-a-I-Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı]

- 1- Biñdoḳsanyedi senesine maḥsûb olmak üzere Bolu şancağınıñ ba'zı kazâlarınıñ iştirâ' bedel-i mālını cem` ve taḥşîle me'mûr olub Bolu'da māl-ı mezkûru
- 2- cem` ve taḥşîl üzere iken bundan aqdem vefât iden Kâret-zâde 'Abdullâh Ağa'nın yanında mevcûd bulunan nuḳūd ve muḥallefâtını taraf-ı mîrî'den
- 3- kabza fermân-ı 'aliyye ile mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâşil ve'l-aḳrân el-Ḥâc Hüseyin Ağa bin Şehsuvâr meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde medîne-i mezbûre

- 4- sükkânından fahrü'l-akrân Maḥmūd Beğ ibn-i Hâlid Beğ maḥzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağâ'nın māl-ı mezkûrdan taraf-ı
- 5- mîrî'ye altmışiki yük onbiñdokuzyüziki akçe deyni için yanından mevcûd bulunub medîne-i mezbûre bezzâzistânına vaz` olunub
- 6- nuḳûd ve eşyâsını ve sâ'ir emânet-i vaz` olunan māl ve eşyâsını mîrî için ahz ve ḳabza fermân-ı 'aliyye ile me'mûr olduğuma binâ'en müteveffâ-yı
- 7- mezbûruñ ḥazînedârı olan Muştafâ'nın ḥaṭ ve ḥatmi ile maḥtûm zimem defterinde Mûmî-ileyh Maḥmūd Beğ zimmetinde cihet-i ḳarzdan seksen gürüş taḥrîr
- 8- olunmuş mübâşeretim ḥasebiyle su'âl olunub takrîr-i taḥrîr ve meblağ-ı mezkûr mîrî için taḥşîl olunsun didikde ğıbbe's-su'âl Mûmî-ileyh Maḥmūd Beğ cevâbında fî-nefsi'l-
- 9- emr biñdoksansekiz senesinde Belğrâd kışlâsında müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağâ'dan bir def'a seksen gürüş ve bir def'a daḥi otuzüçbuçuk gürüş cem'an yüz
- 10- onüçbuçuk gürüş istiḳrâz idub lâkin medîne-i mezbûrede sâkin tarafımdan vekîlim ve ze'âmetim şubâşısı iş bu hâzır-ı bi'l-meclis Meḥmed Ağâ ibn-i Velî Beğ yediyle târîḥ-i
- 11- kitâbdan üç ay muḳaddem medîne-i mezbûrede vâḳi` Meḥmed Efendi menzilinde müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağâ'ya ḥayâtında meblağ-ı mezbûr yüzonüçbuçuk gürüş ve yüzbeş
- 12- gürüş ile on tümenini def` ve teslîm idub zimmetimde bâḳi yedi gürüş ile sekiz tümen deynimdir deyu def`le muḳâbele idicek ğıbbe'l-istinṭâḳ ve'l-inḳâr Mûmî-ileyh Maḥmūd Beğ'den
- 13- def`-i mezbûru mübeyyin beyyine ṭaleb olunduḳda 'udûl müslimînden medîne-i mezbûre muzâfâtından Akçaḳavaḳ nâm ḳaryeden Ramazân bin Ca'fer ve Bürnük nâm ḳaryeden
- 14- Hüseyin bin 'Alî nâm kimesneler lî-ecli's-şehâde meclis-i şer'e ḥâzîrân olub eşerü'l-istişhâd fî'l-ḥaḳîḳâ Mûmî-ileyh Maḥmūd Beğ'in tarafından vekîli

15-ve ze`āmeti şubası olan iş bu hâzır-ı bi'l-meclis mezbûr Meḥmed Ağa târîḥ-i mezbûrede sālîfû'z-zıkr menziline müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullāh Ağa'ya ḥāl-i ḥayâtında Mûmî-ileyh

16- Maḥmûd Beğ'in deyn-i mezkûru için bizim ḥuzurumuzda yüzbeş ğurûş ve on tümen def` ve teslîm ol daḥi aḥz ve kabz eyledi biz bu ḥuşûşâ

17- bu vech üzere şāhitleriz şehâdet daḥi ideriz deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba`de't-ta`dîl ve't-tezkiye şehâdetleri

18- maḥbûle olduğdan soñra ikrâr-ı mürettebesi olan yedi ğurûş ile sekiz tümeni mübāşir Mûmî-ileyh el-Ḥacı Ḥüseyn Ağa'ya teslîme tenbîhe birle mâ-hüve'l-vâkı`

19- bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevm eş-sâmin ve'l-îşrîne min şehr şaferü'l-ḥayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (3 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-ḥāl

20- Meḥmed 'İsâ, Durmuş Ağa ibn-i Himmet, Muştafâ Beğ ibn-i el-Ḥâc Meḥmed, Velî Ağa ibn-i el-Ḥâc Receb, Meḥmed ibn-i Süleymân, el-Ḥâc Meḥmed bin Süleymân,

21- Maḥmûd ibn-i Ḥasan, 'Oşmân ibn-i 'Alî, Mûsâ ibn-i Receb, Muştafâ ibn-i 'İsâ ve gayrihim mine'l-ḥużzâr.

113. [25-a-II-Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına taleb edilmesi dâvâsı]

1- Biñdoksanyedi senesine maḥsûb olmak üzere Bolu şancağınıñ ba`zı kazâlarının iştirâ' bedel-i mālını cem` ve taḥşîle me'mûr olup medîne-i Bolu'da

2- māl-ı mezkûru cem` ve taḥşîl üzere iken bundan aḳdem vefât iden Kâret-zâde 'Abdullāh Ağa'nın yanında mevcûd bulunan nukûd

3- ve muḥallefâtını taraf-ı mîrî'den kabza fermân-ı 'aliyye ile mübāşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emāşil ve'l-aḳrân el-Ḥâc Ḥüseyn Ağa bin Şehsuvâr

4- meclis-i şer'î ḥatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde medîne-i mezbûre sükkânından 'Abdulkerîm Beğ ibn-i Maḥmûd maḥzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub

5- müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağâ'nın māl-ı mezkûrdan taraf-ı mîrî'ye altmışiki yük onbiñdoküzyüziki akçe deyni olub

6- yanından mevcûd bulunub medîne-i mezbûre bezzâzistânına vaz` olunan nuķûd ve eşyâsını ve sâ'ir emânet-i vaz`

7- olunan māl ve eşyâsını cānib-i mîrî için ahz ve kabza fermân-ı 'aliyye ile me'mûr olduğuma binâ'en

8- müteveffânın hâzinedârı olan Muştafâ'nın haţ-ı hatmi ile mahtûm zimem defterinde mezbûr

9- 'Abdulkerîm Beğ zimmetinde cihet-i karzdan def'atle yüzyirmi gurûş

10- taķrîr olunmuşdur mübâşeretim hasebiyle su'âl olunub

11- taķrîr-i taķrîr ve meblağ-ı mezkûr cānib-i

12- mîrî için tahşîl olunsun

25-b-(25-a-II'nin devamı)

13- olunsun didikde ğıbbe's-su'âl

14- mezbûr 'Abdulkerîm Beğ cevâbında fî-nefsi'l-emr

15- biñdoksansekiz senesinde Belğrâd kışlâsında müteveffâ-yı mezbûr

16- 'Abdullâh Ağâ'dan def'atle yüzyirmi gurûş elli gurûş kendim için

17- yetmiş gurûş daħi ğâ'ib-i ani'l-meclis birâderim Esad Beğ için istikrâz idub

18- lâkin medîne-i mezbûrede ze`âmetim şubâşısı ve tarafımdan vekîlim olan ve iş bu hâzır-ı bi'l-meclis Mehmed Ağâ

19- ibn-i 'Osmân Kethüdâ yediyle meblağ-ı mezbûr yüzyirmi gurûşu müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağâ'ya hâl-i hayâtında medîne-i mezbûrede

20- vâķi` Mehmed Efendi menzilinde def` ve teslîm eyledim deyu def'le muķâbele itmeğın ğıbbe'l-istintâķ ve'l-inķâr

21- mezbûr 'Abdulkerîm Beğ'den def`-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olundukda 'udûl müslimînden medîne-i mezbûre muzâfâtından Kâdî

22- Obası nām kıyeden Süleymān Çelebi ibn-i Dervîş ve Muştafâ ibn-i Hâsan nām kimesneler lî-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzirân olub eşerü'l-

23- istişhâd fî'l-hakîkâ mezbûr 'Abdülkerîm Beğ'in tarafından vekîli ve ze'âmeti şubası mezbûr Mehmed Ağa medîne-i mezbûrede vâkı' Mehmed Efendi

24- menziline müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağa'nın hâl-i hayâtında bizim huzurumuzda yûzyirmi gürüş def' ve teslim eyledi bu huşûşâ bu vech üzere şahitleriz

25- şehâdet dahî ideriz deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayr-i kabûlde vâk'a olmağın mâ-hüve'l-vâkı'

26- bi't-taleb ketb olundu vâk'a'ü't-tahrîr fî'l-yevm es-sâbi' ve'l-'işrîne min şehr şaferü'l-hayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (2 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-hâl

20- İbrâhîm beğ ibn-i Mehmed Beğ, Sefer Beşe ibn-i Süleymān, Mehmed Beğ ibn-i Muẓaffer, Mehmed Beğ ibn-i Receb, Süleymān ibn-i 'Osmān, Mehmed Ağa ibn-i Hüseyin,

21- Muştafâ Beğ ibn-i el-Hâc Mehmed, Süleymān Ağa ibn-i Hüseyin, Muştafâ ibn-i Halîl ve gayrihim mine'l-hüzzâr.

114. [25-b-I-Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına taleb edilmesi dâvâsı]

1- Biñdoksanyedi senesine mahsûb olmak üzere Bolu şancağının ba'zı kazâlarının iştirâ' bedel-i mālını cem' ve tahşîle me'mûr olub medîne-i Bolu'da māl-ı mezkûru

2- cem' ve tahşîl üzere iken bundan akdem vefât iden Kâret-zâde 'Abdullâh Ağa'nın yanında mevcûd bulunan nukûd ve muhâlefâtını taraf-ı mîrî'den kabza fermân-ı

3- 'aliyye ile mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâşil ve'l-akrân el-Hâc Hüseyin Ağa bin Şehsuvâr meclis-i şer'î hatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde medîne-i mezbûre sükkânından

4- fahrû'l-akrân Şemsi Pâşâ-zâde dimekle şehîr Mehmed Beğ ibn-i Ahmed Pâşâ mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullâh Ağa'nın

- 5- māl-ı mezkûrdan cānib-i mîrî'ye altmışiki yük onbiñdoğuzyüziki akçe deyni için yanından mevcûd bulunub
- 6- medîne-i mezbûre bezzâzistânına vaz` olunan nuķûd ve muħallefâtını ve sâ'ir emānet-i vaz` olunmuş māl ve eşyâsını mîrî için
- 7- ahz ve kabza fermân-ı 'aliyye ile me'mûr olduğuma binā'en müteveffâ-yı mezbûruñ hazînedârı olan Muştafâ'nıñ hat-ı hatmi ile mahtûm
- 8- zimem defterinde Mûmî-ileyh Mehmed Beğ zimmetinde cihet-i karzdan yüzelli gürüş olunmuş mübāşeretim hasebiyle su'âl olunub takrîr-i tahrîr
- 9- ve meblağ-ı mezkûr mîrî için tahşîl olunsun didikde ğıbbe's-su'âl Mûmî-ileyh Mehmed Beğ cevâbında fî-nefsi'l-emr biñdoğsan-
- 10- sekiz senesinde Belğrād kışlâsında müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullāh Ağa'dan yüzelli gürüş istikrâz idub lâkin medîne-i mezbûrede
- 11- sâkin tarafımdan vekîlim olan ve iş bu hâzır-ı bi'l-meclis Abâzâ-zâde Mehmed Ağa yediyle medîne-i mezbûrede vâkı` Mehmed Efendi
- 12- menzilinde müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullāh Ağa'ya hayâtında def` ve teslîm ol daħi ahz ve kabz ve meblağ-ı mezbûru vekîlim mezbûr Mehmed Ağa
- 13- yedinden kabzını huzûr-ı müsliminde def`atle ikrâr daħi itmişdir deyu def`le muķābele idicek ğıbbe'l-istintāk ve'l-inķâr Mûmî-ileyh
- 14- Mehmed Beğ'den def`-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduķda 'udûl müsliminden medîne-i mezbûre sükkânından İbrāhîm Çelebi ibn-i
- 15- Mehmed Beğ ve Ahmed Halîfe ibn-i Maħmûd nām kimesneler lî-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub eşerü'l-istişhād
- 16- fî'l-ħakîķâ müteveffâ-yı mezbûr 'Abdullāh Ağa hâl-i hayâtında Mûmî-ileyh Mehmed Beğ'de olan yüzelli gürüşümü Mûmî-ileyhiñ
- 17- vekîli olan mezbûr Abâzâ-zâde Mehmed Ağa yedinden tamāmen ahz ve kabz eyledim deyu bizi işhād eyledi
- 18- müteveffâ-yı mezbûruñ ikrârına şāhitleriz şehâdet daħi ideriz deyu her biri edâ'-i şehâdet-i şer' iye

19- eylediklerinde ba`de't-ta`dîl ve't-tezkiye şehâdetleri maqbûle olmağın mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu

20- fî'l-yevm es-sâbi` ve'l-'işrîne min şeh'r şaferü'l-hayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (2 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-hâl

21- Meḥmed Ağa bin Aḥmed Ağa, Velî Ağa bin Receb, Kôr Muştafâ ibn-i el-Hâc Meḥmed, Meḥmed ibn-i Ebûbekir, Meḥmed ibn-i Hüseyn,

22- Muştafâ Beğ bin 'Osmân, Meḥmed bin Yaḥyâ, 'Osmân bin Süleymân, 'Alî Beşe Mûsâ ve ğayrihim mine'l-huẓẓâr.

115. [26-a-I-Kastın aşılması sûretiyle (Yaralama sonucu) adam öldüren kişinin katledilmesinin tescili]

1- Kârahişâr-ı Şarkî sancağı sükkânından Şeyḥ Oğlu dimekle

2- şehîr 'Ömer Ağa nâm sipâhî ve yine sancağ-ı mezkûrdan yetmiş seksen

3- nefer sipâhî ve Sivas sancağından ve Turḥal ve Toḳat ve Niksar kazâlarından

4- ber vech-i tahmîn üç dörtyüz miqdârı sipâhî cem'iyet ile meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr-i

5- kelâm iderler ki târîḥ-i kitâbdan beş gün muḳaddem Turḥal kaşabası maḥallâtından Bâzâr maḥallesi sükkânından

6- Meḥmed Beğ ibn-i 'Osmân nâm sipâhî yoldaşımız İstânbûl'dan gelür iken Bolu kazâsı karyelerinden Kaşşâblar nâm

7- karyeye nüzûl eyledikde yine kazâ-i mezbûre tâbi` Şandallar nâm karyeden Tâtâr Oğlu Receb ve Kâraköy nâm karyeden Şebib Receb

8- nâm kimesneler mezbûr Meḥmed Beğ'in başına 'aşâ-i kebîr ile ḍarb ve mecrûḥ idub bir gün mürûrunda mezbûr Meḥmed Beğ fevt olduḳda

9- refîkleri mezbûrân Tâtâr Oğlu Receb ve Şebib Receb'i meclis-i şer'e ihzâr itdirdüb üzerlerine ba`de'l-işbât medîne-i mezbûre Bolu'da

10- subaşı vekili olan Nūh Beşe'niñ habsine virmişler iken imiş bizler daḥi el-yevm gelüb yoldaşımıñ kânı içün cebren ve kehren şubaşı

11- mezbūr Receb'den kâtilleri alub mezbūr Şebib Receb'i cümlemiz katl eyledik ve mezkūr Tātār Oğlu Receb'i daḥi mütesellim vekili olan Koca Muştafā

12- Ağa'nıñ habsine virdik deyu her birleri ikrār ve i'tirāf eylediklerinde mā-vaḳa'a hıfzen li'l-maḳāl bi'l-ibtigā kayd şod fi'l-yevm es-sābi'

13- ve'l-'işrine min şehr şaferü'l-ḥayr li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (2 Ocak 1688)

Şuhūdü'l-ḥāl

14- Bayrakdār Meḥmed Ağa el-Cundī, Durmuş Ağa el-Cundī, Muştafā Ağa ibn-i el-Hāc Meḥmed, Köle Muştafā Beğ el-Cundī, Meḥmed ibn-i 'Osmān, Meḥmed Çelebi el-Hāc Aḥmed,

15- Receb Hüseyn, Aḥmed Çelebi Mūsā, Maḥmūd Ḥalīfe el-İmām, Muştafā Çelebi Hacıbayrām, Hüseyn Çelebi Hasan, Seyyid Muştafā Çelebi Seyyid Meḥmed, Meḥmed Beşe Hüseyn, Hüseyn Beşe Hasan,

16- Hüseyn Beşe Muştafā, Aḥmed Çelebi Hasan, Meḥmed Receb, Meḥmed ibn-i 'İsā, Meḥmed ibn-i Receb ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

116. [26-a-II-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Hōcabeğ maḥallesi sükkānından Dervīş Meḥmed ibn-i Şa'bān meclis-i şer'î ḥaṭīrū'l-lāzımı't-tevkīrde iş bu rāfi'ü'l-veşika

2- Meḥmed ibn-i Aḥmed maḥzarında ikrār-ı tām ve takrīr-i kelām idub maḥalle-i mezbūrede vāḳi' silk-i mülk-i şarīhimde münselik

3- bir taraftan Memī Çavuş mülkü ve bir taraftan Meḥmed Çelebi mülkü ve bir taraftan Kılıçlı Neveden? mülkü ve bir taraftan Ramazān Çelebi mülkü

4- ile maḥdūd ve mümtāz olan mülk menzilimi mezbūr Meḥmed'e bey' idub ol daḥi iştirā' ve kabūl itdikden soñra

5- mezbūr Meḥmed yedinden semeni olan onbeşbuçuk ğurūşu bi't-tamām aḥz ve kabz eyledim ba'de'l-yevm

6- mezbûr Mehmed'in mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' ve yehtâr mutaşarrıf olsun didikde 7- ğıbbe't-taşdîki's-şer'i kayd şod.

Şuhûdü'l-hâl

8- Hamâmî Mehmed Çelebi, Ramazân Çelebi ibn-i 'Abdurrahmân, Kamış-zâde Mehmed Çelebi, Ahmed ibn-i Muştafâ, Halîl Beşe ibn-i Hâcî İbrâhîm,

9- Kara Hasan ibn-i Yûsuf, Muhammed Mehmed, Muğzır Minnet ve gayrihim mine'l-hużzâr.

117. [26-a-III-Bâc-ı Bâzâr toplama yetkisi veren temessük kaydı]

1- Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki nefsi Bolu'da vâkı' olan bâc-ı bâzâr iş bu biñdokşandokuz senesi rebî'ü'l-evveliniñ

2- ğurresinden sene-i mezbûreniñ cumâde'l-âhireniñ ğurresine dek beher mâh yirmidörder ğurûş olmak üzere bâ'ış-i temessük

3- Ahmed Beşe ve Muştafâ Beğ ve diğeri Muştafâ Beğ (*metinde boş*) der'uhde ve sipâriş virub peşinden üç aylığın yetmişiki ğurûş

4- ahz ve kabz eylediğimiz ecilden temessük tahrîr olunub yedlerine virilmiştir varub sicil-i mahfûza kayd itdikden

5- soñra olundu ki minvâl üzere zabt ve rûsumât ahz ve kabz eylemek üzere taraf-ı âhardan dahl ve ta'arruz

6- olunmamağ için yedlerine temessük virilmiştir tahrîr fî't-târîh el-mezbûr 99. (5 Ocak 1688)

7- Vaşale el-bekâ fî'l-yevm es-sâbi' aşer min rebî'ü'l-evvel 99. (21 Ocak 1688)

118. [26-b-I-Akrabalığın ispatı sûretiyle terekeden hissenin alınması]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Akçağavağ nâm kırye sükkânından iş bu râfî'ü'l-veşîka Ma'den ibn-i el-merhûm

2- Ahmed ibn-i Cebr'alî 'Alî ibn-i na'l-band Muştafâ bin 'Alî nâm kimesne meclis-i şer'i hañrî'ü'l-lâzımı't-tevkîrde yine kırye-i mezbûre sükkânından olub

3- bundan aḳdem vefât iden Meḥmed bin 'Abdurrahmân bin Tîmûr bin mezbûr 'Alî nâm kimesneniñ li-üm er-ḳarındaşı 'İvâz bin Meḥmed nâm kimesne maḥzarında üzerine da`vâ

4- ve taḳrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr Meḥmed benim 'ammi-zâdem iken tereke-i vâfiyyesine mezbûr 'İvâz vaẓ`-ı yed idub ḥişse-i şâyi`amı taleb eylediğimde virmeden ibâ' ve imtinâ` ider

5- su'âl olunub taḳrîr-i taḥrîr ve tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan ḥişse-i şâyi`amı alıvrilmek maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl ve 'aḳîbü'l-inkâr mezbûr Ma'den'den müdde`âsını mübeyyin

6- beyyine taleb olunduḳda 'udul müsliminden ḳarye-i mezbûre sükkânından müsinn ve ihtiyârlarından el-Hâc Süleymân bin İsmâ'il ve Mûsâ bin 'Îsâ nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer`e

7- ḥâzîrân olub eṣerü'l-istişhâd fi'l-ḥaḳîḳâ müdde`i-i mezbûr Ma'den'in cedde-i a'lâ'sı olan mezbûr Na'l-band Muştafâ ile müteveffâ-yı mezbûr Meḥmed'in cedde-i mezbûr Tîmûr li-eb ḳarındaşlarıdır

8- deyu bâbâlarımızdan istimâ` eyledik biz bu ḥuşûşa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet daḥi ideriz deyu her biri edâ'-i şehâdet-i şer'iye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl

9- ve't-tezkiye şehâdetleri maḳbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm mâ-hüve'l-vâḳi` ḳayd şod fi'l-yevm eṣ-şâmin 'aşer min rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (22 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-ḥâl

10- Nemâz bin Receb, Muştafâ bin Ca'fer, Hâcî bin Süleymân, Maḥmûd bin Muştafâ, Meḥmed bin 'Abdullâh ve ğayrihim mine'l-ḥuẓzâr.

119. [26-b-II-Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve çalınan eşyânın talep dâvâsı]

1- Medîne-i Bolu ḳazâsı maḥallâtından Ḳaramânlı maḥallesinden Hüseyn Çelebi bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'i ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevḳîrde medîne-i mezbûre muzâfâtından

2- Kızılağıl nām kıaryeden Muştafā bin ‘Arab nām kimesne maḥzarında üzerine da`vā ve taḳrīr-i kelām idub tārīḥ-i kitābdan iki sene muḳaddem menzilim

3- açılıb onbeş keyl daḳīḳ ve üç ‘aded süd tābāsı ve bir kebīr tencere ve ba`zı eşyām ile sirḳat olunmuş idi hālā sālif üç tābānıñ

4- ikisi ve kebīr tenceremi mezbūr Muştafā’nıñ yedinde buldum su’āl olunub taḳrīr-i taḥrīr ve mūcebi icrā’ olunmaḳ maṭlūbumdur didikde ğıbbe’s-

5- su’āl mezbūr Muştafā cevābında eşyā-i mezkūreyi kıarye-i mezbūreden iş bu ḥāzır-ı bi’l-meclis olan Şa`bān bin Sefer nām kimesden dört

6- ğurūşa iştirā’ eyledim mezbūr Şa`bān’dan daḥi istifsār olunsun didikde ğıbbe’s- su’āl merḳūm Şa`bān cevābında sālifü’z-

7- zıkr üç süd tābāsı ve bir tencereyi kıarye-i mezbūrede vāḳi` Çaldır Çukuru nām mevzi`de iş bu ḥāzır-ı bi’l-meclis Meryem nām ḥātūnuñ

8- rehberliğı ile buldum idi iş bu üç süd tābāsını ve bir tencereyi dört ğurūşa mezbūr Muştafā’ya ben bey` eyledim

9- deyu iḳrār ve i’tirāf itmeğın mā-hüve’l-vāḳi` kayd şod fī’l-yevm et-tāsi` ‘aşer min rebī`ü’l-evvel li-sene tis’a ve tis`in ve elf. (23 Ocak 1688)

Şuhūdü’l-hāl

10- Meḥmed Beşe Velī Beğ, Meḥmed Beşe Ḥazar, Arslān Beğ Meḥmed, Meḥmed bin ‘Abdullāh, Minnet Muḥzır ve ğayrihim mine’l-ḥużzār.

120. [26-b-III-Hāc’da vefat edenin vasī-i muhtarından vârislerin para ve eşyâyı vekil aracılığı ile teslim alımının tescili]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Karamānlı maḥallesi sükkānından olub bundan aḳdem tarīḳ-i ḥacda vefāt iden el-Hāc Muştafā bin Bāyezīd nām kimesneniñ şulbī şağır oğlu Meḥmed’iñ

2- tesviye-i umūruna kıbel-i şer`den manşūbe-i vaşisi olan vālidesi Şeğide ibnet-i el-Hāc Meḥmed tarafından ḥuşuş-ı cā’i’z-zıkrı iḳrāra vekīl olub zāt-ı mezbūreyi ma`rifet-i

3- şer'îye ile 'ârifân olan İbrâhîm Çelebi ibn-i Hüseyn ve Aḥmed Dede bin Şa'bân şehâdetleriyle maḥzar-ı ḥaşm-ı câhid-i câ'î'z-zıkr de vekâleti şâbite olan Muştafâ Çelebi bin Aḥmed

4- nâm kimesne meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevķîrde müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Muştafâ ḥâl-i ḥayâtında ṭarîķ-i mezkûrda vaşî-i muḥtâr eylediği iş bu râfî'ü'l-veşîķa el-Hâc Meḥmed bin 'Abdullâh

5- maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Muştafâ ṭarîķ-i mezkûrda fevt olduğda yanında mevcûd bulunan eşyâ bahâsından olan seksenbeş

6- ğurûş ile iki alaca ve bir beyâz iḥrâmını mezbûr el-Hâc Meḥmed vesâyeti ḥasebiyle vereşeye işâl içün aḥz ve ķabz itmeğın meblağ-ı mezbûrdan

7- kırķbeş ğurûş ile sâlifü'z-zıkr iki alaca ve bir iḥrâmı şağîr-i mezbûrûñ bundan vaşîsi ve 'ammisi Receb nâm kimesne aḥz ve ķabz itmeğın mezbûr el-Hâc Meḥmed

8- zimmetinde meblağ-ı mezbûrdan kırķ ğurûş bâķî kalmağın vesâyetim ḥasebiyle meblağ-ı mezbûr kırķ ğurûşu daḥi mezbûr el-Hâc Meḥmed yedinden tamâmen aḥz ve ķabz

9- eyledim ve vaşî-i sâbık mezbûr Receb'îñ ķabz eylediği kırķbeş ğurûş ve iki alaca ve bir iḥrâmı daḥi ķabz eyledim mezbûr el-Hâc Meḥmed zimmetinde meblağ-ı

10- mezbûrdan bir akçe ve bir ḥabbe bâķî kalmadı didi didikde ğıbbe't-taşdîķi's-şer'î mâ-hüve'l-vâķi` kayd şod fî'l-yevm el-'işrîne min rebî'ü'l-evvel

11- li-sene tis'a ve tis'în ve elf. (24 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-ḥâl

12- Muştafâ Beşe İsmâ'îl, İbrâhîm Çelebi bin Hüseyn, Muştafâ bin İbrâhîm, Ḥasan Receb, 'İsâ bin 'Abdurrahmân, Receb Bayrâm,

13- İbrâhîm Çelebi Ḥasan, Minnet Muḥzır, Meḥmed bin 'Abdullâh Muḥzır, Muştafâ Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥużzâr.

121. [26-b-IV-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından H̱ocabeğ maḥallesinde sākin iken bundan aḳdem vefât iden el-H̱ac Ḥasan ibn-i el-H̱ac Meḥmed'in şulbî şağîr oğlu Aḥmed ve şulbiyye şağîre kızı

2- Şālihā'ya bābāları müteveffā-yı mezbûrdan bi-ḥasebi'l-irşî'ş-şer'î isābet ve intikāl iden emvāllerini zabt ve aḥvāllerini ḥıfz içün bir vaşî lâzım ve mühim

3- olmağın şağîrān-ı mezbûrānıñ vālideleri olan iş bu rāfi'atü'l-vesīka 'Āyişe H̱ātūn ibnet-i Aḥmed her vechile vesāyet 'uhdesinden gelmeğe kādire

4- olduğunu şikāt-ı şaḥîhatü'l-kelimāt ihbār itmeğın ḥākim-i muvaḳḳi'-i şadr-ı kitābü'l-aşl

5- fazliyetü'l-vehḥāb daḥi mezbûre 'Āyişe H̱ātūn'u şağîrān-ı

6- mezbûrānıñ tesviye-i umûrlarına vaşî naşb ve ta'yîn eyledikde ol daḥi ḳabûl ve merāsimini edā'ya te'ahhüd eyledikden şoñra vaşîyye-i mezbûre

27-a-(26-b-IV'ün devamı)

7- vaşîyye-i mezbûre 'Āyişe H̱ātūn i'āde-i kelām idub

8- şağîrān-ı mezbûrān ḥucr-ı terbiyemde olmağla ve nafaka ve kisveye ihtiyāçları olmağın

9- bābāları müteveffā-yı müntakıl emvāllerinden ma'rifet-i şer'de nafaka ve kisve bahā farz ve taḳdîr olunmasın

10- iltimās iderim didikde cenāb-ı şer'den şağîrān-ı mezbûrānıñ her birisiçün yevmî altışar aḳçeden oniki aḳçe

11- farz ve taḳdîr olunub meblağ-ı mezbûru şağîrān-ı mezbûrānıñ ḥavā'ic-i zarûriyelerine ḥarc ve şarfa vaşîyye-i mezbûre 'Āyişe H̱ātūn'a

12- izin birle mā-hüve'l-vāḳi' ḳayd şod fi'l-yevm el-'işrine min rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (24 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-ḥāl

13- Mehmed Beşe Şafer, Molla Hasan 'Alî, Mehmed Çelebi Muşlî, Mehmed bin 'Abdullâh, Minnet Muḥzır, Mehmed Receb ve ğayrihim.

122. [27-a-I-Vefat eden kişinin ödünç (karz) verdiği miktarın mîrâscısı tarafından talep edilmesi]

1- Bolu sancağında vâkı` Eflani kazâsı karyelerinden Çal nâm karye sükkânından olub bundan aḳdem vefât iden Aḥmed Ağa ibn-i Şeyḥullâh Ferat

2- Ağa nâm kimesneniñ verâseti zevce-i metrûkesi Şâyime ibnet-i el-Hâc Aḥmed Ağa ile şulbiyye şaġire kızını Şâfiyye ve li-ebeveyn kız karındaşı Şâlihâ Hâtûn'a münḥaşıra

3- olub ba`de mezbûre Şâfiyye daḥi müteveffât idub verâseti vâlidesi Melâyîm bint-i 'Abdullâh ile 'ammi-zâdesi Hüseyin Beġ ibn-i Muştafâ nâm kimesneye

4- münḥaşıra olduġu şer`ân zâhir ve müteḥakkık olduğdan soñra mezbûr Hüseyin Beġ meclis-i şer`î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde karye-i mezbûre sükkânından iş bu râfi`ü'l-vesîka

5- el-Hâc Mehmed ibn-i el-Hâc Resûl nâm kimesne maḥzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub 'ammi-i müteveffâ-yı mezbûr Aḥmed Ağa'nıñ cihet-i karzdan mezbûr el-Hâc Mehmed

6- zimmetinde otuz ġurûşu olub kable'l-aḥz fevt olmaġla meblaġ-ı mezbûr vereşesine intikâl idub ba`de kızını mezbûre Şâfiyye daḥi vefât idub

7- verâseti baña ve vâlidesi mezbûre Melâyîm'e münḥaşıra olmaġın meblaġ-ı mezbûrdan ḥişşe-i şâyi`am alıvirilmek maṭlûbumdur didikde ġibbe's-su'âl mezbûr

8- el-Hâc Mehmed cevâbında fî-nefsi'l-emr müteveffâ-yı mezbûr Aḥmed Ağa'ya cihet-i karzdan otuz ġurûş deynim idi lâkin mezbûr Aḥmed Ağa fevt olduğda

9- kızını şaġire-i mezbûre Şâfiyye'niñ tesviye-i umûruna kıbel-i şer`den manşûbe-i vaşisi olan karye-i mezbûrede ġâ'ib-i 'ani'l-meclis Mehmed 'Alî

10- Ağa ibn-i Memî Ağa vaşî olmaġla veşâyete meblaġ-ı mezbûru benden taleb eyledikde ben daḥi meblaġ-ı mezbûr otuz ġurûşu mezbûr Mehmed 'Alî

11- Ağa'ya tamāmen def` ve teslīm eyledim deyu def`le mukābele idicek ğibbe'l-istinṭāk ve'l-inkār mezbūr el-Hāc Meḥmed'den def`-i mezbūru

12- mübeyyin beyyine taleb olunduḳda 'udül müsliminden ḳarye-i mezbūre sükkānından el-Hāc Süleymān ibn-i el-Hāc Ḥalīl ve Meḥmed ibn-i el-Hāc Muşlı

13- nām kimesneler li-ecli'ş-şehāde meclis-i şer'e ḥāzırān olub eşerü'l-istişhād fi'l-ḥaḳīkā bundan aḳdem mezbūr Aḥmed Ağa fevt

14- olduḳda kızısı şaġire-i mezbūre Şāfiyye'nin tesviye-i umūruna ḳıbel-i şer'den vaşı naşb olunan ğā'ib-i mezbūr Meḥmed

15- 'Alī Ağa vesāyeti ḥasebiyle mezbūr el-Hāc Meḥmed'de olan meblaġ-ı mezbūr otuz ġurūşu tamāmen bizim ḥuzūrumuzda mezbūr

16- el-Hāc Meḥmed yedinden aḥz ve ḳabz eyledi biz bu ḥuşūşa bu vech üzere şāhidleriz şehādet daḥi ideriz deyu her biri

17- edā'-i şehādet-i şer'ie eylediklerinde ba'de't-ta'dīl ve't-tezkiye şehādetleri maḳbūle olmaġın mücebiyle mezbūr Ḥüseyyin Beġ bī-vech-i

18- mu'ārazadan men` birle ḳayd şod mā-hüve'l-vāḳi` ḳayd şod fi'l-yevm eş-şāliş ve'l-'işrine min şehr rebī'ü'l-evvel

19- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (27 Ocak 1688)

Şuhūdü'l-hāl

20- el-Hāc Lūṭfullāh ibn-i 'Abdurrezzāk, İbrāhīm ibn-i el-Hāc Derviş, el-Hāc Muştafā ibn-i el-Hāc 'Abdulġanī, el-Hāc Aḥmed ibn-i el-Hāc 'Ömer,

21- el-Hāc Muştafā ibn-i el-Hāc 'Abdulġanī, Meḥmed ibn-i 'Abdullāh ve ġayrihim.

123. [27-a-II-Sulh akdi (Bolu mütesellimi subaşıasının reâyâdan haksız yere aldığı para ve hayvanlar karşılığında sulh)]

1- Bolu Sancaġında vāḳi` Bendereġli ḳazāsı ḳaryelerinden Kızılcapıñar nām ḳaryeden 'Ömer bin Meḥmed ve 'Alī bin Muştafā nām kimesneler kendi taraflarından

2- aşālete yine kazā-i mezbūre tābi` Çanaqçılar nām karyeden Mehmed bin Şa`bān ve İsmā`l bin Ramazān ve Halīl bin `Abdullāh nām kimesneler taraflarından Şa`bān bin Ahmed

3- ve Ramazān bin `Abdullāh şehadetleriyle vekāleti şābite olmağla vekāleten meclis-i şer`i hāfirü`l-lāzımı`-t-tevkīrde Bolu kazāsı sükkānından iş bu rāfi`ü`l-veşika

4- Ebübekir Ağa bin `Osmān mahzarında her biri taraftan taşdik-i cā`i`z-zikre vekil olub bimā hüve nehcü`ş-şubūt şer`ān vekāleti şābite olan

5- Halīl Beğ bin İbrāhīm mahzarında her biri aşālen ve vekālen ikrār ve takrīr-i kelām idub müvekkil-i mezbūr Ebübekir Ağa Bolu mütesellimi tarafından

6- subaşı olub karye-i mezbūre geldikde şa`ir-i hakk-ı cereme nāmıyla sekizbuçuk gürüş ve bir çift cāmūs öküzü ve müvekkillerimiz

7- gā`ibün-ı mezbūrundan üçer gürüşdan dokuz gürüş gürüşlarını aldı deyu i`lā-yı kitāb hākim-i hāsim huzūrunda müvekkil-i mezbūr

8- mezbūrdan taleb ve da`vā eylediğimizde beynimizde münāza`āt-ı kesire ceryānından sonra vesātat-ı müslimīn ile da`vā-yı mezkūremizden yedi vuqiyye kahve ve bir gürüş üzerine inşā-i `akd-i şulh eylediklerinde şulh-i mezbūru kabül ve bedel-i şulh

27-b-(27-a-II'nin devamı)

9- ve bedel-i şulh olan yedi vuqiyye kahve ve bir gürüşu

10- ahz ve kabz idub huşuş-ı mezkūre müte`allika `āmmē-i de`āvi

11- ve muṭālebātdan ve imān-ı muḥāsamātdan müvekkile-i mezbūr Ebübekir Ağa'nın zimmetini ibrā'-i

12- `ām ve kātı`u`n-nizā` ile ibrā' ve iskāṭ eyledik fīmā-ba`d huşuş-ı mezbūre müte`allika da`vā

13- ve nizā` şudūr ve zuhūr daḥi ider ise lede`l-hükkāmü`l-kirām mesmū'a ve maḳbūle olmasun didiklerinde

14- gıbbe`-t-taşdiki`ş-şer`i mā-vaḳa`a kayd şod fi`l-yevm er-rābi` ve`l-`işrine min rebī`ü`l-evvel li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (28 Ocak 1688)

Şuhūdū'l-hāl

15- Kethüdā Pīrī Meḥmed, Yārān Meḥmed Ağa, Abāz-zāde Meḥmed, Yazıcı Muştafā Beğ, Arslān Beğ Meḥmed, İbrāhīm Ağa Memī Ağa ve ğayrihim.

124. [27-b-I-Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve çalınan eşyânın talebi ve hırsızlığın reddi dâvâsı]

1- Medīne-i Bolu maḥallâtından Karamanlı maḥallesi sükkânından Hüseyin Çelebi ibn-i Ḥasan nām kimesne meclis-i şer`-i şerīf-i vācibü't-tekrimde Medīne-i mezbûre muzâfâtından Kızılağıl nām karyeden

2- Muştafā bin `Arab nām kimesne maḥzarında üzerine da`vā ve takrīr-i kelām idub tārīḫ-i kitābdan bir sene muḳaddem menzirim açılıb mecmū` mālımdan onbeş keyl dakīk sekiz çuvāl

3- ve üç tās ve bir māşa ve bir kazğan ve bir heğbe ve bir mendil ve bir kebīr tencere ve üç süd tábāsı ve ba`zı eşyām sirkat olunmuş idi mezbūr Muştafā yedinden sirkat olunan eşyāmdan

4- bir kebīr tencere ve iki süd tábāmı bulub meclis-i şer`e götürdüm su`āl olunub takrīr-i taḥrīr ve mücebi icrā` olunmak maṭlūbumdur didikde ğıbbe`s-su`āl mezbūr Muştafā

5- cevābında iş bu müşāhed olan iki süd tábāsı ve bir kebīr tencereyi karye-i mezbûreden iş bu ḥāzır-ı bi'l-meclis Şa`bān bin Sefer nām kimesneden dört ğurūşa iştirā` eyledim deyu def`

6- eyledikde mezbūr Şa`bān'dan istifsār olunduğda cevābında sālifü'z-zıkr tencere ve süd tábālarını yine karye-i mezbûreden iş bu ḥāzır-ı bi'l-meclis Meryem Hātūn'ın rehberliği ile karye-i mezbûrede vākı`

7- Çaldır Çukuru nām mevzi`de bulub dört ğurūşa mezbūr Muştafā'ya ben bey` eyledim mezbūr Hüseyin Çelebi'niñ mülkü olduğu ma'lūmum değildir deyu münker olduğda

8- mezbûr Hüseyn Çelebi'den sâlifü'z-zıkr tencere ve süd tábâları mülkü olduğunu mübeyyin beyyine taleb olunduğda 'udûl müsliminden Şa'bân bin Hüseyn nâm kimesne ile

9- Kerîme bint-i 'Alî ile 'Âyişe bint-i Şa'bân nâm hâtûnlar li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzirûn olub eşerü'l-istişhâd fî-nefsi'l-emr iş bu müşâhed olan iki

10- süd tábâsı ve bir kebîr tencere mezbûr Hüseyn Çelebi'nin mülküdür târîh-i mezbûrda sirķât olundu biz bu huşûşa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet daħi ideriz deyu her biri

11- edâ'-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri maķbûle olduğdan soñra mezbûr Hüseyn Çelebi i`âde-i kelâm idub

12- sâlifü'z-zıkr tencere ve süd tábâlarımı ve bâlâda muħarrer olan eşyâmı mezbûr Şa'bân menzilimden sirķât eylemediğine istiħlâf olunsun didikde sâlifü'z-

13- zıkr tábâlar ile tencereyi ve eşyâ-i mezkûreyi Hüseyn Çelebi'nin menzilinden sirķat eylemediğine mezbûr Şa'bân'a yemîn teklîf olunduğda ol daħi alâ vefķi'l-

14-mes'ûl ħalf-i billâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ itmeğın mücebiyle ziyâde talebinden mezbûr Hüseyn Çelebi men` birle mâ-vaķa'a kayd şod fî'l-yevm el-'işrîne min rebî'ü'l-evvel

15- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (24 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-ĥâl

16- Molla Hasan bin 'Alî, Ağdacı-zâde Muştafâ Çelebi, Muştafâ Beğ el-Hâc Mehmed, Receb bin Ahmed, Şa'bân bin Mehmed ve ġayruhum.

125. [27-b-II-Emânet olarak alınan hayvanın geri teslim alımını tescil]

1- Bolu sancağında vâki` Virânşehr kazâsı kıaryelerinden Yemişçiler nâm kıarye sükkânından Efcân dimekle ma'rûf Receb Beğ ibn-i Şa'bân nâm Cundî meclis-i şer'i ĥaķrû'l-

2- lâzımı't-tevķirde Bolu kazâsı sükkânından iş bu râfi'ü'l-veşîķa Maħmûd Ağa ibn-i Mehmed Ağa maķzarında iķrâr-ı tām ve taķrîr-i kelâm idub bundan bir huşûş içun Bolu Mütessellimi

3- beni aḥz ve ḥabs eyledikde mezbūr Maḥmūd Ağa beni ḥabsden ıtlāk eyledikde bir re's ḍoru ātım eğer ve pusaṭıyla mezbūr yedinde kalmış idi

4- ve üç gürüşümü daḥi aḥz itmiş idi ḥālā sālifü'z-zıkr ātım pusaṭıyla ve üç gürüşümü mezbūr Maḥmūd Ağa yedinden tamāmen aḥz ve kabz

5- eyledim ḥuṣūş-ı mezbūre müte'allika mezbūr Maḥmūd Ağa ile da'vā ve nizā'ım yokdur fīmā-ba'd ṣudūr ve zuhūr daḥi ider ise lede'l-ḥükkāmü'l-kirām

6- mesmū'a ve maḳbūle olmasun didikde ğibbe't-taṣdīki'ş-şer'i mā-vaḳa'a kayd ṣod fi'l-yevm eş-şānī ve'l-'işrīne min rebī'ü'l-evvel

7- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (26 Ocak 1688)

Şuhūdü'l-ḥāl

8- Fahrü'l-aḳrān Kethüdā Piri Meḥmed Ağa, Aḥmed Beğ el-Hāc Hüseyin, Yazıcı Muṣṭafā Beğ Sefer, Durmuş Ağa Himmet, Muṣṭafā Beğ el-Hāc Meḥmed,

9- Seyyid el-Hāc 'Abdullāh Çelebi, Meḥmed Süleymān, Receb bin Maḥmūd, Meḥmed 'Abdullāh ve ğayrihim.

126. [28-a-I-Sulh akdi (Kaçgun köle sâhibinin satılan kölesi bedelini mütesellimden alması karşılığında sulh)]

1- Medīne-i Bolu kazāsı mülḥaḳātından Dörtdivān kazāsına tābi'

2- Kılıçlar nām ḳarye sükkānından Meḥmed Beğ ibn-i Aḥmed nām sipāhī meclis-i şer'i ḥaṭirü'l-lāzımı't-tevḳirde

3- Medīne-i mezbūre sükkānından iş bu rāfi'ü'l-veṣīḳa Muṣṭafā Beğ ibn-i Kāsım maḥzarında iḳrār-ı tām ve taḳrīr-i

4- kelām idub bundan aḳdem ben sefer-i hümayūnda iken ḳarye-i mezbūrede vāḳi' çiftlikde olan alçaḳ boylu

5- kır şaḳāllu Ken'an ismi ile mesmū' 'abd-i memlūküm firār idub Bolu kazāsı daḥlinde aḥz olunmağla livā'-i Bolu mütesellimi olan Hüseyin Beğ

6- bir müddet hıfz için habs idub ba`de mezbûr Hüseyn Beğ gûlâm-ı mezkûru mezbûr Muştafâ Beğ'e hibe ve teslîm ol daḥi diyâr-ı âḥardan Tâşcıoğlu nâm kimesneye

7- bey` itmeğle gûlâm-ı mezkûru merķûmdan taleb ve da`vâ eylediğimde beynimizde münâza`ât-ı kesîre ceryânından soḡra vesâṭat-ı müslimîn ile da`vâ-yı mezkûrumdan yedi gürüş

8- üzerine inşâ-i `aḳd-i şulḥ eylediğimizde ben daḥi şulḥ-ı mezbûru ḳabûl ve bedel-i şulḥ olan meblağ-ı mezbûru yedinden tamâmen aḥz ve ḳabz idub sâlifü`z-zıkr gûlâma müte`alliḳa da`vâ

9- nizâ` şudûr ve zuhûr daḥi ider ise lede`l-hükkâmü`l-kirâm mesmû`a ve maḳbûle olmasun didikde ğıbbe`t-taşdıḳi`ş-şer`î mâ-vaḳa`a ḳayd şod fi`l-yevm el-hâmis `aşer min rebî`ü`l-evvel li-sene tis`a ve tis`în ve elf. (19 Ocak 1688)

Şuhûdü`l-hâl

10- Fahrü`l-aḳrân Kethüdâ Pîrî Meḥmed Ağa, Muştafâ Beğ Sefer, el-Hâc Aḥmed el-Hâc `Ömer, el-Hâc `Ömer `Abdullâh, Halîl Beğ `Abdullâh, Yârân Meḥmed Ağa, Bâzârlı Meḥmed Çelebi ve gayrihim.

127. [28-a-II-Satım akdi (Mahlûl çiftliğin tapu hakkının devlete geçmesinden önce mîrâscısı tarafından satılması)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesi sükkânından Muḥarrer-zâde dimekle şehir Muştafâ Efendi bin Meḥmed Efendi meclis-i şer`de medîne-i mezbûrede me`zûn-ı bi`l-iftâ` olan

2- bâ`işü`l-kitâb `umdetü`l-`ulemâ` Meḥmed Efendi ibn-i (*metinde boş*) maḥzarında bi`ṭ-ṭav`iha iḳrâr-ı tām ve taḳrîr-i kelâm idub medîne-i mezbûre muzâfâtından Tatıl ḳarye ḳurbunda vâḳi` ceddem Muḥarrer Çiftliği

3- dimekle ma`rûf çiftlik bundan aḳdem bilâ veled fevt olan ḳarındaşım `Abdurrahîm Çelebi Beğ taḥt-ı taşarrufunda olub ba`de vefâten ḳânûnen ḥaḳḳ-ı

4- ṭâpû-yu zemîn benim olub ben daḥi şâḥib-i arz olanlardan ṭâpû-yı mişlî ile ṭâpûlamak şudûrunda iken Mûmî-ileyh Efendiden

5- elli gürüş alub hakk-ı tãpûdan iskât eyledim fimâ-ba'd benim için olan hakk-ı tãpû Mûmî-ileyh Efendi'niñ olub şâhib-i arz

6- olanlardan tãpûlayub keyfe-mâ-yeşâ mutaşarrıf olsun didikde gıbbe't-taşdîki's-ser'î mâ-vağa'a kayd şod fı'l-yevm eş-şânî ve'l-'işrîne min rebî'ü'l-evvel

7- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (26 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-hâl

8- Muhammed Efendi el-Fakîr el-Kâdî, Seyyid Maḥmûd Çelebi Hüseyin Efendi, Seyyid Muştafâ Çelebi bin Mehmed, el-Hâc Receb el-Hâc 'Ömer, Duḥānî-zâde Mehmed Çelebi ve gayrihim.

128. [28-a-III-Satım akdi (Buluntu bârgîrin müzâyede ile yâva ve kaçgun zâbiti tarafından satılması)]

1- Medîne-i Bolu kazâsı hudûd-ı sınuru dâhlinde ahz olunan yâva ve kaçgün zâbiti olan İsmâ'il Beşe ibn-i Memî nâm râcil meclis-i şer'de şöyle takrîr-i kelâm

2- iderler ki târîh-i kitâbdan otuzdört gün muḳaddem kazâ-i mezbûre muzâfâtından Çivril nâm kırye tahtında tarîk-i 'âm üzerinde ebnâ'-i sebilden yorulub

3- kalma bir re's kula âykîr behâklı bârgîr ahz olunub mâlik-i zuhûr veya müddet-i 'örfiyesi tamâmına değin arpa ve 'alef bahâ kıbel-i şer'den yevmî otuzbeş

4- akçe farz ve taḳdîr olunub târîh-i sicilden târîh-i kitâba gelinceye bârgîr-i mezkûru hıfz eyledim mâliki zuhûr itmeyub müddet-i 'örfiyesi tamâm olmağın nafaḳası

5- kıymetini istî'âbdan ḥazērâ bârgîr-i mezkûru semen-i mişlî ile âḥara bey' itmeğe izin taleb iderim didikde sicil-i maḥfûza mürâca'at olunduḳda sâlifü'z-zıkr bârgîr

6- biñdoḳsandoḳuz şaferü'l-ḥayrîñ sekizinci günü ahz ve yevmî otuzbeş akçe bârgîr-i mezkûr için arpa ve 'alef bahâ taḳdîr olunduḳ müseccel olub ve müddet-i

7- 'örfiyesi daḥi tamâm olmaḳla sâlifü'z-zıkr bârgîri ba'de'l-müzâyede semen-i mişlî ile âḥara bey'e mezbûr İsmâ'il Beşe izin virildikden soñra mezbûr İsmâ'il Beşe

8- i'âde-i kelâm idub bârgîr-i mezkûru üç gün sūḳ-ı sultāniye de müzâyede itdirdüb raḡabatü'n-nâs bi'l-kāsibe münḳatı' olub el-yevm semen-i mişlî

9- olan altı gürüşa Dervîş Beğ üzerinde qarâr-dâde olub ziyâde ile tâlib-i âhar-ı dahî olmamağla altı gürüşa sâlifü'z-zıkr bârgîri

10- bey` eyledim ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ' ve kabz ve kabûl eyledi didikde ğıbbe't-taşdîk-i şer'î mâ-hüve'l-vâkı` kayd şod fi'l-yevm eş-sânî

11- ve'l-'işrine min rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (26 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-hâl

12- Receb Beşe 'Osman, el-Hâc Mehmed Hasan ve gayrihim.

129. [28-a-IV-Borca (deyn) karşılık belirlenen süre içerisinde geri alınmak şartıyla ev satışına mahkemenin karar vermesi]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesi sükkânından Muḥarrer-zâde dimekle ma`rûf Muştafâ Efendi ibn-i Mehmed Efendi meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-

2- tevķirde iş bu râfi'ü'l-veşîka 'Abdullâh Beğ ibn-i Muştafâ Beğ maḥzarında bi't-tav'iha ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub bundan aḳdem vefât

3- iden qarındaşım 'Abdurrahîm Çelebi'niñ maḥalle-i mezbûre sükkânından olub bundan aḳdem vefât iden Yelme Oğlu dimekle ma`rûf

4- el-Hâc Muştafâ nām müteveffâya yetmiş gürüş deyn-i müşbeti olmağla meblağ-ı mezbûru müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Muştafâ'niñ oğlu iş bu ḥâzır-ı bi'l-meclis

5- 'Abdullâh nām kimesne benden taleb ve da`vâ itmeğın meblağ-ı mezbûru el-yevm edâ' ya iktidârım olmamağla qarındaşım müteveffâ-yı mezbûruñ

6- maḥalle-i mezbûrede vâkı` bir taraftan Kul ve bir taraftan Hamza oğlu mülkü ve bir taraftan el-Hâc Receb mülkü ve bir taraftan tarîķ-i

7- 'âm ile maḥdûd ve mümtâz olub dâḥiliyye ve ḥâriciyye büyü-tı 'adîdeyi müştemil mülk menziline bi-cümleti't-tevâbi` bey'-i bi'l-vefâ

28-b-(28-a-IV'ün devamı)

8- tarîķ üzere seksen gürüşa mezbûr 'Abdullâh

9- Beğ'e bey` ve teslîm ol dahî iştirâ' ve kabûl ve tesellüm idub

10- şemeni olan meblağ-ı mezbûrdan yetmiş gürüşunu ḥavâle-i şer'îye ile

- 11- karındaşım müteveffâ-yı mezbûruñ deyni içün mezbûr 'Abdullâh'a havâle idub
 12- ol dañi kabûl itmeğın meblağ-ı mezbûr yetmiş gürüşü târîh-i kitâbdan sekiz gün
 13- tamâmına değın mezbûr 'Abdullâh Beğ'e edâ' ve teslîm idemez isem bey'-i mezkûr bâten munkalib olsun didikde
 14- hâkim-i muvaqqı'-i şadr-ı kitâb tûbâ leh ve hüsn-me'âb meblağ-ı mezbûru yevm-i mezkûr mürûrunda edâ' itmedikce bey'-i kaç'ıye
 15- bedel olmasına hükm itmeğın mâ-vaka'a bi't-ıaleb kayd şod fi'l-yevm el-hâmis 'aşer min rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (19 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-hâl

- 16- el-Hâc 'Abdulkâdir, Velî bin Muştafâ, İbrâhîm bin Muştafâ, Meğmed ibn-i 'Abdullâh, Meğmed ibn-i Hüseyin, İsrâ'îl bin Kara Ağmed,
 17- Meğmed ibn-i Hasan, Velî Dede ibn-i 'Osmân ve gayrihim mine'l-hużzâr.

130. [28-b-I-Sulh akdi (Mîrâstan talep edilen mehr-i müeccel karşılığında bedel ile sulh)]

- 1- Bolu kazâsı kıaryelerinden Alpağut nâm kıaryede sâkin iken bundan ağıdem vefât iden Ağmed bin Meğmed nâm kimesneniñ verâşeti zevce-i metrûkesi Ümmühânî bint-i Velî ile
 2- şulbiyye şağıre kıızı Râbi'a ile vâlidesi Şehribân bint-i Muştafâ nâm Hâtûn'a münhaşıra olduğı şer'an zâhir ve mütehaqqıq olduğıdan soñra mezbûre Ümmühânî Hâtûn
 3- meclis-i şer'de mezbûre Şehribân Hâtûn mağzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām ider ki zevcim müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde elli gürüş mehr-i mü'eccelim olmağıla
 4- terekesinden taleb eylediğimde müteveffâ-yı mezbûruñ menzil ve bāğçesine mezbûre Şehribân vâzı'atü'l-yed olmağıla yirmi gürüş ve bir şahan ve bir tencere
 5- üzerine beni şulh eylediklerinde ben dañi kabul idub bedel-i şulh olan yirmi gürüş ve bir şahan ve bir tencereyi mezbûre yedinden

6- ahz ve kabz idub huşuş-ı mezbûre müte'allika 'amme-i de'aviden ibrâ'-i 'âm ve kâti'u'n-nizâ'adan vereşe-i mezbûreniñ zimmetini ben ibrâ'

7- ve iskât eyledim fimâ-ba'd huşuş-ı mezbûre müte'allika da'vâ ve nizâ' şudûr ve zuhûr dahî ider ise lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a

8- ve maqbûle olmasun didikde ğibbe't-taşdîk-i şer'î mâ-vağa'a kayd şod fi'l-yevm es-sâdis 'aşer min rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (20 Ocak 1688)

Şuhûdü'l-hâl

9- Muştafâ bin Mehmed, Halîl bin Mehmed, Mehmed bin Muştafâ, Muştafâ bin Nemâz, Receb bin Mehmed ğayrihim mine'l-hużzâr.

131. [28-b-II-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]

1- Bolu kazâsı kıyâyetlerinden Alpağut nâm kıyâyetde sâkin iken bundan aqdem vefât iden Ahmed bin Mehmed nâm kimesneniñ şulbiyye şaġire kıızı Râbi'a'ya

2- bâbâsı müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden emvâlini zabt ve ahvâlini hıfz içün bir vaşî lâzım olmaġın şaġire-i mezbûreniñ cedde-i ebeveynesi iş bu

3- râfi'atü'l-veşîka Şehribân Hâtûn ibnet-i Muştafâ her vechile veşâyet 'uhdesinden gelmeġe kâdire olduġunu şikât-ı şahîhatü'l-kelimât ihbâr itmeġin

4- hâkim-i muvaqqî-i şadr-ı kitâbü'l-aşl fazliyetü'l-vehhâb mezbûre Şehribân'ı şaġire-i mezbûreniñ tesviye-i umûruna vaşî naşb olduġda ol dahî kabûl

5- ve merâsimini edâ'ya te'ahhüd eyledikten sonra vaşîyye-i mezbûre Şehribân i'ade-i kelâm idub şaġire-i mezbûre Râbi'a hıcr-ı terbiyemde

6- olmaġla nafağa ve kisveye ihtiyâc olmaġın bâbâsı müteveffâ-yı mezbûrdan müntakîl emvâlinen nafağa ve kisve bahâ farz ve taqdîr

7- olunmaġ maţlûbumdur didikde cenâb-ı şer'den şaġire-i mezbûre içün yevmî sekizer akçe farz ve taqdîr olunub meblaġ-ı mefrûz-ı

8- mezbûru şaġire-i mezbûreniñ havâ'ic-i zarûriyelerine harc ve şarfa ve vakt-i zarûretde istidâneye ve lede'z-zafer mezbûre rucû'a

9- vaşīyye-i mezbūre Şhribān'a izin birle mā-hüve'l-vāķi` kayd şod fi'l-yevm es-sādis 'aşer min şehr rebī'ü'l-evvel sene 1099. (20 Ocak 1688)

Şuhūdū'l-hāl

10- Bayrakdār Meḥmed Beğ, Muştafā ibn-i Meḥmed, Ḥalīl ibn-i Meḥmed, Meḥmed ibn-i Muştafā, Aḥmed Beşe ibn-i Meḥmed, Muştafā ibn-i Nemāz

11- Muştafā ibn-i 'Alī ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

132. [28-b-III-Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)]

1- Bolu kazāsı nevāhiyesinden Sazāk nāhiyesine tābi` Çanağçılar nām karye sükkānından Süleymān Beşe ibn-i el-Hāc Ḥalīl nām

2- rācil meclis-i şer'ī ḥatīrū'l-lāzımı't-tevkīrde yine nāhiye-i mezkūreye tābi` Şeyḫler nām karyede sākin iş bu rāfi'ü'l-veşīka

3- Şa`bān Beğ ibn-i 'Abdī Beğ maḥzarında ikrār-ı tām ve takrīr-i kelām idub (عبدی بیگ) nām mevzi`de ceryān

4- iden nehriñ üzerinde vāķi` olan değirmāndan şülüş hisşemi mezbūr Süleymān Beşe Şa`bān Beğ'e

5- kırkaltıbuçuk ğurūşa bey` ve teslīm ol daḥi iştirā' ve tesellüm idub şemeni olan meblağ-ı merķūm kırkaltıbuçuk

6- ğurūşu mezbūr Şa`bān Beğ yedinden bi't-tamām aḥz ve kabz eyledim didikde ğıbbe't-taşdīk mā-hüve'l-vāķi`

7- kayd şod taḥrīr fi 9 rebī'ü'l-āḥire sene 1099. (12 Şubat 1688)

Şuhūdū'l-hāl

8- Kethüdā Pīri Meḥmed Ağa el-Cundī, Muştafā Ağa ibn-i Hamza Ağa el-Cundī, Yārān Meḥmed Ağa ibn-i Muştafā el-Cundī, Kātib Muştafā Beğ el-Cundī,

9- 'Osmān Kethüdā-zāde ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

133. [29-a-I-Bağışlama (hibe) akdi (Ev, attâr ve debbâg dükkân hissesinin bağışlanması)]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Kâraçayır maḥallesinde sâkin iken bundan
- 2- akdem vefât iden el-Hâc Meḥmed ibn-i el-Hâc Ḥasan nâm müteveffâ'nın
- 3- verâseti zevce-i metrûkesi Fâtma bint-i el-Hâc Şa`bân ve şulbiyye şağire kızı
- 4- Meryem ve kebîr oğlu Meḥmed'e münḥaşıra olduğdan sonra mezbûre Meryem tarafından
- 5- vech-i âtî ikrâra Ḥasan Beşe ibn-i 'Abdullâh ve diğeri Ḥasan ibn-i Aḥmed nâm kimesnelerin şehâdetleri
- 6- şer`ân vekâleti şâbite olan Aḥmed Ḥalîfe ibn-i Maḥmûd nâm kimesne meclis-i şer`î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tevkîrde
- 6- iş bu râfî'ü'l-veşîka mezbûr Aḥmed maḥzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelâm idub müvekkilem mezbûre Meryem'in
- 7- bâbâsı müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden maḥalle-i mezbûrede vâkı` ev hissesinden ve Bakḳâllar Câddesinde olan
- 8- bir 'attâr dükkânından ve bir debbâg dükkânından hissesine işâbet iden hisse-i şâyi`asını karındaşı
- 9- mezbûr Aḥmed'e hibe-i vekâletim ḥasebiyle hibe ve teslîm eyledim ol daḥî kabûl ve kabz eyledikten sonra
- 10- mezbûr Aḥmed daḥî müvekkile-i mezbûre Meryem'e bir sîm raḥt kuşak 'ivâz virub ben daḥî vekâletim ḥasebiyle
- 11- aḥz ve kabz eyledim didikde ğibbe't-taşdîk kayd şod fî'l-yevm el-'âşir min rebî'ü'l-âḥire sene 1099. (13 Şubat 1688)
- Şuhûdü'l-hâl
- 12- Meḥmed ibn-i Muştafâ, 'Abdullâh ibn-i Muştafâ, Bayrâm ibn-i İbrâhîm, Debbâg Meḥmed, Debbâg 'Ömer,
- 13- Debbâg Kâra Maḥmûd ve ğayrihim mine'l-ḥuzzâr.

**134. [29-a-II-Kadının eşinin vefatını şahitler vâsıtası ile mahkeme
huzurunda tescil ettirmesi]**

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Ḵaraçayır maḥallesi sākinelerinden Şāliḥa ibnet-i el-Ḥāc Meḥmed nām ḥātūndan ber vech-i ātī eşcār-ı şer`ī şudūrundan soñra `udūl
- 2- müsliminden maḥalle-i mezbûre sükkānlarından Receb Beşe ibn-i `Alī ve İbrāhīm Beşe ibn-i Muḥarrem nām kimesneler li-ecli`l-iḥbār meclis-i şer`e ḥāzırān olub eşerü`l-istiḥbār fî-
- 3- nefsi`l-emr mezbûre Şāliḥa`nıñ zevci olan Berber Meḥmed nām kimesne târîḥ-i kitābdan üç sene muḳaddem maḥmiyye-i İstānbül`da vāḳi` Çukur Ḥān
- 4- dimekle ma`rūf ḥān oḍalarında sākin iken bi-emrillāhi te`ālā bizim ḥuzūrumuzda fevt oldu deyu `alā tarîḳi`ş-şehāde iḥbār eylediklerinde ba`de`ta`dīl
- 5- ve`tezkiye şehādetleri maḳbûle olmağın ezā-i ahīret emre`ti bi-ṭalāk zevcehā ümūtiḥā ḥale`l-hā an te-tezevvüc fehvası üzere mezbûre Şāliḥa nefsinı
- 6- āḥara tezvīc-i murād eyledikde te`arruz olmamak için iş bu veşīka ketb olundu kayd şod fî`l-yevm el-ḥāmis `aşer min rebī`ü`l-āḥire li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (18 Şubat 1688)
- Şuhūdü`l-ḥāl
- 7- Receb Ağa, Muştafā Ağa ibn-i Ḥamza Ağa, el-Ḥāc ibn-i el-Ḥāc `İsā, Meddāḥ İbrāhīm Ḥüseyn, Boşnāk Aḥmed Beğ, Ḵara Meḥmed Beşe Dellāk ve ğayrihim mine`l-ḥuẓẓār.

135. [29-a-III-Haksız tasarruf edilen tarlanın sâhibine iadesi dâvâsı]

- 1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Fülüsü`ülvî nām karye sükkānından iş bu râfi`ü`l-veşīka Aḥmed Beğ ibn-i Muştafā nām cundī
- 2- meclis-i şer`ī ḥatīrū`l-lāzımı`tevkīrde yine kazâ-i mezbûre tâbi` Ḵaraağaç nām karyede sākin
- 3- faḥrū`l-akrān Esed Beğ ibn-i el-Ḥāc Maḥmūd Beğ maḥzarında üzerine da`vā ve takrīr-i kelām idub karye-i mezbûre

4- hudūd-ı sınırı dāhlinde vāki` lede'l-ahālī ve'l-cirān ma'lümü'l-hudūd Bend Tarla dimekle ma'rūf sekiz dönüm miqdārı tarlamı üzerinde olan

5- maḥsülü ile tārīḥ-i kitābdan üç sene muḳaddem ve ḥāla daḥi zirā`at ider su'āl olunub taḳrīr-i taḥrīr ve ḳaṣr-ı yedine tenbīh olunmak

6- maṭlūbumdur didikde ğıbbe's-su'āl Mūmī-ileyh Esed Beğ cevābında tarla-yı mezkūr üzerinde ḥālā mezkūr olan toḥumum ile

7- tarla-yı mezkūru mezbūr Aḥmed Beğ'e fāriğ oldum ba'de'l-yevm 'alāḳa ve medḥalim yokdur didikde ğıbbe't-taṣdīki's-şer'i

8- mā-hüve'l-vāki` kayd şod fi'l-yevm eṣ-şāliṣ 'aşer min rebī'ü'l-āḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (16 Şubat 1688)

Şuhūdü'l-ḥāl

9- Faḥrū'l-aḳrān Kethüdā Pīrī Meḥmed Ağa, Çırāk Meḥmed Ağa, Bayraḳdār Meḥmed Ağa, Yazıcı Muştafā, Bayraḳdār Meḥmed Ağa,

10- Muştafā bin Velī, Meḥmed bin Muştafā, Ḥalīl bin Meḥmed, Muştafā Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥużzār.

136. [29-a-IV-Satışın rızâ dışı olduğunu iddia ederek iptal ettirilmek istenmesi ve yeminden kaçınma (Nükûl) dâvâsı]

1- Medīne-i Bolu maḥallâtından Ḳaraçayır maḥallesi sükkânından Meḥmed Beşe ibn-i el-merḥūm el-Ḥāc Muştafā nām rācil

2- meclis-i şer'i ḥaṭīrū'l-lāzımı't-tevkīrde medīne-i mezbūre muzāfâtından Çāñşaberk nām ḳarye sükkânından iş bu rāfi'ü'l-veşīḳa

3- İbrāhīm ibn-i Muştafā nām kimesne maḥzarında üzerine da'vā ve taḳrīr-i kelām idub bābām müteveffā-yı mezbūrdan intikāl-i

4- 'ādī ile baña ve müteveffā ḳarındaşım 'Alī Beşe'ye intikāl itme ḳarye-i mezbūre civārında Ḳaraçayır nām mevzi`

5- taḥtında vāki` ma'lümü'l-hudūd dört dönüm tarlanın nısf-ı şāyi'i benim iken tārīḥ-i kitābdan yedi sene muḳaddem

6- arındaşım m teveff -yı mezb r  Al  Beşe  l-i ay tında benim iznim yok iken tarla-yı mezk ru  cümlesini ma rifet-i

7- ş hib-i arz ile mezb r  br h m e fer g ve tefv z itmişdir su al olunub takr r-i tahr r ve hisse-i ş yi adan

8- aşr-ı yedine tenb h olunmak ma l bumdur didikde  bbe s-su al mezb r  br h m cev bında t r h-i mezk rede

9- mezb r Mehmed Beşe ve arındaşı m teveff -yı mer  m  Al  Beşe ile ma  n   sn-i r z larıyla tarla-yı mezk rede

10- olan a  -ı taşarrufların yetmişyedi  ur ş bedel mu  belesinde ma rifet-i ş hib-i arz ile başa fer g

11- ve tefv z ve bedel-i ma s ru ba de l-ab z ikisi ma  n r z larıyla ş hib-i arıdan izin temess  u alıvirdik

29-b-(29-a-IV  n devamı)

12- deyu ş hib-i ar  n a  ve atmini  v 

13- temessük ibr z idub mezb r mehmed Beşe muv cehesinde

14- fet  ve ır  at olunduğda mezb r Mehmed Beşe münker olmağın

15- mer  m  br h m den takr r-i meşr h na mübeyyin beyyine taleb olunduğda ity  n-ı beyyineden

16-  zh r-ı  ac z ile isti l f olunsun didikde t r h-i mezk rede tarla-yı mezk ru bedel-i

17- mes  r ve ma rifet-i ş hib-i arz ile arındaşı m teveff -yı mezb r  Al  Beşe ile ma  n r z larıyla a  -ı taşarrufların

18- mezb r  br h m e fer g ve tefv z eylemediğine mezb r Mehmed Beşe ye yem n tekl f olunduğda mezb r Mehmed Beşe

19- n k l itmeğin b vech-i mu  razadan men  birle m  h ve l-v     ayd şod f  2 reb    l-  ire 1099. (5 şubat 1688)

ş h d  l- l

20- Köle Muştafâ Beğ el-Hâc Meḥmed, 'Abdullâh Beğ ibn-i Muştafâ, Muştafâ ibn-i Maḥmūd, Meḥmed ibn-i Muştafâ,

21- Meḥmed ibn-i 'Abdullâh, Minnet Muḥzır, Muştafâ el-Muḥzır, Meḥmed Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

137. [29-b-I-Sulh akdi (Çalınan mallar karşılığında bedel üzerine sulh)]

1- İş bu biñdoḡsansekiz senesine maḥsûb olmak üzere Bolu sancağında sākin yāve kefereniñ cizyedârı

2- olan faḥrû'l-aḡrân 'Alî Ağa ibn-i Aḡmed nām kimesne meclis-i şer'î ḡaṭîrû'l-lāzîmî't-tevkîrde kıbtîyân ṭā'îfesinden sancağ-ı

3- mezkûrde sākin iş bu bâ-'uḡûdi'l-kitâb Süleymân ve Ḥasan Beni-rûm ve vâlideleri Faṭîme ḡātûn muvâcehelerinde

4- ikrâr-ı tām ve taḡrîr-i kelâm idub târîḡ-i kitâbdan yüzyirmi gün muḡaddem sancağ-ı mezbûre tâbi` Kõñrapa

5- ḡazâsı ḡaryelerinden Mengencik nām ḡarye civârında mezbûrûnuñ ḡeymelerine misâfir olduğumda gice ile

6- yedi sekiz nefer ḡırsız bâşub beni mecrûḡ idub ve yanımda mevcûd bulunan mecmû` mâldan bir re's

7- kır ve bir re's al 'arab ḡısrâḡlarımı ve bir yava atımı ve üç eḡer ve iki çift üzengi ve bir sîm

8- balta ve bir sîm reşme ve bir (شمشیر) ve bir sîm ḡılıç ve iki ḡara Şâm ḡılıcı ve bir çift cevherdâr boy ṭabancaḡı

9- ve bir çift ḡara ṭabancaḡı ve bir şırmalı terkeş ve bir sîm cevherdâr dâvud ve bir yeşil çūḡaya ḡablu

10- nāfe kürkü ve bir köhne çūḡa yük örtüsü ve bir kırmızı çūḡa ḡundaḡ ve bir yün kürkü

11- ve iki şarıḡ ve bir siyâḡ pōşû ve iki çift çamaşur ve bir Cezâyiri iḡrāmı ve bir seccāde

27- Mollā Muştafâ Mehmed,

28- İbrâhîm Ağa Rüstem, Süleymân Çelebi Muştafâ,

29- Mehmed bin Muştafâ, 'Alî ibn-i Ahmed, Muştafâ Arslan, Mehmed ibn-i Muhammed, Safer Yûsuf Bölükbaşı, Minnet Yahyâ, Hüseyin Beşe Muştafâ ve gayrihim mine'l-hużzâr.

138. [30-a-I-Satım akdi (Ölenin borcunu ödemek için (zarûret-i deyn)

vârislerin mülk menzil hisselerini satışı)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesinde sâkin iken bundan aḳdem vefât 'Abdurrahîm Çelebi ibn-i Mehmed Efendi'niñ

2- verâseti zevce-i metrûkesi Hâtîme bint-i (*metinde boş*) ile li-eb er-ḳarındaşı Muştafâ Efendi ve li-üm er-ḳarındaşı 'Osmân ve li-üm kız ḳarındaşı

3- şağîre 'Âlime'ye münḥaşıra olduḡu şer'ân zâhir ve müteḥakkıḳ olduḡdan soñra mezbûr 'Osmân tarafından bey`-i câ't'z-zıkr vekîl olub

4- Muştafâ Beşe bin Velî ve Hüseyin Beşe Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan mezbûr 'Osmân'ın bâbâsı Memî Yûsuf nâm kimesne

5- mezbûr 'Osmân tarafından vekâlete ve şağîre-i mezbûre 'Âlime tarafından velâyete meclis-i şer'î ḥaṭîrû'l-lâzımı't-tekrîmde iş bu râfi`ü'l-veşîḳa

6- 'Abdullâh Beğ ibn-i Muştafâ Beğ nâm cundî maḥzarında vekâlete ve velâyete iḳrâr ve taḳrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr 'Abdurrahîm Çelebi'niñ düyûn-ı

7- keşîresi olub nuḳûdı olmayub ve eşaşen büyü-tı şey' ḳalîl düyûnuna vefâ' itmeyub müteveffâ-yı mezbûruñ maḥalle-i mezbûrede

8- vâḳi` bir taraftan el-Hâc Receb mülkü ve bir taraftan Kûl ve bir taraftan Hamza oḡlu mülkü ve bir taraftan ṭarîḳ-i 'âm ile maḥdûd ve mümtâz

9- olub dâḥiliyye ve ḥâriciyye büyü-tı 'adideyi müştemil mülk menzili zarûret-i deyn içün bey` olunmak iḳtizâ'

10- itmeḡin müvekkilim mezbûr 'Osmân ile kızım mezbûre 'Âlime ḥudûd-ı mezkûre ile maḥdûd olan menzil-i mezbûrede olan şülûş ḥişşelerin

11- tarafeynden icāb ve kabūlü hāvī ile yirmialtı gürüş ve bir zolotaya mezbūr 'Abdullāh Beğ'e bey' ve teslīm idub ol daḥi

12- iştirā' ve tesellüm ve kabūl idub semeni olan meblağ-ı mezbūru merķūm 'Abdullāh Beğ yedinden bi't-tamām ve'l-kemāl aḥz

13- ve kabz eyledim fīmā-ba'd menzil-i maḥdūdu mezkūrede olan şülüş ḥişse mezbūr 'Abdullāh Beğ'in mülkü müşterāsıdır keyfe-mā-yeşā

14- ve yehtār mutaşarrıf olsun didikde ğıbbe't-taşdīki'ş-şer'ī mā-hüve'l-vāki' kayd şod fī'l-yevm es-sābi' 'aşer min rebī'ü'l-āḥire

15- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (20 Şubat 1688)

Şuhūdü'l-ḥāl

16- Faḥrū'l-Ḳuzāt Meḥmed Efendi el-Ḳaḍī, Aḥmed Ḥalīfe, Yazıcı Muştafā Beğ, Receb Ḥalīfe Meḥmed, Molla Yūsuf bin İbrāhīm,

17- Meḥmed bin Hüseyn 'Abdulḥalīl bin İbrāhīm, Minnet Yahyā, Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥużzār.

139. [30-a-II-Sulh akdi (El konulan hayvanlar karşılığında bedel ile sulh)]

1- Maḥmiyye-i Üsküdar sükkānından el-Ḥāc Ḥasan Ağa bin (*metinde boş*) nām kimesne meclis-i şer'-i şerīf vācibü't-tekrīmde Bolu kazası

2- karyelerinden Belkaraağaç nāmdan iş bu rāfi'ü'l-veşīka Muştafā bin el-merḥūm Meḥmed nām kimesne maḥzarında ikrār-ı tām ve takrīr-i kelām idub

3- bundan aḳdem mezbūruñ bābāsı müteveffā-yı mezbūr Meḥmed'de ḥāl-i ḥayātında ra'y itmek için ikiyüzyetmişbir koyun

4- ile beş re's kısrāk virub bābāsı fevt olmağla ikiyüz koyunumu mezbūr Muştafā yedinden aḥz ve kabz

5- idub bākī yetmişbir koyun ile beş re's kısrāğımı mezbūrdan taleb ve da'vā idub

6- ol daḥi münker olmağın işbāta müteşaddī olduğumda beynimizde münāza'āt-ı kesire ceryānından soñra

- 7- vesāṭat-ı müslimîn ile da`vâ-yı mezkûrumdan yetmiş gürüş üzerine inşâ-i 'aḳd-i şulḥ
- 8- eylediklerinde ben daḥi ḳabûl ve bedel-i şulḥ-i mezbûru mezbûr Muşṭafâ yedinden aḥz ve ḳabz
- 9- idub ḥuşuş-ı mezbûre müte`alliḳa 'âmmе-i de`âvîden ibrâ'-i 'âm ve ḳâṭı`u'n-nizâ ile mezbûruñ
- 10- zimmetini ibrâ' ve isḳâṭ eyledim fîmâ-ba'd ḥuşuş-ı mezbûre müte`alliḳa da`vâ ve nizâ şudûr
- 11- ve zuhûr daḥi ider ise lede'l-ḥükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maḳbûle olmasun didikde ğıbbe't-
- 12- taşdıḳı's-şer'î mâ-vaka'a ḳayd şod fî'l-yevm er-râbî 'aşer min rebî'ü'l-âḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (17 Şubat 1688)
- Şuhûdü'l-ḥâl
- 13- Faḥrû'l-aḳrân Pâşâ-zâde Mehmed Beğ, Faḥrû'l-aḳrân 'Abdulkerîm Beğ, Kethüdâ-zâde 'Abdurrahman Ağa,
- 14- Yazıcı Muşṭafâ Beğ, Mehmed Ağa bin Maḥmûd, Mehmed 'Abdullâh ve gayrihim mine'l-ḥużzâr.

140. [30-a-III-Kadının eşinin vefatını şâhitler vâsıtası ile mahkeme huzurunda tescil ettirmesi]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Karaçayır maḥallesinde sâkine iken Kâpûvî? bint-i 'Abdullâh (*kelime tahrip olmuş*) âtî da`vâ-yı istiḥbâr-ı şer'î
- 2- şudûrundan soñra 'udûl müsliminden medîne-i mezbûre maḥallâtından (*kelime tahrip olmuş*) ve Şeyḥköyü nâm ḳaryeden
- 3- Ḥasan Beşe ibn-i İsmâ'il nâm râciller li-ecli'l-istiḥbâr meclis-i şer'e ḥâzîrân olub eşerü'l-istiḥbâr fî-nefsi'l-emr
- 4- mezbûre Kâpûvî zevci olan maḥalle-i mezbûreden 'Alî Beşe ibn-i el-Ḥâc Muşṭafâ nâm râcîl târîḥ-i kitâbdan bir sene muḳaddem

5- Budum kal`ası tahtında bizim huzûrumuzda şehîd-i vefât iddi deyu `alâ tarîkı`ş-şehâde ihbâr eylediklerinde

6- ba`de`ta`dîl ve`tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın ezâ-i ahîret emre`bi-talak zevcehâ ümûtiâ hale`l-hâ

7- an te-tezevvüc fehvâsı üzere mezbûre Kâpûvî? nefsinî âhara tezvîc-i murâd eyledikte te`arruz olmamak için

8- iş bu veşîka ketb olundu fî`l-yevm et-tâsi` `aşer min şehri rebî`ü`l-âhire li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (22 Şubat 1688)

Şuhûdü`l-hâl

9- Molla Ahmed bin Maḥmûd, Ḥasan Beşe İsmâ`îl, Meddâḥ İbrâhîm Çelebi, Minnet el-Muḥzır, el-Muḥzır Muştafâ gayrihim mine`l-huẓẓâr.

141. [30-b-I-Hırsızlık dâvâsı (Tosun hırsızlığı)]

1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Şusuzkınık nâm karyeden iş bu râfi`ü`l-veşîka Hüseyin bin Mehmed nâm şâbb-ı emred

2- karye-i mezbûre zâbiṭi olan faḥrî`l-aḳrân Zühdu-zâde dimekle şehir Ahmed Ağa ma`rifetiyle karye-i mezbûreden Muştafâ ibn-i

3- İsrâ`îl nâm kimesneyi meclis-i şer`e ihzâr ve muvâcehesinde üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub târiḥ-i kitâbdan

4- dört gün muḳaddem gice ile ḥaremim dâḥlinde vâḳi` ahırından bir re`s siyâh kara şıḡır ṭosunumu mezbûr Muştafâ

5- şırka ve zebḥ itmeḡle sâlifü`z-zıkr ṭosumuñ derisi ve başını yedinde bulub huzûr-ı şer`e götürdüm mezbûrdan

6- su`âl olunub takrîr-i taḥrîr ve kıymeti şer`iyesi alıvirilmek maṭlûbumdur didikde ḡıbbe`s-su`âl mezbûr Muştafâ

7- cevâbında fî-nefsi`l-emr târiḥ-i kitâbdan dört gün muḳaddem mezbûr Hüseyin`iñ sâlifü`z-zıkr ṭosunu ba`de`l-`aşr

8- mezbûruñ menzili kurbunda bulub gâ'ib- 'ani' l-meclis şağır oğlum Hasan ile kendi menzilime götürüb

9- zebh eyledim iş bu müşâhed olan deri ve baş mezbûruñ tosununuñ derisi ve başıdır deyu bi-tav' iha ikrâr

10- ve i'tirâf itmeğın ber-müceb-i ikrâra mezbûr Hüseyin' in tosununuñ kıymet-i şer' iyesini mezbûr Muşafâ' dan

11- taşşile Mûmî-ileyh Ahmed Ağa ba' de' t-tenbîh mâ-vağa' a kayd şod fî' l-yevm er-râbi' ' aşer min rebî' ü' l-âhire li-sene tis' a ve tis' in ve elf. (17 Şubat 1688)

Şuhûdü' l-hâl

12- Yazıcı Muşafâ Beğ, Muşafâ Ağa el-Cundî, Muşzır Minnet, Muşzır Mehmed ve gayrihim mine' l-huzzâr.

142. [30-b-II-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Medîne-i Bolu mağallâtından Hôcabeg mağallesinde sâkin iken bundan akdem vefât el-Hâc Hasan ibn-i el-Hâc Mehmed' in verâseti

2- zevce-i metrukesi ' Âyişe bint-i Ahmed Beğ ile şulbî kebîr oğlu Hüseyin Çelebi ve şağire oğulları ' Abdullâh ve Ahmed ve Mehmed ve kebîre kızı

3- Fâtma ve şağire kızı Şâliha' ya münhasıra olduğı şer' ân zâhir ve mütehakkiğ oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûruñ terekesidir ki

4- ber-vech-i âti zıkr olunur vağa' a' ü' t-tahrîr fî' l-yevm el- ' aşir rebî' ü' l-evvel li-sene tis' a ve tis' in ve elf. (14 Ocak 1688)

kıymet

- Mağalle-i mezbûrede vâkı' menzil

bi-cümleti' t-tevâbi' ber-vech-i tahmînen 8000

- Debbâğ-Hâne kazğanı ber-vech-i tahmînen 40 vuğiyye 6000

- Çivril karyesinde vâkı' nısf değirmân nısf hisşesi

ber-vech-i tahmînen 2000

- Evānī nuḥās	57 vuḳiyye fī 100	5700
- Hınṭa	3 keyl	1800
Cem`an		41500 ṣaḥḥ

Ḳırḳbirbiñbeşyüz aḳçelikdir.

Ḥişsetü`l-zevceti`l-mezbûre `Āyişe	5187
Ḥissetü`l-ibni`l-mezbûr Ḥüseyin	7262
Ḥissetü`l-ibni`l-mezbûr `Abdullāh	7262
Ḥissetü`l-ibni`l-mezbûr Aḥmed	7262
Ḥissetü`l-ibni`l-mezbûr Meḥmed	7262
Ḥissetü`l-binti`l-mezbûre Fāṭma	3631
Ḥissetü`l-binti`l-mezbûre Şāliḥa	3631

Müteveffā-yı mezbûr el-Ḥāc Ḥasan`iñ düyünü içün terekesiden ifrāz olunan eşyāsıdır ki ber-vech-i ātī zıkr olunur

- Debbāğ-ḥāne dükkānı	1	1000
- Berber-ḥāne	1	1000
- Cāmūs ineği	1	1900
- Ḳara şıgır ineği	1	800
- Ḳatır şıpası	1 re`s	600
- Merkeḋ	1 re`s	200
- Köhne minder	1	50
- Köhne yaşdıḳ	2	120
- Cedīd sağır ḳālīçe	1	650
- Beyāz velence	1	150
- Köhne alaca kilīm	2	250
- Müsta`mel yorğan ṣaḥḥ	1	125

- Nacak	1	40
- Kazma	1	25
- Sac ayak	2	40
- Maşa	1	30
- Kebāb demürü ma`a ayakları	1-2	100
- Anbār	1	2000
- Siyāh yağmurluk	1	450
- Köhne kürk	1	450
- Havān	1	200
- Çırākmān	1	60
- El tābāsı	1	50
- Nısf çatma	1	2500
- Hırdavāt-hāne		350
Cem`an		132215
Minhāü'l-ihrācāt		
- Techīz ve tekfīn		1200
- Resm-i kısmet mu`tādiye		1000
- Kālemiye Hedāmiye İh̄zāriye		400
- Mehr-i mü'eccele-i bintü'l-zevceti'l-mezbûre 'Âyişe		4000
- Mezbûr Mehmed'in vālidesi için mehr-i mü'eccele		3000
- Mezbûr Hüseyn ve Fāṭma'nın vālidesi için mehr-i mü'eccele		1000
Cem`an		10600

Şahhü'l-bākī

Meblağ 2615 ba`de düyün zuhūr ider ise meblağ-ı mezbûru düyûna virile deyu zuhūr itmez ise vereşe yedinde taḫsīm oluna.

143. [31-a-I-Dâvâdan vazgeçme (Hakk-ı tapu'dan fâriğ olmak)]

- 1- Bolu kazâsı karyelerinden Baltalı nâm karyeden Cundî
 - 2- İdrîs bin 'Ömer nâm kimesne meclis-i şer'î hâfirü'l-lâzımı't-tevkîrde karye-i mezbûrede
 - 3- sâkin iş bu râfi'ü'l-veşîka Şâru Şofû dimekle ma'rûf Muştafâ nâm kimesne mahzarında
 - 4- ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām idub bundan aḳdem fevt olan Ebûbekir ve 'Ömer nâm karındaşlarımıñ karye-i
 - 5- mezbûrede mevâzi`-i 'adideyi vâki` lede'l-ahālî ve'l-cirân ma'lûmü'l-ḥudûd arâzi-i maḥlûlesiniñ ḥaḳḳ-ı tapûsu
 - 6- ḳânûn üzere benim iken mezbûr Muştafâ şāhib-i arzdan arâzi-i maḥlûle-i mezbûreyi tefevvûz idub zirâ`at itmeḡin ḥaḳḳ-ı tapû benim
 - 7- olduğuna binâ'en taleb ve da`vâya müteşaddî olmuş idim el-ḥāletu hāzihi da`vâ-yı mezkûrumdan fâriğ oldum
 - 8- fīmā-ba'd ḥuşûş-ı mezkûre müte`alliḳa da`vâ ve nizâ` şudûr ve zuhûr daḥi ider ise lede'l-ḥükkâmü'l-kirām
 - 9- mesmû'a olmasun didikde ḡıbbe't-taṣdîḳ kayd şod fi'l-yevm el-ḥāmis 'aşer min rebî'ü'l-âḫire sene 99. (18 Şubat 1688)
- Şuhûdü'l-ḥāl
- 10- Yazıcı Muştafâ Beḡ el-Cundî, el-Hâc Mehmed el-Hâc Receb, Mürreḳa-zāde el-Hâc Aḥmed Aḡa,
 - 11- Hüseyin ibn-i Mehmed, Dervîş 'İvaz, Hüseyin Beşe 'Alî, 'İvaz Receb.

144. [31-a-II-Eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılımları (Muhâla`a)]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Karamanlı maḥallesi sâkinelerinden Fâtma Hâtûn ibnet-i Ḥasan tarafından ḥul`-i câ'î'z-zikri

- 2- ikrāra vekīl olub ma`rifet-i şer`iye ile `ārifān olan Muşţafā Çelebi ibn-i Ḥasan ve Meḥmed ibn-i Maḥmūd
- 3- nām kimesneler şehādetleriyle maḥzar-ı ḥaşm-ı cāhid cā`ī`z-zikrde vekāleti şābite olan Meḥmed Çelebi ibnū`l-Ḥāc İbrāhīm
- 4- meclis-i şer`ī ḥaṭirū`l-lāzımı`-t-tevkīrde müvekkile-i mezbūre Fāṭma`nın zevci Mustafā olan iş bu rāfi`ü`l-veşīka
- 5- Maḥmūd Çelebi ibn-i Ma`den nām kimesne tarafından daḥi taşdıḳ-i cā`ī`z-zikre vekīl olub Aḥmed
- 6- ibn-i Muşţafā ve `Abdullāh ibn-i Muşţafā nām kimesneler şehādetleriyle vekāleti şābite olan müvekkil-i mezbūruñ
- 7- oḒlu Receb nām kimesne maḥzarında bi`l-vekāle ikrār ve takrīr-i kelām idub zevcim müvekkil-i mezbūr zimmetinde
- 8- müteḳarrir ve ma`ḳūdun `aleyh olan yirmibeş gürüş mehr-i mü`eccelem ve `iddetim münḳaẓiye oluncaya deḒin zimmetine
- 9- terettüb iden nafaḳa-i `iddetim ve me`ūnet-i süknām için kırk gürüş ve üç keyl buḒday
- 10- üzerine zevcim müvekkil-i mezbūr ile muḥāla`a eylediḒimde ol daḥi ḳabūl ve bedel-i
- 11- ḥul` olan meblaḒ-ı merḳūm ile sālifu`z-zikr üç keyl buḒdayı aḥz ve ḳabz
- 12- idub ḥuḳūḳ-ı zevciyete müte`allīka `āmmе-i de`āvī ve muṭālebātdan
- 13- her birimiz aḥarın zimmetini ibrā`-i `ām ve ḳāṭı`u`n-nizā` ile ibrā` ve isḳāṭ eyledim
- 14- didi didikde vekīl-i mezbūruñ minvāl-i muḥarrer üzere cārī olan
- 15- muḳırrın-leh mezbūruñ vekīli vicāhen taşdıḳ ve şifāhen taḥḳīḳ itmeḒin
- 16- mā-hüve`l-vāḳi` ḳayd şod fi 20 min rebī`ü`l-āḩire sene 99. (23 Şubat 1688)
- Şuhūdū`l-ḩāl
- 17- Ḩüseyin BeḒ Meḥmed, Ḍurmuş AḒa Himmet, Bayraḳdār Meḥmed AḒa,

18- Yazıcı Muştafâ Beğ, Hasan ibn-i Receb, Muştafâ Hâcî Receb,

19- Minnet Yahyâ, Muḥzır Muştafâ ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

145. [31-b-I-Ölüm keşfi (Yanarak ölen çocuğun keşfi)]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesinde sākin Hüseyn bin

2- İbrâhîm meclis-i şer`de şöyle takrîr-i kelâm ider ki Mehmed nâm iki yaşında

3- şağîr oğlum târîḥ-i kitâbdan bir gün muḳaddem maḥalle-i mezbûrede vâkı` menzilimde

4- yalınızca koyub zevcem şağîr-i mezbûruñ vâlidesi Hanım nâm ḥâtûn daḥi kendi

5- meşâlihine gittikde şağîr-i mezbûruñ eşvâbına âteş isâbet idub yanında kimse bulunmayub

6- ve kendi daḥi şağîr olmağla tahlîşiye kıdır olmayub iki () kızanına varınca iḥrâḳ bi'n-nâr

7- olub âteşin şiddet-i te'sîrinden bi-emrillâhi te'âlâ fevt olub meyyitini maḥkeme-i şerîfe getürdüm keşf ve müşâhede olunub

8- yedime ḥüccet virilmek iltimâs iderim didikde şağîr-i mezbûr Mehmed'in meyyitine nazar olunduğda fî-nefsi'l-emr mezbûruñ kırarına ve (*kelime tahrîp olmuş*)

9- iḥrâḳ bi'n-nâr olduğı ba'de'l- keşf ve'l- müşâhede mezbûr Hüseyn i'âde-i kelâm idub oğlum mezbûr bi-emrillâhi te'âlâ eşvâbına âteş isâbet

10- idub âteşin şiddet-i te'sîrinden bi-emrillâhi te'âlâ fevt oldu oğlum mezbûruñ dem ve diyetine müte'allıḳa iş bu ḥâzîrûn bi'l-meclis maḥalle-i mezbûre ahâlîsiniñ şağâr

11- ve kibârınıñ bir ferdinden da`vâ ve nizâ`ım yokdur fîmâ-ba'd şudûr ve zuḥûr daḥi ider ise lede'l-ḥükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maḳbûle olmasun didikde

12- mâ-hüve'l-vâkı` ḥıfzen li'l-maḳâl bi'l-ibtigâ ketb olundu fî'l-yevm er-rabî` ve'l- 'işrine min rebî`ü'l-âḥire sene 99. (27 Şubat 1688)

Şuhûdü'l-ḥâl

13- 'Alî Efendi el-İmām, Aḥmed Ḥalîfe el-Mü'ezzin, Muştafâ Beşe Receb, Bayrām Muştafâ, 'İvaz Meḥmed,

14- Muştafâ Ramazân, Dervîş Efendi Meḥmed, Molla Muştafâ Meḥmed, Meḥmed Mûsâ el-Muḥzır,

15- Minnet Yaḥyâ, Muştafâ Ḥalîl ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

146. [31-b-II-Sulh akdi (Verilen şaîr karşılığında bedel ile sulh)]

1- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Hâcibeğler nām karye sükkânından Meḥmed bin Velî nām kimesne meclis-i şer'î ḥatîrû'l-lâzîmi't-tevkîrde iş bu râfi'ü'l-veşîka

2- İsmâ'îl Efendi ve karındaşı Muştafâ nām kimesneler maḥzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idub târîḥ-i kitâbdan on iki sene muḳaddem yirmiiki keyl deĝirmân ūrunden

3- şa'îr virmişdim el-ḥâletu ḥâzîhi da'vâ şadedinde olduğumda beynimize müsellemin-ı muşliḥün tavassuṭ idub sekiz esedî ğurûşa bizi şulḥ ben daḥî

4- şulḥ-i mezbûru qabûl ve bedel-i şulḥ olan meblaĝ-ı merḳûm sekiz ğurûşu mezbûrân İsmâ'îl Efendi ve karındaşı Muştafâ

5- yedlerinden bi't-tamām aḥz eyledim didikde kayd şod fî 4 min cumâde'l-ülâ sene 99. (7 Mart 1688)

Şuhûdü'l-ḥâl

6- el-Hâc Muştafâ ibn-i Hüseyin, Ḥasan Ḥalîfe ibn-i Aḥmed, Bayrām ibn-i İbrâhîm, İbrâhîm ibn-i Ḥalîl ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

147. [31-b-III-Ölüm keşfi (kendini asarak ölen kadının keşfi)]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Vakf-ı Aḳçaḳavaḳ nām karye sükkânından 'Ömer Aĝa ibn-i 'Abdulḳâdir ve Muştafâ Ḥalîfe ibn-i Hüseyin

2- nām kimesneler zeyl-i kitâbda maşṭûrû'l-esâmî olan müslimîn ile meclis-i şer'de şöyle takrîr-i kelâm iderler ki

3- karye-i mezbûrede sâkine 'ammimiz kıızı olan 'Âliye bint-i Aḥmed nām ḥâtûn târîḥ-i kitâbdan bir ğün

- 4- muqaddem çehârşenbe gicesi kıyâ-i mezbûrede vâkı` kendi süknâsı olan hânesiniñ anbarınıñ
- 5- arkasına kendünü şalb idub maşlûbete fevt olmuş bulunmağın taraf-ı şer`den üzerine varılıb
- 6- keşf ve müşâhede olunmağ maşlûbumuzdur didikde şavb-ı şer`den kâtib Muştafâ Efendi irsâl
- 7- olunub ol dağı zeyl-i veşîkâda muharrerü`l-esâmî olan müslimîn ile üzerine
- 8- varub nazâr eyledikde fi`l-vâkı` kıyâ-i mezbûrede olan hânesiniñ anbarınıñ
- 9- arkasında merkûme `Âliye maşlûbete müteveffîye bulunub keşf ve müşâhede itdiklerinde kâtib Mûmî-ileyh
- 10- mağallinde tahrîr idub merâretân mezbûrân `Ömer Ağa`ya ve Muştafâ Halîfe`ye su`âl idub
- 11- cevâblarında `ammimiz kıızı mezbûre `Âliye kendü sun` ile kendünü şalb eylemiş kıyâ-i mezbûre ahâlîsinden
- 12- dağı kimesneden dem ve diyete müte`alliğa da`vâ ve nizâ`ımız yokdur didiklerinde meclis-i şer`e gelüb haber vir-
- 13- dikde gıbbe`t-taşdîk kayd şod fi evâ`il cumâde`l-ülâ li-sene tis`a ve tis`in ve elf. Şuhûdü`l-hâl
- 14- Velî bin Hâzma `an kıyâ-i Tahîrler, Muştafâ bin Hâsan `an kıyâ-i Saraycık, `Ömer Halîfe ibn-i Velî `an kıyâ-i Akçağavak, `İvâz Mehmed, Hâsan ibn-i Mehmed,
- 15- Muştafâ Ca`fer, Hâsan Süleymân, `İvâz İsmâ`il, Nemâz ibn-i Nûrî, Muştafâ İbrâhîm, Hâcı bin `İsâ ve gayrihim mine`l-hużzâr.

148. [32-a-I-Sulh akdi (Mîrâstaki hissedenden karşılıklı rızâ (tehâruc) ile bedel karşılığı sulh)]

- 1- Medîne-i Bolu mağallâtından Karaçayır mağallesinde sâkine iken bundan aqdem vefât iden () bint-i Mûsâ nâm hâtûnuñ

- 2- verâseti zevc-i metrûku el-Hâc Mehmed bin Maḥmûd ile li-ebeveyn kız karındaşı Sâliha ve li-eb er-karındaşları 'Abdurrahman ve İbrâhîm nâm
- 3- kimesneler ile li-eb kız karındaşı Ümmühânî'ye münhasıra olduğu zâhir olduğdan soñra mezbûre Ümmühânî tarafından aşâlete ve veşâyete
- 4- vekîl olub zât-ı mezbûreyi ma`rifet-i şer`iye ile 'ârifân olan Usta 'Ali bin Muşlî ve Usta Şa'bân bin 'Abdulkerîm nâm kimesneler
- 5- şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan Hüseyin Beşe nâm kimesne meclis-i şer`î ḥatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu râfi`ü'l-veşîka el-Hâc Mehmed bin Maḥmûd nâm
- 6- maḥzarında vekâleti hasebiyle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub müvekkilem Ümmühânî'ye bi-hasebi'l-irşî's-şer`î işâbet iden yirmi sehimde bir sehim
- 7- hisşesine ve taraf-ı şer`den manşûbe-i vaşiyye olduğu şağîr-i mezbûr İbrâhîm'in yirmi sehimde iki sehim hisşesine vekâletim hasebiyle
- 8- yedi müdd ğurûş kıymetli bir miqdâr eşyâ alub 'alî tarîkı't-tehâruc şulḥ ve ibrâ' ve bedel-i şulḥ olan yedi müdd ğurûşluk eşyâyı ahz ve kabz
- 9- eyledim ba`de'l-yevm benden bu huşûşa müte'allika da`vâ şâdır olur ise lede'l-ḥükkâmü'l-kirâm mesmû'a ve maḥbûle olmasun
- 10- didikde mâ-hüve'l-vâkı` bi't-ṭaleb ketb olundu fî ğurre cumâde'l-ülâ li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (4 Mart 1688)

Şuhûdü'l-hâl

- 11- Mehmed bin Muştafâ ve Receb bin Velî, Usta 'Alî bin Muşlî, Muştafâ Beğ ibn-i Aḥmed, Aḥmed bin Mehmed, 'Alî bin Muştafâ ve ğayrihim mine'l-ḥużzâr.

**149. [32-a-II-Satım ve bedeli bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil,
dükkân ve eşyâ satışı ve bedelinin bağışı)]**

- 1- Emîr Muştafâ Çelebi'niñ hibe hüccetidir.
- 2- Medîne-i Bolu maḥallâtından Akpınar maḥallesi sâkinelerinden İsmiḥâne bint-i Zülfikâr nâm ḥatûn tarafından ikrâr-ı cā'î'z-zikre vekîl olub

3- zāt-ı ma`rifet-i şer`iye ile `ārifān olan Aḥmed Dede ibn-i Şa`bān ve Usta Receb bin Muşlî nām kimesneler şehādetleriyle şer`ān

4- vekāleti şābite olan İbrāhīm Çelebi ibn-i el-Ḥāc Sefer nām kimesneler meclis-i şer`ī ḥaṭīrū`l-lāzımı`-t-tevķırde iş bu şāhibū`l-kitāb

5- es-Seyyid Muştafā Çelebi ibn-i Mehmed nām kimesne maḥzarında ikrār ve takrīr-i kelām idub müvekkilem mezbūre İsmihāne Ḥātūn maḥalle-i mezbūrede vāķi`

6- silk-i mülk-i şarīḥinde münselik fevķānī bir beyti ve oḍayı müştemil bir ṭarafı el-Ḥāc Muştafā ve bir ṭarafı el-Ḥāc Aḥmed mülkü ve bir ṭarafı

7- Mürtezā çāyırı ve bir ṭarafı ṭarīķ-i `ām ile maḥdūd ve mümtāz olan mülk menzilini bi-cümleti`-t-tevābi` ve`l-levāḥıķı yetmiş ğurūşa

8- ve medīne-i mezbūre esvāķından Mutāflar sūkunda bir ṭarafı el-Ḥāc Aḥmed dükkānı ve bir ṭarafı el-Ḥāc Beĝ dükkānı ile mümtāz olan

9- dükkānı seksen ğurūşa ve otuz vukıyye nuḥās onbeş ğurūşa ve bir yorgān ve bir dōšek ve bir yaşdıķ beş ğurūşa

10- cem`ān yüzyetmiş ğurūşa bey` ve teslīm ol daḥi iştirā` ve tesellüm itdikden soñra meblaĝ-ı merķūm yüzyetmiş ğurūşuñ

11- yüzaltmış ğurūşunu müvekkilem mezbūre merķūm es-Seyyid Muştafā Çelebi`ye hibetü`d-deyni mimnet `aleyhi`d-

12- deynu şaḥīḥatun feḥvā`sınca hibe ve teslīm eyleyub yüzaltmış ğurūşdan zimmetini ibrā` ve ışkāt eyledi ba`de`l-yevm

13- mülk-i maḥzīdır keyfe-mā-yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olsun didikde mezbūr es-Seyyid Muştafā Çelebi daḥi vicāhen taşdıķ idicek

14- mā-hüve`l-vāķi` bi`ṭ-ṭaleb ketb olundu fī`l-yevm es-sābi` min şehir cumāde`l-ülā li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (10 Mart 1688)

Şuhūdū`l-ḥāl

15- `Umdetü`l-`Ulemā`-i Derviş Efendi el-Müderriş, `Abdullaṭīf Efendi el-İmām, `Abdullāh Efendi el-İmām, el-Ḥāc Muştafā ibn-i el-Ḥāc Receb, Usta Receb ve ğayrihim mine`l-ḥużzār.

150. [32-a-III-Vasî tâyini]

- 1- Hücet-i veşâyet
- 2- Medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Berk nâm karyeden olub bundan akdem tarîk-i hacda vefât iden el-Hâc Muştafâ ibn-i el-Hâc Hasan nâm kimesneniñ
- 3- şulbî şağır oğlu İbrâhîm'in emvâlini zabt için bir vaşî lâzım ve mühim olmağın şağır-i mezbûruñ karındaşı Hasan nâm kimesneniñ
- 4- veşâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdir olduğunu şikât-ı şahîhatü'l-kelimât ihbâr eylediklerinde hâkim-i muvaqqî-i şadrü'l-kitâb tûbâ leh
- 5- ve hüsn-me'âb mezbûru vaşî naşb ve ta'yîn eyledüğünde ol dañi veşâyet-i merkûmeyi kabûl ve mücebin edâ'ya mültezim
- 6- olduğda mâ-hüve'l-vâki` kayd şod fi'l-yevm el-hādî ve'l-'aşer min şehr min cumâde'l-ülâ li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (14 Mart 1688)
- Şuhûdü'l-hâl
- 7- Receb Beğ ibn-i Hüseyin, 'İvâz bin 'Abbâs, Halîl bin Hüseyin, el-Hâc Muştafâ, Muşzır Hâcî, Muşzır Mehmed.

151. [32-a-IV-Sulh akdi (Cinâyet sonrası dem ve diyet karşılığında sulh)]

- 1- Hücet-i ibrâ'gı dem ve diyet
- 2- Medîne-i Bolu kazâsı muzâfâtından Gökçeşu nâhiyesinde vâki` (Bükkebir) nâm karye sâkinelerinden Gevher bint-i Muşlî nâm
- 3- hâtûn bi'l-aşâlete ve karye-i mezbûrede sâkine mezbûreniñ kız karındaşı Hânım nâm hâtûn tarafından vekîl olub
- 4- zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'iye ile 'ârifân olan Aḥmed bin Muştafâ ve Ramazân bin el-Hâc Aḥmed nâm kimesneler şehâdetleri ile
- 5- şer'an vekâleti sâbite olan Çırâk Mehmed Ağa bi'l-vekâle meclis-i şer'i ḥatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde

(32-a'dan sonra kesiklik mevcut)

152. [32-b-I-Müftî ve Müderris Mehmed Efendi'nin görevine tekrar tevcih edilmesi hakkında ru'ûs]

- 1- Şüretü'l-ru'ûsi'l-'ālî nemmaḳahū el-faḳîr ileyhi sübhānehu ve'l-'ālî
- 2- Mehmed el-ḳādî bi-'askeri rûm-ili
- 3- Medrese-i Yıldırım Bāyezîd ḥān der Bolu
- 4- Müderrislik
- 5- Mehmed Efendi'ye 'arz-ı ḥāl şunub Bolu'da müftî ve medrese-i mezbûreniñ müderrisi olub ders ve fetvâ'-i şerîf
- 6- ile meşḡul iken âḥarden diğér Mehmed nām ḳādî hevāsına tâbi` kimesneleriñ taḥrîk ve ittifâkları ile müderris
- 7- ve müftî olub ḡadr itmeḡle ḳādî-yı 'arz ve ahālîsini maḥzar itmek ile ibḳā' ve muḳarrer ḳılınmaḳ bâbında 'ināyet-i
- 8- ricā itmeḡin ahālî-i vilāyetden ḥüsn-i ḥālîni muḥbir-i 'arz ve maḥzar gelmeḡle medrese-i mezbûre fazîletlü
- 9- Şeyhü'l-islām ḥazretleriñiñ işāretleriyle mücebince tevcih olunmaḳ fermān fî 17 tis'a ve tis'in ve elf. (20 Mart 1688)

153. [32-b-II-Ölüm keşfi (Kurt yemesi sonucu ölen çocuğun keşfi)]

- 1- Medîne-i Bolu ḳazāsı ḳaryelerinden Ḳādî Obası nām ḳarye sākinelerinden 'Āyişe Ḥātûn ibnet-i 'Abdullāh
- 2- Meclis-i şer'e gelüb şöyle taḳrîr-i kelām ider ki târîḥ-i kitāb günü dokuḳ yaşında
- 3- Aḥmed ibnü'l-merḥûm Mehmed nām şaḡîr oḡlum ḳarye-i mezbûre civārında vāḳi` Aḳma tarlalarda ḥayvānāt
- 4- ra'y ider iken iki re's ḳurt oḡlum mezbûru ekl itmişdir ḳıbel-i şer'den
- 5- üzerine varılıb ve keşf ve taḥrîr ve yedime ḥüccet-i şer'ie virilmesin iltimās
- 6- iderim didikde cānib-i şer'den Mehmed Efendi irsāl olunub ol daḥi zeyl-i

7- veşîkada muharrerü'l-esâmî cemâ'at-i müslimîn ve hâlâ livâ'-i mezbûr mütesellimi olan fahrü'l-akrân

8- Muştafâ Ağa tarafından mübâşir ta'yîn olunan 'Ömer Ağa ile sâlifü'z-zikr Açma tarlalara varub

9- (*metinde boş*) müteveffâ-yı mezbûr Aḥmed meyyitine nazar olunduḡda fî-nefs mezbûr iki ayaklarından

10- karnına varıncaya ve iki kollar ekl eyled kurt ekl eylediḡi zâhir ve nümâyân olduḡunu

11- ba'de'l-keşf ve'l-müşâhede mevlânâ-yı mezbûr maḡallinde taḡrîr ba'de meclis-i şer'e gelüb

12- mübâşir-i mezbûr ile 'alâ vukû'ihî inhâ ve tefhîm eylediklerinde mâ-vaḡa'a kayd şod fî'l-yevm

13- et-tâsi' ve'l-'işrîne min cumâde'l-ülâ li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (1 Nisan 1688)
Şuhûdü'l-ḡâl

14- Muştafâ Ḥalîfe el-İmâm, Aḥmed Çelebi Maḡmûd Efendi, el-Ḥâc Yûsuf ibn-i 'Abdullâh, Aḥmed bin Ḥalîl,

15- Süleymân Dervîş, Ḥasan bin Şa'bân ve ḡayrihim mine'l-ḡuzẓâr.

154. [32-b-III-Ay başlangıcı yazısı]

1- Cumâde'l-âḡhire ve hiye yevmü'l-cum'a li-sene tis'a ve tis'in ve elf.

2- ḡurre. (3 Nisan 1688)

155. [32-b-IV-Sulh akdi (Kocasının boşadıḡı kadının mehr-i müeccelesi ve muaccelesi karşılıḡında bedel ile sulh)]

1- Muşluklar karyesinde sâkine Ḥadîce bint-i Receb meclis-i şer'de zevc-i muṡallakı olan Nemâz bin Bayrâm maḡzârında

2- mezbûr zimmetinde sekizbiñ akçe mehr-i mü'eccelem ve mehr-i mu'accelem olan bir döşek ve bir yorḡan ve iki yaşıḡ ve tencere

3- ve üç şahan ve bir bakraç ve bir dārāyī kaftān ve bir pirinç kuşāk ve bir arkiye ve bir zıbunum mezbūr zimmetinde bākīdir

4- deyu da`vā ve vesātat-ı müslimīn ile iki ğurūşa şulh ben daḥi şulh-i kabz ve mā`ādādan mezbūruñ

5- zimmetini ibrā' ve iskāt eyledim deyu ikrārı kayd şod fi'l-yevm es-şānī min cumāde'l-āḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (4 Nisan 1688)

Şuhūdū'l-ḥāl

6- Meḥmed bin Ḥasan, Muḥarrem el-Ḥāc Şa`bān, Karagöz 'Alī, Hüseyin 'Abdullāh, Meḥmed bin 'Osmān ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

156. [32-b-V-Ölüm keşfi (Ateş yakması sonucu ölen kadının keşfi)]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Semerkand maḥallesinden Meḥmed Çelebi ibni'l-merḥūm Muştafā Çelebi nām şābb-ı emred meclis-i şer`de

2- şöyle takrīr-i kelām ider ki bābām müteveffā-yı mezbūruñ 'ammesi olan Fāṭi bint-i 'Abdullāh nām ḥātūn maḥalle-i mezbūrede

3- vāḳi` menzilimize mülāşık menziline ḥasta ve şāḥibetü'l-firāş iken tāriḥ-i kitābdan bir gün eşvābına āteş

4- isābet idub ve yanında daḥi kimesne bulunmayub za`ıf olmağla kendiyi tahlişiye mecāli olmayub sağ kolu boynuna

5- varınca muḥterika olub āteşin şiddet-i te'sirinden bi-emrillāhi te'ālā fevt olmağın kıbel-i şer`den Kātib Ḥasan Efendi

6- ve ḥālā livā'-i Bolu mütesellimi faḥrū'l-akrān Muştafā Ağa tarafından mübāşir Meḥmed Ağa ile mezbūreniñ menziline varılıb

7- zeyl-i veşika veşikada muḥarrerü'l-esāmī cemā'at-i müslimīn ḥuẓūrunda 'aḳd-i meclis-i şer`-i kavīm eyledikde maḥalle-i

8- mezbūre sākinelerinden Fāṭma bint-i Hüseyin ve Şerife Fāṭma bint-i Seyyid Meḥmed nām ḥātūnlar mezbūreniñ meyyitini müşāhede içün

9- irsāl ve ba`de'l-müşāhid mezbūretān hātūnlar meclis-i ma`kūd-ı mezbūrede şöyle iḥbār iderler ki müteveffāt-ı mezbūre

10- Fāṭi'nin sağ kolu boynuna varınca muḥterika olmuş andan gayrı sā'ir 'uzvunda eṣer-i cerḥ ve ḥanḳdan bir şey yokdur

11- āteşin şiddet-i te'sirinden vefāt itmişdir deyu iḥbār eylediklerinde mezbūr Meḥmed Çelebi mürişim müteveffāt-ı mezbūrenin eşvābına

12- āteş işābet idub sağ kolu muḥterika olmagla vefāt itmişdir maḥalle-i mezbūre ahālîsinin şağār ve kibārının

13- bir ferdinden mezbūrenin dem ve diyetine müte'allika da`vā ve nizā'im yokdur didiğini mevlānā-yı mezbūr maḥallinde taḥrîr

14- ba`de ma`ān ba`ş olunan muḥzır Minnet ile meclis-i şer'e gelüb 'alā vukū'ihî inhā ve tefhîm eylediklerinde

15- mā-vaḳa'a kayd şod fi'l-yevm es-sādis min cumāde'l-āhire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (8 Nisan 1688)

Şuhūdū'l-ḥāl

16- Aḥmed bin Muşlî, Meḥmed Ḥalîm, Oruç bin Beşe, Receb İbrāhîm, Ḥacî Süleymān, İsmā'il Muştafā, Yārān Meḥmed Ağa, Aḥmed Çelebi Hüseyin, Aḥmed Efendi el-İmām ve gayrihim mine'l-ḥuzẓār.

157. [33-a-I-Sulh akdi (Gasb edilen para ve bârgîr karşılığında bedel ile sulh)]

1- Livā'-i Bolu'ya tābi` Dirgine ḳazāsı ḳaryelerinden Pelîdlî nām ḳarye sükkānından

2- Ramazān Beşe bin Hüseyin ve Dervîş Beşe bin Muştafā nām rāciller ve Aḳşoḳu nām ḳaryeden Ḥalîl Beşe Dāvud nām rācil

3- meclis-i şer`de iş bu rāfi`ü'l-veşîka Toklucu Aḥmed Beşe bin (*metinde boş*) nām kimesne maḥzarında iḳrār iderler ki bundan aḳdem bizler seferde iken

4- ḳarye-i mezbūreye Sürmeli Çāvuş ile mezbūr Aḥmed Beşe varub bizim mālımızdan ḳokuz buḳuk ḡurūş ve def'a dört buḳuk ḡurūş

5- def'a on ğurūş ve def'ân beş ğurūş cem'ân otuz ğurūş ile onbeş ğurūş kıymetli bir re's bârgîri mezbûr ahz ve ğaşb itmeğin

6- i'lâ-yı kitâb muvaqqî'-i hâkim hûzûrunda nakl-i şer'î ile hûkûkumuzu mezbûrdan taleb ve da'vâ ve ba'de'l-hakem beynimize müşlimûn tavassuť idub da'vâ-yı

7- mezkûreden yirmibir kıt'a esedî ğurūş üzerine inşâ-i 'akd-i şulh eylediklerinde bizler daħi şulh-i mezbûru kabûl ve bedel-i şulh olan

8- meblağ-ı mezbûru mezbûruñ yedinden ahz hûşûş-ı mezbûre müte'allika da'vâ ve nizâ şudûr ider ise lede'l-hükkâmü'l-kirâm mesmû'a olmasun

9- didiklerinde ğıbbe't-taşdîki's-şer'î mâ-vaka'a kayd şod fî'l-yevm eş-şamin ve'l-işrîne min rebî'ü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (1 Şubat 1688)

Şuhûdü'l-hâl

10- Serdâr Hasan Ağa, Mehmed Efendi el-Kâdı, 'Osmân ibn-i Eyûb, 'Osmân Beşe Çavuş ve ğayrihim mine'l-hużzâr.

158. [33-a-II-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]

1- Akpınar mahallesinde sâkine Şerîfe bint-i Halîl nâm hâtûn meclis-i şer'de iş bu râfî'ü'l-vesîka Mehmed Çelebi ve Maħmûd Çelebi ibn-i Muştafâ mahzarında

2- mahalle-i mezbûrede vâkı' bir taraftan Mehmed Çelebi mülkü ve bir tarafı Kaşşâb Duran ve bir tarafı Himmet nâm kimesne mülkü ve bir tarafı yine mezbûrların

3- mülkü ile maħdûd olub dâhlinde bir bâb beyt ve bir köşk ve muhavvať-ı mesîre müştemil mülk menzilimin bi-cümleti't-tevâbi'

4- otuziki ğurūşa mezbûrâna bey' idub aķçesini tamâmen ahz eyledim menzil-i mezkûr mülk-i müşterâlarıdır didikde

5- ğıbbe't-taşdîk kayd şod fî'l-yevm el-hâmis min cumâde'l-âhire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (7 Nisan 1688)

Şuhûdü'l-hâl

6- el-Hâc Hüseyn Muştafâ, Mehmed el-Hâc Hasan, Receb ibn-i Bâyezıd, Molla Halîl el-İmâm, Mehmed Çelebi 'İvâz ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

159. [33-a-III-Haksız tasarruf iddiası ve iddiadan men` dâvâsı]

- 1- Bolu kazâsı karyelerinden Kuşcular nâm karyeden 'Abdî Beğ ibn-i Hüseyn nâm cundî meclis-i şer`de yine karye-i mezbûreden
- 2- iş bu râfî'ü'l-veşîka Hüseyn ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm idub karye-i mezbûrede
- 3- bir taraftan 'Abdüsselâm Oğlu tarlası ve bir taraftan Süleymân Oğlu tarlası ve bir taraftan tarîk-i ḥâş ve bir taraftan
- 4- tarîk-i 'âm ile mahdûd ve mümtâz ber-vech-i tahmînen iki buçuk dönüm miqdârı tarlamı iki senedir mezbûr zabt ve taşarruf
- 5- ider su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve kaşr-ı yedine tenbîh olunmak maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl mezbûr Hüseyn
- 6- cevâbında tarla-yı mezbûr merķūmuñ mülkü idi lâkin bundan aḳdem mülkü olub ğâ'ib-i 'ani'l-meclis Aḫmed Ağa-zâde
- 7- Mehmed Ağa'ya tarla-yı mezkûrda olan ḥaḳḳ-ı taşarrufunu ma`rifet-i şâhib-i arz ile elli ğurûş bedel muḳâbelesinde
- 8- baña ferâğ ve tefvîz idub mülk-i müfevvezim olduğuna binâ`en taşarruf iderim deyu def`le muḳâbele idicek
- 9- ğıbbe'l- istintâḳ ve'l-inkâr mezbûr Hüseyn'den def`-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduḳda 'udûl müslimînden
- 10- Muştafâ Beğ ibn-i el-Hâc Mehmed ve Hüseyn Beğ ibn-i Mehmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer`e ḥâzirân olub
- 11- eṣerü'l-istişhâd fî-nefsi'l-emr mezbûr 'Abdî Beğ sâlifü'z-zıkr tarlada olan ḥaḳḳ-ı taşarrufunu ma`rifet-i
- 12- sâhib-i arz ile ğâ'ib-i mezbûr Mehmed Ağa'ya bizim ḥuẓûrumuzda ferâğ ve tefvîz idub eyledi biz bu ḥuṣûşa

13- bu vech üzere şāhidleriz şehādet dahī ideriz deyu her biri edā'-i şehādet-i şer' iye eylediklerinde

14- ba`de't-ta`dīl ve't-tezkiye şehādetleri maḳbūle olduḳdan soñra mücebiyle mezbūr 'Abdī Beḡ

15- bī-vech-i mu`ārazadan men` birle mā-vaḳa`a ḳayd şod fī'l-yevm eş-şāmin min cumāde'l-āḫire li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (10 Nisan 1688)

Şuhūdū'l-hāl

16- 'Oḡmān Ḥalīfe el-İmām, Nurī bin Maḥmūd 'an ḳarye-i mezbūr, 'İvaz Ḥalīl, el-Ḥāc Receb bin Meḥmed,

17- Minnet Muḫzır, Aḥmed Ḥalīfe el-Muḫzır, Muḫzır Ḥācī ve ḡayrihim mine'l-ḫuẓẓār.

160. [33-b-I-Nāmusa zarar verme (Fī'l-i şenī) dāvāsı ve ahālının sū-i hāl ikrarı]

1- Bolu ḳazāsı ḳaryelerinden Belḳaraaḡaç nām ḳarye sükkānından

2- iş bu rāfi`ü'l-veşīḳa Ḥasan bin Meḥmed nām kimesne ḫālā livā'-i Bolu mütesellimi

3- olan faḫrū'l-aḳrān Muştafā Aḡa ma`rifetiyle yine ḳazā-i mezbūre tābī` Belencik nām ḳaryeden

4- Kanferli dimekle ma`rūf Ḥasan bin Aḥmed nām kimesneyi meclis-i şer'e ihzār ve muvācehesinde

5- üzerine da`vā ve taḳrīr-i kelām idub tāriḫ-i kitābda dört ay muḳaddem gice ile merḳūm Kanferli Ḥasan anbārim

6- açub içinde olan mecmū` eşyāmdan dört gömlek ve iki don ve bir alaca ḳuşaḳ ve ba`zı eşyāmı sirḳat idub

7- eşyāmı sen sirḳat itmişsindir senden vālīye şikāyet iderim deyu eşyāmı taleb eylediḡimde ḫuẓūr-ı müsliminde eşyā-i mezkūremi

- 8- baña teslīm idub bende tārīḥ-i kitābdan bir buçuk ay muqaddem yine mezbūr Kanferli Ḥasan yanında üç nefer kimesne ile gice menzilim başub
- 9- mecmū` mālımdan bir buçuk şinik tarhana ve bir tencere ve bir şaban demürü ve bir siyāh 'abā' ve iki zibun ve bir yorğan yüzü ve bir döşek
- 10- yüzü ve dört şarık ve ba`zı eşyāmı nehb ve gāret eylediğinde mā`adā taht-ı nikāhımda olan Fāṭma ibnet-i el-Ḥāc Ḥasan
- 11- nām ḥātūnumu alub dağa götürüb cebren ve kähren ḥātūnuma fi`l-i şeni` idub ve şacını kaṭ` idub mezbūr Ḥasan firār itmiştir
- 12- ḥālā dağda bulub ihzār ittirdüm kendinden su'āl olunub takrīr-i taḥrīr ve keyfiyyet-i aḥvālī ḥāzur bi'l-meclis olan
- 13- müsliminden istiḥbār olunub ḥaberleri taḥrīr ve müceb-i şer'iyesi icrā' olunmak maṭlūbumdur didikde ğıbbe's-su'āl ve 'aḳībū'l-inkār
- 14- müdde`i mezbūr Ḥasan'dan takrīr-i meşrūḥunu mübeyyin beyyine taleb olunduğda 'udül müsliminden Ḥasan Ḥalīfe ibn-i el-Ḥāc Meḥmed
- 15- ve Meḥmed bin Aḥmed ve Muştafā bin Bayrām ve Meḥmed bin Receb nām kimesneler lī-ecli's-şehāde meclis-i şer'e ḥāzırūn olub eşerü'l-istişhād
- 16- fi-nefsi'l-emr mezbūr Kanferli Ḥasan müdde`i merķūm Ḥasan'ın gice ile menzilin başub zevcesi mezbūr Fāṭma ḥātūnu dağa götürdüm
- 17- mezbūre ḥātūna fi`l-i şeni` eyledim ve şacını kaṭ` eyledim cebren ve kähren mezbūr Ḥasan'a mezbūre ḥātūnu taṭlīk ittirdüb
- 18- ben alurum deyu kerrāren ve karāren bizim ḥuzūrumuzda ikrār ve i'tirāf eyledi mezbūruñ ber-vech-i muḥarrer ikrārına şāhidleriz
- 19- ve şehādet daḥi ideriz deyu her birleri edā'-i şehādet-i şer'iyeye eylediklerinde ba`de't-ta`dīl ve't-tezkiye şehādetleri
- 20- maḳbūle olduğdan sonra karye-i mezbūre Belencik'de Muştafā Ḥalīfe ibn-i İbrāhīm ve Muşlī bin Receb
- 21- ve Meḥmed Üveys ve karye-i mezbūre Belkaraağaç'da Yūsuf bin Meḥmed ve Şa`bān bin 'Abdī ve Meḥmed bin Durmuş

22- ve 'Ömer bin Bayrām ve 'İvaz bin Tālib ve Şaccılar'dan Şa`bān Halife el-İmām ve İbrāhīm bin Bayrām ve Halil bin Süleymān

23- ve Kuzfındık nām kıyeden 'Alī bin Meḥmed ve Meḥmed bin el-Hāc Meḥmed ve Muştafā ibn-i el-Hāc Muştafā ve Güney nām

24- kıyeden Molla Hüseyin bin el-Hāc Muştafā ve Molla Muştafā ibn-i Meḥmed ve Hüseyin bin Pīr gā'ib ve Ḥasan ibn-i el-Hāc Muştafā

25- ve İsmā'ıl ibn-i el-Hāc Süleymān ve Ḥasan bin Pīr gā'ib ve Kūblūşe nām kıyeden 'Osmān bin Ebūbekir

26- ve İslām bin Bākī ve Meḥmed bin Durmuş ve 'İsā bin 'Alī ve Meḥmed 'Osmān ve Çepni nām kıyeden

27- Pīrī bin Muştafā ve Meḥmed bin Hüseyin nām kimesneler ve sā'ir kazā ahālīsinden cemm-i gāfir ve cem`-i keşir

28- li-ecli'l-iḥbār meclis-i şer'e ḥāzirūn olub eşerü'l-istiḥbār fī-nefsi'l-emr mezbūr Kanferli

29- Ḥasan kendi ḥālinde olmayub ümmet-i Muḥammediñ ehl-i 'ayāllarına daḥl-i te'arruz ve emvāl

30- ve erzākların nehb ve gāret ve sirkat itmek 'adet-i kādimesidir deyub kerrātla

31- mütesellim ve şubaşılār ḥabsinden firār itmişdir dā'imā fesād ve şekāvet üzere

32- olub sā'ir-i bi'l-fesāddır ve vācibü'l-izāledir didiklerinde mā-vaḳa'a 'alī vuḳū'ihī

33- fī 11 min cumāde'l-āḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (13 Nisan 1688)

Şuhūdū'l-ḥāl

34- Faḥrū'l-aḳrān Pāşā-zāde Meḥmed Beğ, 'Umdetü'l-Sādāti'l-Merām Aḳsaṭas-zāde? Aḥmed Efendi, Faḥrū'l-Kuzāt Meḥmed Efendi, Kara Meḥmed Ağa ibn-i Muḥammed,

35- el-Hāc Meḥmed bin Receb, Halil Beşe Meḥmed, İsrā'ıl Kara Meḥmed, Meḥmed Hüseyin, İbrāhīm Beğ Rüstem,

36- Hüseyin Muştafā, Meḥmed 'Alī ve gayrihim mine'l-ḥużzār.

**161. [34-a-I-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaşılması
(guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı]**

- 1- Hüşûş-ı âtî'l-beyânîñ mahallinde istimâ` içün mahmiyye-i Üsküdar
- 2- sükkânından el-Hâc Hasan Ağa ibn-i Ahmed Ağa tarafından el-Hâc Bektâş Beğ ibn-i
- 3- Kâsım Beğ ve Süleymân Çelebi ibn-i Dervîş şehâdetleriyle vekâleti şâbit olan fahrü'l-
- 4- akrân 'Abdülkerîm Beğ ibn-i el-Hâc Maḥmūd Beğ yediyle fermân-ı cihân-muṭâ` vârid olmağın imtişâlen li'l-emri'l-'âlî
- 5- kıbel-i şer`den Re'is-zâde Meḥmed Efendi irsâl olunub ol daḥi medîne-i Bolu Bolu kazâsı karyelerinden
- 6- Kışşah`ânlar nâm karye sükkânından olub bundan aḳdem vefât iden Şâlih Ağa ibn-i 'Osmân Beğ'in karye-i mezbûrede vâki`
- 7- menziline varub zeyl-i veşîkada muḥarrerü'l-esâmî cemâ`at-i müslimîn huzûrunda 'aḳd-i meclis-i şer`-i kavîm olundukda vekîl-i
- 8- Mümî-ileyh 'Abdülkerîm Beğ meclis-i ma`kûd-ı mezbûrda müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Ağa'nıñ zevce-i metrûkesi iş bu râfi`atü'l-veşîka fahrü'l-muḥadderât Ruḳiye ḥânım ibnet-i
- 9- 'Alî Pâşâ tarafından ḥuşûmet ve redd-i cevâba vekîl olub zât-ı mümî ileyhâya ma`rifet-i şer`iye ile re`ârifân olan Bayrâm Beğ ibn-i Hasan ve Ebûbekir Beğ ibn-i
- 10- Hasan şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan Meḥmed Ağa ibn-i Muştafâ nâm kimesne maḥzarında üzerine bi'l-vekâle da`vâ ve taḳrîr-i kelâm idub müvekkilim mezbûr el-Hâc Hasan Ağa'nıñ
- 11- müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Ağa zimmetinde cihet-i karzdan biñikiyüzelli gürüş ḥaḳḳı olub ḳable'l-edâ` düyûn-ı keşîreye müstaḡraḳân fevt olub
- 12- bundan aḳdem tereke-i mevcûdesi aşḫâb-ı düyûn talebiyle ma`rifet-i şer` ile taḥrîr ve ḡuremâ'dan müvekkilim mezbûruñ biñikiyüzelli gürüş-içün işâbet

13- iden yüzseksenaltı gurūş muḳābelesinde tereke-i müteveffā-yı mezbūrdan yüzdoḳsanbir re's koyun ta'yīn olunub ṭarafından vekīli aḥz ve ḳabz

14- idub ba'de müvekkilim mezbūr el-Hāc Ḥasan Aḡa bundan aḳdem müvekkile-i mezbūre ḥānımdan Bolu maḥkemesinde nā'ibü's-şer' Aḡmed Efendi ḥuzūrunda müteveffā-yı

15- mezbūr terekesinden ḥāric ez-defter dört Serāser yorḡan ve üç ḳumāş döşek ve iki ḳumāş yük perdesi ve bir şırmalı ḳapu perdesi

16- ve üç çift düḥāvī ḳadīfe yaşdıḳ ve bir sīm tebsi ve bir sīm leḡen ve bir sīm ibriḳ ve bir nuḥās tebsi ve onbir lengerī ve onbir ḳapak

17- ve dört ṭencere ve def'a iki tebsi ve bir gügüm ve bir çift 'acem keḡesi ve bir Selānik keḡesi ve iki minder ve bir sīm buḥūrdan ve bir sīm kılabdān ve bir sīm şam'dān ve def'a üç

18- serāser yorḡan ve bir kebīr ḳālīḡe ve bir geyñi kırmızı orta keḡesi ve bir çift yan keḡesi ve def'a üç çift ḳadīfe yaşdıḳ ve iki çift ḡūḳa maḳ'ad ve bir leḡen

19- ve bir ibriḳ ve def'a öpüş lengerī ma'a ḳapak ve def'a iki tebsi ve def'a dört ṭencere ve def'a üç ḳumāş döşek ve def'a bir sīm buḥūrdan ve def'a bir sīm kılabdān

20- ḥīn-i taḥrīrde müvekkile-i mezbūre ketm ve ihfā' idub ḥālā bunda mevcūdedir deyu ṭaleb ve da'vā eyledikde müvekkile-i mezbūre daḡi eşyā-i mezkūreniñ ba'zısı bābām ḡayātında

21- baña hibe ve temlik ve ba'zısı daḡi zevcim müteveffā-yı mezbūr mehr-i mu'accele virdi deyu müdāfa'a ve işbāta imhāl olunmuş idi ḥālā eşyā-i mezkūreden

22- bi-ḡasebi'l-ḡuremā' müvekkilem mezbūre işābet iden ḡaḳḳı alıvrilmek bābında fermān-ı şerīf işdār olunmaḡın ber-müceb-i fermān-ı 'ālī eşyā-i mezkūreden

23- müvekkilim mezbūruñ ḡışşesine işābet iden eşyā alıvrilmek bi'l-vekāle maṭlūbumdur didikde ḡıbbe's-su'āl vekīl-i mezbūr Meḡmed Aḡa cevābında

24- fī-nefsi'l-emr ber-vech-i muḡarrer iş bu müşāhed olan dört serāser yorḡan ve üç ḳumāş döşek ve iki ḳumāş yük perdesi ve bir şırmalı

- 25- kapu perdesi ve üç çift kâdıfe yaşdık ve bir sîm tebsi ve bir sîm leğen ve bir ibrîk ve bir nuḥās tebsi ve on lengerî ve on kapak
- 26- ve dört tencere ve def'a iki tebsi ve bir gügüm ve bir çift 'acem keçesi ve iki minder ve bir sîm buḥûrdân ve bir sîm kılabdân ve bir sîm
- 27- şam'dân müvekkilem mezbûre bâbâsı müteveffâ 'Alî Pâşâ hibe ve temlik eyledi ve def'a üç serâser yorgan ve bir kâlîçe ve bir geyni
- 28- kırmızı orta keçesi ve bir çift yan keçesi ve def'a üç çift kâdıfe yaşdık ve iki çift çûka mak`ad ve bir leğen ve bir ibrîk
- 29- ve def'a iki tebsi ve def'a dört tencere ve üç döşek ve bir sîm buḥûrdân ve bir sîm kılabdânı zevci müteveffâ-yı mezbûr mehr-i mu`accele
- 30- virdi deyu def` eyledikde ğıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr vekîl-i mezbûr Mehmed Ağa'dan def`-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduğda
- 31- 'udûl müslimînden Ebûbekir Beğ ibn-i Sefer ve Şehbâz Beğ ibn-i 'Abdullâh ve Bayrâm bin Ḥasan nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e
- 32- ḥâzirûn olub eşerü'l-istişhâd fî'l-ḥaḳîkâ iş bu müşâhed olan dört serâser yorgan ve üç kumâş
- 33- döşek ve iki kumâş yük perdesi ve bir şırmalı kapu perdesi ve üç çift dūḥâvî kâdıfe yaşdık ve bir sîm tebsi
- 34- ve bir sîm leğen ve bir ibrîk ve bir nuḥās tebsi ve onbir lengerî ve onbir kapak ve dört tencere ve def'a iki
- 35- tebsi ve bir gügüm ve bir çift 'acem keçesi ve bir Selânîk keçesi ve iki mak`ad ve bir sîm buḥûrdân ve bir sîm kılabdân
- 36- ve bir sîm şam'dânı müvekkile-i mezbûre Ruḳiye ḥânıma bâbâsı müteveffâ-yı mezbûr 'Alî Pâşâ hibe ve temlik
- 37- eyledi ve def'a üç serâser yorgan ve bir kâlîçe ve bir geyni kırmızı keçe ve iki yan ve üç çift kâdıfe yaşdık
- 38- ve iki çift çûka mak`ad ve bir nuḥās leğen ve bir ibrîk ve öpüş lengerî ma'a kapak ve iki tebsi

39- ve def'a dört tencere ve üç döşek ve bir sîm buhûrdân ve bir sîm kılabdânı müvekkile-i mezbûre Rukiye

40- hânıma zevci müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Ağa mehr-i mu'accele virdi bu huşûşa şahidleriz şehâdet

41- daği ideriz deyu her birleri edâ'-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl şehâdetleri

42- maqbûle olduğunu mevlânâ-yı mezbûr maħallinde taħrîr ba'de ma'ân ba's olunan Çûkadâr

43- Hasan ile meclis-i şer'e gelüb 'alâ vuķû'ihî inhâ ve tefhîm eylediklerinde mücebiyle

44- vekîl-i mezbûr bî-vech-i mu'arâzadan men' birle kayd şod

45- taħrîr fî'l-yevm eş-şâliş 'aşer min cumâde'l-âhire

46- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (15 Nisan 1688)

34-b (34-a-I'in devamı)

Şuhûdü'l-hâl

47- 'Ömer Ağa ibn-i Maħmûd Ağa, Mehmed Beğ Kāsım, el-Hâc Bektâş Beğ ibn-i Kāsım, Süleymân Beğ bin Mehmed, 'Alî Beğ ibn-i Üveys,

48- Receb bin Hüseyin, Süleymân bin Dervîş, Aħmed Çelebi ibn-i Maħmûd Efendi, el-Hâc Yûsuf 'Abdullâh, Aħmed bin Halîl,

49- Hasan Beğ ibn-i 'Abdullâh, Hasan ibn-i İbrâhîm, Muştafâ İbrâhîm, Hasan Beğ ibn-i Süleymân.

162. [34-b-I-Sulh akdi (Borçlu ölenden alacağa karşılık verilen bedel karşılığı sulh)]

1- Huşûş-ı âti'l-beyânîñ maħallinde taħrîr-i iltimâs olunmağın şavb-ı şer'idin Re'is-zâde Mehmed Efendi irsâl olunub ol daği

2- medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Kışşah'ânlar nâm karye sükkânından olub bundan akdem vefât iden Şâlih Ağa ibn-i 'Oşmân Beğ'in

- 3- kırye-i mezbūrede vākı` menziline varub zeyl-i veşıkada muharrerü'l-esāmī cemā`at-i müslimīn huzūrunda 'aķd-i meclis-i şer`-i kavīm
- 4- olunduķda maķmiyye-i Üsküdar sükkānından fahrü'l-aķrān el-Hāc Hāsan Aķa ibn-i Aķmed nām kimesne tarafından şulķ-i cā'ı'z-zikri iķrāra
- 5- vekīl olub el-Hāc Bektāş Beķ ibn-i Kāsım Beķ ve Süleymān Ćelebi ibn-i Dervīş şehādetleriyle şer`ān vekāleti şābite olan fahrü'l-aķrān
- 6- 'Abdülkerīm Beķ ibn-i el-Hāc Maķmūd Beķ meclis-i ma'ķūd-ı mezbūrda müteveffā-yı mezbūr Şālih Aķa'nın zevce-i metrūkesi iş bu rāfi`atü'l-veşıķa fahrü'l-muħadderāt
- 7- Ruķiye hānım ibnet-i 'Alī Pāşā tarafından taşdıķ-i cā'ı'z-zikri vekīl olub zāt-ı mezbūreyi ma`rifet-i şer`iye ile 'ārifān olan
- 8- Bayrām Beķ ibn-i Hāsan ve Ebūbekir Beķ ibn-i Hāsan şehādetleriyle vekāleti şābite olan Meķmed Aķa ibn-i Muştafā nām kimesne maķzarında bi'l-vekāle iķrār
- 9- ve takrīr-i kelām idub müvekkilem mezbūr el-Hāc Hāsan Aķa'nın cihet-i kıarızdan müteveffā-yı mezbūr Şālih Aķa zimmetinde biñikiyüz-
- 10- elli ğurūş haķķı olub bundan aķdem müteveffā-yı mezbūruñ terekesi aşķāb-ı düyün talebiyle tahrīr-i bi-hasebi'l-ğuremā' tevzi`
- 11- olunduķda müvekkilem mezbūruñ hisşesine yüzseksenaltı ğurūş işābet idub vekīli kıabz itmiş idi meblaĝ-ı mezbūr
- 12- biñikiyüzelli ğurūşa müvekkile-i mezbūre Ruķiye hānım kefil bi'l-māldır deyu taleb ve da`vā müvekkile-i mezbūre daķi inkār idub
- 13- münāza`āt-ı kesīre ceryānından sonra vesāţat-ı müslimīn ile da`vā-yı mezkūremden elli ğurūş üzerine inşā-i aķd-i şulķ
- 14- eylediklerinde ben daķi şulķ-i mezbūru kıabul ve bedel-i şulķ olan meblaĝ-ı mezbūru tamāmen aķz ve kıabz idub meblaĝ-ı mezbūr
- 15- biñikiyüzelli ğurūşuñ kefaletine müte`allıķa 'amme-i de`āvi ve muţālebātdan müvekkile-i mezbūre Ruķiye hānımın zimmetini

16- ibrā'-i 'ām ve kâṭı'u'n-nizā ile ibrā' ve iskāt eyledim fīmā-ba'd ḥuṣūş-ı mezbûre müte'allika benden bi'l-veşāye veya vekilimden bi'l-vekāle

17- da'vā ve nizā şudûr ve zühûr daḥi ider ise lede'l-ḥükkāmü'l-kirām mesmû'a ve maḳbûle olmasun didi didikde vekil-i mezbûr

18- Mehmed Ağa daḥi vicāhen taşdik eylediğini mevlānā-yı mezbûr maḥallinde taḥrîr ba'de ma'ân ba's olunan Çūkadâr Ḥasan ile

19- meclis-i şer'e gelüb 'alā vuḳû'ihî inhā ve tefhîm eylediklerinde mā-hüve'l-vāḳi' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevm eş-şālîş 'aşer

20- min cumāde'l-âḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf min hicret min lehü'l-ğurre ve's-şeref. (15 Nisan 1688)

Şuhûdü'l-hāl

21- 'Ömer Ağa ibn-i Maḥmûd Ağa, Mehmed Beğ ibn-i Kāsım Beğ, Bektāş Beğ ibn-i Kāsım, Süleymān Beğ ibn-i 'Abdullāh, 'Alî Beğ ibn-i Üveys, Receb bin Ḥüseyn,

22- Aḥmed bin Maḥmûd Efendi, el-Ḥāc Yūsuf ibn-i 'Abdullāh, Aḥmed bin Ḥalîl, Ḥasan Beğ ibn-i 'Abdullāh, Ḥasan bin İbrāhîm, Muştafâ bin Mūsâ, Ḥasan Çūkadâr,

23- Ḥüseyn Beğ Süleymān Efendi, Süleymān bin Dervîş ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

163. [35-a-I-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve kâyınanânın mal gizleme iddiası dâvâsı]

1- Ḥuṣūş-ı âtî'l-beyānî maḥallinde taḥrîr-i iltimās olunmağın

2- şavb-ı şer'iden Re'is-zāde Mehmed Efendi irsāl olunub ol daḥi

3- medîne-i Bolu kazâsı karyelerinden Kışşah'ânlar nām karye sükkânından olub

4- bundan aḳdem vefât iden Şālîḥ Ağa ibn-i 'Osmān Beğ'in karye-i mezbûrede vāḳi'

5- menziline varub zeyl-i veşîḳada muḥarrerü'l-esāmî cemā'at-i müslimîn ḥuẓûrunda 'aḳd-i meclis-i şer'-i

6- kavîm olundukda maḥmiyye-i Üskûdar sükkânından el-Ḥāc Ḥasan Ağa ibn-i Aḥmed Ağa tarafından ḥuṣūş-ı câ'î'z-zikri taleb

- 7- ve da`vā`ya vekīl el-Hāc Bektāş Beğ ibn-i Kāsım Beğ ve Süleymān bin Dervīş nām kimesneler şehādetleriyle vekāleti şābit olan fahrū`l-akrān
- 8- `Abdülkerīm Beğ ibn-i el-Hāc Maḥmūd Beğ meclis-i ma`kūd-ı mezbūrda müteveffā-yı mezbūr Şālih Ağa`nın kāyınanāsı olan iş bu
- 9- rāfi`atū`l-veşīka fahrū`l-muḥadderāt Ümmügülsüm ḥānım ibnet-i Aḥmed Pāşā tarafından ḥuṣūmet ve redd-i cevāba vekīl olub zāt-ı mezbūreyi
- 10- marifet-i şer`iye ile `arifān olan Bayrām Beğ ibn-i Ḥasan ve Ebūbekir bin Ḥasan nām kimesneler şehādetleriyle şer`ān vekāleti şābite olan Mehmed Ağa
- 11- ibn-i Muştafā nām kimesne maḥzarında bi`l-vekāle üzerine da`vā ve takrīr-i kelām idub müvekkilim mezbūr el-Hāc Ḥasan Ağa`nın cihet-i karzdan
- 12- biñikiyüzelli gürüş ḥakkı olub ḳable`l-edā` mezbūr fevt olmağla bundan aḳdem terekese aşḥāb-ı dūyūn talebiyle
- 13- taḥrīr ve guremā`dan tevzī` olunub müvekkilim mezbūruñ ḥişşesine işābet yüzseksenaltı gürüş işābet idub tereke-i
- 14- müteveffā-yı mezbūr yüzdoḳsanbir koyun vekīli aḥz ve ḳabz idub ḥāric ez-defter müteveffā-yı mezbūr terekесinden
- 15- ḥaşem siyāh nām bir cāriye müvekkile-i mezbūre Ümmügülsüm ḥānım yedinde bāḳī ḳalmışdı su`āl olunub takrīr-i taḥrīr ve sālifü`z-
- 16- zıkr cāriyeden daḥi müvekkilim mezbūruñ ḥişşesi alıvirilmek bi`l-vekāle maṭlūbumdur didikde ğıbbe`s-su`āl vekīl-i mezbūr Mehmed Ağa
- 17- cevābında müteveffā-yı mezbūr Şālih Ağa ḥāl-i ḥayātında ve kemāl-i `aḳl ve şıḥḥatinde sālifü`z-zıkr ḥaşem siyāh nām cāriyeyi müvekkilem
- 18- mezbūre Ümmügülsüm ḥānıma hibe ve teslīm ol daḥi ittiḥāb ve ḳabūl ve ḳabz idub mülk-i mevhūbesidir deyu
- 19- def`le muḳābele idecek ğıbbe`l-istintāḳ ve`l-inkār vekīl-i mezbūr Mehmed Ağa`dan def`-i mezbūru mübeyyin beyyine taleb
- 20- olunduḳda `udūl müsliḡinden İbrāḥīm Efendi ibn-i Sefer ve Receb bin `Alī nām kimesneler li-ecli`ş-şehāde meclis-i şer`e

21- hāzīrān olub eṣerü'l-istiṣhād fi'l-ḥaḳīkā müteveffā-yı mezbūr Şālih Āğa ḥāl-i ḥayātında ve kemāl-i

22- 'aql ve şihḥatinde sālifü'z-zıkr ḥaşem siyāh nām cāriyeyi müvekkile-i mezbüre Ümmügülşüm ḥānıma hibe ve teslīm

23- ol daḥi ittiḥāb ve ḳabūl ve ḳabz eyledi ḥaşem siyāh nām cāriye müvekkile-i mezbūreniñ mülk-i mevhūbesidir

24- biz bu ḥuṣūşa şāhidleriz şehādet daḥi ideriz deyu her birleri edā'-i şehādet-i şer'ıye eylediklerinde ba'de't-ta'dıl

25- ve't-tezkiye şehādetleri ḥayr-i ḳabūlde vāḳi' olduğunu mevlānā-yı mezbūr maḥallinde taḥrīr ba'de ma'ān ba's olunan

26- Çūḳadār Ḥasan ile meclis-i şer'e gelüb 'alā vuḳū'ihı inhā ve tefhīm eylediklerinde mücebiyle vekīl-i mūmī ileyh

27- mu'ārazadan men' birle ḳayd şod fi'l-yevm eṣ-şāliṣ 'aşer min cumāde'l-āḥire li-sene 1099. (15 Nisan 1688)

Şuhūdü'l-ḥāl

28- 'Ömer Āğa ibn-i Maḥmūd Āğa, Meḥmed Beğ ibn-i Ḳāsım Beğ, el-Ḥāc Bektāş Beğ Ḳāsım, Receb bin Ḥüseyn, 'Alī Beğ Üveys,

29- Süleymān bin Dervīş, Aḥmed Ḥalīfe Maḥmūd, Aḥmed bin Ḥalīl, Ḥüseyn bin Süleymān, Ḥasan bin İbrāhīm,

30- Ḥasan Beğ 'Abdullāh ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

164. [35-a-II-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil bağışı)]

1- Bolu ḳazāsı ḳaryelerinden Çıkınlar ḳaryesinde sākine Ḥādīce bint-i Dilāver Āğa nām ḥātūn tarafından hibe-i cā'ı'z-zıkrı iḳrāra

2- vekīl olub zāt-ı mezbūreyi ma'rifet-i şer'ıye ile 'arīfān İbrāhīm Çelebi bin Ḥüseyn ve 'Alī el-Ḥāc Meḥmed şehādetleriyle

3- vekāleti s̄ābite olan Maḥmūd Ağa ibn-i Meḥmed Ağa nām kimesne meclis-i şer`î ḥaṭîrû`l-lāzımı`-t-tevkîrde iş bu rāfi`ü`l-vesīka Hüseyin Çelebi ibn-i `Abdullāh nām kimesne maḥzarında

4- bi`l-vekāle ikrār ve takrîr-i kelām ider ki hibe-i âti şudûruna değin silk-i mülk-i şariḥimde münselik karye-i mezbûrede vâkı` bir taraftan Maḥmūd Ağa mülkü ve bir taraftan

5- Muştafâ Beğ mülkü ve tarafeyni yine kendi mülküm ile maḥdûd ve mümtāz olub dāḥlinde bir bâb taḥtānî beyt ve bir şofa ve muḥavvaṭ müştamil mülk menzilimi

6- ba`de`-t-taḥliye hibe-i şaḥîḥa-i şer`iye ile mezbûr Hüseyin`e hibe ve teslîm ol daḥi ittiḥāb ve ḳabz ve ḳabûl idub fimā-ba`d sālîfû`z-zıkr menzil

7- mezbûruñ mülk-i mevhûbudur keyfe-mā-yeşā ve yeḥtār mutaşarrıf olsun didi didikde ḡibbe`-t-taşdîki`ş-şer`î mā-hüve`l-vâkı` bi`ṭ-taleb

8- ketb olundu fi`l-yevm eş-şāmin min cumāde`l-āḥire li-sene tis`a ve tis`in ve elf mine`l-hicret min lehü`l-ḡurre ve`ş-şeref. (10 Nisan 1688)

Şuhûdü`l-ḥāl

9- Maḥmūd Efendi el-İmām, Ḥasan Ağa-zāde Muştafâ Ağa, es-Seyyid el-Ḥāc Aḥmed Çelebi Kaşāb, Aḥmed Beğ el-Ḥāc Hüseyin, Aḥmed Beğ Bayrām,

10- Ḥalîl bin Receb, Muştafâ Çelebi Beğ Meḥmed, Ḥasan Çelebi ibn-i el-Ḥāc Meḥmed,

11- Receb Çelebi bin Meḥmed, Meḥmed Beşe Muştafâ.

165. [35-b-I-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaşılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı]

1- Huşûş-ı âti`l-beyānıñ maḥallinde taḥrîr-i iltimās olunmağın şavb-ı şer`iden Re`is-zāde

2- Meḥmed Efendi irsāl olunub ol daḥi medîne-i Bolu ḳazâsı ḳaryelerinden Kışşah`ânlar nām ḳarye sükkânından

3- olub bundan aḳdem vefât iden Şalîḥ Ağa ibn-i `Osmān Beğ`iñ ḳarye-i mezbûrede vâkı` menziline varub zeyl-i veşîkada

- 4- muharrerü'l-esāmī cemā'at-i müslimîn huzûrunda 'aḳd-i meclis-i şer'-i ḳavīm olunduḳda maḥmiyye-i Üsküdar sükkânından el-Hāc Ḥasan Aḡa
- 5- ibn-i Aḥmed Aḡa tarafından huşûş-ı cā'î'z-zikri taleb ve da'vā'ya vekîl olub el-Hāc Bektāş Beḡ ibn-i Ḳāsım Beḡ ve Süleymān Çelebi bin Dervîş
- 6- nām kimesneler şehâdetleriyle maḡzar-ı ḥaşm-ı cāḥid-i cā'î'z-zikrde vekâleti şâbit olan faḡrû'l-aḳrân 'Abdülkerîm beḡ ibn-i el-Hāc Maḡmûd Beḡ meclis-i ma'ḳûd-ı mezbûrda
- 7- müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Aḡa'nıñ zevce-i metrûkesi iş bu bâ'ışetü'l-kitāb faḡrû'l-muḡadderāt Ruḳiye ḡānım ibnet-i 'Alî Pāşā tarafından huşûmet ve redd-i cevāba vekîl olub
- 8- zāt-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'îye ile 'ārifān olan Bayrām Beḡ ibn-i Ḥasan ve Ebûbekir Beḡ ibn-i Ḥasan nām kimesneler şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan Mehmed Aḡa ibn-i Aḥmed nām kimesne maḡzarında
- 9- bi'l-vekâle üzerine da'vā ve taḳrîr-i kelām idub müvekkilim mezbûr el-Hāc Ḥasan Aḡa'nıñ cihet-i ḳarzdān müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Aḡa zimmetinde biñikiyüzelli ḡurûş ḡaḳḳı olub
- 10- bundan aḳdem müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Aḡa'nıñ terekese aşḡāb-ı düyûn talebiyle taḡrîr ve ḡuremā'dan muḡallefâtı aşḡāb-ı düyûna tevzi` ve taḳsim olunub müvekkilim mezbûruñ ḡişşesine
- 11- yüzseksenaltı ḡurûş işâbet idub tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan yüzdoksān bir ḳoyun ta'yîn ve tarafından vekîli aḡz ve ḳabz idub müteveffâ-yı mezbûr terekесinden ḡāric
- 12- ez-defter müvekkile-i mezbûre yedinden iş bu müşāhed olan nışf ḡarem ḡavlısı ve bir muṡbaḡ ve üç 'aded anbār mülḡaḳātıyla ve onaltı re's cāmûs ineḡi ve onbeş re's ḳara şıḡır ineḡi
- 13- ve Ḳoñrapa ḳazāsında vāḳi` çiftlikde bir göz mülk deḡirmān ḳalmışdır eşyā-i mezkûreden daḡi müvekkilim mezbûruñ ḡişşesine işâbet iden eşyāları alıvrılmek bâbında fermān-ı

14- şerîf ıŝdâr olunmağın su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve eşyâ-i mezkûreden işâbet hişsesi alıvırmek bi'l-vekâle ma'flûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl vekîl-i mezbûr

15- Mehmed Ağa cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Ağa hâl-i hayâtında ve kemâl-i 'aql ve şihhatinde fevtinden beş sene muqaddem iş bu müşâhed olan nısf harem havlîsı ve bir muṭbah

16- ve üç 'aded anbar ve Koñrapa kazâsında çiftlikde bir göz mülk değirmân ve altı cāmūs ineği ve altı kara sığır ineği müvekkilem mezbûre Rukiye hânıma

17- hibe ve teslim ol daḥi ittihâb ve kabûl ve kabz idub mülk-i mevhûbesidir ve onsekiz hayvânât fûrû'larıdır deyu def'le muqâbele idicek

18- ğıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr vekîl-i mezbûr Mehmed Ağa'dan def'-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduğda 'udûl müsliminden İbrâhîm Efendi ibn-i Sefer

19- ve Receb bin 'Alî ve İbrâhîm ibn-i Yûsuf ve diğeri İbrâhîm ibn-i 'Osmân nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzîrûn olub eşerü'l-istişhâd

20- fi'l-haḳîkâ müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Ağa hâl-i hayâtında ve kemâl-i 'aql ve şihhatinde fevtinden beş sene muqaddem iş bu müşâhed olan nısf harem havlîsı

21- ve bir muṭbah ve üç 'aded anbar ve Koñrapa kazâsında çiftlikde vâkı' bir göz mülk değirmân ve altı re's cāmūs ineği ve altı re's kara sığır

22- ineği müvekkile-i mezbûre Rukiye hânıma hibe-i şahîḥa ile hibe ve teslim müvekkile-i mezbûre daḥi ittihâb ve kabûl ve kabz idub mülk-i mevhûbesidir

23- ve onsekiz hayvânât daḥi fûrû'larıdır biz bu huşûşa bu vech üzere şahidleriz şehâdet daḥi ideriz deyu her birleri edâ'-i şehâdet-i şer'îye

24- eylediklerinde ba'de'l-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri kabûl olduğunu mevlânâ-yı mezbûr maḥallinde tahrîr ba'de ma'ân ba's olunan Çûkadâr

25- Hasan ile meclis-i şer'e gelüb 'alâ vuḳû'ihî inhâ ve tefhîm eylediklerinde mücebiyle vekîl-i mûmî-ileyh 'Abdulkerîm beğ bî-vech-i mu'arâzadan

26- men' birle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevm eş-sâlis 'aşer min cumâde'l-âḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (15 Nisan 1688)

Şuhûdü'l-hâl

27- Ömer Ağa ibn-i Maḥmūd Ağa, Meḥmed Beğ ibn-i Kāsım Beğ, el-Ḥāc Bektāş Beğ Kāsım Beğ, Süleymān Beğ Meḥmed, 'Alī Beğ ibn-i 'Abdullāh, Receb ibn-i Hüseyin, Süleymān Dervīş,

28- Aḥmed Çelebi Meḥmed Efendi, Aḥmed ibn-i Ḥalīl, Hüseyin Beğ ibn-i 'Abdullāh, Ḥasan İbrāhīm, Muştafā ibn-i Mūsā, Hüseyin Beğ Süleymān, Receb bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-ḥużzār.

166. [35-b-II-Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı]

1- Huşûş-ı âtî'l-beyânîñ maḥallinde tahrîr-i iltimâs olunmağın şavb-ı şer'iden Re'is-zāde Meḥmed Efendi irsāl

2- olunub ol daḥi Bolu kazâsı karyelerinden Kışşah'ânlar nām karye sükkânından olub bundan aḳdem vefât

3- iden Şālih Ağa ibn-i 'Osmān Beğ'iñ karye-i mezbûrede vāki' menziline varub zeyl-i veşîkada muḥarrerü'l-esāmî cemâ'at-i

4- müslimîn ḥużûrunda 'aḳd-i meclis-i şer'-i kavîm olundukda maḥmiyye-i Üsküdar sükkânından el-Ḥāc Ḥasan Ağa ibn-i Aḥmed nām kimesne

5- tarafından huşûş-ı câ'î'z-zikri taleb ve da'vâ-ya vekîl olub el-Ḥāc Bektāş Beğ ibn-i Kāsım Beğ ve Süleymān Çelebi ibn-i Dervīş

6- şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan faḥrû'l-aḳrân 'Abdülkerîm Beğ ibn-i el-Ḥāc Maḥmūd Beğ meclis-i ma'ḳûd-ı mezbûrda müteveffâ-yı

7- mezbûr Şālih Ağa'nîñ zevce-i metrûkesi iş bu râfi'atü'l-veşîka Ruḳiye ḥānım ibnet-i 'Alī Pâşâ tarafından huşûmet ve redd-i

8- cevāba vekîl olub zāt-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'îye ile 'ârifân olan Bayrām Beğ ibn-i Ḥasan ve Ebûbekir Beğ ibn-i Ḥasan

9- şehâdetleriyle vekâleti şâbite olan Meḥmed Ağa ibn-i Aḥmed nām kimesne maḥzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelām idub

36-a- (35-b-II'nin devamı)

10- müvekkilim mezbûr el-Ḥāc Ḥasan Ağa'nîñ

- 11- cihet-i karzdan müteveffâ-yı mezbûr Şâlih Âga zimmetinde
- 12- biñikiyüzelli gürüş haqqı olub kable'l-edâ' fevt
- 13- olmağla müteveffâ-yı mezbûr terekesi aşhâb-ı düyûn talebiyle tahrîr ve guremâ'dan
- 14- aşhâb-ı düyûna tevzi` ve taksim olunub müvekkilim mezbûr hisşesine yüzseksen-
- 15- altı gürüş işâbet idub meblağ-ı mezbûr muqâbesinde tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan yüzdoğsanbir
- 16- re's koyun ta'yîn olunub tarafından vekîli ahz ve kabz idub tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan hâric
- 17- ez-defter der-anbâr otuz keyl maḥsûl ketm ve ihfâ' itmişdir su'âl olunub tahrîr-i tahrîr ve sâlifü'z-zıkr maḥsûlden
- 18- müvekkilim mezbûr hisşesine işâbet iden alıvirilmek maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl vekîl-i mezbûr Mehmed Âga cevâbında
- 19- sâlifü'z-zıkr der-anbâr otuz keyl maḥsûl müvekkilem mezbûre Ruḳiye hânımın kendi çiftliği maḥsûlûdür deyu def'le muqâbele
- 20- idicek ğıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr vekîl-i mezbûr Mehmed Âga'dan def'-i mezbûru mübeyyin beyyine taleb olunduğda 'udûl müsliminden
- 21- Receb bin 'Alî ve İbrâhîm bin Yûsuf nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzirân olub eşerü'l-istişhâd fi'l-haḳîkâ
- 22- sâlifü'z-zıkr der-anbâr otuz keyl maḥsûl müvekkile-i mezbûre Ruḳiye hânımın kendi çiftliği maḥsûlûdür biz bu huşûşa bu vech
- 23- üzere şâhidleriz şehâdet daḥi ideriz deyu her biri edâ'-i şehâdet-i şer'ie eylediklerinde ba'de'l-ta'dîl ve't-tezkiye
- 24- şehâdetleri hayr-i kabûlde vâki` olduğunu mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba'de ma'ân ba's olunan Çûkadâr Ḥasan ile meclis-i
- 25- şer'e gelüb 'alâ vukû'ihî inhâ ve tefhîm eylediklerinde mücebiyle vekîl-i mûmî-ileyh 'Abdulkerîm beğ bî-vech-i mu'ârazadan

26- men` birle m̄a-hüve`l-vāḳi` kayd şod fi`l-yevm eṣ-ṣālīs `aṣer min cumāde`l-āḥire li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (15 Nisan 1688)

Şuhūdū`l-ḥāl

27- Ömer Ağa ibn-i Maḥmūd, Meḥmed Beḡ ibn-i Ḳāsım, el-Ḥāc Bektāş Beḡ Ḳāsım, Süleymān Beḡ Meḥmed, `Alī Beḡ ibn-i Üveys, Receb Beḡ `Alī,

28- Süleymān Dervīş, Aḥmed Çelebi Maḥmūd, el-Ḥāc Yūsuf `Abdullāh, Aḥmed Ḥalīl, Hüseyn Beḡ `Abdullāh, Ḥasan İbrāhīm ve ğayrihim mine`l-ḥużzār.

167. [36-a-I-Emānete el koyma iddiası ve iddianın inkârı ile iddiacı aleyhine ahâlinin sû-i hâl ikrarı]

1- Medīne-i Bolu ḳazâsı ḳaryelerinden Çepni nām ḳarye sākinelerinden Ḥavvā bint-i Muṣṭafā nām ḥātūn meclis-i şer`i ḥaṭîrū`l-lāzımı`-t-tevkîrde

2- yine ḳazâ-i mezbûre tâbi` Sultānköyü nām ḳaryeden iş bu râfi`ü`l-veṣîḳa Meḥmed Beḡ ibn-i Ḳāsım Beḡ maḥzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelām

3- idub târiḥ-i kitâbdan onbir ay muḳaddem zevcimden müntakıl beşyüz ğurūş ve beşyüz altūn bir şanduk içinde

4- mezbûr Meḥmed Beḡ`e emānet-i vaż` idub bundan aḳdem mezbûrdan taleb eylediğimde virmede te`allül ve muḥālefet

5- itmeğin fermān-ı şerif ıṣdār itdirdim su`āl olunub takrîr-i taḥrîr ve sālîfū`z-zıkr ğurūş ve altūnum

6- alıvirmek maṭlûbumdur didikde ğıbbe`s-su`āl ve `aḳîbü`l-inkār mezbûre Ḥavvā`dan müdde`asını

7- mübeyyin beyyine taleb olunduḳda bi`l-defa`ât mehl-i şer`i ile imhāl olunub mehl-i şer`i ḥulûlünde ityān-ı beyyineden

8- izḥār-ı `aciz ile istiḥlāf olunsun didikde târiḥ-i mezbûrda bir şanduk ile beşyüz ğurūş ve beşyüz altūn

9- mezbûre Ḥavvā emānet-i vaż` idub ḥalâ zimmetinde olmadığına mezbûr Meḥmed Beḡ`e yemîn teklîf olunduḳda

10- ol daḥi 'alā vefḳi'l-mes'ul ḥalf-i billāhi'l-'aliyyi'l-a'lā itmeḡin mūcebiyle mezbūre Ḥavvā bī-vech-i

11- mu'ārazadan birle men` olunduḡda Meḥmed Beḡ i'āde-i kelām idub ḥuṣūṣ-ı mezbūru mezbūre Ḥavvā baña ifk

12- ve iftirā eyledi mezbūre Ḥavvā'nıñ keyfiyet-i aḥvālī iṣ bu ḥāzirün bi'l-meclis olan müsliminden istiḥbār olunub

13- ḥaberleri taḥrīr olunmasun iltimās iderim didikde ḳarye-i mezbūreden Muṣṭafā Ḥalīfe el-İmām ve İbrāhīm Efendi

14- Sefer ve Aḥmed ibn-i Ḥalīl ve Süleymān bin Dervīṣ ve Maḥmūd Aḡa ibn-i Ḳāsim ve Sefer Beṣe ibn-i Süleymān ve Ḥüseyin bin Meḥmed

15- ve el-Ḥāc Bektāṣ ibn-i Ḳāsim ve ḳarye-i mezbūr Çepni'den Aḥmed Ḥalīl ve Pīr Meḥmed el-Ḥāc Ma'den ve Meḥmed bin Ḥüseyin

16- ve sā'ir ḳazā-i aḥālī-i ḳazādan cemm-i ḡafīr ve cem'ī keṣīr mezbūre Ḥavvā bu maḳūle müfterīyedir ve fāḥiṣe-i yek

17- töhmet ile müttehimdir dā'imā ricāl ile gezerli ḡayā' ḡātündür bu ḥuṣūsu mezbūr Meḥmed Beḡ'e ifk

18- ve iftirādır mezbūr Meḥmed Beḡ'in her ḡāline kefilleriz deyu mezbūr bir müstaḳīm ve dindār kimesnedir deyu

19- 'alī vechi'l-ittifāḳ ve'l-icmā`-i iḥbār eylediklerinde mā-vaḳa'a bi't-ṭaleb ḳayd ṣod

20- fī'l-yevm es-sābi` 'aṣer min cumāde'l-āḡire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (19 Nisan 1688)

Şuhūdū'l-ḡāl

21- Faḡrū'l-aḳrān Aḥmed Beḡ, Faḡrū'l-aḳrān 'Abdulkerīm Beḡ, Ḳara Meḥmed Aḡa bin Muḡammed, Bayraḡdār Meḥmed Aḡa,

22- Muḡammed Efendi el-Ḳāḡī, Yārān Meḥmed, Meḥmed bin Ḥasan, Receb 'Oṣmān ve ḡayrihim mine'l-ḡuẓẓār.

168. [36-b-I-Ödünç (karz) alacağın mîrâscısı tarafından talep edilmesi dâvâsı]

- 1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesi sükkânından iş bu râfî'ü'l-veşîka
 - 2- 'Abdullâh bin el-merḥûm el-Hâc Muştafâ nâm kimesne meclis-i şer`de yine maḥalle-i mezbûre sükkânından olub
 - 3- bundan aḳdem vefât iden Muḥarrer-zâde dimekle şehir 'Abdurrahîm Çelebi ibn-i Meḥmed cundî nâm müteveffânî
 - 4- verâseti ve tereke-i vâfiyyesinden vâzî'ü'l-yed li-eb er ḳarındaşı Muştafâ Efendi ibn-i Meḥmed Efendi maḥzarında üzerine da`vâ
 - 5- ve taḳrîr-i kelâm idub bâbâm müteveffâ-yı mezbûruñ 'Abdurrahîm Çelebi zimmetinde eşyâ bahâsından yetmiş ğurûş ḥaḳḳı olub
 - 6- ḳable'l-aḥz vefât itmeĝin meblaĝ-ı mezbûr irşen baña intikâl itmişdir mezbûr Muştafâ Efendi'den su'âl olunub taḳrîr-i taḥrîr ve meblaĝ-ı mezbûr tereke-i
 - 7- müteveffâ-yı mezbûrdan alıvirilmek maṭlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl ve 'aḳîbü'l-inkâr mezbûr 'Abdurrahîm'den müdde`âsını mübeyyin beyyine taleb olunduḳda
 - 8- 'udûl müslimînden el-Hâc 'Abdulkâdir ibnü'l-Hâc Ḥasan ve 'İvâz bin Meḥmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer`e ḥâzîrân olub
 - 9- eşerü'l-istişhâd fî'l-ḥaḳîkâ müteveffâ-yı mezbûr 'Abdurrahîm Çelebi ḥâl-i ḥayâtında ve kemâl-i 'aḳl ve şihḥatinde müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc
 - 10- Muştafâ'ya eşyâ bahâsından yetmiş ğurûş deyn-i iḳrârı bizi eşhâd eyledi idi müteveffâ-yı mezbûr 'Abdurrahîm Çelebi'niñ
 - 11- ber-vech-i muḥarrer iḳrârına şâhidleriz ve şehâdet ideriz deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer`iye eylediklerinde ba`de'l-ta`dîl
 - 12- ve't-tezkiye şehâdetleri maḳbûle olduḳdan soñra mücebiyle ba`de'l-ḥükm ḳayd şod fî'l-yevm es-sâbi` aşer min rebî'ü'l-evvel sene 1099. (21 Ocak 1688)
- Şuhûdü'l-ḥâl

13- ‘Abdullāh Beğ ibn-i Muştafā, İsrā’īl bin Kāra Mehmed, Mehmed ‘Abdullāh, İbrāhīm bin Muştafā, Velī Dede ‘Osmān,

14- Velī Muştafā, Mehmed Hüseyn, Muḥzır Muştafā ve ğayrihim mine’l-ḥuẓẓār.

169. [36-b-II-Köle âzât ve velâ hakkı]

1- Medīne-i Bolu kazâsı karyelerinden Değirmen Özü nām karye sükkânından Mehmed Ağa ibn-i Nūḥ Ağa nām kimesne tarafından ḥuṣṣ-ı câ’i’z-

2- zikri ikrār vekīl olub Aḥmed Beşe ibn-i Hüseyn ve Receb bin Bāyezīd şehâdetleriyle vekâleti şâbit olan

3- Muştafā Çelebi ibn-i el-Hāc ‘Alī nām kimesne meclis-i şer’de iş bu bâ’i’sü’l-kitāb uzun boylu kumral

4- şakallu Rusiyyü’l-aşl Halīl ibn-i Yūsuf nām ‘abd-i memlūk mahzarında bi’l-vekāle ikrār ve takrīr-i kelām idub

5- mevşūf mezbūr Halīl bābāmdan irşen müntakīl ‘abd-i memlūküm olmağın ḥasbeten lillahi ve taleben li-merzāti’l-lillah

6- mālımdan āzād ve i’tāk eyledim sā’ir aḥrār-ı aşliyyin silkine idḥāl ve idrāc eyledim fīmā-ba’d sā’ir

7- aḥrār-ı aşliyyin gibi hür olub üzerinde bi-ḥasebi’s-şer’ şâbit ḥaqq-ı velādan ğayri ḥaqqım kalmadı

8- didi didikde ğıbbe’t-taşdīki’s-şer’i kayd şod fi’l-yevm el-’işrine min cumāde’l-āḥire li-sene

9- tis’a ve tis’in ve elf. (22 Nisan 1688)

Şuhūdü’l-hāl

10- Aḥmed el-Hāc Ḥamza, Re’is-zāde Mehmed Efendi, el-Hāc Ḥamza Beğ Mehmed Çavuş, Kāmış-zāde Muştafā Beşe,

11- Ḥasan Maksūd, Muştafā Aḥmed, Mehmed bin Receb.

170. [36-b-III-Vakf parasını borç alarak ödemedi ölenin ailesinden mütevellînin alacağı bir kısmını tahsil ederek ibrâlaşması]

- 1- Merhûme el-Hâc Hânım'ın Yeñi Câmî`-i şerîfde tadrîs için vakf eylediği nuķûdu mütevellîsi ve müderrisi olan
- 2- 'Abdullaţîf Efendi meclis-i şer`-i şerîf vâcibül'tekrîmde erbâb-ı tımârdan Gökpiñar nâm kıyâye sükkânından olub
- 3- düyûn-ı keşîreye müstağrakân vefât iden Dumân-zâde 'Ömer Ağa bin (*metinde boş*) nâm kimesneniñ şulbî şağîr oğulları 'Alî ve Mehmed'in tesviye-i
- 4- umûrlarına kıbel-i şer`de manşûb-ı vaşîleri ve hâlleri olan Mehmed Ağa ibn-i Muştafâ Ağa mahzarında ikrâr-ı tām ve takrîr-i kelām
- 5- idub vakf-ı mezkûrdan müteveffâ-yı mezbûr 'Ömer Ağa zimmetinde seksen gürüş olub mezbûr 'Ömer Ağa düyûn-ı keşîreye
- 6- müstağrakân ve sefelen fevt olub meblağ-ı mezbûre vefâ' ider nuķûd ve eşyâ' ve emlakî olmamağla vakf-ı
- 7- mezbûr Tahîri olan 'Abdulkerîm Beğ re'y ve ma`rifetiyle meblağ-ı mezbûr muķâbelesinde vaşî-i mezbûr yedinden
- 8- tevliyetim hasebiyle otuz gürüş nakd ve yirmi gürüş kıymetli bir sîm kılıç ahz ve kabz idub mâ`adâdan
- 9- ibrâ' eyledim didikde kayd şod fi'l-yevm el-'işrîne min cumâde'l-âhîre li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (22 Nisan 1688)
- Şuhûdü'l-hâl
- 10- el-Hâc Ahmed el-Hâc 'Ömer, Mehmed Ağa bin Muştafâ Ağa, el-Hâc 'Abdullâh el-Hâc Halîl, Ahmed Dede Şa`bân,
- 11- el-Hâc 'Alî Ma`den, Ahmed Ağa bin Muştafâ Ağa, Mehmed bin 'Osmân ve gayrihim mine'l-huzzâr.

171. [37-a-I-Vasî tâyini]

- 1- Fî'l-aşl Bolu kıyâsı kıyâyelerinden Merkezler nâm kıyâyeden

2- olub maḥmiyye-i İstānbül'da sākin iken vefāt iden Usta

3- Bayrām Aḥmediñ? nām müteveffā'nıñ şulbī şağır oğlu 'Alī ve şağire kızları Fāṭma ve Emīne'ye

4- bir vaşī lāzım olmağla 'ammileri İbrāhīm Efendi Aḥmed tesviye-i umūrlarına

5- cānib-i şer'de vaşī naşb ve ta'yīn olunduğda ol daḥi kabūl eylediğini kayd şod

6- fi'l-yevm et-tāsi' vel-'işrīne min cumāde'l-āḥire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (1 Mayıs 1688)

Şuhūdū'l-ḥāl

7- Ḥasan Efendi el-Ḥakır?, 'Osmān bin Abāz, Mānda-zāde Muştafā, Yūsuf Bölükbaşı, el-Ḥāc Meḥmed bin el-Ḥāc Muştafā.

172. [37-a-II-Satım akdi (Mülk arsa satışı)]

1- Aqıpınar mahallesinde sākin 'Ālime bint-i Ma'den nām ḥātūn tarafından bey'-i cā'ī'z-zikri ikrāra vekīl olub zāt-ı mezbūreyi ma'rifet-i şer'ie ile 'ārifān olan

2- İbrāhīm Beğ ibn-i el-Ḥāc 'Abdī ve Durdu bin Ḥasan nām kimesneler şehādetleriyle vekāleti şābite olan Usta Ḥasan bin İbrāhīm nām kimesne meclis-i şer'de iş bu rāfi'atū'l-veşīka

3- Fāṭma ibnet-i Hüseyin nām ḥātūn tarafından taşdıḳ-i cā'ī'z-zikre vekīl olub bimā hüve nehcü's-şubūt vekāleti şābit olan Meḥmed Beğ ibn-i Ḥalīl maḥzarında

4- ikrār ve takrīr-i kelām idub 'aḳd-i ātī şudūruna değın silk-i mülk-i şariḥimde münselik maḥalle-i mezbūrede vāḳi' bir taraftan Maḥmūd mülkü ve bir taraftan el-Ḥāc Muştafā mülkü

5- ve bir taraftan Ya'ḳūb oğlu mülkü ve bir taraftan ḥendek ile maḥdūd olan 'arzen dört ḥaṭve ve ṭulen yirmiiki ḥaṭve mülk ḥavlī 'arşamı

6- üzerinde şābit elli 'aded emrūd eşcārı ile müvekkile-i mezbūreye onüç gurūşa bey' ve teslīm ol daḥi iştirā' ve tesellüm ve kabūl idub

7- semeni olan meblağ-ı mezbūru mezbūreden aḥz ve kabz idub fimā-ba'd sālifu'z-zikr ḥavlī 'arşası müvekkile-i mezbūreniñdir keyfe-mā-yeşā mutaşarrıf olsun

8- didikde kayd şod fî'l-yevm eş-şâmin vel-'işrîne min cumâde'l-âhîre li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (30 Nisan 1688)

Şuhûdü'l-hâl

9- Berber 'Alî bin 'Abdî, 'Atîâr Meḥmed Çelebi 'Alî, Molla Muştafâ bin Meḥmed, el-Hâc bin 'an karye-i () Meḥmed Ḥasan ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

173. [37-a-III-Tereke dökümü ve taksimi]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Karaçayır maḥallesinde sâkin iken bundan aḳdem vefât iden Usta Receb bin Yûsuf nâm kimesneniñ

2- verâşeti zevce-i metrûkesi Belķîs bint-i İbrâhîm ile şer'an şulbî kebîr oğulları Yûsuf ve Şâlih ve şulbiyye şaĝîre kıızı Emîne'ye

3- münḥaşıra olduĝu şer'an zâhir ve müteḥakkıḳ olduĝdan soñra müteveffâ-yı mezbûruñ terekesidir ki zıkr olunur vaḳa'a'ü't-

4- taḥrîr fî ğurre el-recebü'l-mürecceb li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (2 Mayıs 1688)

		kıymet
- Evânî nuḥâs	fî 120 vuḳiyye 52	6200
- Nuḥâs fener	1	80
- Şaĝîr ḳahve ibriĝi	1	50
- Şam`dân	1	30
- Müsta`mel yeşil çûḳa serḥattî	1	1000
- Müsta`mel mâ'î çûḳa dölama	1	600
- Köhne çakşûr	1	100
- Köhne bezan kürkü	1	100
- Köhne yorĝan	1	120
- Şaĝîr köhne yorĝan	1	50
- Müsta`mel mâ'î yorĝan	1	250

- Def'a köhne yorğan	1	60
- Köhne tülü	1	50
- Kırmızı kilim	1	300
- Köhne şağır kâlîçe	1	200
- Köhne māl'ī tülü	1	80
- Köhne kırmızı kilim	1	100
- Şağır alaca kilim	1	50
- Şağır köhne kilim	1	50
- Köhne beyāz kilim	1	80
- Def'a şağır kilim	1	50
- Def'a kilim	1	100
- Köhne kebe	1	100
- Köhne çit yaşdıķ	3	200
- Köhne beledī yaşdıķ	1	60
- Müsta`mel telli zenne ķaftān	1	1400
- İnci yüzük	7 mişkāl	2400
- Altūn bilezik tek	13,5 mişkāl	55400
- Sīm bilezik tek ()	1-1	600
- Sīm	18 dirhem	240
- Şāru meşīn	13	600
- Bākır raht ma`a başlık	2-2	550
- Kuzķun	20 'aded	300
- Dizgin	8	200
- Kanķarma	5	120

- Kayış yular	4	120
- Tabkūr kulağı	4	110
- Zahme kayış	7 çift	210
- Kayış kuşak	5	50
- Hırdavāt köhne		250
- ()	6	240
- Cedīd Eğer	1	350
- Kalkak	1	80
- Köhne Eğer	1	200
- Gön	2	250
- Kösele		350
- Nakd	10 gurūş	300
Cem`an		27160 şahh
Yalınız yirmiyedyüzaltmış akçedir.		
Minhāü`l-ihrācāt		
- Resm-i kısmet		675
- Kalemīye		150
- Emīniye ihzāriye		140
- Mehr-i mü`ecceletü`z-zevceti`l-mezbūre		1000
Cem`an		1965
Şahhü`l-bākī lī`l-taksīm	25190	
- Hışsetü`z-zevceti`l-mezbūre	3149	
- Hışsetü`l-ibni`l-Yūsuf	8818	
- Hışsetü`l-ibni`l-mezbūr Şālih	8818	

- Hışşetü'l-ibneti'l-mezbûre Emîne

4409

174. [37-b-I-Satım akdi (Mülk menzil satışı)]

1- Fî'l-aşl medîne-i Bolu maḥallâtından Debbâğlar maḥallesi sükkânlarından olub ḥālā

2- medîne-i İznikmid sâkine olan Şâyime bint-i Varuğan nām ḥātūn tarafından bey`-i cā'î'z-zikre

3- vekîl olub zât-ı mezbûreyi ma`rifet-i şer`iye ile 'ârifân olan es-Seyyid Süleymân Efendi bin Seyyid Meḥmed ve Maḥmūd bin 'Ömer nām kimesneler

4- şehâdetleriyle maḥzar-ı ḥaşm-ı cāhid-i cā'î'z-zikrde vekâleti şâbite olan Muştafâ Çelebi ibn-i Hüseyin nām kimesne meclis-i şer`î ḥatîrû'l-lâzımı't-tevkîrde iş bu

5- râfi'ü'l-veşîka Muştafâ Efendi ibn-i Meḥmed maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub müvekkilem mezbûre Şâyime'ye bâbâsından müntakîl maḥalle-i mezbûre Debbâğlar'da vâkî`

6- bir taraftan Hüseyin Efendi mülkü ve bir taraftan Meḥmed nām kimesne mülkü ve bir taraftan tarîk-i 'âm ve bir taraftan mezbûr Muştafâ Efendi mülkü ile maḥdûd mümtâz olub

7- dâhlinde bir bâb beyt-i fevkânî ve bir köşk ve bir bi'r-mâ' müştemil mülk menziline vekâletim ḥasebiyle tarafeynden icâb ve kabûlü ḥavî bey`-i bāt-ı şaḥîḥ-i şer`î ile

8- onbeş kıt'a esedî ğurûşa mezbûr Muştafâ Efendi'ye bey` ve teslim ol daḥi iştirâ' ve tesellüm ve kabz ve kabûl idub şemeni olan meblağ-ı mezbûru

9- mezbûruñ yedinden aḥz ve kabz idub şemeni olan meblağ-ı mezbûru merķūmuñ yedinden aḥz ve kabz eyledim fîmâ-ba'd sâlifü'z-zikr menzil mezbûruñ mülk-i

10- müşterâsıdır keyfe-mâ ve yeḥtâr mutaşarrıf olsun didikte ğıbbe't-taşdîķi's-şer`î mâ-vaķa'a kayd şod fî'l-yevm es-sâbi' ve'l-'işrîne min cumâde'l-âḥire

11- li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (29 Nisan 1688)

Şuhûdü'l-ḥâl

12- Meḥmed bin Sinān, Pīr Meḥmed bin el-Ḥāc Ma'den, Meḥmed bin 'Abdurrahman, Ḥalīl Beşe Meḥmed, Müslim Çelebi el-Ḥāc Maḥmūd, Durmuş 'Alī,

13- Meḥmed bin Ḥācī, Aḥmed Ḥācī, Aḥmed bin Meḥmed, Ḥasan Ḥüseyin, 'Alī bin Meḥmed ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

175. [37-b-II-Bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil hissesi bağışı)]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Aşl-ı ḥātūn maḥallesi sākinelerinden Faṭī bint-i Receb nām ḥātūn meclis-i şer`de zevci iş bu rāfi`ü'l-veşika Minnet bin Yahyā nām kimesne maḥẓarında

2- ikrār ve takrīr-i kelām idub hibe-i ātī şudūruna deĝin silk-i mülk-i şarīhimde münselik maḥalle-i mezbūrede vāki` bir taraftan el-Ḥāc Ḥasan mülkü ve bir taraftan

3- tarīk-i 'ām ve taraftan 'arşa-i ḥāliye ile maḥdūd olub dāḥlinde büyü-tı 'adideyi müştamil mülk menzilde olan nişf hisse-i şāyi`amı zevcim

4- mezbūr Minnet'e hibe-i şahīḥa ile hibe ve teslīm ol daḥi meclis-i hibede ittiḥāb ve ḳabūl ve ḳabẓ idub fīmā-ba'd sālifu'z-zıkr

5- menzilde olan nişf hisse-i şāyi`am zevcim mezbūruñ mülk-i mevḥūbesidir didikde ḳayd şod fi 11 şafer sene 1099. (17 Aralık 1687)

Şuhūdū'l-ḥāl

6- Şa'bān Beşe Yahyā, Muştafā Ḥalīfe Derviş, Ḥasan Ḥüseyin, 'Osmān Sefer, 'Alī Ḥüseyin, Meḥmed Mūsā Muḥzır ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

176. [37-b-III-Kayyım tâyini ve tereke dökümü]

1- Medīne-i Bolu maḥallātından Gölyüzü maḥallesinde sākin bundan aḳdem vefāt iden eş-Şeyḥ Maḥmūd Efendi

2- nām müteveffānıñ şulbī oğlu olub ĝā'ib olan Muştafā'ya bābāsı müteveffā'yı mezbūrdan bi-ḥasebi'l-irşi's-

3- şer`-i işābet ve intikāl iden emvālını zabt için bir kayyım lāzım olmaĝın taraf-ı şer`den Muştafā bin Hümāyūn

4- nām kimesne kıayyim naşb olunub yedine teslim olan eşyâdır ki zıkr olunur
vaķa`a`ü`-t-tahrır fı`l-yevm

5- et-tâsi` ve`l-`işrine min şehr-i cumâde`l-âhire li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (1 Mayıs 1688)

Şuhûdü`l-hâl

6- `Abdullaîf Efendi el-İmām, Hâcı Receb ibn-i Hâķķī, Kâdı-zâde Molla `Abdullāh, Meĥmed bin Muştafâ ve ğayrihim mine`l-ĥuzzâr.

		kıymet
- Buğday bahāsından aķçe		3750
- Nuĥās	10 vuķiyye	1000
- Kelāmü`l-Kirā`at	1	300
- Kırmızı kilim	1	100
- Alaca çuvāl	1	75
- Köhne yaşdıķ	1	40
- Şaban Demürü	1	60
- Nacaķ	1	30
- Zimem-i nāsda naķd aķçe		980
- Ārı bahāsından aķçe		1100
- Def`a buğday bahāsından aķçe		500
- Toĥum-ı mezzü`dan aķçe		100
- Maĥalle-i mezbürede vāķi` menzilden ĥişşe		4400
- Yeşil dülbend şarık bahāsından aķçe		200
Cem`an		12635

Yalıñız onikibiñaltıyüzotuzbeş.

177. [38-a-I-Kayyim tâyini ve tereke dökümü]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Gölyüzü maḥallesinde sākin iken bundan aḳdem vefât iden eş-Şeyḥ Maḥmūd Efendi

2- nām müteveffânîñ şulbî oğlu olub ġā'ib olan Meḥmed'e bābāsı müteveffā'yı mezbûrdan bi-ḥasebi'l-irşî'ş-şer'-î

3- işâbet ve intikāl iden emvālîni ḥıfz için bir kayyim lâzım olmağla taraf-ı şer'den Bekir ibn-i el-Ḥāc 'Alî nām

4- kimesne taraf-ı şer'den kayyim naşb olunub Mūsā Dede nām kimesneniñ kefâletiyle mezbûr-ı kayyime teslîm olan eşyâdır ki

5- zıkr olunur vaḳa'a'ü't-tahrîr fî'l-yevm et-tâsi' ve'l-'işrîne min şehr-i cumâde'l-âhire li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (1 Mayıs 1688)

Şuhûdü'l-ḥāl

6- 'Abdullaṭîf Efendi el-İmām, el-Ḥāc Receb ibn-i Ḥāḳḳî, Meḥmed Beğ ibn-i Muştafâ, Qāḍî-zāde Molla 'Abdullāh ve ġayrihim mine'l-ḥuẓẓâr.

		kıymet
- Buğday bahāsından aḳçe		3750
- Nuḥās	10 vuḳiyye	1000
- Mev'iza kitābı	3	200
- Def'a buğday bahāsından aḳçe		500
- Ārı bahāsından aḳçe		1100
- Kırklı bahāsından		400
- Dûlbend şarık bahāsından		250
- Köhne eşvāb bahāsından		300
- Alaca kilim	2	200
- Köhne velense	1	----
- Kebāb demürü	1	40

- Heğbe ma`a torba	1-1	40
- Elān-ı çift bahāsından		195
- Maħalle-i mezbūrede vāķi` menzilden hişşe		4400
- Toħum-ı meZRū`dan aķçe		100
- Fıçı ma`a Kūb	1-1	110
Cem`an		12635

Yalınız onikibiñaltıyüzotuzbeş aķçedir.

178. [38-a-II-Vasî tâyini]

1- Alpağut nām kıaryede sākin iken müte`āķiben vefāt iden Bayrām ibn-i `Oşmān ve zevcesi Aşā bint-i Meħmed`iñ şağır oğlu

2- Meħmed`iñ tesviye-i umūruna bir vaşī lāzım olmağla şağır-i mezbūruñ cedd-i ümmiyesi Meħmed bin Memī vaşī naşb olunduğu

3- kayd şod fı 12 min recebū`l-mürecceb sene 99. (13 Mayıs 1688)

Şuhūdū`l-hāl

4- Muħammed Efendi el-Kāđī, Şa`bān Beğ ibn-i Ħasan, `İvaz Şa`bān ve ġayrihim mine`l-ħużzār.

179. [38-a-III-Satım akdi (Bağçe satışı)]

1- Şarucalar kıaryesinden Ħadice bint-i Meħmed nām ĥātūn meclis-i şer`de `İvaz bin maħzarında kıarye-i mezbūrede vāķi`

2- bir taraфі Meħmed mülkü ve bir tarafdan Receb mülkü ve bir tarafta mer`ā ve bir kaba tarīķ-i `ām ile maħdūd bāğçemi tarafeynden

3- icāb-ı kabūlü ĥāvī bey`-i kať`i ile on ġurūşa bey` ve teslim ol daħi kabūl idub aķçesini aldım deyu ikrārı kayd şod

Şuhūdū`l-hāl

4- Meħmed Efendi Ħüseyin Efendi, Süleymān bin Meħmed, Bāzārılı Oğlu Meħmed, Meħmed bin Receb ve ġayrihim mine`l-ħużzār.

180. [38-a-IV-Satım akdi (Mülk bağçe satışı)]

- 1- Şarucalardan Mehmed bin Hüseyin ile kız karındaşı Vâhîde bint-i Hüseyin meclis-i şer`de iş bu râfî`ü'l-vesîka Mehmed Beşe ibn-i Hasan mahzarında takrîr ve ikrâr
- 2- idub 'ağd-i âtî şudûruna değin silk-i mülk-i şarîhimizde münselik karye-i mezbûrede vâkı` bir tarafı Maḥmūd Ağa mülkü ve bir tarafı tarîk-i
- 3- 'âm ve bir tarafı 'İvâz mülkü ve bir tarafı Şâliḥa ḥâtûn mülkü ile maḥdûd eşcâr-ı müşmire ve ğayr-i müşmireyi mülk bâğçemizi tarafeynden
- 4- icâb ve qabûlü ḥâvî bey`-i kaṭ`î ile bey` dokuz gurûşa mezbûr Mehmed Beşe'ye bey` ve teslim ol daḥi tesellüm ve qabûl idub kabz eyledi
- 5- mezbûruñ mülküdür didikde kayd şod fî 5 min recebû'l-mürecceb li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (6 Mayıs 1688)
- Şuhûdü'l-ḥâl
- 6- Kara Mehmed Ağa Muhammed, Mehmed Çelebi İbrâhîm, el-Ḥâc Hasan Mûsâ, el-Ḥâc 'Oṣmân Mehmed, Mehmed 'Ömer, Lûṭfu Aḥmed,
- 7- Seyyid 'Oṣmân Receb, Mehmed Hüseyin ve ğayrihim mine'l-ḥuẓzâr.

181. [38-b-I-Mehmed Efendi'nin muhtarlık beratı]

- 1- eş-Şeyḥ Mehmed Efendi
- 2- ve fazîletli Ḥorâsânî-zâde
- 3- ba`de'l-naḥîte ve't-teslîm inhâ olunur ki memâlik-i maḥrûsede
- 4- vecîh-i cihât lâzım geldükde müsteḥak-ı tercîhe ve bi-ḥasebi's-şer`-i's-şerîf lâzım olan
- 5- ḥuḳûḳu icrâ'ya bir muḥtâr naşb olunmak 'âdet-i kadîme olmağla Bolu şehrinde sizi
- 6- tarafımızdan naşb itmüşüzdür me'mûldur ki muḳteẓâ-i şer`-i şerîf üzere lâzım gelen ḥuḳûḳda
- 7- e'imme ve ḥuṭabâ' ve sâ'ir ehl-i cihât ve talebe-i 'ulûm zümresi ehl-i 'örf ḥabsine girmeyüb

8- ve mahlûl olan cihât-ı nâ-müsteḥaḳa tevcîh olunmayub ehl-i evlâdına virilmeğe iḳdâm idub

9- cādde-i şavâbdan ḥurûc itmeyesiz ve erbâb-ı cihâtı kendilerine sizi muḥtârlığa ḳabûl idub

10- taraf-ı ḥilâfa sülûk itmeyeler ve siz daḥi cānib-i ḥaḳḳı tutub ecr-i cezîle nâ'il olasız bâḳî-i hemîşe 'arefe-i refâ'atda bâḳî olasız.

11- el-'abdü'l-faḳîr rebiyyü'l-ġanî

12- Meḥmed el-İmâmü's-Sultânî.

13- Ḥorāsânî-zâde'niñ muḥtâ(r)lık mektûbudur.

182. [38-b-II-Satım akdinin yapıldığı satışın iki tarafın kararıyla feshedilmesi]

1- Şoḳu ḳaryesinden Pîrî Çelebi-zâde es-Seyyid el-Hâc Meḥmed Çelebi meclis-i şer`de Dervîş Ḳâḍî-zâde dimekle ma`rûf

2- İbrâhîm Aġa bin Meḥmed Aġa maḥzarında iḳrâr ider ki bir sene muḳaddem Çıḳınlar ḳaryesinde vâḳi` Maḥmûd Çavuş deġirmânı dimekle mu`arref

3- bir göz bâb iki göz mülk deġirmânı mezbûr İbrâhîm Aġa ile mu`âşirîklerinden üçyüzotuziki ġurûşa iştirâ' idub

4- el-yevm tarafından bey` ve şirâ'ya te'eddüm olub şemen-i mezkûr üzerine iḳâle ve fesh-i bey` idub meblaġ-ı mezbûr üçyüzotuziki ġurûşu

5- mezbûr ile şerîkleri yedinden aḥz ve ḳabz eyledim ve deġirmânı daḥi mezbûrlara teslîm eyledim deyu iḳrârı ḳayd şod

6- fi'l-yevm es-sâbi` 'aşer min recebü'l-mürecceb li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (18 Mayıs 1688)

Şuhûdü'l-ḥâl

7- İbrâhîm Beġ Meḥmed Çavuş, Meḥmed Efendi Hüseyn, Şa'bân Sipâhî Süreboz?, Meḥmed Ḥasan el-Hâc Aḥmed Nûrullâh ve ġayrihim mine'l-ḥużzâr.

183. [38-b-III-Vasî tâyini ve nafaka takdiri]

- 1- Karamayır mahallesinden olub vefât iden Usta Receb bin 'Abdullâh'ın şulbî şağır oğlu 'Alî ve şağire kızı Fâtma'nın tesviye-i umûrlarına
- 2- kıbel-i şer`den vâlideleri 'Âyişe hâtûn vaşî naşb ve ta`yîn olunduğda ol dahi kabûl ve merâsimini edâ'ya te`ahhüd
- 3- eyledikten sonra vaşiiye-i mezbûre i`ade-i kelâm idub şağırân-ı mezbûrân hıcr-ı terbiyemde olmağla nafağa ve kisveye ihtiyâçları
- 4- olmağla bâbâlarından müntakıl emvâllerinden cânib-i şer`den nafağa bahâ farz ve taqdîr olunmak ma'lûbumdur didikde herbirisiçün yevmî yedişer
- 5- râyic-i fi'l-vaqt akçeden ondört akçe farz ve taqdîr olunub harc ve şarfa istidâneye rucû'a izin birle kayd şod
- 6- fi'l-yevm es-sâbi` 'aşer min recebû'l-mürecceb li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (18 Mayıs 1688)
- Şuhûdü'l-hâl
- 7- Kuyumcu Yûsuf, Mehmed bin 'Alî, Mehmed bin Mûsâ, Re'is-zâde Mehmed Efendi ve gayrihim mine'l-hużzâr.

184. [38-b-IV-Başkasına satılmak istenen mahlûl zeâmet toprağında evkaf mütevellîsinin hak iddia etmesi]

- 1- Berk nâm kırye ve kıyriden şu miqdâr akçe ze'âmete mutaşarrıf olan fahrû'l-akrân Maḥmûd Beğ bin Hâlid Beğ meclis-i şer`de merḥûm Şâhîn Lâlâ
- 2- evkaf mütevellîsi ve evlâdından el-Hâc Ḥamzâ Beğ ibn-i Mehmed Çavuş maḥzarında taqrîr-i kelâm ider ki kırye-i mezbûreden olub fevt olan
- 3- Dâvud nâm kimesne taşarrufunda olub mahlûl olan kırye-i mezbûrede vâkı` ma'lûmül-hudûd Berk tarla dimekle ma'rûf üç dönüm
- 4- tarla ze'âmetim toprağından olub âḥara tefvîz ve edâ' eylediğimde mezbûr mâni` olub su'âl olunub taqrîr-i taḥrîr mu`ârazadan

5- men` olunmak maṭlūbumdur didikde mezbūr el-Hāc Ḥamza Beğ cevābında vaḳf-ı arāziden olmak üzere da`vā murād itmiş idim lākin

6- mezbūruñ ze`āmet-i arāzīsinden olduđu meşhūr ve müte`ārif olmağla da`vā-yı mezkūrumdan fāriğ oldum deyu ikrārı

7- ile mu`ārazadan men` birle kayd şod fī'l-yevm hāmis `aşer min recebū'l-mürecceb li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (16 Mayıs 1688)

Şuhūdū'l-hāl

8- Aḳsaṭas-zāde es-Seyyid Aḥmed Efendi, Meḥmed bin Muştafā, Aḥmed Efendi Meḥmed, Meḥmed bin Muştafā, ÖzBeğ Oğlu Muştafā Çelebi ve ğayrihim mine'l-ḥuẓẓār.

185. [39-a-I-Ödünç (karz) alacağının ölenin mîrâsından talep dâvâsı]

1- Bolu kazâsı karyelerinden Aḳçaḳavaḳ nām karye sükkânından iş bu rāfî`ü'l-veşîḳa el-Hāc `İsā ibn-i

2- el-Hāc İsmā`îl nām kimesne meclis-i şer`î ḥaṭîrū'l-lāzımı't-tevkîrde yine kazâ-i mezbūre tâbi` Oḳçular nām karyeden

3- Murād ibn-i el-merḥūm şāğır `Abdurrahmān nām kimesne maḥzarında üzerine da`vā ve taḳrîr-i kelām idub Murād`ıñ bābâsı müteveffā-yı mezbūr

4- `Abdurrahmān'a ḥāl-i ḥayâtında (*kelime tahrip olmuş*) cihet-i karzdan yüz kıṭ'a esedî ğurūş def`ve teslîm ol dāḥi aḥz-ı istikrâz ve ḳabẓ

5- idub ḳable'l-edā' mezbūr `Abdurrahmān fevt olmağla meblağ-ı mezbūr zimmetinde bâkî ḳaldı su`āl olunub taḳrîr-i taḥrîr

6- ve meblağ-ı mezbūr tereke-i müteveffā-yı mezbūrdan alıvirilmek maṭlūbumdur didikde ğıbbe-s su`āl ve `aḳîbü'l-inkār mezbūr el-Hāc `İsā'dan müdde`āsını

7- mübeyyin beyyine taleb olundukda `udūl müsliminden Ḥasan bin Meḥmed ve Maḥmūd bin `Oşmān nām kimesneler lî-ecli's-şehāde meclis-i şer`e ḥāzîrān olub

8- eşerū'l-istişhād fī'l-ḥaḳîḳā mezbūr el-Hāc `İsā bizim ḥuẓūrumuzda müteveffā-yı mezbūr şāğır `Abdurrahmān'a ḥāl-i ḥayâtında karz-ı şer`î yüz kıṭ'a esedî ğurūş

9- def` ve teslîm eyledi müteveffâ-yı mezbûr dahî istikrâz ve kabz eyledi biz bu huşûşâ bu vech üzere şahitleriz şehâdet dahî ideriz deyu her biri

10- edâ'-i şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olduğdan sonra meblağ-ı yüz gürüşu hayâtında müteveffâ-yı

11- mezbûr şâgır 'Abdurrahmân'dan kâlla ve ba'zen ahz ve kabz veya hibe veya tarik-i şer'îye den bir tarik ile zimmetini ibrâ' ve iskât eylemediğine

12- mezbûr el-Hâc 'Îsâ'ya yemîn teklîf olunduğda ol dahî 'alâ vefkı'l-mes'ûl half-i billâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ itmeğin mücebiyle

13- ba'de'l-hükm mâ-vaka'a kayd şod fi'l-yevm es-sâbi` 'aşer min recebû'l-mürecceb li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (18 Mayıs 1688)

Şuhûdü'l-hâl

14- Dervîş Kâdî-zâde İbrâhîm Ağa, Muştafâ Ağa bin Hamza Ağa, Duḥânî-zâde Mehmed Şalih, Re'is-zâde Mehmed Efendi,

15- İbrâhîm Ağa bin Rüstem, Hasan bin Ahmed, Receb bin Mehmed, Mehmed 'Osmân, Maḥmûd 'Alî, 'Abdullâh Efendi el-İmâm ve gayrihim.

186. [39-a-II-Ödünç (karz) alacağının tahsil edildiğinin tescili]

1- Medîne-i Bolu maḥallâtından Karamayır maḥallesi sükkânından olup hâlâ medîne-i Bolu maḥmiyye-i İstânbûl'da misâfir iken sâbıkan Bolu müftîsi olan

2- Vâni Mehmed Efendi Süleymân tarafından meblağ-ı câ'î'z-zikri ahz ve kabza vekîl olup Muştafâ bin Maḥmûd ve Velî Dede 'Osmân

3- şehâdetleriyle vekâleti şâbit 'Alî Efendi Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'de maḥmiyye-i mezbûrdan olup hâlâ medîne-i mezbûre Bolu'da

4- sâkin bâ'îşü'l-kitâb Memî İbrâhîm Ağa bin (*metinde boş*) maḥzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idub müvekkilim mûmâ-ileyh efendinin cihet-i

5- karzdan mezbûr İbrâhîm Ağa zimmetinde olan yüzelli gürüş hakkını bi't-tamâm vekâletim hasebiyle ahz ve kabz eyledim didikte

6- ğıbbe't-taşdıķı'ş-şer'î mǎ-vaķa'a kayd şod. Fî's-sābi' 'aşer min recebū'l-mürecceb li-sene tis'a ve tis'in ve elf. (18 Mayıs 1688)

Şuhūdū'l-hāl

7- Hasan Muştafā Ağa İstānbūl'dan, Derviş Kādī-zāde İbrāhīm Ağa, el-Hāc Hasan bin el-Hāc Mūsā, Meḥmed bin Hasan ve ğayrihim.

187. [39-a-III-Zeâmet bedellerini tahsile vekil olanın tahsil makbuzlarını gizlediği iddiası dâvâsı]

1- Livā'-i Bolu'ya tâbi' Borlu kazâsı kıyeyelerinden Ödemiş nām kıyeye ve ğayriden ondörtbiñyedi yüz akçe ze'âmete mutaşarrıf olan ve Üskübü

2- kazâsında Meḥmed bin el-merhūm Yusuf Beğ nām şağiriñ tesviye-i umûruna kıbel-i şer' de manşûbe-i vaşisi ve vâlidesi Raḥîme nām Hâtûn tarafından

3- bimā hüve nehcü's-şubût şer'ân vekâleti şâbite olan mezbûreniñ zevci el-Hāc Meḥmed bin 'Abdurrahmân meclis-i şer' de Bolu kazâsı kıyeyelerinden Rumşalar

4- nām kıyeyeden 'Alî bin İbrāhīm nām kimesne maḥzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelām idub şağîr-i mezbûruñ ze'âmeti perâkendesinden

5- Bendereğli kazâsında vâķi' Depevirân ve Er Depeciği demekle nām kıyeyeler ve Yeñice kazâsından vâķi' Yurtan ve Yukarıgün ve Aşağıgün

6- nām kıurâ da ve ğayriden hişşesini biñseksensekiz senesine maḥsûb olmak üzere maḥşûlâtına cem' ve tahsîl-i vekâlete

7- mezbûr 'Alî'yi göndermiş idik su'âl olunub takrîr-i tahrîr ve maḥbûzı alıvirilmek maḥlûbumdur didikde ğıbbe's-su'âl

8- mezbûr 'Alî cevâbında fî-nefsi'l-emr şağîr-i mezbûr tarafından ze'âmet-i müşterek olan 'Alî Ağa tarafından daḥi vekâlete mârru'z-zikr kıurâ da

9- olan iki hişşeniñ sene-i mezbûre maḥsûb maḥşûlâtını cem' ve tahsîl idub cem'an yirmidört ğurūş ve on tümen maḥbûzum

10- olub ve meblağ-ı mezbûrdan altı ğurūş ve bir rub' maşraf olub bâķi onsekiz ğurūş ve yedi tümen iki hişşeye maḥbûzum

11- vardır deyu def` eyledikde vekil-i mezbūr el-Hāc Meḥmed ziyāde maḳbūzu olmadıḡına istiḥlāf olunsun didikde sālifü'z-zıkr ḳurāda

12- iki ḥiṣṣeden yirmidört ğurūṣ ve on tūmenden ziyāde maḳbūzu olmadıḡına mezbūr 'Alī'ye yemīn teklīf olunduḡda

13- ol daḡi 'alā vefḳi'l-mes'ūl billāhi'l-'aliyyi'l-a`lā itmeḡin mūcebiyle ziyāde ṭalebinden men` ve maḳbūzı teslīm

14- tenbīh birle ḳayd ṣod fī'l-yevm 'iṣrīne min recebū'l-mürecceb li-sene tis`a ve tis`in ve elf. (21 Mayıs 1688)

Şuhūdū'l-hāl

15- 'Abdurkerīm Beḡ bin el-Hāc Maḥmūd Beḡ, Mübāṣır Ḥalīl Aḡa, el- Hāc Meḥmed Ḥasan, Maḥmūd bin Süleymān ve ḡayrihim.

SONUÇ

836 no'lu Bolu Şer'îye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesini konu alan çalışmamızda, bir Osmanlı şehri olan Bolu'nun XVII. yüzyıl sonlarındaki askeri, idari, iktisadi ve sosyo-kültürel yapısını incelemeye çalıştık.

Çalışmamızın birinci bölümde; 836 no'lu BŞS'nin defter ve tarih yönünden değerlendirilmesi yapılmıştır. Defter yönünden değerlendirme bölümünde, defterimiz şekil açısından tahlil edilmiştir. Tarih değerlendirmesi bölümünde ise, defterde yer alan kayıtların tarihleri üzerinde istatistiki bir inceleme yapılarak Bolu Mahkemesi'nin dolayısı ile Bolu Kadısı'nın günlük iş yoğunluğuna ulaşılmaya çalışılmıştır. Verilerden edindiğimiz bilgilere göre, Bolu Mahkemesi'nin günlük iş yoğunluğunun fazla olmadığı tespit edilmiştir.

İkinci bölümde; Osmanlı Hukuku'nun kaynakları belirtilerek, Osmanlı Hukuku'nun uygulama alanı olan şer'î mahkemelerin tuttukları şer'îye sicilleri hakkında bilgi verilmiştir. Sicilimizdeki mevcut kayıtlar, günümüz hukuku açısından ele alınarak ait oldukları hukuk dalına göre kategorize edilmiştir. Bundan başka, sicilimizde yer alan kayıtlar, belge türleri açısından ayırıma tabi tutulmuşlardır. Bu belge türleri ise, konularına göre tasniflendirilerek açıklanmıştır. Bu bölüm kapsamı içinde ele aldığımız tereke kayıtları, tek tek ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme ile Bolu aile yapısı, kişilerin servetleri, mahkemenin aldığı vergiler, mal varlığı paylaşımı gibi verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca Bolu Kadısı'nın bu işlemlerden aldığı harç miktarlarına ulaşılmıştır. O dönemde Bolu Kadısı'nın tereke işlemlerinden aldığı harç oranının her kayıtta farklılık gösterdiğini ve resmi orandan çok yüksek olduğunu gözlemledik. Bu durumda mevcut bozulmanın, kadıların aldıkları harç miktarlarında da kendini gösterdiğini tespit ettik.

Üçüncü bölümde; İlk önce, XVII. yüzyılın kısa bir panoraması çizilerek 836 no'lu sicildeki kayıtlarda geçen Bolu mahalleleri, köyleri, kazâları, kasabaları, nâhiyeleri tespit edilmiştir. Daha sonra Bolu'nun, askeri-idari yapısı ile adli-idari yapısı detaylarıyla incelenerek o dönemdeki askeri ve adli görevlileri tanıtılmıştır.

Kayıtların şuhûdü'l-hâl kısmı ele alınarak o dönem Bolu halkının mesleki ve sosyal kimliklerine dâir elde edilen veriler çalışmamıza yansıtılmıştır. XVII. yüzyıl sonlarında para konusunda yaşanan geçiş döneminin uygulamalarıda çalışmamızda yer bulmuştur. Kayıtlarımızdan elde ettiğimiz verilere dayanarak sosyal ve kamusal alan içinde Türk kadınının yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. En son olarak ise, Bolu halkının günlük yaşamında kullandığı kumaş türlerine, giyim eşyalarına, mutfak eşyalarına, ev eşyalarına, süs eşyaları vb. eşyalara ait verilerin dökümü yapılmıştır.

Dördüncü bölümde ise; transkripsiyonu yapılan mahkeme tutanakları yer almıştır. Ayrıca metinlerin içeriklerini kısaca açıklayan başlık bölümleri oluşturulmuştur.

Sonuç olarak çalışmamızla, şer'î mahkeme kayıtlarını kullanarak 1687-1688 yılları arasında yaklaşık 16 aylık bir dönemini incelediğimiz, Bolu şehrinin eski zaman kimliğine dâir verilere ulaşmaya çalışılmıştır. Elde ettiğimiz veriler Bolu Tarihi için önemli olmakla beraber, bütünün bir parçası olması hasebiyle Osmanlı Tarihi araştırmaları için de dikkate değerdir.

METİN SÖZLÜĞÜ²⁰²

‘**Abā**’ (عباء) i. (Ar. ‘abā) 1. Yünden dokunmuş, çok sağlam, eskiden daha ziyâde küçük esnafın ve fakir kimselerin giydikleri potur, hırka, cepken, palto, terlik vb. şeyler yapılan, çoğunlukla deve tüyü renginde bir çeşit kaba kumaş, kaba çuha. 2. Bu kumaştan yapılmış bol ve geniş giyecek, hırka, cüppe.

‘**Abd**’ (عبد) i. (Ar. ‘abd) 1. Kul, köle, bende. 2. (Allah’ın kulu olması sebebiyle) İnsan.

‘**Adīde**’ (عديدي) sıf. (ar. ‘add “saymak”tan ‘adīd) Çok, birçok, müteaddit.

‘**Alā**’ (علاء) i. (Ar. ‘alā) Yükseklik, yücelik, şan ve şeref.

‘**Ale**’ (على) edat. (Ar. harf-i cer ‘alā’dan) “Üzere, üzerine, üzerinde; ile, olarak, göre” anlamlarına gelen “alâ” harf-i cerrinin, harf-i târif (el-) ile başlayan kelimelerin başındaki ses değişikliğine uğramış şekli. ‘**Ale**’-*kıyas*: Kıyâsa uygun olarak, ‘**Ale**’-*seher*: Seher vaktinde.

‘**Alef**’ (الف) i. (Ar. ‘alef) Hayvan yemi.

‘**Alīl**’ (عليل) sıf. ve i. (Ar. ‘illet “hastalanmak”tan ‘alīl) 1. Hasta, hastalıklı, mariz, illetli (kimse) 2. Sakat. 3. *mec.* Harap, bitkin.

‘**Aliyyü’l-a’lā**’ (على الاعلى) sıf. (Ar. ‘alī “yüksek, yüce”, harf-i târif el- ve a’lā “daha yüksek, pek yüce” ile ‘aliyyü’l-a’lā) 1. En yüksek, en üstün. 2. Mükemmel, fevkalâde.

‘**Amelmānde**’ (عملمانده) sıf. (Ar. ‘amel “iş” ve Fars. mānde “kalmış” ile ‘amel-mānde) 1. İhtiyarlıktan veya sakatlıktan dolayı iş yapma gücü kalmamış olan (kimse) 2. i. *târih*. Yaşlılık ve mālûliyetten dolayı emekli olan kapı kulu askerine verilen isim.

‘**Amme**’ (عامه) i. (Ar. ‘umūm - ‘āmm “herkese âit, umûmî”den ‘āmm) Umum halk, kamu, herkes.

²⁰² Sözlük kısmı hazırlanırken faydalanılan eserler: **İlhan Ayverdi**, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük I- 2- 3*, İstanbul: Kübbealtı Neşriyatı, 2006.; **Şemseddin Sami**, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.; **Muallim Naci**, *Lugat-ı Naci*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1995. ; **James W. Redhouse**, *Turkish And English Lexicon*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006. ; **Mehmet Zeki Pakalın**, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*, İstanbul: M.E.B. Yayınları, 1993. ; **Ferit Develioğlu**, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2003.

'**Ammi** i.(Ar. 'amm "amca"dan ses türemesiyle 'ammi) Amca. 'Ammi-zāde: birli.i. (Fars. Zāde "doğmuş, evlât" ile) Amca çocuğu.

'**Anterî** (عنترى) i. (Ar. 'anterî) Kadınların genellikle evde ve yatakta, erkeklerin eskiden evde, sokakta veya yatakta giydikleri kollu, çoğunlukla bol ve uzun giyecek.

'**Arakiyye** (عرقية) i. (Ar. 'araki "terle ilgili"den 'arakiyye) 1. Dervişlerin başlarına giydikleri yünden veya pamukludan yapılmış bir nevi takke. 2. Tiftikten yapılmış ince hafif külâh. 3. Tiftikten veya yünden dövülerek yapılan kumaş, bir çeşit fôtr. (Belgelerde ارقية şeklinde geçiyor).

'**Ārifān** (عارفان) i. (Ar. 'irfān "bilmek, tanımak"tan 'ārif; Fars. Çoğul eki -ān ile) Arifler, irfan sâhibi kimseler.

'**Āriyet** (عاريت) sıf. (Ar. 'āriyet) 1. Geçici olarak başkasından alınan veya başkasına verilen (şey), ödünç. 2. Gelib geçici, muvakkat.

'**Arzen** (عرضا) zf. (Ar. 'arz "genişlik"ın tenvinli şekli 'arzan) 1. Enine, genişliğine, genişlik bakımından. 2. Enlem dâiresine göre.

'**Aşr** (عصر) i. (Ar. 'aşr) 1. Zaman, devir, çağ. 2. Yüz yıllık zaman parçası. 3. Öğle ile akşam arasında bulunan ve başlangıcı mevsime göre değişen zaman, ikinci vakti.

'**Atţār** (عطار) i. (Ar. 'iţr "güzel koku"dan 'atţār) 1. Baharat, ot, kök, ev ilâçları, iğne, ipplik, tütün, kâğıt gibi ufak tefek şeyler satan kimse.

'**Avārız** (عوارض) i. (Ar. 'āriza'nın çoğul şekli 'avāriż) 1. Arızalar, engeller. 2. Sakatlıklar, bozukluklar. 3. Geçici şeyler, ârizî haller. 4. *târih*. Osmanlı Devleti'nde savaş ve tabii âfetler gibi fevkalâde durumlarda toplanan geçici vergi. **Avārız Vakfı**: Geliri, bir köy ve mahalle halkının ve esnafın beklenmedik şekilde çıkan ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere kurulan vakıf.

'**Avķ** (عوق) i. (Ar. 'avķ) Alıkoyma, engel olma, geciktirme.

'**Ayāl** [/ince] (عيال) sıf. (Ar. 'ayyil "bir kişinin bakmakla mükellef olduğu kimse"nin çoğul şekli 'iyāl) 1. Eş, zevce. 2. Âile reisinin geçimlerini sağlamak zorunda olduğu kimseler, çoluk çocuk.

'**İtķ** (عتق) i. (Ar. 'itķ) Köle veya câriye âzat etme, birini kölelikten çıkarma, âzatlık.

‘İddet (عَدَّت) i. (Ar. ‘iddet) Boşanma veya ölüm yoluyla kocasından ayrılan kadının tekrar evlenebilmesi için beklemesi gereken süre.

‘İnāyet (عناية) i. (Ar. ‘ināyet) 1. Lutuf, ihsan, iyilik. 2. Gayret, dikkat.

‘İşā’ (عشاء) i. (Ar. ‘işā’) Akşamla yatsı arasındaki zaman.

‘İvāz (عوض) i. (Ar. ‘ivāz) Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

‘Udūl [/ince] (عدول) i. (Ar. ‘ādil’in çoğul şekli ‘udūl) Âdil olan, adâlet üzere hareket eden kimseler.

‘Uhde (عهده) i. (Ar. ‘uhde) “bir işi üzerine alma, yüklenme, sorumluluk “ anlamında olan kelimedir.

‘Ulūm (علوم) i. (Ar. ‘ilm’in çoğul şekli ‘ulūm) İlimler.

**A`şār** (اعشار) i. (Ar. ‘uṣr>’öṣr “onda bir”in çoğul şekli a`şār) 1. Ondalıklar. 2. Öşürler, toprak mahsullerinden hazîne giderleri için onda bir nispetinde alınan vergiler.

Ābık (آبق) [Fık.] Efendisinden kaçan köle hakkında kullanılır şer’î bir tâbirdir.

Aḥ (أخ) i. (Ar. aḥ) Erkek kardeş. Aḥ-ı ekber: Büyük erkek kardeş.

Aḥālī (اهالي) i. (Ar. ehl’in çoğul şekli ehālī) 1. Bir memleket, şehir veya semtte oturanların, yaşayanların hepsi. 2. Bir yerde toplanmış olan kalabalık, halk. 3. Cemâat.

Āḥar (آخر) sıf. (Ar. āḥar) Başka, diğer.

Aḥrār (احرار) i. (Ar. ḥurr’ün çoğul şekli aḥrār) 1. Hürler, esir ve köle olmayanlar.

Aḥvāl [/ince] i. (Ar. ḥāl’in çoğul şekli aḥvāl) 1. Haller. 2. Hâdiseler, olup bitenler, vak`alar. 3. Durum, vaziyet, hal.

Aḥz (أخذ) i. (Ar. aḥz) Alma, alış.

Akçe (اقچه)i. 1. Osmanlılar ve Selçuklular’da para birimi olarak kullanılan gümüş sikke. 2. teşmil. Para, nakit. 3. (Para birimi kuruş olduktan sonra) Kuruşun 120’de biri: “Bir kuruş kırk para, bir para üç akçe idi.”

Akdem (اقدم) sıf. (Ar. kıdem “eski olmak”tan akdem) 1. çok (daha, en, pek) eski, daha önce, en önce olan. 2. En önce gelen, en başta gelen, en önemli

Alaca (الاجه) i. (<ala+ca) [Renginden dolayı bu adı almıştır.] Birkaç renkli iplikten dokunan, genellikle kırmızı zemin üzerine sarı çubuklu, Anadolu’da çok yaygın bir kumaş cinsi. Pamuklu bir dokumadır. 2. Fes rengi ve lacivert zemin üzerine sarı çizgili bir nevi pamuklu kumaşın adıdır.

Arpalık (ارپلق) i. 1. Osmanlı Devleti’nde ilmiye sınıfı mensuplarına, idârî işlerde ve saray teşkilatında görevli olanlara maaşlarına ek olarak verilen yahut emekliye ayrıldıkları, işlerine son verildiği zaman emekli veya açık maaşı olarak tahsis edilen mal veya para.

Aşâlet (اصالت) i. (Ar. aşl “kök”ten aşâlet) 1. Asillik, soyluluk, asil bir soya mensup olma. 2. Bir makâmın asıl sâhibi olma, bir işi kendi adına yürütme.

Āsitāne (آستانه) i. (Fars, āstāne) 1. Eşik. 2. Başşehir (İstanbul için kullanılmıştır.).

Atlas (اطلس) i. (Ar. atles) 1. İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi. 2. İnce ipekten ve daha ziyade kırmızı renkte dokunmuş bir çeşit kumaşdır.

Bā (با) (Fars. Bā) Bâzı Arapça ve Farsça kelimelerin önüne gelerek zarf fonksiyonunda şekiller yapan “ile” anlamında ön ek. Bā-irâde-i seniyye: Padişah iradesiyle.

Ba`de** (بعد) edat. (Ar. ba`de) Başına geldiği kelime ve tamlamalara “sonra” anlamı katarak zarf fonksiyonunda birleşik şekiller yapar. **Ba`de’l-asr: İkindiden sonra.

**Ba`dehū** (بعده) zf. (Ar. ba`de “sonra” ve -hū “o” zamiriyle ba`dehū) ondan sonra, daha sonra.

**Bā`iş** (باعث) i. (Ar. ba`ş “göndermek, uyarmak, diriltmek”ten bā`iş) 1. Sebep olan şey, sebep.

**Ba`ş** (بعث) i. (Ar. ba`ş) 1. Yollama, gönderme.

Bāb (باب) i. (Ar. bāb) 1. Kapı. 2. Bir kitabın bölümlerinden her biri. 3. Arapça’da fiillerin harf sayıları, mücerred veya mezid olmaları bakımından ayrıldıkları grupların her biri. 4. Husus, mesele, konu.

Bād (باد) i. (Fars. bād) Rüzgār, yel, hava. **Bād-ı havā**: Karşılıksız, parasız, meccānen, bedāva.

Bādī (بادی) i. (Ar. bed’ “başlamak”tan bādī) 1. Sebep olan şey, sebep. 2. İlk, evvel, başlangıç.

Bahā (بها) i. (Fars behā’dan) Değer, kıymet, fiyat.

Bākī (باقی) sıf. (Ar. beḳā’ “devam etmek, sürekli olmak”tan bākī) 1. Ebedi, ölümsüz. 2. Kalan kısım veya meblağ, alt taraf, mâbad.

Bakraç (بقراچ) i. (bakır’dan küçültme ekiyle bakır+aç) Su, süt gibi şeyleri koymaya ve taşımaya yarayan kulplu, küçük bakır kap.

Bālā (بالا) i. (Fars. bālā) 1. Bir şeyin yüksek yeri, yukarı, üst. 2. sıf. yüksek, yüce, âlî. 3. i. Boy, kad, kâmet.

Bālīg (بالغ) sıf. (Ar. bulūğ “bülūğa ermek; sona ermek”ten bālīg) 1. Bülūğa eren, döl verme çağına gelmiş olan, ergin. 2. Ulaşan, vâsıl olan, erişen. 3. Olgunluğa, kemâle eren, kâmil.

Başma (باصمه) i. 1. Basmak işi. 2. Üzerine baskı yoluyla renkli şekiller, resimler yapılmış pamuklu kumaş.

Bāṭıl (باطل) sıf. ve i. (Ar. buṭlān “boş ve hükümsüz olmak, boşa gitmek”ten bāṭıl) 1. Doğru ve sahih olmayan, gerçeğe ilgisi bulunmayan (şey).

Beher (بهر) sıf. ve zamir. (Fars. be- eki ve her ile be-her) Her bir.

Bel-dār (بلدار) i. (bel “dağ geçidi” ve Fars. dār “tutan, sâhip olan”ile bel-dār-bîl-dār) 1. Eskiden dağ geçitlerini korumakla görevli olan kimse. 2. Askerî harekât sırasında yolları açıp düzelten görevli.

Beledī (بلدی) i. (Ar. beledī’den) Yerli dokuma, bir cins pamuklu kalın kumaş, çit bezi.

Benām (بنام) sıf. (Fars. be- eki ve nām “isim” ile be-nām) 1. Adlı, isimli, adlandırılmış. 2. Namlı, ünlü, meşhur.

Benū (بنو) i. (ar. ibn “oğul”un çoğul şekli benīn’den benī-benū) Oğullar [Hânedan ve kabîle isimlerinin başına gelir].

Ber-(بر) ön ek. (Fars. Ber-) Arapça ve Farsça kelimelerin başına gelerek sıfat ve zarflar yapar; Türkçe’deki “-de” ekiyle “üzeri, üzere, üzerine, üzerinde” vb.nin karşılığıdır. **Ber-mûcib-i**...: Gereğince.

Berat (برات) i. (Ar. berā’et “borçtan aklanma belgesi’nden berāt) 1. Bir kimseye herhangi bir imtiyaz verildiğini gösteren belge müsâade, izin. 2. *tarih*. Osmanlı Devleti’nde bir kimseye nişan, rütbe, memûriyet veya herhangi bir imtiyaz verildiğini bildiren ferman.

Beşe i. Paşa kelimesinin eskiden unvan ve hitap sözü olarak kullanılan bir şekli.

Bey’ (بيع) i. (Ar. bey’) Satma, satış. **Bey’ -ü şirâ**: Alım satım, alış veriş. **Bey’-i kaṭ’î**: Kesin satış. **Bey’-i bâṭ**: Satıcı ile alıcının dönmeleri kabil olmayan katî satış demektir. **Bey’-i bi’l-vefâ**: Kararlaştırılan müddet içinde satılanı geri almak şartıyla yapılan satış aktidir. Rehin hükmündedir.

Beyn (بين) i. (Ar. beyn) Ara.

Beyt (بيت) i. (Ar. beyt) Ev, mesken, hâne.

Beytü’l-māl [/ince] (بيت المال) i. (Ar. beyt “ev”, harf-i tārîf el- ve māl “servet” ile beytu’l-māl) Devlet hazînesi.

Beyyine (بينه) i. (Ar. beyān “açıklamak, bildirmek”ten beyyin-beyyine) 1. Bir husûsun doğruluğunu ortaya koyan şey, delil, burhan, hüccet. 2. *hukuk*. Dâvâcının iddiasını ispat eden belge, zabıt ve senet gibi sağlam delil.

Bez (بز) i. (Eski Türkçe böz şeklinde kullanılan kelimenin Arapça bezz’den Türkçe’ye geçtiği anlaşılmaktadır) 1. İnce pamuk veya keten ipliğinden yapılan bir cins dokuma. 2. Herhangi bir cins pamuklu dokuma. 3. Kumaş parçası, çaput.

Bi- (ب) (Ar. harf-i cer bi-) Harf-i târif (el) almış Arapça kelimelerin başına gelen ve bunlara “ile” anlamı katarak zarflar teşkil eden ön ek. **Bi l-asâle:** Asâleten, **Bi t-takdir:** Takdir ederek.

Bi-’ayānihā (بإعيانها) Aynıyle, olduğu gibi, tıpkı.

Bi’l-fi’l (بالفعل) zf. (Ar. harf-i cer bi-, harf-i târif el- ve fi’l “iş, hareket” ile bi’l-fi’l) Fiilen, gerçekten, nazarî değil iş olarak.

Bî’l-vekâle (بالوكالة) zf. (Ar. harf-i cer bi-, harf-i târif el- ve vekâle “vekâlet” ile bi’l-vekâle) Vekâlet yoluyla, vekâleten.

Bi’r (بئر) i. (Ar. bi’r) Kuyu. **Bi’r-mā’:** Su kuyusu.

Bikr (بكر) i. (Ar. bikr) 1. Bir erkek tarafından dokunulmamış olma durumu, kızlık, bekâret.

Bilā (بلا) (Ar. harf-i cer bi- ve olumsuzluk bildiren lā- ile bilā-) Dilimizdeki “-siz,-meksizin, -meden” eklerinin anlamını karşılayan ve genellikle Arapça kelimelerin başına gelerek zarflar teşkil eden ön ek.

Binā’en (بناءً) zf. (Ar. binā’nın tenvinli şekli binā’en) Dayanarak, -den ötürü, -den dolayı.

Biniş (بنيش) i. (<bin-iş) [Eskiden genellikle ata binildiği zaman giyildiği için bu adı almış olmalıdır] 1. Çok bol ve geniş cüppe. [Osmanlı devrinde genellikle ulemâ sınıf, yüksek rütbeli görevliler, saray ve yeniçeri ileri gelenleri biniş giyerlerdi].

Boğası (بوغاصى) i. (Kökü belli değildir) Astarlık ince bez.

Bölükbaşı birl. İ. târih. Yeniçeri teşkîlâtında ağa bölüklerinin kumandanı.

Bürde (برده) i. (Ar. burde) Araplar’ın giydiği bir çeşit üstlük, abâ, hırka.

Bürünc (بورنك) i. (<bürü-n+cük-bürü-n+cek, n-m değişikliğiyle bürüm-cük-bürüm-cek) Bükülmüş ham ipekten dokunan ince kumaş.

Büyüt (بيوت) i. (Ar. beyt “ev”in çoğul şekli buyüt) Evler, hâneler.

Câbî (جائى) i. (Ar. cibāyet “vergi toplamak”tan câbî) Eskiden evkaf gelirlerini, cizye ve haraçları toplamakla görevli kimse, vergi tahsildârı.

Cāhid (جاحد) sıf. ve i. (Ar. caḥd “bilerek inkâr etmek”ten cāhid) Bile bile inkâr eden inatçı (kimse).

Cāmūs (جاموس) i. (Ar. cāmūs < Fars. gāmūš<gāvmīš) Su sığırı, manda.

Cārī (جاری) sıf. (Ar. cereyān “akmak”tan cārī) 1. Yürürlükte olan, geçerli. 2. Geçmekte olan. 3. Akan.

Cebeci Ocağı (جبعی اوجاگی) *târih*. Osmanlı Devleti, askeri teşkilâtında ok, yay, kılıç, kalkan, cebe, barut, kurşun vb. orduya savaş için gerekli araç veg ereçleri yapmak, sağlamak, cepheye götürmek, savaş sonunda geri getirip tamir etmek ve bakımını yapmakla görevli kapı kulu ocağı.

Cebelü (جبلو) i. ve sıf. 1. Osmanlı Devleti’nde zeâmet ve tımar sâhiplerinin savaşa giderken yanlarında götürmeye mecbur oldukları teçhizatlı muhâriplere verilen isim. 2. Atlı inzibat kuvveti, zırhlı ve silâhlı muhâfız.

Cedde (جده) i. (Ar. cedd “dede, ata”nın müennes şekli cedde) Babaanne veya anneanne, nine.

Cedîd (جدید) sıf. (Ar. cedîd) 1. Yeni, kullanılmamış. 2. Yeni ortaya çıkmış, yeni peydâ olmuş.

Cemm-i Ğafîr (جم غفير) i. (Ar. cemm “kalabalık” ve ğafîr “kaplayan, çok fazla olan”dan cemm-i ğafîr) Büyük insan kalabalığı.

Cerḥ (جرح) i. (Ar. cerḥ) 1. Yaralama. 2. Bir iddia, fikir ve düşüncüyü çürütme, reddetme, kabul etmeme.

Cesîm (جسيم) sıf. (Ar. cesâmet “iri, büyük olmak”tan cesîm) 1. Büyük, geniş. 2. İri, kocaman.

Cevānib (جوانب) i. (Ar. cānib’in çoğul şekli cevānib) Taraflar, yanlar, cānipler.

Cevherdār (جوهردار) (Fars. –dār “sâhip ve mâlik olan” ile) 1. Cevherli, cevheri olan. 2. Mücevherlerle süslü.

Cezîl (جزيل) sıf. (Ar. cezâlet “iri, kalın olmak; söz fasih olmak”tan cezîl) 1. Çok, bol. 2. Düzgün, tutuk olmayan, rahat söylenmiş (söz).

Cîrân (جيران) i. (Ar. cār “komşu”nın çoğul şekli cîrân) Komşular.

Cizyedâr (جزیدار) i. (Ar. cizye ve Fars. dâr “sâhip olan, koruyan” ile cizye-dâr) Cizye toplayan memur, cizye vergisi tahsildârı, haraççı.

Cündî (جندی) i. (Ar. cund “asker” ve nispet eki -î ile cundî) 1. Asker sınıfına mensup kimse. 2. Süvâri askeri. 3. Mâhir binici, usta süvâri.

Çākşūr (چکشور) i. (Fars. çākşūr) 1. Erkeklerin iç donu üzerine giydikleri, belден uçkurlu, diz kapağının altında birden darlaşıp bacağı saran, bâzan paçalarına birlikte giyilen bir mest dikilmiş olan, çuhadan yapılma üst giyeceği, bir tür pantolon.

Çar (چار) i. (Ar. ‘izâr “futa, peştamal”den zar>car>çar) Kadınların büründükleri çarşaf, bir nevi büyük şal, car, zar.

Çārşab (چارشب) i. (Fars. çāder>çar “kadınların büründüğü örtü” ve şeb “gece” ile çār-i şeb>çar-şeb’den) 1. Yatağın veya yatılacak yerin üzerine serilen veya yorgana kaplanan bezden örtü. 2. Kadınlar tarafından erkeklerden saklanmak maksadıyla Tanzîmat’tan sonra giyilmeye başlanan, genellikle siyah renkli sokak kıyâfeti.

Çatki (چتقی) i. (<çat-kı) 1. Eskiden kadınların saç tuvaletlerinde süs olarak kullandıkları, iki parmak kalınlığında kadife, canfes veya bürümcükten, üzeri işlemeli, alna bağlanan şerit.

Çatma (چتمه) i. 1. i. ve sıf. Eskiden Bilecik, Bursa ve Üsküdar’da ipekle dokunan, kabartma çiçekli, özellikle yastık ve sedir yapmakta kullanılan, çok makbul ve meşhur kadife kumaş. Dokusuyla kadifenin bir cinsi olup, kadifeden farkı, zemine oranla desenlerinin veya süslemesinin havının daha yüksek oluşundadır.

Çavuş (جاوش) i. [E.T. “birlik komutanı”] 1. Orduda onbaşidan sonra gelen erbaş.

Çelebi (چلبی) i. (E.T. Türkçesi’nde “efendi, sâhip: Rab, Tanrı” anlamlarına gelen çalap kelimesinin çalabı şekli de vardır.) 1. Eskiden efendi, ağa, bey yerine kullanılan unvan. 2. Okumuş yazmış, ilmi ve irfânıyla tanınmış kimselere verilen unvan.

Çenber (چنبر) i. (Fars. çenber) 1. Büyük yazma yemeni.

Çırākḡmān (چراقمان) i. (Fars. çerāğ-pā > çirāğ-pā “kandil ayaklığı”>çırakma>çırakman) 1. Üzerine kandil konan yüksek ayaklı tabla, çerāğ-pâ.

Çintiyan (چنتیان) i. (kökü belli değildir) İçi astarlı kadın şalvarı, şalvar.

Çit (چیت) i. (Eski Türk. çit<Sans.) 1. Yazma, basma gibi bir çeşit yerli kumaş, çit bezi.

Çūka (چوفه) (Fars. çūhā-çūha) 1. Yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş. (Eski metinlerde çūka şeklinde geçmektedir . Çūha).

Çūkadār-Çuhadār (چوخمدار) i. (Fars. çūha ve dār “sâhip ve mâlik olan” ile çūha-dār) 1. Eskiden saraylarda, konaklarda, resmî dâirelerde kendilerine her şey emredilen güvenilir, uşak, başhademe.

Çul (چول) i. (Ar. cull'den) 1. Kıldan ve kenevirden yapılmış kaba örgülü dokuma. 2. Hayvanların üzerine konan kıl, kenevir veya yünden yapılmış örtü.

**Da`vā** (دعوى) i. (Ar. da`vā) 1. Hakkını elde etmek veya korunmasını sağlamak yâhut bir anlaşmazlığın çözümü için mahkemeye baş vurma. 2. Bir mahkemede iki taraf arasındaki anlaşmazlığın belli bir yer ve saatte tarafların da hazır bulunacağı şekilde ele alınma safhası, duruşma.

Dahl [/ince] (دخل) i. (Ar. dahl) 1. Bir işe karışmış olma, müdâhale. 2. Tesir, etki. 3. Gelir, vâridat.

Dakīk (دقیق) i. (Ar. dakḳ “bir şeyi kırıp ufalamak”tan dakīḳ) Toz hâline getirilmiş, inceltilmiş madde, un.

Dār (دار) i. (Ar.dār) Birkaç bölümden ibâret mesken, ev, konak.1. Önüne geldiği kelimelere “yer, mahal, mekân” anlamı katarak Arapça, bazan da Farsça isim tamlaması şeklinde-özellikle kurum adları olmak üzere- çeşitli birleşik kelimeler yapar. *Dār-ı dünya, Dārü'l-kādî*: Mahkeme.

Dārāyī (دارایی) i. (Fars. dārā “hümüdar”dan dārāyī) İran'da dokunan eski bir kumaş çeşidi. Çeşitli renkler üzerinde kalın bir eski kumaşın adıdır.

Ḍarb (ضرب) i. (Ar. ḍarb) 1. vurma, vurulma, vuruş. 2. Dövme, dövülme. 3. Madeni para basma.

Dārende (دارنده) sıf. (Fars. dāšten “tutmak”tan dārende) Tutan, taşıyan, saklayan, sâhip olan, mâlik.

**De`āvī** (دعوى) i. (Ar. da`vā'nın çoğul şekli de`āvā>de`āvī) Dâvâlar.

Debbāğ (دبّاغ) i. (Ar. debğ-dibāğat “deriyi terbiye etmek”ten debbāğ) Deri terbiye eden kimse, tabak, sepicı.

Def (دفع) i. (Ar. def) 1. Öteye itme.2. Savma, savuşturma, kovma. 3.Ortadan kaldırma, ortadan kaldırılma. 4. *hukuk*. Bir dāvāda, dāvācının iddiāsına karşı hakkında dāvā açılan kimseye tanınan savunma hakkı.

Dellāk (دلاک) i. (Ar. delk “ovmak, ovuşturmak”tan dellāk) Çarşı hamamında erkekleri yıkayan, keseleyen kimse, dellāk.

Dem (دم) i. (Ar. dem) Kan.

Denk (دنك) i. (Fars. dānek’ten) Dirhemın dörtte biri miktârındaki eski bir ağırlık ölçüsü, dānik.

Der- (در) ön ek. (Fars. der-) Başına geldiği kelimelere “-de, içinde” anlamı katarak zaflar yapar. **Der-anbār**: Ambara koymak. **Der-kenār**: Bir yazının kenarına çıkma şeklinde yazılmış not.

Der’uhde (درعهده) i. (Fars. der- eki ve Ar. ’uhde “bir işi üstüne alma” ile der-’uhde) Üzerine alma, üstlenme, yüklenme.

Derc (درج) i. (Ar. derc) 1. Toplama, bir araya getirme. 2. (Kitaba, gazeteye vb.) Yazma, koyma, geçirme, kaydetme.

Devab (دواب) i. (Ar. dābbe’nin çoğul şekli devābb) Binek ve yük hayvanları, dabbeler.

Devāt (دوات) i. (Ar. devāt) Divit.

Deyn (دين) i. (Ar.deyn) Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç. **Deyn-i müsbet**: Şahıslara olan borçların “beyyine” veya ölenin sağlığında ikrarı mahkemede ispat edilmiş borç.

Dībā (ديبا) i. (Fars. dībā) Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes.

Dirhem (درهم) i. (Ar. dirhem >Fars. direm > Yun. Drahmi) 1. Okkanın dört yüzde biri miktârındaki ağırlık ölçüsü (3,148 gr.) 2. Eski bir para çeşidi, gümüş sikke.

Dīvān (ديوان) i. (Fars. dīvān) 1. Büyük meclis, yüksek meclis. 2. Osmanlı Devleti’nde birkaç köyden oluşan küçük birlik.

Diyet (ديت) i. (Ar. diyet) 1. Birini öldüren veya yaralayandan alınıp ölenin mirasçılara veya yaralanan kişiye verilen para yahut mal, kan pahası, kan akçesi.

Doğuma (طوقم) i. 1. Dokumak işi. 2. Yatak yüzü, minder örtüsü gibi şeyler için kullanılan boyalı pamuk ipliğinden dokunmuş sık bez.

Dolama (طولم) 1. Elbise üstüne giyilen, önü açık üst giyeceği; eskiden özellikle yeniçeri ve bâzı saray görevlilerinin, iç oğlanlarının giydikleri, belden çizgili bir kuşakla tutturulan, önü açık, kolları bol, kol ağzları daha dar, çuha, çatma veya kemhâdan bir nevi cübbe 2. i. ve sıf. Gelişi güzel sarılan sarık.

Don (طان) i. (Eski Türk. tön “elbise”) 1. Vücûdun belden aşağı kısmına ve tenin üstüne giyelen iç çamaşırı. 2. *E.T.Türk. ve halk ağzı*. Elbise.

Doru (طوری) i. (Eski Türk. Toruğ; kökü belli değildir) 1. Çeşitli tonları bulunan kıvıllı kahve rengi at rengi. 2. *sıf*. Bu renkte olan (at).

Dökme (دوكمه) i. 1. Kalıba dökülmek sûretiyle yapılmış.

Döşeme (دوشمه) i. 1. Bir yeri döşemeye yarayan her türlü eşyâ, mefrûşat. 2. *halk ağzı*. Yollu baş örtüsü.

Duḥān (دخان) i. (Ar. duḥān) 1. Duman. 2. Tütün, dūd.

Dülbend (دلبنده) i. (Fars. dulbend) 1. Pamuk ipliğinden dokunmuş, çok yumuşak, çok seyrek ve ince bez. 2. Bu bezden yapılmış baş örtüsü.

Düyün (ديون) i. (Ar. deyn “borç”un çoğul şekli duyün) Borçlar.

E’imme (ائمه) i. (Ar. imām’ın çoğul şekli e’imme) İmamlar.

Eb (اب) i. (Ar. eb) Baba.

Ebnā’ (ابناء) i. (Ar. ibn “oğul”un çoğul şekli ebnā’) Oğullar, çocuklar, evlâtlar. **Ebnā’-i sebîl**: Yolcular, yol çocukları.

Ecl (اجل) edat. (Ar. ecl) Arapça’da “sebepe” anlamına gelen kelime dilimizde Ecilden ve li-ecl... Söyleyişlerinde geçer. Bu sebepten. **Li-ecli’ş-şehâde**: Şâhitlik etmek için.

Ecr (اجر) i. (Ar. ecr) 1. Bir iş karşılığında verilen ücret. 2. Mânevî karşılık, sevap.

Edā' (اداء) i. (Ar. edā') 1. Ödeme. 2. Üzerine borç olan veya borç hükmünde bulunan şeyi yerine getirme, yapma, ifâ etme, icrâ etme.

Ednā (ادنى) sıf. (Ar. denā'et "alçak olmak"tan ednā) 1. Çok (daha, en, pek) aşağı, âdî. 2. En küçük, en az, cûz'î.

Ekārim (اكارم) i. (Ar. ekrem'in çoğul şekli ekārim) Çok kerim, çok cömert ve eli açık olanlar.

Ekîd>Ekîde (اكيد) sıf. (Ar. vekd "pekiştirmek"ten ekîd) 1. Sağlam, kuvvetli, tekit edilmiş. 2. Açık, kesin, sarih, kat'î.

Ekl (اكل) i. (Ar. ekl) Yeme.

El- (ال) (Ar. harf-i târif el-) Arapça'da isimleri mârife yapan (belirli duruma getiren) bir ön ek.

Elvān (الوان) i. (Ar. levn "renk"ın çoğul şekli elvān) 1. Renkler. 2. sıf. Birkaç renkli, alacalı, rengârenk.

Emācid (اماجد) i. (Ar. emced "çok şerefli"nin çoğul şekli emācid) En şerefli kimseler.

Emāşil (امائل) i. (Ar. emşel "çok benzeyen"ın çoğul şekli emāşil) Eşler, emsal, akran, yaş, rütbe ve sınıfça denk olanlar.

Emîn (امين) sıf. ve i. (Ar. emn "korkusuz, güvenli olmak"tan emîn) 1. Güvenilir, inanılır, îtimat edilir (kimse). 2. i. *târih*. Osmanlı devleti'nde bir işin başı ve sorumlusu durumunda olanlara verilen memûriyet unvânı.

Emti'a (امتعه) i. (Ar. metā' "mal, eşyâ"nın çoğul şekli emti'a) Metâlar, mallar, satılacak eşyâlar.

Emvāl (اموال) i. (Ar. māl'ın çoğul şekli emvāl) Mallar, mülkler, satın alınan şeyler.

Endāze (اندازه) i. (Fars. endāze) 1. Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü.

Enfa' (انفع) sıf. (Ar. nef' "faydalı olmak"tan enfa') Çok (daha, en, pek) faydalı, pek yararlı, çok nâfi.

Esāmī (اسامی) i. (ar. ism'in çoğul şekli esāmī) İsimler.

Esedī (اسدی) i.(Ar. esed ve nispet eki –ī ile esedī) Üzerinde arslan resmi bulunan, Osmanlılar tarafından da kullanılmış olan gümüş Felement parası.

Eşer (اثر) i. (Ar. eşer) 1. Sarfedilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey. 2. Kitap, telif. 3. İz, nişan, işaret. 4. Bir şeyin varlığını gösteren belirti, alâmet. 5. Bir davranış, fikir veya olayın doğurduğu sonuç, yarattığı tesir, geride bıraktığı iz.

Eşhāb (اصحاب) i. (Ar. şāhib'in çoğul şekli aşhāb) 1. Sâhipler. 2. Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.

Eslāf (اسلاف) i. (Ar. selef'in çoğul şekli eslāf) Bizden öncekiler, bizden evvel geçmiş kimseler, eskiler.

Eşvāb (اثواب) i. (Ar. şevb “giyecek, elbise”nin çoğul şekli eşvāb) Giyecek, elbise.

Esvāk (اسواق) i. (ar. sūk'un çoğul şekli esvāk) Sokaklar, çarşılar, pazarlar.

Eşcār (اشجار) i. (Ar. şecer'in çoğul şekli eşcār) Ağaçlar.

Eşedd (اشدد) sıf. (Ar. şiddet “kuvvetli, şiddetli olmak”tan eşedd) Çok (daha, en, pek) Şiddetli.

Eşhād (اشهاد) i. (Ar. şāhid'in çoğul şekli eşhād) Tanıklar, şâhitler.

Eşmek (اشمك) E.T.Türk. ve halk ağzı. 1. Koşmak, hızlı gitmek, koşturmak. 2. (sefere) Gitmek.

Eşrefi (اشرفی) i. (el-meliku'l-eşref unvanlı Mısır sultanının adından nispet eki –ī ile Eşrefi) Yavuz Sultan Selim'in Mısır'da adına altın sikke kestirmesinden sonra Osmanlı altınlarına verilen isim.

**Etbā`** (اتباع) i. (Ar. teba` “tabi”nin çoğul şekli etbā`) . Bir kimseye tábī olanlar, ona uyanlar.

Evānī (اوانی) i. (Ar. inā` “kapkaçak”ın çoğulu āniye'nin çoğul şekli evānī) Yemek, çay, kahve takımları.

Evkāf (اوقاف) i. (Ar. vakf'in çoğul şekli evkāf) 1.Vakıflar, vakfedilmiş olan mallar. 2. Vakıflar İdâresi.

Evlek (اولك) i. (>Yun.avlaki) 1. Bir tarlanın, tohum atılmadan önce sabanla derin bir iz yapılarak bölünen dört kısmından her biri. 2. 40 arşın boyunda ve 40 arşın enindeki (1600 arşın veya 900 metrekare) dönümün dörtte biri. 225 metrekarelik arâzi ölçüsü. 2. Tarlada açılan su yolu, ark. 4. Bahçe ve bostanlarda sebze vb. dikmek için ayrılan bölümlerden her biri.

Evşâf (اوصاف) i. (Ar. vaşf'ın çoğul şekli evşâf) Nitelikler, vasıflar.

Evsat (وسط) sıf. (Ar. vaṣṭ “ortalamak, ortasına oturmak”>vasat “orta”dan evsat) 1. Orta derecede olan, orta halde bulunan. 2. i. (bahsedilen zamanın) ortası, ortaları.

Eytām (ايتام) i. (Ar. yetīm'in çoğul şekli eytām) Yetimler, babasız kalmış çocuklar.

Eyyām (ايام) i. (Ar. yevm “gün”ün çoğul şekli eyyām) 1. Günler. 2. Zaman devir.

Fağfūrī (فغفوري) i. (Fars. fağfūr ve nispet eki -ī ile fağfūrī) Çin porseleni.

Fahr (فخر) i. (Ar. faḥr) 1. Övünme, iftihar, gururlanma. 2. İftihar kaynağı, iftihar sebebi.

Fāriğ (فارغ) sıf. (Ar. ferāğ “vazgeçmek”ten fāriğ) 1. Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş. 2. hukuk. Üzerindeki bir hakkı başkasına devreden, başkası adına hakkından ferāgat eden (kimse).

Fehvā' (فحواء) i. (Ar. feḥvā-feḥvā') Anlam, mânâ. **Fehvā'sınca**: zf. Gereğince...sözü gereğince.

Ferāce (فراجه) i. (Ar. ferecī> fereciyye “kadınların dışarıda giydikleri mantoya benzer elbise”den ferāce) 1. Eskiden kadınların dışarı çıkarken giydikleri, gerdan altında kavuştuktan sonra omuzlara doğru açılıp sırttan yere kadar dökülerek inen, pelerine benzer, geniş yakalı üst giyeceği (Yaşmakla birlikte kullanılırdı). 2. Eskiden bilhassa ilmiye sınıfındaki erkeklerin giydikleri, kolları çok geniş ve yarık yabanlık giyecek, biniş.

Ferāğ (فراغ) i. (Ar. ferāğ) 1. Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferāgat etme. 2. *hukuk*. Üzerindeki bir hakkı, bir mülkün tasarrufunu başkasına devretme, bunun için yapılan resmî işlem.

Fes (فس) i. (Fes “Fas ülkesi”nin adından) Eskiden yurdumuzda ve birçok İslâm ülkesinde şapka yerine giyilen kalın kırmızı çuhadan baş giyeceği.

Feth (فتح) i. (Ar. feth) 1. Açma, açılma, küşat. 2. Bir memleket, şehir veya mevkiî savaşıyla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

Fevkânî (فوقانی) sıf. (Ar. fevk “üst”> fevkân ve nispet eki -î ile fevkânî) 1. Üstte olan, yukarıda bulunan.

Fevt (فوت) i. (Ar. fevt) 1. Bir şeyi bir daha ele geçmeyecek şekilde kaybetme, elden kaçırma. 2. *mec.* Ölüm, mevt.

Fî (فی) (Ar. harf-i cer fî) Harf-i târif “el” almış Arapça kelimelerin başına gelen ve bunlara “-de, içinde” anlamı katarak zarflar yapan ek. **Fîl-asıl:** Aslında. **Fîmâ-ba’d:** Bundan sonra, bundan böyle.

Fî (فی) i. (Eskiden fiyat bildiren rakamların önüne konulan Ar. harf-i cer fî’den) Fiyat, bahâ.

Fî’l-vâkı’ (فی الواقع) zf. (Ar. harf-i cer fî- harf-i târif el- ve vâkı’ “olan” ile fî’l-vâkı’) Gerçekte, gerçekten, hakîkaten, vâkıa.

Filâriz [/ince] (فلارز) i. (kökü belli değildir) Keten ve keneviri dövmekte kullanılan âlet, keten tokmağı.

Firâş (فراش) i. (Ar. firâş) 1. Yatak, döşek, yatılmak veya üstüne oturulmak üzere yere serilen yaygı. 2. *eski hukuk.* Kadınla erkeğin meşrû olarak, baba ile çocuk arasında nesep bağı doğuracak şekilde berâber yaşamaları durumu.

Frengî (فرنکی) sıf. (Fr. franc>frenk’in nispet eki -î almış şekli frengî) 1. Frenklere âit, Frenk tarzında.

Fuzûlen (فضولا) zf. (Fuzûl’ün tenvinli şekli) Haksız ve usûlsüz olarak, zorbalıkla.

Fürû’ (فروع) i. (Ar. fer’-in çoğul şekli furû’) 1. Dallar, budaklar, asıldan ayrılan kollar; ikinci derecede olan önemsiz meseleler. 2. *fıkıh.* Bir kimsenin kendinden sonra gelen çocukları, torunları ve bunların sulbünden gelenler.

Fürûht (فروخت) i. (Fars. furûhten “satmak”tan furûht) Satma, satış.

Fütāde (فتاده) sıf. (Fars. uftāden “düşmek”ten uftāde>futāde) 1. Düşmüş. 2. Düşkün, bîçāre.

Gaddāre (غداره) i. (Ar. ġaddār “zâlim, hâin”den ġaddāre “zulüm aracı olan şey”) 1. Pala cinsinden, ağzı ve uç tarafının sırtı keskin, irice ve eğri bir çeşit kesici silâh, uzun kama. 2. Geniş yüzlü, ağır, iki tarafı da keskin kısa kılıç.

Ġadr (غدر) i. (Ar. ġadr) 1. Haksızlık etme, bir kimsenin zarara uğramasına sebep olma. 2. Hâinlik, zulüm, kıyıcılık.

Ġamz (غمز) i. (Ar. ġamz) 1. Gözle, kaşla işâret etme, göz kırpma. 2. Ara bozuculuk, söz taşıma, gammazlık, münâfıklık.

Ġarāre (غراه) i. (Ar. ġarāre) Kıldan yapılmış büyük çuval, harar.

Ġarāz (غرض) i. (Ar. ġarāz) 1. Gâye, maksat, istek, arzu. 2. Birine karşı beslenen kötü niyet, gizli düşmanlık, hınç, kin.

Ġarer (غرر) (Ar.) 1. Risk, tehlike. 2. (bey`) Satıcının elinde bulunmayan bir şeyi satması.

Ġāret (غارت) i. (Ar. ġāret) 1. Düşman toprağına yağma için yapılan hücum, akın, çapul. 2. Yağma, çalıp alma, talan.

Ġaşb (غصب) i. (Ar. ġaşb) Başkasına ait bir şeyi zor kullanarak ele geçirme, zorla zaptetme.

Gāyet (غایت) zf. (Ar. ġāyet) 1. Çok, pek, pek çok, son derece. 2. i. Son, nihayet, encam.

Gön (كون) i. (Eski Türk. kōn) Terbiye edilmiş, tabaklanmış deri.

Ġulām (غلام) i. (Ar. ġulām) 1. Delikanlı, genç oğlan. 2. Köle, kul, esir, bende. 3. *tārīh*. Osmanlı Devleti’nde tımar sâhiplerinin savaşa beraber götürdükleri savaşçı.

Ġuremā’ (غرماء) i. (Ar. ġarīm’im çoğul şekli ġuremā’) Alacaklılar, garimler. **Guremâ taksimi**: Ölen bir kimsenin terekesi borçlarını karşılamadığı takdirde mal veya mal bedelinin alacaklılar arasında alacakları nispetinde taksim edilmesi.

Ġurre (غرة) i. (Ar. ġurre) 1. Parlaklık, nurlu olma. 2. Yeni doğan bir günlük ay. 3. Sabahın ilk ışıkları, fecir. 3. Arabî ayların birinci günü.

Ġuruş (غروش) i. 1. 1 liranın yüzde biri değerindeki Türk para birimi, guruş. 2. Osmanlı Devleti zamanında kesilen bir para

Gügüm (كوكم) i. (<Yun. Koukoumi<Lat.) Tek kulplu, uzun boyunlu, ağzı dar, içine su ve sulu şeyler konan bakır kap.

Ĥabbe (حَبَّة) i. (Ar. ḥabbe) 1. Küçük tâne, buğday, arpa vb. tahıl tânesi. 2. *teşmil*. En ufak şey, zerre.

Ĥafaẓa (حفظه) i. (Ar. ḥāfız'ın çoğul şekli ḥafaẓa) 1. Koruyanlar, muhâfaza edenler, hıfzedenler.

Ĥafiyyât (خَفِيَّات) i. (Ar. ḥafī>ḥafiyye “gizli şey”in çoğul eki –ât almış şekli ḥafiyyât) Gizli olan şeyler.

Ĥalet (حَالَت) i. (Ar. ḥālet) Hal, nitelik, keyfiyet.

Ĥalf [/ince] (حَلَف) i. (Ar. ḥalf) Yemin, ant, kasem.

Ĥāliyā (حَالِيَا) zf. (Ar. ḥālī “şimdiki zamanla ilgili”nin tenvinli şekli ḥāliyyen>ḥāliyā) Şimdiki zamanda, şimdiki halde, şimdi.

Ĥarc (خَرَج) i. (Ar. ḥarc) 1. Bir iş için harcanan para, masraf.

Ĥāre (خَارِه) i. (Fars. ḥāra>ḥāre) Düz renkli, üzerinde mermer damarlarına benzeyen dalgalar bulunan sof cinsinden menevişli eski bir kumaş çeşidi. Üst üste desenleri ile bakıldığı zaman atlas tekniğinde dokunmuş dallı bir kumaştır.

Ĥaseb (حَسَب) i. (Ar. ḥaseb) Kişinin kendine mahsus olan ve kendi hasletlerinden doğan değeri, asâlet. [Daha çok nesep kelimesiyle birlikte hasep ve nesep şeklinde kullanılması, hasep kelimesine de nesep mânâsı verilmesine sebep olmuştur].

Ĥaseb i. (Ar. ḥaseb) Arapça “saymak, addetmek” anlamındaki kelime, dilimizde başına “ile” manasına gelen “bi” harf-i cerri alarak bi-hasebi... şeklinde klişeleşmiş söyleyişler yapar. Bi-hasebi'l-imkân...

Ĥaşîr (حَصِير) i. (Ar. ḥaşîr) 1. Saz ve kurumuş bitki saplarından örülmüş taban örtüsü. 3. sınıf. Hasır örgüsü tarzında yapılmış olan veya içinde böyle örülmüş bir kısmı bulunan.

Ḥaṣm (خصم) i. (Ar. ḥaṣm) 1. Düşman. 2. Bir dâvâ veya karşılaşmada taraflardan her birinin birbirine göre durumu, karşı taraf.

Ḥaṣem (حشم) i. (ar. ḥaṣem) Bir kimsenin yanında bulunan adamları, maiyet.

Ḥātem (خاتم) i. (Ar. ḥātem) 1. Mühür. 2. Yüzük, üzerinde mühür bulunan yüzük.

Ḥatim-Ḥatm (ختم) i. (Ar. ḥatm) 1. Bitirme, sona erdirmeye, tamamlama. 2. Mühürleme, mühür basma, tahtim.

Ḥaṭ (خط) i. (Ar. ḥaṭṭ) 1. Çizgi. 2. Yazı.

Ḥaṭve (خطوه) i. (Ar. ḥaṭve) 1. Adım.

Ḥavā'ic (حوائج) i. (Ar. ḥācet'in çoğul şekli ḥavā'ic) İhtiyaçlar, gerekli şeyler. **Havā'ic-i zarūriyye**: Zarūri, vazgeçilmez ihtiyaçlar.

Ḥavāle (حواله) i. (Ar. ḥavāle) 1. Bir işi, bir şeyi başkasına devretme, başkasının sorumluluğuna bırakma. 2. Bir kişinin alacağının ödenmesi için bir makam tarafından verilen emir.

Ḥavān (حوان) i. (Fars. hāven'den) 1. Toz hâline getirilmek veya ufalanmak istenen bir maddenin içine konulup dövüldüğü taş, tahta veya mādenden çukur kap.

Ḥavf (خوف) i. (Ar. ḥavf) 1. Korku.

Ḥāvī (حاوی) sıf. (Ar. ḥavāye “toplamak”tan ḥāvī) İçine alan, içinde bulunduran.

Ḥayf (حيف) ünl. (Ar. ḥayf) 1. Eyvah, yazık, heyhat. 2. i. Haksızlık, zulüm.

Ḥayyiz (حيز) i. (Ar. ḥayyiz) Mekân, mevki, sâha.

Ḥazer (حذر) i. (Ar. ḥazer) 1. Sakınma, çekinme.

Ḥāzirūn (حاضرون) i. (Ar. ḥāzir'in Ar. çoğul eki -ün ve -in almış şekilleri ḥāzirūn) Hazır olanlar, bir yerde bizzat bulunanlar.

Heft (هفت) sıf. (Fars. heft) Yedi.

Hemīše (همیشه) zf. (Fars. hemīše) Dâima, her zaman.

Hemşire (همشیره) i. (Fars. hem- eki ve şire “süt” ile hem-şire)[Aşağıdaki anlamlar Türkçe’de ortaya çıkmıştır. 1. Kız kardeş. 2. Diplomalı hastabakıcı genç kız veya kadın.

Hemşîre-zāde (همشیر مزاده) i. (Fars. hemşîre ve zāde “doğmuş” ile hemşîre-zāde) Kızkardeş çocuğu, yeğen.

Heyme (خیمه) (Ar.) Çadır.

Hıfz (حفظ) i. (Ar. hıfz) 1. Koruma, saklama, muhâfaza etme. 2. Ezberleme.

Hınța (حنطة) i. (Ar. hınța) Buğday.

Hızāne (حضانه) i. (Ar. hıẓāne) 1. *eski hukuk*. Hak ve ehliyeti hâiz olan birinin belli bir müddet zarfında bir çocuğu beslemek, büyütme ve terbiye etmek üzere yanında bulundurma hakkı ve görevi.

Hibe (هبه) i. (Ar. vehb “bağışlamak”tan hibe) Malını karşılıksız olarak verme, bağışlama, bağış.

Hidmet (خدمت) i. (Ar. hidmet) Hizmet kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli

Hîn (حين) i. (Ar. hîn) Zaman, vakit.

Höd (خود) zamir. (Fars. hōd) Kendi, bizzat, -de, dahi.

Hurûc (خروج) i. (Ar. hūrûc) 1. Dışarı çıkma, çıkış. 2. Ayaklanma, isyan.

Huṭabā’ (خطباء) i. (Ar. ḥaṭīb’in çoğul şekli ḥuṭabā’) Hatipler.

Huẓẓār (حضّار) i. (Ar. ḥāẓir’in çoğul şekli huẓẓār) Bir yerde hazır bulunan, orada mevcut olan kimseler.

Hüccet (حجّت) i. (Ar. hüccet) 1. Delil, vesika, senet, belge. 2. Şer’at mahkemeleri kadıları tarafından düzenlenen resmî belge.

Hükkām (حکام) i. (Ar. ḥākīm’in çoğul şekli hükkām) 1. Hâkimler.

İşdār (اصدار) i. (Ar. şudūr “vukû bulmak, meydana gelmek”ten işdār) Çıkarma, çıkarılma.

İtlāk (اطلاق) i. (Ar. ṭalāk “bağdan kurtulmak, boşanmak”tan itlāk) 1. Salıverme, bırakma, koyuverme. 2. Cezâdan kurtarma, affetme. 3. (Erkek) Karısını boşama. 4. Deme, denilme, ...diye adlandırma, tâbir etme. 5. Bir kayıtla kayıtlı olmama, kayıtsız şartsız olma, mutlak olma.

İzlāl [/ince] (اضلال) i. (Ar. ḍalāl “yoldan sapmak, hatâ etmek”ten idlāl) Doğru yoldan çıkarma, saptırma, dalâlete düşürme, azdırma.

**İ`taḳ** (اعتاق) i. (Ar. `itḳ “kölelikten kurtulmak”tan i`taḳ) (köle, cariye) Âzat etme, ıttık.

**İ`tā** (اعطاء) i. (Ar. `atā “bağış, hibe”den i`tā) 1. Verme, verilme. 2. Ödeme, ödenme.

İbā (اباء) i. (Ar. ibā) Çekinme, kaçınma, râzı olmama, içtinap ve imtinâ etme.

İbāk (اباق) (Ar.) Köle efendisini bilâ sebep terk ile kaçmak.

İbḳā (ابقاء) i. (Ar. beḳā “devam etmek, sâbit olmak, kalmak”tan ibḳā) 1. Sürekli ve dâimi kılma. 2. Bulunduğu hal üzere, olduğu gibi ve yerinde bırakma, dokunmama. 3. Sınıfta bırakma.

İbrā (ابراء) i. (Ar. berā’et “borç, ayıb vb.nden kurtulmak, berî olmak”tan ibrā) Borçtan kurtarma, temize çıkarma. **İbrâ-yı ıskat**: Hakkını kısmen veya tamâmen terketme. **İbrâ-yı âm**: Bir kimseyi her türlü alacak ve dâvâdan temize çıkarma, borçsuz duruma getirme.

İbrāz (ابراز) i. (Ar. bürüz “gizlendikten sonra ortaya çıkmak”tan ibrāz) Ortaya koyma, gösterme.

İbrīḳ (ابريق) i. (Ar. ibrīḳ<Fars. āb-rīz “su döken”) Kulplu, emzikli, karınlı ve ince boyunlu su kabı.

İbrīşim (ابريشم) i. (Fars. ebrīşum’dan) 1. Bükülmüş ipekten iplik.

İbtiḡā (ابتغاء) i. (Ar. buḡye “istemek”ten ibtiḡā) İstek, arzu, talep.

İcāb (ايجاب) i. (Ar. vucūb “gerekli olmak”tan icāb) 1. Gerek, lüzum, iktizâ. 2. *hukuk*. Bir şeyin tasarruf hakkı üzerinde bir anlaşma yapılırken karşılıklı bildirilmesi gereken irâde beyanlarından önce söyleneni.

İcār (ايجار) i. (Ar. ecr “kirâya vermek”ten icār) 1. Kirâya verme. 2. Kirâ.

İcāre (اجاره) i. (Ar. icāre) Kirâ.

İcrā (اجراء) i. (Ar. cereyān “akmak, vâkī olmak, yürüme”ten icrā) 1. Bir şeyi fiil hâline getirme, yapma, yürütme, uygulama. 2. *eski*. (Su için) Akıtma.

İdhāl [/ince] (ادخال) i. (Ar. duḥūl “bir yere girmek”ten idhāl) 1. İçeri koyma, içeri sokma, dâhil etme.

İdrāc (ادراج) i. (Ar. derc “sokmak, katmak”tan idrāc) Dâhil etme, dâhil edilme, dercetme, dercedilme.

İfk (افك) i. (Ar. ifk) Bir şeyi birine yükleme, iftirâ, bühtan.

İfrāz (افراز) i. (Ar. ferz “ayırarak, sızdırmak”tan ifrāz) 1. Bir bütünden bir parça ayırma.

İfsād (افساد) i. (Ar. fesād “bozulmak, mahvolmak”tan ifsād) 1. Bozma, fesâda uğratma. 2. Kargaşalık yaratma, fitne çıkarma.

İftā’ (افتاء) i. (Ar. fetvā’dan iftā’) Fetvâ verme, şer’î bir meseleyi fetvâ ile halletme.

İğfāl [/ince] (اغفال) i. (Ar. ġaflet “yanılmak, ihmal etmek”ten iğfāl) 1. Gaflete düşürüp yanıltma, kandırma, aldatma.

İhāle (احاله) i. (Ar. ḥavl “geçmek, değişmek”ten ihāle) 1. Devlete veya bir kuruluşa âit olup arttırma veya eksiltmeye çıkarılan bir işi en uygun şartları teklif edene bırakma. 2. *eski*. Bir işi bir kimseye bırakma, havâle etme.

İhdāş (احداث) i. (Ar. ḥudūs “sonradan var olmak, vâki olmak”tan ihdāş) Yeni bir şey ortaya koyma, ortaya çıkarma.

İhfā’ (اخفاء) i. (Ar. ḥafā’ “gizlenmek, saklanmak”tan ihfā’) Gizleme, saklama.

İhrāc (اخراج) i. (Ar. ḥurūc “dışarı çıkmak”tan ihrāc) 1. Dışarıya çıkarma, dışarıya atma. 2. İlişkisini kesme.

İhrāk (احراق) i. (Ar. ḥarḳ “yakmak”tan ihrāk) Yakma. **İhrak bi’n-nar**: Bir insanı diri diri ateşte yakma cezası.

İhrām (احرام) i. (Ar. ḥarem “haram olmak”tan ihrām) 1. *din*. Hacceden müslüman erkeklerin dikişsiz, beyaz bir peştamal ve omuza alınan bir havludan, kadınların ise bolca bir elbiseden ibâret olan ve kefeni andıran kıyâfetleri. 2. Yer, sedir, minder vb. üzerine serilen yün yaygı.

İhtirāz (احتراز) i. (Ar. ḥarḳ “muhâfaza etmek, korumak”tan ihtirāz) Çekinme, kaçınma, sakınma.

İẖzār (احضار) i. (Ar. ẖzār “hazır bulunmak”tan iẖzār) 1. Hazır etme, hazır bulundurma, hazırlama. 2. Huzûra getirme, celp ve dâvet etme. 3. *hukuk*. İcrâ kuvvetleri vâsıtasıyla mahkemeye celbetme.

İḵāle (اقاله) i. (Ar. kav̱l “konuşmak, söylemek”ten iḵāle) İki tarafın anlaşmasıyla bir sözleşmeyi bozma, pazarlığı bozma.

İkdām (اقدام) i. (Ar. Kudūm “öne geçmek, gelmek, işi ele almak, yönelmek”ten ikdām) Bir şeyi elde etmek için sebatla ve gayretle çalışma, sürekli çaba gösterme.

İkrār (اقرار) i. (Ar. karār “sâbit olmak”tan ikrār) 1. Gizlemeyip açıklama, îtiraf etme. 2. Kabul etme, tasdik etme. 3. (Dille) Bildirme, söyleme.

İktisām (اقتسام) i. (Ar. kasm “bölme, parçalara ayırmak”tan iktisām) Paylaşma, bölüşme.

İktizā' (اقتضاء) i. (Ar. kazā' “ihtiyâcını gidermek, hükmetmek, emretmek”ten iktizā') 1. Gerekme, gerektirme. 2. Lüzum, gerek. 3. İhtiyaç.

İlhāk (الحاق) i. (Ar. laẖk'tan ilhāk) 1. (Bir şeyi) Bir yere katma, ekleme, ilâve etme. 2. (Bir yeri) Kendi topraklarına katma.

İltimās (التماس) i. (Ar. lems “istemek, elle dokunmak”tan iltimās “aramak”) [Aşağıdaki anlamı Türkçe’de ortaya çıkmıştır] Birini, başkalarının veya bulunduğu işin zararı pahasına da olsa tutma veya birinden tutulmasını ricâ etme, tercih edilmesini isteme, arka çıkma, kayırma.

İltizām (التزام) i. (Ar. luzūm “sâbit ve devamlı olmak, borçlunun yakasına yapışmak, gerekme”ten iltizām) 1. Birinin veya bir şeyin tarafını tutma, onu tercih etme. 2. Devlet gelirlerinden birinin toplanmasını belli şartlarla üstüne alma, bu hak devlet tarafından birine verilme.

İmhāl [/ince] (امهال) i. (Ar. mehl “yavaş davranmak, acele etmemek”ten imhāl) Bir müddet sonraya bırakma, mühlet verme.

İmtinā' (امتناع) i. (Ar. men' “mahrum etmek, önlemek”ten imtinā') 1. Çekinme, kaçınma, geri durma. 2. Gerçekleşmesi mümkün olmama, imkansızlık.

İmtişālen (امتثالاً) zf. (imtişāl'in tenvinli şekli) Uyarak.

**İn`ām** (انعام) i. (Ar. ni`met “müreffeh olmak”tan in`ām) 1. Lutuf ve ihsanda bulunma, iyilik etme. 2. Lutuf, ihsan.

İnhā' (إنهاء) i. (Ar. nehy “haberi ulaşmak”tan inhā') 1. Resmî bir dâireden bir üst makâma bir tâyin veya terfî için yazı yazma, teklifte bulunma. 2. (inhâ tezkeresi ve inhâ yazısından kısaltma yoluyla) Bu maksatla yazılan yazı. 3. Bildirme, haber verme, ulaştırma.

İnhirāf (انحراف) i. (Ar. ħarf “dönmek, başka tarafa yöneltmek, meyletmek”ten inhirāf) 1. Bulunduğu yönden başka bir tarafa doğru meyletme, sapma, dönme. 2. Değişme, bozulma.

İnkıṭā' (انقطاع) i. (Ar. kat' “kesmek”ten inkıṭā') 1. Bir düziye devam etmeyip kesilme, araya bir engel girip devam etmeme, kesinti. 2. Tükenme, kesilme, son bulma.

İntikāl [/ince] (انتقال) i. (Ar. naql “bir şeyi bir yerden bir yere götürmek, taşımak”tan intikāl) 1. (Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma) Geçme, göçme. 2. (Birinden diğerine) Geçme, sirâyet etme, bulaşma. 3. (Bir mal veya mülk mîras olarak) Kalma, irsiyet yoluyla geçme.

İrsāl [/ince] (إرسال) i. (Ar. resel> irsāl) Gönderme, yollama.

İrşen (ارثا) zf. (Ar. irş'in tenvinli şekli irşen) 1. Mîras yoluyla. 2. Kalıtım yoluyla.

İrzā'-İrzā' (ارضاء) i. (Ar. rizā' “kabul etmek, râzı olmak”tan irzā') Gönlnü edip kandırma, hoşnut etme, râzı etme.

İşāl [/ince] (إيصال) i. (Ar. vuşul “varmak, ulaşmak”tan işāl) Ulaştırma, ulaştırılma, erişirme, eriştirilme.

İşkāt (اسقاط) i. (Ar. suḳūt “düşmek”ten işkāt) 1. Düşürme, düşürülme. 2. Yok etme, silme, varlığını ortadan kaldırma. 3. Hükümsüz bırakma.

**İstī`āb** (استيعاب) i. (Ar. va`b “içine sığdırmak”tan istī`āb) 1. İçine alma, içine sığma, içine sığdırma. 2. Kaplama, yayılıp zaptetme.

İstibdāl [/ince] (استبدال) (Ar. bedl “bir şeyi diğer şeyle değiştirmek”ten istibdāl) 1. Bir şey verip yerine başka bir şey alma. 2. Bir vakıf mülkünü başka bir vakıf mülkü ile değiştirme.

İsticār (استيجار) i. (Ar. ecr “kirâya vermek”ten isti’cār > isticār) Kira ile tutma, kiralama.

İstidāne (استدانه) i. (Ar. deyn “borç almak; borç vermek”ten istidāne) Borç alma.

İstifsār (استفسار) i. (Ar. fesr “açıklamak, örtüsünü açmak”tan istifsār) Bir şey hakkında ayrıntılı bilgi öğrenmek isteme, açıklama isteme, sorma, araştırma.

İstiftā’ (استفتاء) i. (Ar. fetvā’dan istiftā’) Fetvâ almak için müftüye baş vurma, fetvâ isteme.

İstihbār (استخبار) i. (Ar. haber “bilmek”ten istihbār) Haber alma, duyma.

İstiḥdām (استخدام) i. (Ar. ḥidmet “hizmet etmek”ten istiḥdām) 1. Bir hizmette kullanma, bir işte çalıştırma.

İstiḥlāf (استخلاف) i. (Ar. ḥalef “birinin yerine geçmek”>ḥilāfet “halife olmak”tan istiḥlāf) 1. Birini kendi yerine bırakma, yerine geçirme; birinin yerine geçme.

İstikrāz (استقراض) i. (Ar. karz “borç”tan istikrāz) Borçlanma, ödünç para alma.

İstimā’ (استماع) i. (Ar. sem’ “işitmek, dinlemek”ten istimā’) 1. Kulak verme, dinleme. 2. Dinleyip kabul etme. 3. İşitme.

İstinṭāk (استنطاق) i. (Ar. nuṭṭ “söz söylemek”ten istinṭāk) 1. Sorguya çekme, soru sorarak söyletme. 2. *hukuk*. Sorgu hâkimi tarafından yapılan ilk tahkikat, sorgu.

İstirbāḥ (استرباح) i. (Ar. ribḥ “kazanmak, kâr getirmek”ten istirbāḥ) Fâizle kazanç elde etme, kazanç.

İstiṣhād (استشهاد) i. (Ar. ṣehādet “şâhitlik yapmak”tan istiṣhād) 1. Şâhit gösterme, şâhit tutma.

İṣhād (اشهاد) i. (Ar. ṣehādet “şâhitlik yapmak”tan iṣhād) Şâhit gösterme.

İştirā’ (اِشْتِرَاء) i. (Ar. širā “satın almak”tan iştirā’) Satın alma, mubâyaa.

İştirāk [k ince] (اشتراك) i. (Ar. širket “ortağı olmak”tan iştirāk) 1. Ortak olma, birlikte bulunma, ortaklık.

**İtbā`** (اتباع) i. (Ar. teba` “izinden yürümek, uymak, tâbi olmak”tan itbā` 1. Tâbi kılma, arkasına katma. 2. Bir kelimedenden sonra söyleniş bakımından ona benzeyen, anlamsız bir başka kelime getirme.

İttihāb (اتهاب) i.

İtyān (اتيان) i. (Ar. ityān) 1. Getirme, getirilme. 2. Bildirme, söyleme, ispat etme.

İzāle (ازاله) i. (Ar. zevāl “helâk olmak, gitmek”ten izāle) Giderme, yok etme, ortadan kaldırma.

İzhār (اظهار) i. (Ar. zuhūr “açığa çıkmak, âşikâr olmak”tan izhār) Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikâr etme. **İzhar-ı acz etmek:** Bir şeyi yapamayacağını yapmaktan âciz olduğunu bildirmek.

Ḳabl [/ince] (قبل) zf. (Ar. ḳabl) Önce, evvel, mukaddem. **Ḳable’l-mevt:** Ölmeden önce.

Ḳabz (قبض) i. (Ar. ḳabz) 1. Teslim alma. 2. *hukuk*. Bir malın zilyetliğini iktisap etme.

Ḳadar (قدر) takı. (Ar. ḳadr-ḳadar “miktar, bir şeyin ölçüsü”nden) 1. Bir şeyin, kıyaslandığı diğer bir şey ölçüsünde, derecesinde veya büyüklüğünde olduğunu anlatır.

Ḳaftān (قفتان) i. (Fars. ḥaftān) Ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bâzısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği.

Ḳal’a [/ince] (قلعه) i. (Ar. ḳal’a) Kale kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.

Ḳālīçe (قالیچه) i. (Fars. ḳālī “halı”dan küçültme ekiyle ḳālīçe) Küçük halı, halı seccâde.

Ḳalīl (قليل) sıf. (Ar. ḳillet “az olmak”tan ḳalīl) Çok olmayan, az.

Ḳalpak (قلپاق) i. (Lehçelerde kullanılan kalıp “kapak, örtü”den küçültme ekiyle kalıp+ak) Pöstekiden veya buna benzer çuha vb. kumaştan yapılmış baş giyeceği.

Ḳaltak (فلتاق) 1. Kuskunsuz eğer, çıplak eğer.

Kām-bīn (كامبين) birl. Sıf. (Fars. bīn “gören” ile) “Kām gören” Bahtiyar, mutlu.

Kām-yāb (کامیاب) birl. sıf. (Fars. yāb “bulan”ile) İsteğine erişmiş, arzusuna nâil olmuş, bahtiyar.

Ƙan̄tarma (قنطارمه) i. (kantar-mak “su vermek, su içirmek; atın başını bağlamak’tan fiil ismi ekinin kalıplaşmasıyla kantar-ma) Azılı atları zaptetmek için özellikle su içirmeye götürürken ağızlarına vurulan demir.

Ƙapama (قیامه) i. 1. Hazır satılan takım elbise. 2. Eskiden hayır sâhiplerinin, vakıflarından mahalle mektepleri talebesine takım elbise alınması için ayırdıkları para.

Ƙarār-dāde (قرارداده) birl. Sıf. (Fars. dāde “verilmiş” ile) Kararı verilmiş, kararlaşmış.

Ƙār-ı ƙadīm (کار قدیم) i. (Fars. kār) 1.Eski zaman işi, eski biçim.

Ƙarye (قریه) i.(Ar.ƙarye) Köy.

Ƙarż (قرض) i. (Ar. ƙarż) Ödünç.

Ƙaşr (قصر) i. (Ar. ƙaşr) 1. Kısa kesme, kısaltma. 2. Kesme, azaltma, ihtisar etme.3. Eksiklik, noksan. **Ƙaşr-ı yed:** El çekme, ferâgat etme, sarfınazar etme.

**Ƙaṭ`** (قطع) i. (Ar. ƙaṭ`) 1. Kesme, kesilme, biçme, biçilme.

**Ƙāṭi`** (قاطع) sıf. (Ar. ƙaṭ` “kesmek”ten ƙāṭi`) 1. Kateden, kesen, kesici. 2. Durduran, kesen, son veren.

Ƙavīm (قويم) sıf. (Ar. ƙiyām “düzelmek, düzgün olmak”tan ƙavīm) Doğru, dürüst.

Ƙavl [/ince] (قول) i. (Ar. ƙavl) 1. Söz, kelâm. 2. Sözleşme, anlaşma. 3. *teşmil*. Bir sözle bildirilen fikir, düşünce, hüküm.

Ƙavuk (قavوق) i. (Eski Türk. kavuk “mesane”) 1. Üzerine sarık sarılan çeşitli biçimdeki baş giyeceği.

Ƙaytan (قیتان) i. (Yun. Gaitani<Lat.) İpek veya pamuktan yapılmış sicim.

Ƙayyim (قیم) i. (Ar. ƙiyām “icrā etmek, yürütmek, işini görmek”ten ƙayyim) 1. Camilerde temizlik, eşyâyı korumak, eskiden kandilleri yakmak vb. işler yapan câmi hademesi.2. *hukuk*. Belli bir malın, bilhassa bir vakfın yönetilmesi, belli bir işin görülmesi için tâyin edilen kimse.

Ḳazā (قضاء) i. (Ar. ḳaḳa' "hükmetmek, emretmek"ten) 1. Dāvālara görme ve hükme bağlama işi, kadının ve hākimin görevi, yargı. 2. Eskiden memleketin idāri taksīmātında bir kadının hükmü ve idāresi altında bulunan, daha sonra bir kaymakam tarafından yönetilen yer, kaymakamlık, ilçe.

Ḳazgan (قزغان) i. (Eski Türk. kazgan "sel sularının yardığı yer"<kaz-ğan "kazan" anlamını daha sonra kazanmıştır. 1. İçinde çok miktarda yemek pişirilen veya bir şey kaynatılan büyük ve derin kap.

Kāzib (كاذب) sıf. ve i. (Ar. kizb "yalan söylemek"ten kāzib) 1. Yalan söyleyen (kimse), yalancı.

Ḳaziyye (قضیة) i. (ar. ḳazā "hükmetmek"ten ḳaziyye) 1. İleri sürülen iddiâ, dāvâ, mesele, husus.

Kebe (كب) i. (<Yun. Kapa < Lat. Cappa) 1. Kilim gibi yere serilen, hayvan örtüsü veya çoban kepeneğı yapılan çok kalın keçe. 2. Kalın keçeden yapılmış çoban gocuğu.

Kebîr (كبير) sıf. (Ar. kiber "büyük, ulu olmak"tan kebîr) 1. Büyük, ulu. 2. Yaşlı. 3. Çocukluktan çıkıp bülûğa ermiş kimse.

Keçe (كیجه) i. (Eski Türk. [Oğuzca] keçe) 1. Dokuma yoluyla değil yapağıyı dövmek veya ayakla tepmek sûretiyle yapılan kaba kumaş. 2. Bu tarzda yapılmış yer yaygısı.

Kefgîr (كفگیر) i. (Fars. kefk "köpük" ve gîr "tutan" ile kefk-gîr>kefgîr'den) 1. Kaynayan bir şeyin köpüğünü almak, yemek kotarmak gibi işlerde kullanılan uzun saplı, yayvan ve delikli kepe.

Kefîl-bi'l-māl (كفيل بالمال): Bir malın borcunu ödemeye kefil olan kimse.

Kelāmu'llah (كلام الله) i. (Ar. kelām "söz" ve Allāh ile kelāmu'lluh) Kur`ān-ı Kerim.

Keleb (كلب) i. (Fars. kelābe'den) *E.T.Türk. ve halk ağzı*. Büyük iplik çilesi, bükülmüş iplik kangalı.

Kepen i. (Kökü kesin olarak belli değildir) Kapı, pencere, dükkân girişi vb. açıklıkları örtmek için takılan, tahta veya demirden, eğreti veya yerleşik, açılır kapanılır kanat.

Keşîre (كثرة) sıf. (Ar. keşret “çok olmak”tan keşîr) 1. Çok, bol. 2. Çok defa olan, sık.

Kesme (كسمة) 1. At eğeri üstüne örtülen örtü, gâşiye.

Ketân (كتان) i. (Ar. kettân) 1. Ketengiller familyasından, lifleri dokumacılıkta kullanılan, çiçekleri göz alıcı, yaprakları basit, kireçli toprakları ve ılık iklimi seven otsu bitki. 2. Bu bitkinin liflerinden yapılmış dokuma.

Ketb (كتب) i. (Ar. ketb) Yazmak işi, yazma.

Ketm (كتم) i. (Ar. ketm) Saklama, gizli tutma, göstermeme.

Keyfe-mā-yeşā (كيفمايشا) (Ar. mā edâtı ve yeşā “ister, diler” ile) Nasıl isterse, dilediği şekilde, keyfine göre.

Keyl (كيل) i. (Ar. keyl) Hubûbat ölçüsü, kile.

Kıbel (قبل) i. (Ar. kıbel) Taraf, yön, yan, nezd. **Kıbel-i şer ‘i şerif**: Şerîat yönünden.

Kıbtî (قبطى) sıf. ve i. (Ar. kıbt > kıbtî “eski Mısır halkı”ndan anlam kaymasıyla kıbtî) Çingene.

Kıdve (قدوه) i. (Ar. kıdve) Kendisine uyulacak, arkasından gidilecek kimse, bir sınıf veya topluluğun kendisine uyduğu, tâbi olduğu şahıs.

Kılabdan [/ince] (قלבدان) i. (Kökü bulunamamıştır) 1. Eğirme çarkı ile pamuk ipliği veya ipek üzerine gümüş, altın, bakır vb. mâdenlerden çekilmiş çok ince tellerin sarılması sûretiyle yapılan ve dokumacılıkta, işlemecilikte kullanılan iplik.

Kırā’at (قراآت) i. (Ar. kırā’et) Okumak işi, okuma.

Kıṭ’a (قطعه) i. (Ar. kıṭ’a “parça, bölüm”) 1. *eski*. Parça, kısım, bölüm, cüz. 2. *eski*. Tâne.

Kıyye (قبيّه) i. (Ar. kıyye) Okka, 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü.

Kîle (كيله) i. (ar. keyl “ölçmek”ten kîle) Tahılın türüne, kullanıldığı yere ve zamâna göre ağırlığı değişen ölçek.

Kimesne. i. (kim+ise+ne) *E.T.Türk*. Kimse.

Kirām (كرام) i. (Ar. kerīm “şerefli, ulu, cömert”in çoğul şekli kirām) 1. Soyu temiz, soylu kimseler, şerefli ve ulu kimseler.

Kisve (كسوة) i. (Ar. kisve) 1. Elbise, kılık kıyâfet.

Kolçak (قولچاق) i. (<kol+çak) 1. Çalışırken kirlenmesini önlemek için elbise kollarına bilekten dirseğe kadar olan kısmı örtecek şekilde geçirilen, kol gibi dikilmiş eğreti parça, kolluk. 2. Yalnız baş parmağı ayrı olan yün eldiven.

Köhne (كهنه) sıf. (Fars. kuhne) 1. Eskimiş, yıpranmış, eski.

Kula (قوله) i. (Eski Türk. Kula) 1. Al ile kırmızı arasında bir at rengi.

Kūloğlu (قول اغلی) i. Asker ocağında yetiştirilen yeniçeri çocuğu.

Ḳumāş (قماش) i. (Ar. ḳumāş) İpek, yün, pamuk vb. malzemeden makine veya tezgâhlarda dokunmuş her türlü dokuma.

Ḳurā (قری) i. (Ar. ḳarye'nin çoğul şekli ḳurā) Karyeler, köyler.

Ḳurb (قرب) i. (Ar. ḳurb) 1. Yakınlık. 2. Yakın.

Ḳuşūrīn (قصورین) 1. Eksiklik, noksan. 2. Bir şeyden geriye kalan miktar.

Ḳuşak (قوشاق) i. (Eski Türk. kurşāg<kurşa-mak “kuşanmak”) 1. Bele bağlanan uzun, enli veya ensiz kumaş.

Kūteh (كوته) sıf. (Fars. kūtāh>kūteh) Kısa.

Ḳuzāt (قضاة) i. (Ar. ḳāzī-ḳāḍī'nin çoğul şekli ḳuzāt-ḳuḍāt) Kadılar.

**Lā-ya`kıl** (لا يعقل) sıf. (Ar. olumsuzluk eki lā ve 'aql'dan muzāri fiil ya`kılı ile lā-ya`kılı>lā-ya`kıl “bilmez”) Akli başında olmayan, yaptığını bilmeyen, kendinden geçmiş, sarhoş.

Lede- (لدى) zf. (Ar. ledā) “Yanında, nezdinde, vukūunda, sırasında,...dığı zaman” anlamlarına gelen ledâ zarfının harf-târif (el) ile başlayan kelimelerin başındaki şekli.

Lede'l-arz: Arzedildikte, arzedildiği zaman.

Lengerī (لنگری) i. (Fars. lenger “aş evi, imâret” ve nispet eki -ī ile lengerī “aş evlerinde bulunan ve fakirlere yemek verilen büyük bakır sahan”dan) 1. Büyük, yayvan, kenarları geniş bakır yemek kabı.

Levāḥık (لواحق) i. (Ar. lāḥiqa'nın çoğul şekli levāḥik) Eklenen şeyler, ekler, ilâveler.

Levāzım (لوازم) i. (Ar. lāzime'nin çoğul şekli levāzım) 1. Gerekli şeyler, yaşanan hayâtın gerektirdiği çeşitli eşyâ ve âletler.

Li-(لِ) ön ek. (Ar. harf-i cer li-) 1. “için, sebebinden, ötürü, ...den dolayı, tarafından” anlamlarına gelen harf-i cer. Arapça kelime ve tamlamaların başına gelerek genellikle zarf fonksiyonunda kullanılan şekiller yapar. **Li-eb**: Baba tarafından. **Li-üm**: Anne tarafından. **Li-ebeveyn**: Anne baba bir. **Li-ecli's-şehâde**: Şâhitlik etmek için.

Londura (لوندرة) i. (İtal. Londrina) İngilizlerin “londura çukası” denen meşhur kumaşları. Londrine ise bu kumaşların Hollandalılarca yapılan taklidi.

Mā-(ما) (Ar. mā) “O şey ki, şu nesne ki” vb. Anlamlarla bâzı Arapça kelimelerin başına gelen bir çeşit ön ek.

**Mā vaqa`a** (ماوقع) i. (Ar. mā “şey” ve vaqa`a>vaqa` “vâki oldu” ile mā-vaqa`) olan, vukû bulan şey.

**Ma`a** (مع) edat. (Ar. ma`a) “ile, birlikte, berâber” gibi mânâlarla daha çok Arapça kelimelerin başına gelerek zarf fonksiyonunda kelimeler yapar.

**Mā`adā** (ماعداء) edat. (Ar. mā “şey” ve istisnâ edatı `adā ile mā-`adā) –den başka, -den gayri.

**Ma`ān** (معاً) zf. (ma`a'nın tenvinli şekli) Birlikte, berâber.

Ma`kūd** (معقود) sıf. (Ar. `aḳd “dügümlemek; akit yapmak”tan ma`kūd) 1. Bağlanmış, düğümlenmiş. 2. Akdedilmiş. **Ma`kūdün-`aleyh: Akdin yapılmasına esas olan, üzerinde akit yapılan şey.

**Ma`mül** [/ince] (معمول) sıf. (Ar. `amel “işlemek, iş yapmak”tan ma`mül) 1. Yapılmış, işlenmiş, îmal edilmiş. 2. i. Yapılmış, îmal edilmiş şey.

**Ma`rifet** (معرفة) i. (Ar. `irfān “bilmek”ten ma`rifet) 1. İş yapma husûsundaki ustalık, beceriklilik, hüner, mahâret.

**Ma`rūf** (معروف) sıf. (Ar. `irfān “bilmek, tanımak”tan ma`rūf) 1. Bilinen, belli, mâlûm. 2. Herkes tarafından tanınan, tanınmış, ünlü, meşhur.

Māh (ماه) i. (Fars. māh > meh) 1. Gökteki ay, kamer. 2. Bir takvim yılının on ikide biri, ay, şehir.

Maḥallāt (محلات) i. (Ar. maḥalle'nin çoğul eki -āt almış şekli maḥallāt) Mahalleler.

Maḥdūd (محدود) sıf. (Ar. ḥadd "sınır koymak, sınır"dan maḥdūd) 1. Sınırları belirlenmiş, sınırı tayin edilmiş. 2. Etrafı çevrilmiş, muhat. 3. Sınırlı, belli bir ölçünün dışına çıkamayan.

Maḥfūz (محفوظ) sıf. (Ar. ḥifz "korumak, saklamak"tan maḥfūz) 1. Saklanmış, gizlenmiş. 2. Dış etkilere, tehlikeler karşı korunmuş.

Maḥlūl (محلول) sıf. (Ar. ḥall "çözmek"ten maḥlūl) 1. Çözülmüş, dağılmış. 2. i. Erimiş, eritilmiş şey, eriyik. 3. Bir kimsenin ölümünden sonra sâhipsiz ve boş kalan (makan, mansıp, memûriyet). 4. Geride mîrasçı bırakmadan ölen bir kimseden vakfa veya devlet hazînesine kalan (mülk, mîras).

Maḥlūt (مخلوط) sıf. (Ar. ḥalt "karıştırmak"tan maḥlūt) 1. İçine başka maddeler katılmış, karıştırılmış, karışık.

Maḥmiye (محمية) i. (Ar. maḥmî "korunan"dan maḥmiyye) Etrâfı surlarla çevrilerek düşmana karşı korunan büyük şehir.

Maḥsūb (محسوب) sıf. (Ar. ḥisāb "hesap"tan maḥsūb) Hesaplanmış, hesâba geçirilmiş, hesâba dâhil edilmiş.

Maḥtūm (مختوم) sıf. (Ar. ḥatm "mühürlemek"ten maḥtūm) 1. Mühürlenmiş, mühürlü. 2. Kilitli, bağlı.

Mā-hüve'l-vāḳi (ماهو الواقع) Vāḳi` olan şey.

Maḥzar (محضر) i. (Ar. ḥuzūr "hazır olmak, gelmek; hazır etmek"ten maḥzar) 1. Yüksek makam ve mevkide bulunan bir zatın yanı, katı, önü, huzur yeri, pişgâh. 2. Görünme, görünüş, hazır olma. 3. Yüce bir makama takdim edilen çok imzalı dilekçe. 4. Mahkeme sicil defteri.

**Maḳ`ad** (مقعد) i. (Ar. ku`ūd "oturmak"tan maḳ`ad) 1. Oturulacak yer. 2. Oturmak için kullanılan minder üzerine yayılan, ön kenarı saçaklı örtü.

Maḳāl [/ince] (مقال) i. (Ar. ḳavl "söylemek"ten meḳāl) Söz, lakırdı. Lâf.

Mağbûl [/ince] (مقبول) sıf. (Ar. kabûl'den mağbûl) 1. Kabul edilen, reddedilmeyen. 2. Geçerli, mûteber. 3. Beğenilen, hoş giden, hoş.

Mağrama (مقرمه) i. (Ar. miğreme) 1. Kenarları işlemeli peşkir, el bezi, havlu, destmal. 2. Bâzı bölgelerde kadınların başlarına örttükleri nakışlı, geniş örtü.

Mağsim (مقسم) i. (Ar. qasım "kısımlara, parçalara ayırmak"tan mağsim) 1. Taksim yeri, bir şeyin kollara, kısımlara ayrıldığı yer. 2. Toplanan suların belirli ölçülere göre şehre taksim edildiği yer, su taksim yeri, maslak.

Mağûle (مقوله) i. (Ar. mağûl "denilmiş, söylenmiş"ten mağûle) 1. Cins, tür, takım, çeşit, nevi. 2. Bir cinsin en aşağı tabakası.

Manşûb (منسوب) sıf. (Ar. naşb "dikmek, tâyin etmek; üstün işareti koymak"tan manşûb) 1. dikilmiş, konmuş, nasbedilmiş. 2. Bir makama, bir mevkiye getirilmiş, memur olarak tayin edilmiş, memuriyette bulunan.

Marîz (مريض) sıf. (Ar. marâz "hastalık"tan marîz) 1. Hasta, hastalıklı, marazlı.

Mārru'z-zikr : Zikredilen, adı geçen.

Maskaṭ-ı re's (مسقط رأس) i. (Ar. maskaṭ ve re's "baş" ile maskaṭ-ı re's "başın düştüğü yer") Doğum yeri.

Maşlahat (مصلحت) i. (Ar. şalāḥ "iyi, faydalı olmak" veya şulḥ'tan maşlahat) 1. İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey. 2. İş, husus, mesele. 3. Dirlik, düzenlik.

Maşlûb (مصلوب) sıf. (Ar. şalb "asmak"tan maşlûb) Asılmış, asılarak öldürülmüş, îdam edilmiş.

Maşnû' (مصنوع) sıf. (Ar. şun' "yapmak, güzel iş yapmak"tan maşnû') 1. Sanatla yapılmış, sanat mahsûlû. 2. Uydurulmuş, düzme, sahte.

Maştûr (مسطور) sıf. (Ar. saṭr "yazmak"tan meştûr) Yazılmış, çizilmiş.

Maṭlûb (مطلوب) i. (Ar. taleb "istemek"ten maṭlûb) 1. İstenilen, aranılan, istek ve arzu duyulan, talep edilen şey. 2. Borç verilen ve zamanı gelince ödenmesi istenen alacak.

Maṭracı (مطرجی) i. Toplu olarak yapılan gezi ve yolculuklarda, kervanlarda matara ile su taşıyan ve dağıtan kimse, kâfile sakası.

Mazbūṭ (مضبوط) sıf. (Ar. zabṭ “yakalamak, kaydetmek, tertip etmek, korumak”tan mazbūṭ) 1. Zor kullanılarak ele geçirilmiş, zorla alıkonulmuş, zaptedilmiş. 2. Yazılmış, deftere geçirilmiş, kaydedilmiş, kayıtlı.

Mazmūn (مضمون) i. (Ar. zimn “iç, maksat; delalet”ten mazmūn) 1. Kastedilen asıl mânâ, anlam, kavram, meal, mefhum.

Me’āb (مآب) i. (Ar. iyāb “geri dönmek”ten me’āb) 1. Geri dönülecek, dönüp gelinecek, rüçû olunacak yer, merci. 2. Sığınacak yer, sığınak, melce.

Me’ūnet (مؤنت) (Ar.) Bir adamın kendini geçindirmesi, nafakası, bakımı, tedariki.

Me’zūn (مأذون) sıf. ve i. (Ar. izn “izin vermek”ten me’zūn) 1. Bir eğitim ve öğretim kurumunu, bir okulu bitirmiş, diploma almış (kimse). 2. Kendisine izin verilmiş, izin almış (kimse), izinli. 3. Bir işi yapması için kendisine yetki verilmiş (kimse), yetkili, müsâadeli.

Meblağ [/ince](مبلغ) i. (Ar. bulūğ “baliğ olmak, sonuca erişmek”ten meblağ) Akçe miktârı, akçe, para.

Meccānen (مجاناً) zf. (Ar. meccān “bedelsiz verme”nin tenvinli şekli meccānen) Parasız, ücretsiz olarak, bedâva.

**Mecmū`** (مجموع) sıf. (Ar. cem` “toplamak”tan mecmū`) 1. Bir araya getirilmiş, toplanmış, cemedilmiş. 2. Bütün, hep, cümle. 3. i. Bir araya getirilmiş, toplanmış varlık ve nesnelerin tamamı, hepsi, cümlesi.

Mecrūḥ (مجروح) sıf. ve i. (Ar. cerḥ “yaralamak; bir fikri çürütmek”ten mecrūḥ) 1. Yaralanmış, yaralı (kimse).

Meddāḥ (مداح) sıf. ve i. (Ar. medḥ “övmek”ten meddāḥ) 1. Çok öven, metheden (kimse) 2. i. Halka açık yerlerde, saraylarda, konaklarda tekerleme ve şiirlerle başladığı birbirinden güzel hikâyeleri çeşitli şahıs, lehçe, hayvan ve kuş taklitleri yaparak anlatmak sûretiyle dinleyenleri kâh güldüren kâh düşündüren sahne sanatkârı.

Medḥal [/ince] (مدخل) i. (Ar. duḥūl “girmek”ten medḥal) 1. Giriş yeri, giriş. 2. Bir işe karışma, parmağı olma, etkisi bulunma.

Medīne (مدینه) i. (Ar. medīne) Şehir, kasaba, belde.

Mefāẖir (مفاخر) i. (Ar. mefẖar “iftihar vesilesi”nin çoğul şekli mefāẖir) Övünülecek, iftihar edilecek şeyler.

Mefrūz (مفروض) sıf. (Ar. farz kılmak”tan mefrūz) 1. Allah tarafından emredilen, farz kılınan. 2. Yerine getirilmesi gereken, yapılması lüzumlu olan, vâcip.

Meḥāmīd (محامد) i. (Ar. maḥmedet-maḥmidet “övme, övgü”nün çoğul şekli meḥāmīd) 1. Övgüler, medihler.

Mehr (مهر) i. (Ar. mehr) Dini nikâh esnâsında belirlenen ve erkek tarafından kadına verilmesi gereken mal yâhut para, nikâh bedeli. **Mehr-i misl**: Herhangi bir sebeple dini nikâh sırasında belirlenmeyip daha sonra kadının baba soyundan, yoksa akran ve emsâli arasından dengi olan birine verilmiş mehirden örnek alınarak tâyin edilen mehir.

Mekārim (مكارم) i. (Ar. mekrumet>mekremet “kerem, cömertlik”in çoğul şekli, mekārim) Cömertlik, kerem, şeref, asâlet vb. güzel huylar, övülmüş, beğenilmiş davranışlar.

Mekş (مكث) i. (Ar. mekş) Durma, durup dinlenme, bekleme, tevakkuf, sükûn.

Memhūr (مهور) sıf. (Fars. muhr “mühür” den Arapça kurala göre türetilen k. Memhūr) 1. Mühürlenmiş, mühürlü, mahtum.

Memlūk [k ince] (مملوك) sıf. ve i. (Ar. mulk “sâhip olmak, hükmetmek”ten memlūk) 1. Mâlik olunan, birinin malı mülkü olan, tasarrufunda bulunan (şey). 2. Köle, kul, bende.

**Memnū`** (ممنوع) sıf. (Ar. men` “yasaklamak”tan memnū`) Menedilmiş, yasaklanmış, yasak.

Menāb (مناب) i. (Ar. nevb-niyāb “birinin yerine geçmek”ten menāb) Vekillik makâmı ve bu makâma vekil olma.

Meneviş (منوش) i. (<menevş <Fars. benefş “menekşe rengi”) Bâzı eşyâlar üstünde görülen renk dalgalanmaları.

Mer'iyet (مرعيّة) i. (Ar. mer'î'den yapma mastar eki -iyet ile mer'iiyet) Mer'î olma, yürürlükte bulunma durumu, yürürlük.

Merâret (مرارت) i. (Ar. merâret) Acılık.

Merâsim (مراسم) i. (Ar. resm “tören, âdet”ten mersûm “âdet olan”ın çoğul şekli merâsîm > merâsim) 1. Tören. 2. Resmiyetin gerektirdiği yerleşmiş, yapılması âdet hâline gelmiş şekil ve gösterişle ilgili davranışlar, yol yordam, teşrîfat kuralları, formaliteler.

Merķûm (مرفوم) sıf. (Ar. raķm “yazmak, noktalamak”tan merķûm) 1. Yazılmış. 2. sıf. ve i. Yukarıda adı geçen, anılan, zikredilen (kimse veya şey).

Mersûm (مرسوم) sıf. (Ar. resm “yazmak, çizmek”ten mersûm) 1. Yazılmış, çizilmiş, resmedilmiş. 2. Bir yazıda “daha önce yazılan, adı geçen, anılan (kimse veya şey) anlamında kullanılır, merkum, mezkûr.[Tanzimat’tan önce müslüman olmayan kimseler için kullanılmıştır].

Mes’ûl (مسؤل) sıf. ve i. (Ar. su’âl “istemek, sormak”tan mes’ûl) 1. Yaptığı veya üstüne aldığı işlerden ve davranışlardan hesap vermeye mecbur olan, sorumluluk yüklenen (kimse), sorumlu.2. Sorulan, sual edilen. 3. İstenilen, talep edilen (şey).

Meşâlih (مصالح) i. (Ar. maşlahat’ın çoğul şekli meşâlih) İşler.

Mesfûr (مسفور) sıf. (Ar. sefr “yazmak”tan mesfûr) Yukarıda yazılı bulunan, daha önce adı geçmiş olan, anılan, zikredilen. [merkum kelimesiyle belirtilenlerden daha aşağı seviyede bulunan kimseler ve düşmanlar için kullanılırdı].

Mesîre (مسيره) i. (Ar. seyr “gezme, yürümek”ten mesîr>mesîre) Geziliş dolaşılacak yer, gezinti yeri, teferrüç-gâh.

**Mesmû`** (مسموع) sıf. (Ar. sem` “işitmek, dinlemek”ten mesmû`) 1. Duyulmuş, işitilmiş, haber alınmış. 2. İşitilmeye, dinlenilmeye değer, kabul edilir nitelikte olan.

Meşin (مشن) i. (Fars. mîşîn “koyun derisi”<mîş “koyun”) 1. Saraçlık, ciltçilik, marokencilik gibi iş dallarında kullanılan, tabaklanmış, sepilenmiş koyun vb. hayvan derilerinin kalitesi en düşük olan çeşidi.

Meşķ [/ince](مشك) i. (Fars. meşķ) Tulumdan yapılmış su kabı, kırba.

Meşrūh (مشروح) sıf. (Ar. şerh “yaymak, açıklamak”tan meşrūh) Açıklanmış, şerhedilmiş. **Ber-vech-i meşrūh**: Yukarda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere.

Meşrūh (مشروح) sıf. (Ar. şerh “yaymak, açıklamak”tan meşrūh) Açıklanmış, şerhedilmiş.

Metrūk [k ince] (متروك) sıf. (Ar. terk “bırakmak, vazgeçmek, ihmal etmek”ten metrūk) 1. Bırakılıp gidilmiş, kendi hâline bırakılmış, terkedilmiş. 2. Kullanılmaktan vazgeçilmiş, kullanılmayan, battal.

Metrūke (متروكه) i. (Ar. metrūk “bırakılmış; mîras bırakılmış şey”den metrūke) 1. Kocası tarafından terkedilmiş veya kocasından boşanmış kadın. 2. (Emvâl-i metrūke’den kısaltma yoluyla) Ölen bir kimseden geriye kalan mal.

Me’ūnet (مؤنت)

Mevāzi (مواضع) i. (Ar. mevzi’`in çoğul şekli mevāzi`) 1. Yerler, mekânlar, mahaller.

Mevhūb (موهوب) sıf. (Ar. vehb “bağışlamak”tan mevhūb) 1. Bağışlanmış, hibe ve ihсан edilmiş olan.

Mevķūf (موقوف) sıf. ve i. (Ar. vakf “durmak; durdurmak, alıkoymak; vakfetmek”ten mevķūf) 1. Tutuklu, tutuklanmış, tevkif edilmiş (kimse). 2. Durdurulmuş, alıkonmuş, menedilmiş. 3. Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey).

Mevķūfāt (موقوفات) i. (Ar. mevķūf ve çoğul eki –āt ile mevķūfāt) 1. Herhangi bir sebeple geçici olarak bekletilmiş, tutulmuş, alıkonulmuş mallar veya paralar. 2. Vakfedilmiş mallar veya mülkler. 3. Gelir fazlası olup hazîneye kalan paralar.

Mevrūs (موروث) sıf. (Ar. irş-verâset “vâris olmak”tan mevrūs) 1. (Mal, mülk, servet vb. için) Miras kalmış, verâset yoluyla edinilmiş.

Mevşūf (موصوف) sıf. (Ar. vaşf “nitelemek, tavsif etmek”ten mevşūf) 1. Bir nitelikle nitelendirilmiş, kendisini benzerlerinden ayıran bir nitelik kazanmış, nitelenmiş.

Mevzi (موضع) i. (Ar. vaz “koymak, bir şeyi bırakmak”tan mevzi`) 1. Yer, mekân, mahal.

Meyyit (مييت) i. (Ar. mevt “ölmek”ten meyyit) 1. Ölmüş insan, ölü. 2. Yıkanıp kefenlenmemiş insan ölüsü.

Mezbūr (مزبور) sıf. (Ar. Zebr “yazmak”tan mezbūr) 1. Yukarıda adı geçen, sözü edilmiş olan, zikredilen, mezkūr.

Mezkūr (مذكور) sıf. (Ar. zıkr “hatırlamak, anmak; bildirmek”ten mezkūr) 1. Az önce adı geçen, sözü edilen, yukarıda anılan, zikrolunan.[Daha çok nesirde ve resmî yazışmalarda kullanılır].

**Mezrū`** (مزروع) sıf. (Ar. zer` “ekin ekmek”ten mezrū`) (Toprak için) Sürülüp tohum atılmış, ekilmiş, ekili.

Mıkrāş (مقراض) i. (Ar. karz ve qarş “kesmek”ten mıkrāş) Kesecek âlet, makas.

Min- (من) (Ar. min) Türkçe’de “-den, -den beri, -den dolayı, -den ötürü” karşılığı olan ve ön ek gibi kullanılan harf-i cer. Arapça kelimelerin, tamlamaların veya zamirlerin başına gelerek genellikle zarf fonksiyonunda şekiller yapar. **Min-ba’d:** Bundan sonra, bundan böyle.

Minvāl [/ince] (منوال) i. (Ar. minvāl) Biçim, şekil, yol, tarz, sûret.

Mirī (میری) sıf. (Fars. mīr “bey” ve nispet eki -ī ile mīrī) 1. Devlete âit olan, devlet malı olan, beylik. 2. Devlet hazînesi.

Mışdāk (مصدق) i. (Ar. şidk “gerçeği ve doğruyu söylemek”ten mişdāk) gerektiğinde baş vurulan ve doğruyu, yanlış ayırt etmeye, değerlendirmeye yarayan prensip, ölçüt, kıstas, kriter.

Mişl (مثل) i. (Ar. mişl) 1. Eş, benzer, mânend. 2. (sayılarla kullanıldığında) Kat.

Mişlī (مثلي) sıf. (nispet eki -ī ile) 1. Misli gibi olan, misline benzeyen. 2. Çarşı, Pazar gibi yerlerde yaklaşık aynı fiyata benzeri veya aynısı bulunabilen.

**Mu`accel** (معجل) sıf. (Ar. ta’cīl “önce yapmak, süratle yapmak, peşin vermek”ten mu`accel) 1. Ertelenmeyip öne alınan, sonraya bırakılmamış olan, geciktirilmeyen. 2. Peşin olarak ödenecek olan, peşin.

**Mu`anven** (معنون) sıf. (Ar. ‘unvān’dan mu`anven) Bir unvanla tanınmış, unvanlı.

**Mu`āraza** (معارضه) i. (Ar. ‘arz “göstermek, izhar etmek”ten mu`āraza) 1. Söz veya fikirle birbirine karşı çıkma, karşı koyma, muhâlefet. 2. Kavga, çekişme, nizâ. 3.

hukuk. Payına düşene yahut kendisiyle ilgili bir hükme veya kânûna karşı hak talebinde bulunma.

**Mu`arref** (معرف) sıf. (Ar. ta`rîf “bildirmek, öğretmek, tanıtmak”tan mu`arref) 1. Târif edilmiş, tanımlanmış.

**Mu`âşir** (معاشر) i. (Ar. mu`âşeret “birlikte yaşayıp geçinmek”ten mu`âşir) İnsanlarla birlikte yaşayıp onlarla hoş geçinen, iyi ve güzel münâsebetler kuran kimse.

**Mu`teber** (معتبر) sıf. (Ar. i`tibâr “tecrübe etmek, ibret almak, değer vermek”ten mu`teber) 1. Saygı gören, hatırı sayılır, saygın, itibarlı. 2. İnanılır, güvenilir, itimat edilir. 3. Üstün ve değerli kabul edilen, makbul. 4. Yürürlükte olan, geçerli, geçer.

**Mu`terif** (معترف) sıf. ve i. (Ar. i`tirâf “bilmek, kabul etmek”ten mu`terif) Bir suçu veya gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklayan, açıkça söyleyen, îtiraf eden (kimse).

Mûceb (موجب) i. (Ar. icâb “gerekeltirmek”ten mûceb) 1. Bir söz veya işin gerektirdiği, gerekli kıldığı şey, mûcip. 2. Bir yetkili memurun kendisine takdim edilen evraka, inceleyip onayladığını belirtmek için koyduğu kendine mahsus işâret, paraf. 3. Bir emir veya fermanın mâhiyetini veya gerekçesini açıklar şekilde kaleme alınan yazı.

Mûcebince: zf. 1. Gerektiği şekilde, gereğince.

Muḥadderât (مخدرات) i. (Ar. muḥaddere’nin çoğul eki –ât almış şekli muḥadderât) Nâmuslu, iffetli kadınlar.

Muḥakkem (محكم) sıf. (Ar. taḥkîm “hakem kılmak; sağlamlaştırmak”tan muḥakkem) 1. Sağlamlaştırılmış, takviye edilmiş, tahkim olunmuş.

Muḥâla`a (مخالعه) (Ar.) Zevcin fesh-i nikâh ile birbirinden ayrılmak.

Muḥallefât (مخلفات) i. (Ar. muḥallef ve çoğul eki –ât ile muḥallefât) Ölmüş bir kimsenin geride bıraktığı şeyler, tereke.

Muḥarrer (محرر) sıf. (Ar. taḥrîr “doğru ve güzel yazmak”tan muḥarrer) Yazılı, yazılmış, tahrir edilmiş.

Muḥâşama (مخاصمه) i. (Ar. ḥuşûmet “düşmanlık etmek”ten muḥâşama) 1. Kavga, düşmanlık. 2. Karşılıklı ve sürekli olarak birbirleriyle uğraşma, didişme, sürtüşme, uyuşmazlık.

Muḥattem (مختم) (Ar.) 1. Mühürlenmiş, onaylandığı tastik edilmiş. 2. Atın ayak bileğinde bulunan küçük beyaz saç beneği.

Muḥavvaṭ (محوط) (Ar.) Duvar.

Muḥayyer (مخير) sıf. (Ar. Taḥyîr “iki şey arasından seçmek, seçmekte serbest bırakmak”tan muḥayyer) 1. Müşteriye memnun kalmadığı, beğenmediği takdirde geri getirmesi şartıyla satılan. 2. i. Doğu menşeli, şeker renkli bir kâğıt cinsi. 3. t. Çok iyi bir çeşit değiştirilebilir ipek.

Muḥil (مخل) sıf. (Ar. ḥalel> ihlâl “halel vermek, bozmak”tan muḥill) Bozan, sakatlayan, zararı dokunan, halel getiren, ihlâl eden.

Muḥtâr (مختار) sıf. (Ar. ihtiyâr “seçmek, tercih etmek”ten muḥtâr) 1. Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz.

Muḥterik (محترق) sıf. (Ar. ihtirāk “yanmak, alevlenmek”ten muḥterik) 1. Ateşte yanmış olan.

Muḥaddem (مقدم) sıf. (Ar. taqḍim “öne geçirmek, yükseltmek”ten muḥaddem) 1. Önde olan, önden giden, ileride bulunan. 2. Zaman bakımından daha eski olan, önce, evvel, önceki, evvelki.

Muḥaddemā (مقدمًا) zf. (Ar. muḥaddem’in tenvinli şekli muḥaddemen > muḥaddemā) Bundan önce, evvelce, eskiden.

Muḥaffel (مقفل) sıf. (Ar. ḫufl “kilit”>taḫfîl “kilitlemek”ten muḥaffel) Kilitlenmiş, kilitli, sıkı sıkı kapalı.

Muḥarrer (مقرر) sıf. (Ar. taqrîr “karar vermek, anlatıp açıklamak, tâyin etmek”ten muḥarrer) 1. Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış. 2. Olacağı veya yapılacağı şüpheyi yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak. 3. târih. Osmanlı devlet teşkîlâtında bir yıllık sözleşme yapılarak işe alınan memurlardan hizmeti beğenilenlerle sözleşme süresi dolmadan yeniden mukâvele yapılmış olanlara verilen isim.

**Muḥāṭa`a** (مقاطعة) i. (Ar. ḫaṭ` “kesmek”ten muḥāṭa`a) 1. Eskiden devlete âit bir gelir veya arâziyi kirâ karşılığında ve başkasına satmamak şartıyla geçici mülk olarak bir kimseye devretme, kesime verme. 2. Vakfa âit olup üzerine bağ, bağçe, çiftlik veya

zirâatle ilgili binâ yâhut tesisler yapılmış arâzi için bu arâziden faydalanan kimse tarafından ödenen senelik kirâ. **Muğāyir** (مغایر) sıf. (Ar. muğāyeret “değişmek, muhâlefet etmek”ten muğāyir) Uymayan, bağdaşmayan, aykırı, zıt, muhâlif.

Muḳayyed (مقید) sıf. (Ar. taḳyîd “bağlamak, kaydetmek”ten muḳayyed) 1. Bir şeye veya kimseye maddî yâhut mânevi bir bağla bağlanmış olan, bağlı, kayıtlı.

Muḳırr (مقر) sıf. ve i. (Ar. iḳrār “kabullenmek, râzı olmak”tan muḳırr) Gerçeği yahut suçu bütünü açıklığıyla dosdoğru söyleyen, ikrar ve itiraf eden (kimse).

Mūmā-ileyh (موما لیه - مومى الیه) zamir. (Ar. mūmā “işâret edilen” ve ileyhi > ileyh “ona, kendisine” ile mūmā-ileyh) Adı geçen, sözü edilen [kimse].

Munḳalib (منقلب) sıf. (Ar. inḳilāb “altüst olmak, dönmek, çevrilmek”ten munḳalib) Başka bir duruma veya şekle girmiş, dönüşmü, değişmiş, inḳılâb etmiş.

Munḳatı (منقطع) sıf. (Ar. inḳitā “kesilmek”ten munḳatı) 1. Kesilen, kesilmiş, kesik, aralıklı, fâsılalı. 2. Arkası kesilen, devam etmeyen, son bulan, sona eren. 3. Bir kimse veya bir şeyden ilgisini kesmiş, ayrılmış, aralarında hiçbir bağ kalmamış.

**Murāfa`a** (مرافعه) i. (Ar. ref “yargılamak için hâkim önüne çıkarmak”tan murāfa`a) 1. Bir kimseyi dâvâ edip hâkim huzûruna çıkarma, mahkemeye verme. 2. Mahkemede kendisinden dâvâcı olanla veya dâvâ ettiği kimse ile yüzleşerek yargılanma, muhâkeme olma. 3. Yargıtayda yapılan duruşma.

Mūriş (مورث) sıf. (Ar. îraş “vâris kılmak, vâris bırakmak”tan mūriş) 1. Veren, kazandıran, gerektiren, sebep olan, meydana getiren. 2. Mîras bırakan kimse. 3. Yazılı vasiyeti olan, vasiyetnâme sâhibi kimse.

Muşarraḥ (مصرّح) sıf. (Ar. taşrîḥ “âşikâr etmek, açığa çıkarmak”tan müşarraḥ) Açık açık söylenmiş, açıkça bildirilmiş, ayrıntılı biçimde ortaya konmuş, tasrih edilmiş.

Mūşî (موصى) sıf. ve i. (Ar. îşâ “vasiyet etmek, vasî tâyin etmek”ten mūşî) 1. Vasiyet bırakan, vasiyet eden (kimse). 2. Ölümünden sonra vasiyetini yerine getirecek birini görevlendiren, vasî tâyin eden (kimse).

Mutâf (موتاف) i. (Fars. mūy-tāb > mūy-tāf > mū-tāf “kıl dokuyan”dan) 1. Dokumak veya örmek sûretiyle keçi kılından çul, yem torbası vb. şeyler yapan ve satan kimse, muytaf. 2. Çul, yem torbası gibi keçi kılından dokunmuş eşyâ.

Mutaşarrıf (متصرف) sıf. ve i. (Ar. taşarruf “idare etmek”ten muteşarrıf) 1. Bir mal yâhut mülkün sâhibi, mâliki olup kullanma hakkını elinde bulunduran (kimse) 2. Bir işi dilediği gibi yöneten (kimse).

Mutażarrır (متضرر) sıf. (Ar. teżarrur “zarar görmek”ten muteżarrır) Zarar gören, zarara uğrayan.

Muttaşıl (متصل) sıf. (Ar. ittişâl “bitişmek”ten muttaşıl) 1. Aralıksız ve yan yana olan, bitişmiş durumda bulunan, bitişik.

**Muṭā`** (مطاع) sıf. ve i. (Ar. itā`at “boyun eğmek”ten muṭā`) Emrine uyulan, önünde boyun eğilen, sözü dinlenen, itâat edilen. *Cihān-muṭā`*: Dünyânın emrine boyun eğdiği (kimse).

Muṭālebet (مطالبة) i. (Ar. ṭaleb “istemek”ten muṭālebet) 1. İsteme, istekte bulunma, talep etme. 2. hukuk. Birinden hakkını, alacağını isteme.

Muṭallik (مطلق) i. (Ar. tatlik “karısını boşamak”tan muṭallik) *fıkıh*. Karısını boşayan koca.

Muṭlak (مطلق) sıf. (Ar. itlāk “salıvermek”ten muṭlak) 1. Herhangi bir şart ve kayıtlı sınırlı olmayan, kayıtsız şartsız. 2. Kesin, kat`î, tam, eksiksiz. 3. Serbest bırakılmış, salıverilmiş, serbest.

Muvācehe (مواجهه) i. (Ar. vech “yüz; taraf”tan muvācehe) 1. Yüz yüze gelme, yüzleşme. 2. Ön, karşı, huzur.

Muvahḥid (موحد) i. (Ar. tevḥid “birlemek”ten muvahḥid) Allah’ın birliğine inanan, tevhit inancını benimseyen kimse, müslüman.

**Muvakḳi`** (موقع) i. (Ar. tevḳi “imzâlamak”tan muvakḳi`) Pâdişah fermanlarına tuğra çeken kimse, nişancı.

Muzāfât (مضافات) i. (Ar. muzāf ve çoğul eki –ât ile muzāfât) Bir şeyin ekleri, kolları, ilâveleri, bir merkeze bağlı olan şûbeler, yan kuruluşlar.

Mü’eccel (مؤجل) sıf. (Ar. te’cîl “ertelemek”ten mu’eccel) Yapılması veya verilmesi ilerideki bir târihe bırakılmış olan, hemen yapılmayan, peşin olmayan, ertelenmiş, tecil edilmiş.

Mü'ezzin (مؤذن) i. (Ar. ezān>te'zīn “ezan okumak”tan mu'ezzin) Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse.

Mübāşeret (مباشرة) i. (Ar. beşr “bir işi bizzat yapmak”tan mubāşeret) Bir işe başlama, yapmaya girişme.

Mübāşir (مباشر) i. (Ar. mubāşeret “bizzat yapmak, kendisi ele almak”tan mubāşir) 1. Bir işe başlayan, giren, mubāşeret eden kimse. 2. Mahkemelerde hâkimin emriyle şâhitleri duruşmaya çağırarak, düzeni sağlamak ve evrak götürüp getirmekle görevli memur. 3. Tanzimat'tan önce devlet tarafından gönderildiği yerde devlet adına iş yapmaya yetkili olan kimse.

Mübeyyin (مبين) sıf. ve i. (Ar. tebyīn “açıklamak”tan mubeyyin) Açıkça ortaya koyan, açıklayan (kimse veya şey), açıklayıcı.

**Müdde`ā** (مدعى) i. (Ar. iddi`ā “iddia etmek”ten mudde`ā) 1. İddia edilen, ısrarla savunulan husus, görüş, maksat, fikir vb. 2. Dâvâ sebebi, dâvâ konusu olan mesele.

**Müdde`î** (مدعى) sıf. ve i. (Ar. iddi`ā “iddia etmek”ten mudde`î) 1. İstek ve iddiâsında inatla direnen (kimse) iddiâcı. 2. i.hukuk. Birini dâvâ eden, dâvâ açan kimse, dâvâcı.

Müdebber (مدبر) [Fık.] 'ıtkı (azatlığı) mevlâsının ölümüne muallâk (bağlı) bulunan köle hakkında kullanılır bir tâbirdir.

Müfevvez (مفوض) sıf. (Ar. tefvīz “havâle etmek, ısmarlamak”tan mufevvaz) Bir kimseye görev olarak verilmiş, sorumluluğu yükletilmiş, ısmarlanmış, havâle edilmiş.

Müfevvez (مفوض) sıf. (Ar. tefvīz “havâle etmek, ısmarlamak”tan mufevvaz) Bir kimseye görev olarak verilmiş, sorumluluğu yükletilmiş, ısmarlanmış, havâle edilmiş.

Mülâşık (ملاصق) sıf. (Ar. mulāşāka “birbirine bitişmek, yapışmak”tan mulāşik) Yapışık, bitişik.

Mülhākāt (ملحقات) i. (Ar. mulhāk “katılmış, bağlı” ve çoğul eki -āt ile mulhākāt) 1. Mülhak olan, katılan, eklenen, şeyler, ekler. 2. Bir merkeze bağlı olan kazâ, nâhiye, köy vb. yerler.

Mültezim (ملتزم) i. (Ar. iltizām “gerekli görmek, taraf tutmak”tan mültezim) 1. Devlet gelirlerinden birinin toplanması işini götürü olarak üzerine alan kimse.

Mümtâz (ممتاز) sıf. (Ar. imtiyâz “üstün olmak, ayrı durmak”tan mumtâz) 1. Seçilmiş, seçkin. 2. İmtiyazlı.

Mümzâ (مضى) sıf. (Ar. imzâ’dan mumzâ) 1. imzâlanmış, imzâlı. 2. Kesinlikle kabul edilmiş, tasdik edilmiş.

Münakkaş (منقش) sıf. (Ar. tenkîş “nakşetmek”ten munakkaş) 1. Nakışlı, süslü, resimli. 2. *mec.* İşlenmiş, nakşedilmiş. 3. i. Nakışlı, işlemeli kumaş.

**Münâza`a** (منزعه) i. (Ar. nizâ` “çekişmek, kavga etmek”ten munâza`a) 1. Ağız kavgası, çekişme, münâkaşa. 2. İki taraf arasındaki dâvâ, ihtilâf, anlaşmazlık, nizâ.

Münhaşır (منحصر) sıf. (Ar. inhişâr “hasredilmek”ten munhaşır) 1. Yalnız bir kimseye, bir şeye mahsus olan, başkasıyla ilgisi bulunmayan. 2. Etrâfı çevrilmiş, sınırları belli edilmiş olan, sınırlı.

Münîf (مذيف) sıf. (Ar. ināfe “yüce olmak”tan munîf) Yüce, yüksek, ulu.

Münkażî (منقضى) sıf. (Ar. inkiżâ “sona ermek”ten munkażî) Son bulmuş, sona ermiş, bitmiş.

Münker (منكر) sıf. (Ar. inkâr “bilmemek, reddetmek, hoş görmemek, yasaklamak”tan munker) 1. Ret ve inkâr olunan, kabul edilmeyen.

Münselik (منسلک) sıf. (Ar. insilāk “sâlik olmak, sülûk etmek”ten munselik) Yol, meslek, tarîkat vb.ne girmiş, o yolu tutmuş, sâlik olmuş.

Müntakıl (منتقل) sıf. (Ar. intiķāl “göçmek, taşınmak”tan munteķil) 1. Bir kimseden diğerine geçen, intikal eden, naklölunan. 2. Bir yerden başka bir yere göçen, nakleden. 3. Mîras yoluyla geçen, mîras kalan. 4. (Dünyadan âhirete) Göçen, ölen, ölmüş. 5. Sözün gelişinden anlayan, zeki.

Müretteb (مرتّب) sıf. (Ar. tertîb “sıralamak, hazırlamak”tan muretteb) 1. Sıralanmış, sıralı, tertipli, muntazam. 2. Maksatlı olarak düzenlenmiş, danışıklı. 3. Kurulmuş, düzenlenmiş, tertip edilmiş.

Mürür (مرور) i. (Ar. murūr) 1. Geçme, geçiş. 2. (zaman için) Geçip gitme, bitme, sona erme. **Mürür-ı eyyām**: Günlerin geçmesi.

Müsāhele (مساھله) i. (Ar. suhūlet “kolay olmak”tan müsāhele) Kolaylık gösterme, yumuşak ve müsāmahalı davranma.

Müseccel (مسجل) sıf. (Ar. tescil “sicile geçirmek”ten museccel) 1. Resmî kayıtlara geçirilmiş, tescil edilmiş, tescilli.

Müsin (مسن) sıf. ve i. (Ar. sinn “yaş”> isnān “yaşlanmak”tan musinn) Yaşı ilerlemiş, yaşlanmış, yaşlı (kimse).

Müsmin (مسمن) sıf. (Ar. ismān “semirmek”ten musmin) 1. Şişman, semiz. 2. Şişmanlatan, semirten (ilâç, gıdâ vb.).

Müşmir (مثمر) sıf. (Ar. işmār “meyve vermek”ten muşmir) 1. Meyve veren, meyveli. 2. Bol ürün veren, verimli. 3. İyi bir sonuca ulaştıran, müspet netice veren, semereli. Eşcār-ı müşmire: Meyve veren, meyveli ağaçlar.

**Müsta`mel** (مستعمل) sıf. (Ar. isti`māl “kullanmak”tan musta`mel) 1. Kullanılmış, kullanılan. 2. Kullanıldığı belli olan, eskimiş, eski.

Müstağnî (مستغنى) sıf. ve i. (Ar. istiğnā’ “zengin olmak, yetinmek”ten mustağnî) 1. İhtiyaç ve eksiklik duymayan, elinde olanla yetinen (kimse) tok, doygun.

Müstağrak (مستغرق) sıf. (Ar. istiğrak “dalmak, içine gömülmek”ten mustağrak) Batmış, dalmış, içine gömülmüş, garkolmuş.

Müstakill (مستقل) sıf. (Ar. istiqlāl “bağımsız olmak”tan mustakill) 1. Bağımsız. 2. Bir şeyle ilgisi, bağı, bağlantısı olmayan.

Müste’nif (مستأنف) i. (Ar. istināf “yeniden başlamak”tan muste’nif) *hukuk eski*. Bidâyet mahkemesinde verilen karâra râzı olmayıp bir üst durumdaki istināf mahkemesine dâvânın yeniden görülmesi için başvuran kimse.

Müstemir (مستمر) sıf. (Ar. istimrār “sürüp gitmek, sürmek”ten mustemirr) 1. Devamlı, sürekli, kesintisiz. 2. Değişken olmayan, bir karar üzere duran, sâbit, sağlam.

Müsteşhedât (مستشهدات) i. (Ar. çoğul eki -ât ile) Şâhit tutulanlar veya örnek olarak gösterilen şeyler.

Müşâhed (مشاهد) sıf. (Ar. şuhūd “göze görünmek, görmek”ten müşâhed) Görülen, müşâhede edilen.

Müşâhede (مشاهدة) i. (Ar. şuhūd “göze görünmek, görmek”ten müşâhede) 1. Gözle görme. 2. Gözlem. 3. Gözlem sonucunda varılan görüş, kanaat, teşhis.

Müşâhid (مشاهد) sıf. ve i. (Ar. müşâhede “görmek”ten müşâhid) 1. Gören, müşâhede eden (kimse) 2. i. Gözlem yapmakla görevli kimse, gözlemci.

Müşāvere (مشاوره) i. (ar. meşveret “danışmak”tan müşāvere) 1. Önemli bir konu üzerinde iki veya daha çok kimse arasında yapılan fikir alış verişi, danışma, istişâre.

Müşrif (مشرّف) sıf. (Ar. işrāf “yükseğe çıkmak, yüksekten bakmak, kontrol etmek”ten müşrif) 1. Yüksek bir yere veya mevkiye çıkan, yükselen, yücelen. 2. Bir hâle yaklaşan, ...üzere olan, -e yüz tutan, meyleden. **Müşrif-i harap**: Harap olmaya yüz tutan.

Müştemel (مشمّتل) sıf. (Ar. iştimāl “içine almak, şâmil olmak”tan müştemel) Bir şey tarafından içine alınan, kapsanan, bir şeyin içinde bulunan.

Müştemil (مشمّتل) sıf. (Ar. iştimāl “içine almak, şâmil olmak”tan müştemil) İçine alan, kapsayan, ihtivâ eden, şâmil olan.

Müşterā (مشتري) sıf. (Ar. iştirā’ “satın almak”tan müşterā) Satın alınmış.

**Müte`addid** (متعدّد) sıf. (Ar. te`adud “birden çok olmak”tan mute`addid) Çok sayıda, birçok.

**Müte`allik** (متعلّق) sıf. (Ar. et`alluk “ilgisi olmak”tan mute`allik) Âit, dâir, ilgili, alâkalı.

**Müte`arif** (متعارف) sıf. (Ar. te`aruf “herkesçe bilinmek”ten mute`arif) 1. Herkesçe bilinen, bilinir olan, meşhur, mâruf. 2. Karşılıklı olarak birbirini tanıyan, tanışan.

**Müte`ezzî** (متأدّي) sıf. (Ar. te`ezzî “ezâ görmek”ten mute`ezzî) Eziyet çeken, üzülen, ızdırıp duyan, muztarip.

Mütebeddil (متبدل) sıf. (Ar. tebeddul “değişmek”ten mutebeddil) Bir durumda, bir kararda almayan, değişen.

Müteḥakkık (متحقق) sıf. (Ar. teḥakkuk “gerçekliği anlaşılmak”tan muteḥakkık) 1. Gerçek olduğu anlaşılan, ispatlanan, doğruluğu ortaya çıkan. 2. Araştıran, gerçeği bulmaya çalışan.

Müteḥarrir (متحرر) sıf.

Mütemekkin (متمكن) sıf. (Ar. temekkin “yerleşmek, güç ve saygınlık kazanmak”tan mutemekkin) (Bir yere) yerleşmiş, yerleşik, mukim.

Müteşaddî (متصدى) sıf. (Ar. teşaddî) “bakmak için başını kaldırmak”tan muteşaddî) Bir işe girişen, başlayan, teşebbüs eden.

Mütevaḳḳıf (متوقف) sıf. (Ar. tevaḳḳuf “durmak; bağlı olmak”tan mutevaḳḳıf) 1. İlerlemeyen, olduğu yerde duran. 2. Olması, gerçekleşmesi bir şeye bağlı olan, bağlı.

Mütevālî (متوالى) sıf. (Ar. tevālî “art arda gelmek veya olmak”tan mutevālî) Birbiri ardınca olan, peş peşe gelen, aralıksız devam eden, devamlı.

Müteveffā (متوفى) sıf. ve i. (Ar. teveffî “rûhunu kabzetmek”ten muteveffā) Rûhu kabzedilmiş, vefat etmiş olan, ölen, ölmüş (kimse), ölü.

Mütevellî (متولى) i. (Ar. tevellî “bir işi üzerine almak”tan mutevellî) 1. Bir vakfi vakfedenin koyduğu şartlara göre yöneten kimse.

Mütteḥid (متحد) sıf. (Ar. ittiḥād “birleşmek, bir araya gelmek”ten mutteḥid) Birleşmiş, birlik olmuş, birleşik.

Müttehim (متهم) sıf. (Ar. ittiḥâm “suçlamak”tan muttehim) 1. Suçlayan, itham eden. 2. *anlam kaymasıyla*. Suçlanan, müttehem.

Müvekkel (موكل) sıf. ve i. (Ar. tevkîl “vekil etmek”ten muvekkel) Vekil tâyin edilen, kendisine vekâlet verilen (kimse), vekil.

Müvekkil (موكل) i. (Ar. tevkîl “vekil etmek”ten muvekkil) Birini vekil tâyin eden, dâvâsını vekil aracılığı ile tâkip ettiren kimse.

Müverrah (مورخ) sıf. (Ar. te`rîḥ>tevrîḥ “târih atmak”tan muverrah) Târih konulmuş, târihli.

Nā'ib (نائب) i. (Ar. nevb "birinin yerine geçmek"ten nā'ib) 1. Bir makâmın sorumluluğunu asıl sâhibi yerine geçici bir zaman için yüklenen, ona vekâlet eden kimse, vekil. 2. Kadı vekili. 3. Şer'î mahkemelerde hakimlik yapan kimse, kadı.

Nābit (نابت) sıf. (Ar. nebât "bitmek, gelişmek"ten nābit) Yerden çıkıp büyüyen.

Nāfe (نافه) i. (Fars. nāfe) 1. Misk âhusu denen bir ceylân türünün göbeğindeki, için misk denilen güzel koku ile dolu kese. 2. Derisinden kürk yapılan hayvan postlarının karın altına gelen tarafı ve postun bu kısmından yapılmış kürk.

Nāhiye (ناحية) i. (Ar. nāhiye "sınır") 1. Çevre, yan, taraf, civar, bölge. 2. İdârî taksimatta ilçelerin bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, bucak.

Naql (نقل) i. (Ar. naql) 1. Bir yerden başka bir yere götürme, taşıma, aktarma. 2. (Yazı, resim vb.) Aynen başka bir şey üzerine geçirme, kopye etme.

Naşb (نصب) i. (Ar. naşb) 1. Dikme, saplama, koyma, yerleştirme. 2. Bir kimseyi bir hizmete geçirme, yerleştirme, tâyin etme.

Nāşî (ناشى) sıf. (Ar. neş'et "ortaya çıkmak, yetişmek"ten nāşî) 1. İleri gelen, neşet eden. 2. *takı*. (-den) dolayı, sebebiyle, ötürü.

Nāṭıq (ناطق) sıf. (Ar. nuṭṭ "söz söylemek, güzel konuşmak"tan nāṭıq) 1. Konuşan, söz söyleyen. 2. İçinde belli bir husûsu bildiren bir ifâde bulunan, bir şeyi gösteren, anlatan, bildirici, beyan edici.

Nazar (نظر) (Ar. nazar) 1. Bakış, bakma, göz atma. 2. Görme, tecrübe ve kıyasa dayanarak düşünme, fikir yürütme.

Nāzır (ناظر) sıf. (Ar. nazar-nezâret'ten nāzır) 1. Bakan, nazar eden. 2. Bir işin yönetimine memur olan kimse.

Necl (نجل) i. (Ar. necl) 1. Oğul, çocuk, evlât. 2. Nesil, sülâle.

Nef (نفع) i. (Ar. nef) Fayda, çıkar, kâr, menfaat. *Nef'ân-li'l-yetûm*: Yetimlerin menfaati için.

Nefer (نفر) i. (Ar. nefer) 1. Rütbesi olmayan asker, er. 2. Kişi, kimse, fert, şahıs.

Nefsü'l-emr (نفس الامر) İşin aslı, hakîkati, tâ kendisi.

Neftī (نفتی) i. (Fars. neft ve nispet eki –ī ile neftī) 1. Koyu yeşille kahverengi arasındaki renk, neft yağı rengi.

Nehb (نهب) i. (Ar. nehb) Yağma, çapul, gâret.

Nehc (نهج) i. (Ar. nehc) 1. Doğru yol. 2. *mec.* Yol, usûl, tarz, minval, tarik.

Nevāhī (نواحي) i. (Ar. nāhiye'nin çoğul şekli nevāhī) Nâhiyeler, etraflar, civardaki yerler.

Nezāret (نظارت) i. (Ar. nazar'dan nezāret) 1. Bakma, bakış, etrâfı görme, seyir. 2. Güvenlik kuvvetlerince belli bir süre, belli bir yerde alıkonma, gözaltı, gözetim. 3. Bakanlık.

Nezr (نذر) i. (Ar. nezr) 1. Şarta bağlı vaat, adak adama. 2. Adak. Nezir akçesi: Bir memleket halkından hükümete karşı hareketlerinden dolayı cezâ olarak kesilen para.

Nişfü'l-leyl (نصف الليل) i. (Ar. nişf “yarı” harf-i tārîf el- ve leyl “gece” ile nişfu'l-leyl) Gece yarısı.

Nışf-Nışf (نصف) i. (Ar. nişf) Yarı, yarım, nim.

Nimten (نیمتن) i. (Fars. nīm “yarım” ve ten “beden” ile nīm-ten) Mintan kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.

Nişāb (نصاب) i. (Ar. nişāb) 1. Yeter derece, istenilen oran, kıvam. 2. Bir oturumun açılabilmesi, bir kurulun toplanabilmesi veya karar verilmesi için bulunması gereken üye sayısı, yeter sayı. 3. Asıl, esas. 4. *teşmîl*. Sermâye, mal.

Nizā' (نزاع) i. (Ar. nizā') Çekişme, kavga, anlaşmazlık, ihtilâf.

Nuḥās (نحاس) i. (Ar. nuḥās) Bakır.

Nuḫūd (نقود) i. (Ar. naḫd'in çoğul şekli nuḫūd) Paralar, nakitler.

Nükûl [/ince] (نكول) i. (Ar. nukûl) Vazgeçme, geri dönme, cayma.

Nümāyān (نماین) sıf. (Fars. numūden “görünmek”ten numāyān) Görünen, meydana gelen, ayan, âşikâr.

Nüzûl [/ince] (نزول) i. (Ar. nuzûl) 1. Yukarıdan aşağıya inme. 2. Konaklama, inme.

Nüzül-nüzl (نزل) i. (Ar. nuzl) 1. Konaklama yeri, 2. Misafir için hazırlanan yemek.

Nüzül emini: Osmanlı Devleti’nde ordu sefere çıktığında önden giderek konak yerlerinin hazırlanması, ordunun iâşesi, hayvanlara yem sağlanması gibi işleri yürüten sorumlu, konakçıbaşı. **Nüzül vergisi:** Sefere giden ordunun konaklama, yeme içme masraflarını karşılamak üzere halktan alınan geçici vergi.

Pālān (پالان) i. (Fars. pālān) Eşeklere, bâzan da atlara vurulan, kaşsız, enli ve yumuşak bir semer çeşidi.

Pāpūş-Pābūş (پاپوش) i. (Fars. pā “ayak” ve pūş “örtten” ile pā-pūş) Pabuç kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli.

Pāra i. (Fars. pāre “parça, gümüş parçası”ndan) 1. *eski*. Kuruşun kırkta biri.

Peçe (پچه) i. (<İtal. Pezza [?]) Kadınların sokakta yüzlerini gizlemek için örttükleri yüz örtüsü.

Penbe (پنبه) i. (Fars. penbe) Pamuk.

Perākende (پراکنده) sıf. (Fars. Perākenden “dağıtmak”tan perākende) 1. Birbirinden ayrı, dağınık, darmadağınık. 2. teşmil. Malın bütünüyle ve toplu olarak değil parçalar halinde veya teker teker satılması sûretiyle yapılan (satış). 3. Bu şekilde satılan.

Peşkîr (پشکیر) i. (Fars. pîş “ön” ve gîr ile pîş-gîr “öne tutulan şey”den) 1. Pamuk ipliğinden dokunmuş havlu. 2. Yemek yerken dizlerin üstüne örtülen, el kurulanan pamuk veya keten örtü, peçete.

Peştemāl (پشتمال) i. (Fars. puşt “arka, sırt” ve māl “sürülen, sarılan” ile puşt-māl’dan) 1. Hamamda vücudun belden aşağısını örtecek şekilde bele sıralan bez, futa. 2. Çalışırken bele bağlanan dokuma. 3. Kadınların sokağa çıkarken başları ile berâber gödelerini örttükleri dokuma.

Pirinç (پرنج) i. (Fars. birinc-piring) 1. Bakır ve çinkodan elde edilen sarı renkte alaşım.

Poşu-Pūşî (پوشی) i. (Erm. Poşi-puşi-puşu<Fars. pūşî) 1. Kadınların başlarına örttükleri, kenarları saçaklı, ipek, pamuk veya yünden baş örtüsü. 2. Bele sarılan örtü, kuşak. 3. Eskiden askerlerin başlarına sardıkları bir nevi sarık.

Pusaṭ (بساط) i. 1. Silâh, zırh vb. savaş âletleri. 2. Âlet, edevat. 3. *halk ağzı*. Elbise, giyecek; elbiselik kumaş.

Ra'y (رعى) i. (Ar. ra'y) 1. (sürü ve hayvan için) Otlama. 2. (sürü ve hayvan) Otlatma, gütme.

Râcil (راجل) sıf. ve i. (Ar. recel-rucle “yaya yürümek”ten râcil) 1. Yaya. 2. mec. Bilgisiz.

Râfi' (رافع) sıf. (Ar. ref' “kaldırmak, yükseltmek” rāfi') 1. Kaldıran, yükselten.

Raḥt (راحت) i. (Fars. raḥt) 1. At takımı, eyer takımı. 2. Her türlü ev eşyası, elbise ve süs malzemesi.

Re'âyâ (رعايا) i. (Ar. ra'iyye “tebaa”nın çoğul şekli re'âyâ) 1. Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk. 2. Osmanlı Devleti'nde halkın vergi ve haraç veren, genellikle toprakla uğraşan gayri-müslim kısmı. 3. Hıristiyan.

Re'y (رأى) i. (Ar. re'y) 1. Oy. 2. Fikir, görüş, düşünce. **Re'ye'l- 'ayn**: Kendi gözüyle, bizzat görerek.

Re's (رأس) i. (Ar. re's) 1. Baş, kafa. 2. Başkan, reis. 3. tepe, uç. 4. Başlangıç. 5. Koyun, keçi gibi hayvanların her biri, baş.

Refi' (رفيع) sıf. (Ar. rif' at “yüce, yüksek olmak”tan refi') Yüce, yüksek.

Refik (رفيق) i. (Ar. refākat “arkadaş, yoldaş olmak”tan refik) 1. Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş. 2. Ortak, şerik. 3. Yamak, muâvin. 4. Koca, zevç.

Reşme (رشمه) i. (Ar. reşme) At başlığında atın alını ve burnu üzerine sallandırılan, üstüne gümüş veya altın yaldızlı süsler takılmış zincir.

Rıḳ (رق) i. (Ar. riḳḳ) 1. Kulluk, kölelik, esirlik. 2. Esir, kul, köle, câriye.

Rucū' (رجوع) i. (Ar. rucū') 1. Dönme, geri dönme. 2. Sözünü geri alma, sözünden cayma.

Rüsüm (رسوم) i. (Ar. resm'in çoğul şekli rüsüm) 1. Vergi. 2. Usûl, metot, kural, merâsim. **Rüsüm-ı örfiyye**: *târih*.Devletin şer'î hükümler dışında örfe dayanarak aldığı, tekâlif ve avâriz adı altında toplanan çeşitli vergiler.

Rūsūmāt (رسومات) i. (ar. rusūm ve çoğul eki –āt ile rusūmāt) 1. Vergiler, resimler. 2. Eskiden gümrük idâresine verilen isim.

**Sā`ī** (ساعى) sıf. ve i. (Ar. sa`y “çalışmak”tan sā`ī) 1. Çalışan, gayret eden (kimse) 2. i. Mektup yahut haber götürüp getiren kimse, haberci, ulak, tatar.

Sābık (سابق) sıf. (Ar. sebķ “geçmek, geride bırakmak”tan sābık) 1. Zaman bakımından geride kalan, geçen, geçmiş, önceki, evvelki.

Sābıkan (سابقاً) zf. (sābık’ın tenvinli şekli) Bundan önce, evvelce.

Şaded (صدد) i. (Ar. şaded “yakınlık, civar”) 1. Üzerinde konuşulan konu, asıl mevzū. 2. Kasıt, niyet, meram.

Şādır (صادر) sıf. (Ar. şudūr “vukū bulmak”tan şādir) Ortaya çıkan, meydana gelen, zuhur eden.

Şadrī (صدرى) sıf. (Ar. şadr “göğüs” ve nispet eki –ī ile şadrī) 1. Göğüse âit, göğüsle ilgili. 2. Soy îtibâriyle anneye bağlı olan, anneye mensup olan (erkek çocuk).

Şadriyye (صدریّه) sıf. Şadrī kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli.

Şağır (صغیر) sıf. (Ar. şıgar “küçük olmak”tan şağır) 1. Küçük, ufak karşıtı: *Kebir*. 2. i. Ergenlik çağına gelmemiş, bülûğa ermemiş veli veya vasiye muhtaç çocuk.

Şaḥan (صحن) i. (Ar. şaḥn > şaḥan) İçinde yemek ısıtılan, yumurta vb. pişirilen, derinliği az, bakır, alüminyum, çelik vb. mâdenî kap.

Şaḥḥ (صح) i. (Ar. çekimli fiil şaḥḥa “doğru oldu”dan şaḥḥ) 1. Doğru, sahih. 2. *târih*. Berat, hüccet vb. resmi evrâka “doğru ve yanlışsızdır” anlamında “sahihtir” kelimesinin kısaltılmışı olarak konulan, bazan mühür ve imza yerini de tutan tasdik işareti.

Şāḥib-i arz (صاحبارض) 1. Mîrî arâziye devlet adına tasarruf eden kimse. 2. Tımar usûlünün lağvından sonra devletin toprak üzerinde sâhip olduğu hak.

Şaḥīḥ (صحيح) sıf. (Ar. şihḥat “sağlıklı olmak, gerçek olmak”tan şaḥīḥ) 1. Yalan veya hayal ürünü olmayan, gerçek, doğru. 2. Asıl, öz, hakîkî.

Sahtiyān (سختیان) i. (Fars. sahtiyān) 1. Tabaklanarak cilâlanmış ve boyanmış deri, özellikle keçi ve dana derisi.

Şak [k ince] (صك) i. (Fars. çek “berat, hüccet”in Arapçalaşmış şekli şakk) 1. Şeriat mahkemeleri tarafından verilen resmî hüccet, ilâm, berat vb.

Şakār (صقار) i. 1. Hayvanların ve özellikle atların alnındaki uğursuz sayılan beyaz leke, küçük akıtma. 2. Beceriksiz.

Sākin (ساكن) sıf. (Ar. sukūn “hareketsiz olmak”tan sākin) 1. Yerinde duran, hareketsiz. 2. i. Bir yerde oturan, ikāmet eden, o yerin halkından olan kimse.

Şalb [/ince] (صلب) i. (Ar. şalb) 1. Asarak îdam etme, asma, darağacına çekme. 2. Çarmıha germe.

Sālifu’z-zıkr (سالف الذكر) Daha önce adı geçmiş, bahsedilmiş olan.

Sālyāne [/ince] (ساليانه) i. (Fars. Sāl “yıl”dan sālyāne) 1. *târih*. Yılda bir kere alınan vergi. 2. Devlet memurlarına verilen yıllık maaş.

Şamur (ثمور) i. (Ar. semmūr veya Fars. semūr’dan) 1. Sansargiller familyasından postu için avlanan hayvan. 2. sıf. Bu tür hayvanın postundan yapılmış (kürk)

Sancağ (سناجق) i. (Eski Türk sanç-mak “saplamak”tan sanç-gak>sanç-ak>sancak) 1. *târih*. Osmanlı mülkî teşkîlâtında vilâyet ile kazâ arasında yer alan ve bir mutasarrıf tarafından yönetilen idârî bölüm, livâ.

Şandal (صندال) i. (Kökü bulunamamıştır.) Bir yolu ipek, bir yolu pamuk olan parlak, yumuşak eski bir kumaş çeşidi. Bir nevi beyaz atlas.

Şarîh (صريح) sıf. (Ar. şarāḥat “açık, vâzih olmak”tan şarîh) 1. Açık, vâzih, âşikâr. 2. Şüphe ve tereddüde yer bırakmayan, apaçık.

Sāriḳ (سارق) i. Ve sıf. (Ar. sirḳat “çalmak”tan sāriḳ) Çalan, hırsızlık yapan kimse, hırsız.

Şavāb (صواب) i. (Ar. şavāb) 1. Doğruluk. 2. Doğru olan şey. 3. sıf. Doğru.

Şavb (صوب) i. (Ar. şavb) Yön, yan, taraf.

Sebîl (سبيل) i. (Ar. sebîl) 1. Yol, tarik. Tahliye-i Sebil: Yolunu boşaltma.

Sefîne (سفینه) i. (Ar. sefine) 1. Gemi.

Sehim-Sehm (سهم) i. (Ar. sehm) 1. Ok. 2. Hisse, pay.

Sekel (ثكل) (ölüm nedeniyle) kayıp, kaybetme, yitirme; matem, yas.

Selh (سلخ) i. (Ar. selh) 1. Kesilmiş hayvanın derisini yüzme, soyma, çıkarma. 2. Her Arabî ayın son günü.

Semen (ثمن) i. (Ar. semen) Fiyat, değer, bedel. **Semen-i misil**: Bilir kişi tarafından benzerine göre takdir edilen değer, fiyat. **Semen-i Müsemmâ**: Bir nesneye alıcı ile satıcının aralarında anlaşarak koydukları değer.

Ser (سر) i. (Fars. ser) 1. Baş, kafa. 2. Başkan, önder. 3. Baş, başlangıç. 4. Doruk, zirve. 5. Uç.

Serḥattî (سرحتی) (serḥadd ve nispet eki -î ile serḥaddî) *târih*. Hazîne vekilinin, musâhip ağaların ve sarayda yüksek makamda bulunan bâzı görevlilerin giydikleri kısa, serâser kaplı samur kürk.

Serpûş (سرپوش) i. (Fars. ser “baş” ve pûş “örtün” ile ser-pûş) Başa giyilen şey, başlık.

Setre (ستره) i. (Ar. sutre “örtü”) Eskiden daha çok resmî dâirelerde giyilen, düz yakalı, önü ilikli, etekleri uzunca, Avrupa kesimi bir çeşit çuha ceket.

Şıdâk (صدق) i. (Ar. şıdâk) Erkeğin evleneceği kadına verdiği mehir, nikâh akçesi.

Şırma (صرمه) i. (Yun. Syrma) 1. Haddeden geçirilmiş, altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.

Şikât (ثقات) i. (Ar. şika’nın çoğul eki-ât almış şekli şikât) İnanılır, güvenilir, emin kimseler.

Silecek (سيلجك) i. (sil-mek’ten isim-fiil ekinin kalıplaşmasıyla sil-ecek) 1. Büyük hamam havlusu.

Silk (سلك) i. (Ar. Silk) 1. İnci, boncuk vb. dizelen iplik. 2. Dizi, sıra. 3. *mec.* Düzen, tertip. 4. Bir kimsenin tuttuğu yol, meslek.

Sîm (سيم) i. (Fars. sîm<Yun.) 1. Gümüş. 2. Gümüşe benzeyen, gümüş taklidi sırma veya mâden. 3. İpek veya iplik üzerine mâdenî ince tel sarılarak yapılan ve

işlemelerde kullanılan bir iplik çeşidi. 4. Genellikle işlemelerde kullanılan gümüş görünüş ve parlaklığında olan iplik.

Sincāb (سنجاب) i. (Fars. sincāb) 1. Sincapgillerden bir hayvan. 2. Bu hayvanın postundan elde edilen kurşunî renkli kürk.

Sīne-bend (سینه‌بند) i. (Fars. sīne “göğüs” ve bend “bağ” ile bend-i sīne> sīne-bend) 1. Göğüs bağı, sutyen. 2. At koşumunda eyerin geriye kaymaması için hayvanın göğsüne bağlanan enli kayış, işlemeli veya gümüşlü göğüslük, gömüldürük.

Sipāhī (سپاهی) i. (Fars. sipāh ve nispet eki-ī ile sipāhī) 1. Osmanlı ordusunda bir sınıf süvâri askeri. 2. Yeniçeri teşkilâtına bağlı süvâri bölükleri.

Sirḳat (سرقت) i. (Ar. sirḳat) Çalma, hırsızlık.

Şof (صوف) i. (Ar. şūf) 1. Yün ve ince tiftik ipliğinden dokunmuş, yıkanıp fırınlanmış sertçe, ince yünlü kumaş. 2. Ham ipekten ince astarlık kumaş. 3. *kısaltma yoluyla*. Bu kumaştan yapılmış cüppe, kaftan, kavuk vb. 4. İnce keçi kılından şali gibi dokunan bir çeşit kumaş adıdır.

Şofa (صوفه) i. (Ar. şuffe'den) 1. Evlerde oda kapılarının açıldığı ve eskiden ev halkının birlikte oturduğu, yemek yediği genişçe yer, hol. 2. Sedir, set.

Şofra (صوفره) i. (Ar. sufre'den) 1. Üzerinde yiyecekler, içecekler, tabak, kaşık, çatal vb. konularak çevresine oturulup yemek yenilecek şekilde düzenlenmiş masa, sini, yaygı vb. 2. *eski*. Daha çok yolculukta kullanılan ve yere yayılarak üzerinde yemek yenildikten sonra kenarlarındaki halka veya deliklerden geçirilmiş ip yardımıyla toplanıp torba haline getirilerek kolayca taşınabilen, meşin vb.nden yapılmış dâire şeklinde yaygı.

Subūt (ثبوت) i. (Ar. şubūt) 1. Varlığı, gerçekliği kesin olarak ortaya çıkma, gerçekleşme, tahakkuk etme. 2. Gelip geçici olmama, yerinde durma, sâbit ve devamlı olma.

Şudūr (صدور) i. (Ar. şudūr) Meydana gelme, ortaya çıkma, sâdir olma. Sudur etmek: 1. Meydana gelmek, hâsıl olmak, ortaya çıkmak, sâdir olmak. 2. (Emir, Ferman) Çıkmak.

Sū-i Hāl (سوءحال) Kötü hal, kötü durum.

Sūk (سوق) i. (Ar. sūk) Çarşı, Pazar. **Sūk-ı Sultānī**: Sultan çarşısı. 2. Mezat yeri.

Şulbī (صلبی) sıf. (Ar. şulb “bel kemiği; döl” ve nispet eki –ī ile şulbī) 1. Bel kemiğine, omurgaya âit, omurga ile ilgili. 2. Bir erkeğin sulbünden gelen, onun zürriyetinden olan, öz (oğul). **Şulbiyye**: Şulbī kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli.

Şulḥ [/ince] (صلح) i. (Ar. şulḥ) 1. Savaşta sonra barışma, barış. 2. Savaş, fitne, fesat vb.nden uzak olma, huzur, rahatlık. 3. Uyuşma, uzlaşma.

**Şun`** (صنع) i. (Ar. şun`) 1. Yapma, meydana getirme. 2. İş, eser.

Südde (سدّه) i. (Ar. sudde) 1. Kapı. 2. Kapı eşiği.

Sükkān (سكان) (Ar. Sākin’in çoğul şekli sukkān) Bir yerde oturanlar, ikâmet edenler, o yerin sākinleri.

Süknā (سكنی) i. (Ar. suknā) 1. Oturulan, ikâmet edilen yer, mesken. 2. Oturma, ikâmet etme.

Sülūk [/ince] (سلوك) i. (Ar. sulūk) 1. (Maddi, mânevî) Bir yola girme, bir yol tutup o yolda yürüme. 2. Girme, katılma.

Sürşāt (سورصات) i. (kökü bulunamamıştır) Osmanlı Devleti’nde Tanzimat’tan önce, savaş zamanlarında ordu için râyiç bedelinin bir kısmı ödenmek ve kalınana senet verilmek sûretiyle halktan sağlanan hayvanlarla bağday, arpa vb. erzak.

**Şa`ır** (شعير) i. (Ar. şa`ır) Arpa.

Şāb (شاب) i. (Ar. šābb) Genç erkek, delikanlı, civan. **Şābb-ı emred**: Henüz sakalı, bıyığı çıkmamış genç.

Şāhid (شاهد) i. (Ar. şehādet “hazır bulunmak, tanık olmak” ve şuhūd “görmek”ten şāhid) 1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse. 2. Bir dâvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dâvânın halline yardımcı olan veya bir akdin yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.

Şakḳ (شق) i. (Ar. şakḳ) 1. Yarma, yarıma. 2. Yarık, parça.

Şāl (شال) i. (Fars. şāl< Hintçe.) 1. Kadınların omuzlarına örttükleri geniş atkı. 2. Bele sarılan kuşak. 3. Atkı, hırka, örtü, yorgan, bohça vb. şeyler yapmakta kullanılan, Hindistan’da kendine mahsus motiflerle dokunanları çok makbul yünlü kumaş.

Şalvār (شلوار) i. (Fars. şelvār) Bir uçkurla büzülerek bele bağlanan çok bol ve geniş üst donu.

Şātır (شاطر) sıf. (Ar. şetāret’ten şātır “hayâsız, ahlâksız adam”) [Aşağıdaki anlamları Türkçe’de kazanmıştır.]1. Neşeli, şen. 2. *târih*. Pâdişâhın maiyetinde bulunan merâsim ve alaylarda peykler gibi atının yanında yürüyen görevliler sınıfına mensub kimse. 3. *târih*. Sadrâzam ve vezirlerin maiyetinde debdebelerini arttırmak için bulunan, yolsuz davrananların tevkif ve götürülmesinde bir nevi zaptiye görevi yapan kimselere verilen isim.

Şāyi (شاي) sıf. (Ar. şuyū “yayılmak, ortak olmak”tan şāyi) 1. Herkesçe duyulmuş, yayılmış, bilinmiş, halkın diline düşmüş. 2. Bir şeyin her noktasıyla ilgisi bulunan (hisse).

Şedîd (شديد) sıf. (Ar. şiddet “sert, güçlü olmak”tan şedîd) Şiddetli.

Şehîr (شهير) sıf. (Ar. şöhet “ün kazanmak”tan şehîr) Ün kazanmış, namlı, meşhur.

Şehr (شهر) i. (Ar. şehir) Otuz günlük zaman dilimi, ay.

Şehrî (شهري) sıf. (Ar. şehir “ay” ve nispet eki –î ile şehri) Bir aya mahsus, aylık.

Şekāvet (شقاوت) (Ar. şekāvet) 1. Eşkiyâlık, yol kesicilik, haydutluk, şakîlik. 2. Kötü yaratılışlı, kötü iş işleyecek tıynette olma, kutsuzluk.

Şenî (شنيع) sıf. (Ar. şenā`at “çirkin ve kötü olmak”tan şenî) 1. Kötü, fenâ, çirkin. 2. İnsanlık dışı, ahlâk dışı (fiil). *Fi l-i şenî*: Çok kötü iş. (Bilhassa ırza geçme için kullanılır).

Şerîk (شريك) i. (Ar. şirket “ortak olmak”tan şerîk) 1. Ortak. 2. Arkadaş.

Şey (شيء) i. (Ar. şey) 1. Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb yerine kullanılan belirsiz kelime. 2. *hukuk*. Ayn, eşyâ.

Şifâhen (شفاها) zf. (Ar. şifâh “ağızdan ağıza söyleme”nin tenvinli şekli şifâhen) Sözle, ağızdan, söyleyerek.

Şinik (شنك) i. (<Yun. Soiniki) Ağırlığı kullanıldığı yere göre değişen bir hububat ölççeği. (bir şinik kilenin dörtte biri).

Şühūd (شهود) i. (Ar. şuhūd) 1. Bir yerde hazır bulunup görme, gözle görme. 2. Gözle görülecek şekilde var olma.

Ta`bîr** (تعبير) i. (Ar. 'abr-'ibâret “rüya yormak”tan ta`bîr) 1. İfâde, anlatım. **Ta`bîr 'anî'l-merâm: Maksadını, merâmını ifâde etme.

**Ta`cîz** (تعجيز) i. (Ar. 'acz “gücü yetmemek”ten ta`cîz) 1. Rahatsız etme, tedirgin etme. 2. *eski*. Âciz bırakma.

Ta`dîl (تعديل) i. (Ar. 'adl 'âdil olmak, doğru olmak; eşit muâmele etmek, denkleştirmek, düzeltmek” 1. Değiştirme, değişiklik. 2. *eski*. Doğru hâle getirme, düzeltme. 3. Yatıştırma, teskin etme. 4. Mûtedil hâle getirme, îtidâle getirme.

**Ta`lîk** (تعليق) i. (Ar. 'alak “takılmak, yapışmak”tan ta`lîk) 1. Asma, asılma. 2. Bir şart ile bağlama, bir husûsu diğer bir husûsa bağlı kılma. 3. Belli bir zamana bırakma, geciktirme.

**Ta`tîl** (تعطيل) i. (Ar. 'atâlet “işsiz kalmak”tan ta`tîl) 1. Faâliyetine ara verme, durdurma. 2. Kânûna göre çalışmaya ara verilen süre.

Tâbâ (تابه) i. (Fars. tâbâ-tâbe-tâve) 1. Yiyecekleri kızartmak, yağ kızdırmak işlerinde kullanılan saplı yayvan kap.

**Tâbi`** (تابع) sıf. (Ar. teba`-tebâ`at“ardından yürümek, uymak”tan tâbi`) 1. Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden. 2. Birinin emri altında bulunan, onun hâkimiyeti altında olan, bağlı.

Tahdîd (تحديد) i. (Ar. hadd “sınır koymak, târif”ten tahdîd) 1. Sınırlama, hudut koyma. 2. Tarif etme, belli etme.

Tahkîk (تحقيق) i. (Ar. hâkık “gerçek olup olmadığını araştırmak, hakikatini anlamak”tan tahkîk) 1. Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için

yapılan araştırma, soruşturma. 2. Bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarma, hakikatini anlayıp bilme.

Tahlişiye (تخليصيه) i. (Ar. tahlişî “kurtarmakla ilgili”den tahlişiyye) Can kurtarma.

Tahmîl (تحميل) i. (Ar. ḥaml “yüklenmek, taşımak”tan tahmîl) 1. Eşyâ vb.ni yükleme, yükletme. 2. Bir işi birinin üzerine bırakma.

Tahrîr (تحرير) i. (Ar. ḥarr “düzelmek, süslemek”ten tahrîr) 1. Yazı yazma, kitabet. 2. Kitap yazma, bir eser kaleme alma. 3. kaydetme, deftere geçirme.

Tahrîren (تحريراً) zf. (tahrîr’in tenvinli şekli) Yazılı olarak, yazı ile.

Tahtânî (تحتاني) sıf. (Ar. taht “alt”>tahtân ve nispet eki -î ile tahtânî) 1. Aşağıda olan, aşağıda bulunan.

Takrîr (تقرير) i. (Ar. karar “sâbit olmak, yerleşmek” ve ikrâr “söylemek, kabul etmek”ten takrîr) 1. sözle anlatma, ifâde ve beyan etme, anlatış.

Taşarruf (تصرف) i. (ar. şarf “harcamak, sarfetmek, döndürmek”ten teşarruf) 1. Bir şeye sâhip olma ve sâhip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi. 2. İktisat yapma, tutumluluk.

Taşdîk (تصديق) i. (Ar. şidk “gerçeği söylemek, gerçek olmak, doğru kabul etmek”ten taşdîk) 1. Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama. 2. Doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama, onama, tasvip etme. 3. (Yetkili bir makam) idâri ve hukûki bir işlemi uygun bulduğunu imzâ ve mühürle bildirme.

Taşhîh (تصحیح) i. (Ar. şihḥat “sağlam olmak; kusur, hastalık vb. şeylerden uzak olmak”tan taşhîh) 1. Düzeltme, yanlış doğru hale getirme. 2. İyileştirme.

Taşrîh (تصريح) i. (Ar. şarḥ “açıklamak”taḥ taşrîh) Açık açık anlatma, şüpheye yer bırakmayacak şekilde açıklama, apaçık belirtme.

Taṭhîr (تطهير) i. (Ar. ṭahâret-ṭahr “temiz olmak, temizlenmek”ten taṭhîr) Temizleme, paklama.

Taṭlîk (تطليق) i. (Ar. ṭalāk “bağdan kurtulmak, boşanmak” ve ṭalak “ağacı aşılama”tan taṭlîk) 1. Boşama.

Tavassuṭ (تَوَاصُط) i. (Ar. vaṣṭ “ortalamak” ve vesāṭat “arasını bulmak”tan tavassuṭ) Araya girme, arabuluculuk etme, vâsita olma.

Tavṣīf (تَوْصِيف) i. (Ar. vaṣf “nitelemek”ten tavṣīf) Vasıflarını, niteliklerini sayma.

Tazmīn (تَظْمِين) i. (Ar. ṣamn “kefil olmak”tan tazmīn) 1. Sebep olunan zarar ve ziyânı ödeme.

Te'allül (تَعَلُّل) i. (Ar. 'illet “hastalanmak, bahâne, sebep”ten te'allul) Yalandan bahâneler bularak bir işten kaçınma.

Te'cīl (تَأْجِيل) i. (Ar. ecel “gecilmek; müddet, vade”den te'cīl) 1. Belli bir vakte erteleme, sonraya bırakma.

Te'hīr (تَأْخِير) i. (Ar. āhīr “son”dan te'hīr) 1. Erteleme, sonraya bırakma. 2. Geciktirme, geciktirilme.

Tecessüs (تَجَسُّس) i. (Ar. cess “araştırmak, dikkatle bakmak”tanecessus) 1. Bir şeyin iç yüzünü anlamaya, merâkını gidermek için kendini belli etmeden öğrenmeye çalışma, aslını anlamak için gözetleme. 2. Araştırma, tahkik, tetkik.

Techīz (تَجْهِيْز) i. (Ar. cihāz “ev vb. için gerekli şeyler”den techīz) Gerekli olan şeylerle donatma.

Tecrīm (تَجْرِيْم) i. (Ar. cerīme “günah işlemek, cinâyet işlemek”ten tecrīm) 1. Cezalandırma. 2. Suçlama, itham etme.

Tedbīr (تَدْبِيْر) i. (Ar. dubur “son, arka”dan tedbīr “sonunu düşünmek, idâre etmek”) 1. Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem. 2. Üzerinde tasarruf etme, idâre etme, yönetme.

Tedrīs (تَدْرِيس) i. (Ar. ders “okutmak”tan tadrīs) Ders verme, ders öğretme, öğretim.

Tefevvüz (تَفْوِض) (Ar.) Uhdeye almak, alınmak.

Tefhīm (تَفْهِيْم) i. (Ar. Fehm “anlamak”tan tefhīm) 1. Bildirme, anlatma. 2. *hukuk*. Mahkemede karârın sözlü olarak bildirilmesi.

Tefvīz (تَفْوِيْض) i. (Ar. fevz>tefvīz) 1. Bir iş veya şeyi bir kimsenin üstüne bırakma, ihâle. 2. Devlet arâzisinin müzâyede ile belirlenen veya takdir edilen bedelinin peşin

alınarak satılması. 3. Her işini Allah’a bırakma ve O’nun yaptığı her şeyi gönül hoşluğu ile karşılama.

Teğelti (تَكْلِي) i. (<tegeltü<Moğ.degeltü) Binek hayvanlarının semeri altına konan kaba keçe, eğer keçesi, içlik.

Teḥammül (تَحْمَل) i. (Ar. ḥaml “yüklenmek, taşımak”tan teḥammul) 1. Zor şeylere dayanma gücü, ses çıkarmadan katlanma. 2. *eski*. (Bir yükü) Taşıma, yüklenme.

Teḥārūc (تَخَارُج) (Ar. ḥurūc “çıkma”tan teḥāruc) *hukuk*. Vârislerden bir kısmının terekeden belli bir şey veya hisse üzerine anlaşarak terekeden çıkması.

**Teḳā`ūd** (تَقَاعُد) i. (Ar. ku`ūd “oturmak”tan teḳā`ud) 1. Emekliye ayrılma, emekli olma.

Tekālīf (تَكَالِيف) (Ar. tekālīf’in çoğul şekli tekālīf) 1. Teklifler, yükümlülükler. 2. Vergiler.

Tekfīn (تَكْفِين) i. (Ar. kefn “kefenlemek”ten tekfīn) Kefenleme.

Tekrīm (تَكْرِيم) i. (Ar. kerem “aziz ve kıymetli olmak”tan tekrīm) Saygı gösterme, yüceltme, ululama.

Tekrīr (تَكْرِير) i. (Ar. kurūr “geri dönmek”ten tekrīr) 1. Bir şeyi bir daha yapma, bir daha söyleme, tekrar etme, tekrarlama.

Temellük (تَمَلُّك) i. (Ar. mulk “mâlik olmak”tan temelluk) Sâhip olma, mâlik olma.

Temessük (تَمَسُّك) i. (Ar. mesk “sıkı tutmak”tan temessuk) 1. Tutunma, güvenerek sarılma, yapışıp sıkı tutma. 2. Borç senedi, senet. 3. Antlaşma, sulhnâme vb.nde iki tarafça alınıp verilen mühürlü kâğıt. 4. Yetki belgesi, tasarruf vesîkası. 5. Kefâleti gösteren belge.

Temlīk (تَمْلِك) i. (Ar. mulk “mâlik olmak”tan temlīk) 1. Bir şeyi birinin mülkü kılma, bir mülkü birinin üstüne yapma, mülk olarak verme. 2. *hukuk*. Bir hakkı diğer bir kimseye geçirme, devretme.

Tenbīh (تَنْبِيْه) i. (Ar. nebḥ “dikkat etmek”ten tenbīh) 1. Bir şeyin yapılıp yapılmamasını, şöyle veya böyle yapılmasını söyleme ve bunu üzerinde durarak hatırlatma. 2. Uyarma, uyarı, aklını başına getirme.

Terettüb (ترتب) i. (Ar. rutüb “hareketsiz durmak”tan terettub) 1. (Bir iş, bir sorumluluk) Birinin üzerine düşme. 2. Âit olma, gerekme, îcap etme. 3. Sıralanma.

Tereke (تركه) i. (Ar. tereke) Ölen bir kimseden kalan eşyâ, mal mülk vb.

Terkeş (ترکش) i. (Fars. tîrkeş’ten) Sırtta taşınan ok çantası, ok kuburu, tirkeş.

Tesellüm (تسلم) i. (Ar. selm “teslim olmak”tan tesellum) Teslim edilen bir şeyi alma.

Teslîm (تسليم) i. (Ar. selm “teslim olmak” ve selem “boyun eğmek”ten teslîm) 1. Emâneti yerine vermek. 2. Bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme. 3. Sâhibi bulunduğu veya hükmü altında olan bir şeyi mecburen bırakma, terketme, devretme.

Tesmiye (تسميه) i. (Ar. semv “ad koymak”tan tesmiye) 1. Ad koyma, adlandırma, belli bir isimle isimlendirme.

Tesviye (تسويه) i. (Ar. sivâ “düzgün olmak” seviyy “düzgün” den tesviye) 1. Aynı seviyeye getirme. 2. Düz hale getirme, düzleme. 3. Ödeme. 4. Bir işi halletme, sonuçlandırma.

Tevâbi (توابع) i. (Ar. tâbi’in çoğul şekli tevâbi) 1. Bir kimse ile berâber bulunan, ona tâbi olan kimseler, maiyet. 2. Bir kimseye fikir bakımından bağlı olanlar. 3. Uşaklar, yardımcıları. 4. Bir merkeze bağlı olan yerler.

Tevcîh (توجيه) i. (Ar. vech “yüz, taraf, cihet”ten tevcîh) 1. Belli bir yöne çevirme, yöneltme. 2. (Bakış, nazar vb. ile) Bir kimseye bakma. 3. (Söz, lâf vb. ile) Bir kimseye hitap etme.

Tevkî (توقيع) i. (Ar. vukû’>tevķî “imzalamak”tan) 1. Padişah fermanlarına, menşur ve mektuplara konulan ve imzâ yerini tutan alâmet, nişan, tuğra. 2. Padişah tuğrasını taşıyan ferman.

Tevķîr (توقير) i. (Ar. veķâr “ağır başlı olmak”tan tevkîr) Karşısındakini yüksek tutma, ululama.

Tevliyet (توليت) i. (Ar. vilâyet “idâre etmek”ten tevliyet) 1. Bir kimseyi mütevellî tâyin etme. 2. Vakıf mallarına bakma görevi, mütevellîlik.

**Tevzī`** (توزیع) i. (Ar. vez`den tevzī`) 1. Dağıtma, âit olduğu yerlere verme, dağıtım. 2. Herkese payını verme, taksim etme.

Tezevvüc (تزوج) i. (Ar. zevc “koca, eş; karı”dan tezevvuc) Evlenme, zevce olarak alma.

Tezkire (تذکره) i. (Ar. tezkire) 1. Küçük mektup, pusula. 2. Bir iş için izin verildiğini bildiren veya bir hususu ispâta yarayan resmi belge.

Tezkiye (ترکیه) i. (Ar. zekā’ “iyi ve temiz olmak”tan tezkiye) 1. Kusurlardan arıtıp temiz duruma getirme, aklama. 2. Soruşturarak hâlinin iyiliğini meydana çıkarma.

Tezvîc (تزویج) i. (Ar. zevc “koca, eş”ten tezvîc) Evlendirme.

Tikke (تکه) Kuşak.

Tire (تیره) i. (Tire ipliği’nden kısaltma yoluyla) Dikişte kullanılan pamuk ipliği.

Tümen (تمن) i. (Eski Türk. Tümen “herhangi bir şeyin çok olanı”) 1. Büyük küme, yığın. 2. 10.000 akçe değerinde bir İran para birimi.

Ṭarîk (طریق) i. (Ar. ṭarîk) 1. Yol. 2. mec. Tâkip edilen yol, usûl. 3. Meslek. 4. Vâsıta, vesîle, sebep. *Ṭarîk-i âm*. Herkese açık umûmî yol. *Ṭarîk-i hâş*. Yalnız mal sâhiplerinin geçmesine mahsus yol.

**Ṭav`** (طوع) i. (Ar. ṭav`) İsteyerek yapma, gönül hoşluğuyla yapma.

Ṭülen (طولا) zf. (Ar. ṭül “uzunluk”un tenvinli şekli ṭülen) 1. Uzunluğuna, boyuna, uzunluk bakımından. 2. Boylam dâiresine göre.

Ṭumân (طمان) i. (<tuban<Fars. tunbân) Geniş, kısa iç donu, şalvar.

Uçkur (اوچقور) i. (Eski Türk. kur “kuşak”tan iç kur “iç kuşak”, ses uyumuyla uçkur) 1. Şalvar veya iç donunun belde durmasını sağlamak için bele gelecek kısımlarına geçirilen bağ.

Umûr (امور) i. (Ar. emr “iş”in çoğul şekli umûr) İşler.

Üm (ام) i. (Ar. umm) 1. Anne, ana.

Üslük (اوسلك) i. Ceket veya elbise üstüne giyilen uzunca giyecek.

Üzengi (اوزنگی) i. (üz-mek “kesmek, ayırmak, koparmak”tan üzengi “kişiyi yerden ayıran, kaldıran âlet”) 1. Ata binebilmek için ayakla üzerine basılan, bir kayışla eğerin yanına asılmış, altı düz mâdenî halka.

Vâfi (وافی) sıf. (Ar. vufî “yeterli ve çok olmak” ve vefâ “sözünü yerine getirmek”ten vâfi) 1. Yeter, kâfi, elverir. 2. sıf. ve i. Sözünde duran, ahbine vefâ eden (kimse).

Vâki (واقع) sıf. (Ar. vukû “meydana gelmek”ten vâki) Olan, vukû bulan.

Vālā (واله) i. (Fars. vālā) *E.T.Türk. ve halk ağzı*. 1. İnce bir kumaş çeşidi. 2. İpekten dokunmuş baş örtüsü.

Vārid (وارد) sıf. (Ar. vurūd “gelmek”ten vārid) 1. Gelen, ulaşan, vâsıl olan. 2. Olması mümkün olan, olabilecek olan.

Vāriş (وارث) i. (Ar. virāset “vâris olmak”tan vāriş) 1. Kendisine mîras düşen, kimse, mîrasçı.

Vaşı (وصی) i. (Ar. veşāyet’ten vaşı) 1. Ölen bir kişinin vasiyetin yerine getirmeye memur edilen kimse. 2. Kendi malını idâre edemeyecek durumda olan akılca hasta veya zayıf bir kimsenin, bir yetimin malını yöneten kimse.

Vāsi (واسع) sıf. (Ar. vus’at “geniş olmak”tan vāsi) 1. Geniş.

Vaz (وضع) i. (Vaz’) 1. Koyma, konulma. 2. Ortaya koyma, düzenleme, tedvin etme. 3. Belirleme, tâyin etme, tespit etme. 4. Vaziyet, tavır, duruş, biçim.

Vaz’-ı yed (وضع يد) i. (Ar. vaz’ “koyma” ve yed “el” ile vaz’-ı yed) El koyma.

Vāzı (واضع) sıf. (Ar. vaz’ “koymak”tan vāzı) 1. Koyan. 2. Temelini koyan, kuran, tesis eden. **Vāzı ü’l-yed**: Bir şeye, bir işe el koyan.

Vechen mine’l-vücūh (وجه‌أمن الوجوه) zf. (vech’in nekre hâli vechen “bir vecih”, harf-i cer min ve el-vücūh “vecihler” ile) Herhangi bir şekilde.

Vech-Vecih (وجه) i. (Ar. vech) 1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesile.

Vefâ (وفاء) i. (Ar. vefâ) 1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Yetişmek, elvermek, kâfi gelmek.

Vefk (وفق) i. (Ar. vefk) 1. Uygun olma, uygunluk.

Vekālet (وكالت) i. (Ar. vekālet) 1. Vekil olma, vekillik. 2. *hukuk*. Bir kimseyi işlerini görmek üzere resmi belge ile yetkili kılma. 3. Bakanlık.

Vekīl (وكيل) i. (Ar. vekālet “bir işi birine ısmarlamak”tan vekīl) 1. Başkası adına söz söyleyen veya hareket eden kimse. 2. Bir kimsenin şahsına vekāleten işlerini görmek üzere yerine bıraktığı ve bu hususta bir belge ile yetki verdiği kimse.

Velā’ (ولاء) (Ar. velā’) 1. Yakınlık. 2. Bir efendinin âzat ettiği köle veya câriyesiyle olan yakınlığı ve onlar üzerindeki hakkı. 3. *hukuk*. İki kişi arasında bir akitle veya hükmen mirasçılık ilişkisi doğuran yakınlık, hükmi karâbet.

Velāyet (ولايت) i. (Ar. velāyet) 1. *hukuk*. Başkası üzerinde hüküm ve tasarruf sâhibi olma yetkisi.

Velence (ولنج) i. (Balkan dillerinden alınan kelime bu dillere de İtalyanca’dan geçmiştir) Bir yüzü uzun tüylü, kalın yün battâniye.

Velî (ولى) i. (Ar. velāyet “idâre etmek, işini üzerine almak, sevmek”ten velî) 1. *hukuk*. Velâyet hakkına sâhip olan kimse. **Velî-i akreb**: Velâyet altında bulunan kimseye hısımlık derecesi en yakın olan kimse.

Verāset (وراثت) i. (Ar. verāset) 1. Mîrasta hak sâhibi olma, vâris olma, mîrasçı olma. 2. Soyda görülen maddi veya rûhi bir özelliğin bir nesilden daha sonraki nesillere geçmesi, soya çekim, kalıtım.

Vereşe (ورثه) i. (Ar. vâriş’in çoğul şekli vereşe) Mîrasçılar.

Vesāţet (وساطت) i. (Ar. vesāţat) Araya girme, vâsita olma, aracılık etme.

Veşâyâ (وصايا) i. (Ar. vaşiyyet’in çoğul şekli veşâyâ) 1. Vasiyetler. 2. İslâm hukûkunun vasiyetin hükümlerinden bahseden bir kolu, kitâbü’l-vesâyâ.

Veşāyet (وصايت) i. (Ar. veşāyet) 1. Vasîlik, vasî olma. 2. *hukuk*. Medenî haklarını kullanma ehliyetine sâhip olmayan kimseleri koruma altına alma görevini yapan kurum.

Veşika (وثيقة) i. (Ar. vuşûk “sağlam olmak”tan veşika) 1. Belge. 2. Mikâtı az olan bir malın âdil bir şekilde dağılmasını sağlamak için bundan faydalanacaklara verilen istihkak kâğıdı.

Vezn (وزن) i. (Ar. vezn) 1. Tartma, tartı. 2. Ağırlık. 3. Ölçü.

Vicāhen (وجاهاً) zf. (Ar. vicāh'ın tenvinli şekli vicāhen) Yüzüne karşı, yüz yüze, karşıtı. Gıyâben.

Voyvoda (وويوده) i. (Sırp. Voïvoda) 1. Osmanlı Devleti yönetimi altındaki Eflak ve Boğdan prenslerine verilen unvan. 2. Osmanlı Devleti'nde bazı yerilerin iltizâmını toplamaya memur edilen görevli.

Vuğiyye (وقيه) i. (Ar. vuğiyye) 400 dirhemlik Osmanlı ağırlık ölçüsü, okka.

**Vuķū`** (وقوع) i. (Ar. vuķū`) Olma, meydana gelme, husûle gelme.

Vürūd (ورود) i. (Ar. vurūd) Gelme, erişme, ulaşma, varma.

Yağlık (يغلق) i. (El yüz silerken yağlandığı için bu adı almış olabilir) 1. Büyük mendil. 2. Keten, pamuk veya ham ipekten dokunmuş, kenarlarına çeşitli nakışlar, âşikâne sözler veya mısırâlar işlenmiş, el ve yüz silmekte veya örtü olarak kullanılan büyük bez.

Yaldız (يلدن) i. (Eski Türk. Yaldırı-mak “parlamak”tan) 1. Eşyâlara altın ve gümüş görünüşü vermek için sürülen, yapııştırılan, toz eriyik veya ince bir tabaka hâlindeki altın yâhut gümüş veya bunların taklidi olan madde.

Yanbolu (يانبولى) i. (Kökü bulunamamıştır) 1. Keçi kılından dokunmuş bir kilim çeşidi. 2. Bu tarz kilimin yatak örtüsü olarak da kullanılan tüylüsü.

Yāva (يوه) sıf. (Fars. yāve'den) *E. T. Türk. ve halk ağzı*. 1. Kaybolmuş, kayıp, zâyi. 2. sıf. ve i. Sâhipsiz (hayvan).

Yazma (يازمه) i. 1. Üzerine kalıp veya fırça ile desen yapılmış bez. 2. Böyle bir bezden yapılmış baş örtüsü.

Yed (يد) i. (Ar. yed) 1. El. 2. *mec.* Güç, kudret.

Yevm (يوم) (Ar. yevm) Gün.

Yevmī (يومى) sıf. ve zf. (nispet eki –ī ile) Günlük, gündelik.

Yük (يوك) 1. *eski*. 100,000 kuruşluk meblağ. Eskiden bir milyon yerine on yük tabiri kullanılırdı. 100,000 akçe bir yükür.

**Za`îf** (ضعيف) sıf. (Ar. za`f “zayıf olmak”tan za`îf) Güçsüz, kuvvetsiz.

Zābiṭ (ضابط) i. (Ar. zabṭ “korumak; yakalamak, tutmak”tan zābiṭ) 1. Eskiden orduda rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan subay.

Zabṭ (ضبط) i. (Ar. zabṭ) 1. Tutma, kuvvetle tutma. 2. Yönetimi altına alma, sâhip olma.

Zāhir (ظاهر) sıf. ve i. (Ar. zuhūr “âşikâr olmak, görünmek”ten zāhir) 1. Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey). 2. Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.

Zahîre (ذخيره) i. (Ar. zahr “saklamak”tan zahîre) Gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan hububat, erzak.

Zahr (ظهر) i. (Ar. zahr) 1. Ark, sırt. 2. Kâğıt vb.’nin arka tarafı.

Zarûret (ضرورت) i. (Ar. zarûret) 1. Mecbûriyet, zorunluluk. 2. Maddi sıkıntı, yoksulluk, fakirlik.

**Ze`âmet** (زعامت) i. (Ar. ze`âmet) Osmanlı Devleti’nde fetih sırasında elde edilen ve arâzi-i emîriyye denen yerlerden savaşınlara, bir kısım devlet ve saray erkânına kılıç hakkı ve dirlik olarak verilen beytûlmal hissesi, tımarın büyüğü.

Zebḥ (ذبح) i. (Ar. zebḥ) 1. Boğazlama, kesme. 2. Kurban kesme.

Zeheb (ذهب) i. (Ar. zeheb) Altın.

Zenne (زنه) i. (Fars. zenân “kadınlar”dan) 1. (Eşyâlar için) Kadın işi.

Zevc (زوج) i. (Ar. zevc) 1. (Kadına göre) Koca.

Zevciyet (زوجیت) i. (Ar. zevc “eş, çift”ten yapma mastar eki-iyyet ile zevciyyet) Karı kocalık durumu, zevc veya zevce olma durumu.

Zeyl (ذيل) i. (Ar. zeyl “etek”) 1. Bir yazıya yapılan ekleme, ek.

Zeyn (زين) i. (Ar. zeyn) Süs, bezek.

Zıbun (زبون) i. (İtal. Zipon) 1. Kaftan altına giyilen pamuk hırka adıdır. 2. Kışın elbise altına giyilen pamukludan yapılma kısa gömlek.

Zîlî (زىلى) Yünden dokunan, ince, bir çeşit tüysüz halı olan kilimin uzun ve kıllı olanıdır.

Zimem (ذمم) i. (Ar. zimmet'in çoğul şekli zimem) Zimmetler, borçlar.

Zimmet (ذمت) i. (Ar. zimmet) 1. Bir kimsenin üzerine geçirdiği ve ödemeye mecbur olduğu borç. 2. *maliye*. Alacak.

Zimmî (ذمى) i. (Ar. zimmet ve nispet eki -î ile zimmî) Müslümanların hâkim olduğu bir ülkede müslüman olmayan tebaa, İslâm hukûkuna göre yönetilen bir devlete tâbi olan, vergi veren ve korunan kitap ehli, ehl-i zimmet.

**Zirâ`** (ذراع) i. (Ar. zirâ`) Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan uzunluk ölçüsü.

Zolota (زولته) i. (Slavca. Zolota) Osmanlı Devleti'nde de kullanılan gümüş Leh kuruşu.

Zuhûr (ظهور) i. (Ar. zuhûr) 1. Meydana çıkma, baş gösterme, görünme.

Zûr (زور) i. (Fars. zûr) Kuvvet, güç, zor.

KAYNAKÇA

- ABACI, Nurcan**, *Bursa Şehri'nde Osmanlı Hukuku'nun Uygulanması (17. Yüzyıl)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Ahmed Lütfi**, *Osmanlı Adalet Düzeni*, sadeleştiren: Erdinç Beylem, İstanbul: Marifet Yayınları, 1997.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet**, *Şer'îye Sicilleri I*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1988.
- _____, **Ahmet**, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri 1.kitap Osmanlı Hukukuna Giriş ve Fatih Devri Kanunnâmeleri*, İstanbul: Fey Vakfı Yayınları, 1990.
- AKMAN, Mehmet**, *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2004.
- ASLAN, Nâsi**, *İslâm Yargılama Hukukunda “Şühûdü'l-hal” Osmanlı Devri Uygulaması*, İstanbul: Beyan Yayınları, 1999.
- AVCI, Mustafa**, *Osmanlı Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları, 2004.
- AYDIN, M. Akif**, “Eyüp Şeriye Sicillerinden 184, 185 ve 188 No'lu Defterlerin Hukukî Tahlili”, *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, ed. Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, ss.65-72.
- AYVERDİ, İlhan**, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük I- 2- 3*, İstanbul: Kübbealtı Neşriyatı, 2006.
- BAYKARA, Tuncer**, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, 2000.
- Bolu Şer'îye Sicilleri**, 836 Numaralı Defter.

- CEZAR, Yavuz**, “18. Yüzyılda Eyüp’te Para ve Kredi Konuları Üzerine Gözlemler”, *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp’te Sosyal Yaşam*, ed. Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, ss.15-32.
- ÇİÇEK, Kemal**, “II. Viyana Kuşatması ve Avrupa’dan Dönüş (1683-1703), *Türkler IX..cilt*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 2002, ss.746-764.
- DEVELİOĞLU, Ferit**, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2003.
- ERGENÇ, Özer**, *XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa*, Ankara: TTK Yayınları, 2006.
- FAROQHİ, Suraiya**, “17. Yüzyılın Genel Konjonktürü”, *Türkiye Tarihi 3*: İstanbul, Cem Yayınevi, 2000, ss.191-192.
- FENDOĞLU, Hasan Tahsin**, *İslâm ve Osmanlı Anayasa Hukukunda Yargı Bağımsızlığı*, İstanbul: Beyan Yayınları, 1996.
- GEDİKLİ, Fethi**, “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, (2005), ss.187-213.
- GENÇ, Mehmet**, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2005.
- GÜNAY, H.Mehmet**, *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Uygulamasında Kamu Malları*, İstanbul: Şule Yayınları, 2001.
- İNALCIK, Halil**, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1996.
- _____, **Halil**, “Eyüp Sicillerinde Toprak, Köy ve Köylü”, *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp’te Sosyal Yaşam*, ed. Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, ss.9-14.
- James W. Redhouse**, *Turkish And English Lexicon*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006.
- KILIÇ, Nermin-KAYAPINAR, Ayşe, KAYA, Bilge, KILIÇ, Fahri, KAYAPINAR, Levent**, *Bolu Livâsı 1921-1925 Senesi Sâlnâmesi (Giriş,*

Metin, Tıbbı Basım, Dizin), Bolu: Bolu Halk Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları 1, 2008.

KONRAPA, M.Zekâi, *Bolu Tarihi*, Bolu: Bolu Vilâyet Matbaası, 1960.

KONUKÇU, Enver, “Bolu Tarihi”, *Bolu 1998 Yıllığı*, Bolu Valiliği, ss.52-105.

_____, **Enver**, “İlkçağdan Cumhuriyete Bolu”, *Cumhuriyetin 70. yılında Bolu*, Bolu: Bolu Gazeteciler Cemiyeti, 1988, ss.7-24.

KURT, Yılmaz, *Osmanlıca Dersleri 2*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

_____, **Yılmaz**, *Osmanlıca Dersleri 1*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1994.

Muallim Naci, *Lugat-ı Naci*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1995.

ORTAYLI, İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul: Pan Yayıncılık, 2006.

ÖZ, Mehmet, “II.Viyana Seferine Kadar XVII. Yüzyıl”, *Türkler IX. cilt*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 2002, ss.711-729.

ÖZDEMİR, Rifat, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1986.

ÖZKÖK, Rüknü, “Bolu Tarihi”, *Bolu İl Yıllığı 1967*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1968, ss.159-2002.

ÖZLÜ, Zeynel, *XVIII. Yüzyılın ikinci yarısında Gaziantep*, Gaziantep: Uğur matbaası, 2004.

ÖZTÜRK, Mustafa, “Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi”, *Türkler X. cilt*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 2002, ss.802-821.

ÖZTÜRK, Said, *Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri*, İstanbul: OSAV, 1995.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*, İstanbul: MEB Yayınları, 1993.

- PAMUK, Şevket**, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003.
- SAK, İzzek**, *47 Numaralı Konya Şer'iye Sicili (1128-1129/1716-1717)*
Transkripsiyon ve Dizin, Konya: Talbet Kitâbevi, 2006.
- Şemseddin Sami**, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.
- ŞENTOP, Mustafa**, *Osmanlı Yargı Sistemi ve Kazaskerlik*, İstanbul: Klasik Yayınları, 2005.
- TABAKOĞLU, Ahmet**, *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul: Dergah Yayınları, 2000.
- TAŞ, Hülya**, *XVII. Yüzyılda Ankara*, Ankara: TTK Yayınları, 2006.
- TAŞ, Kenan Ziya**, "Yaya ve Müsellem Sancağı Olarak Bolu'nun İdari Yapısı",
Bolu'da Halk Kültürü ve Köroğlu Uluslar arası Sempozyumu, Bolu: AİBÜ Basımevi, 1998, ss.21-34.
- _____, **Kenan Ziya**, "Tapu Tahrir Defterlerine Göre 16.Yüzyılda Bolu Sancağı",
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1993.
- TİMUR, Taner**, *Osmanlı Toplumsal Düzeni*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 1994.
- TOPALOĞLU, Bekir**, *İslâm'da Kadın*, İstanbul: Nesil Yayınları, 1997.
- TULUM, Mertol**, *Anlayarak Okumak veya Metin Tenkidi ve Menâkıbu'l-Kudsiye*, İstanbul: Deniz Kitabevi, 2000.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı**, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara: TTK Basımevi, 1988.
- Türkiye Mülkî İdare Bölümleri ve Bunlara Bağlı Köyler Belediyeler (1 Haziran 1970 Durumu) Seri:11 Sayı:4, Ankara: *T.C.İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü*, 1971.

EKLER

EK-1: 836 No’lu BŞS’de Geçen Kayıtların Belge Cinsine ve Hukuk Dalına göre tasnifi.

SIRA NO	BELGE NO	BELGE CİNSİ	BELGE KONUSU	HUKUK DALI
181	38-b-I	Berat	Mehmed Efendi’nin muhtarlık beratı	İdâre Hukuku
152	32-b-I	Berat	Müftî ve Müderris Mehmed Efendi’nin görevine tekrar tevcih edilmesi hakkında ru’ûs	İdâre Hukuku
54	12-a-II	Ferman	Askeriyiz diyerek avâız ve tekâlif vermek istemeyenlerin engellenmesi hakkında ferman	Anayasa Hukuku
94	21-b-I	Ferman	İştirâ bedeli ödenen zahîrenin reâyâ tarafından verilmek istenmemesi sonucu gönderilen ferman	Anayasa Hukuku
59	13-a-III	Ferman	Tekâ’üd verilen ihtiyâr piyâdelerin yerine cebelü eşmek hakkında ferman	Anayasa Hukuku
57	13-a-I	Gurre	Ay başlangıcı yazısı	
90	20-b-II	Gurre	Ay başlangıcı yazısı	
100	22-b-I	Gurre	Ay başlangıcı yazısı	
154	32-b-III	Gurre	Ay başlangıcı yazısı	
75	17-a-II	Hüccet	Eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılmaları (Muhâla’a)	Aile Hukuku
144	31-a-II	Hüccet	Eşlerin karşılıklı rızâ ile birbirinden ayrılmaları (Muhâla’a)	Aile Hukuku
134	29-a-II	Hüccet	Kadının eşinin vefatını şâhitler vâsıtası ile mahkeme huzûrunda tescil ettirmesi	Aile Hukuku
140	30-a-III	Hüccet	Kadının eşinin vefatını şâhitler vâsıtası ile mahkeme huzûrunda tescil ettirmesi	Aile Hukuku
60	13-b-I	Hüccet	Mahallinde tahrir olunarak bedel karşılığı rızâ ile boşanma (Muhâla’a)	Aile Hukuku
61	14-a-I	Hüccet	Mahallinde tahrir olunarak boşanan eşlerin karşılıklı rızâ ile malları paylaşımı	Aile Hukuku
68	15-b-II	Hüccet	Nafaka takdiri (Gâib olan eş üzerine)	Aile Hukuku
70	16-a-II	Hüccet	Nafaka takdiri (Gâib olan eş üzerine)	Aile Hukuku
83	18-b-II	Hüccet	Nafaka takdiri (Vasînin çocuklar için nafaka takdir talebi)	Aile Hukuku
109	24-a-II	Hüccet	Nafaka takdiri (Vasînin çocuklar için nafaka takdir talebi)	Aile Hukuku
155	32-b-IV	Hüccet	Sulh akdi (Kocasının boşadığı kadının mehr-i müeccelesi ve muaccelesi karşılığında bedel ile sulh)	Aile Hukuku
34	7-b-I	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku

39	8-b-I	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
79	18-a-I	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
82	18-b-I	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
91	20-b-III	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
95	21-b-II	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
96	21-b-III	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
150	32-a-III	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
171	37-a-I	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
178	38-a-II	Hüccet	Vasî tâyini	Aile Hukuku
53	12-a-I	Hüccet	Vasî tâyini ve nafaka takdiri	Aile Hukuku
81	18-a-III	Hüccet	Vasî tâyini ve nafaka takdiri	Aile Hukuku
121	26-b-IV	Hüccet	Vasî tâyini ve nafaka takdiri	Aile Hukuku
131	28-b-II	Hüccet	Vasî tâyini ve nafaka takdiri	Aile Hukuku
183	38-b-III	Hüccet	Vasî tâyini ve nafaka takdiri	Aile Hukuku
44	9-b-II	Hüccet	Velî tarafından akd olunan evlenme akdi	Aile Hukuku
22	5-a-III	Hüccet	Alacağın teslim alındığını tescil	Borçlar Hukuku
47	10-a-II	Hüccet	Bağışlama (hibe) akdi (Mülk bağçe ve mülk menzil hibesi)	Borçlar Hukuku
51	11-b-I	Hüccet	Bağışlama (hibe) akdi (Mülk bağçe ve mülk menzil hibesi)	Borçlar Hukuku
164	35-a-II	Hüccet	Bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil bağışı)	Borçlar Hukuku
88	20-a-I	Hüccet	Çalınan eşyânın teslim alımı için vekil ve nâib tâyin edilmesi	Borçlar Hukuku
7	2-a-III	Hüccet	Ödünç (karz) akdi ve ödemenin acziyet sebebiyle taksite bağlanması	Borçlar Hukuku
186	39-a-II	Hüccet	Ödünç (karz) alacağının tahsil edildiğinin tescili	Borçlar Hukuku
13	3-b-I	Hüccet	Ödünç (karz) tahsilini tescil	Borçlar Hukuku
62	14-a-II	Hüccet	Ödünç (karz) verilen miktarın teslim alınımının tescili	Borçlar Hukuku
179	38-a-III	Hüccet	Satım akdi (Bağçe satışı)	Borçlar Hukuku

98	22-a-I	Hüccet	Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)	Borçlar Hukuku
110	24-a-III	Hüccet	Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)	Borçlar Hukuku
132	28-b-III	Hüccet	Satım akdi (Değirmen hissesinin satışı)	Borçlar Hukuku
14	3-b-II	Hüccet	Satım akdi (Mülk arsa satışı)	Borçlar Hukuku
76	17-a-III	Hüccet	Satım akdi (Mülk arsa satışı)	Borçlar Hukuku
172	37-a-II	Hüccet	Satım akdi (Mülk arsa satışı)	Borçlar Hukuku
180	38-a-IV	Hüccet	Satım akdi (Mülk bağçe satışı)	Borçlar Hukuku
6	2-a-II	Hüccet	Satım akdi (Mülk dükkân hissesi satışı)	Borçlar Hukuku
3	1-b-III	Hüccet	Satım akdi (Mülk menzil satışı)	Borçlar Hukuku
50	11-a-I	Hüccet	Satım akdi (Mülk menzil satışı)	Borçlar Hukuku
116	26-a-II	Hüccet	Satım akdi (Mülk menzil satışı)	Borçlar Hukuku
158	33-a-II	Hüccet	Satım akdi (Mülk menzil satışı)	Borçlar Hukuku
174	37-b-I	Hüccet	Satım akdi (Mülk menzil satışı)	Borçlar Hukuku
101	22-b-II	Hüccet	Satım akdi (Mülk menzil, bağçe ve tarla satışı)	Borçlar Hukuku
182	38-b-II	Hüccet	Satım akdinin yapıldığı satışın iki tarafın kararıyla feshedilmesi	Borçlar Hukuku
149	32-a-II	Hüccet	Satım ve bedeli bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil, dükkân ve eşyâ satışı ve bedelinin bağışı)	Borçlar Hukuku
162	34-b-I	Hüccet	Sulh akdi (Borçlu ölenden alacağa karşılık verilen bedel karşılığı sulh)	Borçlar Hukuku
106	23-b-II	Hüccet	Tarla kirâ bedeli alımının tescili	Borçlar Hukuku
143	31-a-I	Hüccet	Dâvâdan vazgeçme (Hakk-ı tapu'dan fâriğ olmak)	Eşyâ Hukuku
24	5-b-II	Hüccet	Dâvâdan vazgeçme akdi (Meccânen fâriğ olmak)	Eşyâ Hukuku
125	27-b-II	Hüccet	Emânet olarak alınan hayvanın geri teslim alımını tescil	Eşyâ Hukuku
139	30-a-II	Hüccet	Sulh akdi (El konulan hayvanlar karşılığında bedel ile sulh)	Eşyâ Hukuku
45	9-b-III	Hüccet	Sulh akdi (Helâk olan inek karşılığında bedel ile sulh)	Eşyâ Hukuku
146	31-b-II	Hüccet	Sulh akdi (Verilen şa'îr karşılığında bedel ile sulh)	Eşyâ Hukuku
170	36-b-III	Hüccet	Vakf parasını borç olarak ödmeden ölenin ailesinden mütevellînin alacağın bir kısmını tahsil ederek ibrâlaşması	Hükmî Şahıs Hukuku

4	1-b-IV	Hüccet	Vakıf değirmeninin kirâ bedelinin ödeneceğine dâir borç (deyn) ikrarı	Hükmî Şahıs Hukuku
133	29-a-I	Hüccet	Bağışlama (hibe) akdi (Ev, attâr ve debbâg dükkân hissesinin bağışlanması)	Mîrâs Hukuku
175	37-b-II	Hüccet	Bağışlama (hibe) akdi (Mülk menzil hissesi bağışı)	Mîrâs Hukuku
20	5-a-I	Hüccet	Beytü'l-mal'dan terekenin teslim alımı	Mîrâs Hukuku
120	26-b-III	Hüccet	Hâc'da vefat edenin vasî-i muhtarından vârislerin para ve eşyâyı vekil aracılığı ile teslim alımının tescili	Mîrâs Hukuku
176	37-b-III	Hüccet	Kayyim tâyini ve tereke dökümü	Mîrâs Hukuku
177	38-a-I	Hüccet	Kayyim tâyini ve tereke dökümü	Mîrâs Hukuku
73	16-b-III	Hüccet	Satım akdi (Mîrâs mülkün yetimlerin hayrı için bedelinin fâize verilmek üzere satılması)	Mîrâs Hukuku
127	28-a-II	Hüccet	Satım akdi (Mahlûl çiftliğin tapu hakkının devlete geçmesinden önce mîrâscısı tarafından satılması)	Mîrâs Hukuku
31	6-b-IV	Hüccet	Satım akdi (Mîrâs mülk değirmenin satışı)	Mîrâs Hukuku
18	4-b-I	Hüccet	Satım akdi (Mîrâs mülk menzil hissesi satışı)	Mîrâs Hukuku
19	4-b-II	Hüccet	Satım akdi (Mîrâs mülk menzil hissesi satışı)	Mîrâs Hukuku
97	21-b-IV	Hüccet	Satım akdi (Mîrâs mülk menzil satışı)	Mîrâs Hukuku
138	30-a-I	Hüccet	Satım akdi (Ölenin borcunu ödemek için (zarûret-i deyn) vârislerin mülk menzil hisselerini satışı)	Mîrâs Hukuku
89	20-b-I	Hüccet	Seferde ölen Alay Beği'nin fûrûht olunan eşyâ bedelinin ailesi tarafından vekil-i voyvoda'dan teslim alımını tescil	Mîrâs Hukuku
25	6-a-I	Hüccet	Sulh akdi (Keşif yoluyla mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)	Mîrâs Hukuku
11	3-a-II	Hüccet	Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)	Mîrâs Hukuku
12	3-a-III	Hüccet	Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)	Mîrâs Hukuku
35	7-b-II	Hüccet	Sulh akdi (Mîrâs dâvâsında sulh-Tehâruc)	Mîrâs Hukuku
148	32-a-I	Hüccet	Sulh akdi (Mîrâstaki hisseden karşılıklı rızâ (tehâruc) ile bedel karşılığı sulh)	Mîrâs Hukuku
130	28-b-I	Hüccet	Sulh akdi (Mîrâstan talep edilen mehr-i müeccel karşılığında bedel ile sulh)	Mîrâs Hukuku
103	23-a-I	Hüccet	Sulh akdi (Saklanarak mîrâs dışı bırakılan eşyâ konusunda sulh)	Mîrâs Hukuku
74	17-a-I	Hüccet	Sulh akdi (Yetimlerin malı olan değirmenin kirâyâ verilmesi ve bedelinin tahsili ile sulh)	Mîrâs Hukuku
5	2-a-I	Hüccet	Takas (İstibdâl-Mîrâs olan mülk menzil ile dükkân hissesinin değiştirilmesi)	Mîrâs Hukuku
137	29-b-I	Hüccet	Sulh akdi (Çalınan mallar karşılığında bedel üzerine sulh)	Cezâ (Had) Hukuku

157	33-a-I	Hüccet	Sulh akdi (Gasb edilen para ve bârgîr karşılığında bedel ile sulh)	Cezâ (Had) Hukuku
52	11-b-II	Hüccet	Cinâyet ihbarı ve cinâyet sonucu ölümü ölenin ailesinin reddi	Cezâ (Kıyas) Hukuku
115	26-a-I	Hüccet	Kastın aşılması sûretiyle (Yaralama sonucu) adam öldüren kişinin katledilmesinin tescili	Cezâ (Kıyas) Hukuku
15	3-b-III	Hüccet	Sulh akdi (Cinâyet sonrası dem ve diyet karşılığında sulh)	Cezâ (Kıyas) Hukuku
151	32-a-IV	Hüccet	Sulh akdi (Cinâyet sonrası dem ve diyet karşılığında sulh)	Cezâ (Kıyas) Hukuku
77	17-b-I	Hüccet	İftirâ ve iddia'dan anlaşarak vazgeçme	Cezâ (Tâzir) Hukuku
37	8-a-I	Hüccet	Sürsât bedelinin tahsiline engel olanın suçu kabûlü ve suçun devamı halinde nezr borcu vaadi	Cezâ (Tâzir) Hukuku
56	12-b-II	Hüccet	Kaçgun köle (abd-i âbık)	Şahsın Hukuku
42	9-a-II	Hüccet	Köle âzât etme ve velâ hakkı	Şahsın Hukuku
169	36-b-II	Hüccet	Köle âzât ve velâ hakkı	Şahsın Hukuku
93	21-a-I	Hüccet	Sâhib-i çıkmayan kaçgun kölenin (abd-i âbık) müzâyede ile satışı	Şahsın Hukuku
126	28-a-I	Hüccet	Sulh akdi (Kaçgun köle sâhibinin satılan kölesi bedelini mütesellimden alması karşılığında sulh)	Şahsın Hukuku
156	32-b-V	Hüccet	Ölüm keşfi (Ateş yakması sonucu ölen kadının keşfi)	Usûl Hukuku
147	31-b-III	Hüccet	Ölüm keşfi (kendini asarak ölen kadının keşfi)	Usûl Hukuku
55	12-b-I	Hüccet	Ölüm keşfi (Kurt yemesi sonucu ölen çocuğun keşfi)	Usûl Hukuku
153	32-b-II	Hüccet	Ölüm keşfi (Kurt yemesi sonucu ölen çocuğun keşfi)	Usûl Hukuku
46	10-a-I	Hüccet	Ölüm keşfi (Ölen kadının üzerine tavan çökmesinin keşfi)	Usûl Hukuku
104	23-a-II	Hüccet	Ölüm keşfi (Yanarak ölen çocuğun keşfi)	Usûl Hukuku
145	31-b-I	Hüccet	Ölüm keşfi (Yanarak ölen çocuğun keşfi)	Usûl Hukuku
29	6-b-II	Hüccet	Bolu iştirâ bedelinin Kütahya bîl-dâr malından teslim alımını tescil	Vergi Hukuku
71	16-b-I	Hüccet	Bolu mukâtaat-ı malını toplayan kethüdânın bedeli mütesellime teslimi tescil	Vergi Hukuku
32	7-a-I	Hüccet	Bolu mutasarrıfı'nın mütesellim'den arpalık bedelini tahsilinin tescili	Vergi Hukuku
85	19-a-I	Hüccet	Bolu mutasarrıfı'nın mütesellim'den arpalık bedelini tahsilinin tescili	Vergi Hukuku
66	15-a-II	Hüccet	Bolu nâzırının bazı bâd-ı hevâ bedelini satarak karşılığında mütesellimden başka bâd-ı hevâ iltizâm etmesi	Vergi Hukuku
128	28-a-III	Hüccet	Satım akdi (Buluntu bârgîrin müzâyede ile yâva ve kaçgun zâbiti tarafından satılması)	Vergi Hukuku

123	27-a-II	Hüccet	Sulh akdi (Bolu mütesellimi subaşınsının reâyâdan haksız yere aldığı para ve hayvanlar karşılığında sulh)	Vergi Hukuku
72	16-b-II	Îlâm	Kocasının boşadığı kadının mehr-i müeccelesi ve iddet nafakasını kocasından talep etmesi	Aile Hukuku
161	34-a-I	Îlâm	Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı	Borçlar Hukuku
165	35-b-I	Îlâm	Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı	Borçlar Hukuku
166	35-b-II	Îlâm	Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve eşin mal gizleme iddiası dâvâsı	Borçlar Hukuku
163	35-a-I	Îlâm	Borçlu ölenin mîrâsının alacaklılar arasında paylaştırılması (guremâ) ve kâynanânın mal gizleme iddiası dâvâsı	Borçlar Hukuku
135	29-a-III	Îlâm	Haksız tasarruf edilen tarlanın sâhibine iadesi dâvâsı	Borçlar Hukuku
168	36-b-I	Îlâm	Ödünç (karz) alacağın mîrâscısı tarafından talep edilmesi dâvâsı	Borçlar Hukuku
185	39-a-I	Îlâm	Ödünç (karz) alacağının ölenin mîrâsından talep dâvâsı	Borçlar Hukuku
58	13-a-II	Îlâm	Ödünç (karz) verilen eşyânın zamanında teslim edilmediğinin hilâl-i ramazân tespiti ile ispat edilmesi	Borçlar Hukuku
129	28-a-IV	Îlâm	Borca (deyn) karşılık belirlenen süre içerisinde geri alınmak şartıyla ev satışına mahkemenin karar vermesi	Eşyâ Hukuku
159	33-a-III	Îlâm	Haksız tasarruf iddiası ve iddiadan men` dâvâsı	Eşyâ Hukuku
9	2-b-II	Îlâm	Helâk olan bârgır dâvâsı	Eşyâ Hukuku
102	22-b-III	Îlâm	Mahlûl olan tarlayı mîrâscısının bedel karşılığı tasarruf edenden geri alması	Eşyâ Hukuku
84	18-b-III	Îlâm	Mecrâ (Su yolu) sorunu	Eşyâ Hukuku
184	38-b-IV	Îlâm	Başkasına satılmak istenen mahlûl zeâmet toprağında evkaf mütevellîsinin hak iddia etmesi	Hükmî Şahıs Hukuku
65	15-a-I	Îlâm	Mahlûl olan evkaf arâzîsinin yetkisiz tasarruf iddiası	Hükmî Şahıs Hukuku
2	1-b-II	Îlâm	Tereke dökümü ve avâız vakfı mîrâscılığı	Hükmî Şahıs Hukuku
118	26-b-I	Îlâm	Akrabalığın ispatı sûretiyle terekeden hissenin alınması	Mîrâs Hukuku
23	5-b-I	Îlâm	Keşif yoluyla mehr-i müeccelenin terekeden alınması	Mîrâs Hukuku
40	8-b-II	Îlâm	Mülkiyet hakkına tecâvüzden men` dâvâsı	Mîrâs Hukuku
136	29-a-IV	Îlâm	Satışın rızâ dışı olduğunu iddia ederek iptal ettirilmek istenmesi ve yeminden kaçınma (Nükûl) dâvâsı	Mîrâs Hukuku
122	27-a-I	Îlâm	Vefat eden kişinin ödünç (karz) verdiği miktârın mîrâscısı tarafından talep edilmesi	Mîrâs Hukuku
8	2-b-I	Îlâm	Verâsetin ispatı dâvâsı (Değirmen hissesinin intikâl hakkını ispat)	Mîrâs Hukuku
17	4-a-II	Îlâm	Verâsetin ispatı dâvâsı ve Beytü'l-mal'dan terekenin talebi	Mîrâs Hukuku

78	17-b-II	Îlâm	Darb ve hırsızlık dâvâsı	Cezâ (Had) Hukuku
167	36-a-I	Îlâm	Emânete el koyma iddiası ve iddianın inkârı ile iddiacı aleyhine ahâlînin sû-i hâl ikrarı	Cezâ (Had) Hukuku
30	6-b-III	Îlâm	Gasb suçu (Hadd-i hirâbe) iddiası ve iddianın sanıkların yemini sonucu reddi	Cezâ (Had) Hukuku
105	23-b-I	Îlâm	Hırsızlık dâvâsı (İnek hırsızlığı)	Cezâ (Had) Hukuku
141	30-b-I	Îlâm	Hırsızlık dâvâsı (Tosun hırsızlığı)	Cezâ (Had) Hukuku
119	26-b-II	Îlâm	Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve çalınan eşyânın talep dâvâsı	Cezâ (Had) Hukuku
124	27-b-I	Îlâm	Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve çalınan eşyânın talebi ve hırsızlığın reddi dâvâsı	Cezâ (Had) Hukuku
43	9-b-I	Îlâm	Hırsızlık suçu (Hadd-i sirkat) ve suçluların mütesellim tarafından alıkonulması	Cezâ (Had) Hukuku
33	7-a-II	Îlâm	Kasten yaralama (Müessir fiil) ve gasb suçu (Hadd-i Hirâbe) iddiası ve iddiayı sanıkların kabûlü	Cezâ (Had) Hukuku
108	24-a-I	Îlâm	Kastın aşılması sûretiyle (Yaralama sonucu) adam öldürme dâvâsı (Şibhü'l-amd)	Cezâ (Kisas) Hukuku
160	33-b-I	Îlâm	Nâmusa zarar verme (Fi'l-i şenî) dâvâsı ve ahâlinin sû-i hâl ikrarı	Cezâ (Tâzir) Hukuku
36	7-b-III	Îlâm	Sürsât bedelinin tahsiline engel olunması ve dâvâlı cezasının belirlenmesi dâvâsı	Cezâ (Tâzir) Hukuku
92	20-b-IV	Îlâm	Efendisinin ölümünden önce âzât edilen kölenin vasî-i muhtar tarafından âzâtlığının reddi ve hürlüğün ispatı	Şahsın Hukuku
38	8-a-II	Îlâm	Köle âzâtlık anlaşmazlığı dâvâsı (Tedbîr-i mutlâk ile müdebber köle)	Şahsın Hukuku
10	3-a-I	Îlâm	Avâız ve bedel-i nüzûl sâlyânesi talebinden men` dâvâsı	Vergi Hukuku
67	15-b-I	Îlâm	Bolu nâzırının bulunduğu iddia ettiği küp altını mal-ı mîrî için talep etmesi ve konunun inkârı	Vergi Hukuku
69	16-a-I	Îlâm	Konrapa Çeltükü Mukâtaası Emîni'nin reâyâ ile vergi anlaşmazlığı dâvâsı	Vergi Hukuku
86	19-a-II	Îlâm	Üskübü mukâtaası Emîni'nin reâyâ ile vergi anlaşmazlığı dâvâsı	Vergi Hukuku
112	25-a-I	Îlâm	Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı	Vergi Hukuku
113	25-a-II	Îlâm	Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı	Vergi Hukuku
114	25-b-I	Îlâm	Vefat eden Bolu iştirâcısının zimem defterinde kayıtlı karzın Mîrî adına talep edilmesi dâvâsı	Vergi Hukuku
187	39-a-III	Îlâm	Zeâmet bedellerini tahsile vekil olanın tahsil makbuzlarını gizlediği iddiası dâvâsı	Vergi Hukuku
26	6-a-II	Mürâsele	Anadolu Kâdîaskeri'nce Konrapa ve Dörtüdvân ilhâklarına Abdurrahmân Efendi'nin kadı tâyin edilmesi	İdâre Hukuku
1	1-b-I	Mürâsele	Bolu kazâsı ve nevâhîyelerine tâyin olunan Edirne kadısı Mehmed Efendi'nin yerine nâib tâyin etmesi	İdâre Hukuku
27	6-a-III	Mürâsele	Konrapa ve Dörtüdvân ilhâklarına kadı tâyin edilen Abdurrahmân Efendi'nin yerine nâib tâyin etmesi	İdâre Hukuku

28	6-b-I	Mürâsele	Konrapa ve Dörtdivân ilhâklarının kadı nâibi Muhammed Efendi'nin göreve başlama kaydı	İdâre Hukuku
117	26-a-III	Temessük	Bâc-ı Bâzâr toplama yetkisi veren temessük kaydı	Vergi Hukuku
107	23-b-III	Tereke	Tereke dökümü	Mîrâs Hukuku
16	4-a-I	Tereke	Tereke dökümü ve Beytü'l-mal mîrâscılığı	Mîrâs Hukuku
41	9-a-I	Tereke	Tereke dökümü ve Sûk-ı Sultâniye'de satma (Fürûht)	Mîrâs Hukuku
21	5-a-II	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
48	10-b-I	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
49	10-b-II	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
63	14-b-I	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
64	14-b-II	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
80	18-a-II	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
87	19-b-I	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
99	22-a-II	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
142	30-b-II	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
173	37-a-III	Tereke	Tereke dökümü ve taksimi	Mîrâs Hukuku
111	24-b-I	Tereke	Vefat eden Bolu iştirâcısının Sûk-ı Sultâniyede satılan (fürûht) ve Mîrî'ye geçen tereke kaydı.	Vergi Hukuku

EK-2: BOA’de Yer Alan Bolu Şer’iye Sicil Defterleri Listesi

NO	TARİH	NO	TARİH	NO	TARİH	NO	TARİH	NO	TARİH
830	1079-1082	873	1257-1258	918	1273-1274	960	1291-1292	1005	1300-1303
831	1082-1084	874	1257-1259	919	1274-1275	961	1291-1292	1006	1301-1302
832	1089-1091	875	1257-1259	920	1274-1276	962	1291-1292	1007	1301-1302
833	1091-1093	876	1257-1258	920/A	1275	963	1292-1294	1008	1301-1303
834	1093-1095	877	1258-1259	921	1276	964	1292	1009	1301-1303
835	1096-1098	878	1259-1260	922	1276-1277	965	1292-1293	1010	1301-1303
836	1098-1099	879	1259-1260	923	1277-1278	966	1292-1293	1011	1303-1304
837	1098-1099	880	1259-1263	924	1278	967	1293-1294	1012	1303-1305
838	1099-1100	881	1261-1263	925	1278-1279	968	1292-1313	1013	1304-1305
839	1103-1105	882	1261-1262	926	1278-1279	969	1293	1014	1304-1305
839/A	1105-1107	883	1261-1262	927	1275-1278	970	1293-1294	1015	1304-1305
840	1107-1108	884	1262	928	1279-1281	971	1293-1294	1016	1305-1306
841	1108-1110	885	1262	929	1279-1280	972	1294-1295	1017	1305-1307
842	1111-1114	886	1263-1264	930	1280-1282	973	1294-1295	1018	1305-1308
843	1114-1116	887	1263-1268	931	1280-1281	974	1294-1295	1019	1306
844	1116-1119	888	1264-1265	932	1281-1282	975	1294-1295	1020	1306-1308
845	1119-1122	889	1264-1265	933	1281-1282,1285-1287,1295	976	1294-1296	1021	1306-1307
846	1129-1130	890	1264-1265	934	1282-1284	977	1295-1298	1022	1306-1307
847	1133-1134	891	1264-1265	935	1283-1285	978	1294-1299	1022/A	1307
848	1145-1146	892	1264-1265	936	1284-1286	979	1295-1296	1023	1307-1309
849	1250-1252	893	1261-1265	937	1285	980	1295-1296	1024	1307-1308
850	1225-1228	894	1265-1266	938	1284-1285	981	1295-1296	1025	1307-1308
851	1228-1229	895	1265	938/A	1284-1285	982	1295-1296	1026	1307-1308
852	1230-1232	896	1265-1266	939	1285-1286	983	1295-1298	1027	1307-1309
853	1231-1235	897	1265-1266	940	1286-1287	984	1296-1297	1028	1307-1309
854	1235-1236	898	1265-1266	941	1286-1287	985	1296-1297	1029	1307-1309
855	1234-1244	899	1266-1268	942	1286-1288	986	1296-1314	1030	1307-1310
856	1236-1238,1241	900	1266-1268	943	1286-1289	987	1287-1288	1031	1308-1309
857	1238-1239	902	1267-1268	944	1286-1287	988	1287-1288	1032	1308-1309
857/A	1223-1238	902	1268-1269	945	1287-1288	989	1293-1298	1033	1307-1310
858	1239-1242	903	1269	946	1287-1288	990	1296-1298	1034	1309-1311
859	1238-1242,1244	904	1269-1270	947	1287-1291	991	1296-1299	1035	1309-1310
860	1239-1244	905	1269-1270	948	1288-1289	992	1296-1299	1036	1309-1310
861	1242-1244	906	1269-1274	949	1288-1289	993	1296-1300	1037	1309-1310
862	1243-1244	907	1270-1272	949/A	1288-1290	994	1297	1038	1309-1311
863	1244-1245,1251-1254	908	1270-1271	950	1288-1290	995	1297-1298	1039	1309-1311
864	1245-1248	909	1270-1271	951	1288-1291	996	1298-1301	1040	1309-1310
865	1248-1255,1259	910	1271-1272,1274	952	1289-1290	997	1298-1301	1041	1309-1312
866	1249-1252	911	1271-1272	953	1289-1290	998	1298-1307	1042	1310-1311
867	1251-1253	912	1271-1272	954	1289-1290	999	1298-1302	1043	1311
868	1253-1255	913	1272-1273	955	1289-1290	1000	1298-1308	1044	1311-1312
869	1253-1255	914	1272-1273	956	1289-1291	1001	1299-1301	1045	1311-1312
870	1252-1257	915	1272-1273	957	1290-1291	1002	1299-1301	1046	1311-1312
871	1255-1256	916	1273-1274	958	1291-1292	1003	1299-1303	1047	1312-1314
872	1256	917	1273	959	1291-1292	1004	1299-1301	1048	1311-1312

EK-3: 836 No'lu BŞS'de Geçen Kayıtların Tarihlerinin Listesi

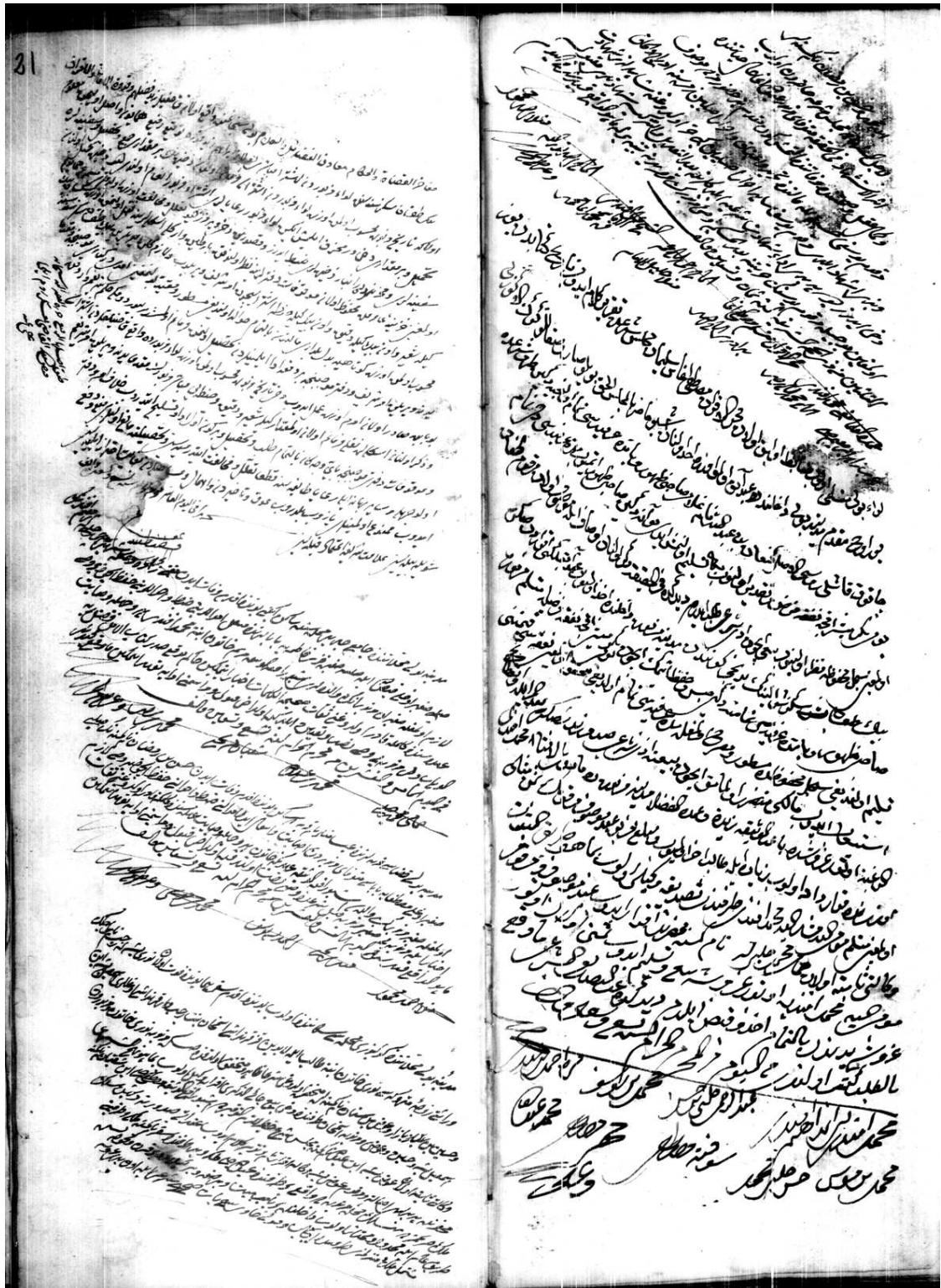
S.N.	BELGE NO	HİCRİ	MİLADİ
1	1-b-I	01 Rebî'ü'l-âhire 1098	14 Şubat 1687
2	1-b-II	05 Rebî'ü'l-âhire 1098	18 Şubat 1687
3	1-b-III	05 Rebî'ü'l-âhire 1098	18 Şubat 1687
4	1-b-IV	08 Rebî'ü'l-âhire 1098	21 Şubat 1687
5	2-a-I	07 Rebî'ü'l-âhire 1098	20 Şubat 1687
6	2-a-II	11 Rebî'ü'l-âhire 1098	24 Şubat 1687
7	2-a-III	10 Rebî'ü'l-âhire 1098	23 Şubat 1687
8	2-b-I	15 Rebî'ü'l-âhire 1098	28 Şubat 1687
9	2-b-II	21 Rebî'ü'l-âhire 1098	06 Mart 1687
10	3-a-I	26 Zî'l-ka'de 1097	14 Ekim 1686
11	3-a-II	25 Rebî'ü'l-âhire 1098	10 Mart 1687
12	3-a-III	29 Rebî'ü'l-âhire 1098	14 Mart 1687
13	3-b-I	25 Zî'l-ka'de 1097	13 Ekim 1686
14	3-b-II	02 Cumâde'l-ülâ 1098	16 Mart 1687
15	3-b-III	05 Cumâde'l-ülâ 1098	19 Mart 1687
16	4-a-I	28 Rebî'ü'l-âhire 1098	13 Mart 1687
17	4-a-II	03 Cumâde'l-ülâ 1098	17 Mart 1687
18	4-b-I	07 Cumâde'l-ülâ 1098	21 Mart 1687
19	4-b-II	07 Cumâde'l-ülâ 1098	21 Mart 1687
20	5-a-I	15 Cumâde'l-ülâ 1098	29 Mart 1687
21	5-a-II	28 Rebî'ü'l-âhire 1098	13 Mart 1687
22	5-a-III	27 Cumâde'l-ülâ 1098	10 Nisan 1687
23	5-b-I	28 Rebî'ü'l-âhire 1098	13 Mart 1687
24	5-b-II	17 Cumâde'l-ülâ 1098	31 Mart 1687
25	6-a-I	27 Rebî'ü'l-âhire 1098	12 Mart 1687
26	6-a-II	21 Cumâde'l-ülâ 1098	4 Nisan 1687
27	6-a-III	22 Cumâde'l-ülâ 1098	5 Nisan 1687
28	6-b-I	01 Cumâde'l-âhire 1098	14 Nisan 1687
29	6-b-II	03 Cumâde'l-âhire 1098	16 Nisan 1687
30	6-b-III	07 Cumâde'l-âhire 1098	20 Nisan 1687
31	6-b-IV	08 Cumâde'l-âhire 1098	21 Nisan 1687
32	7-a-I	12 Cumâde'l-âhire 1098	25 Nisan 1687
33	7-a-II	06 Cumâde'l-âhire 1098	19 Nisan 1687
34	7-b-I	15 Cumâde'l-âhire 1098	28 Nisan 1687
35	7-b-II	12 Cumâde'l-âhire 1098	25 Nisan 1687
36	7-b-III	25 Cumâde'l-âhire 1098	8 Mayıs 1687
37	8-a-I	04 Receb 1098	16 Mayıs 1687
38	8-a-II	05 Receb 1098	17 Mayıs 1687
39	8-b-I	25 Cumâde'l-âhire 1098	8 Mayıs 1687
40	8-b-II	01 Receb 1098	13 Mayıs 1687
41	9-a-I	18 Cumâde'l-âhire 1098	1 Mayıs 1687
42	9-a-II	12 Cumâde'l-âhire 1098	25 Nisan 1687
43	9-b-I	08 Receb 1098	20 Mayıs 1687
44	9-b-II	Tarih verilmemiştir.	
45	9-b-III	20 Receb 1098	1 Haziran 1687
46	10-a-I	29 Receb 1098	10 Haziran 1687
47	10-a-II	10 Şaban 1098	21 Haziran 1687
48	10-b-I	02 Receb 1098	14 Mayıs 1687
49	10-b-II	03 Receb 1098	15 Mayıs 1687
50	11-a-I	05 Şaban 1098	16 Haziran 1687

S.N.	BELGE NO	HİCRİ	MİLADİ
51	11-b-I	09 Şaban 1098	20 Haziran 1687
52	11-b-II	19 Şaban 1098	30 Haziran 1687
53	12-a-I	25 Şaban 1098	6 Temmuz 1687
54	12-a-II	26 Şaban 1098	7 Temmuz 1687
55	12-b-I	26 Şaban 1098	7 Temmuz 1687
56	12-b-II	29 Şaban 1098	10 Temmuz 1687
57	13-a-I	1 Ramazân 1098	11 Temmuz 1687
58	13-a-II	1 Ramazân 1098	11 Temmuz 1687
59	13-a-III	Tarih verilmemiştir.	
60	13-b-I	11 Ramazân 1098	21 Temmuz 1687
61	14-a-I	10 Ramazân 1098	20 Temmuz 1687
62	14-a-II	4 Şevvâl 1098	13 Ağustos 1687
63	14-b-I	8 Şevvâl 1098	17 Ağustos 1687
64	14-b-II	6 Şevvâl 1098	15 Ağustos 1687
65	15-a-I	25 Ramazân 1098	4 Ağustos 1687
66	15-a-II	12 Şevvâl 1098	21 Ağustos 1687
67	15-b-I	13 Şevvâl 1098	22 Ağustos 1687
68	15-b-II	10 Şevvâl 1098	19 Ağustos 1687
69	16-a-I	16 Şevvâl 1098	25 Ağustos 1687
70	16-a-II	10 Şevvâl 1098	19 Ağustos 1687
71	16-b-I	10 Şevvâl 1098	19 Ağustos 1687
72	16-b-II	13 Şevvâl 1098	22 Ağustos 1687
73	16-b-III	15 Şevvâl 1098	24 Ağustos 1687
74	17-a-I	23 Şevvâl 1098	1 Eylül 1687
75	17-a-II	20 Şevvâl 1098	29 Ağustos 1687
76	17-a-III	25 Şevvâl 1098	3 Eylül 1687
77	17-b-I	2 Zî'l-ka'de 1098	9 Eylül 1687
78	17-b-II	5 Zî'l-ka'de 1098	12 Eylül 1687
79	18-a-I	4 Zî'l-ka'de 1098	11 Eylül 1687
80	18-a-II	3 Zî'l-ka'de 1098	10 Eylül 1687
81	18-a-III	7 Zî'l-ka'de 1098	14 Eylül 1687
82	18-b-I	17 Şevvâl 1098	26 Ağustos 1687
83	18-b-II	20 Şevvâl 1098	29 Ağustos 1687
84	18-b-III	12 Zî'l-ka'de 1098	19 Eylül 1687
85	19-a-I	13 Zî'l-ka'de 1098	20 Eylül 1687
86	19-a-II	2 Zî'l-hicce 1098	9 Ekim 1687
87	19-b-I	13 Zî'l-ka'de 1098	1 Ekim 1687
88	20-a-I	27 Zî'l-ka'de 1098	4 Ekim 1687
89	20-b-I	17 Zî'l-hicce 1098	24 Ekim 1687
90	20-b-II	1 Muharrem 1099	7 Kasım 1687
91	20-b-III	3 Muharrem 1099	9 Kasım 1687
92	20-b-IV	30 Zî'l-hicce 1098	6 Kasım 1687
93	21-a-I	1 Muharrem 1099	7 Kasım 1687
94	21-b-I	10 Muharrem 1099	16 Kasım 1687
95	21-b-II	25 Muharrem 1099	1 Aralık 1687
96	21-b-III	25 Muharrem 1099	1 Aralık 1687
97	21-b-IV	26 Muharrem 1099	2 Aralık 1687
98	22-a-I	28 Zî'l-hicce 1098	4 Kasım 1687
99	22-a-II	25 Muharrem 1099	1 Aralık 1687
100	22-b-I	1 Şafer 1099	7 Aralık 1687

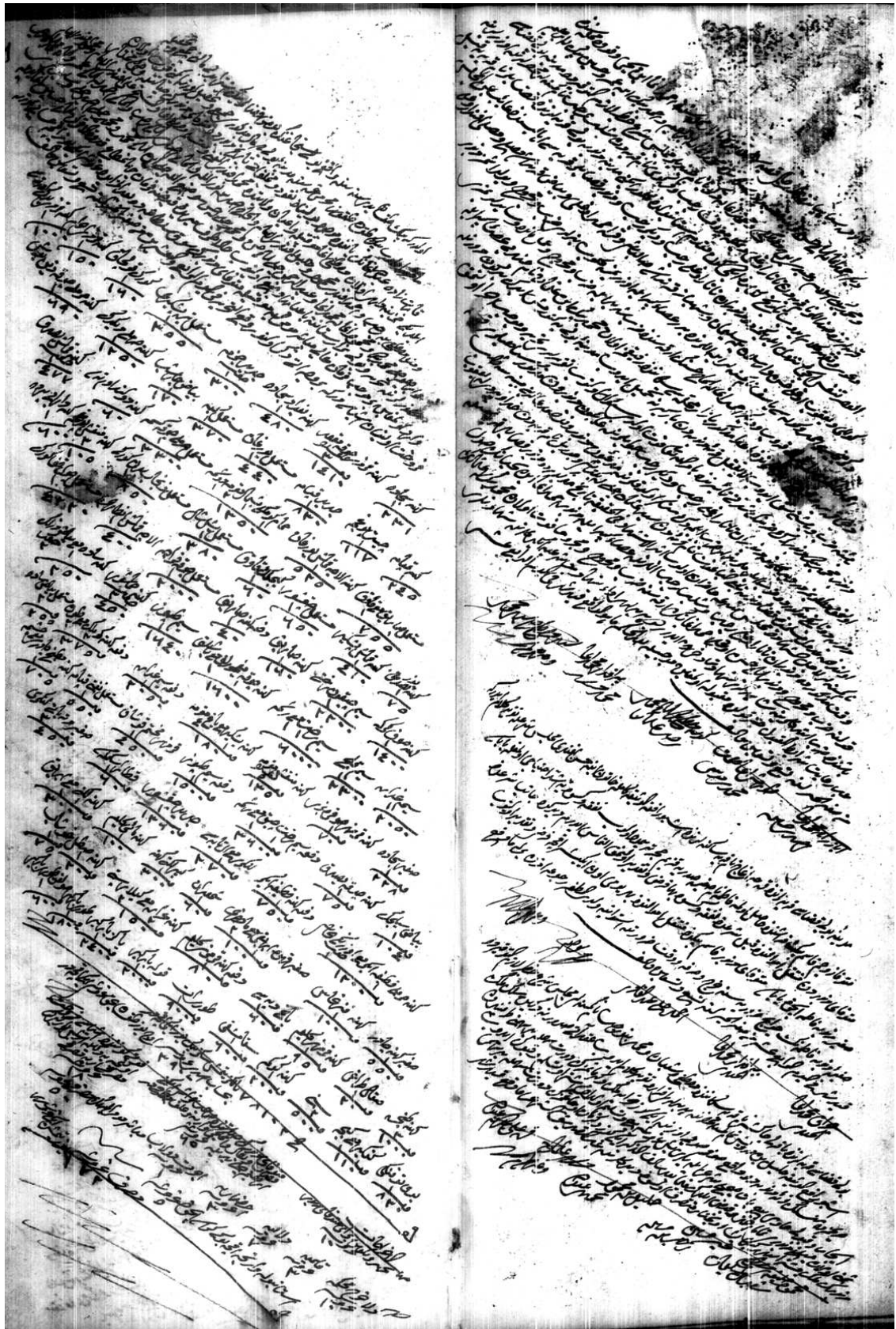
S.N.	BELGE NO	HİCRİ	MİLADİ
101	22-b-II	1 Şafer 1099	7 Aralık 1687
102	22-b-III	15 Zî'l-hicce 1098	22 Ekim 1687
103	23-a-I	Tarih verilmemiştir.	
104	23-a-II	7 Şafer 1099	13 Aralık 1687
105	23-b-I	5 Şafer 1099	11 Aralık 1687
106	23-b-II	2 Şafer 1099	8 Aralık 1687
107	23-b-III	15 Zî'l-ka'de 1098	22 Eylül 1687
108	24-a-I	14 Şafer 1099	20 Aralık 1687
109	24-a-II	14 Şafer 1099	20 Aralık 1687
110	24-a-III	Tarih verilmemiştir.	
111	24-b-I	24 Şafer 1099	30 Aralık 1687
112	25-a-I	28 Şafer 1099	3 Ocak 1688
113	25-a-II	27 Şafer 1099	2 Ocak 1688
114	25-b-I	27 Şafer 1099	2 Ocak 1688
115	26-a-I	27 Şafer 1099	2 Ocak 1688
116	26-a-II	Tarih verilmemiştir.	
117	26-a-III	1 Rebî'ü'l-evvel 1099	5 Ocak 1688
118	26-b-I	18 Rebî'ü'l-evvel 1099	22 Ocak 1688
119	26-b-II	19 Rebî'ü'l-evvel 1099	23 Ocak 1688
120	26-b-III	20 Rebî'ü'l-evvel 1099	24 Ocak 1688
121	26-b-IV	20 Rebî'ü'l-evvel 1099	24 Ocak 1688
122	27-a-I	23 Rebî'ü'l-evvel 1099	27 Ocak 1688
123	27-a-II	24 Rebî'ü'l-evvel 1099	28 Ocak 1688
124	27-b-I	20 Rebî'ü'l-evvel 1099	24 Ocak 1688
125	27-b-II	22 Rebî'ü'l-evvel 1099	26 Ocak 1688
126	28-a-I	15 Rebî'ü'l-evvel 1099	19 Ocak 1688
127	28-a-II	22 Rebî'ü'l-evvel 1099	26 Ocak 1688
128	28-a-III	22 Rebî'ü'l-evvel 1099	26 Ocak 1688
129	28-a-IV	15 Rebî'ü'l-evvel 1099	19 Ocak 1688
130	28-b-I	16 Rebî'ü'l-evvel 1099	20 Ocak 1688
131	28-b-II	16 Rebî'ü'l-evvel 1099	20 Ocak 1688
132	28-b-III	9 Rebî'ü'l-âhire 1099	12 Şubat 1688
133	29-a-I	10 Rebî'ü'l-âhire 1099	13 Şubat 1688
134	29-a-II	15 Rebî'ü'l-âhire 1099	18 Şubat 1688
135	29-a-III	13 Rebî'ü'l-âhire 1099	16 Şubat 1688
136	29-a-IV	2 Rebî'ü'l-âhire 1099	5 Şubat 1688
137	29-b-I	16 Zî'l-hicce 1098	23 Ekim 1687
138	30-a-I	17 Rebî'ü'l-âhire 1099	20 Şubat 1688
139	30-a-II	14 Rebî'ü'l-âhire 1099	17 Şubat 1688
140	30-a-III	19 Rebî'ü'l-âhire 1099	22 Şubat 1688
141	30-b-I	14 Rebî'ü'l-âhire 1099	17 Şubat 1688
142	30-b-II	10 Rebî'ü'l-evvel 1099	14 Ocak 1688
143	31-a-I	15 Rebî'ü'l-âhire 1099	18 Şubat 1688
144	31-a-II	20 Rebî'ü'l-âhire 1099	23 Şubat 1688
145	31-b-I	24 Rebî'ü'l-âhire 1099	27 Şubat 1688
146	31-b-II	4 Cumâde'l-ülâ 1099	7 Mart 1688
147	31-b-III	Evâ'il Cumâde'l-ülâ 1099	
148	32-a-I	1 Cumâde'l-ülâ 1099	4 Mart 1688
149	32-a-II	7 Cumâde'l-ülâ 1099	10 Mart 1688
150	32-a-III	11 Cumâde'l-ülâ 1099	14 Mart 1688

S.N.	BELGE NO	HİCRİ	MİLADİ
151	32-a-IV	Tarih verilmemiştir.	
152	32-b-I	17 Cumâde'l-ülâ 1099	20 Mart 1688
153	32-b-II	29 Cumâde'l-ülâ 1099	1 Nisan 1688
154	32-b-III	1 Cumâde'l-âhire 1099	3 Nisan 1688
155	32-b-IV	2 Cumâde'l-âhire 1099	4 Nisan 1688
156	32-b-V	6 Cumâde'l-âhire 1099	8 Nisan 1688
157	33-a-I	28 Rebî'ü'l-evvel 1099	1 Şubat 1688
158	33-a-II	5 Cumâde'l-âhire 1099	7 Nisan 1688
159	33-a-III	8 Cumâde'l-âhire 1099	10 Nisan 1688
160	33-b-I	11 Cumâde'l-âhire 1099	13 Nisan 1688
161	34-a-I	13 Cumâde'l-âhire 1099	15 Nisan 1688
162	34-b-I	13 Cumâde'l-âhire 1099	15 Nisan 1688
163	35-a-I	13 Cumâde'l-âhire 1099	15 Nisan 1688
164	35-a-II	8 Cumâde'l-âhire 1099	10 Nisan 1688
165	35-b-I	13 Cumâde'l-âhire 1099	15 Nisan 1688
166	35-b-II	13 Cumâde'l-âhire 1099	15 Nisan 1688
167	36-a-I	17 Cumâde'l-âhire 1099	19 Nisan 1688
168	36-b-I	17 Rebî'ü'l-evvel 1099	21 Ocak 1688
169	36-b-II	20 Cumâde'l-âhire 1099	22 Nisan 1688
170	36-b-III	20 Cumâde'l-âhire 1099	22 Nisan 1688
171	37-a-I	29 Cumâde'l-âhire 1099	1 Mayıs 1688
172	37-a-II	28 Cumâde'l-âhire 1099	30 Nisan 1688
173	37-a-III	1 Receb 1099	2 Mayıs 1688
174	37-b-I	27 Cumâde'l-âhire 1099	29 Nisan 1688
175	37-b-II	11 Şafer 1099	17 Aralık 1687
176	37-b-III	29 Cumâde'l-âhire 1099	1 Mayıs 1688
177	38-a-I	29 Cumâde'l-âhire 1099	1 Mayıs 1688
178	38-a-II	12 Receb 1099	13 Mayıs 1688
179	38-a-III	Tarih verilmemiştir.	
180	38-a-IV	5 Receb 1099	6 Mayıs 1688
181	38-b-I	Tarih verilmemiştir.	
182	38-b-II	17 Receb 1099	18 Mayıs 1688
183	38-b-III	17 Receb 1099	18 Mayıs 1688
184	38-b-IV	15 Receb 1099	16 Mayıs 1688
185	39-a-I	17 Receb 1099	18 Mayıs 1688
186	39-a-II	17 Receb 1099	18 Mayıs 1688
187	39-a-III	20 Receb 1099	21 Mayıs 1688
188			
189			
189			
190			
191			
192			
193			
194			
195			
196			
197			
198			
199			

EK-4: 21-a ve 21-b No’lu Sayfaların Orijinal Metni

EK-5: 24-a ve 24-b No'lu Sayfaların Orijinal Metni

EK-6: Transkripsiyon Harfleri Listesi

Harf	Okunuşu	İmlâ	Başta	Ortada	Sonda
ا	Elif	a,e,ı,i,u,ü	ا	x	ا
ب	Be	b	ب	ب	ب
پ	Pe	p	پ	پ	پ
ت	Te	t	ت	ت	ت
ث	Se	s	ث	ث	ث
ج	Cim	c	ج	ج	ج
چ	Çim	ç	چ	چ	چ
ح	Ha	h	ح	ح	ح
خ	Hı	h	خ	خ	خ
د	Dal	d	د	x	د
ذ	Zel	z	ذ	x	ذ
ر	Ra	r	ر	x	ر
ز	Ze	z	ز	x	ز
ژ	je	j	ژ	x	ژ
س	Sin	s	س	س	س
ش	Şın	ş	ش	ش	ش
ص	Sad	ş	ص	ص	ص
ض	Dad	z	ض	ض	ض
ط	Tı	t-d	ط	ط	ط
ظ	Zı	z	ظ	ظ	ظ
ع	Ayın	a,ı,i,u,ü,o,ö	ع - '	ع - '	ع - '
غ	Gayın	ğ	غ	غ	غ
ف	Fe	f	ف	ف	ف
ق	Kaf	k	ق	ق	ق
ك	Kef	k	ك	ك	ك
ك	Kâf-ı Fârisî	g	ك	ك	ك
ك	Kâf-ı Nûnî	ñ	x	ك	ك
ك	Kâf-ı Yâyi	ğ-y	x	ك	x
ك	Kâf-ı Vâvî	ğ-v	x	ك	x
ل	Lâm	l	ل	ل	ل
م	Mim	m	م	م	م
ن	Nun	n	ن	ن	ن
و	Vav	v	و	x	و
ه	He	e,a,h	ه	ه	ه
لا	Lâmelif	lâ	لا	x	لا
ی	Ye	y,ı,i	ی	ی	ی
ء	Hemze	'	أ	' : و-أ	' : ئی-ء-أ

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Binnaz ÇÖPOĞLU

Sürekli Adresi : Kültür Mah. Öksüz Tekke Sok. Yurtkur
Lojmanları No:7 A Blok Daire: 11 Bolu
Tel : 0 374 270 40 47
E-Posta : binnazcopoglu@hotmail.com

Doğum Yeri ve Yılı : Kıbrısık-01.02.1975

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : Kıbrısık İlköğretim Okulu -1987

Ortaöğretim : Bolu Ticaret Meslek Lisesi – 1992

Önlisans :Uludağ Üniversitesi Bursa Meslek
Yüksekokulu İktisadi ve İdari Programlar Bölümü Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi
Uygulama Programı-1994, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe-
Finansman Bölümü Lisans tamamlama.

Lisans : Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Tarih Eğitimi - 2001